
3 1761 06732357 6

Till John julafton 1950
från Marianne & Arne

för att han skall
få en uppfattning
om hur Shakespeare
borde ha skrivit.

SHAKSPERES
DRAMATISKA ARBETEN

ÖFVERSATTA AF

CARL AUGUST HAGBERG

NIONDE BANDET

FÖRVILLELSER

LIKA FÖR LIKA

MACBETH

LUND
C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

LUND 1918
BERLINGSKA BOKTRYCKERIET

FÖRVILLELSER.

PERSONER:

SOLINUS, *hertig af Efesus.*
AEGEON, *en köpman från Syracusa.*
ANTIFOLUS *från Efesus,* } *Aegeons söner, tvillingar*
ANTIFOLUS *från Syracusa,* }
DROMIO *från Efesus,* } *deras slafvar, likaledes tvillingar.*
DROMIO *från Syracusa,* }
BALTHASAR, *en köpman.*
ANGELO, *en guldsmed.*
En köpman, vän till Antifolus från Syracusa.
KNIP, *en skolmästare och besvärjare.*
AEMILIA, *Aegeons hustru, abbedissa i Efesus.*
ADRIANA, *gift med Antifolus från Efesus.*
LUCIANA, *Adrianas syster.*
LUCIE, *Adrianas tjänsteflicka.*
FRYNE.

Fångvaktare, rättstjänare, m. fl.

SKÅDEPLATSEN är i Efesus.

FÖRSTA AKTEN.

SCEN I. — *En sal i herligens slott.*

(Hertigen, Aegeon, en fångvaktare, rättstjänare m. fl. uppträda)

Aeg. Fortfar, min prins; fullborda mina öden,
Gör slut på mina kval och allt med döden!
Hert. Låt bli att tvista, Syracusa-köpman;
Jag tager ej parti mot våra lagar.
Den fiendskap och fejd, som vållats nyss
Utaf er hertigs ilskna våldsamheter
Mot köpmän, våra goda undersåtar,
Som utaf brist på guld till lösepenning
Beseglat med sitt blod hans grymma lagar,
Kör bort all nåd från mina bistra blickar;
Ty strax då denna dödsfejd brutit ut
Emellan oss och dina spotska landsmän,
Inställdes på högtidliga beslut,
Så väl hos oss som uti Syracusa,
All handel mellan våra ovänsstäder.
Än mer,
Om någon, född i Efesus, blir sedd
På något marknadstorg i Syracusa,
Och söker någon, född i Syracusa,
I Efesus sin hamn, så är han dödens,
Och allt hans gods tillfaller hertigen,
Så framt han ej erlägger tusen mark
I laga böter och till lösepenning.
Hur högt man än din egendom värderar,
Den går dock icke upp till hundra mark,
Och därför dömer lagen dig till döden.
Aeg. Det är min tröst: när ni har talat ut.
Mitt lif med aftonsolen slocknar ut.

Hert. Godt; säg oss nu i korthet, hvarför du
Har öfvergifvit dina fäders stad,
Samt hvarför du till Efesus har kommit.
Aeg. Ej tyngre värf mig kunde blifva ålagdt
Än det att säga fram osäglig sorg.
Likväl — på det att världen veta må,
Att faderskärlek, icke låga brott,
Min död ha vållat — vill jag nu förtälja
Så mycket som min sorg ger tillstånd till.
I Syracusa är jag född; en maka
Jag tog mig där; hon främjade min välfärd,
Och hennes jag, om ofärd oss ej träffat.
Med henne jag var säll; vår rikdom växte
Igenom vinst på resor ofta gjorda
Till Epidamnus. Men min faktor dog,
Och oron för min handel utan tillsyn
Slet mig utur min makas trogna famn.
Sex månar knappt vi varit skilda åt,
Förr'n hon, som nästan sviktade inunder
Det ljufva straff, som kvinnor pläga lida,
Beredt sig på att resa efter mig,
Och hann mig fort och lyckligt där jag var.
Ej länge var hon där, förrän hon blef
En lycklig mor åt tvenne vackra söner
Och — underbart! — så liknande hvarandra,
Att blott med namn de kunde skiljas åt.
I samma stund och uti samma värdshus
Förlöstes ock en stackars fattig kvinna
Från tvillingar, två gossar, båda lika.
Dem köpte jag — i största fattigdom
Var mor och far — till tjänst åt mina söner.
Ej litet stolt åt sina raska gossar,
Påskyndade min hustru jämt vår hemfärd;
Ogärna gaf jag med mig. Ack, för snart
Om bord vi gingo!
En mil vi seglat ifrån Epidamnus,
Förr'n djupet, städse slaf åt vindarna,
Gaf något tragiskt tecken till vår ofärd;

Men längre var ej något hopp för oss.
Den lilla ljusglimt, som oss himlen skänkte,
Gaf blott åt våra skräckuppfyllda själar
En pinsam visshet om en nära död.
Jag hade gärna tagit den i famnen,
Men då min hustru oupphörligt gret —
Hon gret på förhand för hvad hända skulle —
Och mina stackars gossar ömkligt kvidde —
Ej skräck de kände, men de gräto dock —
Tvangs jag för dem och mig att uppskof söka,
Ty intet annat var att tänka på.
Sjöfolket sökte räddning uti båten,
Och skeppet, nära sjunkning, fingo vi.
Min hustru, om den yngre mera mån,
Fastbundit honom vid en liten nödmast,
Som sjömän bruka ha tillreds för storm.
En af det andra tvillingparet bands
Vid samma mast, jag sörjde mellertid
Med lika ömhet för de andra två.
Så gjordes barnen fast. Jag och min hustru,
Med blicken fästad där vår sorg var fästad,
Vid mastens ändar bundo fast oss själfva
Och drefvo genast, flytande med strömmen,
Emot Corinthus till, som det oss tycktes.
Men ändtligen såg solen ned på jorden,
Dref undan molnen, som oss skadan gjort,
Och vid dess ljufva sken, så efterlängtadt,
Blef hafvet lugnt och stilla, och vi sågo
Två skepp på afstånd seglande emot oss,
Ett från Corinthus, ett från Epidaurus.
Men förr'n de kommo — ack, så grymt elände!
Utaf det skedda gissa, hvad som hände.

Hert. Nej, fortfar, gamle man; jag kan dig ömka,
Fastän jag icke kan benåda dig.

Aeg. Om gudarna så gjort, jag sluppe nu
Med skäl dem kalla obarmhärtiga!
Ty förrän skeppen kommo två mil när,
Vi blefvo vräkta mot en väldig klippa

Och togo där så häftig törn, att skeppet,
Som var vår nödhjälp, brast itu på midten.
Så skildes äkta makar orättvist,
Fast ödet gaf i lika mått oss båda
Så föremål för glädje som för sorg.
Min hustrus andel — arma kräk! — belastad
Med mindre tyngd, men ej med mindre kval,
Blef drifven fortare af vinden fram,
Och i vår åsyn blefvo alla tre
Upptagna af corinthiskt fiskarfolk.
Till slut ett annat skepp oss tog ombord
Och gaf — då man fick veta, hvem man bergat —
En hjälpsam välkomst åt skeppsbrutna gäster.
Sitt byte fiskarfolket nog fått släppa,
Om icke slupen hade seglat illa,
Och därför styrde man sin kurs mot hemmet. —
Nu vet ni, hur jag skildes från min lycka;
Ofärden har mig låtit lefva än,
För att berätta er min sorgesaga.

Hert. För deras skull, som nu du sörjer öfver,
Gör mig den tjänsten att berätta mig,
Hvad som har händt så dig som dem tills nu.

Aeg. Min yngsta son, ock dock min äldsta sorg,
Vid sjutton år fick ifrig lust att veta,
Hvar brodren fanns, och bad mig envist om
Att med sin tjänare, som likaledes
Sin broder mist och endast bar hans namn,
Få resa ut och leta efter honom.
Af kärlek till den son, som jag förlorat,
Jag satte nu på spel min andra älskling. —
Fem somrar har jag genomletat Grekland
Och ströfvat kring i hela Asien;
På hemväg stadd, jag kom till Efesus,
Väl utan hopp, men likväl fast besluten
Att söka öfverallt där mänskor bo.
Här slutar sig historien om mitt lif,
Och gärna dog jag genast, blott jag sport
Med allt mitt sökande, att än de lefde.

Hert. Olycklige Aegeon, dömd af ödet
Att bära så förfärlig motgångs börda!
Tro mig, om ej det stridde mot vår lag,
Min ed, min krona och min värdighet,
Dem ingen prins, om ock han vill, får kränka, —
Jag talte själf för dig som advokat.
Men fast dig redan dödsstraff ådömdt är,
Och dom som fallit ej kan återkallas
Förutan mycken smälek för min heder,
Vill jag dock gynna dig, så vidt jag kan.
Jag ger dig därför denna dagen, köpman,
Att söka hjälp af dina vänners hjälp.
Tag fatt på alla dina vänner här,
Tigg eller låna för att skaffa summan —
Och lef; kan du det ej, så är du lifdömd.
Fångvaktare, se till att han ej rymmer.

Fångv. Skall ske, min kung.

Aeg. Hopplös och hjälplös nu Aegeon går
Att se, om en dag till han lefva får. *(Alla gå)*

SCEN II. — *Ett torg.*

(Antifolus från Syracusa, en köpman och Dromio från Syracusa uppträda)

Köpm. Säg därför, att ni är från Epidamnus,
Ty annars konfiskeras strax ert gods.
I denna dag en Syracusa-köpman
Man fängslat har, för det han kommit hit.
Han har ej medel att sig lösa fri
Och dör i enlighet med stadens lagar,
Förrän den trötta solen hunnit västern. —
Där är det guld, som ni mig anförtrott.

Ant. Gå, bär det till Centauren, där vi bo,
Och dröj där, Dromio, tills jag kommer åter.
Inom en timmas tid är måltidsdags;
Emellertid jag ser mig om i staden,
Beskådar handeln, ser hur här är bygdt
Och lägger sedan mig en stund att sofva,

Ty jag är stel och trött utaf min resa.
Gå nu din väg.

Drom. Rätt mången skulle taga er på orden
Och ge sig af med sådan späckad pung. *(Går)*

Ant. En trogen skälm, som många gånger har,
Då jag af sorg och vemod varit tryckt,
Mitt lynne lättat med sitt muntra skämt.
Säg, vill ni ej med mig gå ut i staden
Och sedan bli min gäst vid middagsbordet?

Köpm. Jag redan är till några köpmän bjuden,
På hvilka jag rätt mycket kan förtjäna;
Ursäkta mig; men. efter klockan fem
Skall, om ni vill, jag möta er på torget
Och sedan stanna kvar hos er till sängdags;
Nu får jag lof att gå och sköta mitt.

Ant. Farväl så länge; jag skall mellertid
Gå ut och drifva och beskåda staden.

Köpm. Min herre, mycket nöje jag er önskar. *(Går)*

Ant. Den mänska, som mig önskar mycket nöje,
Han önskar mig hvad aldrig jag kan få.
Jag är i denna värld en vattendroppe,
Som söker i den vida oceanen
En annan droppe, störtar sig i djupet
För att kamraten finna, men försvinner
I forskningsifvern till ett intet själf:
Så jag, som söker efter mor och bror,
Förlorar, olycksalige, mig själf.

(Dromio från Efesus kommer)

Här kommer nu min rätta lifskalender. —
Hvad nu? Hvi kommer du så snart tillbaks?

Drom. fr. Ef. Så snart tillbaks? Säg hellre då, för sent!
Kapunen sveds, från spettet faller grisen,
På klockan hammarn redan slagit tolf,
Och frun har på mitt kindben slagit ett.
Hon är så het, för det att maten kallnat,
Kall maten blef, för det ni ej kom hem,
Ni kom ej hem, för det ni ej var hungrig,

Ni var ej hungrig, ni har frukosterat;
Men vi, som både bedit ha och fastat,
Fått plikta för att ni så där har rastat.
Ant. Spar dina lungor; säg mig nu, jag ber,
Hvar har du lämnat pengarna jag gaf dig?
Drom. fr. Ef. Ah, dalersslanten som jag fick i Onsdags
Att lösa ut min matmors svansrem med —
Den är hos sadelmakarn, ej hos mig.
Ant. Nu är jag icke vid humör att skämta;
Säg nu och krångla ej, hvar har du myntet?
Vi äro främlingar; hur törs du lämna
Så mycket pengar från dig och gå bort?
Drom. fr. Ef. Vid bordet må ni skämta, kära herre!
Min fru har skickat mig till er som postbud,
Nu lär jag väl till slut bli hennes dörrpost
Och får ert *debet* skrifvet mig på skallen.
I magen bör, som jag, ni klockan ha,
Som slår er hem; ej matbud då behöfs.
Ant. Se så, se så, ditt skämt ej passar nu;
Spar det till stunder gladare än dessa.
Hvar är det guld jag gaf dig i förvar?
Drom. fr. Ef. Mig, herre? Ni har intet guld mig gifvit!
Ant. Se så, herr skurk, hör upp med detta narri
Och säg mig, hur ditt ärn'de du har skött.
Drom. fr. Ef. Mitt ärn'de var att hämta er från torget
Hem till ert hus, till Foenix, för att äta;
Min fru och hennes syster vänta er.
Ant. Så sant jag är en kristen, säg mig genast,
På hvilken säker ort du guldet gömt,
Ty annars bultar jag din muntra skalle,
Som drifver gäck, då mitt humör är dåligt.
Hvar ä' de tusen mark, som jag dig gaf?
Drom. fr. Ef. Ah, någon gång har ni min kind markerat,
Och frun min rygg markerat någon gång;
Men tusen mark går icke summan till:
Om nu jag gaf ers nåd igen det där,
Tog ni kanhända ej med lugn emot'et.
Ant. Om fru du talar; hvilken fru, din skurk?

Drom. fr. Ef. Herrns egen fru, min matmor där i Foenix:
Hon, som nu fastar, tills ni kommer hem,
Och ber, att ni rätt snart må komma hem.
Ant. Hvad, gäckar du mig midt i synen, skurk,
Fast jag förbjudit dig? Där har du, slyngel! *(Slår honom)*
Drom. fr. Ef. Hvad menar ni? För Guds skull, styr er hand!
Vill ni det ej, så får jag ta till benen. *(Han springer)*
Ant. Så sant jag lefver, genom något knep
Har allt mitt guld man stulit från den stackarn!
Det sägs, att denna stad är full med skälmar,
Taskspelare som villa synen bort,
Svartkonsters mästare, som själen dåra,
Mordlystna häxor, som vanställa kroppen,
Förklädda tjufvar, fräcka charlataner,
Och mycket annat pack af samma sort.
Om så det är, ger jag mig af dess förr;
Nu går jag hem och ser, hvad drängen gör,
Men mina penningar — dem räds jag för.
(Går)

ANDRA AKTEN.

Scen I. — *En öppen plats.*

(Adriana och Luciana uppträda)

Adr. Min man ej kommer; drängen icke heller,
Den jag med sådan hast till honom sände!
Luciana, visst är klockan redan tu.
Luc. Kanhända någon köpman honom bjudit,
Och att han gått att äta någonstädes.
Kom nu till bords, min syster; puttra ej,
En man bör ha sin frihet; tiden är
Ju männens herre, och när tiden bjuder
De gå och komma; tåla dig, min syster.
Adr. Är mannens frihet större än hans frus?
Luc. Ja, mannen dväljes oftast utom hus.
Adr. Klent gick mitt hushåll, vore sådant lag.
Luc. En fru bör följa mannens välbehag.

Adr. Blott åsnor kunna sådan tygel lida.

Luc. Allt trotsigt självsvåld får för piskan kvida.
Ej något finns i nedan eller ny,
Som ej får tukt, på jord, i haf, i sky.
Djur, fåglar, fiskar, alla lyda hannen
Med ödmjuk undergifvenhet, och mannen,
Djurvärldens konung, höga gudars like,
Som jord och haf regerar som sitt rike
Och har förnuft och tänkande natur,
Högt öfver fiskar, fåglar eller djur,
Behärskar kvinnan, kan dess nycker dämpa;
Så bör ock du dig efter honom lämpa.

Adr. För träldom rädd, du äktenskapet skyr?

Luc. Nej, blott dess många sorger och bestyr.

Adr. Om du blef gift, fick du väl känna svedan.

Luc. Först lär jag lyda, lär mig älska sedan.

Adr. Men om han går, och ej du vet till hvem?

Luc. Då väntar jag väl, tills han kommer hem.

Adr. Blir man ej retad, är man nog beskedlig;
I fred är icke svårt att vara fredlig.
Då någon stackare helt jämmerlig
Sitt öde klagar, heter det: "ack, tig!"
Men hade vi af plågans vikter lika,
Vi skulle kanske ännu högre skrika.
Du har ej någon elak man som bryr dig,
Och därför är det lätt att säga: "styr dig,"
Men får du samma huskors, du, som jag,
Lär tålamodet väl ta slut en dag.

Luc. Godt; på försök jag gifter mig minsann! —
Där är din dräng; nu kommer väl din man.

(Dromio från Efesus kommer)

Adr. Säg, är din tröga herre ej till hands?

Drom. fr. Ef. Jo, tillhands är han med båda händerna, det kunna mina båda öron bevittna.

Adr. Säg, talte du med honom? Fick du veta,
Hvad han i sinne hade?

Drom. fr. Ef. Ja, ja, ja!

Han skref sitt sinnelag uppå mitt öra:
En satans handstil, obegripligt svår!

Luc. Talade han så tvetydigt, att du icke kunde förmärka, hvad han menade?

Drom. fr. Ef. Nej, han slog så ärliga tag, att jag mer än väl kunde märka hvartenda rapp, och likväl så pass tvetydigt, att jag icke kunde begripa, hvari det fina låg.

Adr. Men säg, jag ber dig, kommer han ej hem?
Rätt artig tycks han vara mot sin hustru!

Drom. fr. Ef. Hör, kära fru, min herre är så galen,
Att han kan stångas.

Adr. Stångas?

Drom. fr. Ef. Ej jag menar
Att han har horn, men mycket galen är han.
Då jag med matbud kom från er till honom,
Så sporde han om tusen mark i guld.
"Kom nu och ät," sad' jag; "mitt guld," sad' han;
"Kapunen sveds," sad' jag; "mitt guld," sad' han;
"Kom nu med mig," sad' jag; "mitt guld," sad han;
"Hvar ä' de tusen mark jag gaf dig, skurk?"
"Grissteken sveds," sad' jag; "mitt guld," sad' han;
"Min fru," sad' jag; — "åt fanders med din fru,
Jag känner ej din fru; häng upp din fru!"

Luc. Sad' hvem?

Drom. fr. Ef. Min herre. "Ej jag känner till" —
Så sad' han just — "hus, hustru eller fru;"
Och ärn'det, som min tunga skulle bära
Fick jag, tack vare honom, på min rygg,
Ty, kort och godt, han gaf mig ett kok stryk.

Adr. Gå dit igen, du slaf, och hämta honom.

Drom. fr. Ef. Gå dit igen och få mig stryk ånyo?
För Guds skull, skicka något annat bud!

Adr. Gå, annars får du stryk båd' kors och tvärs.

Drom. fr. Ef. Med nya korsrapp han mig då välsignar,
Så att min rygg ett riktigt helgon blir.

Adr. Gå bort, pratmakare, för hit din herre.

Drom. fr. Ef. Är jag så trilsk mot er som ni mot mig,
Att som en boll ni skall mig trilla så?

Han kör mig hit, ni dit; bestå mig kläder —
Om jag skall hålla ut — af gröfsta läder. *(Går)*
Luc. Fy,
Gif ej din kind åt vredens glöd till pris!
Adr. Nu har han säkert någon ann' kurtis,
Och jag får sitta ensam här och tråna.
Månn' ålderdomen hunnit glansen råna
Ifrån min kind? Det är hans egen skull.
Är jag väl dum? Min mun af dårskap full?
Om kvickhets eld i mina samtal brister,
Så är det därför att han är så bister,
Om andras granna dräkt hans syn betar,
Det rår jag icke för: han kassan har;
Och är jag nu en skönhet i ruiner,
Så är det han som gjort det; sura miner
Jag lärt af honom. Med en solskensblick
Han kan min fägring ge sitt förra skick,
Men ack, han är en yster hjort, som flöjer;
Hos andra, ej hos mig, han sig förnöjer!
Luc. Svartsjukans griller! Ur din håg dem jaga.
Adr. Den som ej känslor har må slikt fördraga!
Af andras fägring retas hans begär,
Ty annars vore han väl hos mig här.
Du vet, att han mig lofvat har ett smycke; —
Om blott i denna sak han svek mitt tycke,
Så skydde han väl ej min äkta bädd.
En diamant i bästa silfver klädd
Sin glans kan mista; själfva guldet lider,
Om man för ofta det mot annat gnider,
Och ej det finns en man i denna värld,
Som ej förstörs af falskhet och af flärd.
Då ej min fägring kan hans tycke vinna,
Så må i tårar jag och den förinna!
Luc. Hur dårlig är ej hvarje svartsjuk kvinna!
(De gå)

SCEN II. — *Sammastädes.*

(Antifolus från Syracusa uppträder)

Ant. Det guld jag Dromio gaf är väl förvaradt

Uti min bostad, och den trogna slafven
Har gått i staden ut att söka mig.
Då jag nu räknar efter och besinnar
Min värds berättelse, har jag ej kunnat
Med Dromio tala, sedan jag från torget
Hemsände honom. Se, där kommer han.

(Dromio från Syracusa kommer)

Nå, junker, är ditt muntra lynne slut?
Drif gäck på nytt, om du har lust till stryk.
Du vet ej af Centauren? Fick ej guldet?
Din fru dig sände för att hämta hem mig?
Jag bodde uti Foenix? Var du tokig,
Då du så tokigt nyss mig svarade?

Drom. fr. Syr. Hvad svar, jag ber? När har jag sådant sagt?

Ant. Helt nyss, just här, för knappt en timma sedan.

Drom. fr. Syr. Jag har ej sett er, sedan ni mig sände
Hem till Centauren med det guld ni gaf mig.

Ant. Du nekade ju för att guld du fått
Och talte om en fru och om en middag;
Jag hoppas, att du märkte jag blef ond.

Drom. fr. Syr. Det fägnar mig, att ni så munter är;
Men hvarför detta skämt? Jag ber er, säg.

Ant. Hvad nu? Du gäckar mig ju midt i synen!
Tror du jag skämtar nu? — Där har du dig!

(Slår honom)

Drom. fr. Syr. Håll, kära herre! Nu ert skämt blir allvar.
För hvilken vara får jag detta handsöl?

Ant. För det att någon gång jag helt förtroligt
Har haft dig till min narr och pratat tok,
Missbrukar du helt fräckt min godhet nu
Och gör mitt allvar till en allmän landsväg.
I solsken må den yra myggan dansa,
Men krypa i sitt hål, när himlen mulnar.
Om du vill gäckas, se mig rätt i synen
Och lämpa skämtet efter mina blickar,
Ty annars får du på näsborrarna.

Drom. fr. Syr. Näsborrarna, säger ni? Om ni bara ville låta bli att låta edra batterier spela, så kunde ordet näsa vara lika bra; men fortfar ni längre med att slå mig, så får jag verkligen skaffa mig en borg för min näsa, ja helt och hållet inborga den, ty annars lär jag få lukta med ryggen. Men, kära herre, hvarför slår ni mig?

Ant. Vet du inte det?

Drom. fr. Syr. Jag vet intet mer än att jag fått stryk.

Ant. Skall jag säga dig hvarför?

Drom. fr. Syr. Ja, kära herre, ty "allt hvarför har ett därför," som man säger.

Ant. Först, för du gäckat mig; och sedan därför
Att du för andra gången gjort det om.

Drom. fr. Syr. Har nånsin någon lidit så af plågsam örfilsklang?
Ert hvarför och ert därför ha ej minsta sammanhang. –
Godt, herre, jag tackar er.

Ant. Du tackar mig? För hvad?

Drom. fr. Syr. Åh jo, herre, för det där något, som ni nyss gaf mig för intet.

Ant. Härnäst skall du få din ersättning; jag skall ge dig intet för något. Men säg mig nu, är det icke tid att spisa middag?

Drom. fr. Syr. Nej, herre; jag tror icke, att biffen ännu är hvad jag är.

Ant. Nå? hvad skulle det vara?

Drom. fr. Syr. Bultad.

Ant. Då lär den väl vara seg?

Drom. fr. Syr. Om den det är, herre, så smaka icke på den.

Ant. Ditt skäl?

Drom. fr. Syr. Ty då blir ni kanhända kolerisk och trakterar mig med ännu en liten bultning.

Ant. Nå, så lär dig då att skämta i rättan tid; allting har sin tid.

Drom. fr. Syr. Innan ni blef så där kolerisk, skulle jag ha kunnat vederlägga er där vid lag.

Ant. Efter hvilken metod?

Drom. fr. Syr. Åh, efter en metod, som är så klar oc blank som gamla pappa Tids egen flintskalle.

Ant. Låt höra!

Drom. fr. Syr. Det är icke tid att få sig nytt hår, då ma blifvit gammal och skallig.

Ant. Kan man icke hjälpa den saken med köp oc laga fasta?

Drom. fr. Syr. Åh jo, om man köper sig en peruk oc lagar så, att andras hår bli fasta på ens eget hufvud.

Ant. Men hvarför är tiden så snål på hår, då han li väl själf är ett sådant utskott af rikedom?

Drom. fr. Syr. För det att det är en välsignelse, so han består kreaturen; hvad han har knappat in för mä niskorna i hår, det har han ersatt dem i förstånd.

Ant. Men det finns många människor, som hafva m hår än förstånd.

Drom. fr. Syr. Men ingen af den sorten, som icke fö står sig på konsten att mista håret.

Ant. Nyss gjorde du den slutsatsen, att människor me stark hårväxt voro ärliga drumlar utan förstånd.

Drom. fr. Syr. Ju drumligare de bära sig åt, dest fortare är det förbi med den; likväl mista de sitt hår me en sorts rolighet.

Ant. Af hvad skäl?

Drom. fr. Syr. Af två skäl, sunda båda två.

Ant. Så sunda äro de väl icke.

Drom. fr. Syr. Säkra, då.

Ant. Så säkra äro de väl icke; saken är kinkig.

Drom. fr. Syr. Vissa, då.

Ant. Nämn dem.

Drom. fr. Syr. För det första spara de in de penninga som annars skulle gå till hårfrisören; för det andra spil de icke hårstrån i soppan då de äta.

Ant. Du har hela tiden försökt att bevisa, att alltin icke har sin tid.

Drom. fr. Syr. Ja visst; det har jag också bevisa herre; nämligen att det icke är tid att få sig nytt hår, d man blifvit gammal och skallig.

Ant. Men skälet hvarför det icke var tid att få sig något nytt var icke särdeles bindande.

Drom. fr. Syr. Det reparerar jag så här; tiden själf är skral och flintskallig, och därför vill han, ända till domedag, ha skrala följeslagare.

Ant. Jag visste nog, att konklusionen skulle bli skral. — Men tyst, hvem vinkar oss där?

(Adriana och Luciana komma)

Adr. Ja, ja, Antifolus, var kall och bister!
En annan kvinna ser du blidt uppå;
Jag är ej Adriana, ej din hustru.
Det var en tid, då du frivilligt svor,
Att aldrig ord ditt öra tjusade,
Att aldrig syn ditt öga fägnade,
Att aldrig känsel var din hand behaglig,
Att aldrig mat uti din smak var ljuflig,
Om jag ej ord, blick, hand och mat dig bjöd.
Hur är det nu, min man, hur kommer sig,
Att så du blifvit fjärmad från dig själf?
Dig, säger jag, ty du från mig är fjärmad,
Som, införlifvad odelbart i dig,
Är bättre än din egen bättre del.
Ack, slit ej bort dig själf från mig, min vän,
Ty vet, att lika lätt du drypa kan
En vattendroppe i det vida hafvet
Och ta igen den droppen obemängd,
Förutan minsta tillsats eller minskning,
Som du från mig tar dig, och ej ock mig.
Hur skulle det ej gripa dig i själen,
Om du blott hörde, att jag okysk vore,
Och att min kropp, som helgad är åt dig,
Af vilda lustar vore fläckad? Säkert
Du skulle spotta åt mig, sparka mig
Och slunga mig i synen namnet "make"
Och slita från min panna skökoskinnet
Och hugga vigselringen från min hand
Och krossa den med djup skilsmässas ed.
Jag vet du kan det; gör det därför ock:

Jag är med brott mot äkta bädden fläckad,
Mitt blod är smittadt utaf syndig lusta;
Ty om vi tu ä' ett, och du är falsk,
Förgiftas äfven jag af dina lustar
Och blir en sköka, smittad utaf dig.
Var därför trogen mot din äkta bädd,
Så blir jag obefläckad, du ej hädd.

Ant. Ni menar mig, min fru? Jag ej er känner;
Två timmar blott i Efesus jag varit,
En främling för er stad och för ert tal.
Hur fin jag ock begreppets egg må slipa,
Jag kan dock ej ett enda ord begripa.

Luc. Fy, broder, så du har förändrat dig!
När har du förr min syster så bemött?
Hon sände Dromio efter dig till torget.

Ant. Dromio?

Drom. fr. Syr. Mig?

Adr. Ja, dig; och du kom hem med detta svar:
Att han dig slog och nekade därjämte,
Att detta var hans hem och jag hans hustru.

Ant. Har förr med denna ädla fru du talat? —
Ni håller hop; hvad menar ni med det?

Drom. fr. Syr. Jag, herre? Aldrig förr jag henne sett.

Ant. Du ljuger, skurk; du sade mig på torget
Precist detsamma, som hon säger nu.

Drom. fr. Syr. Jag aldrig nånsin har med henne talat.

Ant. Hur kan hon då oss nämna så vid namn,
Om hon ej fått en uppenbarelse?

Adr. Hur illa det din värdighet dock passar
Att ge dig i komplott med denna slyngeln
Och reta honom att förarga mig!
Att ej få se dig är tillräcklig plåga;
Med ditt förakt du bör ej plågan råga.
Jag häktar fast mig vid din rockärm här,
Du är mitt almträd, jag din ranka är,
Hvars svaghet, vigd ihop med dina krafter.
Af dig sin styrka får och sina safter.
Om något skiljer oss, så är det skarn,

Ohöfvisk murgrön, törne eller flarn,
Som utan näpst och tukt din märg förtära
Och utaf ditt fördärf och fall sig nära.

Ant. Hon menar mig; mig gäller denna drift.
Månn' jag i drömmen blef med henne gift?
Månn' nu jag sofver, tror mig detta höra?
Hvad yrsel har betagit blick och öra?
Tills allt har hunnit riktigt utredt bli,
Vill jag gå in på detta tokeri.

Luc. Låt duka bordet; Dromio, skynda dig!

Drom. fr. Syr. Jag arma syndare, Gud nåde mig!
Det här är älfvors land; det just mig grufvar!
Vi råkat ut för gastar, troll och ufvar.
Om ej vi lyda, suga de oss döda
Och nypa oss båd' bruna, blå och röda!

Luc. Hvad står du där och mumlar? Ut dig vräk,
Du drönare, du tölp, du nöt, du kräk!

Drom. fr. Syr. Jag är helt visst förvandlad, kära herre.

Ant. Till själen, ja; det är ock jag, dess värre!

Drom. fr. Syr. Till kropp och själ man mig förvandlat här.

Ant. Du är dig lik.

Drom. fr. Syr. Nej, jag en apa är.

Luc. Säg hellre åsna; intet därutöfver!

Drom. fr. Syr. Ack ja, hon rider mig; jag vill ha klöfver.
En åsna? — Mycket rätt! Ty ej jag visste,
Hvem hon där var; men hon tog icke miste.

Adr. Se så! Jag vill ej längre vara narr
Och stå och gnugga ögonen och gråta,
När dräng och herre gäckas med mitt kval.
Kom nu till bordet; Dromio, vakta dörren.

(Till Antifolus)

I öfre våningen med dig jag spisar;
Där skall jag skrifta dig för tusen synder. —

(Till Dromio,

Om någon frågar, hvar din herre är,
Säg, att han har gått ut; släpp ingen in. —
Kom, syster; — Dromio, dig vid dörren sätt.

Ant. Är jag i himlen eller helvetet?
I sömn? I vaka? Har jag mina fem?
Jag känner ej mig själf, är känd af dem.
Jag gör som de; i denna mist och dimma
Jag finner väl till slut af ljus en strimma.

Drom. fr. Syr. Skall jag stå här på vakt i alla fall?

Adr. Om någon slipper in, du pryglas skall.

Luc. Kom nu till bords, ty maten blir ju kall.

(De gå.

TREDJE AKTEN.

Scen I. — *Utanför huset Foenix.*

(Antifolus från Efesus, Dromio från Efesus, Angelo och Balthasar uppträda)

Ant. fr. Ef. Ursäkta oss, min bästa Angelo,
Min hustru grälar, om jag mig försummar.
Säg, att jag i er verkstad hindrad blef
Med att se på hur hennes halsband gjordes,
Samt att hon skall i morgon få det färdigt. —
Den skurken här har sagt mig midt i synen,
Att jag på torget gifvit honom stryk
Och kräft af honom tusen mark i guld
Samt nekat för min hustru och mitt hem. —
Du fyllbult, du, hvad mente du med sådant?

Drom. fr. Ef. Säg hvad ni vill, min herre; jag vet dock hvad jag vet;
Att ni mig slog på torget, nog är jag viss på det:
Om huden min var pergament och hvarje rapp af bläck,
Er egen handstil läste ni på hvarje ryggens fläck.

Ant. fr. Ef. Hör, karl, du är en åsna.

Drom. fr. Ef. Åh ja, det tror jag nog:
Det syns af hvad jag lidit och af de rapp ni slog.
Jag borde hafva sparkats; om bra bakut jag slagit,
För åsnan nog ni aktat er och till reträtten tagit.

Ant. fr. Ef. Så dyster, Balthasar? Kom in med mig och spisa;
Ett tarfligt bord och välkomst välmeningen må visa.

Balth. Långt mer än läckra rätter man bör välviljan prisa.

Ant. fr. Ef. Den räcker dock ej till att fylla tomma fat;
Ett bord med välkomst dukadt gör hungrig gäst helt flat.

Balth. God mat man lätt kan få sig; den finns på torparbord.

Ant. fr. Ef. God välkomst likaledes; men den består af ord.

Balth. Ett tarfligt mål, men hjärtligt undt, i alla fall är bäst.

Ant. fr. Ef. Ja, för ett girigt värdfolk och för en krasslig gäst. —
Jag har ej stort att bjuda på, det har jag er förkunnat;
Det lilla, som på bordet finns, är hjärtligt väl er unnadt. —
Hvad nu! Är dörren stängd! Låt upp, och det i blinken!

Drom. fr. Ef. *(Knackar på dörren)*
Lucie, Brigitta, Greta, Cecilia, Katrinken!

Drom. fr. Syr. *(Innanför)*
Nöt, drummel, åkarkamp, oxmickel, dumma satan!
Gå bort från dörren här och sätt dig ned på gatan.
Hvad skriker du på kvinnfolk och det i sådan mängd,
Då en re'n är för mycket? Gå bort! Är du befängd?

Drom. fr. Ef. En sådan näsvis portvakt! Herrn står ju här helt trötter.

Drom. fr. Syr. Om han står längre kvar, förkyler han sina fötter.

Ant. fr. Ef. Hvem talar därinnanför? Fort upp med dörren där?

Drom. fr. Syr. Om ni vill säga hvarför, så skall jag säga när.

Ant. fr. Ef. Ha, hvarför? Jag är hungrig; min väntan blir för lång.

Drom. fr. Syr. Då får ni vänta längre; kom igen en annan gång.

Ant. fr. Ef. Hvem är du, sturska lymmel, som här mig hånar så?

Drom. fr. Syr. Nyss tillförordnad portvakt; mitt namn är Dromio.

Drom. fr. Ef. Du skurk, som både namn och tjänst ifrån mig röfvat har
Och lämnat misskredit och stryk i deras ställe kvar,
Om du i morse haft min plats, så hadé du fått höra,
Hur namnet åsna låter, följdt utaf ett slag på öra'.

Lucie. *(Innanför)*
Hvad är det där för buller? Hvem knackar på vår dörr?

Drom. fr. Ef. Lucie, släpp in min herre.

Lucie. Han borde kommit förr;
Det kan du hälsa honom.

Drom. fr. Ef. Rätt löjligt; jo, jag tackar!
Här har du dig ett ordspråk: "Låt upp för den som knackar."

Lucie. Ett annat säger: "Zachris, mån tro du päron fick?"

Drom. fr. Syr. Du heter Lucie? Lucie, nu var du riktigt kvick.

Ant. fr. Ef. Hör på, du nippertippa, du hindrar oss väl ej?

Lucie. Jag tänkte just er fråga.

Drom. fr. Syr. Och gaf till svar ett "nej."

Drom. fr. Ef. Kom, hjälp oss bulta. Bravo! Bra bultadt, hi och hej!

Ant. fr. Ef. Du slyna, släpp mig in!

Lucie. Till hvem, om jag får fråga?

Drom. fr. Ef. Slå hårdt på dörren, herre.

Lucie. Ja, dörrên må han plåga.

Ant. fr. Ef. Jag spränger dörren, slyna; se'n gäller det ditt skinn.

Lucie. Och ni, min gunstig herre, blir satt i stocken in.

Adr. *(Innanför)*
Hvem är det som på dörren där ett sådant väsen håller?

Drom. fr. Syr. Gatpojkarna i staden ä' visst i riktig koller.

Ant. fr. Ef. Nå, är du där, min hustru? Du kommer just ej fort.

Adr. Din hustru, fräcka slyngel? Gack du ifrån min port.

Drom. fr. Ef. Nog får den lymmeln plikta för den smälek han oss gjort.

Ang. Här fås ej välkomst eller mat; ni skulle ju spendera?

Balth. Nyss taltes det om båda två; nu få vi ingendera

Drom. fr. Ef. De stå vid dörren, herre; se så, komplimentera!

Ant. fr. Ef. Det blåser något motigt; vi få bege oss bort

Drom. fr. Ef. Så kunde vi säga, herre, om rocken vore för kort.
Därinne har ni soppan het, men ni får stå på svalen;
Att bli så kväst och snäst, minsann, kan göra en sprittgalen.

Ant. fr. Ef. Gå, skaffa mig ett verktyg, så skall jag dörren bräcka.

Drom. fr. Syr. Ja, bräk och braka hur ni vill; jag skall er nacke spräcka.

Drom. fr. Ef. Ett ord är bara väder; men framtill eller bak
Jag skall, om ni så vill, traktera er med brak.

Drom. fr. Syr. Det hörs du är en bracka; du borde veta hut!

Drom. fr. Ef. Nej, jag vill in i huset; jag står ej längre ut.

Drom. fr. Syr. Ja visst, när fågeln ej har dun och fisken ej har fenor!

Ant. fr. Ef. Tag hit en kofot! Jag på dörr'n skall pröfva armens senor.

Drom. fr. Ef. En kofot utan nöthår? Det är ju samma sak
Som fiskar utan fenor och husrum utan tak. —
Men få vi oss en kofot, nog skall en fot du få. —

Ant. fr. Ef. Tag hit en kofot utaf järn och söla icke så.

Balth. Haf tålamod! Så långt får det ej gå.
Ni krigar här emot ert goda rykte
Och drar er hustrus oförkränkta dygd
In i en krets, där onda tankar härska.
Betänk, att många års erfarenhet
Af hennes klokhet, blygsamhet och stadga
Uppmanar er att ej för hastigt döma,
Och lita på, att nog hon ger er skäl,

Hvi dörren denna tid var stängd för er.
Låt mig få råda; gå er väg helt lugnt,
Och låt oss alla spisa uti Tigern.
Gå sedan själf mot kvällen hem och spörj,
Hvad skälet var till sådan sällsam vägran.
Om ni med våld försöker komma in
På ljusa dagen nu, då folk är ute,
Så blir det allmänt prat därom i staden,
Och detta skvaller, trodt af menigheten,
Till skada för ert hittills goda rykte,
Kan lätt få insteg med sin nedrighet
Och följa med er till och med i grafven:
Förtalet är en efterhängsen gäst,
Det lämnar ej det hus, där det sig fäst.

Ant. fr. Ef. Jag lyder; stilla vill jag gå min väg
Och vara munter, fast det kostar på.
En flicka känner jag, i samtal kvick,
Täck och förståndig, yr, men dock behaglig;
Där spisa vi. För denna flicka just
Har hustru min — dock orättvist, det svär jag —
Rätt många gånger bannat upp mig duktigt.
Hos henne spisa vi.
(Till Angelo) Gå hem, min vän,
Och hämta kedjan; säkert är den färdig.
Till Igelkotten kan ni bära den;
Så heter huset. Jag guldkedjan skänker —
Den läxan kan min hustru tåla vid —
Åt vår värdinna. Skynda, bästa herre;
Då jag blir utstängd af min egen port,
Vill jag försöka mig på annor ort.

Ang. Jag söker er, där ni har husrum hyrt.

Ant. fr. Ef. Godt. — Detta skämt lär bli mig ganska dyrt! *(De gå)*

Scen II. — *Sammastädes.*

(Luciana och Antifolus från Syracusa uppträda)

Luc. Och kan du helt och hållet så förgäta
En makes plikt? Skall midt i kärleks knopp

En hatets mask få vårens alster fräta?
    Rifs kärlek ned, så snart man byggt den opp?
Om blott för hennes guld du tog min syster,
    Så var för guldets skull mot henne öm;
Och älskar du en ann', gör hvad dig lyster,
    Men dina synder djupt i mörker göm.
Låt henne det ej läsa i ditt öga,
    Låt ej din mun basuna ut din skam;
Var öm, var artig; fräckhet båtar föga,
    Låt synd i dygdens kläder träda fram.
Skyl hjärtats fläckar under snöhvitt täcke,
    Låt synden vara som ett helgon stum.
Var falsk i smyg; ej hennes groll du väcke:
    Den tjuf, som skryter af sin bragd, är dum.
Hon dubbelt kränks, då, hennes bädd ej trogen,
    Du slikt ej döljer vid ditt eget bord;
Man reder sig, blott man i svek är mogen;
    Ondt dåd förvärras genom onda ord.
Vi stackars kvinnor! Tron är vårt beskärm,
    Inbilla oss, att ni oss håller kära;
Om andra få er arm, gif oss er ärm:
    Att följa er i allt är all vår ära.
Min goda broder, gå nu in igen,
    Smek, trösta henne, kalla henne maka;
Det lofligt är att hyckla smått, min vän,
    Om smickrets röst kan locka frid tillbaka.

Ant. fr. Syr. Du hulda mö, jag känner ej ditt namn,
    Och sällsamt är, att du kan känna mitt;
Du tycks ha sväfvat ned ur himlars famn;
    Det finns ej ett behag, som ej är ditt.
Lär mig, hvad jag skall säga, tro och tänka,
    Red ut för mig, ett fåvitskt jordens barn,
Som ej har kraft att sina tankar länka,
    Din gåtas mening och dess fina garn.
Hvi kämpar du emot mitt trogna minne
    Och vill det leda till en okänd trakt?
Är du en gud? Nyskapar du mitt sinne?
    Förvandla mig! Jag lyder blindt din makt.

Men är jag den jag är, så vet jag detta:
Att ej din sorgsna syster är mitt vif,
Ej heller klagar hon på mig med rätta;
Långt mer, långt mer jag ägnar dig mitt lif.
Sirén, drag icke ned mig med din sång
I tåresvallen, som din syster skölja;
Sjung för dig själf; jag lyssnar dagen lång.
Bred ut ditt gyllne hår på silfverbölja;
Där reder jag min säng, du hulda mö,
Där skall det bli min stolthet just att tänka
"Ljuf döden är för den, som så får dö" —
Och lätt som luft i kärleks djup mig sänka.

Luc. Hvad? Är ni tokig, som kan tala så?

Ant. fr. Syr. Ej tokig, men bestört.

Luc. Var viss uppå,
Att denna synd är härledd från ert öga.

Ant. fr. Syr. Som ser på solen nedsänkt från det höga.

Luc. Se dit ni bör, så blir er syn ej matt.

Ant. fr. Syr. Nej, hellre blind, du hulda! Där är natt.

Luc. Du hulda? Säg min syster slikt; mig ej!

Ant. fr. Syr. Din systers syster!

Luc. Syster min!

Ant. fr. Syr. Ack nej!
Ty det är du, som är mitt bättre jag,
Mitt hjärtas hjärta och mitt ögas dag,
Mitt ljufva hopp, min lycka och min fröjd,
Mitt jordlifs himmel och min himmels höjd.

Luc. Allt detta är och bör min syster vara.

Ant. fr. Syr. Du kan ju själf för syster dig förklara;
Jag älskar dig, jag ägnar dig mitt lif;
Du har ej man, ej heller jag ett vif;
Gif mig din hand!

Luc. Jag ber er, håll er still;
Jag går att höra, hur min syster vill. *(Går)*

(Dromio från Syracusa kommer)

Ant. fr. Syr. Nå, hvad står på, Dromio? Hvart springer du med sådan fart?

Drom. fr. Syr. Känner ni mig, herre? Är jag Dromio? Är jag er tjänare? Är jag jag?

Ant. fr. Syr. Du är Dromio, du är min tjänare, du är du.

Drom. fr. Syr. Jag är en åsna, jag är en kvinnas tjänare, jag är utom mig.

Ant. fr. Syr. Hvilken kvinnas tjänare? Och på hvad sätt är du utom dig?

Drom. fr. Syr. För tusan, utom mig, för det att jag tillhör en kvinna, en som gör anspråk på mig, en som springer efter mig, en som vill ha mig.

Ant. fr. Syr. Hvad anspråk gör hon då på dig?

Drom. fr. Syr. För tusan, herre, samma anspråk som ni skulle göra på er häst. Hon vill ha mig till sitt kreatur, det vill säga: icke för det att jag är ett kreatur, vill hon ha mig, utan för det att hon själf är ett riktigt bestialiskt kreatur, därföre gör hon anspråk på mig.

Ant. fr. Syr. Hvem är hon?

Drom. fr. Syr. En riktigt respektabel *corpus;* ja, en sådan, som man icke kan tala om utan att tillägga: "med respekt till sägandes." Jag gör en ganska mager figur i det giftermålet, och ändå är hon ett rasande fett parti.

Ant. fr. Syr. Hvad menar du med det? Ett fett parti?

Drom. fr. Syr. För tusan, herre, hon är ju köksa och hel och hållen fett; och jag vet icke, hvad jag skulle kunna begagna henne till, utom till att göra en lampa af henne och springa ifrån henne vid hennes eget sken. Jag vill hålla vad om att hennes trasor, tillika med den talg, som finns i dem, skulle kunna brinna en hel rysk vinter. Om hon lefver till domedag, så brinner hon en vecka längre än hela världen.

Ant. fr. Syr. Hurudan hy har hon?

Drom. fr. Syr. Svart som mina skor, men hennes ansikte är icke på långt när så finputsadt. Och hvarföre? Jo, hon svettas, så att man skulle kunna gå öfver fotknölarna i smörjan.

Ant. fr. Syr. Det är ett fel, som kan afhjälpas med vatten.

Drom. fr. Syr. Nej, herre, det är för inbitet. Allt fader Noaks vatten skulle icke kunna skölja bort det.

Ant. fr. Syr. Hvad heter hon?

Drom. fr. Syr. Lotta; men sju ell' åtta kvarter skulle icke räcka till att uppmäta henne från höft till höft.

Ant. fr. Syr. Hon är således tämligen bred?

Drom. fr. Syr. Hon är icke längre från hufvud till fot än från höft till höft. Hon är klotrund som en jordglob; jag skulle kunna upptäcka länder på henne.

Ant. fr. Syr. På hvilken del af hennes kropp ligger Skottland?

Drom. fr. Syr. Det kände jag igen på ofruktbarheten, midt i hennes flata hand.

Ant. fr. Syr. Hvar Frankrike?

Drom. fr. Syr. På hennes panna, beväpnad och uppstudsad, förande krig emot hennes hår.

Ant. fr. Syr. Hvar England?

Drom. fr. Syr. Jag letade efter kritbergen, men jag kunde icke upptäcka något hvitt. Likväl tror jag, att det låg på hennes kindben, att döma efter den salta vätska, som flöt emellan det och Frankrike.

Ant. fr. Syr. Hvar Spanien?

Drom. fr. Syr. Det såg jag sannerligen icke; men jag kunde lukta det på hennes heta andedräkt.

Ant. fr. Syr. Hvar Amerika? De båda Indierna?

Drom. fr. Syr. Ack, herre, på hennes näsa, som var hel och hållen garnerad med rubiner, karbunklar, safirer, sänkande sin strålande prakt mot Spaniens heta andedräkt, som skickade hela armador med ballast för hennes näsa.

Ant. fr. Syr. Hvar lågo Belgien och Nederländerna?

Drom. fr. Syr. Ack, herre, så djupt tittade jag icke efter. Med ett ord, denna häxan, denna maran, gjorde anspråk på mig, kallade mig Dromio, svor på att jag var förlofvad med henne, sade mig, hvilka hemliga märken jag har på min kropp, t. ex. fläcken på min axel, födselmärket på min hals, den stora vårtan på min vänstra arm, så att jag i förskräckelsen sprang ifrån henne som från en trollpacka. Och jag tror verkligen, om mitt bröst icke hade

varit gjordt af tro och mitt hjärta af stål, att hon hade förvandlat mig till en stubbsvansad hund och tvingat mig att vända stekspettet i köket.

Ant. fr. Syr. Gå, skynda dig till hamnen ögonblickligt,
Och blåser vind på något sätt från land,
Vill jag ej öfver natten dröja här.
Går något fartyg af, så säg mig till;
Jag skall på torget vänta, tills du kommer.
Om alla känna oss, men inga vi,
Ar bäst att packa in och stiga i.

Drom. fr. Syr. Som från en björn, jag springer hvad jag kan
Från henne, som mig ville ha till man. *(Går)*

Ant. fr. Syr. Af idel häxor denna stad är full,
Och därför är det tid att ge sig af.
Af hjärtat skyr jag henne, som helt nyss
Mig kallade sin man; men hennes syster,
Begåfvad med så underbart behag,
Så tjusande i sällskap och i samtal,
Har nästan gjort mig falsk emot mig själf.
Men för att ej förlorad bli en gång,
Jag stoppar örat till för hafsfruns sång.

(Angelo uppträder)

Ang. Nå, herr Antifolus –

Ant. fr. Syr. Så heter jag.

Ang. Det vet jag nog. Här har ni nu er kedja;
Jag tänkte råka er i Igelkotten,
Men kom att dröja; kedjan var ej färdig.

Ant. fr. Syr. Hvad vill ni då, att jag med den skall göra?

Ang. Hvad ni behagar; jag den gjort åt er.

Ant. fr. Syr. Gjort den åt mig? Jag har den ej beställt.

Ang. Ej en, ej två, men säkert tjugo gånger!
Gå hem med den och skänk den åt er fru;
Jag sedan skall i kväll besöka er
Och taga mot betalningen för kedjan.

Ant. fr. Syr. Tag då så gärna penningarna genast,
Ty annars är ni kvitt båd' mynt och kedja.

Ang. Ni är en riktigt lustig karl; farväl! *(Går)*

Ant. fr. Syr. Hvad jag skall tänka, vet jag ej, min själ;
Men visst är d e t: så dum väl ingen var,
Att han ej tog emot en nipp så rar;
Här bör man ej på nöd och dyrhet gnata,
När man får guld till skänks på öppen gata.
Till torget nu! Där väntar jag min dräng;
Och seglar något skepp, — om bord i fläng! *(Går)*

FJÄRDE AKTEN.

SCEN I. — *En gata.*

(En köpman, Angelo och en rättstjänare uppträda)

Köpm. I pingstas redan var er skuld förfallen;
Jag har ej varit sträng. Ej heller nu
Jag vore det, om ej jag skulle resa
Till Persien och vore utan pengar.
Betala därför mig på ögonblicket,
Ty annars häktar denna mannen er.

Ang. Just samma summa, som jag är er skyldig,
Har jag utaf Antifolus att fordra;
Och samma ögonblick jag mötte er,
Fick han af mig en guldked; klockan fem
Jag lyfta skall betalningen för den,
Behagar ni med mig till honom gå,
Så skall ni få ert mynt och tack därtill.

(Antifolus från Efesus och Dromio från Efesus komma)

Rättstj. Spar er besväret; se, där kommer han.

Ant. fr. Ef. Jag går till Angelo; gå mellertid
Och köp en repstump, jag skall nyttja den
På hustru min och hennes kompanjoner,
Som midt på dagen stängt min port för mig. —
Men tyst, där är vår guldsmed; gå din väg,
Köp mig en repstump, bär den hem till mig.

Drom. fr. Ef. Jag köpa tusen pund om året! Köpa
Ett rep! *(Går)*

Ant. fr. Ef. Jo, den är hulpen just, som tror på er!
Jag väntade på er och på er kedja,
Men hvarken kedja eller guldsmed kom.

Ni trodde säkert, att vår kärlek skulle
För länge räcka, om den blefve så
Tillhopakedjad? Därför kom ni ej.

Ang. Nå, muntert skämt å sido! Här är nota
På guldets vikt till allrasista kornet,
På guldets finhet och på arbetslönen.
Min fordran går till tre dukater mer,
Än jag betala skall åt denna herrn.
Jag ber er, likvidera honom genast;
Han skall till sjös och kan ej vänta längre.

Ant. fr. Ef. Så mycket pengar har jag icke på mig,
Dessutom har jag är'nden ut i staden.
Tag denna främling med er i mitt hus,
Tag med er kedjan ock samt bed min hustru,
Då hon sin vara fått, betala summan:
Kanhända är jag där så fort som ni

Ang. Vill ni då själf åt henne lämna kedjan?

Ant. fr. Ef. Nej, tag den med er; jag kan mig för summa.

Ang. Nå väl, min herre, har ni kedjan här?

Ant. fr. Ef. Om jag ej har den, måtte ni väl ha den;
Har ni den ej, farväl med edra pengar!

Ang. Se så, min herre, gif mig kedjan nu,
Ty vind och flod på denna mannen vänta;
För länge honom jag fördröjt, tyvärr.

Ant. fr. Ef. Ni vill med detta upptåg öfverskyla,
Att ni ej infann er i Igelkotten;
Jag borde bannat er för löftesbrottet,
Men ni, liksom en kär'ng, begynner grälet.

Köpm. Förspill ej tiden; skynda er, min herre.

Ang. Ni hör, hur han mig kan förarga; kedjan —

Ant. fr. Ef. Gif den åt hustru min, så får ni pengar.

Ang. Ni vet ju, att jag gaf er den helt nyss! —
Sänd kedjan eller något annat tecken.

Ant. fr. Ef. Åh fy, ni kör ert skämt, så det blir sprängdt!
Hvar har ni kedjan! Fram med den, jag ber.

Köpm. Jag har ej längre tid med sådant krångel.

Säg, vill ni mig betala eller ej?
Vill ni det ej, så föres han i häkte.

Ant. fr. Ef. Betala er? Hvad skall jag er betala?

Ang. Det mynt, som ni mig skyldig är för kedjan.

Ant. fr. Ef. Förr'n jag fått kedjan, är jag intet skyldig.

Ang. Den gaf jag er för knappt en timma sedan.

Ant. fr. Ef. Jag ingen fått; nu kränker ni mig mycket!

Ang. Ni kränker mig än mer, som det förnekar;
Betänk, att min kredit beror därpå.

Köpm. *(Till rättstjänaren)*
Nå väl, tag honom fast, det yrkar jag.

Rättstj. Skall ske. — I furstens namn, följ mig, min herre!

Ang. Det här är för mitt rykte sårande. —
Om ni för mig ej denna summa gäldar,
Så låter jag rättstjänaren er häkta.

Ant. fr. Ef. Skall jag då gälda hvad jag aldrig fått?
Låt häkta mig, du narr, om du det vågar!

Ang. *(Till rättstjänaren)*
Här äro dina sportler; häkta honom.
Jag skonte ej min bror i dylikt fall,
Om han mig hånade så uppenbart.

Rättstj. Jag häktar er; ni hör han yrkar det.

Ant. fr. Ef. Jag lyder dig, tills jag kan borgen ställa. —
(Till Angelo)
Men ni för detta skämt så dyrt skall plikta,
Att allt ert guld i boden stryker med,

Ang. Åhå, jag får väl rätt i Efesus,
Och det till er vanära, lit på det.

(Dromio från Syracusa kommer)

Drom. fr. Syr. Här är ett skepp från Epidamnus, herre,
Så snart dess ägare om bord har kommit,
Det lyfter ankar genast. Våra varor
Jag redan fört om bord; jag inköp gjort
Af olja, balsam och af *aqua vitæ.*
Klart skeppet är till segling; munter vind
Friskt blåser ifrån land; man väntar blott
På skeppets ägare och er, min herre.

Ant. fr. Ef. Hvad? Är du tokig? Dumma nöt, hvad skepp
Från Epidamnus väntar väl på mig?

Drom. fr. Syr. Det skepp, som ni mig skickade att hyra.

Ant. fr. Ef. Du druckna slaf, jag skickade dig ut
Att köpa mig ett rep och sade hvarför.

Drom. fr. Syr. Ni skickade mig ut att köpa rep?
Ni sände mig till hamnen efter skepp!

Ant. fr. Ef. En annan gång skall jag om detta tala
Och lära dina öron höra bättre.
Du slyngel, spring på stund till Adriana;
Gif henne denna nyckel. I pulpeten,
Som är med turkiskt täcke öfverhöljd,
En guldbörs ligger; jag behöfver den.
Säg henne, att jag är på gatan häktad
Och skall utlösa mig. Fort, slyngel, skynda! —

(Till rättstjänaren)

I häkte nu, tills penningarna komma.

(Alla gå utom Dromio)

Drom. fr. Syr. Till Adriana, där vi spisade?
Där Dowsabel mig ville ha till man?
Ack, hon är visst för tjock för mina famntag!
Dit måste jag, fastän jag icke vill;
Att lyda husbond' hör ett tjänsthjon till. *(Går)*

Scen II. — *Sammastädes.*

(Adriana och Luciana uppträda)

Adr. Ack, Luciana, släppte han dig ej?
Förmärkte du, att han på allvar, syster,
Åt dig sin kärlek bjöd? Ja eller nej!
Var han rödblommig eller blek och dyster?
Säg märkte du uti hans anletsdrag
Hans hjärtas flammor ställda upp till slag?

Luc. Först sad' han, att han ej tillhörde dig.

Adr. Ej ville, mente han; hvad harm för mig!

Luc. Han svor på, att ej här sitt hem han har.

Adr. Då svor han sant, fastän det mened var.

Luc. Se'n talte jag för dig.

Adr. Hvad sad' han då?
Luc. Mig, icke dig, han ville akta på.
Adr. Hur sökte han till kärlek dig förföra?
Luc. Med tal som, ärligt ment, mig kunnat röra;
Han prisade min fägring, mitt manér.
Adr. Du talte vänligt?
Luc. Tålamod, jag ber!
Adr. Jag kan ej, vill ej, nu mig hålla still;
Min tunga måste fram med hvad den vill.
Han är vanskaplig, gammal, krokig, sned,
Uppnäsig, hjulbent, krum i hvarje led,
Dum, elak, dårlig, lysten efter gräl,
På kroppen brännmärkt, värst dock i sin själ.
Luc. Hur kan man på en sådan svartsjuk vara?
Jag lät en dylik junker gärna fara.
Adr. Ack, ack, han är likväl min högsta fröjd,
Fastän för andra jag vill honom svärta.
Jag gör som vipan, piper, men är nöjd;
Fast munnen bannar, ömmar dock mitt hjärta.

(Dromio från Syracusa kommer)

Drom. fr. Syr. Pulpeten! Börsen! Skynda er, min fru!
Luc. Andtruten är du.
Drom. fr. Syr. Sprungit har jag ju!
Adr. Ack Dromio, hvar är, hur mår din herre?
Drom. fr. Syr. Han är i helvetet, ja ändå värre!
En djäfvul, klädd i evig tröja, grep'en,
En fan, hvars hjärta inknäppt var i stål,
Ett troll, en satan rå som vinterväder,
En varg, nej mer, en karl i buffelläder;
En falsk spion, en gatsnask, en skälm som går och snokar
På gator och i gränder, i alla vrår och krokar,
En hund som går på villspår, men ändock vädrar rätt
Och drar, förr'n domen fallit, godt folk till helvetet.
Adr. Nå, karl, hvad är på färde?
Drom. fr. Syr. Jag vet ej hvad på färde är; till häktet gick dock färden.
Adr. Hvad? Är han häktad? Hvem har yrkat det?

Drom. fr. Syr. Det kan jag icke säga, men det är säkert dock
Att häktaren bar häktor i buffelläderssrock.
Sänd lösen nu för honom: — guldbörsen i pulpeten. —
Adr. Gå, tag den, syster. *(Luciana går)*
Sällsamt är likväl
Att han har skulder, som ej jag vet af. —
Det var väl genom någon borgens band. —
Drom. fr. Syr. Nej, icke band; långt starkare persedel;
En kedja, kedja! Hör ni hur den klingar?
Adr. Hvad? Kedjan?
Drom. fr. Syr. Åh nej; klockan menar jag.
Nu är det tid att gå min väg, om jag har något vett;
Två var hon, då jag kom till er, och nu slog klockan ett.
Adr. Gå timmarna baklänges? Det har jag aldrig sport.
Drom. fr. Syr. Ja, möter en timma polisens folk, så vänder den om helt fort.
Adr. Kan tiden vara skuldsatt? Så dumt du resonerar!
Drom. fr. Syr. En bankruttör är tiden, som på cession funderar;
Ja, till och med en tjuf; sport har båd ni och jag,
Att tiden kommer stjälandes så natt som dag.
Om nu han stjäl och skulder har samt känner samvetsstygn,
Har han ej skäl att gå tillbaks en timma hvarje dygn?

(Luciana kommer tillbaka)

Adr. *(Till Dromio)*
Här har du börsen; gif den åt min man,
Ledsaga honom genast till de sina. —
Ack, syster, tankar gripa nu mig an,
Tankar som än mig trösta, än mig pina. *(De gå)*

Scen III. — *En gata.*

(Antifolus från Syracusa uppträder)

Ant. fr. Syr. Jag möter ingen som ej hälsar på mig,
Liksom jag vore gammal vän med honom,
Och alla mänskor nämna mig vid namn.
En ger mig guld, en annan bjuder mig,
En tackar mig för visad artighet,

En annan bjuder ut åt mig sitt kram.
Nyss bad' en skräddare mig stiga in
Och visade mig siden, som han köpt,
Och tog sitt mått på mig till nya kläder.
Jag är helt visst af fantasien bedragen,
Och Lapplands trollmän bo i denna stad.

(Dromio från Syracusa kommer)

Drom. fr. Syr. Herre, här är guldet, som ni skickade mig efter. Nå, hvar har ni gjort utaf bilden af den gamla Adam i nya kläder?

Ant. fr. Syr. Hvad är det där för guld? Hvilken Adam menar du?

Drom. fr. Syr. Icke den Adam, som höll till i paradiset, utan den Adam, som håller fängelsedörren till; han som går i den kalfvens skinn, som blef slaktad för den förlorade sonen; han som kom bakefter er som en ond ängel och befallte er säga farväl åt er frihet.

Ant. fr. Syr. Jag förstår dig icke.

Drom. fr. Syr. Icke det? Saken är ju klar! Jag menar honom, som kom likasom en basfiol i ett läderfodral; den karlen, herre, som, då folk ä' trötta, vips är tillhands och sätter in dem för att hvila sig; han som förbarmar sig öfver afsigkommet folk och ger dem kläder, som hålla bra; han som gör allt sitt till för att göra större bedrifter med sin polisbricka än en mohrisk pik.

Ant. fr. Syr. Hvad? Du menar en exekutionsbetjänt?

Drom. fr. Syr. Ja, herre, en rasande förbindlig karl, som binder en och hvar, som bryter sina förbindelser; en karl som alltid tror, att man håller på att gå till sängs; "slå er nu till ro," säger han.

Ant. fr. Syr. Se så, slå dig nu till ro med ditt narri. Går något skepp af i kväll? Kunna vi ge oss af?

Drom. fr. Syr. Kära herre, jag sad' ju er för en timma sedan, att barkskeppet "Ferm expedition" skulle löpa ut i kväll, men då kom rättstjänaren och hindrade er, så att ni icke kan komma utaf förr än med slupen "Vänta litet." Här äro de änglarna, som jag skulle hämta åt er, och som skulle befria er.

Ant. fr. Syr. Förvillad karlen är, och så är jag;
Vi vandra mellan idel bländverk här,
Må hulda makter snart oss skaffa hädan!

(Fryne uppträder)

Fr. Välkommen, herr Antifolus, välkommen!
Jag ser, att nu ni har guldsmeden råkat:
Är det den kedja, som ni skulle ge mig?

Ant. fr. Syr. Vik hädan, satan! Fresta icke mig!

Drom. fr. Syr. Herre, är denna mamsellen Satan?

Ant. fr. Syr. Hon är djäfvulen.

Drom. fr. Syr. Nej, hon är något ändå värre; hon är djäfvulens mamma. Jo, den slynan är ljus, hon! När flickorna säga "förbanna mig!" så vill det så mycket säga som "Gud låte mig stå som ett tändt ljus!" Det är skrifvet, att de se ut för människorna som ljusens änglar; ljus är en verkan af eld, och elden bränns; *ergo,* sådana där ljusa mamseller brännas. Kom henne icke för när.

Fr. Er dräng och ni ä' mycket muntra, herre;
Kom med mig, låt oss spisa än en gång.

Drom. fr. Syr. Herre, om ni väntar er supanmat, så skaffa er lång sked.

Ant. fr. Syr. Hvarför det, Dromio?

Drom. fr. Syr. Den skall minsann ha en lång sked, som skall äta ur samma fat med fan.

Ant. fr. Syr. Vik hädan, Satan! Talar du om mat?
Du är en häxa, du, som allihop;
Jag dig besvärjer: lämna mig, gå bort.

Fr. Gif mig min ring, som ni vid bordet tog,
Om ej ni vill i stället ge mig kedjan;
Då skall jag gå och icke störa er.

Drom. fr. Syr. Fan brukar annars bedja om ett hårstrå,
En droppa blod, en nål, ett nagelspån,
En nöt, en körsbärskärna; hon är snål,
Hon vill en kedja ha.
Var klok, min herre! Ger ni henne den,
Så skrämmer hon ihjäl oss med dess skrammel.

Fr. Tag ringen eller kedjan hit, min herre,
Ni vill väl icke mig bedraga så?

Ant. fr. Syr. Vik hädan, häxa! — Dromio, låt oss gå.

Drom. fr. Syr. Fly högfärd, sad' påfågeln: mamsell, gif akt därpå! *(Antifolus och Dromio gå)*

Fr. Ja visst, Antifolus är säkert vurmig,
Han bar sig annars ej så tokigt åt;
Han tog min ring, värd fyrtio dukater.
Och lofvade i stället mig en kedja;
Nu nekar han för båda delarna.
Orsaken hvi jag tror, att han är tokig —
Hans nyss påkomna koller oberäknad —
Är allt det galna prat han höll vid bordet,
Om att hans egen port var stängd för honom.
Hans hustru känner säkert till hans ryck
Och har med flit för honom dörren stängt.
Nu är det bäst, att jag går hem till honom
Och säger frun, att han i raseri
Har hemgång gjort hos mig och röfvat bort
Min ring från mig. Så måste jag mig värna;
Två tjog dukater mister man ej gärna, *(Går)*

Scen IV. — *Sammastädes.*

(Antifolus från Efesus och en fångvaktare uppträda)

Ant. fr. Ef. Var lugn, min vän, jag skall från dig ej rymma;
Förrän jag går, jag skall dig ge den summa,
Som jag är häktad för, till säkerhet.
Min hustru är i dag vid svårt humör
Och lär väl icke tro hvad budet säger:
Att jag är häktad här i Efesus;
Hårdt skall det visst i hennes öron låta.

(Dromio från Efesus kommer med ett rep)

Se där min dräng; han har nog pengarna. —
Nå, har du det som jag dig sände efter?

Drom. fr. Ef. Ja, här är rapp betalning åt dem alla.

Ant. fr. Ef. Men hvar ä' pengarna?

Drom. fr. Ef. Dem gaf jag ju för repet, kära herre.

Ant. fr. Ef. Femhundrade dukater för ett rep?

Drom. fr. Ef. För sådant pris jag skall femhundra skaffa.

. *Ant. fr. Ef.* För hvilket ändamål bad jag dig gå?

Drom. fr. Ef. Mitt mål var att gå efter ändan af ett rep; det var mitt ändamål.

Ant. fr. Ef. Känn, hur det ändamålet smakar, slyngel! *(Slår honom)*

Fångv. Haf tålamod, kära herre!

Drom. fr. Ef. Nej, det är *jag* som skall ha tålamod· jag är i nöd stadd.

Fångv. Kära du, håll din mun!

Drom. fr. Ef. Öfvertala hellre honom att hålla sina händer.

Ant. fr. Ef. Du känslolösa lymmel!

Drom. fr. Ef. Det vore väl, om jag vore känslolös, herre; då kände jag icke, hur ni slog mig.

Ant. fr. Ef. Du har icke känsla för annat än stryk, liksom en åsna.

Drom. fr. Ef. En åsna är jag verkeligen; ni har dragit mina öron långa. — Jag har tjänat honom från min födelsetimma och har icke haft annan lön af honom än stryk. Då jag fryser, värmer han mig med stryk; då jag svettas, svalkar han mig med stryk; med stryk blir jag väckt då jag sofver, uppruskad då jag sitter, körd på dörren då jag går ut, välkomnad då jag kommer hem; jag bär stryk på min rygg som tiggerskan sin unge, och när han slagit mig lytt och lam lär jag få gå med stryk på ryggen från dörr till dörr och tigga.

(Adriana, Luciana, Fryne, skolmästaren Knip och betjänter komma)

Ant. fr. Ef. Kom, följ mig nu; min hustru kommer där.

Drom. fr. Ef. Min fru, *respice finem,* tänk på ändan, eller snarare papegojans spådom: "akta er för repstumpen."

Ant. fr. Ef. Du kan då aldrig tiga? *(Slår honom)*

Fr. Nu ser ni själf; månn' ej er man är tokig?

Adr. Det syns tillräckligt af hans råa framfart.
Ack, doktor Knip, ni är besvärjare;
Befordra honom till förstånd igen,
Så skall hvadhelst ni önskar jag er gifva.

Luc. O himmel, huru vildt och skarpt han blickar!
Fr. Se, hur han darrar af ursinnighet!
Knip. Gif mig er hand och låt mig känna pulsen.
Ant. fr. Ef. Där är min hand, låt den ert öra känna.
(Ger honom en örfil)

Knip. Du satan, som i denna mannen bor,
Vik hädan, lyd mitt helga maningsord
Och gif dig genast af till mörksens riken,
Jag dig besvär vid himlens alla helgon!
Ant. fr. Ef. Tig, narr till trollkarl, tig! Jag är ej galen.
Adr. Ack, att du ej det vore, arma själ!
Ant. fr. Ef. Är detta dina kunder, lilla vän?
Har denna saffransgula slyngeln spisat
Och kalaserat vid mitt bord i dag,
Fast dörren skamlöst lästes till för mig,
Och jag blef utstängd ur mitt eget hus?
Adr. Ack, Gud skall veta, att du spisat hemma;
O hade du dock stannat kvar tills nu,
Fri från allt skvaller och från denna skymf!
Ant. fr. Ef. Jag spisat hemma? Vittna nu, din slyngel.
Drom. fr. Ef. Nej, rent ut sagdt, ni har ej spisat hemma.
Ant. fr. Ef. Var icke dörren läst? Jag utestängd?
Drom. fr. Ef. *Pardieu,* er dörr var läst, ni utestängd!
Ant. fr. Ef. Och skymfade hon icke själf mig där?
Drom. fr. Ef. *Sans fable,* själf hon skymfade er där.
Ant. fr. Ef. Nå, fick jag ej af hennes köksa snäsor?
Drom. fr. Ef. Jo visst; af köksvestalen fick ni snäsor.
Ant. fr. Ef. Och gick jag ej min väg i vredesmod?
Drom. fr. Ef. Jo visst; min rygg kan därom vittne bära,
Ty den har känt hans starka vredesmod.

Adr. *(Till Knip)*
Månn' det går an att hylla så hans griller?
Knip. Det skadar ej; karl'n ser hvad honom felas
Och mildrar med sin foglighet hans yrsel.
Ant. fr. Ef. Du har guldsmeden tubbat att mig häkta.
Adr. Ack, pengar sände jag ju till din lösen
Med Dromio, som mycket brådtom hade.

Drom. fr. Ef. Med mig? God vilja feltes kanske icke,
Men ej ett enda öre fick jag, herre.

Ant. fr. Ef. Gick du ej hem till henne efter börsen?

Adr. Han kom till mig, och jag gaf honom den.

Luc. Och jag kan vittna, att hon gjorde det.

Drom. fr. Ef. Gud och repslagarn vare mina vittnen,
Att jag blef skickad för att köpa rep!

Knip. Min fru, båd' dräng och herre ä' besatta,
Det syns på deras hemska, matta blickar;
Bind dem och sätt dem in i mörk arrest.

Ant. fr. Ef. Säg, hvarför har i dag du stängt mig ute?

(Till Dromio)

Och hvarför nekar du för penningpungen?

Adr. Min bästa man, jag stängde dig ej ute.

Drom. fr. Ef. Jag fick ej något guld, min bästa herre,
Men jag bekänner, att man stängt oss ute.

Adr. Lögn båda delarna, du falska skurk!

Ant. fr. Ef. Du falska sköka, lögn allt hvad du säger!
Du har med detta pack dig sammansvurit,
Att göra mig till mål för nedrigt hån.
Men jag skall klösa ut de falska ögon,
Som fröjdas åt att se mig så förnedrad.

(Knip och ett par betjänter vilja taga fast honom; han stretar mot)

Adr. Bind honom! Släpp ej honom fram till mig!

Knip. Handräckning! Fienden är stark i honom.

Luc. Ack, stackars karl, så blek han är i synen!

Ant. fr. Ef. Hvad? Vill ni mörda mig? — Fångvaktare.
Jag är din fånge; låter du mig så
Frånryckas dig?

Fångv. Godt folk, låt honom vara.
Han är min fånge, ej ni honom får.

Knip. Bind denna mannen; han är också galen.

Adr. Hvad vill du göra, dumma rättsbetjänt?
Är det din fröjd att se en stackars man
Själf göra sig förfång och obehag?

Fångv. Han är min fånge; om jag släpper honom,
Får jag ansvara för den gäld han har.

Adr. Den skall du blifva kvitt, förr'n jag dig lämnar.

För mig nu genast till hans borgenär;
Blott jag får riktigt reda på hans skuld,
Skall jag betala den. —

(Antifolus och Dromio bindas)

Min kära doktor,
Se till att han blir förd i säkerhet
Hem till mitt hus. Hvad olycksalig dag!

Ant. fr. Ef. En sådan olycksalig sköka!

Drom. fr. Ef. Här står jag nu för er skull bunden, herre.

Ant. fr. Ef. Vet hut, din skurk, och gör mig icke galen!

Drom. fr. Ef. Vill ni för intet blifva bunden? Rasa
Och skrik på alla djäflar, kära herre!

Luc. Ack, arma själar, sådan strunt de prata!

Adr. För honom bort. Kom, följ mig, Luciana.

(Knip, Antifolus, Dromio och betjänterna gå)

Hvem är det då, som låtit häkta honom?

Fångv. Guldsmeden Angelo. Är han bekant?

Adr. Ja visst. Hur mycket är han honom skyldig?

Fångv. Tvåhundrade dukater.

Adr. Och för hvad?

Fångv. Jo, för en guldked, som er man har fått.

Adr. Den blef för mig beställd, men har ej kommit.

Fr. Just då er man, helt rasande, i dag
Kom hem till mig och tog ifrån mig ringen —
Jag såg den ringen på hans finger nyss —
Strax efter såg jag honom med en kedja.

Adr. Det kan väl vara; jag har icke sett den.
Fångvaktare, för mig till Angelo;
Hur detta hänger samman, vill jag veta.

(Antifolus från Syracusa kommer med dragen värja, åtföljd af Dromio från Syracusa)

Luc. Gud nåde oss! Nu ha de sluppit lösa.

Adr. Och dragen värja ha de! Sökom hjälp,
Så att man dem må binda än en gång.

Fångv. Bort, bort, de sticka oss ihjäl. *(De springa)*

Ant. fr. Syr. Jag ser,
Att dessa häxor frukta dragna värjor.

Drom. fr. Syr. Hon, som er hustru ville bli, tog flykten.

Ant. fr. Syr. Kom till Centauren; hämta våra saker; Ack, voro vi helskinnade ombord!

Drom. fr. Syr. Åh, kära herre, stanna kvar här öfver natten; de göra oss visst icke något ondt. Ni ser, att de tala vänligt med oss och gifva oss guld. Jag tycker, att de äro ett så beskedligt folk, att, — om det icke vore för det där tokiga fläskbergets skull, som har giftasanspråk på mig, — jag nog skulle kunna finna mig i att stanna kvar här och bli häxmästare.

Ant. fr. Syr. Jag stannar ej, om jag fick hela staden;
Fort, skynda, skaffa sakerna om bord. *(De gå)*

FEMTE AKTEN.

Scen I. — *En gata.*

(Köpmannen och Angelo uppträda)

Ang. Det gör mig ondt, att jag er uppehållit,
Men jag bedyrar, att han fått sin kedja,
Fastän han oförskämdt förnekar det.

Köpm. Hur är den mannen ansedd här i staden?

Ang. Han njuter högsta aktning, är en man
Med oinskränkt kredit, är mycket älskad
Och står ej efter någon här i staden;
Hans ord är fullt så godt som all min rikdom.

Köpm. Mig tycks han kommer; tala saktare.

(Antifolus från Syracusa och Dromio från Syracusa komma)

Ang. Ja, det är han; och bär den samma kedjan,
Som dyrt han svor på att han aldrig fått.
Kom närmre mig, jag tala vill med honom. —
Signor Antifolus, jag undrar på
Att ni mig denna skymf och oro gör
Och — icke utan smälek för er själf —
Att ni med ed och undflykt nekar för
Den kedja, som ni nu helt öppet bär.
Ty oberäknadt stämning, skymf och häktning,
Har ni gjort denna goda mannen skada,
Enär, om ej han hindrats af vår tvist,
Han redan hade seglat af i dag.
Ni fick af mig den kedjan; kan ni neka?

Ant. fr. Syr. Jag tror, af er; det har jag aldrig nekat.
Köpm. Jo, herre, nekat; svurit till och med.
Ant. fr. Syr. Hvem har mig hört det neka och försvärja?
Köpm. Det har jag hört med mina egna öron.
Skäms, usling! Det är synd, att du skall lefva
Och gå där någon ärlig mänska finns!
Ant. fr. Syr. Du är en skurk, som mig anklagar så;
Jag vill på stund min redlighet och heder
Mot dig bevisa, djärfs du hålla stånd.
Köpm. Det djärfs jag och förklarar dig för skurk.
(De draga värjorna)

(Adriana, Luciana, Fryne och betjänter komma)

Adr. För Guds skull, akta honom! Han är tokig;
Tag fatt på honom, tag hans värja bort.
Bind också Dromio; för dem hem till mig.
Drom. fr. Syr. Spring, herre, spring; för Guds skull' sök er skydd;
Där är ett kloster. In! Man tar oss annars.
(Antifolus och Dromio taga sin tillflykt i ett närbeläget kloster)

(Abbedissan uppträder)

Abb. Håll, håll, godt folk! Hvi tränger ni er hit?
Adr. Min stackars man är tokig och skall hämtas;
Släpp in oss här, att vi må binda honom
Och föra honom hem till läkarvård.
Ang. Jag kunde tro, att ej rätt klok han var.
Köpm. Det gör mig ondt, att jag min värja drog.
Abb. Hur länge har han varit så besatt?
Adr. Han varit mörk och dyster hela veckan
Och mycket olik mot hvad förr han var,
Men först i eftermiddag har hans sjukdom
Utbrutit till det högsta raseri.
Abb. Har han på hafvet mycken rikdom mist?
Har han en vän begrafvit? Månn' hans öga
Förfört hans hug till otillåten kärlek,
En synd, som vanlig är hos unga män,
Som allt för fritt se kring sig? Utaf hvilka
Bland dessa sorger har han blifvit sjuk?

Adr. Af ingen, om ej kanske af den sista;
Af kärlek drogs han ofta från sitt hem.

Abb. Det skulle ni ha bannat honom för.

Adr. Det har jag gjort.

Abb. Men ej tillräckligt skarpt?

Adr. Så skarpt som blygsamheten tillät mig.

Abb. I tysthet kanske?

Adr. Nej, i sällskap ock.

Abb. Men ej tillräckligt ofta?

Adr. Jo, det var
Af alla våra samtal innehållet.
I sängen sof han ej för mina bannor,
Vid bordet åt han ej för mina bannor;
Jag talte ej om något annat alls,
I sällskap syftade jag jämt därpå
Och sade jämt, att det var fult och nedrigt.

Abb. Och däraf kom sig, att er man blef tokig;
En svartsjuk hustrus giftbemängda kält
Förpestar mer än bett af galna hundar.
Det tycks som dina bannor stört hans sömn,
Och däraf har hans hufvud blifvit svagt.
Du säger, att hans mat af bannor kryddats:
Störs matron, blir matsmältningen ej god,
Och däraf kom hans vilda feberglöd.
Och hvad är feber om ej vanvetts början?
Störs ljuf förströelse, hvad annat följer
Än grubblande och tung melankoli,
Besläktad med en tröstlöst, djup förtviflan,
Och i dess spår en väldig giftig svärm
Af bleka lifsfiender, sjukdomar?
Att blifva störd i matro, nattro, nöjen,
Kan göra både djur och mänskor galna.
Där ser du nu; blott din svartsjukas bett
Har skrämt din man ifrån hans sunda vett.

Luc. Då hon har bannat, har hon bannat mildt,
Men han sig uppfört häftigt, rått och vildt. —
Du hör på detta klander, svarar icke?

Adr. Mitt eget samvete hon uppväckt har. —
Godt folk, gå in och tag nu fatt på honom.
Abb. Nej, ingen själ i klostret kommer in!
Adr. Låt er betjäning föra honom ut.
Abb. Ej heller det. Han sökt en helgedom,
Som skall för edra händer skydda honom,
Tilldess jag honom hjälpt till vett igen;
Jag skall åtminstone mitt bästa göra.
Adr. Jag vill min make hjälpa, sköta honom,
Ge honom in, ty sådant är min plikt,
Och vill ej bistånd ha af någon ann.
Ack, låt mig därför nu få honom hem!
Abb. Haf tålamod; han kommer ej ur fläcken,
Förr'n jag försökt, hvad ofta lyckats har,
Med hälsosamma drycker, fromma böner,
Att göra karlen riktigt frisk igen.
Det är en del utaf mitt klosterlöfte,
Ett kärleksverk, som är min orden ålagdt;
Gå därför hem och lämna honom kvar.
Adr. Jag vill ej gå och lämna honom kvar,
Och illa passar det er helighet
Att skilja man och hustru från hvarann.
Abb. Var lugn och gå, du får ej honom med dig.
(Går)
Luc. Hos fursten bör du klaga öfver detta.
Adr. Kom med; jag skall mig kasta för hans fötter
Och ej stå upp, förr'n jag med gråt och böner
Bevekt hans höghet till att komma själf
Och taga bort min man från abbedissan.
Köpm. Jag tror, att säjarn redan står på fem;
Helt säkert kommer prinsen hitåt snart
På vägen till den vemodsfulla dalen,
Den sorgeliga afrättsplatsen här,
Som ligger bakom detta klosters grafvar.
Ang. Och hvarför kommer han?
Köpm. Jo, för att se
En aktad köpman ifrån Syracusa,
Som, tvärt emot hvad stadens lagar stadga,

Har till sin ofärd lupit in i hamnen,
Offentligen halshuggas för sitt lagbrott.
Ang. Där komma de; hans död vi skola åse.
Luc. Böj knä för prinsen, förr'n han går förbi.

(Hertigen kommer med svit; efter honom Aegeon med blottadt hufvud och följd af bödeln och rättstjänare)

Hert. Kungör offentligen ännu en gång:
Om någon vän hans böter vill betala,
Han skall ej dö; mer kunna vi ej göra.
Adr. Rättvisa mot fru abbedissan, hertig!
Hert. Hon är en vördnadsvärd och dygdig fru,
Hon kan omöjligen ha gjort er orätt.
Adr. Tillåt, ers nåd: – Antifolus, min man,
Som öfver mig och allt mitt gods är herre
I kraft af edra stadgar, har i dag
Olyckligtvis så ytterst tokig blifvit,
Att rasande han sprungit genom staden
Med sin betjänt, som lika galen är,
Och gjort förtret åt stadens borgare
Med hemgång och med tillgrepp utaf nipper
Samt allt hvad han i yrseln tyckte om.
En gång jag sände honom bunden hem
Och gick att ställa allt det våld tillrätta,
Som här och där han gjort i raseri;
Men – hur han mäktat fly, det vet jag icke –
Han slet sig lös från sina väktare
Och kom i sällskap med sin galna dräng –
Rasvilla båda och med dragna värjor –
På nytt emot oss, gjorde häftigt anfall
Och körde bort oss. För att binda dem
Vi vände om förstärkta, men de flydde
Till detta kloster, dit vi dem förföljt.
Nu stänger abbedissan porten för oss,
Vill icke låta oss gå in till honom,
Ej heller skicka honom ut till oss.
Gif därför nu befallning, ädle hertig,
Att han förs ut och sändes hem att vårdas.
Hert. I krig din man mig tjänt för längesedan,

Och jag dig lofvade vid fursteära,
När du till man och herre honom tog,
Att visa honom all den nåd jag kunde. —
Gå, någon, klappa där på klosterporten
Och bed fru abbedissan komma hit,
Jag vill afgöra detta, förr'n jag går.

(En tjänare kommer)

Tjän. Min fru, min fru, var snabb och rädda er;
Min herre och hans dräng ha sluppit lösa,
Karbasat pigorna och bundit doktorn,
Hvars skägg de svedt med bränder; hvarje gång
Det blossade till låga, hällde de
Diskämbar öfver honom för att släcka.
Om tålamod predikar herrn, i det
Hans dräng rundklipper doktor Knip till narr.
Ja, sänder ni ej hjälp på ögonblicket,
Så göra väl de två på trollkarln slut.

Adr. Tig, narr, din herre och hans dräng ä' där,
Och falskt är det, som du för oss berättar.

Tjän. Min fru, jag talar sant, så sant jag lefver!
Jag har knappt andats, sedan jag det såg.
Nu skriker han på er och svär uppå,
Att om han får er fatt, han skall er sveda
I anletet och grymt vanställa er.

(Buller utanför scenen)

Hör, hör, min fru! Han kommer; skynda, fly!

Hert. Kom hit; var icke rädd! Gif akt, drabanter!

Adr. O ve, det är min man! Bevittnen alla,
Att han osynlig kommit undan hit.
Nyss var han instängd uti klostret där,
Nu är han här. Gud vet hur det gått till!

(Antifolus från Efesus och Dromio från Efesus komma)

Ant. fr. Ef. Rättvisa! Gif rättvisa, nådig herre,
För hjälpen, som jag fordom dig beviste,
Då jag i striden gaf dig skygd och mottog,
För att dig rädda, många djupa sår!
För blodets skull, som jag för dig har gjutit,
Gif mig rättvisa, nådigaste herre!

Aeg. Om dödsångst mig ej villar, ser jag här
Min son Antifolus och Dromio!
Ant. fr. Ef. Rättvisa, gode prins, mot denna kvinna,
Som själf du har mig gifvit till min hustru!
Hon har vanärat mig och skymfat mig
Till allra högsta grad af förolämpning.
Långt öfver allt begrepp den smälek går.
Som hon i dag mig skamlöst åbragt har.
Hert. Säg h u r, så skall du se, att jag är rättvis.
Ant. fr. Ef. I dag, min hertig, stängde hon mig ute,
I det hon själf med pack kalasade.
Hert. Svårt brott! – Nå, kvinna, har du detta gjort?
Adr. Nej, gode prins! Jag, han och syster min
I dag ha spisat samman. Gud mig straffe,
Om ej hvad han mig skyller för är falskt!
Luc. Jag vill ej dagsljus se, ej nattro ha,
Om det ej sanning är, som nu hon säger.
Ang. O, falska kvinnor! Båda svärja falskt;
I denna saken har den galne rätt.
Ant. fr. Ef. Min prins, jag vet fullkomligt hvad jag säger,
Är icke utaf vinets kraft förvirrad,
Ej heller yr och vild af raseri,
Ehuruväl en sådan skymf som denna
Nog kunde rubba mången klokare.
Den kvinnan här har stängt mig från mitt bord;
Guldsmeden – om ej hon har tubbat honom –
Kan styrka det, ty han var med mig då
Och gick sin väg att hämta mig en kedja,
Den han till Igelkotten skulle bära,
Där jag och Balthasar tillsammans åto.
När det var gjordt, och ej han infann sig,
Jag sökte honom. Vi på gatan möttes,
Och i hans sällskap fann jag denna herrn.
Där svor guldsmeden ogudaktigt på
Att jag af honom redan kedjan fått,
Den jag, Gud vet det, aldrig sett; och därför
Lät han en rättsbetjänt mig arrestera.

Jag lydde, skickade min dräng till hemmet
Att hämta guld; han kom tillbaka utan.
Då talte jag vid rättsbetjänten vänligt,
Bad honom själf mig följa till mitt hus.
På vägen mötte vi
Min hustru, hennes syster och en svärm
Kamrater i komplotten. Bland dem fanns
En doktor Knip, en utsvält magerman,
Ett blankt benrangel, en kvacksalvare,
En lumpen skojare, en kortprofet,
En usel, hålögd, glåmig stackare,
Ett lefvande skelett. Den leda skurken
Åtog sig att besvärja mig, kantänka,
Såg mig i ögat, kände mig på pulsen
Och nosade på mig så blek om nosen
Och skrek "han är besatt." Nu hela svärmen
Mig öfverföll och band mig, bar mig hem
Och vräkte mig och drängen, bundna båda,
Uti ett mörkt och fuktigt källarhvalf.
Med tänderna jag gnagde banden af
Och vann min frihet, lopp på ögonblicket
Hit till ers höghet. Nu besvär jag er,
Att ni mig skaffar full upprättelse
För denna stora skymf och djupa smälek.

Ang. Min prins, det kan jag verkligen bestyrka,
Att han ej spisat hemma; han blef utstängd.

Hert. Men gaf du honom kedjan eller ej?

Ang. Han fick den; då han sprang i klostret in,
Såg en och hvar den kedjan kring hans hals.

Köpm. Och jag kan svärja på att mina öron
Hört er bekänna, att ni kedjan fått,
Fastän ni nekade därför på torget;
Och därför drog jag ock mot er min värja.
Då flydde ni till detta klostret här,
Hvarur jag tror ett underverk er skaffat.

Ant. fr. Ef. Jag aldrig satt min fot i detta kloster,
Ej heller drog du värjan emot mig.

Jag aldrig kedjan sett, så sant Gud hjälpe!
Och det är falskt, som ni mig skyller för.
Hert. Ha, hvad är detta för ett konstigt trassel?
Jag tror ni druckit Circes trolldryck alla.
Var han i klostret stängd, så fanns han där;
Var han ej klok, han talte ej så lugnt.
Ni säger, att han spisat hemma; smeden
Förnekar det. — Hvad säger du, min gosse?
Drom. fr. Ef. Han åt med henne där i Igelkotten.
Fr. Ja visst, och drog den ringen från mitt finger.
Ant. fr. Ef. Fullkomligt rätt; den ringen tillhör henne.
Hert. Såg du, om han gick in i klostret där?
Fr. Så visst, min prins, som jag ers höghet ser.
Hert. Det där är sällsamt! Ropa abbedissan.
Jag tror I ären vridna allesamman,
Om icke galna rent. *(En af sviten går in i klostret.)*
Aeg. Min nådig herre,
Tillåt mig säga blott ett enda ord.
Jag tror mig se den vän, som skall mig rädda
Och gälda summan, som befriar mig.
Hert. Säg öppet hvad du vill, Syracusan.
Aeg. Är ej ert namn Antifolus, min herre?
Och är ej detta Dromio, er betjänt?
Drom. fr. Ef. Jo, nyss var också jag betjänt med rep,
Men han, tack vare honom, gnagde af dem;
Nu är jag Dromio, hans betjänt, men repfri.
Aeg. Ni känner nog igen mig, båda två.
Drom. fr. Ef. Oss själfva känna vi igen på er,
Ty bundna voro vi, som ni är nu.
Ni hör väl ej till dem, som Knip kurerar?
Aeg. Så främmande? Ni känner nog igen mig!
Ant. fr. Ef. Jag har ej sett er förr i all min dar.
Aeg. Ack!
Se'n sist ni såg mig, sorgen mig förvandlat,
Och djupt bekymmer har med tidens hand
Gräft främlingsfåror i mitt anlete.
Men säg mig, känner icke du min röst?
Ant. fr. Ef. Ej heller den.

Aeg. Du icke heller, Dromio?
Drom. fr. Ef. Nej sannerligen!
Aeg. Åh, det gör du nog!

Drom. fr. Ef. Tror ni det? Men jag är säker på att jag icke gör det. Och hvad som helst man också må motsäga er i, — ni är förbunden att tro det.

Aeg. Ej heller rösten! Tid, du väldige,
Har du så knäckt och sprängt min arma tunga
På sju år blott, att ej min enda son
Känns vid de ljud, som kvalen ha förstämt?
Om ock min pannas skrynklor blifvit höljda
Uti den skrumpna vintrens kalla drifvor,
Och alla mina ådror frusit till;
Min lefnads natt har dock sitt minne kvar,
Min tärda lampa än ett litet skimmer;
Mitt döfva öra än en smula hörsel,
Och alla dessa gamla vittnen säga
Bestämdt: du är min son Antifolus.
Ant. fr. Ef. Jag har ej någonsin min fader skådat.
Aeg. Min son, vi skildes åt i Syracusa
För knappa sju år se'n; men kanske du
Blygs att mig kännas vid i mitt elände!
Ant. fr. Ef. Min hertig och enhvar som känner mig
Kan vittna om att så det icke är;
Jag har ej nånsin skådat Syracusa.
Hert. Hör nu, Syracusan; i tjugo år
Antifolus har njutit mitt beskydd
Och ej på hela tiden sett din stad.
Du jollrar utaf ålderdom och skräck.

(Abbedissan kommer med Antifolus från Syracusa och Dromio från Syracusa)

Abb. Min nådigaste herre,
Se här en svåra förorättad man!

(Alla tränga sig ikring honom för att se honom)

Adr. Två makar har jag, om ej ögat sviker.
Hert. Den ena är den andras genius;
Men hvilkendera är nu människa
Och hvilkendera vålnad? Lös mig gåtan.

Drom. fr. Syr. Jo, jag är Dromio; bed denne gå.
Drom. fr. Ef. Nej, jag är Dromio; låt mig få stå.
Ant. fr. Syr. Är du Aegeon, eller blott hans vålnad?
Drom. fr. Syr. Min gamla herre! Hvem har bundit er?
Abb. Hvem helst det gjort, jag löser nu hans band;
Då han blir fri, jag vinner mig en make. —
Aegeon, säg om ej du är densamme
Som fick ett vif benämnd Aemilia,
Som födde dig två vackra tvillingssöner?
Om du är den Aegeon, tala nu,
Du talar då till den Aemilia.

Aeg. Du är Aemilia, om jag ej drömmer;
Och är du det, så säg, hvar är den son,
Som flöt ikring med dig på olycksplankan?
Abb. Af Epidamnier blefvo jag och han
Och Dromio upptagna utur sjön,
Men vilda fiskare ifrån Corinth
Bortröfvade båd' Dromio och honom,
Och jag blef kvar på Epidamnerskeppet.
Hvad utaf dem har blifvit, vet jag ej;
Hvad jag har blifvit, kan ni själfva se.
Hert. Precist som han berättade i morse!
De två Antifoli, hvarann så lika,
Och Dromierna, bilder af hvarann,
Och utomdess skeppsbrottet, som de ledo! —
Se här de båda sönernas föräldrar,
Som genom slumpen nu ha kommit samman. —
Antifolus, du kommer från Corinth?
Ant. fr. Syr. Nej, icke jag; jag kom från Syracusa.
Hert. Gå undan då: jag känner er ej åtskils.
Ant. fr. Ef. Jag kom ifrån Corinth, min nådig herre.
Drom. fr. Ef. Och jag med honom.
Ant. fr. Ef. Förd hit till staden af prins Menafon,
Den vidtberömde krigaren, er farbror.
Adr. Hvem af er båda spisade med mig?
Ant. fr. Syr. Jag, sköna fru.
Adr. Och är ej ni min man?
Ant. fr. Ef. Nej, säger jag.

Ant. fr. Syr. Och det gör också jag,
Fastän er hustru kallade mig så,
Och hennes syster, denna sköna fröken,
Mig nämnde bror. — Hvad då jag sade er,
Det skall jag väl vid läglig tid bekräfta,
Om hvad jag ser och hör ej är en dröm.
Ang. Det är den kedjan, som ni fick af mig.
Ant. fr. Syr. Det tror jag nog; det nekar jag ej för.
Ant. fr. Ef. Och ni mig häktade för denna kedjan.
Ang. Det tror jag nog; det nekar jag ej för.
Adr. Jag skickade er guld till lösepenning
Med Dromio; jag tror han ej bar fram det.
Drom. fr. Ef. Nej, ej med mig.
Ant. fr. Syr. Den här guldbörsen fick jag ifrån er,
Och Dromio, min dräng, gaf den åt mig.
Vi måtte jämt ha mött hvarandras drängar;
Jag togs för honom där och han för mig,
Och däraf ha förvillelserna kommit.
Ant. fr. Ef. Med detta guld friköper jag min far.
Hert. Det tarfvas ej; din far behåller lifvet.
Fr. Var nu så god och gif mig ringen åter.
Ant. fr. Ef. Där har ni. Mycken tack för ert kalas!
Abb. Min store hertig, täcks ni er besvära
Och följa med oss in i detta kloster
Samt höra där utförligt våra öden. —
I alle, som på denna plats församlats,
Och genom sympati med dessa villor
Ha lidit orätt, följen med oss nu,
Så skolen I få full upprättelse. —
I fem och tjugo år jag värkar haft
För er, I söner; först i denna stund
Är jag förlöst ifrån min tunga börda. —
Min prins, min make, mina båda söner
Och ni två, deras födseldags kalendrar,
Jag bjuder er på barnsöl allesamman;
På svåra sorger, hvilken ljuflig gamman!
Hert. Af hjärtat gärna skall jag fadder stå.

(Alla gå utom bröderna Antifolus och bröderna Dromio)

Drom. fr. Syr. Skall jag från skeppet hämta edra varor?
Ant. fr. Ef. Hvad har jag där för varor, Dromio?
Drom. fr. Syr. Det gods, som upplagdt var uti Centauren.
Ant. fr. Ef. Till mig han talar; — jag din herre är.
Kom med oss nu; det där kan sedan ske.
Omfamna nu din bror och fröjda dig.

(Bröderna Antifolus gå)

Drom. fr. Syr. Den feta vännen i din herres hus,
Som mig i dag trakterade i köket,
Lär nu min syster bli och ej min hustru.
Drom. fr. Ef. Mig tycks du är min spegel, ej min bror;
Jag ser på dig, att jag ser hygglig ut.
Vill du gå in och se på deras barnsöl?
Drom. fr. Syr. Jag går ej främst; du är den äldsta brodren.
Drom. fr. Ef. Det kan bli fråga om; hur vet du det?
Drom. fr. Syr. Vi kunna knuta om förstfödslorätten;
Gå mellertid förut.
Drom. fr. Ef. Nej, hellre så:
Som bror och bror vi kommo in på samma dag i världen,
Låt därför oss nu hand i hand begynna denna färden.

(De gå)

ANMÄRKNINGAR.

FÖRVILLELSER.

Sid. 9. Nu lär jag väl till slut bli hennes dörrpost m. m. Köpmännen brukade med krita på dörrposten teckna sig till minnes sina fordringar.

Sid. 10. Det sägs, att denna stad är full af skälmar m. m. Efesus var illa beryktadt hos de gamle.

Sid. 13. Af gröfsta läder. Allusion på en lek, i hvilken man sparkade en med läder öfverklädd oxblåsa hit och dit.

Sid. 15. En borg för min näsa. I originalet är en lek med ordet *sconce,* som betyder både skans och skalle.

Sid. 16. Som icke förstår sig på konsten att mista håret. Nämligen genom utsväfningar.

Sid. 28. Lotta; men sju ell' åtta kvarter m. m. Originalets tokroliga ordlek kan icke fullkomligt återgifvas. Den lyder: *Nell, sir; but her name and three quarters, that is an ell and three quarters, will not measure her from hip to hip.*

— På hennes panna, beväpnad och uppstudsad m. m. Theobald förmenar, att dessa ord innebära en häntydning på oroligheterna i Frankrike vid Henriks af Navarra tronbestigning, samt att Shakspere leker med orden *hair* och *heir;* säkert är att skalden låter Dromio tala om att den ifrågavarande sköna hade utslag i hårfästet. Jmfr noten till Midsommarnattsdrömmen, sid. 13.

— Om mitt bröst icke hade varit gjordt af tro m. m. Med en stark tro kunde man, enligt folksagan, tillintetgöra häxors besvärjelser.

Sid. 33. Dowsabel. Detta namn förekommer i en af Draytons herdedikter.

Sid. 34. En djäfvul, klädd i evig tröja, m m. Jmfr noten till Henrik IV, förra delen, sid. 7.

Sid. 36. Bilden af den gamla Adam. Dromio menar exekutionsbetjänten, som var klädd i djurskinn, likasom Adam efter syndafallet.

Sid. 37. Fryne. Öfversättaren har användt detta namn i stället för originalets *a courtezan.*

Sid. 39. Akta er för repstumpen. Dylika speglosor plägade man lära papegojor att skrika åt folk, som gick förbi; blef den förbigående förargad, plägade papegojans ägare säga: "akta er, min papegoja kan spå!" Warburton.

Sid. 48. Hans dräng rundklipper doktor Knip till narr. På narrarna afklipptes håret tätt vid hullet.

Den engelska titeln på detta likaså djupsinniga som muntra skådespel, till hvilket Shakspere tagit första anledningen af Plauti *Menæchmi,* är *Comedy of errors.* Öfversättaren har varit i mycket beråd, huru han skulle återgifva den. Det engelska ordet *error* betyder både misstag och förbrytelse, synd. Det synes af hela styckets anläggning, att Shakspere grundar dess komiska situationer icke blott på den tillfälliga likheten emellan personer, utan ock på förutgångna misstag inom sedlighetens område. Aemilias svartsjuka på Aegeon, — ty hennes erfarenhet af hvad svartsjuka vill säga är icke otydligt antydd i förebråelserna mot Adriana, sid. 46 — vållar den första sprängningen af familjen. Adrianas icke alldeles ogrundade svartsjuka på Antifolus från Efesus håller på att för andra gången skingra den, likasom hennes hetta ständigt hindrar henne från att ana, att något misstag i vanlig mening är på färde. Besinnar man detta, samt därtill den omständighet, att Aegeons lif hela stycket igenom står på spel, så torde man icke sakna anledning att betrakta *Comedy of errors* såsom något förmer än en blott *farce,* jämförlig med hvad man i senare tider sett under namnen Villervalla, Den ena för den andra och dylikt. Öfversättaren har därför genom ordet Förvillelser, som innebär ungefär samma tvetydighet som *error,* velat fästa läsarens uppmärksamhet på det allvar, som i detta stycke, likasom i alla Shakspere's skådespel, de må nu kallas *Comedy* eller *Tragedy,* är skämtets följeslagare.

LIKA FÖR LIKA.

PERSONER:

VINCENTIO, *hertig af Wien.*
ANGELO, *tillförordnad regent under hertigens frånvaro.*
ESCALUS, *Angelos biträde i regeringen.*
CLAUDIO, *en ung adelsman.*
LUCIO, *en vildhjärna.*
Två unga adelsmän, Lucios vänner.
VARRIUS, *en adelsman i hertigens tjänst.*
En fångvaktare.
THOMAS, } *munkar.*
PETRUS, }
ARMBÅGE, *en enfaldig rättstjänare.*
FROGG, *en narraktig ung karl.*
POMPEJUS, *kypare hos madam Öfverända.*
RYSLIGMAN, *en skarprättare.*
BERNARDINO, *en mördare.*
ISABELLA, *Claudios syster.*
MARIANA, *Angelos fästmö.*
JULIA, *Claudios älskarinna.*
FRANCISCA, *en nunna.*
Madam ÖFVERÄNDA, *en kopplerska.*

Hoffolk, vakt, rättstjänare och svit.

SCENEN är i Wien.

FÖRSTA AKTEN.

SCEN I. — *Ett rum i hertigens slott.*

(Hertigen, Escalus, hofherrar och svit uppträda)

Hert. Escalus, —
Esc. Min prins.
Hert. Jag skulle synas pratsjuk, om jag ville
För er förklara en regerings plikter,
Då väl jag känner, att er egen kunskap
Sig sträcker vida längre än de råd,
Som jag kan ge. Det återstår er blott
Att få en makt, som liknar er förmåga,
Och låta båda verka. Folkets lynne,
Vår stads författning, lagens alla balkar
Ni är så hemma i, som konst och öfning
Har riktat någon människa, vi känt.
Se där er fullmakt; håll er strängt till den.
Bjud Angelo att träda fram för oss. *(En af sviten går)*
Hur tror ni han skall spela vår person?
Ty vet, att vi, af särskild gunst och nåde,
Uti vår stad och ställe honom satt,
Förlänad med vår skräck och med vår nåd
Och rustad ut med alla maktens verktyg,
Som vi besitta. — Säg, hvad tycker ni?
Esc. Om någon här i Wien har förtjänat
En sådan utmärkt nåd och hedersplats,
Så är det Angelo.

(Angelo uppträder)

Hert. Där kommer han.
Ang. Ers höghets vilja städse underdånig,
Jag väntar er befallning.
Hert. Angelo,

I hvad du gör och låter står att läsa
Ditt hela lefnadslopp för den som vill
Ge noga akt. Du själf och dina gåfvor
Ej äro dina, så att du har lof
Att slösa dig på dem och dem på dig.
Gud gör med oss, som vi med facklorna;
De tändas ej för egen skull: en dygd,
Som ej för andra lyser, är så godt
Som ingenting. Till sköna bragder danas
Blott sköna andar; ej naturen lånar
Det minsta kvintin af sin rikdom ut,
Som hon, den hushållsaktiga gudinnan,
Ej kräfver både tack och ränta för,
Likt borgenären. — Dock, jag talar ju
Till den som kunde undervisa mig;
Välan, min Angelo,
Du blir mitt andra själf, då jag är borta;
Död och benådning dväljas på din tunga
Och i ditt hjärta: fastän Escalus
Blef kallad först, du är hans förman dock.
Se här din fullmakt.

Ang. Ack, min dyro prins,
Probera ännu bättre min metall,
Förrän en sådan stor och härlig bild
Ni präglar dit.

Hert. Nej, ingen undflykt mer!
Vi hafva väl och moget oss betänkt
Och utvalt er; tag därför mot er ära.
Vår resa fordrar sådan skyndsamhet,
Att nöd går på och lämnar oafgjorda
De viktigaste mål. Till er vi skrifva,
Då tid och lägenhet oss därtill mana,
Hur det med oss står till, och önska veta
Hvad här med er sig tilldrar. Nu, farväl!
Jag lämnar er till gladt utförande
Af edra plikter.

Ang. Tillåt oss, min prins,
Att följa er ett stycke fram på vägen.

Hert. Min brådska säger nej till er begäran,
Ej heller får ni några skrupler ha;
Er makt sig sträcker lika vidt som min.
Nu får ni skärpa eller mildra lagen,
Allt som ert hjärta bjuder. Gif mig handen;
Jag reser tyst min väg. Jag älskar folket,
Men vill ej gärna vara ett spektakel;
De mena väl, men väl mig icke smakar
Det gälla hurrandet och jubelropen,
Ej heller tror jag den är rätt försiktig,
Som älskar sådant. — Än en gång farväl!
Ang. Må himlen gynna edra företag!
Esc. Och er ledsaga lyckligt hem igen.
Hert. Jag tackar er: farväl!
Esc. Min bästa herre,
Förunna mig att tala fritt med er;
Det är för mig af mycken vikt att skåda
I djupet ned uppå mitt ämbete.
Jag fullmakt fått, men huru stark och vidsträckt,
Det vet jag ej.
Ang. Så är det ock med mig.
Vi följas åt, så skola vi väl snart
I denna punkt fullkomlig visshet finna.
Esc. Jag följer er, min hedervärda herre. *(De gå)*

SCEN II. — *En gata.*

(Lucio och två adelsmän uppträda)

Luc. Om hertigen och de andra hertigarna icke förlika sig med konungen af Ungern, nå — så falla alla hertigarna öfver konungen.

1 Adelsm. Himlen gifve oss sin frid, men icke konungens af Ungern! —

2 Adelsm. Amen!

Luc. Du säger ditt amen likasom den gudfruktiga sjöröfvaren, som gick till sjös med de tio budorden, men skrapade ut ett från taflan.

2 Adelsm. Du skall icke stjäla?

Luc. Ja, det skrapade han ut.

1 Adelsm. Nå, det var ju också ett bud, som böd kaptenen och allt hans folk åsidosätta sitt kall; de hade gått till sjös för att stjäla. Det finns ingen soldat bland oss alla, som, när det läses till bords, icke tycker rätt bra om att man ber om frid.

2 Adelsm. Det har jag aldrig hört någon soldat tycka illa om.

Luc. Det tror jag också! Ty jag tror, att du aldrig har varit med där man sagt: "Gud till ära, oss till gagn."

2 Adelsm. Inte det? Ett dussin gånger åtminstone!

1 Adelsm. Hur var det? Var det på vers?

2 Adelsm. På alla versslag och på alla språk.

1 Adelsm. Och alla religioner också, kan jag tro.

Luc. Ja, hvarför icke? Guds ära är Guds ära till trots för alla teologiska stridigheter, liksom du är en genompiskad skälm, all ära till trots.

1 Adelsm. Godt; vi äro väl af samma ull, kan jag tro.

Luc. Medgifves; men du är något luggsliten.

1 Adelsm. Och du är som ett tre gånger öfverskuret sammet, det skall jag säga dig. Jag ville mycket hellre vara listen på lurfvigt engelskt vadmal, än ett sammet, som blifvit luggadt på gammalt franskt manér. Det var en pik, det.

Luc. Då vet du bäst hvar det sticker; efter du nu själf har bekänt hur det står till med dig, så vet jag hur jag skall dricka på din sundhet; men ur samma kopp som du dricker jag inte i all min dar.

1 Adelsm. Jag har visst själf gjort mig för när; har jag icke det?

2 Adelsm. Jo, det har du gjort, antingen du är bekajad eller icke.

Luc. Se, där kommer madam Mildihjärt! Jag har under hennes tak fått mig krämpor, som kostat vackert på —

2 Adelsm. Hvad?

1 Adelsm. Gissa!

2 Adelsm. På pungen, kan jag tro.

1 Adelsm. Ja, och mer till.

Luc. Franska kronan.

1 Adelsm. Du diktar alltid sjukdomar på mig; men du går i villfarelsens mörker; jag är klar som en flöjt.

Luc. Ihålig som en flöjt vill du säga; dina benpipor ä' ihåliga; ogudaktigheten har förtärt dig.

(Madam Öfverända kommer)

1 Adelsm. Nå, hur står det till? I hvilkendera höften värker det värst?

Mad. Öfv. Se så! Just nu blef en karl arresterad och förd i häkte, som var mera värd än femtusen sådana som ni.

1 Adelsm. Hvem var det?

Mad. Öfv. Claudio, för tusan! Signor Claudio.

1 Adelsm. Claudio i fängelse? Omöjligt!

Mad. Öfv. Men jag vet, att det är möjligt, jag: jag såg hur han blef arresterad, jag såg hur han blef transporterad; och hvad mera är, inom tre dagar skall han mista knoppen.

Luc. Vårt skämt åsido; det där var inte bra; men vet du det med säkerhet?

Mad. Öfv. Ja, Gud nå's; det är för det att han har skaffat fröken Julia en liten.

Luc. Tro mig, det är icke omöjligt. Han lofvade mig ett möte för två timmar sedan, och han brukade alltid punktligt hålla ord.

2 Adelsm. Dessutom slår det bra nog in med det samtal vi hade i det ämnet.

1 Adelsm. Men framför allt med kungörelsen.

Luc. Kom, låt oss höra, hur det hänger ihop med den saken. *(Lucio och adelsmännen gå)*

Mad. Öfv. Så mister jag alla mina kunder, dels genom krig, dels genom svältkur, dels genom galgen och dels genom fattigdom. Hvad nu? Hvad nytt har du att säga?

(Pompejus kommer)

Pomp. Nu är han förd i häkte.

Mad. Öfv. Såå; hvad har han haft för sig?

Pomp. Ett kvinnfolk.

Mad. Öfv. Jag menar, hvad har han gjort för ondt?

Pomp. Han har fiskat i andras fiskvatten.

Mad. Öfv. Hvad? Har en flicka barn med honom?

Pomp. Nej, men ett kvinnfolk har fått en flicka med honom. Har ni inte hört kungörelsen? Hvaba?

Mad. Öfv. Hvad för en kungörelse, karl?

Pomp. Alla lägenheter i Wiens förstäder ska' rifvas ner

Mad. Öfv. Än de i staden då?

Pomp. De ska' stå kvar och fröa af sig: de hade också strukit med, om icke en välvis borgare hade lagt sig ut för dem.

Mad. Öfv. Ska' då alla våra hus i gränderna bli nedrifna?

Pomp. Till grunden, madam.

Mad. Öfv. Det är ju en riktig grundlagsförändring! Hvad skall det då bli af mig!

Pomp. Var inte rädd, ni! Goda advokater sakna aldrig klienter. Om ni också flyttar lägenheten, så behöfver ni därför inte ändra rörelsen; jag skall alltid förbli er kypare. Friskt mod! Man skall nog ha barmhärtighet med er. Man skall inte se så noga upp med er, ni, som har slitit ut edra ögon i tjänsten.

Mad. Öfv. Hvad är nu att göra, Thomas kypare? Låt oss gå vår väg.

Pomp. Där kommer Signor Claudio, som fångvaktaren för i häkte; fröken Julia är också med. *(De gå)*

SCEN III. — *Sammastädes.*

(Fångvaktaren, Claudio, rättstjänare, Lucio och de två adelsmännen uppträda; Julia föres öfver scenen)

Claud. Karl, hvarför visar du mig så för världen?
Jag skall ju gå i häkte, för mig dit.

Fångv. Jag gör det ej af någon elakhet;
Lord Angelo har sagt, att så skall ske.

Claud. Så låter öfverheten, denna halfgud,
Oss gälda våra skulder efter vikt. —
"Han sig förbarmar öfver hvem han vill,
Förhärdar hvem han vill" — så står i skriften.

Luc. Men hör då, Claudio, hvarför detta tvång?

Claud. För mycken frihet vållat det, min vän.
Af frässeriet aflas mycken fasta,

Och frihet, som begagnas utan måtta,
I tvång förbytes; mänskohjärtat trängtar,
Likt råttan, som med snålhet slukar gift,
Till törstig synd och spricker, när det druckit.

Luc. Om jag kunde tala så visliga i häkte, så skulle jag skicka efter några af mina kreditorer. Och likväl, sanningen att säga, är frihetens dåraktighet mig kärare än fångenskapens moralitet. Hvaruti har du förbrutit dig, Claudio?

Claud. Uti en sak, som ej jag nämna kan,
Om ej jag vill på nytt förbryta mig.
Luc. Hvad då? Ett mord?
Claud. Nej.
Luc. Otukt?
Claud. Nämn det så.
Fångv. Se så, min herre, gå nu vidare.
Claud. Ett ord, min vän: — ett ord, min Lucio.
(Tager honom afsides)
Luc. Väl hundra, om de kunna hjälpa dig.
Bestraffas otukt så?
Claud. Så står det till med mig: — förlofvad ärligt,
Jag intog Julias säng; du känner henne;
Hon helt och hållet är min hustru vorden,
Det felas blott att göra saken kunnig,
Som ordning kräfver; detta blef ej gjordt,
Och det allenast för en hemgifts skull,
Som ligger än i hennes fränders kistor.
Vi dolde därför vårt förbund för släkten,
I hopp om gunst med tiden. Men, tyvärr,
Vår stulna fröjd blef alltför tydligt skrifven
Med stora ord uppå min Julia.
Luc. Hon är med barn?
Claud. Just det, olyckligtvis!
Och han, som är i furstens stad och ställe —
Det vare sig ett fel af nyhets glans,
Det vare sig att han betraktar staten
Liksom en häst, som han skall rida på,
Och, knappt i sadeln kommen, ge ett sporrhugg

Till prof på sin förmåga att regera:
Det vare sig att våld hör platsen till,
Ja, bor uti hans höghets eget hjärta,
Jag vet det ej, — men denna nya herrn
Ger lif åt alla gamla brottmålslagar,
Som, rostigt pansar lika, hängt på vägg
I hela nitton år och aldrig burits.
Af lust till rykte hetsar han mot mig
De gamla sömniga, förglömda stadgar
Ånyo upp: — ja, blott af lust till rykte.

Luc. Ja, så är det verkligen; och ditt hufvud sitter så löst på dina skuldror, att en förälskad mjölkflicka kunde sucka ner det. Skicka ett bud till hertigen och appellera till honom.

Claud. Det har jag gjort, men han ej står att finna.
Jag ber dig, Lucio, gör mig denna tjänst:
Min syster skall i dag i kloster gå
Och där begynna på sin pröfvotid.
Säg henne, hvilken fara hotar mig,
Besvärj å mina vägnar henne ifrigt
Att mildra denna stränga domaren.
Säg henne, att hon själf skall gå åstad;
Mitt hopp på henne hvilar; hennes ungdom
Ett stumt, men väldigt tungomål besitter,
Som kufvar män; hon lyckas också bra,
Så snart hon slår sig på att resonera,
Och öfvertalar lätt.

Luc. Gud gifvo, hon det kunde! Såväl till tröst för dem, som äro i lika belägenhet som du och annars skulle komma under sträng upptuktelse, som för att rädda ditt lif; det skulle göra mig ondt, om du skulle förlora det så där narraktigt, för det att du spelat lite *mariage.* Jag gå till henne.

Claud. Jag tackar dig, min bästa vän.

Luc. Inom två timmar, —

Claud. Kom nu och låt oss gå, fångvaktare.

(De gå.)

Scen IV. — *Ett kloster.*

(Hertigen och broder Thomas uppträda)

Hert. Nej, fromme fader; bort med sådan tanke
Tro ej, att kärleks svaga pil kan såra
Ett stadigt mannabröst. Då jag dig bad
Om hemlig tillflykt här, så var min afsikt
Mer allvarsam och sträng än hetsig ungdoms
Fåfängliga begär.

Thom. Törs jag er fråga?

Hert. Ni känner mer än någon ann', min far,
Hur jag har städse älskat ensligheten
Och ringa aktat dessa stora sällskap,
Där ungdom, flärd och dårlig högfärd rusta.
Jag öfverlämnat har åt Angelo,
En man af goda seder, tukt och ära,
Min oinskränkta makt i Wien här,
Och han förmodar, att jag rest till Polen,
Ty jag har sådant rykte spridt bland folket;
Man tror det ock: nå väl, min fromme fader,
Ni frågar säkert, hvi jag detta gjort?

Thom. Det gör jag gärna, nådig herre.

Hert. Vi hafva skarpa bud och stränga lagar, —
Kapson och betsel åt ett styfmunt släkte, —
Men vi dem låtit slumra fjorton år
Liksom i kulan ett föråldradt lejon,
Som ej går ut på rof. Likt svaga fäder,
Som bundit hotande sitt björkris hop
Och endast visat det för sina barn
Till skräck, men ej till bruk; snart riset blir
Begabbadt mer än fruktadt; så vår lag,
Som glömt att straffa, ock sig själf har glömt,
Och fräckhet drager domaren vid näsan;
Sin amma barnet slår, och allt *decorum*
Går platt förloradt.

Thom. Men ers höghet själf
Har kunnat släppa lös den bundna lagen,
Och så ni hade verkat större skräck
Än nu lord Angelo.

Hert. För mycken, kanske.
Mitt fel det var, att folket självsvåld fått,
Det vore våld att näpsa dem för synder,
Som själf jag vållat; ty man vållar ondt,
När onda bragder få passera fritt,
Men straffet icke. Därför, fromme fader,
Har detta värf jag gifvit Angelo,
Som, skyddad af mitt namn, kan hugga till,
I det jag själf mig håller undan striden
Och slipper tadel. För att se hans framfärd,
Vill jag, som vore jag en ordensbroder,
Besöka prins och folk; jag ber dig därför,
Tag hit en klosterdräkt och lär mig sättet,
Hur jag må skicka mig i yttre måtto
Som riktig munk. Fler skäl till denna handling
Skall jag vid bättre lägenhet er gifva.
Nu detta blott: — lord Angelo är sträng
Och aktsam om sitt rykte, tillstår knappt,
Att blod han har, och att han mer är lysten
På bröd än sten. Nu skall det spörjas snart,
Om makten ändrar hug och sinnesart. *(De gå*

Scen V. — *Ett nunnekloster.*

(Isabella och Franciska uppträda)

Isab. Och har ni nunnor ingen frihet mer?

Franc. Är denna ej tillräcklig?

Isab. Jo visst. Jag önskar icke heller mer;
Tvärtom: det borde vara strängare
För detta systerskap, sankt Claras nunnor.

Luc. *(Utanför)* Frid vare denna ort!

Isab. Hvem ropar där?

Franc. Det är en karlröst. Söta Isabella,
Läs opp för honom, fråga hvad han vill.
Du kan, jag kan ej; du har än ej svurit;
Är eden gjord, får du med män ej tala,
Om icke abbedissan är tillstädes,
Och när du talar, skall du slöja ha,

Afslöjad får du icke tala alls.
Han ropar än en gång; jag ber dig, svara. *(Franciska går)*
Isab. Lycksalighet och frid åt er! — Hvem är ni?
(Lucio uppträder)
Luc. Hell, jungfru! Att ni är det, därom vittna
Kindrosorna. Kan ni den tjänst mig göra,
Att föra mig till sköna Isabella,
Som är novis i detta nunnekloster
Och syster till den stackars Claudio?
Isab. Hvi stackars Claudio? Det frågar jag
Så mycket mer, som jag får säga er,
Att själf jag är hans syster Isabella.
Luc. Er bror er hälsar vänligt, hulda sköna:
Dock, kort och godt, — i fängelse han sitter.
Isab. Ve mig! För hvad? —
Luc. För det, som — vore jag hans domare —
Han skulle tackas för, men icke straffas:
Han har sin lilla vän en liten skaffat.
Isab. Drif icke gäck med mig!
Luc. Jag talar sanning.
Jag ville ej, — fastän det är min arfsynd
Att spela gök med flickor och dem gäcka
Med falska ord, — med alla skämta så.
Ni är mig öfverjordisk och förklarad
Och salig genom er försakelse;
Med er man endast sanning tala bör
Som med ett helgon.
Isab. Ni hädar helgonen med sådant skämt.
Luc. Visst icke. — Kort och godt, så står det till:
Er broder och hans sköna smekt hvarann;
Som maten fyller, och som blomstertiden,
När såning skett, den torra fåran bringar
Till fruktsamhet, så är hon nu välsignad
Igenom åkermannens trägna flit.
Isab. Välsignad hvem? — Min fränka Julia?
Luc. Är hon er fränka?
Isab. Igenom val; som flickor byta namn
Med barnslig vänlighet.

Luc. Ja, Julia.
Isab. Han äkte henne då!
Luc. Se, det är knuten. —
Högst sällsamt hertigen har rest sin väg
Och gäckat mången ädling, mig bland andra,
Med hopp om en befordran; men vi höra
Af dem, som känna statens hemligheter,
Att prinsens ord är vida vägnar skildt
Ifrån hans rätta afsikt. I hans ställe,
Och med hans hela myndighet försedd,
Regerar Angelo, en man, hvars blod
Snövatten är, en man, som aldrig känner
De ljufva retelser som egga sinnet,
Men trubbar af naturens häftighet
Med själens arbet, studier och fasta.
Nu — för att skrämma njutningar och självsvåld,
Som länge svärmat kring den bistra lagen
Som möss kring lejon, — drar han fram en stadga,
Hvars tunga mening gör er broders lif
Förverkadt, sätter honom i arrest
Och följer noga lagens stränga bud
Till skräck för andra. Allt vårt hopp är ute,
Om ej er vackra bön kan vinna nåd
Hos Angelo. Och det är hufvudsumman
Af ärendet ifrån er bror till er.
Isab. Säg, vill han ha hans lif?
Luc. Han redan fällt
Dödsdomen, och fångvaktarn uppdrag fått,
Som jag har hört, att sätta den i verket.
Isab. Jag stackare, hvad mäktar jag väl göra!
Luc. Försök den makt ni har.
Isab. Min makt! O ve!
Jag tviflar —
Luc. En förrädare är tviflet;
Det undanstjäl ett godt, som kunnat vinnas,
Så framt vi icke skytt försöket; — gå,
Säg Angelo, att männer ge som gudar,
Då flickor be; knäböja de och gråta,

Så vinna de sin önskan lika lätt,
Som om den re'n på förhand vore deras.
Isab. Jag vill försöka hvad jag kan.
Luc. Men fort.
Isab. Jag går på stund; jag dröjer icke längre
Än jag kan underrätta abbedissan
Om ärendet. Jag ödmjukt tackar er.
Min hälsning till min broder; innan kvällen
Han skall med visshet veta om jag lyckats.
Luc. Då tar jag afsked nu.
Isab. Farväl, min herre! —
(De gå)

ANDRA AKTEN.

Scen I. — *En sal i Angelos hus.*

(Angelo, Escalus, en domare, fångvaktare, rättstjänare och svit)

Ang. Ej lagen får en fågelskrämma blifva,
Den vi satt upp till skräck för vilda hökar
Orörlig, tills, af vanan dristiga,
De slå sig ned på den och sky den ej.
Esc. Ja visst, men låt oss likväl vara skarpa
Och hellre skära bort en liten smula
Än krossa folk till döds. Den unga mannen,
Som jag vill frälsa, har en ädel far.
Betänk, min nådig herre, — ni som är
Så ytterst sträng i dygd, som mig det synes, —
Om vid ett uppror utaf edra sinnen
Begären läglig tid och rådrum haft,
Och blodets starka vallning hade kunnat
Det målet uppnå, som ni sträfvat efter,
Ni själf ej hade felat någon gång
I denna punkt, som nu han dömes för,
Och dragit lagens tuktan öfver er.
Ang. Att frestas och att falla, Escalus,
Är icke samma sak. Jag nekar ej,
Att i en nämnd, som dömer folk till döden,
Kan vara en, ja två, ibland de tolf,

Som stulit mer än den som de ransaka.
Hvad som för lagen blifvit uppenbart,
Det straffar lagen; lagen vet ej af
Att tjufven dömer tjuf. Det är ju klart,
Att vi från marken taga upp en pärla,
För det vi se den; hvad vi icke se,
Det trampa vi helt obekymradt på.
Ni får ej därför dennes fel förringa,
För det jag kunnat fela; säg mig hellre,
Om jag, som dömer, samma fel begår,
Att jag må dömas af min egen dom
Och ingen skoning röna. Han skall dö.

Esc. Som det er vishet täckes; ske alltså.

Ang. Hvar är fångvaktaren?

Fångv. Här, nådig herre.

Ang. Se till att Claudio afrättad blir
I morgon klockan nio; skaffa honom
En biktfar till sin dödsberedelse,
Ty detta är hans vallfarts sista gräns.

(Fångvaktaren går)

Esc. Nå, Gud förlåte honom och oss alla!
Synd höjer en; för dygder andra falla;
Den ena, pinbänk värd, går undan hel,
Den andra dömes för ett enda fel.

(Armbåge, Frogg, Pompejus och rättstjänare uppträda)

Armb. Se så, för bort dem. Om de äro rättskaffens medlemmar i ett samhälle, som icke hafva annat bestyr än att vara ostyriga på gemena ställen, så vet jag icke hvad juridik är. För bort dem!

Ang. Hvad står på, min vän? Hvad heter ni? Hvad är frågan om?

Armb. Med ers nåds tillåtelse, jag är den stackars hertigens konstapel, och mitt namn är Armbåge; jag är en smula jurist, herre, och bringar här fram inför ers högädelhet två notoriska *benefactores.*

Ang. *Benefactores?* Hvad är det för sorts *benefactores?* Ni menar säkert *malefactores?*

Armb. Med ers nåds tillåtelse, jag vet inte riktigt, hvad

det är för folk; men kompletta kanaljer är det, det är jag säker på, och utan den ringaste profanation, som tillkommer en sann kristen.

Esc. Det var bra sagdt; det var mig en klok konstapel.

Ang. Vidare: hvad är det för slags folk? Armbåge heter du? Hvarför svarar du inte, Armbåge?

Pomp. Han kan inte, herre; han har hål på armbågen.

Ang. Hvem är ni, min vän?

Armb. Han där, min herre? En kyp- och kopplare, herre, en karl som tjänar hos en otäck madam, hvars hus, som man säger, blef nedrifvet i gränderna; och nu är hennes procession att hålla badstuga, och det lär också vara ett mycket gement hus.

Esc. Hur vet ni det?

Armb. Min hustru är, som jag detesterar inför Gud och ers nåd —

Esc. Hvad? din hustru?

Armb. Ja, herre; som Gud vare lof är en ärlig kvinna, —

Esc. Och därför detesterar du henne?

Armb. Jag säger, att jag själf, så väl som hon, detesterar oss på att, om det där huset inte är en kopplerskas, så är det synd om henne, ty det är ett hus, som inte är bra.

Esc. Hur vet du det, konstapel?

Armb. Af min hustru, för knäfveln; ty om hon hade varit en kvinna, som varit fallen för kardinaliska lustar, så kunde hon ha råkat att bli stämd för koppleri och skörlefnad och allt annat otäcktyg där.

Esc. På sätt som den där madamen ställt till?

Armb. Ja, herre, madam Öfveranda; så heter hon och hennes sätt. Men hon spottade honom i synen, så att han fick så mycket han behöfde.

Pomp. Med ers nåds tillåtelse, det är inte sant.

Armb. Bevisa det inför de här lymlarna, du hedervärda man, bevisa det!

Esc. Hör ni hur han förtalar sig?

Pomp. Hon kom in och var i hög grossör och var lysten — respekt till sägandes, ers nåd, — på stufvade sviskon. Nu hade vi bara två i huset, nådig herre, och de

låg ackurat i den muvemangen på en tre eller fyra skillings tallrik: ers nåd har säkert sett sådana tallrikar; det är inga kinesiska tallrikar, men ändå rätt bra tallrikar.

Esc. Vidare, vidare; det ligger ingen vikt på tallriken.

Pomp. Nej, sannerligen, herre, inte så mycket som ett knappnålshufvud, det har ni alldeles rätt i. Men nu kommer det uddhvassa i saken: som sagdt är, madam Armbåge var, som sagdt är, välsignad och det duktigt, och lysten, som sagdt är, på sviskon; och då det, som sagdt är, bara fanns två på tallriken, — ty herr Frogg, just den här herrn, hade ätit opp de andra och, som sagdt är, betalat dem riktigt hederligt, — ty, som ni vet, herr Frogg, jag kunde inte ge er tillbaks tre skilling.

Frogg. Det kunde ni verkligen inte.

Pomp. Ser ni bara! Ni höll just då på, om ni drar er till minnes, att knäcka stenarna i besagda sviskon.

Frogg. Ja, det gjorde jag minsann!

Pomp. Ja, ser ni bara! Jag sad' just då, om ni drar er till minnes, att den och den och den och den inte kunde kureras för — ni förstår mig väl — om de inte höll god diet, sad' jag.

Frogg. Det är alldeles riktigt.

Pomp. Ja, ser ni det?

Esc. Se så, ni är en tråkig narr; till saken! Hvad gjorde de då åt Armbåges hustru, som han nu har skäl att klaga öfver? Låt oss gå på med det.

Pomp. Nej, ers nåd, det går inte för sig än.

Esc. Det är heller inte min mening.

Pomp. Men vi skall nog gå på med det sedan, ers nåd. Se nu bara på den där herr Frogg, nådig herre; han har sina åtti pund om året, och hans far dog på allhelgonadag. — Var det inte på allhelgonadag, herr Frogg?

Frogg. Allhelgonaafton.

Pomp. Nå, ser ni bara? Jag hoppas man är en smula sannfärdig! Han satt just och sträckte sig i en länstol, nådig herre; — det var i "förgylta drufvan," där ni så gärna sitter; är det inte så?

Frogg. Jo, så är det; ty det är en rymlig kammare, och där är skönt om vintern.

Pomp. Ser ni bara? — Jag hoppas man är en smula sannfärdig!

Ang. En vinternatt i Ryssland räcker ej
Till detta målets hörande. Jag går
Och låter er ransaka dem; jag hoppas,
Att ni får skäl att piska opp dem alla.

Esc. Det tror jag ock; jag önskar er god morgon.

(Angelo går.)

Nå vidare, min vän; hvad gjorde man åt Armbåges hustru? Än en gång!

Pomp. En gång, nådig herre! Man har inte gjort henne någonting en gång.

Armb. Jag ber er, nådig herre, fråga honom, hvad den här herrn gjorde åt min hustru.

Pomp. Var så god och fråga mig, nådig herre.

Esc. Nå, hvad har den här herrn gjort henne?

Pomp: Var så god, nådig herre, och se på den här herrns fysionomi. Kära herr Frogg, se på hans nåd; det är för ett godt ändamål. Ger ers nåd akt på hans fysionomi?

Esc. Ja, min vän.

Pomp. Ge mycket noga akt, det ber jag er.

Esc. Det gör jag ju.

Pomp. Ser ers nåd något gement i hans fysionomi?

Esc. Åh nej.

Pomp. Jag kan lägga finger på bok och supponera, att hans fysionomi är det sämsta på hela karlen. Nå väl; om fysionomien är det sämsta på honom, hur kunde herr Frogg ha burit sig gement åt emot konstapelns hustru? Det skulle jag vilja veta af hans nåd.

Esc. Han har rätt; konstapel, hvad svarar ni på det?

Armb. För det första, med er tillåtelse, är huset ett respektabelt hus; för det andra är han en respektabel karl, och hans matmor är ett respektabelt kvinnfolk.

Pomp. Vid denna hand, herre, hans hustru är en mycket respektablare person än någon af oss allesamman.

Armb. Lymmel, du ljuger, du ljuger, din satans lymmel! Den tid är ännu icke kommen, då hon bar sig respektabelt åt med man, hustru och barn.

Pomp. Nådig herre, han hade redan respekterat henne, innan han blef gift med henne.

Esc. Hvem är här den klokare, rättfärdigheten eller orättfärdigheten? — Är det sant?

Armb. Ack, din lymmel! Ack, din kanalje! Ack, din gudlösa Hannibal! Jag skulle ha respekterat henne, innan jag blef gift med henne! Om jag nånsin har respekterat henne, eller hon mig, så må ers nåd inte tro, att jag är den stackars hertigens rättstjänare. Bevisa det, du gudlösa Hannibal, annars stämmer jag dig för hugg och slag.

Esc. Om han nu gaf er ett slag på örat, så kunde ni dessutom stämma honom för okvädinsord.

Armb. Ack, jag tackar ers nåd för den upplysningen! Hvad behagar ers nåd, att jag skall göra med den gudlösa lymmeln?

Esc. Hör du, konstapel, jag tycker, att efter han har åtskilliga förbrytelser i sig, som du gärna skulle vilja upptäcka, om du kunde, så borde du låta saken därvid bero, tills du får veta, hvari de bestå.

Armb. Ack, jag tackar ers nåd för den saken! Nu ser du, hvad som väntar dig, du din gudlösa lymmel; du skall bero, din lymmel, du skall bero! —

Esc. *(Till Frogg)* Hvar är ni född, min vän?

Frogg. Här i Wien, nådig herre.

Esc. Har ni åttio pund om året?

Frogg. Ja, med ers nåds tillåtelse.

Esc. Såå. — Hvad är ditt näringsfång, min vän?

Pomp. Jag är kypare; en fattig änkas kypare.

Esc. Hvad heter din matmor?

Pomp. Madam Öfverända.

Esc. Har hon haft mer än en man?

Pomp. Nio, herre; Öfverända var den sista.

Esc. Nio! — Kom fram till mig, herr Frogg. Herr Frogg, jag tycker inte om att ni umgås med sådana där

öltappare; de bara tappa af er, herr Frogg, och ni skaffar dem i galgen. Gå er väg och låt mig inte mer höra af er.

Frogg. Jag tackar ers nåd. Jag, för min del, kommer aldrig in i något krogrum, utan att jag blir aftappad.

Esc. Nu nog om den saken, herr Frogg. Farväl! —

(Frogg går)

Kom nu fram, herr kypare; hvad heter ni, herr kypare?

Pomp. Pompejus.

Esc. Hvad mer?

Pomp. Gump.

Esc. Ja, er gump är verkligen försvarlig; i lekamlig måtto har ni all rätt att kallas Pompejus den store. Pompejus, ni är en sorts kopplare, Pompejus, fastän ni kryper bakom er kyparesyssla. Är ni icke det? Fram med sanningen, det är ert bästa råd.

Pomp. Uppriktigt sagdt, herre, jag är en fattig karl, som också vill lefva.

Esc. Men hvarutaf vill du lefva, Pompejus? Af koppleri? Hvad tycker du om den födkroken, Pompejus? Är det en laglig födkrok?

Pomp. Om lagen tillåter det, nådig herre.

Esc. Men lagen tillåter det icke, Pompejus, och det skall icke heller bli tillåtet i Wien.

Pomp. Tänker ers nåd kapunera alla unga karlar i staden?

Esc. Nej, Pompejus.

Pomp. Då lär sannerligen, efter min enfaldiga mening, den gamla trallen ha sin gång. Om ers nåd bara vill hålla reda på alla slinkor och lymlar, så behöfver ni inte vara rädd för kopplare.

Esc. Det är redan hyggliga anstalter i ordning, det skall jag säga dig: stupstock och galge, intet vidare.

Pomp. Om ni bara i tio års tid hänger och halshugger alla dem, som äro felaktiga i den punkten, så får ni se er om, hvar ni skall få flere hufvun gjorda. Om denna lagen består i tio år här i Wien, så hyr jag mig det vackraste hus i staden för tre skilling våningen. Om ni upplefver den tid då sådant sker, så kan ni säga, att Pompejus har sagt er det.

Esc. Tack skall du ha, hederliga Pompejus. Och till lön för din spådom, hör du, råder jag dig som följer: låt mig icke en gång till beträda dig med någon sorts förbrytelse, hurudan den vara må, ej heller med att bo kvar där du nu bor; ty om jag det gör, Pompejus, så slår jag dig tillbaka till ditt läger och blir en gräselig Cæsar för dig; rent ut sagdt, Pompejus, du kommer att smaka piskan. Farväl nu för den här gången, Pompejus.

Pomp. Jag tackar ers härlighet för det goda rådet; jag skall följa det, allt efter som kött och blod och omständigheter framdeles närmare bestämma.
Jag piskas? Piska är för åkarkampar,
En man af heder lugnt sin bana trampar. *(Går)*

Esc. Kom nu fram, herr Armbåge, kom fram, herr konstapel. Hur länge har ni förestått den här konstapelsysslan?

Armb. Sju och ett halft år, nådig herre.

Esc. Jag kunde nog tro, att ni hållit på därmed en tid bortåt. Hela sju år, säger ni?

Armb. Och ett halft.

Esc. Ack, då har det kostat er mycket besvär! Det är orätt att ta er så ofta i anspråk. Finns det inte folk i ert distrikt, som kunde duga till den sysslan?

Armb. Nej, Gud nås, herre; det är inte många, som ha hufvud för den saken; så snart de blifvit valda, ä' de glada att få välja mig i sitt ställe: jag åtager mig det för litet pengar och sköter hela tutten.

Esc. Hör, skaffa mig en förteckning på sex eller sju de dugligaste i er socken.

Armb. Hem till er, nådig herre?

Esc. Ja, hem till mig. Farväl! — Hvad kan klockan vara?

(Armbåge går)

Dom. Elfva, nådig herre.

Esc. Då bjuder jag er till middag hemma hos mig.

Dom. Jag tackar ödmjukast.

Esc. Det gör mig ondt, att Claudio skall dö,
Men ingen räddning finns.

Dom. Lord Angelo är sträng.
Esc. Det är nödvändigt;
Ej nåd är nåd, om ofta man den ger;
Benådning ammar städse synder fler.
Och dock, du stackars Claudio! — Ingen hjälp.
Kom, herre. *(De gå)*

SCEN II. — *Ett annat rum i Angelos hus.*

(Fångvaktaren och en betjänt uppträda)

Bet. Han håller på med ett förhör, han kommer strax.
Jag skall anmäla er.
Fångv. Gör det. *(Betjänten går)* Jag måste höra hans beslut;
Kanhända låter han sig mildra. Ack,
Han har ju syndat liksom i en dröm.
Hvart stånd, hvar ålder detta felet har,
Och han skall dö därför!

(Angelo uppträder)

Ang. Hvad vill ni mig?
Fångv. Befaller ni, att han skall dö i morgon?
Ang. Jag har ju sagt dig det; du har ju order;
Hvi fråga mer?
Fångv. Jag vill ej mig förhasta;
Förlåt mig, herre, förr än nu jag sett,
Att domare, när domen blifvit verkställd,
Ha ångrat sig.
Ang. Låt mig få sköta det!
Gör du din syssla eller lämna den,
Du är ej oumbärlig.
Fångv. Ack, förlåt mig!
Hvad skall man göra med den sjuka Julia,
Ty hennes stund är när.
Ang. Låt flytta henne
Till mer bekvämligt rum, och det på stund.

(Betjänten kommer tillbaka)

Bet. Här är en syster till den dömda mannen;
Hon tala vill med er.
Ang. Har han en syster?

Fångv. Ja, nådig herre; hon är mycket dygdig
Och är väl snart, om icke redan, medlem
Af andligt systerskap.
Ang. Låt henne komma;
(Betjänten går)
Låt genast föra bort den fallna kvinnan;
Gif henne tarflig kost, ej öfverflöd.
Jag färdar ut befallningen.

(Lucio och Isabella uppträda)

Fångv. Farväl! *(Vill gå)*
Ang. Dröj kvar. — *(Till Isabella)* Ni är välkommen; säg, hvad vill ni?
Isab. Jag kommer som en kvalfull bedjerska,
Blott ni vill höra mig.
Ang. Välan! Er bön?
Isab. En last det finns, som framför allt jag afskyr
Och önskar straff uppå af hjärtans grund.
Jag vill för den ej bedja, måste dock;
Jag får för den ej bedja, tvingas dock
Af krig emellan vill och icke vill.
Ang. Nå väl, till saken!
Isab. Jag har en bror, som är till döden dömd;
O, döda blott hans synd, men icke honom!
Fångv. Förläne Gud dig kraft att röra hjärtan!
Ang. Fördöma brott, men ej förbrytaren!
Fördömdt är hvarje brott, förr'n det är gjordt.
Mitt kall förfölle till en nullitet,
Om brott jag straffade, som lagen kräfver,
Och släppte lös förbrytarn.
Isab. Rätt, men strängt!
Jag hade då en bror. — Gud skydde er! *(Vill gå)*
Luc. *(Till Isabella)* Släpp honom ej. Ännu en gång, och bed!
Böj knä för honom, häng er vid hans mantel.
Ni är för kall; begärde ni en knappnål,
Ni kunde icke bedja tamare.
Ännu en gång!
Isab. Skall han nödvändigt dö?

Ang. Det finns ej hjälp, mitt barn.
Isab. Åh jo; jag tror,
Att hvarken himlen eller mänskor harmas
Åt er benådning, om ni skonar honom.
Ang. Jag vill ej det.
Isab. Ni kan väl, om ni vill?
Ang. Hvad jag ej vill, det kan jag icke göra.
Isab. Ni kunde säkert, utan brott mot världen,
Om blott för honom så ni ömmade
Som jag?
Ang. Han re'n är dömd: det är för sent.
Luc. *(Till Isabella)* Ni är för kall!
Isab. För sent? O nej! Om jag ett ord har sagt,
Jag kan det återtaga. Lita på
Att ingen ståt, som hör de store till,
En kunglig krona eller domarmantel,
En marskalkstaf, ett riksståthållarsvärd
Kan ge dem hälften af den ljufva glans,
Som nåden gifver. Vore han som ni,
Och ni som han, ni kunde också fela,
Men han ej vore lika sträng som ni.
Ang. Jag ber er, gå.
Isab. O himmel, hade jag den makt som ni,
Och ni var Isabella! — Gick det så?
Nej! Hvad det är att vara domare,
Jag sade er, och hvad att vara fånge.
Luc. *(Sakta)* Gå på så där; det där är rätta sättet.
Ang. Er broder redan är ett lagens rof,
Ni slösar endast edra ord.
Isab. O ve!
Ack, alla själar voro så en gång,
Men han, som hade straffet i sin makt,
Oss frälsning gaf. Hur ginge det med er,
Om han, den högsta domarn, så er dömde
Som ni förtjänat själf. O, tänk på det,
Och nåden skall från edra läppar sväfva,
Ett nyfödt barn!
Ang. Var lugn, min vackra flicka,

Ty lagen, icke jag, din bror bestraffar.
Om han min broder vore eller son,
Det ginge så; han skall i morgon dö.
Isab. I morgon? Ack, för hastigt! Skona honom,
Han är ej än beredd! Ej djuren ens
För bittid' slaktas; skall man tjäna himlen
Med mindre aktning än vi sörja för
Vårt grofva jag? Betänk er, nådig herre;
Hvem har för detta brott än lidit döden?
Och dock ha många gjort det!
Luc. (Sakta) Hon har rätt.
Ang. Ej lagen varit död, fastän den sofvit.
Ej många hade vågat synda så,
Om blott den förste, som mot lagen bröt,
För brottet straffats. Nu den vaken blifvit,
Ransakar allt och ser som en profet
I spegeln, hvilka synder i en framtid –
Nu eller nyss af flathet aflade
Och färdiga att kläckas ut och lefva –
Ej böra vidare sin framgång ha,
Men dö vid födseln.
Isab. Var barmhärtig dock!
Ang. Det är jag allramest, då jag är rättvis.
Då gör jag nåd åt dem jag icke känner,
Dem lössläppt ondska annars skulle kränka,
Och rätt mot den som, pliktande för brottet,
Ej lefver att förnya det. Se så,
Er bror skall dö i morgon. Lugna er.
Isab. Ni är den förste då, som dömer så,
Och han det första offret. O, hur härligt
Att hafva jättestyrka, men hur grymt
Att bruka den som jätte!
Luc. (Sakta) Bra, minsann!
Isab. Om makten kunde dundra
Som Jofur själf, ej Jofur njöte ro,
Ty hvarje liten usel fogde störde
Hans himmel med sitt tordön; – idel tordön! –
O nåderika himmel!

Du splittrar hellre med din svafvelvigg
Den knutiga och sega ekens stam
Än liten myrt; men mänskan, stolta mänskan, —
Iklädd en kort och liten värdighet,
Och glömsk utaf, hvad minst hon borde glömma,
Sitt väsen skört som glas, — lik ilsken apa
Så tokigt gycklar inför höga himlen,
Att änglar gråta; hade de vårt lynne,
De skrattade sig alla dödliga.

Luc. (Sakta) Gå på, gå på, min flicka; han ger med sig;
Jag ser det går.

Fångv. Gud gifve henne seger!

Isab. Mät ej din nästa efter eget mått.
Stort folk med helgon skämta; hvad hos er
En kvickhet är, blir helgerån hos småfolk.

Luc. (Sakta) Bra sagdt, min flicka; mer af samma sort!

Isab. Ett vresigt ord, af generalen sagdt,
Blir hädelse, om knekten säger det.

Luc. (Sakta) Förstår du dig på det? Gå på, gå på!

Ang. Hvi öfverhopar du mig så med ordspråk?

Isab. Jo, makten, som kan fela liksom andra,
Har dock en art af läkdom i sig själf,
Som drar en hinna öfver syndens sår.
Gå till er egen barm och knacka på,
Spörj hjärtat, om ej något finns därinne,
Som liknar Claudios fel; om det bekänner
Naturlig drift att fela så som han,
Så låt det icke ge ett ljud åt tungan
Emot min broders lif.

Ang. (Afsides) Så sinnrikt taladt,
Att jag i själ och sinne rörs. — Farväl!

Isab. Ack, nådig herre, dröj!

Aug. Jag vill besinna mig. Kom hit i morgon.

Isab. Hör på hur jag vill muta er! Dröj kvar,
Min nådig herre!

Ang. Hvad? Vill du muta mig?

Isab. Ack ja, med gåfvor,
Dem själfva himlen dela skall med er.

Luc. (*Sakta*) Ja, annars hade du skämt bort din sak.
Isab. Ej usla siklar utaf bergfint guld,
Ej stenar, hvilkas värde steg och föll
Med nyckers växlingar, men fromma böner,
Som gå till himlen före solens uppgång
Och stiga in där, rena själars böner
I bot och fasta, jungfrurs, hvilkas barm
För timlig flärd är stängd!
Ang. Kom hit i morgon.
Luc. (*Sakta*) Se·så, nu är det bra; nu kan ni gå.
Isab. Ers nåd, er skydde himlen!
Ang. (*Afsides*) Amen; ty
Jag är på vägen till den frestelse,
Som bönen hämmar.
Isab. Huru dags i morgon
Får jag uppvakta er?
Ang. Hur dags som helst,
Dock före middagen.
Isab. Gud skydde er!
(*Lucio, Isabella och fångvaktaren gå*)

Ang. För dig, ja till och med för dina dygder! —
Hvars fel är detta? Hennes eller mitt?
Hvem syndar mera, den som frestar eller
Den frestade? Ha, icke hon! Ej heller
Hon frestar någon, det är jag som ligger
Bredvid violen uti solens sken
Och, lik ett as, men icke lik en blomma,
Af vårlig värma ruttnar. Är det möjligt,
Att sedsamheten mer vårt sinne retar
Än kvinnoflärd? Då rymlig mark ej felas,
Månn' vi de helga tempel skola grusa
Och grunda där vår synd? O fy, fy, fy!
Hvad gör du? Ha, hvad är du, Angelo?
Vill du förföra henne just för det
Hon dygdig är? Låt hennes bror få lefva!
Fri rättighet att stjäla tjufven har,
Om domarn stjäl. Hvad? Månn' jag älskar henne,
Då än en gång jag henne höra vill

Och njuta hennes blickar? -- Hvilka drömmar!
Du falska satan, som, att helgon fånga,
På kroken sätter helgon! Frestelsen
Är gräslig, då med älskvärd dygd den lockar
Till synder oss; en sköka aldrig nånsin
Med all sin dubbla kraft, natur och konst,
Mitt sinne retat: denna fromma flicka
Har kufvat mig. Förut jag alltid log
Åt kärligt folk och tänkte: det var nog!

(Går)

SCEN III. — *Ett fängelserum.*

(Hertigen, förklädd till munk, och fångvaktaren uppträda)

Hert. God dag, fångvaktare! Ni är väl det?
Fångv. Jag är fångvaktaren; hvad vill ni, fader?
Hert. Af kristlig kärlek samt af ordensplikt
Jag kommer på besök till arma själar
I detta häkte. Gör er skyldighet
Och låt mig se dem samt berätta mig
Hvad de ha syndat, så att jag må sköta
Min ämbetsplikt ordentligt.
Fångv. Jag gjorde gärna mer, om mer behöfdes.

(Julia kommer)

Där kommer en; det är en häktad fröken,
Som fallit i sin egen ungdoms lågor
Och svedt sitt rykte. Hon ett foster bär,
Hvars far skall dö, en yngling mera ägnad
Att göra om en slik förbrytelse
Än dö för den.
Hert. När skall han dö?
Fångv. I morgon, som jag tror.

(Till Julia)

För er jag fogat anstalt; dröj en stund,
Så skall ni bli ledsagad härifrån.
Hert. Säg, ångrar du din synd, mitt vackra barn?
Jul. Det gör jag visst och bär min smälek tåligt.
Hert. Jag lär dig, hur du skall ditt samvet pröfva

Och märka, om din ånger är uppriktig
Och icke falsk.
Jul. Det vill jag gärna lära.
Hert. Säg, är den man dig kär, som dig har kränkt?
Jul. Så kär som kvinnan, som har honom kränkt.
Hert. Då synes mig, att er förbrytelse
Var ömsesidig synd?
Jul. Ja, ömsesidig.
Hert. Då har du syndat svårare än han.
Jul. Ja, det bekänner jag och ångrar det.
Hert. Rätt så, mitt barn; blott du ej ångrar dig,
För det att synden gjort dig denna smälek;
En sådan sorg är själfvisk, icke himmelsk,
Och röjer, att på himmelen vi tänka
Med skräck, men ej med kärlek.
Jul. Jag ångrar mig, för det jag orätt gjort,
Och bär min skam förnöjd.
Hert. Stå fast därvid.
Er älskare skall dö i morgon, hör jag,
Och jag till honom går med tröst och maning.
Jul. Er följe nåden!
Hert. *Benedicite!* *(Går)*
Jul. Skall dö i morgon! Orättvisa mildhet,
Som skonar mig, hvars lefnad hädanefter
Dödsångest blir, ej tröst!
Fångv. Stor synd om honom!
(De gå)

Scen IV. — *Ett rum i Angelos hus.*

(Angelo uppträder)

Ang. Jag ber och tänker; bön och tanke gå
Åt skilda håll; de tomma ord till himlen,
I det min tanke, döf för tungas ljud,
Hos henne ankrar. Gud bor i min mun,
Som om jag endast tuggade hans namn,
Men i mitt bröst mitt häftigt svällande
Fördömda uppsåt. Staten, nyss min fägnad,
Gör, som en nyttig bok för ofta läst,

Mig skräck och leda, ja, mitt goda rykte,
Af hvilket – ingen höre det! – jag yfdes,
Bortbytte jag med vinst emot ett dun,
Som dallrar för en fläkt. O rang, hur ofta
Framtvingar du ej med din flärd och yta
De dårars vördnad, ja, bedrar de kloka
Med fagert sken! Du blod, du är dock blod;
Skrif "ljusens ängel" uppå satans horn,
Så äro de ej satans märke mer.

(En betjänt kommer)

Hvad vill du mig?
Bet. En nunna, Isabella,
Vill tala med er.
Ang. Visa henne vägen. *(Betjänten går)*
O himlar!
Hur blodet rusar häftigt till mitt hjärta
Och både kväfver all min styrka där
Och plundrar alla mina andra lemmar
På nödig kraft!
Så tränger sig en folkhop kring en svimmad
Och täpper med sitt fjäsk den friska luft,
Som borde kvicka honom upp; så rusar
En menighet från sina göromål
Till älskad konung, gör besvärlig trängsel
Kring hans person: en tölpig vänlighet,
Som nära nog är skymf.

(Isabella kommer)

Nå, vackra barn?
Isab. Jag kommer för att höra hvad ni vill.
Ang. Jag ville hellre, att du visste det,
Än att du frågar mig därom. Din bror
Kan ej få lefva.
Isab. Är det så? Farväl!
Gud skydde er! *(Vill gå)*
Ang. Nog kunde han få lefva
En liten tid, ja kanske lika länge
Som du och jag; och likväl skall han dö.
Isab. Till döden dömd af er?

Ang. Ja visst!
Isab. Ack, säg mig: när? på det att detta uppskof,
Långt eller kort, beredelse må främja
Och han ej taga skada till sin själ.
Ang. Fy, hvilka stygga synder! Lika rätt
Det är att skona den, som från naturen
Ett färdigt lif har stulit, som att skona
Den fräcka brånad, som med falska stämplar
Afpräglar Guds beläte. Lika lätt
Det är att falskt ett äkta lif förgöra,
Som tända lifvets gnista utan lof
Och bringa fram oäkta.
Isab. Så är det sagdt i himlen, ej på jorden.
Ang. Månn' det? Då skall jag genast dig beslå.
Hvad vill du hellre? Låta rättvis lag
Din broder döda eller rädda honom,
I det du ger din egen kropp till spillo
Åt samma ljufva synd som Julia,
Som kränktes utaf honom?
Isab. Tro mig, herre,
Jag hellre ger min kropp än själ till spillo.
Ang. Jag talar ej om själen. Tvungna synder
Tillräknas icke, om de också räknas.
Isab. Hvad menar ni?
Ang. Jag påstår icke d e t, ty jag kan tala
Så m e d som m o t. Men svara mig på detta:
Jag, som nu är den stränga lagens röst,
Kan döma öfver Claudios lif och död:
Bor ej barmhärtighet uti den synd,
Som frälsar brodrens lif?
Isab. Begå den då!
Jag tager hela faran på min själ.
Det är barmhärtighet, men icke synd.
Ang. Begå den själf med fara för din själ;
Barmhärtighet och synd då väga lika.
Isab. Om det, att bedja för hans lif, är synd,
Så bär jag den, o Gud! Om d e t är synd,
Att ni ger nåd, så blir min morgonbön,

Att denna synd må räknas mig till last,
Men icke er.
Ang. Nej, hör hvad jag dig säger.
Du fattar ej min mening. Är du dum?
Hvad, eller listig? Det är inte bra.
Isab. Då må jag vara dum och bra i intet
Om ej däri, att fromt jag mig bekänner
Ej vara bättre.
Ang. Det är klokhets önskan
Att visa sig uti sin största klarhet,
Då själf den klandrar sig, likt svarta masker,
Som sjufaldt mera höja slöjad skönhet
Än blottad fägring kunde. — Men, gif akt:
Begrip mig rätt, jag talar oförtäckt:
Din bror skall dö.
Isab. Nå väl!
Ang. Hans brott är sådant, att det uppenbart
Hemfaller under sådant straff af lagen.
Isab. Sant!
Ang. Om nu ej annan väg till räddning fanns —
Jag resonerar icke här om fakta,
Ponerar blott — än den att du, hans syster,
Som fann dig älskad af en man, hvars rang
Och goda ord, hos domarn lagda, kunde
Din broder rycka ur allsvåldig lags
Järnhårda bojor, och det icke fanns
På jorden annan räddning för din bror
Än den, att antingen du lade ned
Din fägrings skatt för denne eller lät
Din broder dö, säg, hvilket gjorde du?
Isab. Så mycket för min bror, som för mig själf,
Det är: jag bar, om jag var dömd till döden,
Den hårda gisselns märken som rubiner
Och gick till döden, som jag går till sängs,
Dit länge jag har trängtat, förr'n jag gaf
Min kropp till skam.
Ang. Då skall din broder dö
Isab. Det vore bästa köpet.

Förr må en broder dö en enda gång,
Än att en syster, för att rädda honom,
För evigt skulle dö.

Ang. Då vore du ju lika grym som domen,
Den du har smädat så?

Isab. En skändlig lösen och en fri benådning
Ej äro syskon; laglig nåd ej är
Det minsta släkt med nedrig köpenskap.

Ang. Nyss tyckte du, att lagen var tyrann
Och ville hellre, att din broders felsteg
Ett skämt benämnas skulle än ett brott.

Isab. Förlåt, ers nåd! När någonting man vill,
Man talar ofta annat än man menar.
Jag söker ursäkt för den sak jag hatar,
Till fördel för en bror, som högt jag älskar.

Ang. Vi äro svaga alla.

Isab. Må han dö,
Om ensamt han en ärftelig vasall
Åt svaghets öfverherrskap är befunnen.

Ang. Men kvinnor äro också svaga.

Isab. Ja,
Som spegeln, som de skåda sig uti;
Den bräcks så lätt som den gestalter skapar.
Ack, kvinnor! Hjälp oss Gud! Sig män förnedra,
Då de oss svika; svaga må vi kallas,
Ty vi så veka äro som vår skapnad
Och tro på falska intryck.

Ang. Riktigt sagdt;
Ditt eget vittnesbörd om kvinnokönet —
Vi män ej heller äro starkare,
Än att ett fel oss skakar — gör mig djärf.
Håll ord och var det väsen, som du är,
En kvinna. Är du mer, så är du ingen;
Men är du det, — som all din yttre fägring
Bekräftar uppenbart, — så visa det
Och ikläd dig den dräkt naturen bjuder.

Isab. Jag har ej tvenne tungor i min mun:
Ack, tala samma språk som nyss ni talte!

Ang. Jag säger oförtäckt: jag älskar dig.
Isab. Min bror höll Julia kär; ni sade mig,
Att därföre han skulle dö.
Ang. Om du mig älskar, skall han icke dö.
Isab. Jag vet, att ni har lof att er förställa
Och synas litet sämre än ni är,
På det att ni må forska andra ut.
Ang. Nej, tro mig på min ära! Mina ord
Min hjärtans mening äro.
Isab. För liten ära för att mycket tros,
Och skändlig hjärtans mening! — Hyckel! Hyckel!
Jag skriker ut dig, Angelo; gif akt!
Skrif genast under Claudios benådning,
Ty annars skall min gälla strupe ropa
Kring vida världen, hvad du är för karl!
Ang. Hvem tror dig, Isabella?
Mitt rena namn, min lefnads stränga tukt,
Mitt vittnesbörd mot dig, min rang i staten
Skall öfverrösta så ditt klagomål,
Att du skall kväfvas af ditt eget ord
Och lukta af förtal. Jag har begynt,
Nu ger jag mina sinnen lösa tyglar,
Gif vika för mitt glödande begär!
Bort tillgjord blyghet och förtretlig rodnad,
Som krusar för sin önskan, köp din bror,
I det du ger din kropp åt mig till spillo,
Ty annars skall han ej allenast dö,
Men din motsträfvighet hans död förlänga
Med långsam pina. Svara mig i morgon,
Ty, vid den lidelse, som mig behärskar,
Jag blir mot honom grym! Säg hvad du vill,
Emot mitt n e j ditt j a ej räcker till. *(Går)*
Isab. Hvem skall jag klaga för? Hvem tror mig väl,
Om slikt jag säger? O, fördömda munnar,
Som kunna fräckt med en och samma tunga
Fördöma och berömma samma sak
Och bjuda lagen kröka rygg för hugskott
Och vränga rätt och orätt, allt som lustan

Behagar dra! Jag går till Claudio.
Om ock han fallit för sitt heta blod,
Så har han dock en sådan hederskänsla,
Att om han hade tjugo hufvuden
Och tjugo block att lägga ned dem på,
Så lade han dem hellre dit än lät
Sin syster stupa för så otäck synd.
Ja dö, min bror! Kysk lefver Isabella:
Min ära mera än min bror bör gälla.
Jag honom säger Angelos beslut,
Och så i frid sin själ han andes ut! *(Går)*

TREDJE AKTEN.

Scen I. — *Ett fängelserum.*

(Hertigen, Claudio och fångvaktaren uppträda)

Hert. Ni hoppas då af Angelo benådning?

Claud. I nöden finns ej annat läkemedel
Än hoppet blott:
Jag hoppas lefva, är beredd på döden.

Hert. Tänk blott på döden. Både död och lif
Bli desto ljufvare. Säg så till lifvet:
Om dig jag mister, mister jag en sak,
Som dåren blott vill ha. Du är en fläkt,
Beroende af hvarje luftens växling,
Som stundeligen hotar denna boning,
Där du är hemma. Du är dödens narr;
Du vill för honom städse rymma undan,
Men springer i hans famn. Du är ej ädel,
Ty all den fröjd du äger ammad är
I lågan mull. Du är ej tapper alls;
Du bäfvar för ett stackars skridfäs veka,
Tveklufna gadd; din bästa ro är sömn,
Den jämt du kallar på, men räds för döden,
Som också är en sömn. Du är ej du,
Ty du består af många tusen småkorn,
Som bo i stoftet. Lycklig är du ej;
Hvad du ej har, det går du evigt efter,

Och hvad du har, försmår du. Du är flyktig,
Ty din natur omväxlar underbart,
När månen skiftar. Rik du är, dock fattig;
En åsna lik, hvars rygg med guld är packad,
Du bär din tunga rikdom blott en dag,
Och död aflassar dig. Du har ej vänner;
Ditt eget blod, som kallar dig för fader,
Lifsfrukten utaf dina egna länder,
Förbannar gikt och utslag och podager,
Som hastigt nog ej göra slut på dig.
Du hvarken ungdom eller ålder har,
Men blott en middagsslummer, då du drömmer
Om båda två, ty all din ungdomskraft
Utlefvad är och tigger nådegåfvor
Af barn-på-nytt; och blir du rik och gammal,
Du saknar värme, drift och märg och skönhet
Att njuta rikdom. Säg, hvad är väl då
Den sak, som kallas lif? I samma lif
Dock tusen dödar bo. Dock sky vi döden,
Som jämnar alla dessa olikheter.

Claud. Tack, fader! Sökande mitt lif behålla,
Jag finner att jag endast söker döden,
Och döden sökande, jag finner lifvet.
Nå väl, den komme!

Isab. *(Utanför)* Läs opp! — Guds frid och nåd med eder vare!

Fångv. Hvem där? Kom in! Er önskan välkomst kräfver

Hert. Jag kommer snart tillbaka, bästa herre.

Claud. Jag tackar er, min vördigaste fader.

Isab. Ett par tre ord jag vill med Claudio tala.

Fångv. Välkommen! Herre, se er syster här.

Hert. *(Sakta till fångvaktaren)*
Ett ord med er.

Fångv. Så många som ni vill.

Hert. Göm mig där jag kan höra hvad de säga.

(Hertigen och fångvaktaren gå)

Claud. Nå, syster, hvad för tröst?

Isab. God tröst, ty tröstet är ju alltid god.

Lord Angelo, som är'nden har i himlen,
Vill hafva dig till snabb ambassadör,
Som skall för evigt bli hans ombud där.
Bered dig därför skyndsamt på din resa;
I morgon bär det af.

Claud. Då finns ej hjälp?

Isab. Ej annan hjälp det finns än den att rädda
Ett hufvud med att klyfva tu ett hjärta.

Claud. Det finns dock någon?

Isab. Ja, broder Claudio, ditt lif kan räddas.
I Angelo det bor en djäfvulsk nåd,
Om du vill be om den, — som spar ditt lif,
Men fjättrar dig för evigt.

Claud. Lifstidshäkte?

Isab. Ja, riktigt! Lifstidshäkte: väldigt tvång,
Som, stode ock dig hela världen öppen,
Dig häktar fast vid kval.

Claud. Men på hvad sätt?

Isab. Ett sådant, som, om du går in på det,
Afskalar all din ära från din stam,
Så du blir naken.

Claud. Säg mig hvad det är.

Isab. O Claudio, jag darrar, räds för dig,
Att du en sjuklig lefnad vill förlänga
Och aktar sex, sju vintrar mera värda
Än evig ära. Har du mod att dö?
Dödssmärtan ligger i inbillningen;
Skalbaggen, som vi trampa på, den stackarn,
Af lika mycken kroppslig smärta kväljes
Som jätten, då han dör.

Claud. Hvi skymfa mig?
Tror du jag kan beslutsamt mod mig hämta
Från veka känsloblomman? Skall jag dö,
Så vill jag möta mörkret som en brud
Och trycka det intill mitt varma hjärta.

Isab. Nu talade min bror: det var en röst
Utur min faders graf. Ja, du skall dö;
Du är för ädel för att köpa lifvet

På nedrigt sätt. Den skrymtarn Angelo,
Hvars mörka blick och noga vägda ord
Nackhugga ungdom och förskrämma dårskap,
Som höken dufvan, — är en djäfvul dock;
Uppgräfs hans inre smuts, han blir så djup
Som helvets pöl.

Claud. Den fromme Angelo?

Isab. Ja, det är satans listiga mundering,
Att svepa in de mest fördömda skurkar
I fromma kläder. Tror du väl, min bror,
Att om min ära jag åt honom offrar,
Du blefve fri?

Claud. O Gud! Det är omöjligt.

Isab. Jo, denna grofva synd dig gåfve tillstånd
Att städse synda så. Det är i kväll
Som det skall ske, som jag med afsky nämner,
Ty annars skall du dö i morgon bittid'.

Claud. Det skall ej ske.

Isab. Om blott mitt lif det vore,
Jag slängde bort det för att dig befria
Så lätt som jag en knappnål slänger bort.

Claud. Tack, dyra Isabella!

Isab. Var redo, Claudio, att dö i morgon.

Claud. Ja. — Känner också han begär, som vålla,
Att lagen han vid näsan drar, då han
Just vill den skärpa? Om det är en synd,
Så är den bland dödssynderna den minsta.

Isab. Säg, hvilken är den minsta?

Claud. Om den fördömlig är, hur kan väl han,
Den vise mannen, för minutens njutning
Med evigheter plikta? — Isabella! —

Isab. Hvad säger brodren?

Claud. Döden är förfärlig.

Isab. Och lifvet utan ära afskyvärdt.

Claud. Ja, men att dö och gå, man vet ej hvart,
Och ligga kall i kistan där och ruttna!
Den varma, lefnadsfriska rörelsen
En lerklump bli, den njutningssälla anden

I eldhaf bada eller bo och vistas
Bland massor utaf is, som stå och rysa!
Att vara fängslad i osynlig storm
Och blåsa med en rastlös häftighet
Rundt kring jordklotet sväfvande i rymden!
Att lida ännu värre än det värsta,
Som tygellösa fantasien kan bilda
Med gråt och tandagnisslan, — ack hur rysligt!
Det tyngsta, mest afskydda jordelif,
Som ålder, smärta, armod, fångenskap
Kan skaffa mänskan, är ett paradis
Mot det, som vi af döden frukta!

Isab. Ack!

Claud. Ack, låt mig lefva, goda syster!
Hvadhelst du syndar för din broders räddning,
Naturen planar så ditt felsteg af,
Att det blir dygd.

Isab. O du, ditt kreatur!
Du fega vekling, pliktförgätna usling!
Vill du din räddning bygga på min synd?
Är det ej blodskam att förvärfva lifvet
Igenom egen systers smälek? — Hvad?
Tänk om min mor var falsk emot min far!
Ty sådant slingrigt ogräs föddes aldrig
Utaf hans blod. Jag stöter dig ifrån mig,
Dö, dö! Om jag ditt öde kunde hejda
Blott med ett knäfall, — det fick ha sin gång.
Jag beder tusen böner för din död,
Men säger ej ett enda ord till räddning.

Claud. Ack, hör mig, Isabella!

Isab. Fy, fy, fy!
Din synd var ej ett felsteg, men en födkrok,
Och nåd dig vore blott en kopplerska.
Bäst att du genast dör. *(Vill gå)*

Claud. Ack, hör mig, syster!

(Hertigen kommer tillbaka)

Hert. Ett ord, unga syster, ett enda ord!

Isab. Hvad vill ni?

Hert. Om er tid tilläte det, ville jag gärna tala litet med er. Det skulle lända både mig till förnöjelse och er till fromma.

Isab. Jag har ingen tid till öfverlopps. Om jag dröjer här, så är det på bekostnad af andra göromål; jag är dock till er tjänst för ett ögonblick.

Hert. *(Afsides till Claudio)* Min son, jag har hört hvad som förefallit emellan er och er syster. Angelo tänkte aldrig förföra henne, han satte endast hennes dygd på prof för att skärpa sitt omdöme om den mänskliga naturen. Hon gaf honom med äkta hederskänsla det fromma afslag, som han med mycken glädje emottog. Jag är Angelos biktfar och vet, att detta är sant. Bered er därföre på döden, smickra icke er ståndaktighet med förhoppningar, som äro bedrägliga, i morgon skall ni dö. Fall på knä och gör er redo.

Claud. Låt mig bedja min syster om förlåtelse. Jag är nu så fri från all kärlek till lifvet, att jag vill bedja om att bli det kvitt.

Hert. Stå fast därvid: farväl! *(Claudio går)*

(Fångvaktaren kommer tillbaka)

Fångvaktare, ett ord med er.

Fångv. Hvad vill ni, fromme fader?

Hert. Att ni genast går er väg igen. Lämna mig en stund allena med denna flicka. Mitt sinnelag och min dräkt äro en borgen för att hon icke har något att frukta af mitt sällskap.

Fångv. Nå väl då! *(Går)*

Hert. Samma hand, som skapade er skön, har också skapat er god. Godhet, som af skönhet ringa aktas, låter icke skönhet länge behålla sin godhet, men sedesamheten, som är själen i edra anletsdrag, skall städse bibehålla er vid fägring. Om det prof, på hvilket Angelo satte er, har en lycklig tillfällighet gifvit mig kunskap, och om icke den mänskliga svagheten hade att uppvisa föredömen för hans syndafall, så skulle jag undra på Angelo. Hur ämnar ni nu göra för att ställa regenten tillfreds och rädda er bror?

Isab. Jag går genast för att underrätta honom om mitt

beslut. Bättre att min bror dör för lagen, än att jag olagligt skulle få mig en son. Men ack, hur mycket har icke den goda hertigen bedragit sig på Angelo? Om han nånsin kommer tillbaka, och jag kan få tala med honom, så skall jag antingen öppna min mun förgäfves eller upptäcka, hur Angelo regerat.

Hert. Det vore icke så galet. Emellertid, som saken nu står, lär han nog undskylla sig med att han blott har velat pröfva er. Lyssna därföre till mitt råd; för min böjelse att göra godt erbjuder sig en utväg. Jag är öfvertygad om, att ni med all heder kan göra ett stackars förorättadt fruntimmer en välförtjänt välgärning, rädda er bror ifrån lagens stränghet, bibehålla er egen fromma person obefläckad och göra den frånvarande hertigen en stor glädje, om han någonsin skulle komma tillbaka och få kunskap om denna sak.

Isab. Låt mig höra vidare. Jag har hjärta att göra allt, som icke stöter mitt hjärtas rättskänsla.

Hert. Dygden är djärf och godheten aldrig rädd. Har ni ej hört talas om Mariana, systren till Fredrik, den tappra krigaren, som förolyckades på hafvet?

Isab. Jag har hört talas om detta fruntimmer; ett godt rykte följde hennes namn.

Hert. Henne skulle denne Angelo hafva äktat; han var högtidligen förlofvad med henne och bröllopsdagen utsatt. På mellantiden mellan förlofningen och bröllopet gjorde hennes bror Fredrik skeppsbrott och gick till botten med sin systers hemgift. Gif akt på hur olyckligt det gick för den stackars fröken. Hon förlorade en ädel och ryktbar bror, som alltid hade omfattat henne med den ömmaste och broderligaste kärlek; med honom förlorade hon sin arfvedel och sin lyckas märg, sin hemgift, samt med båda sin trolofvade brudgum, denne Angelo, som såg ut att vara så dygdig.

Isab. Är det möjligt? Angelo öfvergaf henne?

Hert. Öfvergaf henne, som badade i tårar; och torkade icke bort en enda af dem med sin tröst, tog tillbaka sitt gifna äktenskapslöfte under förevändning af att hafva upp-

täckt saker, som vanhedrade henne, med ett ord, öfverlämnade henne åt den jämmer, som hon ännu för hans skull lider; och han, hård som en klippa, sköljes af hennes tårar, men uppmjukas icke.

Isab. Hvilken välgärning af döden, om den toge den stackars flickan ur världen! Hvilken nedrighet af lifvet, att det låter den mannen lefva! Men hur kan hon nu hjälpas?

Hert. Det är ett sår, som ni lätt kan läka; och denna kur räddar icke allenast er bror, utan värnar er från vanära, om ni företager den.

Isab. Hur skall det gå till, vördige fader?

Hert. Flickan bibehåller ännu sitt första tycke; hans hjärtlösa hårdhet, som egentligen borde hafva kväft hennes kärlek, har, likasom ett hinder i en strömfåra, endast gjort den häftigare och oregerligare. Gå till Angelo, svara på hans begäran med skenbar undergifvenhet, bevilja honom det hufvudsakliga, men betinga er endast följande villkor: först att ni slipper dröja länge hos honom, sedan att ni får komma på en tid, då mörker och tystnad råda, samt mötet bli på ett lägligt ställe; beviljar han allt detta, så är saken på goda vägar. Vi skola öfvertala den förorättade flickan att gå i ert ställe och föreställa er person. Om följden af deras möte sedan blir uppenbar, så torde det tvinga honom att gifva henne upprättelse, och då blir på detta sätt er bror räddad, er ära obefläckad, den stackars Mariana försörjd och den nedriga regenten demaskerad. Jag skall tala vid flickan och undervisa henne om hur hon skall bära sig åt. Om ni har lust att uträtta allt detta riktigt, så skall den dubbla välgärningen skydda bedrägeriet för allt klander. Hvad säger ni om det?

Isab. Blotta tanken därpå lugnar mig, och jag hoppas, att saken skall taga den lyckligaste utgång.

Hert. Mycket beror på hur ni gör er sak. Skynda er på ögonblicket till Angelo. Om han ber er komma till sig i natt, så lofva honom det. Jag går genast till sankt Lucas; där, i den usla kojan, bor den förskjutna Mariana. Sök upp mig där; gör opp saken med Angelo, och det fort.

Isab. Jag tackar er för denna tröst. Farväl, vördige fader! *(De gå åt skilda håll)*

Scen II. — *En gata utanför fängelset.*

(Hertigen, Armbåge, Pompejus och en rättstjänare uppträda)

Armb. Ja, om ingen bot finns, men vi nödvändigt skall köpa och sälja karlar och kvinnfolk som kreatur, så lär väl hela världen få dricka rödt och hvitt bastardvin.

Hert. O himlar! Hvad är det här för spektakel?

Pomp. Det är slut med den lustiga världen, allt sedan utaf två ockrare den lustigaste blef satt på bar backe, och den dåligaste genom lagens åtgärd fick sig tillerkänd en pels att hålla sig varm med; fodrad var den med lammskinn och hade bräm af räfskinn för att tillkännagifva att listen, som är dyrbarare än oskulden, tar sig bäst ut här i världen.

Armb. Gå din väg, min vän. Gud signe er, goda fader broder.

Hert. Och er, goda broder fader Hvad har den där karlen förbrutit sig mot er?

Armb. Han har förbrutit sig emot lagen, herre, och dessutom anse vi honom för att vara en tjuf, ty vi ha funnit hos honom en kuriös dyrk, som vi ha skickat till regenten.

Hert. Fy kopplare, en nedrig kopplare!
Den synd, som du befordrar, gifver dig
Ditt uppehälle. Tänk hvad det vill säga
Att fylla magen eller kläda ryggen
Med sådan otäck last! Säg till dig själf:
Jag äter, dricker, kläder mig och lefver
Af deras afskyvärda sammanvaro.
Säg, tror du, att det lif bör kallas lif,
Som stinker så? Gör bot och bättring genast.

Pomp. Ja, på sätt och vis stinker det, herre; men ändå kunde jag bevisa —

Hert. Ja, ger dig satan sina syndbevis,
Så är du hans. Låt häkta honom genast.
Tukt och förmaning måste verka båda,
Om denna råa best skall bättra sig.

Armb. Han måste fram för regenten, herre; han har varnat honom. Regenten står icke ut med liderligt pack. Om han är en kopplare och kommer fram för honom, så vore det så godt, att han icke komme honom på en mil när

Hert. O vore en och hvar från synder ren,
Så fri från hyckleri som synd från sken!

(Lucio kommer)

Armb. Hans nacke lär snart bli lik er midja; ett rep, herre.

Pomp. Där ser jag en skymt af räddning. Här har jag en, som skall gå i borgen för mig. Här kommer en kavaljer, en af mina goda vänner.

Luc. Hur står det till, ädle Pompejus? Hvad? Vid Cæsars fötter? Kör segraren dig i triumf? Hvad? Har du ingen Pygmalionsbild, nyss kvinna vorden, som kan sticka ena handen i en ficka och draga ut den så, att det fastnar något vid fingrarna. Svarar du något, hvaba? Hvad tycker du om den här melodien, materien och metoden? Har ditt svar drunknat i sista regnet? Nå, hvad har du att säga, du gatstrykare? Är världen likadan som förut, karl? Hvad gnolar du nu på för visa? Är den dyster och fåordig? Eller hur? Låt oss höra något fiffigt!

Hert. Alltid så; allt värre och värre!

Luc. Hur mår min lilla läckerbit, din hustru? Idkar hon rörelsen? Hvaba?

Pomp. Ack, kära herre, hon har gjort ända på allt sitt kött och är nu själf inpackad i svälttunnan.

Luc. Det är bra; alldeles riktigt, så skall det vara. Frisk rörelse och så på svälten, det är världens gång och så skall det vara. Går du i häkte, Pompejus?

Pomp. Jo jo men, herre.

Luc. Det är inte så galet, Pompejus. Lycka till! Gå och säg, att jag har skickat dit dig. För skuld, Pompejus? Eller hur?

Armb. För det han är kopplare, för det han är kopplare.

Luc. Godt, häkta honom då. Om häkte tillkommer en kopplare, så sker honom hans rätt. Kopplare är han onekeligen och det af gammalt, han är kopplare född. Farväl,

goda Pompejus; min kompliment för häktet. Nu lär du bli god hushållare, Pompejus; du lär få hålla dig hemma i huset.

Pomp. Jag hoppas, att ers välborenhet nog går i borgen för mig.

Luc. Nej, det gör jag verkeligen inte, min kära Pompejus, det är inte på moden nu. Jag skall laga, att din fängelsetid blir förlängd. Om du inte bär det med tålamod, så är du minsann så mycket styfvare. Farväl, hederliga Pompejus. — Gud signe er, fromme fader!

Hert. Likaledes.

Luc. Sminkar Brita sig ännu, Pompejus? Hvaba?

Armb. Bort med er! Kom nu!

Pomp. Ni vill således icke gå i borgen för mig?

Luc. Nej, hvarken så eller så. — Hvad nytt, herr pater? Hvad nytt?

Armb. Bort med er! Kom nu!

Luc. Se så, i hundkojan med dig, Pompejus!

(Armbåge, Pompejus och rättstjänaren gå)

Hvad nytt ifrån hertigen, pater?

Hert. Jag vet ingenting; kan ni säga mig något?

Luc. Somliga säga, att han är hos kejsaren af Ryssland; andra, att han har rest till Rom. Hvar tror ni han är?

Hert. Jag vet icke, hvar han är, men hvar han ock må vara, jag önskar honom godt.

Luc. Det var ett tokigt, fantastiskt infall af honom att stjäla sig ur riket och slå sig på ett tiggeri, som han aldrig var född till. Lord Angelo hertigar emellertid rätt bra i hans frånvaro; han tar öfverträdelsen i upptuktelse.

Hert. Det gör han rätt uti.

Luc. Litet mera mildhet emot liderlighet skulle inte skada honom; liten smula för surmulen i den punkten, pater.

Hert. Denna last är alltför allmän; man måste vara sträng.

Luc. Ja, den lasten är verkligen af hög familj och har vidsträckta släktförbindelser. Men det är omöjligt, att helt och hållet utrota den, pater, så framt man icke afskaffar

äta och dricka. Det sägs, att den här Angelo icke är aflad af man och kvinna på naturens gamla ärliga fason. Är det sant? Hvad tror ni?

Hert. Hur skulle han då ha kommit till?

Luc. Några säga, att ett sjörå har lekt honom ur sig: andra, att han är en afkomma utaf två stockfiskar; men säkert är det, att när han kastar sitt vatten, så fryser hans urin genast till is. Att det är sant, det vet jag, och att han är en oförmögen marionett, det är ingen tvifvel underkastadt.

Hert. Ni är skämtsam, min herre, och talar en smula fritt.

Luc. För tusan, det är ju riktigt obarmhärtigt utaf honom att för en oregerlig byxluckas skull taga lifvet af en karl! Skulle hertigen, som nu är frånvarande, ha gjort det? Förr än han skulle ha hängt en karl, för det att han skaffat hundra oäkta barn till världen, förr skulle han ha betalat fosterlön för tusen. Han var ingen kostföraktare, han förstod sig på rummeln, och det lärde honom att vara barmhärtig.

Hert. Jag har aldrig hört den frånvarande hertigen skyllas för kvinnfolk; hans håg låg icke åt det hållet.

Luc. Ack, herre, då bedrar ni er!

Hert. Omöjligt!

Luc. Hvad? Inte hertigen? Åh jo, fråga bara den där femtioåriga tiggerskan; han brukade alltid släppa en dukat i hennes sparbössa. Hertigen hade sina funderingar, han; han söp litet emellanåt, det skall jag säga er, jag.

Hert. Ni gör honom orätt, det är säkert.

Luc. Herre, jag var hans förtrogne. Hertigen var en lufver; och jag tror, att jag känner orsaken till hans bortresa.

Hert. Var så god och säg mig den då.

Luc. Nej, jag ber om förlåtelse, det är en hemlighet, som man får lof att ha tand för tunga med. Men så mycket kan jag låta er förstå: — den största delen af hans undersåtar höll hertigen för att vara en förståndig karl.

Hert. Förståndig? Visst var han det.

Luc. En mycket ytlig, okunnig, obetänksam karl!

Hert. Detta är antingen afund, dårskap eller misstag

af er. Hela hans lefnadslopp och det sätt, på hvilket han förde statsrodret, skulle, om sådant behöfdes, gifva honom ett bättre vittnesbörd. Man bedöme honom blott efter hvad han har uträttat, och han skall inför själfva afunden framstå som lärd, statsman och krigare. Därföre talar ni oförståndigt, eller också är ert förstånd, om ni har något, mycket förmörkadt af er elakhet.

Luc. Herre, jag känner honom och har vänskap för honom.

Hert. Vänskapen talar med bättre kännedom, och kännedomen med mera vänskap.

Luc. Nå nå, herre, jag vet hvad jag vet.

Hert. Det tror jag knappt, ty ni vet inte hvad ni säger. Men om hertigen nånsin kommer tillbaka, — som vi alla bedja att han måtte göra — så anhåller jag om att ni ville stå till svars inför honom. Om ni har talat som en hederlig karl, så har ni mod att försvara edra ord. Det är min plikt att därtill uppfordra er; var så god och säg mig, hvad ni heter.

Luc. Herre, mitt namn är Lucio; hertigen känner mig.

Hert. Han skall lära känna er ännu bättre, om jag lefver så länge, att jag kan ge honom underrättelser om er.

Luc. Jag är icke rädd för er.

Hert. Antingen hoppas ni på, att hertigen aldrig skall komma igen, eller inbillar ni er, att jag är en allt för oskadlig motståndare. Jag kan också icke göra er stort ondt; ni svär nog på, att ni aldrig har sagt det här.

Luc. Nej, förr vill jag låta hänga mig; du misstager dig på mig, pater. Men nog om detta. Kan du säga mig, om Claudio skall dö i morgon eller ej?

Hert. Hvarför skulle han dö?

Luc. Jo, för det att han tappat på en butelj med en tratt. Jag skulle önska, att hertigen, som vi tala om, vore hemma igen. Den här oförmögna regenten ödelägger hela provinsen med återhållsamhet. Sparfvarna få icke bygga under hans taklister, emedan de äro kärliga utaf sig. Hertigen skulle säkert låtit det, som skett i mörkret, handhafvas i mörkret; han skulle aldrig hafva bragt sådant i

ljuset. Ack, om han vore hemma igen! Nu skall den stackarn Claudio dö för en smula uppskörtning. Farväl, goda pater! Jag ber dig, inneslut mig i dina böner. Hertigen, det säger jag dig än en gång, äter nog kött på Fredagen. Hans tid är visst förbi; men ändå säger jag dig, att han skulle kyssa en tiggerska, om hon också luktade af surt bröd och lök. Du kan säga, att det är jag som har sagt det. Farväl! *(Går)*

Hert. Det finns ej makt och höghet här på jorden,
Som slipper tadel; snöhvit dygd är vorden
Lönmördad af förtal: ej kung det finns,
Som ej af ilsken smädartunga hinns.
Hvem kommer där?

(Escalus, fångvaktaren, madam Öfverända och rättstjänare uppträda)

Esc. I fängelse med henne!

Mad. Öfv. Söta, nådiga herre, haf medlidande med mig; ers nåd är känd för att vara en barmhärtig människa. Söta, nådiga herre!

Esc. Dubbelt och tredubbelt varnad; och ändå samma förbrytelse! Sådant kan göra själfva barmhärtigheten ursinnig.

Fångv. En kopplerska, som har drifvit sin rörelse i elfva år, med ers nåds tillåtelse!

Mad. Öfv. Nådig herre, det här har en viss Lucio ställt till åt mig. Mamsell Karin Lägervall fick barn med honom i hertigens tid, och han lofvade henne äktenskap; barnet blir ett och ett fjärdedels år till nästa Filippus och Jacobus. Jag har själf ammat upp det, och se nu, hur han krånglar med mig.

Esc. Den karlen är mycket illa känd; kalla honom inför oss. — I fängelse med henne! Se så, inte ett ord mer! — *(Rättstjänare gå med madam Öfverända)* Fångvaktare, min broder Angelo låter icke öfvertala sig; Claudio skall dö i morgon. Skaffa honom en präst och all kristelig beredelse. Om min broder vore så medlidsam som jag, så stode det icke så till med Claudio.

Fångv. Nådig herre, den här patern har varit hos honom och beredt honom.

Esc. God afton, goda pater.
Hert. Nåd och välsignelse öfver er!
Esc. Hvarifrån är ni?
Hert. Ej hemma här; tillfället fört mig hit
Att dröja här en tid. Jag är en broder
Af helig orden, kommen öfver hafvet
Med viktigt uppdrag från hans helighet.
Esc. Hvad hörs det af för nytt nu för tiden?

Hert. Ingenting, utom att redligheten är ansatt af en så stark feber, att den icke kan botas utan upplösning. Man frågar icke efter annat än det som är nytt; och det är lika farligt att bli gammal i hvad lefnadssätt som helst, som det är en dygd att framhärda i hvad man tager sig före. Det finns knappt så mycket förtroende vid lif, att det kan gå i borgen för sammanlefnadens säkerhet, men så många säkerheter och borgensförbindelser, att man är färdig att svära ve och förbannelse öfver sina goda vänner. Omkring denna gåta vänder sig hela världens visdom. Detta nya är gammalt nog, och likväl är det ett nytt som sker hvar dag. — Var så god och säg mig, hvad sinnelag hade hertigen?

Esc. Ett sådant, som, framför allt annat, sträfvade att lära känna sig själf.

Hert. Hvilka nöjen var han begifven på?

Esc. Hans fröjd var snarare att se andra glada än att själf vara glad åt något, som kunde fröjda honom; en högst återhållsam herre. Dock öfverlämna vi honom åt sitt öde med en bön om att det måtte blifva lyckligt. Var nu god och säg mig, hur ni fann Claudio beredd. Ni har, som jag hör, gjort honom besök.

Hert. Han bekänner, att hans domare icke hafva mätit honom med oriktigt mått, och ödmjukar sig villigt under rättvisans domslut. Dock hade han, till följe af sin svaghets ingifvelser, gjort sig många bedrägliga förhoppningar om att få lefva, dem jag lämpligen har tagit ur honom; nu är han nöjd att dö.

Esc. Ni har uppfyllt ert löfte till himmelen och uppfyllt ert heliga kalls skyldigheter hos fången. Jag har

arbetat så mycket jag anständigtvis kunnat för den stackars unga mannen, men min ämbetsbroder har hållit så strängt på rättvisan, att han tvungit mig att säga, att han är rättvisan själf.

Hert. Om hans egen vandel svarar emot hans stränga förfarande, så är det väl; men begår han själf något fel, så har han fällt sin egen dom.

Esc. Jag går att besöka fången. Farväl!

Hert. Frid vare er!

(Escalus och fångvaktaren gå)

Den man, som svärdet fått af Gud,
Bör stadigt följa dygdens bud.
Så i göra som i låta
Bör han oss som mönster båta,
Mäta andras fel och brott
Efter egna synders mått.
Men ve den man, som fäller andra
På den ban han själf vill vandra!
Ve dig, Angelo, som dömt
Andras fel, men egna glömt!
Ack, hur mänskor sig förställa,
Vilja städs för änglar gälla!
Hycklarn, full af onda funder,
Passar noga tid och stunder,
Drar med spindelfina nät
Tyngsta block i sina fjät.
Nu list skall taga ondskan fatt:
Hos Angelo i denna natt
Slumrar afskydd fästekvinna;
Falskhet skall på falskhet vinna,
Och med svek mot svek till slut
Gammal fordran tagas ut. *(Går)*

FJÄRDE AKTEN.

Scen I. — *Marianas kammare.*

(En gosse sjunger för Mariana)

Sång.

Bort med dessa läppars par,

Som så ljufligt mened svurit;
Bort med blick, som skär och klar
Svekfull morgonglans har burit!
Men min kyss gif mig igen,
Mig igen,
Trohetspanten, falska vän,
Falska vän!

Mar. Bryt af din sång och skynda dig din väg,
En tröstens man här nalkas oss, hvars råd
Ha ofta stillat mina sorgers uppror. *(Gossen går)*

(Hertigen uppträder)

Min far, förlåt! Jag hade gärna önskat,
Att ni ej funnit mig så musikalisk.
Ursäkta mig och tro på mina ord:
För nöd, men ej för lust var sången gjord.

Hert. Ja visst; dock har musik den trollkraft fått
Att göra godt till ondt och ondt till godt. —

Jag ber er, säg mig, har någon frågat efter mig här i dag? Jag har stämt möte här just på denna timme.

Mar. Ingen har frågat efter er; jag har suttit här hela dagen.

(Isabella kommer)

Hert. Jag tror er ovillkorligt; tiden är inne, just nu. Jag ber er, aflägsna er ett ögonblick; jag kommer kanhända genast att kalla er tillbaka igen, för er egen fördels skull.

Mar. Jag är er städse förbunden. *(Går)*

Hert. *(Till Isabella)* Var hjärtligen välkommen!
Hvad nytt ifrån den gode Angelo?

Isab. Hans trädgård är kringgärdad med en mur,
Hvars västra sida vetter åt en vingård;
Till denna vingård är en dörr af plankor,
Som kan med denna större nyckel öppnas.
Den andra läser opp en liten dörr,
Som går från denna vingård till hans trädgård;
Där har jag lofvat att besöka honom,
Så snart den dystra midnattstimman nalkas.

Hert. Men är ni säker på att hitta vägen?

Isab. Jag tagit mina säkra kännemärken;
Med hviskande och mycket syndig ifver
Påpekade och viste han mig vägen
Två gånger.

Hert. Har ni inga andra tecken
Emellan er, som hon bör akta på?

Isab. Nej, inga; mötet skall i mörkret ske,
Och jag har sagt, att blott en liten stund
Jag dröja kan, ty utanföre väntar,
Så föllo mina ord, en tjänsteflicka,
Som följt mig dit och tror, att jag har kommit
Att bedja för min bror.

Hert. Förträffligt tillställdt.
Jag ännu icke sagt åt Mariana
Ett enda ord om detta. Kom nu in.

(Mariana kommer tillbaka)

Jag ber, gör er bekant med denna flicka,
Hon kommer er till gagn.

Isab. Det är min önskan.

Hert. *(Till Mariana)* Ni är väl öfvertygad om min vänskap?

Mar. Det är jag af erfarenheten, pater.

Hert. Tag då uti ert sällskap denna vän
Och hör hvad hon för er förtälja skall.
Jag väntar här på er. Men skynda nu,
Ty nattens dimmor nalkas.

Mar. Behagar ni mig följa?

(Mariana och Isabella gå)

Hert. O makt och höghet, tusen falska ögon
På dig sig häfta! Hela böcker fulla
Med falskt och stridigt tal om dina dåd
I omlopp sättas. Tusen dumma infall
Till sina usla drömmars far dig göra
Och truga på dig sina fantasier. —
Välkomna? Redan öfverens?

(Mariana och Isabella komma tillbaka)

Isab. Hon är beredd på detta företag,
Om ni det gillar.

Hert. Jag ej gillar blott,
Jag fordrar det.
Isab. Ni har ej stort att säga,
Ni säger blott helt sakta då ni går:
"Glöm icke nu min broder!"
Mar. Frukta icke.
Hert. Räds icke heller du, min goda dotter,
Han inför lagen är din äkta man;
Det är ej synd att så er bringa samman,
Då dina rättigheters goda sak
Förgyller sveket. Kom och låt oss gå;
Vi skörda snart, nu är det tid att så.

(De gå)

Scen II. — *Ett rum i fängelset.*

(Fångvaktaren och Pompejus uppträda)

Fångv. Kom hit, min gosse; kan du hugga hufvudet af en människa?

Pomp. Om den människan är en ungkarl, så kan jag; men är han gift karl, så är han sin hustrus hufvud, och jag kan omöjligt hugga af ett kvinnohufvud.

Fångv. Se så, låt bli dina narraktigheter och ge mig ett riktigt svar. I morgon bittid' skola Claudio och Bernardino dö. Vi hafva här i fängelset vår vanliga skarprättare, som behöfver en medhjälpare. Om du vill åtaga dig att hjälpa honom, så skall du bli fotblacken kvitt, men vill du icke, så skall du få sitta hela din tid ut samt vid ditt afsked härifrån få ett duktigt kok stryk, ty du har varit en beryktad kopplare.

Pomp. Jag har sedan urminnes tider varit en olaglig kopplare, men har ingenting emot att bli en laglig skarprättare. Det skulle vara mig rätt angenämt att få litet undervisning af min ämbetsbroder.

Fångv. Hör hit, Rysligman! Hvar är du, Rysligman?

(Rysligman kommer)

Rysl. Ropar ni, herre?

Fångv. Se här är en karl, som vill hjälpa dig i morgon vid afrättningen. Om du så tycker, kan du göra opp

med honom för ett år och behålla honom här hos dig; hvarom icke, kan du nyttja honom för tillfället och låta honom gå. Han kan icke komma i gräl om rangen med dig, han har varit kopplare.

Rysl. Kopplare? Fy tusan! Han sätter vår konst i misskredit.

Fångv. Åh prat! Ni kan just ta hvarann i hand; det är inte stor skillnad på er. *(Går)*

Pomp. Med permission, min gunstig herre, — ty ni ser med permission inte så illa ut, om inte edra ögon hade ett visst rackaretycke — kallar ni er handtering en konst?

Rysl. Ja, herre, en konst.

Pomp. Jag har hört sägas, att måla är en konst, och då flickorna, som höra till min handtering, bruka måla sig, så är det ett bevis på att min handtering är en konst; men att det är någon konst att hänga folk, det kan jag inte få i mitt hufvud, om ni också skulle hänga mig.

Rysl. Det är en konst, herre.

Pomp. Bevisa det.

Rysl. Hvarje ärlig mans plagg passar en tjuf; om plagg och halsduk äro för trånga för tjufven, så tycker den ärliga mannen ändå, att de äro för vida; och om de äro för vida för tjufven, så tycker tjufven ändå, att de äro för trånga; så passar hvarje ärlig mans plagg en tjuf.

(Fångvaktaren kommer tillbaka)

Fångv. Nå, har ni kommit öfverens nu?

Pomp. Jag tar tjänst hos honom, herre, ty jag inser, att skarprättaren har en botfärdigare handtering än kopplarn, han beder oftare om förlåtelse.

Fångv. Håll bila och stupstock i ordning till i morgon bittid' klockan fyra.

Rysl. Kom nu med, kopplare; jag skall undervisa dig i min handtering.

Pomp. Jag är mycket lärgirig och hoppas, att ni skall finna, att jag gör min sak flinkt, i fall ni någon gång själf skulle komma att behöfva mig; ni har verkligen så mycken godhet för mig, att jag gärna skulle vilja göra er en återtjänst.

Fångv. Låt kalla Claudio och Bernardino.

(Rysligman och Pompejus gå)

Om Claudio är synd, ej om den andra,
Som är en mördare; ja, vore han
Min egen bror, jag gåfve honom an.

(Claudio uppträder)

Här kan du se din dödsdom, Claudio.
Nu är det midnatt; klockan sju i morgon
Du blir odödlig. — Hvar är Bernardino?

Claud. Så tungt han sofver som oskyldigt arbet,
Då stelt det ligger uti vandrarns ben.
Han blir ej vaken.

Fångv. Han ohjälplig är.
Välan, bered er nu. — Men hör, hvad buller?

(Det klappar på dörren. Claudio går,

Gud gifve er sin tröst! — Jag kommer strax! —
Jag hoppas det är nåd, kanhända uppskof
För stackars Claudio. — Välkommen, pater!

Hert. Må nattens bästa hälsoandar sväfva
Kring dig, min vän! Har någon varit här?

Fångv. Ej någon, sedan aftonklockan ringde.

Hert. Ej Isabella?

Fångv. Nej.

Hert. Då komma de.

Fångv. Hvad tröst för Claudio?

Hert. Än är det hopp.

Fångv. Den domarn han är hård!

Hert. Säg icke det! Hans lefnad följer noga
Rättfärdighetens stränga rättesnöre.
Med helig återhållsamhet han kufvar
Hos sig den lust, som han med härskarmakt
Hos andra dämpa vill. Är själf han fläckad
Af det, för hvilket han bestraffar andra,
Så är han en tyrann; nu är han rättvis. —

(Det klappar på dörren. Fångvaktaren går)

Där komma de.
En mild fångvaktare! Det sällsynt är
Att järnhård fångknekt håller mänskan kär.

Hvad nu? Hvad stoj? Besatt af brådska visst
Är den, som dundrar så mot fredlig dörr.

(Fångvaktaren kommer tillbaka och talar med någon utanför)

Fångv. Låt honom vänta, tills vår portvakt hunnit
Ur sängen komma för att läsa opp.

Hert. Är icke Claudios dödsdom återkallad,
Men skall han dö i morgon?

Fångv. Ingen ändring!

Hert. Hur nära dagningen det också är,
Skall ni dock annat före dager spörja.

Fångv. Kanhända vet ni något. Dock, jag räds,
Att nåd ej kommer. Sådant aldrig händt;
Dessutom har från självfva domarstolen
Lord Angelo för hela folkets öra
Motsatsen yttrat.

(En budbärare kommer)

Det är regentens tjänare.

Hert. Som kommer med benådning för Claudio.

Budb. Min herre skickar er denna skrifvelse och genom mig den ytterligare tillsägelse, att ni icke får afvika i den minsta punkt från densamma, hvarken i afseende på tid, innehåll eller någon annan omständighet. God morgon, ty jag tror att det rättnu är dager.

Fångv. Jag lyder.

Hert. *(För sig själf)*
Det var benådning! Köpt för samma brott,
Som den benådande har själf begått.
Det är ej svårt för synder nu att trifvas,
Då de i frö af maktens värma drifvas.
Om synd ger nåd, så blir oändlig nåd,
Ty syndarn vet för kära synder råd. —
Nå säg, hvad skrifver han?

Fångv. Som sagdt är, lord Angelo, som säkert tror mig vara försumlig i min tjänst, väcker mig med denna ovanliga påstötning; jag tycker det är underligt, ty så har han aldrig gjort förr.

Hert. Låt höra hvad han skrifver.

Fångv. *(Läser)* "Ni skall i alla händelser, till och med

om ni skulle få motsatta underrättelser, låta afrätta Claudio klockan fyra samt Bernardino på eftermiddagen. Skicka mig, för bättre säkerhets skull, Claudios hufvud klockan fem. Laga att detta blir riktigt uträttadt, och tro, att mera beror därpå, än vi för det närvarande kunna meddela. Försumma icke er skyldighet; ni är mig med egen fara ansvarig." — Hvad säger ni om det, min herre?

Hert. Hvem är den Bernardino, som skall afrättas i eftermiddag?

Fångv. En född Zigenare, men uppfostrad här i landet; han har suttit i fängelset hela nio år.

Hert. Hur kommer det till, att den frånvarande hertigen icke har låtit antingen sätta honom på fri fot eller afrätta honom? Jag har hört, att han alltid brukade göra så.

Fångv. Hans vänner utverkade alltid uppskof för honom; dessutom har hans brottslighet icke blifvit till fullo ådagalagd förr än under lord Angelos regering.

Hert. Är han nu förvunnen?

Fångv. Med fulla skäl och egen bekännelse.

Hert. Har han visat botfärdighet i fängelset? Förspörjs någon rörelse hos honom?

Fångv. Han är en karl, som icke tycker det vara förfärligare att dö än att sofva ruset af sig, sorglös, förhärdad och orädd för det förflutna, närvarande och tillkommande, känslolös för döden, en förtviflad sälle.

Hert. Han saknar säkert råd och tröst.

Fångv. Sådant vill han icke veta af. Han har alltid haft mycken frihet i fängelset; man skulle kunna ge honom lof att springa ut, och han skulle icke göra det. Han har flera rus om dagen, och det dag på dag och rus på rus. Vi hafva flera gånger väckt honom likasom för att föra honom till afrättning och visat honom en hans föregifna dödsdom; det har icke bekommit honom det ringaste.

Hert. Mer om honom en annan gång. Heder och ståndaktighet stå skrifna på er panna, fångvaktare; läser jag icke rätt, så bedrager mig min gamla erfarenhet. Jag vill emellertid, i förlitan på mitt omdömes riktighet, våga något själf. Claudio, som ni nu fått befallning att afrätta, är icke

mera skyldig under lagen än Angelo, som har dömt honom. För att gifva er ett påtagligt bevis därpå, behöfver jag icke mer än fyra dagars uppskof; ni skall emellertid göra mig en ögonblicklig och farlig väntjänst.

Fångv. Och hvari skulle den bestå, min herre?

Hert. I att ni uppskjuter afrättningen.

Fångv. Ack, huru skulle jag kunna göra det, då timman är utsatt och jag vid äfventyr af straff fått uttrycklig befallning att öfverlämna hans hufvud åt Angelo? Jag skulle ådraga mig Claudios öde, om jag gjorde det ringaste emot befallningen.

Hert. Vid mitt ordenslöfte går jag i borgen för er, så framt ni vill följa min anvisning. Låt i dag på morgonen afrätta den där Bernardino och skicka hans hufvud till Angelo.

Fångv. Angelo har sett dem båda och skulle känna igen ansiktet.

Hert. Ack, döden är en mästare i förklädningskonst, och ni kan hjälpa honom däruti. Raka hans hufvud och korta af hans skägg och säg, att det var den ångerfulla syndarens önskan att bli så tillredd, innan han gick till döden. Ni vet, att sådant ofta förekommer. Om något annat än tack och god lycka drabbar er för detta, så vill jag, vid min skyddspatron, våga mitt lif däremot.

Fångv. Förlåt mig, gode fader, det är emot min ed.

Hert. Har ni svurit den åt hertigen eller hans ståthållare?

Fångv. Åt hertigen och dem, som äro i hans stad och ställe.

Hert. Ni tror väl icke, att ni har gjort orätt, ifall hertigen skulle förklara, att ni gjort rätt?

Fångv. Men hvad sannolikhet har jag för det?

Hert. Icke allenast sannolikhet, utan visshet. Dock, emedan jag ser, att ni är rädd, och hvarken min dräkt, mitt ärliga väsende eller min förmåga att öfvertala kunna uträtta något hos er, vill jag gå längre, än jag först tänkte, för att taga all rädsla ur er. Se här, min vän, här är hertigens

hand och insegel. Ni känner utan tvifvel hans stil, och signetet lär icke heller vara er obekant.

Fångv. Jag känner båda.

Hert. Detta papper innehåller underrättelsen om hertigens återkomst; ni kan nu läsa igenom det bäst ni tycker: ni skall däraf förnimma, att hertigen är här inom två dagar. Detta är en sak, som Angelo icke vet, ty just i dag fick han ett bref af sällsamt innehåll; kanhända att hertigen dött, kanhända att han gått i kloster, men ingenting om det, som står skrifvet här. Se, morgonstjärnan väcker herden till arbete. Stå icke och undra öfver, hur allt detta hänger ihop; alla svårigheter äro lätta, då man känner dem. Kalla hit en bödelsknekt, och af med Bernardinos hufvud! Jag skall genast bikta honom och bereda honom för ett bättre lif. Ni står där ännu och undrar, men det skall bestämdt föranleda ett beslut hos er. Kom med, det är redan nästan ljusa dagen. *(Båda gå)*

Scen III.

(Pompejus uppträder)

Pomp. Nu är jag så hemmastadd här, som jag var i vår gamla lägenhet, man skulle kunna tro, att det vore madam Öfverändas eget hus, ty här äro så många af hennes gamla kunder. Först den unga herr Rask, som sitter här för en slump karduspapper och gammal ingefära, etthundradenittiosju skålpund tillsammans, hvilka han har förvandlat i fem mark reda pengar. Ingefäran var väl icke så efterfrågad då, kan jag tänka; alla gamla kär'ngar voro väl döda. Sedan en viss herr Kapriol, insatt af herr Plys, sidenhandlaren, för tre eller fyra stycken svart sidensars, som nu ha svärtat ned hans kredit. Ytterligare unga herr Virrpanna och unga herr Kötted och herr Kopparsporre, och herr Svältrem, hugg- och stickmästaren; och unga herr Gluff, som gjorde af med lustiga Pudding, och herr Huggut, fäktaren, och den rara herr Skosula, den vidtbereste mannen, och den tokiga Halfstop, som alltid kom jungfrurna för när, och en fyrti stycken till, alla duktiga i vår rörelse, och som nu umgälla för sin herres skull.

(Rysligman kommer)

Rysl. Se så, karl, hämta hit Bernardino.

Pomp. Herr Bernardino! Vak upp, ni skall hängas! Herr Bernardino!

Bern. *(Utanför)* Anamma och regera er! Hvad är det för buller där? Hvem är ni?

Pomp. Er goda vän mästermannen. Var så god och stig upp och låt afrätta er.

Bern. *(Utanför).* Bort, din kanalje, säger jag; jag vill sofva.

Rysl. Säg honom, att han skall vakna, och det genast.

Pomp. Herr Bernardino, var så god och var vaken, tills ni blir afrättad, sedan kan ni sofva.

Rysl. Gå in till honom och hämta ut honom.

Pomp. Han kommer, herre, han kommer; jag hör, hur det prasslar i hans halmbädd.

(Bernardino kommer in)

Rysl. Ligger bilan på stupstocken, karl?

Pomp. Allt i ordning, herre.

Bern. Nå, Rysligman? Hvad nytt har ni att säga?

Rysl. Ramla nu på med edra böner, det råder jag er till, ty nu skall domen verkställas.

Bern. Ni skurk, jag har supit hela natten; det kommer något olägligt uppå.

Pomp. Så mycket bättre; den som har supit hela natten och blir hängd bittid' på morgonen, har hela dagen på sig att sofva ut.

(Hertigen kommer)

Rysl. Ser ni, där kommer er biktfader. Tror ni ännu, att vi narras med er, hvad?

Hert. Jag har hört, huru snart ni skall göra er hädanfärd, och har kommit, bevekt af kristelig kärlek, för att undervisa er, trösta er och bedja med er.

Bern. Det blir ingenting utaf med den saken, pater. Jag har supit duktigt hela natten och vill ha längre tid att bereda mig på, eller också skall man slå ut hjärnan på mig med knölpåkar. Jag ger icke mitt samtycke till att jag skall dö i dag, det är säkert.

Hert. Ni måste, min vän; och därför besvär jag er om att skåda fram åt den väg, som ni skall vandra.

Bern. Jag svär på, att jag icke vill dö i dag, hur mycket man också persvaderar.

Hert. Men hörde ni icke —

Bern. Icke ett ord! Om ni har något att säga mig, kan ni komma in i mitt fängelse; jag går inte ur fläcken i dag. *(Går)*

(Fångvaktaren kommer tillbaka)

Hert. Stenhjärta!
Så oberedd för lifvet som för döden!

Fångv. Följ honom, karlar, lägg'en ned på blocket.
(Rysligman och Pompejus gå)
Hur fann ni delinkventen sinnad, pater?

Hert. En hårdsint best, på döden oberedd;
Det vore syndigt att afrätta honom,
Så sinnad som han är.

Fångv. På morgonen
Dog här i häktet utaf hetsig feber
Ragozyn, en beryktad röfvare,
En man vid Claudios år med hår och skägg
Af samma färg som hans. Om nu vi skulle
Förunna Bernardino bättringsuppskof
Och skicka till regenten hufvudet
Af Ragozyn, som liknar Claudio mer?

Hert. O, detta är en himlens skickelse!
Uträtta detta genast; timmen nalkas,
Som Angelo bestämt. Låt skicka af
Hans hufvud strax. Jag vill emellertid
Bereda denna skurk att dö med frid.

Fångv. Det skall uträttas genast, fromme fader,
Dock måste Bernardino dö i afton.
Hur skall man nu med Claudio förfara
Och rädda mig från faran, som mig hotar,
I fall det spörjs, att än han är vid lif?

Hert. Uträtta detta blott. Förvara båda,
Så Claudio som Bernardino, hemligt.
Förr'n solen tvenne gånger morgonhälsning

Åt våra antipoder gifvit har,
Ni skall er säkerhet bekräftad se.
Fångv. Jag lyder gärna er.
Hert. Men skynda, skynda
Och skicka hufvudet till Angelo.

(Fångvaktaren går)

Nu skrifver jag ett bref till Angelo, —
Fångvaktarn bär det fram — hvars innehåll
Förkunnar honom, att jag nalkas hemmet,
Och att ett viktigt skäl ålägger mig
Högtidligt intåg. Jag befaller honom
Att vid den helga källan möta mig
En mil från staden. Sedan skola vi
Med kall besinning uppå lagens vågskål
Med Angelo förfara.

(Fångvaktaren kommer)

Fångv. Här är hans hufvud; jag bär fram det själf.
Hert. Det är det säkraste. Kom snart igen
Ty jag har mycket till att säga er,
Som ingen ann' får höra.
Fångv. Jag skall skynda. *(Går)*
Isab. *(Utanför)* Guds frid! Släpp in mig.
Hert. Isabellas röst.
Hon kommer säkert för att höra efter,
Om hennes brors benådning kommit hit.
Dock får hon ej ännu sin lycka veta,
På det att himmelsk fröjd, när minst hon väntar,
Må stiga ur förtviflan.

(Isabella kommer in)

Isab. Ack, förlåt! —
Hert. God morgon, sköna, fromma Isabella.
Isab. Kär hälsning från en sådan helig man!
Är Claudio benådad af regenten?
Hert. Från denna värld befriad utaf honom;
Hans hufvud skickadt är till Angelo.
Isab. Ack nej! Ej så!
Hert. Det är ej annorlunda;
Var lugn och undergifven, kära dotter.

Isab. O, jag vill gå och rifva ut hans ögon!
Hert. Du kommer ej inför hans ögon, dotter.
Isab. Ack, stackars Claudio! Arma Isabella!
Du grymma värld! Fördömda Angelo!
Hert. Han har ej ondt af detta, du ej godt;
Var därför lugn, förtro din sak åt himlen.
Märk hvad jag säger: själf du finna skall
Hvarenda bokstaf vara lutter sanning.
I morgon kommer fursten; — gråt ej så;
En broder af vår orden och hans biktfar
Har sagt mig detta; redan denna nyhet
För Escalus och Angelo han kungjort.
Vid stadens port de skola möta honom
Och träda af sin makt. Om du det kan,
Så vandra klokt den väg, som jag dig visar,
Och du skall släcka all din harm på honom,
Få furstens nåd, få hämnd af hjärtans grund
Och heder utaf alla.
Isab. Jag er följer.
Hert. Gif då åt brodren Petrus detta bref,
Han är det, som om furstens hemkomst skrifvit.
Säg, att med detta tecken jag i kväll
Till Marianas boning honom bjuder.
Jag hennes sak och din förtror åt honom,
Och han skall föra dig till hertigen.
Anklaga Angelo, så det förslår,
Och midt i synen. Jag, min stackare,
Är bunden af en helig löftesed
Och kan ej komma. Gå med detta bref,
Slå sorgen bort och bannlys från ditt öga
Det salta vattnet. Tro ej på min orden,
Om jag dig leder falskt. — Hvem där?

(Lucio kommer)

Luc. God afton!
Hvar är fångvaktaren?
Hert. Han är ej hemma.
Luc. Ack, vackra Isabella, mitt hjärta bleknar, då jag ser dina ögon så röda! Du måste gifva dig till tåls. Jag

får lof att hålla till godo med vatten och bröd både till middag och kväll; jag får icke fylla min mage, så kärt mig lifvet är; ett enda bastant mål, och jag vore kaputt. Men det sägs, att hertigen skall komma hem i morgon. Tro mig, Isabella, jag höll af din bror; hade bara den gamla narren, hertigen af mörka gränderna, varit hemma, så hade han lefvat ännu. *(Isabella går)*

Hert. Min herre, hertigen är er icke mycken tack skyldig för edra historier om honom; det bästa är, att de icke äro sanna.

Luc. Åh, kära munk, du känner icke hertigen så noga som jag; han är en bättre krypskytt, än du tror.

Hert. Godt; det här skall ni få svara för en gång. Farväl!

Luc. Nej vänta, jag följer med; jag kan tala om snygga historier för dig om hertigen.

Hert. Ni har redan talat om för många, ifall de äro sanna; äro de icke sanna, så är redan en historia för mycket.

Luc. Jag stod en gång till rätta för honom, för det att jag hade skaffat en flicka en liten.

Hert. Hade ni då verkligen gjort det?

Luc. Ja, visst fan hade jag det. Men jag fick lof att svära mig fri, annars hade jag fått gifta mig med det ludret.

Hert. Min herre, ert sällskap är mer muntert än anständigt. Sof godt!

Luc. Jag skall minsann följa dig till hörnet. Om du inte är road utaf flickhistorier, så kan vi spara på den saken. Jo jo, munk, jag hänger i som en kardborre, jag.

(De gå)

SCEN IV. — *Ett rum i Angelos hus.*

(Angelo och Escalus uppträda)

Esc. Alla bref han skrifver motsäga hvarandra.

Ang. På det mest orimliga vis. Hans handlingar likna mycket galenskap; Gud gifve, att hans förstånd icke måtte hafva lidit! Och hvarföre möta honom vid porten och där nedlägga våra ämbeten?

Esc. Det kan jag icke förstå.

Ang. Och hvarföre skola vi kort före hans ankomst låta offentligen kungöra, att om någon har klagomål att andraga mot domaremakten, så skall han göra det på öppen gata?

Esc. För denna sak anför han skäl. Han vill afgöra alla klagomål på en gång och för framtiden trygga oss för angifvelser, hvars kraft och verkan han nu en gång för alla förintar.

Ang. Godt, var så god och låt förkunna detta.
I morgon bittid' vill jag hämta er;
Sänd bud till alla dem, som stånd och rang
Berättiga att möta hertigen.

Esc. Det skall bli gjordt, min herre. Nu farväl!
(Går)

Ang. God natt! —
Den gärningen förlamar all min kraft
Och gör mig slö för allt. Förföra flickor
Och vare statens hufvud, som mot slikt
Har lagen skärpt! Om känslig blygsel ej
Tvang henne till att tiga med sin skam,
Hur vådlig hennes tunga! — Hon har skäl. —
Dock nej! Min höghet har så stor kredit,
Att en som vågar sig åstad mot mig
Förstör sig själf. Han kunde hafva lefvat,
Om ej hans vilda ungdoms häftighet
Uti en framtid kunnat kräfva hämnd,
För det att han sig köpt vanhedrad lefnad
För sådant skamligt pris. Ack, om han lefde!
När blott man lämnat dygdens raka stig,
Går allt på sned; hvart skall man vända sig? *(Går)*

Scen V. — *Utanför staden.*

(Hertigen uppträder i sin egen dräkt, åtföljd af broder Petrus)

Hert. Gif detta bref åt mig vid läglig tid.
(Ger honom ett bref)

Fångvaktarn känner alla våra planer.
Är saken väl i gång, så gör er plikt
Och håll er noga efter föreskriften,

Om ock ni ändrar er i ett och annat
Till följd af sakens gång. Säg Flavius,
Att jag är här, och lämna samma bud
Åt Valentinus, Roland och åt Crassus,
Samt bed dem skicka hit trumpetare;
Men Flavius skall komma först.

Petr. Det skall med skyndsamhet uträttadt bli.

(Han går)

(Varrius uppträder)

Hert. Tack, Varrius, för det du skyndat dig!
Kom, låt oss nu spatsera. Andra vänner
Snart komma hit, min goda Varrius.

(De gå)

SCEN VI. — *En gata nära stadsporten.*

(Isabella och Mariana uppträda)

Isab. Det blir mig svårt att tala så försåtligt;
Jag sanning tala vill. Det tillhör er
Att gripa honom an. Dock får jag göra't,
Ty munken sagt, att så vår plan bör döljas.

Mar. Låt styra er af honom.

Isab. Han säger ock, att om han också skulle
Min fiende försvara emot mig,
Jag icke skall däröfver mig förundra;
Det är en läkdom, hälsosam, fast bitter.

Mar. Ack, om blott brodren Petrus —

Isab. Var tyst, där kommer han.

(Broder Petrus kommer)

Petr. Kom nu; jag letat opp en läglig ort,
Där hertigen nödvändigt skall förbi.
Trumpeterna ha tvenne gånger skallat;
De ädlaste och främste här i staden
Ha samlat sig vid porten. Innan kort
Sker prinsens intåg. Skynda er åstad!

(De gå)

FEMTE AKTEN.

SCEN I. — *En öppen plats nära stadsporten.*

(Från den ena sidan uppträda Isabella och broder Petrus samt Mariana, beslöjad. Från den andra hertigen, Varrius, hofherrar, Angelo, Escalus, Lucio, fångvaktaren och borgare)

Hert. Välkommen hit, min hedervärda frände! —
Det gläder mig att se er, gamla vän.
Ang. och Esc. En lycklig återkomst, ers höga nåde!
Hert. Af hjärtat tackar jag er båda mycket. —
(Till Angelo)
Vi hafva hört oss före och försport
Så mycket godt om er som domare,
Att vi offentligt måste tacka er,
Till dess vi hinna bättre er belöna.
Ang. Så mycket mera är jag er förbunden.
Hert. Högt talar er förtjänst; jag kränkte den,
Om jag den stängde in i hjärtats gömma,
Då den förtjänar att i koppar ristas
Och så försäkras emot tidens tand
Och glömskans nötning. Räck mig nu er hand,
Låt folket skåda och förnimma här,
Hur gärna inre kärlek visar sig
I yttre höfligheter. Escalus,
Kom hit och gå vid andra sidan, du;
I ären goda stöd!
(Broder Petrus och Isabella uppträda)
Petr. Nu är det tid; böj knä och tala högt!
Isab. Rättvisa! Sänk er blick, min hulda prins,
Uppå en kränkt — jag sade gärna, flicka!
Ack, ädle prins, vanära ej ert öga
Med någon blick på andra föremål,
Förr'n ni har hört min klagan, som är rättvis,
Och mig förskaffat rätt, ja rätt, rätt, rätt!
Hert. Kränkt? Säg, af hvem? Och hur? Berätta fort.
Här är lord Angelo, som rätt er skaffar;
Till honom vänd er.
Isab. Ack, min ädle hertig,

Hos satan beder ni mig söka frälsning.
Hör själf min sak, ty, blir jag icke trodd,
Så får jag straff, men tror man mina ord,
Skall jag ersättning ha. O hör, o hör!

Ang. Min prins, jag räds, att hon är litet vurmig;
Hon sökt hos mig benådning för sin bror,
Som halshöggs lagligt dömd.

Isab. Ha, lagligt dömd!

Ang. Nu lär hon säkert tala vildt och sällsamt.

Isab. Högst sällsamt, men högst sant jag tala skall.
Menedare är Angelo; hur sällsamt!
Mandråpare är Angelo; hur sällsamt!
En okysk röfvare är Angelo,
En skrymtare, en jungfruskändare.
Det är ju sällsamt, sällsamt?

Hert. Sjufaldt sällsamt!

Isab. Han är ej mera säkert Angelo,
Än detta allt så säkert är som sällsamt,
Ja sjufaldt säkert; sanning sanning är,
Och det är summan.

Hert. Bort med henne! Ack,
Hon talar så af vanvett, stackars barn!

Isab. Prins, jag besvärjer dig, så sant som du
På annat lif än denna världens litar,
Gå icke mig förbi, för det du tror,
Att jag är svagsint; gör ej det omöjligt,
Som tycks otroligt. Det är ej omöjligt,
Att den, som är den största skurk på jorden,
Så sträng, allvarlig, kysk och from kan synas
Som Angelo. Så kan ock Angelo
Med all sin höghet, ståt och titelprydnad
En niding vara. Om han vore mindre,
Han vore ingenting, men han är mer,
Om flera namn på dålighet det funnes.

Hert. Ha, på min heder,
Om hon är svagsint, — som jag tror hon är, —
Så är dock hennes vanvett sällsamt redigt

Och talar med ett sådant sammanhang,
Som aldrig sports hos vanvett.
Isab. Dyre prins,
Ack, säg ej så och misstro ej förnuftet
För ojämn talan! Nyttja ert förnuft
Och lyft en sanning upp, som tycks förnedrad,
Och störta ned en lögn, som sig förhäfver.
Hert. Ej alla kloka tala så pass klokt.
Hvad vill ni mig, säg ut.
Isab. Jag syster är
Till Claudio, som blef för otukt dömd
Att mista lifvet, dömd af Angelo.
Till mig, som är novis uti ett kloster,
Min broder sände bud; en Lucio
Bar fram till mig –
Luc. Och det var jag, min prins.
Jag kom från Claudio och bad, att hon
Sin ljufva förbön hos lord Angelo
Försöka skulle för sin stackars broder.
Isab. Ja, det är han.
Hert. *(Till Lucio)* Man har ej bedt er tala.
Luc. Nej, gode prins; ej heller bedt mig tiga.
Hert. Nu gör jag det, gif akt på det, min vän,
Och när en gång ni skall er själf försvara,
Bed himlen då, att ej ni står med skammen.
Luc. Det vill jag svara för.
Hert. Ni för er själf får svara; akta er!
Isab. Den herrn har redan något sagt om saken.
Luc. Rätt!
Hert. Det kan väl vara; orätt har ni dock,
Som talar uti otid. – Nå?
Isab. Jag kom
Till denna usla, nedriga regenten –
Hert. Det låter litet tokigt.
Isab. Nej, förlåt,
Uttrycket passar ganska bra till saken.
Hert. Hon repar sig. Nå väl, till saken! Fortfar.
Isab. Nå väl, jag alla omsvep går förbi, –

Hur jag besvor och bad och föll på knä,
Hur han mig gendref, hur jag svarade —
Allt det drog länge ut — och börjar genast
Med sorg och skam det stygga slutet yppa.
Han ville ej, om ej jag offrade
Min kyska kropp åt hans gemena lustar,
Min bror benåda. Efter mycken strid
Besegrade min systerkärlek äran,
Jag föll för honom. Nästa morgon tidigt,
På lustar mätt, han lät min stackars bror
Halshuggas dock.

Hert. Det där är troligt just!

Isab. O vore det så troligt blott som sant!

Hert. Du vet ej, hvad du säger, stackars toka!
Kanhända man har ilsket tubbat dig
Att smäda så hans ära. För det första
Är han ett dygdemönster; för det andra
Finns ingen orsak, hvi han skulle straffa
Med sådan häftighet ett brott, som själf
Han vore fallen för. Om så han syndat,
Han säkert dömt din broder efter sig,
Men icke dödat honom. Du är tubbad,
Bekänn och angif den, som dig förmått
Till detta klagomål.

Isab. Och det är allt?
Nå väl, I änglaskaror, stärken mig
Med tålamod och blotten, när det gäller,
Den ondska, som af furstegunst är hägnad! —
Gud skydde er, min prins, så visst som jag
Går kränkt och misstrodd från ers nåd i dag.

Hert. Nog vet jag du vill gå. — En rättsbetjänt!
Låt häkta henne. Skall jag låta så
En giftig tunga såra dem, som dväljas
Så nära mig? Det här är bara konster. —
Hvem kände till din plan och ankomst hit?

Isab. En pater Ludvig. Vore han blott här!

Hert. En biktfar visst. — Hvem känner denna Ludvig?

Luc. Jag känner honom; han i allt sig blandar.

Jag tål ej karlen. Om han lekman varit,
Jag hade piskat honom upp, min prins,
För grofva ord om er, då ni var borta.

Hert. Ha, grofva ord om mig! En hygglig munk!
Och reta denna stackars kvinna upp
Mot vår ståthållare! För hit den munken.

Luc. I går jag både munken såg och henne
I fängelset, min prins: en skamlös munk,
En otäck lymmel.

Petr. Skydde Gud ers höghet!
Jag stått och hört, hur groft man vågat gäcka
Ert fursteliga öra. Denna kvinna
Har falskeligen klagat an regenten,
Som är så fri från någon synd med henne,
Som hon från den, som ännu ej är född.

Hert. Det tror jag ock. Säg, känner ni den Ludvig,
Om hvilken hon har talat?

Petr. Ja, det gör jag;
Han är en from och helig man, min prins,
Men icke skamlös eller världsligt sinnad,
Som denna herre har beskrifvit honom,
Och, på mitt ord, en man, som aldrig nånsin,
Som denne påstår, har ers höghet smädat.

Luc. Jo högst gement, ers höghet, tro mitt ord.

Petr. Godt, han i sinom tid sig nog försvarar.
Nu är han sjuk utaf en häftig feber.
På hans begäran har jag kommit hit —
Ty han fick veta, att man tänkte klaga
Uppå lord Angelo — i ärendo
Att säga på hans vägnar, hvad han vet
Är sant och falskt, och hvad han vill bevisa
Med ed och fulla skäl, om han blir kallad.
Hvad denna unga kvinna först beträffar —
Rättfärdigas bör denna värda ädling,
Som blifvit så offentligt svärtad ned —
Så skall hon midt i synen vederläggas,
Till dess hon själf bekänner.

Hert. Låt oss höra.

(Isabella bortföres af vakt)

Säg, ler ni ej åt detta, Angelo?
O Gud, hur stackars dårar sig bete!
Tag stolar hit. Kom, frände Angelo;
Jag blott vill höra på, ni själf må döma
I egen sak. – Är detta vittnet, munk?

(Mariana träder fram)

Först slöjan bort, och sedan må hon tala.

Mar. Förlåt, min prins, jag visar ej mitt anlet,
Förr än min man befallér.

Hert. Är ni gift?

Mar. Nej, nådig herre.

Hert. Är ni flicka?

Mar. Nej.

Hert. Då är ni änka?

Mar. Icke heller det.

Hert. Då är ni ingenting; då är ni hvarken
En flicka, änka eller äkta hustru.

Luc. Då är hon säkert en slinka, ty sådana bruka hvarken vara flickor, änkor eller gifta hustrur.

Hert. Täpp munnen på den karln. Det vore väl
Han hade orsak för sig själf att prata.

Luc. Godt, nådig herre.

Mar. Jag tillstår, att jag aldrig varit gift,
Och tillstår ock, att jag ej flicka är.
Jag känt min man, dock känner ej min man,
Att nånsin han mig känt.

Luc. Då var han visst drucken, min prins; det har inte kunnat gå till på annat vis.

Hert. Det vore väl du vore det; då teg du.

Luc. Godt, nådig herre.

Hert. Det här rör ej lord Angelo det minsta.

Mar. Nu kommer jag till saken, nådig herre.
Hon, som för otukt klagar honom an,
Anklagar därigenom ock min make
Och anger tid och stund, då jag kan styrka

Att jag i mina armar honom hade
Med kärleksfull omfamning.

Ang. Månn' någon ann' än mig hon klagar an?

Mar. Ej det jag vet.

Hert. Ni nämnde ju er man?

Mar. Ja visst, min prins; och det är Angelo,
Som tror sig veta, att han mig ej känt,
Men vet sig tro, att han har nunnan känt.

Ang. Det här, det går för långt! Låt se ditt anlet.

Mar. Min man befaller; nu är slöjan borta.

(Hon afslöjar sig)

Se detta anlet, grymma Angelo,
Som förr du svor på vara värdt att se;
Se denna hand, som med en helig ed
Blef stadigt lagd i din. Se här den kropp,
Som löste Isabellas gifna löfte
Och mötte dig, som trodde det var hon,
Uti ditt trädgårdshus.

Hert. *(Till Angelo)* Ni känner henne?

Luc. Ja, köttsligt taladt, säger hon.

Hert. Håll mun!

Luc. Godt, nådig herre.

Ang. Min prins, jag tillstår, att jag känner henne.
För fem år sedan var det tal om giftas
Emellan oss, men saken blef ej af;
Dels därför, att den hemgift, som blef lofvad,
Mot aftal kom till korta, dels och mest
För det att hon af ryktet kallad blef
Lättfärdig. Sedan dess har icke jag
Med henne talt ett ord, sett eller hört
Af henne minsta grand, vid tro och ära!

Mar. Min prins, så sant som ljus från himlen kommer
Och ord från andedräkt; så sant som mening
I sanning finns och sanning uti dygd,
Är jag hans äkta vif och det så fast
Som ord med ed kan binda. Goda prins,
Förleden tisdagsnatt han tog sin rätt
Som äkta man. Om detta allt är sanning,

Så må jag stiga frisk och färdig opp
Från detta knäfall, hvarom icke stelna
Till marmorstod evinnerligen här!

Ang. Jag hittills detta hört med leende,
Nu vill jag ha rättvisa, goda prins;
Mitt tålamod är slut. Jag inser nog,
Att dessa stackars kvinnor äro verktyg,
Och intet mer, åt någon mäktig arm,
Som styr dem. Låt mig rådrum få, min prins,
Att blotta detta svek.

Hert. Af hjärtat gärna;
Och ni kan straffa dem så strängt ni vill. —
Du narr till munk och du gemena kvinna,
Som ligger med den andra i komplott,
Säg, tror du att din ed, om ock den kunde
Från himlen alla helgon kalla ned,
Förslår ett grand emot bepröfvad dygd,
Af mig beseglad? Ni, lord Escalus,
Som domare min frände vänligt hjälpe
Att leta rätt på detta ofogs källor. —
Det är en annan munk som retat dem,
Låt hämta honom.

Petr. Gärna ville jag,
Att här han vore, ty han har förvisso
Till klagomålen retat dessa kvinnor.
Fångvaktarn känner stället, där han finns,
Och kan gå efter honom.

Hert. Gör det genast

(Fångvaktaren går)

Och ni, min ädle, välbetrodde frände,
Som ej bör släppa denna sak, förfar
I denna smädesak som bäst ni tycker,
Med hvilket straff som helst. Jag lämnar er
En liten stund. Men rör er ej ur fläcken,
Förr'n domen öfver smädarne är fälld.

Esc. Min prins, vi skola nog vårt bästa göra.

(Hertigen går)

Signor Lucio, sade ni ej, att ni kände den där pater Ludvig såsom en vanhederlig person?

Luc. *Cucullus non facit monachum:* hederlig i ingenting utom i kåpan; och högst nedrigt har han talat om hertigen.

Esc. Var så god och vänta här, tills han kommer, och öfverbevisa honom om det. Den där munken måtte vara en riktig skälm.

Luc. Så stor som någon i Wien, på min heder.

Esc. Kalla besagda Isabella hit igen, jag vill tala med henne. Tillåt mig examinera henne, nådig herre. Jag skall nog sköta henne, jag.

Luc. *(Sakta)* Ingen bättre än han där, efter hennes egen utsago.

Esc. Hvad är det ni säger?

Luc. Jo, nådig herre, jag tror, att om ni sköter henne i enrum, så torde hon lättare ge med sig. Det skäms hon säkert att göra så här publikt.

(Rättstjänare föra in Isabella. Hertigen, förklädd till munk, och fångvaktaren komma)

Esc. *(Till Isabella)* Kom närmare; denna fröken motsäger allt hvad ni har sagt.

Luc. Nådig herre, här kommer den kanaljen, som jag talte om, här med fångvaktaren.

Esc. Just lagom; ni får icke tala vid honom, förr än vi säga er till.

Luc. *(Håller handen för munnen)* Mum!

Esc. Kom närmare, min vän. Har ni tubbat dessa kvinnor att förtala lord Angelo? De hafva bekänt, att ni har gjort det.

Hert. Det är lögn.

Esc. Hvad nu? Vet ni hvar ni är?

Hert. Ha! Vördnad för er rang? Då må man ock
Hin onde vörda för hans tron af lågor. —
Hvar är er hertig? Honom svarar jag.

Esc. Han är i oss; för oss ni står till svars.
Men tala hofsamt.

Hert. Dristeliga dock. —
Men ack, ni stackars barn, säg, har ni kommit

Att söka lammet ut hos räfven här?
God natt, upprättelse! Har prinsen gått?
Då går det slemt för er. Ej rättvis är
Er hertig, om han så ifrån sig visar
Ert gälla klagomål och lägger domen
I munnen på den skurk, som själf är part.

Luc. Där är kanaljen, som jag talte om.

Esc. Du ärelösa, pliktförgätna munk,
Var det ej nog att tubba dessa kvinnor
Mot denna ädla man? Skall ock du smäda
Och kalla honom midt i synen skurk,
Ja, ge ett sidohugg åt fursten själf
Och kalla honom orättvis? För bort'en!
På pinbänk strax! Slit honom lem för lem,
Tills han bekänner. — Fursten orättvis! —

Hert. Var ej så het! Er hertig vågar ej
Mitt minsta finger röra mer, än han
Sitt eget pina djärfs. Hans undersåte
Jag icke är, ej heller här från orten.
Mitt värf i denna stat har låtit mig
I Wien här förnimma många ting.
Jag skådat, huru osed här har fräst
Och kokat öfver; lag för alla brott,
Men brott så skyddade, att stränga stadgar,
Likt ordningsregler i barberarstugor,
Knappt märktes, förr'n man gäckades med dem.

Esc. Han smädar staten! Häkta honom genast.

Ang. Hvad har ni nu att säga, Lucio?
Är detta mannen, som ni talte om?

Luc. Ja, det är det, nådig herre. Kom hit, farbror Flintskalle, känner ni mig?

Hert. Jag känner igen er på rösten, min herre. Jag råkade er i fängelset under hertigens frånvaro.

Luc. Såå? gjorde ni det? Nå, minns ni hvad ni sad' om hertigen?

Hert. Till punkt och pricka, min herre.

Luc. Verkeligen? Nå, är hertigen en flickjägare, en narr och en pultron, som ni då sad' att han var?

Hert. Min herre, ni måste först byta roll med mig, innan ni låter mig säga det. Det var ni som sad' så om honom, och mycket mer, mycket värre.

Luc. En sådan förbannad karl? Nöp jag dig icke i näsan för ditt prat?

Hert. Jag bedyrar, att jag älskar hertigen som mig själf.

Ang. Hör bara, hur den skurken nu vill komma ifrån saken efter att hafva yttrat så förrädiska smädelser!

Esc. Det är icke värdt att resonera med en sådan karl; i fängelse med honom! Hvar är fångvaktaren? — I fängelse med honom! Lägg duktigt med järn på honom; låt honom icke tala mer. Bort med de där slynorna också och med den där sällskapsbrodren i skälmstycket.

(Fångvaktaren lägger hand på hertigen)

Hert. Sakta, min gunstig herre, sakta!

Ang. Hvad? Gör han motstånd? Hjälp fångvaktaren, Lucio.

Luc. Se så, se så, se så! Fy herre! Hvad, ni flintskalliga, lögnaktiga skurk, skall ni vara maskerad, ni, hvaba? Visa ert kanaljeansikte, det satan er regere! Visa er tjuffysionomi och flux i galgen med er! Bort med lufvan.

(Rycker af honom kapuchongen; man igenkänner hertigen)

Hert. Du är den första skurk, som gjort en hertig.
Fångvaktare, för dessa ädla tre
Jag går i borgen. *(Till Lucio)*
Smyg er icke bort,
Med er har munken än ett ord att tala. —
Tag fatt på honom.

Luc. Värre än att hänga
Lär detta blifva.

Hert. *(Till Escalus)* Jag förlåter er
Hvad ni har talat; sätt er ned, min herre. *(Till Angelo)*
Ursäkta mig! Jag lånar denna plats. —
Säg, har du ord och klyftighet och fräckhet,
Som kunna stå dig bi? Om det du har,
Så håll dem fast, till dess jag talat ut,
Och bäfva sedan.

Ang. Fruktansvärda herre,

Jag vore syndigare än min synd,
Om jag mig trodde kunna slippa undan,
Då jag har sett, hur ni liksom en Gud
Har genomskådat mig. Ack, gode prins,
Sitt längre ej till doms min skam att öka,
Låt min ransakning bli bekännelse.
Fäll domen genast, ögonblicklig död
Är all den nåd jag tigger.

Hert. Mariana! —
Säg, var med denna kvinna du förlofvad?

Ang. Det var jag, herre.

Hert. Gå bort med henne, äkta henne genast. —
Vig hop dem, munk; när det är gjordt, så kom
Tillbaka hit. — Följ med, fångvaktare.

(Angelo, Mariana, Petrus och fångvaktaren gå)

Esc. Hans smälek mer förvånar mig, min prins,
Än allt det underbara, som har händt.

Hert. Kom närmre, Isabella.
Nu munken är er prins. Hvad förr jag var,
En from och trogen vän i råd och dåd,
Det är jag än; med dräkt ej hug jag växlar,
Men ägnar dig min tjänst.

Isab. Förlåt att jag,
Er undersåte, så besvärat har
Ett okändt majestät!

Hert. Jag dig förlåter.
Var lika mild mot mig, du goda flicka;
Din broders död, jag vet det, grämer dig,
Och du må undra, hvi jag blott förklädd
Hans lif försökte rädda och ej hellre
Framträdde plötsligt ur min dolda makt
Än lät hans lif förspillas. Hulda flicka,
Hans död blef snabbare i verket ställd,
Än jag förmodade den skola hinna, —
Det knäckte mina planer. Frid med honom!
Det lif, som gjort sin dödskamp, bättre är
Än det, som har den kvar. Haf tröst, mitt barn,
Din bror är lycklig nu.

Isab. Det är min tröst.

(Angelo, Mariana, Petrus och fångvaktaren komma tillbaka)

Hert. Den här brudgummen, som oss nalkas nu,
Och hvilkens lystnad dock har förolämpat
Din jungfruliga sedsamhet och ära,
Skall du för Marianas skull förlåta. –
Dock, då han har din bror till döden dömt –
Själf saker till en dubbel oförrätt
Mot helig kyskhet och mot dyra löften,
Dem han dig gaf om räddning för din bror –
Så ropar lagens nådestämma högljudt,
Och till och med utur hans egen mun:
"En Angelo för Claudio, död för död;
Blod kräfver blod af arma och af rika,
Mått kvittar mått och lika kvittar lika."
Hör, Angelo!
Då nu ditt brott så uppenbart är vordet,
Att ej du neka kan, om ock du ville,
Så döma vi dig nu till samma stupstock
Där Claudio föll, och det med samma hast. –
För honom bort.

Mar. Ack, dyre prins, jag hoppas,
Att ni ej gifvit mig en man på spe!

Hert. Det var din man, som gaf dig man på spe.
Jag lät er viga endast för att rädda
Din egen ära, annars kunde klander,
För det han vann dig, fästas vid din lefnad
Och skada i en framtid. Allt hans gods,
Fastän i kraft af lag till mig förfallet,
Tillfalle dig uti ditt änkostånd;
Köp dig en bättre man därför.

Mar. O herre,
Jag önskar ingen ann' och ingen bättre.

Hert. Du får ej önska honom; sagdt är sagdt.

Mar. *(Knäböjer)*
Min hulde prins, –

Hert. Du spiller blott din möda. –

Till afrättsplats med honom! — *(Till Lucio)*
Nu till er.
Mar. Ack, gode prins, — hjälp, söta Isabella,
O låna mig ditt knä, jag lånar dig
Mitt hela lif, mitt hela lif dig tjäne!
Hert. Mot allt förnuft du hennes själ bestormar;
Om hon för denna gärning bad om nåd,
Bröt Claudios ande upp sin säng af sten
Och ryckte henne bort uti förfäran.
Mar. Ack, Isabella, söta Isabella,
Böj likväl knä med mig i denna stund,
Lyft upp din hand, säg intet, jag skall tala.
De bästa mänskor hafva sina fel
Och blifva merendels så mycket bättre,
Då de ha rasat ut. Så kan det ske
Med Angelo. Ack, söta Isabella,
Vill du ej böja knä med mig?
Hert. Han dör för Claudio.
Isab. *(Knäböjer)* Nådigaste herre,
Jag ber er, se på denna dömda man,
Som om min broder lefde. Jag vill tro,
Att plikt och tro hans gärningar ha styrt,
Tills mig han såg. Om så förhåller sig,
Låt honom lefva! Claudio fick sin rätt,
Enär han gjort ett brott, som kräfde döden.
Dock Angelo, —
Hans gärning fick ej fatt hans föresats,
Och bör begrafven bli som föresats,
Som dog på vägen. Tanke är ej gärning;
En föresats är ju en tanke blott.
Mar. En tanke blott, min prins!
Hert. Det hjälper ej att bedja alls. Stig upp! —
Nu kommer jag ihåg ett annat brott: —
Fångvaktare, hur kommer det sig till
Att Claudio halshöggs på ovanlig timma?
Fångv. Jag fick befallning till att göra så.
Hert. Säg, fick du laga maning att det göra?
Fångv. Nej, gode prins, jag fick ett enskildt bud.

Hert. Och därför är du afsatt från din syssla;
Tag dina nycklar hit.
Fångv. Förlåt mig, herre,
Jag visste ej bestämdt, om rätt jag gjorde,
Och ångrade vid bättre sans mitt dåd;
Och till bevis därpå jag låtit lefva
En fånge, hvars afrättning mig befalldes
Med enskildt bud.
Hert. Hvem då?
Fångv. En Bernardino.
Hert. O hade så med Claudio du gjort!
Gå, hämta honom, jag vill honom se. *(Fångvaktaren går)*
Esc. Det smärtar mig, att ni, lord Angelo,
Som städse syntes mig så vis och lärd,
Så groft förgått er, först i sinnlig brånad
Och se'n af brist på mogen eftertanka.
Ang. Det smärtar mig, att så jag gjort er smärta,
Och så mitt ångerfulla hjärta svider,
Att döden är mig kärare än nåd.
Jag har förtjänat den och ber om den.
(Fångvaktaren, Bernardino, Claudio och Julia komma tillbaka)
Hert. Säg, hvem är Bernardino?
Fångv. Denna mannen.
Hert. En munk med mig om denna mannen talat. —
Hör, karl, det sägs du har en trotsig själ,
Som räds för intet bortom denna världen
Och lefver desso likt. Din dom är fälld;
Dock må din skuld på jorden skänkas efter.
Se till, att denna nåd bereder dig
På bättre framtid. Munk, förmana honom;
Åt er jag lämnar honom. — Denna karlen,
Som står så insvept där, hvem är då han?
Fångv. Det är en annan fånge som jag räddat;
Han skulle dött, då Claudio blef dödad,
Och liknar Claudio, som om han det vore.
Hert. *(Till Isabella)*
Om han din bror är lik, så får han nåd
För Claudios skull. — Du hulda varelse,

Gif mig din hand och säg, att du är min;
Han blir min broder. – Mer vid läglig tid.
Nu märker Angelo, att han är räddad,
Jag ser, hur lifvet gryr uti hans öga.
Nå Angelo, i godt har ondt sig vändt,
Se till, att du din hustru håller kär,
Ty hennes värde värde ger åt ditt.
Jag hågad är att gifva nåd i dag,
Dock finns här en, som ej jag kan förlåta.
Du, karl, som vet, att jag är en pultron,
En rumlare, en galning och en åsna,
Säg mig, hvarmed jag har af dig förtjänat
Ett sådant loftal?

Luc. Min prins, det där sad' jag bara, för det att det är modernt att säga så. Om ni vill låta hänga mig för det, så kan ni, men jag skulle mer tycka om, ifall det behagade er att låta mig smaka piskan.

Hert. Först piskas, gunstig' herre, sedan hängas.
Fångvaktare, låt ropa ut i staden,
Att om det någon flicka finns i Wien,
Som blifvit kränkt af denna muntra ture –
Själf har jag hört, att han har svurit på
Att en det finns – så må hon träda fram,
Och han skall äkta henne. Efter vigseln
Han smake piskan först och sedan galgen.

Luc. Jag besvär ers höghet, gift mig icke med en kofsa! Ers höghet sad' just nyss, att jag gjorde er till hertig; nådigaste prins, vedergäll mig icke med att göra mig till hanrej.

Hert. Så sant jag lefver, skall du äkta henne.
Din smädelse är glömd och glömdt hvad annars
Du har begått. I fängelse med honom,
Och laga, att vår vilja verkställd blir.

Luc. Att gifta sig med en kofsa, min prins, det är det samma som att bli ihjälklämd, piskad och hängd.

Hert. Den furstar smädar har förtjänat sådant. –
Du Claudio, upprätta henne där. –
Lef väl, Mariana! Älska henne du; –

Jag biktat henne, känner hennes dygd.
Tack, Escalus, för allt hvad godt du gjort,
Ett bättre "lycka till" vi snart dig säga.
Tack för ditt nit och tro, fångvaktare,
Vi skola gifva dig en bättre syssla.
Var icke ond på honom, Angelo,
För det han skickade dig Ragozyns
Och icke Claudios hufvud — sådant brott
Sig själf förlåter. Dyra Isabella,
Jag har en bön, som länder dig till bästa;
Om du mot den vill böja villigt öra,
Så enas mitt och ditt och ditt och mitt.
Nu till vårt slott. Hvad ännu återstår,
Jag för er alla där förkunna får.

(De gå)

ANMÄRKNINGAR.

LIKA FÖR LIKA.

Sid. 3. Det återstår er blott m. m. Öfversättaren har följt den af M. Mason föreslagna läsarten:

— *then no more remains,*
But that your sufficiency, as your worth, be able,
And let them work.

Sid. 4. I hvad du gör och låter m. m. Hela detta hertigens tal till Angelo är ytterst dunkelt i originalet. Öfversättaren har uppfattat det både som ett förbindligt tilltal och en varning till Angelo. En ledning för tolkningen af de första verserna *There is a kind of character etc.* har han trott sig finna i orden: *Spirits are not finely touch'd etc.*

— Välan, min Angelo, m. m. Att tyda originalets ord: *Hold therefore, Angelo,* så som om hertigen ville säga: "fortfar att vara Angelo," tyckes vara nog sökt och för mycket sagdt af den försiktiga hertigen. Öfversättaren sätter dem i förbindelse med orden *take thy commission.*

Sid. 6. "Gud till ära, oss till gagn." Detta är fritt öfversatt. I originalet står *grace,* nåd, som äfven betyder bordsbön.

Sid. 7. Klar som en flöjt. Anledningen till detta uttryck har öfversättaren funnit i Lucios replik: *so sound, as things that are hollow.*

Sid. 8. Så låter öfverheten m. m. D. v. s. öfverheten är en sträng borgenär; han låter oss icke räkna upp summan, guldstycke för guldstycke, han väger dem allesamman för att pröfva, om de alla äro fullviktiga.

Sid. 8. "Han sig förbarmar". m. m. Allusion på Pauli bref till de Romare, IX, 15—18.

Sid. 12. Mig håller undan striden. Efter den äldre läsarten: *fight.* Det var Pope, som ändrade den till den vanliga: *sight.*

Sid. 17. Men kompletta kanaljer är det, m. m. Ungefär dylika uttryck lära, enligt Farmer, puritanerna hafva användt emot dramaturger och skådespelare.

Sid. 18. Det är inga kinesiska tallrikar. Ordagrannare: inga porslinstallrikar. Porslinstallrikar voro mycket sällsynta på Shakspere's tid.

— Förgylta drufvan. Jmfr noten till Henrik den fjärde, förra delen, sid. 31.

Sid. 20. Hannibal. Armbåge vill säga: kannibal.

Sid. 24. Rätt, men strängt! Läsaren gifve akt på detta särdeles sköna ställe. Isabella tror på Angelos rättvisa och oförvitlighet. Hon kan, tillfölje af sin oskuld och sin samvetsgrannhet, icke annat än aflägsna sig. Att Shakspere här begagnar Lucios person för att få henne att stanna kvar och ifrigare lägga sig ut för sin bror, är ett af den stora dramaturgens mästardrag.

Sid. 27. Hvad? Vill du muta mig? Denna Angelos fråga förtjänar läsarens uppmärksamhet; likaledes Isabellas svar.

Sid. 29. Som fallit i sin egen ungdoms lågor. Öfversättaren läser *flames,* icke *flaws.*

Sid. 30. Orättvisa mildhet. Öfversättaren läser *injurious love,* icke *injurious law.*

Sid. 32. Jag hellre ger min kropp än själ till spillo. Isabella nyttjar icke här uttrycket: "ge kroppen till spillo" i samma mening som Angelo; hon menar: "jag dör hellre än jag syndar." Hela detta samtal emellan Angelo och Isabella är ett mästerstycke.

Sid. 36. Du är dödens narr. Jmfr noten till Henrik den fjärde, förra delen, sid. 87.

Sid. 38. Från veka känsloblomman. Claudio menar Isabella.

Sid. 39. Döden är förfärlig. Detta samtal emellan

Claudio, som redan känner en försmak af dödsångesten, och hans änglarena syster, som förehåller honom hans svaghet och hans synd, är oförlikneligt.

Sid. 44. Bastardvin: en sorts sött vin.

Sid. 45. Hans nacke lär snart bli lik er midja: munken hade rep om lifvet; Armbåge menar, att Pompejus skulle bli hängd.

Sid. 46. Se så, i hundkojan med dig, Pompejus! Pompejus var ett vanligt hundnamn.

Sid. 55. Hvarje ärlig mans plagg passar en tjuf; m. m. Detta ställe är i originalet mycket dunkelt och troligtvis korrumperadt. Meningen är förmodligen denna: den ärliga mannen tycker att tjufvens halsduk (repet, *the apparel)* är för vid; tjufven, att den är för trång; skarprättaren vet att snöra till den jämt så mycket som behöfs, *ergo* är skarprättaresysslan en konst, hvilket skulle bevisas.

— Han beder oftare om förlåtelse. Det hörde till bruket, att skarprättaren först bad om tillgift, innan han gaf dödshugget. Jmfr Som ni behagar, sid. 52.

Sid. 60. Ingefäran var väl icke så efterfrågad då. Man brukade tugga på ingefära, för att få bättre andedräkt.

— Som nu umgälla för sin Herras skull. Ett hugg åt puritanerna, som vanligtvis brukade använda dessa ord, då de blefvo häktade, för att de tillställt något tumult.

Sid. 77. Likt ordningsregler i barberarstugor. I barberarstugor brukade dagdrifvare gärna uppehålla sig. Till efterrättelse för sådana ofta bullersamma och närgångna gäster fästade man versifierade förhållningsorder på väggen.

Sid. 81. Nådigaste herre, m. m. Det händer stundom Johnson, att han klandrar just de skönaste ställena i Shakspere; så är äfven fallet här.

Sid. 83. Dock finns här en, som ej jag kan förlåta. Äfven detta ställe har Johnson och flere, bland hvilka sist Charles Knight, missförstått. Det är icke hertigens mening att verkligen låta hänga Lucio; han endast skrämmer honom och tvingar honom att gifta sig med den förförda flickan. Att Shakspere's mening är sådan, synes klart

af det sätt, på hvilket Lucio själf uppfattar saken, då han säger: "att gifta sig med en kofsa" m. m. Steevens har ganska riktigt insett detta.

Measure for measure är ett af Shakspere's svåraste stycken; men det är också ett af Shakspere's djuptänktaste.

Den läsare, som endast betraktar detta stycke delvis, skall på många ställen finna stora anstötligheter. Han skall utan tvifvel tycka, att ämnet är hvad man kallar skabröst. Men ger han akt på dessa delars inbördes sammanhang och gemensamma rotfäste i en grundtanke, så skall han finna, att han näppeligen läst eller sett något skådespel, som har ett sedligare, ja, man kunde säga det, religiösare innehåll än detta; och däruti skiljer det sig himmelsvidt från många moderna dramatiska produkter, i hvilka man visserligen icke finner några grofkorniga infall eller möter några anstötliga personer, men i hvilka dock det djupaste sedefördärf ligger doldt under en förförisk yta.

Grundtanken i Lika för lika är den, att den mänskliga dygd, som endast litar på sig själf (Angelo) och i denna känsla af egenrättfärdighet hvarken tror sig behöfva miskund själf eller böra miskunda sig öfver andra, icke är någon dygd, utan fastmer upphofvet till synd. Med denna falska dygd jämför Shakspere den sanna, den dygd, som är en frukt af den gudomliga kärleken, i hvilken den är införlifvad (Isabella). Dess bekännare kräfva icke "lika för lika, öga för öga, tand för tand;" deras rätta styrka är ödmjukheten, och de bedja för sina fiender.

Med en oöfverträfflig konst har Shakspere kring dessa båda hufvudpersoner grupperat de öfriga: den milda hertigen, den rättsinta Escalus, den lättsinniga Lucio, den narraktiga Pompejus, den förhärdade, mästerligt skildrade Bernardino; en och hvar af dessa personer är en förmedlande nyans, genom hvilken hela konstverket får enhet och harmoni.

Isabella är en af Shakspere's skönaste skapelser. Charles Knight säger med rätta om henne: "grundlaget för Isabellas karakter är religion." Och på ett annat ställe: "Isabella motstår den svåraste frestelse, som kan möta en

ung, oskyldig, omisstänksam och kärleksfull kvinna — frestelsen att rädda en älskad broders lif genom att underkasta sig en odygd, hvilken egenkärlekens sofistik väl kunde framställa som knappast brottslig. Det är uppenbart, att alla andra skriftställare, som behandlat ämnet, hafva trott, att denna frestelse icke kunnat motstås. Shakspere ensam har nog tillit till kvinnlig dygd för att icke, icke ens för ett ögonblick, låta Isabella tveka om huru hon bör uppföra sig. Men han har också grundat denna dygd på den allra säkraste grundval, på hvilken någon dygd kan byggas." Jmfr *Studies of Shakspere by Charles Knight.* London 1849. p. 319.

MACBETH.

PERSONER:

DUNCAN, *konung af Skottland.*

MALCOLM, DONALBAIN, } *hans söner.*

MACBETH, BANQUO, } *hans fältherrar.*

MACDUFF, LENOX, ROSSE, MENTETH, ANGUS, CATHNESS, } *skottska ädlingar.*

FLEANCE, *Banquos son.*

SIWARD, *grefve af Northumberland, anförare för den engelska hären.*

Unga SIWARD, *hans son.*

SEYTON, *en officer i Macbeths följe.*

Macduffs son.

En engelsk läkare. En skottsk läkare.

En soldat. En portvaktare. En gammal man.

Lady MACBETH.

Lady MACDUFF.

En kammarfru hos lady Macbeth.

HECATE *och tre häxor.*

Lorder, ädlingar, officerare, soldater, mördare, betjäning.

Banquos vålnad och andra syner.

SCENEN är i slutet af fjärde akten i England; för öfrigt under hela stycket i Skottland, och mest på Macbeths borg.

FÖRSTA AKTEN.

SCEN I. — *En hed. Åskan går.*

(Tre häxor uppträda)

1 Häx. När bestämmas härnäst våra mötesstunder,
I regn, i storm, eller blixt och dunder?
2 Häx. När larmet är slut, när striden förbrunnit,
När slaget förloradt är och vunnit.
3 Häx. Det sker, förr'n solen till nedgång hunnit.
1 Häx. Platsen hvar?
2 Häx. På heden här.
3 Häx. Där ock Macbeth anträffas lär.
1 Häx. Jag kommer, grå Malin.
2 Häx. Paddock ropar.
3 Häx. På stund, på stund!
Alla tre. Styggt är vackert och vackert styggt;
Genom moln och dimmor segla vi tryggt.

(De försvinna)

SCEN II. — *Ett läger nära Fores.*

(Vapengny. Konung Duncan, Malcolm, Donalbain, Lenox och följe uppträda. En blödande krigare kommer)

Dunc. Hvem kommer blodig där? Han kan berätta,
Ty sådan ser han ut, hvad ställning senast
Upproret hade.
Malc. Samma man det är
Som lik en god och käck soldat mig högg
Ur fångenskapen lös. — Hell, tappre vän,
Förtälj för kungen bardalekens art,
När sist du såg den.
Krig. Tvekansfullt den stod,
Som när två simmare kampaktigt täfla

Med pressad konst. Den grymme Macdonwald,
Värd sitt rebellkall, — äfven det förutan
Han är af tusentals naturens laster
Omsvärmad tätt — från västeröar fick
Af Kerner och af Gallowglasser bistånd,
Och lyckan, smilande åt upprorssynden,
Rebellens sköka blef; förgäfves dock:
Macbeth, den tappre, väl förtjänt af namnet,
Böd lyckan trots och, svingande sitt svärd,
Som rökte utaf blodig bragd,
Skar, ärans älskling lik,
I trängseln sig en väg rakt fram till skurken,
Gaf hvarken handslag eller böd farväl,
Men ristade hans buk till käften upp
Och fästade hans hufvud på vår ringmur.

Dunc. O tappre frände! Välförtjänte ädling!

Krig. Liksom med solens första glimt ur östern
Tordön och skeppsbrottsstormar bryta fram,
Så svallade ur medgångs egen källa
Ny motgång ut. Märk, Skottlands konung, märk!
Knappt hade rättvis sak, af modet väpnad,
Bragt Kernerna att fegt till benen taga,
Förr'n Norges konung, vaksam när det gällde,
Med blanka vapen, friska skaror kom,
Grep an på nytt.

Dunc. Modfällde icke detta
Macbeth och Banquo, våra höfvitsmän?

Krig. Jo,
Som sparfvar skrämma örnar, harar lejon.
Rent ut! Om dem kan sägas, att de voro
Kanoner laddade med dubbel åska.
Så de
Dubbelt fördubbladt höggo in igen;
Om de i varma blodet ville bada,
Om än ett Golgatha de ville namnge,
Jag vet ej hvilketdera —
Matt är jag; mina sår på skötsel ropa.

Dunc. De hedra dig så väl som dina ord;
Från båda doftar ära. – Hämta fältskär.

(Krigaren föres ut. Rosse uppträder)

Hvem där?

Malc. Den ädle thanen utaf Rosse.

Len. Hvad brådska lyser fram utur hans ögon!
Så blickar den, som bådar stora ting.

Rosse. Gud skydde konungen!

Dunc. Min ädle than,
Hvar kommer du ifrån?

Rosse. Från Fife, min kung,
Där norska fanor trotsa skyn och fläkta
Sin kyla på vårt folk.
Den norska kungen själf med skräckfullt antal,
Förstärkt utaf den riksförrädaren
Than Cawdor, började en gräslig kamp,
Tilldess Bellonas brudgum, snörd i stål,
Lät honom röna vederlikars kraft
Med svärd mot svärd och arm mot lyftad arm
Och tämde så hans fräckhet. Med ett ord,
Vår segren blef.

Dunc. Hvad lycka!

Rosse. Så att nu
Sven, Norges kung, af oss begär förlikning.
Hans slagna folk fick dock ej jordas förr,
Än han betalt på sankt Columbas ö
Till vår statskassa tiotusen daler.

Dunc. Ej längre denna than af Cawdor skall
Vår tillit svika. – Gå, hans död förkunna
Och hälsa med den rang, han bar, Macbeth.

Rosse. Skall ske som ni befaller.

Dunc. Macbeth nu stiger, när den andre faller.

(De gå)

Scen III. – *Heden. Åskan går.*

(De tre häxorna komma)

1 Häx. Hvar har du varit, syster?

2 Häx. Slaktat svin.

3 Häx. Syster, hvar du?
1 Häx. Ett sjömansvif kastanjer bar i förklä't
Och mumsa', mumsa', mumsa'; – "tag hit," sad' jag;
"Åt fanders, häxa," sad' den leda konan.
Med skeppet Tigern mannen gått till Turken;
I skepnad af en råtta utan svans,
Med ett såll till skepp, jag seglar efter hans;
Jag gör'et, jag gör'et, jag gör'et!
2 Häx. En vind jag dig beskär.
1 Häx. Du är min syster kär.
3 Häx. En ann' åt dig jag spar.
1 Häx. Själf jag de andra har.
Alla hamnar där de hvina,
Alla väderstreck äro mina
Hela kompassen rund.
Aldrig en enda blund
Hans matta ögonlock skall nå,
Tills han blifvit torr som ett strå.
Nittionio veckors pina
Han lida skall och täras och tvina;
Kan jag ej till botten få'n,
Skall stormen likväl piska'n och slå'n.
Se hvad jag har!
2 Häx. Låt se, låt se!
1 Häx. En styrmans tumme; vid fädernestrand
Jag såg honom sjunka helt nära land.
(Trummor bakom scenen)
3 Häx. Hör trumman där!
Macbeth är här.
Alla tre. Trolldomssystrar, hand i hand,
Rida öfver sjö och land.
Så i ring de svänga sig,
Tre gånger för dig,
Tre gånger för mig,
Och tre gånger till; det nio gör.
Nu är besvärjelsen som sig bör.
(Macbeth och Banquo uppträda)
Macb. En dag så skön, – så ful, jag än ej såg.

Banq. Hur långt till Fores? – Ha, hvilka äro dessa
Så skrumpna och så vilda i sin dräkt?
Ej denna jords invånare de likna
Och stå dock på densamma. – Lefven I
Och ären varelser. som man må fråga?
I tyckens mig förstå: I läggen alla
Ett skråmigt finger på en vissnad läpp;
Ni borde vara kvinnor; edra skägg
Förbjuda mig likväl att så er tolka.

Macb. Hvad ären I? Nå talen, om I kunnen!

1 Häx. Hell dig, Macbeth! Hell, hell dig, than af Glamis!

2 Häx. Hell dig, Macbeth! Hell, hell dig, than af Cawdor!

3 Häx. Hell dig, Macbeth, som konung blir engång!

Banq. Min vän, ni studsar? Fruktar ni för ting
Som ha så vackert ljud? – I sannings namn,
Synvillor eller verkliga gestalter,
Hvad ären I? Min ädla stridskamrat
I hälsen med en redan färdig lycka
Och stora siarord om herradöme
Samt kungligt hopp, så att han riktigt tyckes
Hänryckt däraf. Till mig I sägen intet.
Om uti tidens sådd I kunnen se,
Hvad korn som multnar och hvad korn som gror,
Så svaren mig!
Jag hvarken tigger eller fruktar för
Gunst eller hat af er.

1 Häx. Hell!

2 Häx. Hell!

3 Häx. Hell!

1 Häx. Mindre än Macbeth, och större.

2 Häx. Ej så lycklig, lyckligare dock.

3 Häx. Själf icke kung, du far åt kungar blir.
Hell, hell, Macbeth och Banquo!

1 Häx. Hell, Banquo och Macbeth!

Macb. Stån, dunkla sierskor, mig sägen mer!
Då Sinel dog, jag than af Glamis blef,

Men hur af Cawdor? Cawdors than ju lefver
I glans och lycka, och att konung bli
Står icke inom trolighetens synkrets, —
Ej mer än att bli Cawdor. Sägen, hvadan
I fingen sådant sällsamt nytt, och hvi
På svedjehed med slik profetisk hälsning
I hejden våra fjät, — jag manar er!

(Häxorna försvinna.)

Banq. Som vattnet har ock jorden sina bubblor;
De voro sådana, hvart foro de?
Macb. I luften svunno de; hvad kroppsligt syntes,
Smalt bort i vind. — De kunde just ha stannat!
Banq. Var det vi tala om ock verkligt här?
Månn' vi ha ätit af den galna rot,
Som tar förnuftet fånget?
Macb. Af edra barn bli kungar.
Banq. Ni blir kung.
Macb. Och than af Cawdor ock; lät det ej så?
Banq. Så lät och sades det. — Hvem kommer där?

(Rosse och Angus uppträda)

Rosse. Vår kung har allaredan fått, Macbeth,
Budskapet om din seger. När han läser,
Hur du i upprorsfejden blottställt dig,
Då strida högljudt pris och stum beundran
Om dig i honom. Tystad däraf
Och öfverskådande ditt hela dagsverk,
Han finner dig bland stolta Norrmäns skaror
Alls icke skrämd af hvad du skapat själf,
Den hemska dödens bilder. Tätt som hagel
Kom bud på bud, och ett och hvart bar fram
Ditt lof och pris i kungarikets räddning
Och hällde ut dem inför konungen.
Ang. Vår kung och herre sändt oss att dig tacka
Och föra dig till honom, ej dig löna.
Rosse. Och till en pant på ännu större heder
Böd han mig hälsa dig för than af Cawdor:
Hell, värde than! Du är det; lycka till!
Banq. Hvad? Månne djäfvulen kan tala sanning?

Macb. Än lefver Cawdors than; hvi kläda mig
I lånad dräkt?

Ang. Ja, han, som var det, lefver;
Men dödsdom tynger nu det lif, som han
Förtjänt att mista. Om han med de norska
Var sammansvuren, om han tjänt rebellen
I löndom, eller om i råd med båda
Han verkat till sitt lands fördärf, jag vet ej.
Men högförräderi, för rätten erkändt,
Har störtat honom.

Macb. *(Afsides)* Glamis och than af Cawdor!
Det största fattas. — *(Högt)* Tack för ert besvär! —
(Till Banquo)
Nu tror ni väl, att edra barn bli kungar,
Då de, som gjorde mig till than af Cawdor,
Dem sådant spått?

Banq. Om själf ni tror därpå,
Lätt torde hågen tändas er till kronan
Utöfver detta Cawdor. Sällsamt är det;
Och ofta, för att oss i ofärd locka,
Berätta mörksens sändebud oss sanning
Och locka in oss med oskyldigt lappri
I djupt fördärf. — Ett ord med er, I fränder!

Macb. *(Afsides)* Två deras spådomar ha slagit in:
Ett härligt förespel till stolta dramat
Af kungligt innehåll! — Tack, tack, god' herrar! —
En underbar uppeggelse! Den kan
Ej vara ond; ej heller god. Om ond,
Hvi gaf den då en underpant af lycka,
Begynnande med sanning? Jag är Cawdor.
Om god, hvi känner jag en frestelse,
Hvars bild med fasa reser upp mitt hår
Och får mitt fasta hjärta, onaturligt,
Att mot refbenen bulta? Verklig skräck
Mot fantasiens fasor är ett intet.
En bild, ett mord, som än blott sker i tanken,
Upprör mitt väsen så, att all min lifskraft

Kväfs af en aning; intet utom det,
Som än ej är, är till.

Banq. Nej se, vår vän
Är riktigt hänryckt.

Macb. *(Afsides)* Vill mig ödet ha
Till kung, må ödet också kröna mig;
Själf går jag ej ett fjät.

Banq. Ny heder är
Som nya kläder; först med hjälp af vanan
De smyga sig rätt ledigt efter kroppen.

Macb. *(Afsides)* Ske hvad som helst! En dag kan vara svår,
Men genom värsta dag dock timman går.

Banq. Ädle Macbeth, vi vänta blott på er.

Macb. Förlåt! Min tunga hjärna åflades
Med glömda ting. — Er möda, gode herrar,
Är tecknad i den bok, hvars blad jag vänder
Hvar dag, att ej er glömma. — Nu till kungen! —
(Till Banquo)
Tänk på hvad händt, och se'n, vid lägenhet,
Då tiden vägt det, låt oss därom tala
Med öppna hjärtan till hvarandra.

Banq. Gärna.

Macb. Till dess då, nog! — Kom, vänner.

(De gå)

SCEN IV. — *Fores. Ett rum i slottet.*

(Fanfarer. Duncan, Malcolm, Donalbain, Lenox och svit uppträda)

Dunc. Är Cawdors dödsdom verkställd? Hafva de,
Som sändes ut därtill, ej återvändt?

Malc. Ej än, min kung. Men jag har talt med en,
Som såg hans död, och han berättade,
Att Cawdor ärligt vidgått sina brott,
Bönfallit om er tillgift samt sig visat
Djupt ångerfull. Ej något i hans lif
Befanns så skönt som sättet att det lämna;
Han dog likt den, som har sin död studerat

Och kastar bort det käraste han äger
Liksom en småsak.

Dunc. Ej det finns en konst
Att läsa själens art i anletsdragen;
Han var en riddersman, på hvilken jag
Min hela tillit byggde. — Ädle frände,

(Macbeth, Banquo, Rosse och Angus uppträda)

I detta ögonblick min otacks synd
Låg tung på mig. Ditt försprång är så stort,
Att ej den snabbaste belöningsvinge
Dig hinner fatt. Om du förtjänat mindre!
Då kunde jag tacksägelser och lön
Afväga jämt. I mig din skuldnär se,
Du mer förtjänt än allt hvad jag kan ge.

Macb. Den tjänst och plikt, som jag är skyldig, lönar
Själf sin utöfning. Er, min kung, det ägnar
Att taga mot vår tjänst och tro; de äro
Er trons och kronas tjänare och barn,
Och göra blott sin plikt, när allt de göra
Er till behag och heder.

Dunc. Var välkommen!
Jag har begynt plantera dig och skall
Ock föra dig i blomma. — Ädle Banquo,
Ej din förtjänst är mindre, skall ej heller
Bli hyllad mindre. Kom uti min famn,
Kom till mitt hjärta.

Banq. Får jag växa där,
Blir skörden er.

Dunc. Min rikeliga glädje,
Yr af sitt öfvermått, ett gömsle söker
I sorgens tårar. — Söner, fränder, thaner
Och I, som tronen närmast stån, förnimmen:
Vid Malcolm, vår förstfödde son, vi fästa
Vårt rikes arf. Vi nämna honom här
Till prins af Cumberland, men hedren skall
Ej kläda honom ensam oåtföljd;
Likt stjärnor adelstecken skola glänsa

På all förtjänst. — *(Till Macbeth)* Nu hän till Inverness;
Som gäst jag skall än mer bli er förbunden.

Macb. Den hvila, som ej tjänar er, är möda.
Jag själf ert förbud blifva skall och fröjda
Min hustrus öra med er ankomst. Ödmjukt
Jag tager afsked nu.

Dunc. Min värde Cawdor!

Macb. *(Afsides)* En prins af Cumberland! Se där en sten,
Som blir mitt fall, om jag ej hoppar öfver;
Den ligger mig i vägen.
I stjärnor, slocknen! Ej må ljuset skåda
De mörka svek, som i mitt sinne råda.
Sky handen, öga! Det må likväl ske,
Som, gjordt engång, du ryser vid att se. *(Går)*

Dunc. Sant, värde Banquo; han är fullt så tapper,
Och aldrig blir jag mätt på hans beröm;
Det är min läckerhet. — Men följom honom,
Hvars omsorg gått förut att oss välkomna.
Den fränden har i världen ej sin like. *(Fanfarer. De gå)*

SCEN V. — *Inverness. Ett rum i Macbeths slott.*

(Lady Macbeth uppträder, läsande ett bref)

L. Macb. *(Läser)* "De mötte mig på segrens dag, och jag har fått den fullkomligaste visshet om att de hafva mer än mänsklig kunskap. Då jag brann af begär att fråga dem vidare, förvandlade de sig i luft och försvunno. Under det jag stod hänryckt af förundran däröfver, kommo bud ifrån konungen, som med lyckönskan hälsade mig för than af Cawdor, med hvilken titel de profetiska systrarna förut hade hälsat mig och hänvisat mig på framtiden med de orden: "hell dig, som skall blifva konung!" Detta har jag velat underrätta dig om, dyraste maka, som skall dela min ära, på det att du ej, genom okunnighet om hvad storhet dig är lofvad, må beröfvas den förnöjelse dig tillkommer. Lägg det på hjärtat och lef väl!"
Du Glamis är och Cawdor, och skall bli
Hvad dig är sagdt. — Dock räds jag för ditt lynne;

Det är för fullt af mänskokärleks mjölk
Att närmsta vägen ta. Du vill bli stor,
Har ärelystnad nog, dock felas ondskan,
Som är dess följesven. Hvad varmt du åtrår,
Du åtrår fromt; vill icke spela falskt,
Men dock med orätt vinna. Store Glamis,
Det vill du gärna ha, som ropar dig:
"Så skall du göra, om du vill mig äga,"
Och det, som snarare du räds att göra
Än önskar ogjordt blifva. — Skynda hit,
Att jag mitt mod må gjuta i ditt öra
Och gissla med min tungas tapperhet
Allt hvad dig hindrar från den gyllne ringen,
Som ödets makt och andevärlden tyckas
Dig vilja kröna med. —

(En betjänt kommer)

Hvad är på färde?

Betj. I kväll är kungen här.

L. Macb. Du är ej klok.
Är ej din herre med, och skulle han
Ej hafva mig på förhand underrättat?

Betj. Förlåt mig, det är sant. Snart kommer thanen;
En af kamraterna, som red förut
I största hast, så halfdöd var af ridten,
Att knappt han hade lungor för sitt ärn'de.

L. Macb. Förpläga honom, han för stora bud.

(Betjänten går)

Hes själfva korpen är,
Som kraxar om kung Duncans olycksintåg
Inunder mina tinnar. — Kommen, andar,
I som på mördartankar passen upp,
Och kläden af mig kvinnan! Fyllen mig
Från topp till tå bräddfull med värsta grymhet
Och gören tjockt mitt blod; tillspärren vägen
För all barmhärtighet, att ej naturen,
Påhälsande igen med sina stygn,
Mitt gräsliga beslut må skaka, stifta
Emellan det och gärningen sin frid.

Som dibarn läggen er vid mina bröst
Och sugen ur dem galla, icke mjölk,
I mord-demoner,
Hvarhelst I sväfven kring osynliga
Och spejen på fördärf! Kom, dunkla natt,
Svep in dig uti afgrunds svarta rök,
Att ej min hvassa knif må se det sår,
Som den skall ge, ej heller himlen titta
Igenom mörkrets täcke fram och ropa:
"Håll, håll!"

(Macbeth uppträder)

Min store Glamis, värde Cawdor,
Ja ännu större, — "du som blir en gång," —
Din skrifvelse mig hänryckt vidt utöfver
Närvarons trånga synkrets, och jag känner
I detta nu en framtid.

Macb. Älskade,
I afton kommer Duncan hit till oss.

L Macb. Och reser — när?

Macb I morgon — som han ärnar.

L. Macb. Den morgonen skall solen aldrig se.
Ert anlete, min than, är likt en bok,
Där underliga ting man läsa kan.
För att bedraga tiden, likna den;
Bär välkomst i din blick, din hand, din tunga;
Se menlös ut som blomman, var likväl
Ormen därunder. Sörjas bör för honom,
Som väntas hit; och ni på mig skall lägga
Utförandet af nattens stora värf.
Som för de nätter och de dar som stunda
Åt oss en obegränsad makt skall grunda.

Macb. Vi skola rådslå.

L. Macb. Blicken klar och skär!
Att skifta färg om fruktan vittne bär.
Åt mig förtro det öfriga.

(De gå)

SCEN VI. — *En plats utanför slottet.*

(Oboer och facklor. Duncan, Malcolm, Donalbain, Banquo, Macduff, Rosse, Angus och svit uppträda)

Dunc. Ett vackert läge detta slottet har,
Och luften känns mot våra tjusta sinnen
Smeksam och mild.
Banq. Ja, svalan, sommargästen,
Som far kring tempeltinnar, visar ock
Med sina trefna bon, att himlens anda
Här doftar älskligt. Ingen pelare,
Fris, utsprång eller vinkel, där ej hon
Har gjort en hängbädd, sina små en vagga;
Där denna fromma fågel trifs och häckar —
Det har jag märkt — är luften mild.

(Lady Macbeth uppträder)

Dunc. Se där
Vår ärade värdinna själf! Den kärlek,
Som följer en, är ofta till besvär,
Och likväl tackar man, ty kärlek är den:
Lär härutaf att säga "Gudskelof"
För ert besvär och oss för mödan tacka.
L. Macb. Om all vår tjänst, uti hvarenda punkt,
Blef dubbelt gjord och än en gång fördubblad,
Den blef likväl en svag och simpel sak
Mot all den ojämförligt stora heder
Ni hopat på vårt hus. Vår tacksamhet
För gamla gunstbevis med nya krönta
Kan blott i ödmjuk förbön yttra sig.
Dunc. Hvar är vår than af Cawdor? I hans fjät
Vi redo strängt och tänkte få beställa
Kvarter åt honom; men han rider fort.
Som sporren skarp, hans kärlek honom hjälpt
Till hemmet före oss. Er gäst vi blifva
För denna natt, min sköna fru värdinna.
L. Macb. Allt hvad en undersåte har och äger —
Han själf och allt — är blott ett lån, ers höghet;
Vi redogöra, när ni täcks befalla, —
Allt tillhör er.

Dunc. Gif mig er hand, min fru,
Och för mig till min värd. Vi älska honom,
Vår nåd mot honom skall ej taga slut. —
Med er tillåtelse, —

(Duncan tager lady Macbeth vid handen och för henne in i slottet. De öfriga följa dem)

SCEN VII. — *Sammastädes.*

(Oboer och facklor. En taffeltäckare och några betjänter gå öfver teatern med anrättningar. Macbeth uppträder)

Macb. Vore det därmed gjordt, när det är gjordt,
Då vore väl, om snart det vore gjordt!
Om mordet kunde varpa medgång ensamt,
Och följderna ej komme med i noten;
Så att min dolkstöt
Här vore ett och allt och därmed slut,
Blott här på detta tidens smala näs,
Då brydde mig ej lifvet efter detta.
Men slika bragder dömas äfven här;
Blodiga läror, lärda ut engång,
Gå ofelbart igen och drabba främst
Uppfinnaren. Rättvisans säkra hand
Frambjuder åt vår egen mun den giftdryck,
Som vi ha blandat till. —
Han dubbelt säker
Här borde dväljas: först är jag hans frände
Och hans vasall, och bådadera hejda
Mordbragden strängt; se'n är jag ju hans värd,
Som bör för mördarn stänga dörren till,
Ej föra dolken själf. Och denne Duncan
Har burit på sin makt så mildt, har varit
Så ren uti sitt drottvärf, att hans dygder
Med änglatungor gällt basuna skulle
Emot en sådan helvetes bedrift,
Och mildt förbarmande,
Ett naket spenbarn likt, på stormens vingar,
Och himmelens cheruber, ridande
På luftens oskönjbara springare,

Inblåsa denna fasans gärning i
Hvartenda öga, så att tårar skulle
Fördränka stormen. Jag har ingen sporre
Som hugger i min viljas sidor — endast
Min ärelystnad, som vill upp, tar sats,
Men tumlar öfver på den andra sidan. —

(Lady Macbeth uppträder)

Hvad nu? Hvad nytt?
L. Macb. Han snart sin måltid slutat.
Men hvarför lämnade du salen?
Macb. Har han
Då frågat efter mig?
L. Macb. Du vet det ej?
Macb. Låt oss ej längre gå i denna sak.
Han nyss har hedrat mig, och jag har köpt
Om mig af allsköns folk en gyllne mening,
Som nyttjas bör i all dess friska glans,
Ej kastas bort så hastigt.
L. Macb. Var det hopp,
Hvari du klädde dig, då drucket? Har det
Bortsofvit ruset nu och vaknat upp
För att så blekt och glåmigt stirra på
Hvad nyss det villigt gjorde? Nu, Macbeth,
Vet jag, hur du mig älskar. Räds du för
Att vara samma man i bragd och mod
Som du i lystnad är? Vill du besitta
Det, som du anser vara lifvets prydnad,
Och likväl vara för dig själf pultron
Och löpa med "jag ville nog, men törs ej"
Likt katten kring den heta —
L. Macb. Tyst, jag ber!
Jag vågar allt, som anstå kan en man;
Den som mer vågar, är ej någon sådan.
Macb. Hvad var det då för djur, som dig förmådde
Att af din plan ge mig förtroende?
När du det vågade, då var du man
Och vore — om du djärfdes vara mer
Än hvad du var — så mycket mer en man.

Då fanns ej tid, ej plats, dock ville du
Dem båda göra; nu de gjort sig självfva,
Men deras tillbud dig tillintetgör.
Jag ammat har och vet, hur ljuft det är
Att älska barnet, som vid bröstet ligger,
Men skulle, bäst det log emot min blick,
Ha slitit spenen ur dess mjuka gom
Och stött dess hjärna ut, om så jag svurit,
Som du på detta.

Macb. Men om ej det lyckas?

L. Macb. Ej lyckas! — Skrufva modet riktigt in,
Så skall det lyckas. Låt blott Duncan somna —
Och resans mödor skola förr än vanligt
Inbjuda sömn — hans båda kammarpager
Skall jag med vin och rusdryck döfva så,
Att minnet, som är hjärnans väktare,
Skall bli en dunst, och tankens boningshus
Ett rökfång blott. När uti djurisk sömn
De ligga dränkta som i död, hvad kunna
Ej du och jag då fritt verkställa med
Den obevakta Duncan? Hvad ej göra
Med dessa druckna tjänare, som skola
Uppbära skulden för vårt stora mord?

Macb. Föd mig ej döttrar! Blott åt mankön bör
Din oförfärade natur ge lif. —
Skall man ej tro, när vi med blod ha färgat
De båda söfda kammarpagerna,
Och nyttjat deras dolkar just, att de
Ha mordet gjort?

L. Macb. Hvem vågar annat tro,
Då, vid hans död, vårt gälla klagoskri
Vi stämma upp?

Macb. Jag färdig är och spänner
Hvarenda nerv till denna fasans gärning.
Kom, låt med vänlig min oss ondskan hölja;
Falskt anlet måste hjärtats falskhet dölja.

(De gå)

ANDRA AKTEN.

SCEN I. — *Sammastädes. En gård inom slottet.*

(Banquo och Fleance uppträda. En betjänt går före dem med en fackla)

Banq. Hvad lider natten, gosse?
Fleance. Ej jag har
Hört klockan slå, men månen har gått ned.
Banq. Och den går ned mot klockan tolf.
Fleance. Jag tror,
Att det är senare på natten, fader.
Banq. Här, tag mitt svärd. — Man sparsam är i himlen
Dess alla ljus ä' släckta. — Tag ock detta. —
En blytung sömnlust ligger öfver mig,
Och likväl skulle jag ej vilja sofva.
Barmhärtighetens Gud, förtag i mig
De onda tankar, som naturen låter
I sömnen komma! — Gif mig hit mitt svärd. —
(Macbeth kommer; en betjänt går före honom med en fackla)
Hvem där?
Macb. God vän.
Banq. Hvad, ännu uppe? Kungen gått till sängs.
Han var ovanligt munter och har visat
Stor gifmildhet emot ert tjänstefolk.
Med denna diamantring hälsar han
"Sin goda fru värdinna." Han slöt in den
I gränslös tacksamhet.
Macb. Helt oberedd
Vår vilja kom i tjänst hos oförmågan
Och hade icke riktigt fria händer.
Banq. Här feltes ingenting. — Förleden natt
Jag drömde om de tre trollsystrarna;
Åt er de sade likväl någon sanning.
Macb. Jag tänker icke mer på dem. Likväl,
Om en bekvämlig stund vi kunde finna,
Vi skulle tala några ord i ämnet;
Nämn tiden, ni.
Banq. När helst ni finner lägligt.
Macb. Bifaller ni, — och kommer det därtill —
Det skall er skaffa heder.

Banq. Blott jag ej
Förlorar någon, då jag vill den öka,
Men kan rent bröst och fläckfri tro behålla,
Står jag till tjänst.
Macb. God natt emellertid.
Banq. Jag tackar er och önskar er detsamma.
(Banquo, Fleance och deras betjänt gå)
Macb. Säg till din fru, att när min dryck är färdig,
Hon slår på klockan. Gå och lägg dig, du. —
(Betjänten går)
Är det en dolk, som här jag ser framför mig
Med fästet mot min hand? Nå, får jag fatt dig? —
Jag har dig ej, och ser dig dock ännu.
Är du, förskräckeliga syn, ej fattlig
För handen som för ögat? Eller är du
En dolk i tanken blott, ett sveksamt bländverk
Utgående från hjärnans feberhetta?
Jag ser dig än och till din form så kroppslig
Som denna här jag drar.
Du visar mig den väg jag ville gå;
Just sådant verktyg skulle jag begagna.
De andra sinnenas narr mitt öga blifvit,
Så framt ej det är ypperst bland dem alla. —
Jag ser dig än, och på ditt blad och fäste
Bloddroppar, som ej funnos där förut. —
De äro icke verkliga; det är
Den blodiga förrättningen, som så
För ögat träder fram. — Naturen nu
Tycks död på halfva jorden; onda drömmar
Sitt spel bak ögonlockens förlåt börja.
Nu firar häxeriet sin offerhögtid
Åt bleka Hecate, och skrumpna mordet,
Uppskrämdt af ulfvens tjut, som är dess skyltvakt,
Framsmyger — som Tarquinius i sin brånad —
Med långa, tysta nidingssteg så här,
Ett spöke likt. — Du säkra, fasta jord,
Hör ej på mina fjät hvad väg de taga,
Att icke själfva stenarna må skvallra

Om mitt "hvarthän" och plundra denna stund
Uppå den fasans tystnad, som den ägnar! —
Än hotar jag — och än han är ej död:
Ord ge för kylig fläkt åt handlings glöd.

(Ett slag på klockan hörs)

Jag går, och det är gjordt; mig klockan kallar.
Hör ej, o Duncan, din grafklockas ljud,
Som kallar dig till satan eller Gud!

(Går)

SCEN II. — *Sammastädes.*

(Lady Macbeth uppträder)

L. Macb. Det, som har rusat dem, har gjort mig djärf,
Och det, som utsläckt dem, har upptändt mig. —
Tyst, hör! — Det ugglan var som skriade,
Den lede väktaren, som tar godnatt
Så rysligt hemskt. — Han håller på därinne. —
Dörr'n öppen är; de druckna pagerna
Med snarkningar sin väktarsyssla gäcka;
Jag deras nattdryck så har blandat till,
Att lif och död må tvista nu om dem,
Om lefvande de äro eller döda.

Macb. *(Innanför)* Ha, hvem är där!

L. Macb. O ve! Jag rädes för
Att de ha vaknat upp, och det är ogjordt; —
Försöket, icke brottet, oss fördärfvar —
Hör! — Deras dolkar lade jag tillreds,
Han kunde ej ta felt. — Om han ej liknat
Min fader, då han sof, jag hade gjort det. —
Min man?

(Macbeth kommer)

Macb. Nu har jag gjort det, — hörde du ej något?

L. Macb. Blott ugglans skri och syrsorna som pipa. —
Har du ej talt?

Macb. När?

L. Macb. Nyss.

Macb. Då jag kom ned?

L. Macb. Jo.

Macb. Hör!
Hvem är i andra kammaren?
L. Macb. Donalbain.
Macb. *(Ser på sina händer)* Det är en ömklig syn!
L. Macb. Så tokigt du kan tala! Ömklig syn!
Macb. Där skrattade en i sömnen, en skrek "mord!"
De väckte upp hvarann. Jag stod och hörde't, —
Men sina böner läste de och lade
Sig ned igen att sofva.
L. Macb. Där ligga två tillsammans i den kammarn.
Macb. En skrek "Gud skydde oss!" den andra "amen!"
Som om de sett med dessa bödelshänder
Mig stå där lyssnande på deras ångest.
Men "amen" var jag ej i stånd att säga,
När som de sad' "Gud skydde oss!"
L. Macb. Betänk det ej så djupt.
Macb. Men hvarför kunde jag ej säga "amen"?
Jag väl behöft välsignelse, och amen
Satt fast uti min strupe.
L. Macb. Aldrig grubbla
På slika saker! Man kan galen bli.
Macb. Mig tycktes, att en röst jag hörde ropa:
"Sof icke mer! Macbeth lönmördar sömnen" —
Den helga sömnen, den oskyldiga,
Som löser upp bekymrens hårda knutar,
Hvar lefnadsdags välkomna död, det bad,
Som friskar upp en kropp af mödan krossad,
Den balsam, som åt själens sår ger lisa,
Naturens egen ro
Och bästa rätten uppå lifvets bord.
L. Macb. Hvad menar du?
Macb. Det skrek i hela huset:
"Sof icke mer! Glamis har mördat sömnen!" —
Och därför skall ej Cawdor sofva mer,
Macbeth ej sofva mer.
L. Macb. Hvem var det då
Som ropade så där? Min värde than,
Din ädla kraft förlamas, om du vurmar

På slika ting. Gå, få dig litet vatten,
Skölj bort det fula vittnet från din hand.
Hvi bar du dolkarna hit ut? De måste
Därinne ligga. Bär dem dit, bestryk
De söfda kammarpagerna med blod.

Macb. Jag vill ej mer gå dit; jag räds att tänka
Hvad jag har gjort. Att se det än en gång —
Det vågar icke jag.

L. Macb. Vekhjärtade!
Tag vapnen hit; de sofvande, de döda
Blott bilder äro: barn må skrämmas af
En målad djäfvul. — Om han blöder än,
Skall jag förgylla pagerna med blodet,
Ty då blir skulden deras.

(Hon går. Det knackar utanför)

Macb. Hvarifrån
Kom knackandet? Hvad fattas mig, att jag
Blir skrämd af minsta buller? — Hvilka händer!
Ha, de utrifva mina ögon! Kunna
Den vida oceanens alla vågor
Aftvätta detta blod ifrån min hand?
Nej; denna hand lär förr med purpur färga
Omäteliga vattenrymders djup
Och grönt till rödt förvandla.

(Lady Macbeth kommer tillbaka)

L. Macb. Mina händer
Ha samma färg som din; jag skulle blygas
Att hjärtat ha så blekt som du. *(Det knackar)*
Man klappar
På södra porten. Skyndom till vårt rum.
En smula vatten aftvår denna synd;
Hur lätt är den ej då! Ditt fasta mod
Dig öfvergifvit. *(Det knackar)*
Hör, det klappar mer;
Tag nattdräkt på; man kan oss öfverraska
Och se, att vi ha vakat. — Så bedröfligt
Du får ej lämna dig åt dina tankar.

Macb. Att veta hvad jag gjort, — långt bättre då

Att hafva glömt mig själf! *(Det knackar)*
Väck Duncan opp
Med dina slag! Ack, att du kunde det! *(Går)*

Scen III. — *Sammastädes.*

(En portvaktare kommer)

Portv. Här är ett knackande, minsann! Om man vore portvaktare vid helvetes portar, då skulle man först få vrida ikring nyckeln. *(Det knackar)* Knack, knack, knack! Hvem där, i Beelzebubs namn? En spannmålshandlare, som hängde sig i förtviflan öfver förväntad god gröda. Kom in vackert! Du har väl tillräckligt näsdukar med dig; här skall du få svettas. — Knack, knack! Hvem där i den andra djäfvulens namn? Det är väl en lagvrängare, som kunde advocera både med och mot och mot och med, och som begått en hel hop skälmstycken, Gudi till ära, men ändå icke kunnat vränga sig in i himmelriket. Kom du in, lagvrängare. — Knack, knack, knack! Hvem där? Såå: en engelsk skräddare, hitkommen för det att han stulit en våd ur ett par franska byxor. Kom in, skräddare; här är tillräcklig stekbrasa åt din pressjärnsgås. — Knack, knack! Här är ingen ro. Hvem är ni? — Men här är för kallt att vara helvete. Fan må vara fans portvaktare! Jag tänkte eljest släppa in några af alla professioner, som gå den rosiga vägen till det eviga fyrverkeriet. *(Det knackar)* På stund, på stund! *(Han öppnar)* Kära, kom ihåg portvaktaren.

(Macduff och Lenox komma in)

Macd. Var det så sent, då du gick till sängs, min vän, att du nu är så sent uppe?

Portv. Hå, herre, vi rumlade om till andra hanegället, och ett rus befordrar i högsta måtto tre saker.

Macd. Hvad är det då för tre ting, som ruset synnerligen befordrar?

Portv. Hå, herre, röda näsor, sömn och urin. I älskogsväg både hjälper det och stjälper det: det hjälper fram begärelsen, men det stjäl undan förmågan. Man skulle kunna säga, att ett godt rus bär sig åt som en lagvrängare med älskogen: skapar den och förintar den; väcker den och släc-

ker den; uppmuntrar den och afskräcker den; reser upp den och slår ned den; med ett ord, vränger den till sömns, bringar den på skam och går sin väg.

Macd. Jag tror, att ruset bragt dig på skam i natt.

Portv. Ja, ända ned i halsen, herre; men jag vedergällde lika med lika. Jag var min vederpart för stark; visst gjorde han mig litet knäsvag emellanåt, men jag hittade på en fason att köra honom ut samma väg som han hade kommit.

Macd. Säg, är din herre vaken? — Med vårt buller
Vi honom uppväckt; se, där kommer han.

(Macbeth uppträder)

Len. God morgon, ädle than.
Macb. God morgon, båda!
Macd. Har kungen stigit upp, min värde than?
Macb. Ej än.
Macd. Han bad mig tidigt väcka sig,
Men jag har nära nog försummat tiden.
Macb. Jag skall till honom föra er.
Macd. Jag vet,
Att er ett angenämt besvär det vore;
Dock är det ett besvär.
Macb. Ett arbete,
Som är oss kärt, nog helar själf sin möda.
Här är hans rum.
Macd. Jag tar mig dristigheten
Att ropa honom; sådant är mig ålagdt. *(Går)*
Len. Månn' kungen reser af i dag?
Macb. Det gör han: —
Så har han sagt.
Len. Vi haft en ryslig natt.
På vårt härberge blåste skorsten' ned
Och, som det säges, lär man hafva hört
I luften jämmer, gräseliga dödsrop
Och profeterande med ryslig ton
Om mord och brand och bistra hvälfningar,
Nykläckta åt en tid af vånda full.

Nattugglan skrek gudslångan natt; man säger,
Att jorden skalf som af en feberrysning.
Macb. Det var en elak natt.
Len. Mitt unga minne
Kan ej hågkomma en, som liknar denna.

(Macduff kommer tillbaka)

Macd. O fasa, fasa, fasa! Intet hjärta
Kan fatta dig, dig ingen tunga nämna!
Macb. och Len. Hvad är på färde?
Macd. Nu har fördärfvet gjort sitt mästerstycke!
Ett helgerånande mord har brutit in
I Herrans smordas tempel, stulit lifvet
Ur helgedomen.
Macb. Lifvet, säger ni?
Len. Hvad? Menar ni hans majestät? –
Macd. Gå in i kammarn; låt en ny Gorgona
Er syn fördärfva. – Bed mig icke tala –
Gån in och sen och talen sedan självfva.
Upp, låt stormklockan gå! Vak upp, vak upp!
Förräderi och mord! Upp, Banquo, Malcolm!
Upp, Donalbain! O vaknen, skaken bort
Er veka sömn, en skenbild blott af döden,
Och skåden döden själf! – Upp, upp och skåden
Den stora domens afbild! – Malcolm! Banquo!
Uppstigen som ur grafven! Skriden fram
Som spöken för att öka fasans fasa!

(Stormklockan går. Lady Macbeth uppträder)

L. Macb. Hvi kallar sådan gräselig basun
De sofvande i detta hus till samtal?
Hvad är på färde? Tala!
Macd. Ömma fru,
Hvad jag kan säga, duger ej för er;
Det ordet, fallet i ett kvinnoöra,
Ett plötsligt dråpslag vore. –

(Banquo uppträder)

Banquo, Banquo,
Vår kung och herre mördad är!

L. Macb. O ve!
Hvad, i vårt hus?
Banq. Ohyggligt hvar som helst! —
Jag ber dig, tag ditt ord tillbaks, Macduff,
Och säg: "det är ej så."

(Macbeth och Lenox komma tillbaka)

Macb. O, att jag dött
En timma före denna händelse!
Jag lefvat salig då. Ty hädanefter
Finns ingenting allvarligt mer på jorden:
Flärd alltihop! Förbi med nåd och ära!
Utspilldt är lifvets vin, — ej mer än dräggen
Finns kvar att yfvas öfver.

(Malcolm och Donalbain uppträda)

Don. Hvad är förloradt?
Macb. Ni, fast ni ej vet det:
Ursprunget, ådern, källan till ert blod
Är tilltäppt; själfva källan tilltäppt är!
Macd. Er kung och far är mördad
Malc. O, af hvem?
Len. Af pagerna, så tycks det. Blodbestänkta
Om anletet och händerna de voro,
Och deras dolkar funnos ännu våta
På deras örngott. Vildt de stirrade
Och utan sansning; ej det rådligt var
Att nalkas dem, om man var rädd om lifvet.
Macb. Ack,
Nu ångrar mig, att i mitt raseri
Jag dräpte dem!
Macd. Det skulle ni ej gjort.
Macb. Hvem kan i ett och samma ögonblick
Klok och bestört, mildsint och rasande,
Kungstrogen och partilös vara? Ingen.
Min starka kärlekshetta sprang förbi
Det säfliga förnuftet. Här låg Duncan
Med gyllne bräm af blod kring silfverhåret
Och såren öppnade liksom en bresch
För grymt fördärf att hålla intåg; där

Hans mördare uti sitt handtverks färg
Med vapnen klibbiga af lefradt blod.
Hvem kunde då — om han ett hjärta hade
För kärlek varmt och i det hjärtat mod —
Uppå sin kärleks ifver lägga band?

L. Macb. *(Låtsar svimma)*
O, hjälp mig härifrån!

Macd. Tag vård om lady'n.

Malc. Vi tiga stilla, vi, som allramest
På detta sorgens ämne anspråk ha!

Don. Hvad skulle man väl säga här,
Där olycksödet, doldt i någon skrymsla,
Kan rusa fram och gripa oss? — Vi gå,
Än äro våra tårar icke bryggda.

Malc. Ej heller är vår djupa sorg ännu
Kommen i fart.

Banq. Tag vård om lady'n där.

(Lady Macbeth bäres ut)

Och när vi hafva skylt vår nakna svaghet;
Som står här bar och blottad, låt oss samlas
Och efterforska denna mordbragd noga,
Hur den gått till. Oss skaka skräck och tvifvel;
I Guds allsmäktig hand jag står och kämpar
Mot allt hvad man i smyg utsprida kan
Om nidingsverk.

Macb. Så gör ock jag.

Alla. Så alla.

Macb. Nu raskt beslut och manlig hug! I salen
Vi samlas mangrant sedan.

Alla. Vare sagdt!

(Alla gå utom Malcolm och Donalbain)

Malc. Hur gör du? Låt oss ej hos dem bli kvar.
Att visa låtsad smärta är en konst,
Lätt af den falske gjord. Jag far till England.

Don. Till Irland jag. Att skiljas från hvarann
Är säkrast för oss båda. Här på stället
Bo dolkar uti hvarje leende,
Och närmst i blod är blodigheten närmst.

Malc. Den mordpil, som är skjuten, flyger än;
För oss är bäst att icke stå i vägen.
Därför till häst! Och låt oss icke krusa
Med afskedstagande, men bort i smyg!
Den stöld, som stjäl sig själf, förlåtlig är,
Då nådens tid är slut och döden när. *(De gå)*

Scen IV. — *Utanför slottet.*

(Rosse och en gammal man uppträda)

Gubb. Jag minns rätt väl en sjutti år tillbaka;
På denna långa tidrymd har jag skådat
Gräsliga dar och underbara ting,
Men denna svåra natt har gjort till lek
Allt hvad jag förr har rönt.
Rosse. Ack, gode fader,
Du ser, att himlen, vred på mänskodåd,
Hotfullt på dessa mördarscener skådar.
Nu borde vara dag, men ännu kväfver
Mörk natt den lampa, som på fästet vandrar.
Måntro det är
Till nattens heder eller dagens skam
Som mörkret jordens anlete begrafver,
Då lifsljus redan borde kyssa det?
Gubb. Slikt onaturligt är liksom den gärning,
Som nyss är gjord. I tisdags blef en falk,
Som tornhögt sväfvade, i flykten huggen
Utaf en ugglas klor och söndersliten.
Rosse. Och Duncans hästar — underbart, men sant —
De snabba djuren, prydnader för rasen,
I koller kommo, bräckte spiltan, flögo
Bångstyriga sin väg, som om de ville
Med allt hvad mänska heter föra krig.
Gubb. Det säges, att de åto upp hvarann.
Rosse. De gjorde det, till mina ögons häpnad,
Som sågo det. — Se där min vän Macduff; —

(Macduff uppträder)

Nå, hur går världen nu?
Macd. Ni ser det ej?

Rosse. Vet man, hvem detta grymma mord har gjort?
Macd. Ja – de som dräptes af Macbeth.
Rosse. O himmel!
Hvad nytta kunde de väl ha däraf?
Macd. De voro lejda. Malcolm, Donalbain,
Kungssönerna ha rymt, och detta fäster
På dem misstanken.
Rosse. Också mot naturen!
Du glupska ärelystnad, som kan sluka
Din egen lifssaft! – Mer än troligt då,
Att kungakronan flyttas på Macbeth.
Macd. Han re'n är nämnd och gången af till Scon
Till kröningen.
Rosse. Och hvar är Duncans lik?
Macd. Affördt till Colmes-kill, den helga grift
Och stilla gömma, dit hans fäders ben
Församlats alla.
Rosse. Reser ni till Scon?
Macd. Nej, frände; men till Fife.
Rosse. Jag reser dit.
Macd. Nå, lycka till! Må vi ej säga dock:
"Långt bättre passade vår gamla rock."
Rosse. Fader, farväl!
Gubb. Gud signe er och en och hvar, som än
Vill vända ondt i godt, ovän i vän! *(De gå)*

TREDJE AKTEN.

Scen I. – *Fores. Ett rum i slottet.*

(Banquo uppträder)

Banq. Du är det nu: kung, Cawdor, Glamis, allt
Hvad häxorna dig lofvat, men jag räds
Du spelt fult spel därför. Dock var' det sagdt,
Att ej det skulle blifva vid din stam;
Jag skulle själf en rot och fader blifva
Till många kungar. Är det sanning i dem –
Som tycks af deras ord till dig, Macbeth, –
Hvi skulle de ej vara mitt orakel

Så väl som ditt och lyfta min förhoppning?
Men tyst med d e t!

(Fanfarer. Macbeth uppträder som konung och lady Macbeth som drottning. Lenox, Rosse, hofherrar, hofdamer och betjäning)

Macb. Se där vår främsta gäst!

L. Macb. Om han blef glömd — en remna blefve det
Uti vår stora fest; allt vore bortskämdt.

Macb. Vi ge i kväll en festlig måltid, herre;
Vi önska se er där.

Banq. Ers höghet täcktes
Befalla blott: med oupplösligt band
Min plikt för evigt är min kung förbunden.

Macb. Ni far i eftermiddag?

Banq. Ja, min prins.

Macb. Vi skulle annars gärna hört er mening —
Som alltid varit klok och lyckosam —
I dagens råd. Men det får ske i morgon.
Är resan lång?

Banq. Från nu till kvällsvardstimman
Den tager tiden upp. Om ej min häst
Dess bättre går, så måste jag väl låna
En dunkel timma eller två af natten.

Macb. För all del kom.

Banq. Jag skall ej uteblifva.

Macb. Vi sport, att våra blodiga förvandter
I England och i Irland hålla till
Och neka för sitt fadermord samt fylla
Med underliga dikter folkets öron.
Dock, mer om d e t i morgon; andra saker,
Som röra statens bästa, kräfva då
Gemensam vård af oss. Till häst! Farväl!
Välkomna hit i kväll. Gör Fleance er sällskap?

Banq. Ja, nådigaste herre; tiden nu
Påkallar oss.

Macb. Må edra hästar vara
I farten snabba samt på foten säkra:
Och så förtror jag er åt edra sadlar.
Farväl! — *(Banquo går)*

Enhvar begagne tiden, som han vill,
Till klockan sju. För att dess större fröjd
Af sällskapsnöjet få, vi stänga in oss
Till kvällsvardsdags. — Tilldess — Gud vare med er!

(Alla gå utom Macbeth)

Hör!

(En betjänt kommer)

Äro de där männerna tillhands?

Bet. De stå, min kung, vid slottets port och vänta.

Macb. För in dem. — *(Betjänten går)*

Vara så långt kommen, det
Är ännu intet; men att vara't säkert! —
Min fruktan sitter djupt för denna Banquo;
I hans konungsliga natur regerar
Det något fruktansvärdt. Djärf är hans hug,
Och utom denna hjältekraft i själen
Har han en klokhet, som till säkra mål
Hans djärfhet leder. Ingen utom honom
Finns till att bäfva för, och inför honom
Min ande kufvad är som Marc Antons
Var inför Cæsar, som det sägs. Han näpste
Trollsystrarna, då mig de konung nämnde,
Och böd dem vända deras tal till sig.
Då hälsade de honom siarlikt
Som fader till en rad af konungar.
Ofruktsam krona sattes på min hjässa,
I handen fick jag en förtorkad scepter,
Som skall frånryckas mig utaf en främling,
Då ingen son mig följer. Är det så —
För Banquos barn har jag min själ befläckat,
För dem har jag den fromma Duncan mördat,
Bemängt med bittert gift min samvetsfrid
Endast för dem; och lämnat lifsens krona
Till pris åt mänskosläktets fiende
För att dem kröna, — kröna Banquos barn! —
Nej, öde, kom då hellre inom skranket
Och slåss med mig på lif och död! — Hvem där?

(Betjänten kommer med två mördare)

Gå ut och vänta, tills vi kalla dig. *(Betjänten går)*
Jag tror vi talte med hvarann i går.

1 Mörd. Ja, nådig herre.

Macb. Godt; nu har ni väl
Mitt tal behjärtat? Vet, att det var han,
Som fordom höll er så i djupt betryck;
Ni trodde mig därom, oskyldig dock
Jag var däri. Det har jag er bevisat,
När sist vi råktes; visat er, hur groft
Man lekt med er och huttlat; nämnt för er,
Hvad medel brukats och hvem brukat dem,
Kort tusen ting, som åt en halfdöd själ
Och åt ett bräckt förstånd högt skulle ropa:
"Det gjorde Banquo."

1 Mörd. . Ni har sagt oss det.

Macb. Ja visst, och gått än längre; det är nu
Vårt andra mötes uppgift. Finnen I
Ert tålamod så starkt utaf naturen,
Att slikt I kunnen tåla? Ären I
Så milderika, att i bedjen godt
För denna goda mannen och hans ätt,
Hvars tunga hand er böjt till grafven, bragt
Till tiggarstafven er och edra barn?

1 Mörd. Min kung, vi äro männer.

Macb. Ja, ja, I löpen med i räkningen
Som jakthund, vindthund, knähund, pudel, tax,
Mops, dogg och bandhund; — alla kallas hundar.
Rangrullan gör dock skillnad på den snabba,
Den tröga, sluga, väktarn, jägaren,
Alltefter som enhvar af dem har fått
Utaf naturens rikdom sina gåfvor.
Hvarvid han utmärks med ett särskildt namn
Ifrån de öfriga, som skrifvas lika:
Så är det ock med människan. Om nu
I stån i rullan, och ej allranederst
På manlighetens trappsteg, — sägen till,
Så skall er barm ett värf jag anförtro,

Som, utfördt, skall er fiende förinta,
Fastsmida er kärvänligen med mig,
Hvars hälsa lider af att han får lefva;
Frisk blir jag, om han dör.
2 Mörd. Jag är en man,
Som världens hårda stötar retat så,
Att jag ej frågar efter hvad jag gör
Världen till trots.
1 Mörd. Jag också är en man
Så trött, så söndersläpad utaf motgång,
Att på hvad spel som helst mitt lif jag sätter
För att förbättra't eller blifva't kvitt.
Macb. Det vet ni båda, Banquo var er ovän.
2 Mörd. Det var han.
Macb. Likaledes är han min,
Och det så blodigt skarpt, att hvar minut
Utaf hans lif är för mitt hjärtblod farligt.
Och fast jag kunde sopa honom undan
Med öppet våld och säga fritt ifrån,
Att jag det gjort, så får jag likväl icke
För vissa vänner, både hans och mina,
Dem jag ej mista vill; jag måste själf
Begråta honom, fast jag honom dräpt;
Och däraf kommer sig, att nu jag giljar
Till hjälp af er, beslöjande min gärning
För mängdens blick på många goda skäl.
2 Mörd. Utföra skola vi hvad ni befaller.
1 Mörd. Om också våra lif —
Macb. Ur edra blickar
Framlyser modet. Om en timmas tid
Anvisar jag, hvar ni er skola ställa,
Och ger besked om rätta ögonblicket,
Som skall påpassas. Det bör ske i kväll
Och ej för nära slottet, ty — förstår ni —
Jag måste synas skuldlös. Och med honom —
För att ej göra saken blott till hälften —
Bör Fleance, som håller honom sällskap, sonen,
Hvars bortgång är för mig ej mindre viktig

Än fadrens är, den dunkla timmans öde
Till mötes gå. — Rådplägen nu i enrum,
Jag kommer strax till er.

2 Mörd. Vi äro redo.

Macb. Jag strax skall kalla på er: dröj därinne.

(De gå)

Det är då afgjordt. — Banquo, tänker du
I himmelrik gå in, bered dig nu! *(Går)*

Scen II. — *Ett annat rum i slottet.*

(Lady Macbeth uppträder med en betjänt)

L. Macb. Har Banquo rest?

Bet. Ja, nådig fru, men kommer
Tillbaks i kväll.

L. Macb. Säg kungen, att jag ville.
Ifall han lägligt har, med honom tala
Ett par tre ord.

Bet. Ers nåd, det skall jag göra.

(Går)

L. Macb. Allt är förbi, ej något vunnet är,
Om hvad vi fått ej mättar vårt begär;
Långt bättre att hos dem vi mördat bo,
Än genom mord förlora frid och ro.

(Macbeth uppträder)

Min kung, hvi går ni för er själf så där,
Sällskapande med dystra fantasier
Och sysselsatt beständigt med de tankar,
Som borde dött med dem de tänka på.
På saker, som ej mera kunna hjälpas,
Bör man ej grubbla. Gjordt är gjordt.

Macb. Vi hafva
Blott sargat ormen, icke dödat honom;
Han läks ihop igen. Vår usla ondska
Fortfar att bäfva för hans tand som fordom.
Men,
Må hellre jord och himmel störta samman,
Än vi vårt bröd med bäfvan skola spisa
Och sofva kvalda af de fasans drömmar,

Som hvarje natt oss skaka. Bättre är det
Att vara hos de döda, dem vi sändt
Till evig frid, än ligga jämt och pinas
På själens sträckbänk. Duncan är i grafven;
Han sofver efter lifvets feber sött.
På honom har förräderiet gjort
Sitt argaste; ej stål, ej gift, ej uppror,
Ej utländskt krig, ej inhemsk ondska, — intet
Kan röra honom mer.
L. Macb. Ack, min gemål,
Låt dina dystra blickar klarna upp,
Var glad och ljus i kväll bland dina gäster.
Macb. Det skall jag, bästa vän; var du det ock!
Var uppmärksam och artig emot Banquo,
Utmärk med ord och blickar honom främst.
Osäkra än, vi nödgas tvätta upp
Vår heder i en flod af smicker, göra
Vårt anlet till en hjärtats larf, som döljer,
Hur där beskaffadt är.
L. Macb. Låt detta vara!
Macb. O! Full af skorpioner är min själ:
Du vet det, ännu lefva Fleance och Banquo.
L. Macb. Men ha ej bref uppå odödlighet.
Macb. Det är en tröst: anfallas kunna de.
Var därför glad. Förr'n läderlappen slutat
Sin hemska flykt, och, manт af Hecate,
Den skalbevingade tordyfveln kvällringt
Med sömnigt surrande till ro och dvala,
Skall där en gräslig gärning vara gjord.
L. Macb. Hvad är det, som skall göras?
Macb. Kära barn,
Var hellre utan skuld och utan vetskap,
Tills öfver hvad som skett du fröjdar dig. —
Kom, blinda natt, och svep din täta bindel
Kring dagens milda, medlidsamma öga;
Utplåna med osynlig, blodig hand
Och slit itu det stora skuldebrefvet,
Som gör mig blek. — Det mörknar, kråkan flaxar

Till skogens kajbon; dagens glada barn
Smått nicka till och somna; troll och bofvar
Då kvickna vid och börja sina lofvar. –
Du tycks förundrad? Ej på kunskap yrka:
Synd endast genom synd sig vinner styrka.
Kom nu med mig, min vän. *(De gå)*

SCEN III. – *En park med väg och port ledande till slottet.*

(Tre mördare uppträda)

1 Mörd. Hvem bad dig stöta till oss här?
3 Mörd. Macbeth.
2 Mörd. Han bör ej misstros; han kan ge besked
Om värfvets art och hvad som här skall göras,
Till punkt och pricka.
1 Mörd. Nå, så hjälp oss då. –
Än syns en glimt af dagen uti väster;
Nu sporrar ryttarn ifrigt gångaren
För att härberge nå. Snart kommer den,
Som här vi lura på.
3 Mörd. Tyst! Jag hör hästar.
Banq. (Utanför) Ljus hit, hollah!
2 Mörd. Då är det han. De andra,
Som väntades till slottet, äro redan
Framkomna dit.
1 Mörd. Hans hästar gå en omväg.
3 Mörd. Ja, visst en fjärndels mil; men han, som andra,
Till fots plär vandra härifrån till slottet.
(Banquo och Fleance uppträda; en betjänt med fackla går framför dem)
2 Mörd. Ett ljus! Ett ljus!
3 Mörd. D'ä han.
1 Mörd. Grip verket an!
Banq. I natt blir åska.
1 Mörd. Må den då slå ned.
(De öfverfalla Banquo och stöta ned honom)
Banq. Förräderi! Fly, bästa Fleance, fly, fly!
Du kan utkräfva hämnd för mig. – O bof!
(Banquo dör. Fleance och betjänten fly)
3 Mörd. Hvem släckte facklan?

1 Mörd. Var det icke rätt?
3 Mörd. Här ligger en blott; sonen sprang sin väg.
2 Mörd. Då felas bästa hälften utaf verket.
1 Mörd. Godt, låt oss gå och säga hvad är gjordt.
(De gå)

SCEN IV. — *Ett praktrum i slottet. Ett bord är uppdukadt.*

(Macbeth, lady Macbeth, Rosse, Lenox, lorder och svit)

Macb. Er rang I kännen själfva; sitten ned,
Men först och sist den hjärtligaste välkomst!
Lord. Vi tacka eders majestät.
Macb. Vi själfva
Inblanda oss i våra gästers krets
Som artig värd. Högsätet bibehålles
Af vår värdinna; när det lägligt blir,
Utbedja vi oss välkomst utaf henne.
L. Macb. Gif den för mig åt alla våra vänner;
Mitt hjärta säger, att jag ser dem gärna.
(Den första mördaren kommer i dörren)
Macb. Se, deras hjärtans tack dig går till mötes. —
Här äro bordets båda sidor fulla;
Jag sätter mig i midten. Lämnen er
Åt glädjen oinskränkt; den fulla bägarn
Snart gör sin rund kring bordet. —
(Afsides till mördaren)
Det är blod
Uppå din kind.
Mörd. Då är det Banquos.
Macb. Bättre
Du har det på dig, än han har det i sig.
Han har då fått sin del?
Mörd. Ers nåd, hans strupe
Är skuren af; det fick han utaf mig.
Macb. Du är en skön skarprättare; men sämre
Är icke han, som gaf så godt åt Fleance.
Har du det gjort, så har du ej din like.
Mörd. Min konungslige herre, Fleance kom undan.
Macb. Då kommer febern på mig om igen;

Jag hade annars varit frisk och sund,
Som marmorn fast, som klippan rotad djupt,
Fri, gränslöst vid som fria luftens rymd;
Nu är jag fängslad, häktad, inklämd, bunden
Vid skräck och tvifvel. – Banquo är dock säker?

Mörd. Han ligger, herre, säker i ett dike
Med tjugo djupa skåror i sitt hufvud,
Hvaraf den minsta vore döden.

Macb. Tack!
Där ligger den fullväxta ormen; ungen,
Som undankom, är af en giftig art,
Men har ej tänder än. – Gå nu din väg,
I morgon vill jag höra mer. *(Mördaren går*

L. Macb. Min kung,
Ni är ej artig värd. Det mål är såldt,
Vid hvilket gästerna ej ofta höra,
Att det är hjärtligt unnadt. Mätta sig
Kan en och hvar i hemmet; utom hus
Är artigheten matens rätta krydda;
Hvad vore samkväm eljest?

Macb. Ljuft du klandrar! –
Må god matsmältning följa med aptiten,
Och hälsan med dem båda!

Len. Behagar ej ers höghet sitta ned?

(Banquos vålnad kommer och sätter sig på Macbeths stol)

Macb. All landets ära vore nu församlad,
Om blott vår vän, vår Banquo, vore här.
Må jag dock förr få skäl att honom banna
Än skäl att något olycksfall beklaga!

Len. Af hans frånvaro ej hans gifna löfte
Har mycken heder. Täckes ej ers höghet
Oss ära med sitt konungsliga sällskap?

Macb. Bordet är fullt!

Len. Här är en ledig plats.

Macb. Hvar?

Len. Här, min prins.
Hvad upprör så ers höghet?

Macb. Hvem af er
Har gjort mig detta?
Lord. Hvad, ers majestät?
Macb. Du kan ej säga jag har gjort det; skaka
Ej dina blodiga lockar mot mig så!
Rosse. Stån upp, god' herrar, konungen mår illa.
L. Macb. Min herre, värda vänner, — konungen
Är ofta så och var så från sin ungdom;
Blif sittande, jag ber. På ögonblicket
Anfallet är förbi; han är på stund
Helt bra igen. Gif icke akt på honom,
Det retar och förvärrar honom. Äten,
Och märken honom ej. — *(Afsides åt Macbeth)*
Är ni en man?
Macb. Ja, till och med en djärf, som vågar se
Hvad djäfvul'n skulle blekna för.
L. Macb. Rätt hyggligt!
Det där har fruktan målat hop åt er;
Det är den dolk, som sväfvande i luften, —
Så sade ni — er viste väg till Duncan.
O, dessa rysningar och sprittningar,
En löjlig fruktans alster, skulle passa
I spisvrån kanske vid en käringsaga,
Som farmor går i borgen för. Åh, blygs!
Hvad är det där för miner? Hvad ni ser
Är väl till slut ej annat än en stol.
Macb. Jag ber dig, se! Se där! Hvad säger du? —
Hvad bryr jag mig om det? Om du kan nicka,
Så tala ock! — Om benhus och om grafvar
Oss sända dem, som vi ha jordat, åter,
Må hökars kräfvor blifva våra grifter!
(Vålnaden försvinner)
L. Macb. Hvad? Helt och hållet modfälld af förrycktheț?
Macb. Så sant som här jag står, jag honom såg!
L. Macb. Åh, blygs!
Macb. Blod har väl varit gjutet förr än nu,
I fordomtima, innan mänsklig ordning
Samhället rensat upp; ja, sedan ock

Ha mord föröfvats, alltför gräsliga
Att höra nämnas. Slog man då för tiden
En karl, så hjärnan bräcktes ut, så dog han,
Och därmed väl. Nu stå de upp igen
Med tjugo dödssår uti sina pannor
Och stöta oss från våra stolar. Det
Är mera sällsamt än ett sådant mord.

L. Macb. Min konung, ni försummar edra gäster.

Macb. Jag glömmer mig: — I, mina värde vänner,
Förundren er ej öfver mig; jag har
En sällsam svaghet, som ett intet är
För dem, som känna mig. — Nu först en skål
För allas välgång, sedan tar jag plats. —
Kom hit med vin, fyll bägaren till brädden,

(Vålnaden kommer igen)

Så dricker jag för hela lagets välgång
Och för vår käre Banquo, som vi sakna;
Jag önskade han vore här. Nu hans
Och allas skål!

Lord. Pliktskyldig tack för skålen!

Macb. Bort! Ur min åsyn! Dölj dig uti jorden!
Ej dina ben ha märg, ditt blod är kallt;
Du har ej seende i dessa ögon,
Som där du stirrar med!

L. Macb. Jag ber er, gode pärer, ansen detta
Som något vanligt; annat är det icke.
Det är blott skada, att det stör vårt nöje.

Macb. Allt hvad en man kan våga, vågar jag:
Kom mot mig som en ruggig, lappländsk björn,
Väpnad rhinoceros, hyrkanisk tiger,
Tag hvad gestalt som helst, blott icke denna,
Och mina nerver skola icke skälfva.
Blif lefvande igen, utmana mig
I ödemark på svärd; om darrande
Jag smyger undan då, må du mig kalla
En nykläckt jungfrupilt. Vik hädan! Bort,
Förskräckeliga skugga, tomma skenbild!

(Vålnaden försvinner)

Se så!
När du är borta, är jag man igen. —
Jag ber er, sitten stilla.
L. Macb. Festens glädje
Ni har förstört och brutit nöjsamt lag
Med en den underbaraste förvirring.
Macb. Kan sådant ske och fara öfver oss
Liksom ett vårmoln, utan att vi mäktigt
Af häpnad gripas? För mitt eget väsen
Ni gör mig främmande, då jag betänker,
Att ni kan slika syner se och dock
Behålla edra kinders röda färg,
Då mina blifvit af förfäran hvita.
Rosse. Min konung, hvad för syner?
L. Macb. Tala ej,
Det ber jag er! Han blir allt värre; frågor
Uppreta honom. Nu, med ens, god natt!
Låt rangen vara; tagen allesamman
På en gång afsked nu.
Len. Vi önska då
Hans majestät god natt och bättre hälsa.
L. Macb. God natt, god natt åt alla!

(Lorderna och sviten gå)

Macb. Det vill ha blod. Det sägs: "blod vill ha blod."
Man vet, att stenar rört sig, träden talat;
Spåmän och kloka teckentydare
Ha genom skator, genom kråkor, kajor,
I dagen bragt den lönligaste mordbragd. —
Hvad lider natten?
L. Macb. Nu den kämpar just
Med morgonen, om natt, om dag det är.
Macb. Hvad tycks om det, att ej Macduff vill komma
På vår befallning?
L. Macb. Har du skickat bud?
Macb. Tillfälligtvis jag hört det; skall dock skicka.
Ej finns en enda, i hvars hus jag ej
Har en spion bland tjänarne. I morgon,
Helt tidigt, går jag till trollsystrarna;

De skola säga mer. Jag är beredd
Att på det värsta sätt det värsta spörja.
Allt måste för min egen fördel vika;
Långt har jag gått i blod: det gör mig lika,
Om nu jag vadar framåt eller vänder,
Ty banan är densamma, hvart jag länder.
På sällsam ting min hjärna rufvar; — gjordt
Det vara skall, förrän dess art jag sport.
L. Macb. Naturens krydda, sömnen, felas dig.
Macb. Så kom till hvila! Uppå denna bana
Är jag blott lärling; brottet fordrar vana.
För unga äro vi ännu däri. *(De gå)*

SCEN V. — *Heden. Åskan går.*

(Hecate kommer. De tre häxorna möta henne)

1 Häx. Hur är det, Hecate? Ni är förtörnad?
Hec. Ni leda häxor, trotsiga och fräcka,
Har jag ej skäl? Ni varit alltför käcka,
Som fört Macbeth med gåtolek
Till nidingsverk och blodigt svek!
Och jag, den främsta i er flock,
Som vållar ondt med lönligt skrock,
Blef icke kallad till ert råd
Att gifva glans åt våra dåd?
Dessvärre har ni detta gjort
För en, som ej er lönar stort,
Men, tvär och led som andra fler,
Ser på sin vinst och ej på er.
Nu gören bot, gån härifrån;
Vid svalget utaf Acheron
I tid mig möten. Där han skall
Sitt öde spörja, sig till fall.
Staf, kittel, — allt hvad skickligt troll
Har nödigt mer, i ordning håll.
Åt luften står min färd; mitt värf
Är en odödlig själs fördärf.
Förr'n middag blir, skall stort verk ske:
På månens horn är hängande

En ångig, olycksdiger droppe;
Jag far och fångar den däroppe.
Tillagad se'n med trolldomskraft
Den blir till en fördärflig saft,
Som i hans sinne, själ och kropp
Skall djäfvulsandar väcka opp.
Förblindad skall i öfverdåd
Han rasa, trotsa rätt och nåd;
Och säkerhet är, som I veten,
Den synd som störtar mänskligheten.

(Musik; man hör i luften sjungas: "kom nu, kom nu!")

Tyst! Se, min lilla tomtbiss hvilar sig
Uti ett dimmigt moln och kallar mig. *(Försvinner)*

1 Häx. Kom, skyndom oss! Hon kommer snart tillbaka.

(Häxorna försvinna)

SCEN VI. — *Fores. Ett rum i slottet.*

(Lenox och en annan lord uppträda)

Len. Hvad nyss jag sad' var blott på måfå sagdt,
Tänk efter själf och tyd. Jag säger endast:
Här har gått sällsamt till. Den fromma Duncan
Begräts utaf Macbeth: nå, — han var död. —
Den tappre Banquo reste ut för sent;
Vill ni, så kan ni säga: "Fleance var mördarn,"
Ty Fleance försvann. Så sent bör ingen färdas.
Hvem tycker ej, att vilddjurslikt det var
Af Malcolm och af Donalbain att mörda
En sådan mildrik far? Fördömda gärning!
Hur grep det ej Macbeth? Drap han ej genast
I helig vrede bägge bofvarna,
Dem sömn och vin till sina trälar gjort?
Var det ej ädelt gjordt? Jo, klokt därjämte.
Det skulle ju hvarenda själ ha retat
Att höra dem förneka gärningen.
Bra har han allt ställt till, det må jag säga
Och tror, att om han Duncans söner finge
Inunder lås och bom, — det Gud förbjude! —
Så skulle de nog spörja, hvad det kostar

Att slå ihjäl en far; desslikes Fleance.
Men tyst! För dristigt tals skull, och emedan
Han uteblef ifrån tyrannens fest,
Lär nu Macduff i onåd vara fallen.
Säg, vet ni hvar han finns?

Lord. Kung Duncans son,
Hvars ärfda värdighet tyrannen röfvat,
Till Englands hof har flytt. Den fromma Edvard
Tog honom mot så huldt, att lyckans ondska
Ej mäktar undanhålla honom något
Af furstlig hyllning. Dit gick ock Macduff
Att be den fromma kungen väcka upp
Northumberland och Siward, så att vi
Med deras hjälp och den allsmäktiges
Beskydd och nåd må kunna än en gång
Se mat på bordet, njuta sömn om natten,
Bli mördarknifvar kvitt vid våra samkväm,
Ge trogen hyllning, njuta billig heder, —
Allt platt omöjligt nu. Och denna tidning
Har retat kungen så, att han på krig
Bereder sig.

Len. Gaf han Macduff då bud?

Lord. Ja visst; men med ett kort: "jag kommer ej"
Fick budet vända ryggen till och mumla,
Som om han ville säga: "ni skall ångra
Den stund, som mig med sådant svar belastat."

Len. Och det må lända honom till en varning
Att hålla sig så fjärran som hans klokhet
Kan anse nödigt. Må en helig ängel
Till England flyga för att föra fram
Hans bud i förväg, så att frid och frälsning
Snart återvända må till detta rike,
Som lider under en förbannad hand.

Lord. Med honom göre mina böner sällskap!

(De gå)

FJÄRDE AKTEN.

Scen I. — *En mörk håla. I midten en kokande kittel*

(Åskan går. De tre häxorna uppträda)

1 Häx. Tre gånger har den gula katten jamat.
2 Häx. Ja visst; och en gång igelkotten gnällt.
3 Häx. Harpyan skriker: "det är tid!"
1 Häx. Kringom kitteln gå med flit,
Innanmätet kasta dit. —
Padda, du, som under sten,
Dar och nätter trettien,
Sof och sög af gift dig stinn,
Gå du först i kitteln in!
Alla. Fördubbla mödan, mödan fördubbla;
Heta kittel, sjud och bubbla!
2 Häx. Orm, som smög i kärrets gräs,
Uti kitteln stek och fräs;
Sjökräksöga, grodehand,
Läderlappsöga och hundetand,
Huggormstunga, gadd af slå,
Ugglevingar, ödletå,
Koka, — trolldom i hvar droppa —
Till en god helvetisk soppa!
Alla. Fördubbla mödan, mödan fördubbla;
Heta kittel, sjud och bubbla!
3 Häx. Fjäll af drake, ulfvatand,
Käft af hajfisk, vräkt på strand,
Rot af odört, gräfd ur grund
Hemligt i en midnattsstund;
Judelefver, bockegalla,
Låt uti vår kittel falla;
Därtill fina benvedskäppar,
Skurna af och spjälkade
Vid en månförmörkelse;
Hundturksnäsa, Tattarläppar,
Finger af ett mördadt barn,
Födt i diket af ett skarn
Rör och blanda idkelig,

Att det väl må samla sig;
Se'n, att ge rätt kraft och färg,
Krydda det med tigermärg!

Alla. Fördubbla mödan, mödan fördubbla;
Heta kittel, sjud och bubbla!

2 Häx. Kyl af det nu med markattsblod,
Så blir vår trolldom fast och god.

(Hecate kommer med tre andra häxor)

Hec. Väl gjordt och utan minsta fel;
Enhvar af vinsten får sin del.
Som älfvor dansen nu i ring
Vår trolldomskittel rundt omkring,
Förhäxande med sång de ting,
Som dit ni kastat in.

Sång.

Svarta gastar och hvita,
Röda gastar och grå,
Rör om, rör om, rör om
Allt hvad röras må!

(Dvärglika gestalter komma fram och röra i kitteln)

2 Häx. Ett styng i tummen säger mig,
Att något ondt hit närmar sig.
Stig in, kom när,
Eho du är!

(Macbeth uppträder)

Macb. Nå väl, I dolda, svarta midnattshäxor,
Hvad gören I?

Alla. En gärning utan namn.

Macb. Jag er besvär vid det, som här bedrifves —
Hur ock I veten hvad I veten — svaren!
Om ock I skulle släppa vindarna
Till strid mot tempeltinnar lös; om ock
Hvitskummigt haf all skeppsfart skulle sluka,
Axskjutet korn slås ned, träd splittras sönder,
Slott ramla ned på sina väktare,
Och pyramider och palatser sänka
Sitt hufvud ned till grunden; ja, om ock

Naturens skatt af lifsfrö skulle sprängas
Och till och med fördärfvet därvid sjukna —
O, svaren!
1 Häx. Tala!
2 Häx. Spörj!
3 Häx. Vi ge dig svar.
1 Häx. Månn' hellre du det hör af våra munnar,
Än våra herrars?
Macb. Låt mig skåda dem.
1 Häx. Häll i, häll i
Blod af so, som slukat snål,
Grisarna nio; fett och svål
Från stegel och hjul på glöden slå.
Alla. Kom, stora och små,
Tjänstvilliga hit och passa på!

(Tordön. Ett beväpnadt hufvud stiger upp ur kitteln)

Macb. Säg mig, okända makt, —
1 Häx. Allt hvad du vill
Han vet förut; hör och tig still!
Hufv. Macbeth, Macbeth, Macbeth, tag dig i akt
För than Macduff! — Släpp lös mig — nog jag sagt!
(Sjunker ned igen
Macb. Eho du är, haf tack för denna varning;
Du slog min fruktans strängar riktigt an.
Ett ord —
1 Häx. Han låter sig icke befalla.
Här är en annan mäktigare än.

(Tordön. Ett blodigt barn stiger upp ur kitteln)

Barn. Macbeth, Macbeth, Macbeth!
Macb. Du fyllde trenne öron, om jag hade.
Barn. Var blodig, djärf och fräck, och du skall vinna
På mänskomakt, ty ingen född af kvinna
Macbeth kan skada.
Macb. Nå så lef, Macduff!
Hvi skulle dig jag frukta? Dock, jag vill
Min säkerhet än säkrare mig göra,
Af ödet taga pant. — Du skall ej lefva;

Då kan jag säga åt min bleka fruktan:
"Du ljuger" och i stormen sofva tryggt. –

(Tordön. Ett krönt barn, med ett träd i handen, stiger upp ur kitteln)

Men hvad är det,
Som växer upp liksom en kungatelning
Och har ikring sin barnapanna vriden
Allhärskarkransen?

Häxorna. Hör, men tala ej!

Det. kr. barn. Var lejondjärf och stolt; låt dig ej bry
Af tandagnisslan eller upprorsgny:
Macbeth af ingen öfvervinnas kan,
Förr'n Birnams skog mot höga Dunsinan
Framrycker hotfullt. *(Sjunker ned igen)*

Macb. Det kan aldrig ske.
Hvem bjuder trädet roten öfverge?
Hvem värfvar skogen? Ljufva budskap! – Nog!
Krök nacken, upprorshär, tills Birnams skog
Rycks från sitt rum. Den väldige Macbeth
I förtid ej åt allmän dödlighet
Betalar skatt. Mitt hjärta klappar dock
Af lust att veta än en sak; om ock
I veten den, så sägen: skola nånsin
I detta rike Banquos barn regera?

Häxorna. Spörj icke mer!

Macb. Jag vill bli tillfredsställd:
Förbannade af mig för evigt varen,
Om ej jag får ett svar! Låt mig få veta – *(Oboer höras)*
Hvi sjunker denna kittel? Hvilka toner?

1 Häx. Kom!

2 Häx. Kom!

3 Häx. Kom!

Alla. Kommen, plågen I hans sinnen;
Kommen, skuggor, och försvinnen!

(Åtta konungar synas gå i rad efter hvarandra öfver teatern; den siste har en spegel i handen. Banquo följer efter dem)

Macb. Du liknar allt för mycket Banquos vålnad:
Bort, kronan tär mitt öga! – Och din blick,
Du andra guldomgifna hufvud, är

Den förstas lik — och tredjes! — Leda häxor,
Hvi denna syn? — En fjärde! Slocknen, ögon!
Hvad? Räcker denna rad till domedag?
En till? — En sjunde? — Mer vill jag ej se.
Därtill en åttonde! Och med en spegel,
Som visar många fler; och några ser jag
Med dubbla kronor och tredubbla spiror.
Skräckfulla syn! — Nu ser jag, det är sant.
Den blodbestänkta Banquo ler och pekar
På dem som sina efterkommande,
Hvad? Är det så?

1 Häx. Ja! Men uppå detta rum
Hvi står Macbeth så skrämd och stum?
Med vår bästa trolldomsfröjd
Görom honom glad och nöjd;
Trollmusik, ur luften kom.
Svingen er i kretsar om!
Kungen skall oss vittne bära,
Att vi vetat honom ära.

(Musik; häxorna dansa och försvinna)

Macb. Hvar äro de? Försvunna? Denna timma
Evigt förbannad i kalendern stånde! —
Kom, du därute!

(Lenox uppträder)

Len. Hvad befalls, ers höghet?
Macb. Såg du trollsystrarna?
Len. Nej, nådig herre.
Macb. De kommo ej förbi dig?
Len. Nej, i sanning!
Macb. Förpestad vare luften, som dem bär,
Fördömd enhvar, som på dem tror! — Jag hörde
Galopp af hästar; hvilken for förbi?
Len. Två eller tre, som bringa denna tidning:
Macduff har flytt till England.
Macb. Flytt till England?
Len. Ja, nådig herre.
Macb. O Tid, du går min grymma bragd i förväg!
Man hinner aldrig fatt sin föresats,

Om icke gärning går i bredd med den.
Mitt hjärtas förstling skall från denna stund
Bli handens förstling ock. I ögonblicket
Min tanke kröns med gärning —. tänkt och gjordt!
Macduffs bergfäste skall jag öfverrumpla,
Eröfra Fife och ge åt svärdets egg
Hans maka, barn och alla arma själar
Utaf hans ätt. Ej som en narr jag skryter;
Förr'n hugen kallnat, deras hjärtblod flyter.
Men inga syner mer! — Hvar äro buden?
Kom, för mig till dem. *(De gå)*

SCEN II. — *Fife. Ett rum i Macduffs slott.*

(Lady Macduff, hennes lilla son och Rosse uppträda)

L. Macd. Hvad var det då, som honom tvang att fly?
Rosse. Haf tålamod?
L. Macd. Det hade icke han.
Vanvettig flykt! Vår fruktan, om ej annat,
Till brottslingar oss stämplar.
Rosse. Ej ni vet,
Om han af klokhet eller skräck det gjorde.
L. Macd. Klokhet — att lämna hustru, lämna barn,
Hus, hem och värdigheter på en ort,
Från hvilken själf han flyr! Ej oss han älskar,
Han lyder ej naturens röst: en tätting,
Den stackars lilla fågeln, kämpar ju
För sina små i nästet emot ugglan.
Om fruktan vittnar allt, om kärlek intet,
Och klokhet finns ej i den flykt, som rusar
Så rakt mot allt förnuft.
Rosse. Min bästa fränka,
Jag ber er, sansa er, ty er gemål
Är ädel, skarpsynt, klok och känner bäst
Årstidens stormar; mer törs jag ej säga.
Men osäll är den tid, då omedvetet
Vi bli förrädare och taga skrämsel,
Fastän vi icke veta, hvad oss skrämmer,
Men drifvas på ett vildt och stormigt haf

Än hit, än dit. — Nu går jag härifrån,
Men är väl snart tillbaka här igen.
Allt har en öfvergång; det värsta kan
Bli godt igen, min fru. — Min lilla frände,
Gud signe dig!

L. Macd. Han har en far, men är dock faderlös.

Rosse. Så vek jag är! Om längre här jag dröjer,
Blir det till skam för mig och sorg för er.
Farväl med ens! *(Går)*

L. Macd. Hör, barn, din far är död.
Hvad vill du göra nu? Hur vill du lefva?

Goss. Som fåglarna, min mor.

L. Macd. Af mask och flugor?

Goss. Af hvad jag kommer öfver, liksom de.

L. Macd. Du arma fågel, fruktar du ej nätet,
Limstången eller gillret?

Goss. Hvarför det?
För arma fåglar sättas inga giller.
Min far är icke död, fast du så säger.

L. Macd. Jo, han är död. — Hvar får du nu en far?

Goss. Hvar får du själf en make, säg mig det?

L. Macd. På närmsta torg jag kan ett tjog mig köpa.

Goss. Hvad? Köpa för att sälja dem igen?

L. Macd. Du talar efter ditt förstånd, och dock
Förståndigt nog för dig.

Goss. Var min far en förrädare, mamma?

L. Macd. Ja, det var han.

Goss. Hvad är en förrädare?

L. Macd. Åh, den som svärjer på något och icke håller.

Goss. Och äro alla de förrädare, som göra så?

L. Macd. En och hvar, som gör så, är en förrädare och skall hänga.

Goss. Skola alla de bli hängda, som svärja och icke hålla?

L. Macd. Hvarenda en.

Goss. Hvem skall då hänga dem?

L Macd. Det hederliga folket, förstås.

Goss. Då äro de, som svärja och icke hålla, riktiga

narrar; ty svärjare och ljugare finns det mer än tillräckligt för att slå det hederliga folket och hänga upp dem också.

L. Macd. Nå, Gud hjälpe dig, fjolliga pojke! Men hur skall du få en far igen?

Goss. Om han vore död, så skulle du gråta efter honom; och gjorde du icke det, så vore det ett godt tecken att jag fort skulle få mig en ny far.

L. Macd. Din stackars tok, så du pratar!

(En budbärare kommer)

Bud. Hell, sköna fru! Jag är af er ej känd,
Dock känner jag er höga rang fullkomligt.
Försmår ni ej ett råd af fattig man,
Så dröj ej här: Fort! fly med edra små.
Visst är det grymt att så förfära er,
Men värre gjorde jag, om jag förtege,
Att faran är så nära. Gud er skydde!
Jag törs ej dröja här. *(Går)*

L. Macd. Hvart skall jag fly?
Ej något ondt jag gjort. Dock minns jag nu:
Jag lefver i en värld, där onda bragder
Rätt ofta prisas, och där dygden stundom
En farlig dårskap nämns. Ack, hvarför då
Begagna mig utaf det kvinnovapnet:
"Ej något ondt jag gjort?"

(Två mördare komma in)

Hvad är det där
För anleten?

Den ene mörd. Hvar är er man?

L. Macd. Jag hoppas, —
Ej på en så vanhelgad ort, där du
Och dina likar kunna finna honom.

Mörd. Han är förrädare.

Goss. Det ljuger du,
Ragghåriga krabat!

Mörd. Hvad nu, ditt kryp!
Förrädaryngel! *(Sticker honom)*

Goss. Han har mördat mig!
Spring, spring, min mor, jag ber dig!
(Lady Macduff flyr och skriker "mord." Mördarne förfölja henne)

Scen III. — *England. En park vid kungliga slottet.*

(Malcolm och Macduff uppträda)

Malc. Låt oss en skuggrik, ensam ort oss söka
Och där med tårar lätta våra bröst.
Macd. Nej, låt oss hellre gripa våra slagsvärd
Och, som det ägnar tappra männer, kämpa
För vår medfödda rätt, som fallit kull.
Hvar morgon ny hörs nya änkors jämmer
Och nya faderlösas skri; ny sorg
Hvar morgon slår mot himlens hvalf, som ljudar,
Som om det kände hela Skottlands smärta
Och jämrade tillbaks i samma ton.
Malc. Det som jag tror, beklagar jag; och tror
Det som jag vet; och kan jag något hjälpa,
Så skall vid läglig tid jag ock det göra.
Hvad ni berättat mig kan vara sant.
Tyrannen där, hvars blotta namn förpestar
Vår tunga, som det nämner, var dock fordom
För ärlig ansedd; ni höll honom kär:
Än har han er ej skadat. Jag är ung,
Men något kunde ni likväl förtjäna
På mig hos honom: klokt det är att offra
Ett stackars menlöst lamm för att försona
En vredgad gud.
Macd. Jag är ej nedrig.
Malc. Men det är Macbeth.
Ett godt och dygdigt sinne kan ge med sig
För härskarns maktspråk. — Ack, förlåt! Min tanke
Ej kan till annat, än ni är, er göra.
Än skina änglar klart, ehuruväl
Den klaraste utaf dem alla föll.
Om allt hvad ondt är bure dygdens anlet,
Ser dygden likväl alltid ut som dygd.
Macd. Så har jag då förlorat allt mitt hopp!

Malc. Just där kanhända, hvar jag fann mitt tvifvel.
Hvi öfverge så plötsligt barn och maka —
Så dyra panter, starka kärleksband —
Förutan afskedstagande? Jag ber,
Min misstro vare icke er till skymf,
Blott mig till säkerhet. Ni kan ju vara
En ärans man, ehvad jag också tänker.

Macd. Blöd, blöd, mitt arma land! — O tyranni,
Lägg du din grundval fast, ty redligheten
Djärfs icke hindra dig! — Lid nu ditt onda,
Din rätta härskare har blifvit skrämd!
Farväl, min prins; jag ville icke vara
Den bof, som du mig anser för, ej ens
För allt det land tyrannen har i klorna
Och österns skatter till.

Malc. Blif icke stött!
Jag talar ej af misstro blott till er.
Jag tror, att landet dignar under oket;
Det gråter, blöder; hvarje dag som gryr
På nytt ger nya sår. Jag tror därjämte,
Att armar nog upplyftas för min rätt,
Och här har Englands ädelmod mig bjudit
Mång tusen tappra. Men, med detta allt —
När jag en gång tyrannens hufvud trampar,
Ja bär det på mitt svärd — skall likaväl
Mitt arma land mer ondt än förr få bära,
Mer lida, och på margfaldt flera sätt,
Af efterträdaren.

Macd. Hvem menar ni?

Malc. Jag menar mig, i hvilken allsköns odygd,
Det vet jag bäst, så blifvit ympad in,
Att när den spricker ut, en svart Macbeth
Mot mig skall synas ren som snö, och Skottland
Erkänna honom för ett lamm, om han
Med min gränslösa elakhet blir jämförd.

Macd. Ej helvetet med sina legioner
En djäfvul har så led, att han går upp
Emot Macbeth.

Malc. Åh ja, blodgirig är han,
Vällustig, girig, opålitlig, falsk,
Ilsken och lömsk; har smak af hvarje synd,
Som har ett namn. Men ingen botten, ingen,
Finns på min vällust. Edra hustrur, döttrar,
Matronor, jungfrur kunde icke fylla
Min lustas afgrund. Min begärelse
Nedbryter alla måttlighetens dammar,
Som sättas i min väg. Bättre Macbeth,
Än sådan en, till kung!

Macd. Omåttlig vällust
Är ock ett tyranni till sin natur,
Har mången lycklig tron i förtid tömt
Och störtat mången kung. Men räds dock ej
Att taga hvad er tillhör. Ni kan gärna
Er lystnad beta på ett vidsträckt fält
Och likväl synas kall i världens ögon.
Nog finnas de, som äro villiga:
Omöjligt bor i er en gam så glupsk,
Att den uppslukar alla dem, som vilja
Åt majestätet offra sig, om det
Har slika böjelser.

Malc. Än mer; det gror
I min fördärfvade natur en sådan
Omättlig snålhet, att om kung jag vore,
Jag nedhögg adeln för att få dess gods.
Den enas hus, den andras nipper tog
Och blef, ju mer jag fick, liksom af kryddor,
Dess hungrigare blott. Med alla goda,
Med alla redliga jag sökte sak
Och gjorde slut på dem för vinnings skull.

Macd. Den lasten sitter djupare; den växer
På mer fördärflig rot än någonsin
Vällustens sommarblomster. Den var svärdet,
Som våra kungar drap. Men frukta icke;
Skottland har rikdom nog att er förnöja
Med hvad er rättsligt tillhör. Allt det där
Görs väl af andra edra dygder drägligt.

Malc. Men jag har inga. Kungadygderna
Rättvisa, sanning, hof, ståndaktighet,
Nåd, mildhet, ödmjukhet, ihärdighet,
Gudsfruktan, kraft, förtröstan, hjältemod,
Har jag ej tecken till; men öfverflöd
På alla sorters synder, dem jag öfvar
På många vis. Ja, — fick jag lof — jag hällde
Endräktens söta mjölk åt helvetes,
Upprörde världens frid, fördärfvade
All enighet, som finns.
Macd. O Skottland, Skottland!
Malc. Bör nu en sådan en regera, säg?
Jag är, som jag har sagt.
Macd. Regera? Nej;
Han bör ej lefva. — Ack, elända folk,
Förtryckt utaf en blodig usurpator,
När ser du dina bättre dagar åter,
Då nu din kronas rätta arfving står
Utaf sin egen mun fördömd och bannlyst
Och hädar själf sitt blod? — Din store fader
Ett helgon var, och drottningen, som bar dig,
Sågs oftare på sina knän än upprätt
Samt dog hvar dag hon lefde. Nu farväl!
De laster, som du själf tillägger dig,
Ha bannlyst mig ur Skottland. — O, mitt hjärta,
Ditt hopp är slut!
Malc. Macduff, din ädla vrede,
Ett redlighetens barn, har ur min själ
Det svarta tviflet plånat ut, försonat
Min tanke med din heder och din ära.
Den djäfvulska Macbeth har ofta sökt
Att genom slika snaror locka mig
Uti sitt våld, och blott försiktighet
Afhåller mig från öfverilad tillit.
Dock, Herren döme mellan dig och mig!
Här öfverlåter jag mig helt och hållet
Åt dig och återkallar hvad jag sagt
Mig själf till skam och nesa samt förklarar

De fel och fläckar, som jag tillagt mig,
För oförenliga med min natur:
Jag vet af ingen kvinna än; har aldrig
En mened gjort, har knappast eftertraktat
Mitt eget ens, har aldrig brutit tro
Och skulle ej en gång den ena djäfvuln
Förråda åt den andra. Sanning är
Mig kär som lifvet, och min första lögn
Var denna på mig själf. Mitt hela väsen
Dig ägnas och mitt arma fosterland,
Dit, förr'n du kom, den gamle Siward redan
Marschfärdig stod med tiotusen man,
Väl rustade. Vi följa honom åt;
Må, lika visst som striden rättvis är,
En lycklig utgång bli vår lott! – Ni tiger?

Macd. Svårt är att genast kunna sammanfatta
Med ovälkomna saker så välkomna.

Malc. Godt; mer härnäst. –

(En läkare uppträder)

Går kungen ut i dag?

Läk. Ja, herre; många arma själar vänta
Uppå hans bistånd. Deras sjukdom trotsar
All konstens makt; men om han blott dem vidrör,
Har himmelen hans hand välsignat så,
Att de bli friska genast.

Malc. Tack, herr doktor.

(Läkaren går)

Macd. Hvad sjukdom är det?

Malc. Sjukan kallas den;
Ett underverk, som, sedan hit jag kom,
Jag ofta sett den goda kungen göra.
Hur han till himlen beder, vet han bäst,
Men svåra hemsökt folk, af sårnader
Och svulster fulla, ömkliga att skåda,
All läkarhjälps förtviflan, botar han,
Kring deras hals ett guldmynt hängande
Med bön till Gud. Man säger, att han lämnar
I arf åt sina efterkommande

Sin läkdomskraft. Med undergörandet
Förenar han en himmelsk siargåfva,
Och stor välsignelse, vid tronen fästad,
Förkunnar honom vara högt benådad.

(Rosse uppträder)

Macd. Hvem kommer där?
Malc. En landsman, men jag kan
Ej ännu säga, hvem det är.
Macd. Välkommen,
Min dyra frände!
Malc. Nu jag känner honom; —
Afvänd, o gode Gud, allt hvad oss gör
Till främlingar!
Rosse. Jag säger därtill amen!
Macd. Står Skottland kvar ännu?
Rosse. Ack, arma land,
Som nästan ryser för sig själft! Det kan
Ej mer vår moder kallas, men vår graf;
Där endast den, som ej af något vet,
Kan någon gång på munnen dra; där suckar,
Verop och jämmerskri, som spränga luften,
Ej aktas på; där våldsam smärta anses
För vanlig yrsel; ingen frågar efter
För hvem det grafrings; goda mänskors lif
Förr vissnar än på deras hatt en blomma:
Man dör, förr än man sjuknat.
Macd. Hvilken målning,
För stark och dock för sann!
Malc. Hvad våld var sist
Märkvärdigast?
Rosse. Den som berättar det,
Som är en timma gammalt, hvisslas ut.
Hvar stund har födt ett nytt.
Macd. Hur mår min hustru?
Rosse. Jo, — väl.
Macd. Och alla mina barn?
Rosse. Ock väl.
Macd. Tyrannen har ej deras frid bestormat?

Rosse. Frid hade de, när jag dem lämnade.
Macd. Var ej så karg på svar; hur är det fatt?
Rosse. När jag for hit att bringa er de budskap,
Som tungt jag burit på, gick där ett rykte,
Att det med mången duktig karl var ute.
Och det befanns så mycket mera troligt,
Som jag tyrannens krigsmakt såg på marsch.
Nu tarfvas hjälp. Ert öga skall i Skottland
Soldater skapa, lära kvinnor fäkta
För räddning ur eländet.
Malc. Vare det
För dem en tröst, att vi oss ämna dit.
England har lånat oss den tappra Siward
Och tiotusen man, en mer förfaren,
En tapprare soldat ej står att finna
I kristenheten.
Rosse. Ack, om jag er kunde
Ge lika tröst tillbaks! Men jag har ord,
Som borde tjutas fram i ödemarken,
Där intet öra hör.
Macd. Hvem angå de?
Är sorgen allmän? Eller tillhör den
Ett enskildt bröst?
Rosse. Ej finns en ärlig själ,
Som ej tar del däri; fast största lotten
Er ensam tillhör.
Macd. Om den tillhör mig,
Förhåll den icke; låt mig få den genast.
Rosse. Afsky då ej för evigt denna röst,
Som bringar dig det sorgligaste ljud,
Som än ditt öra fattat.
Macd. Ha! Jag gissar.
Rosse. Er borg är öfverfallen; barn och maka
Grymt mördade. Att nämna sättet vore
Att lägga er stendöd på hela högen
Af mördade.
Malc. Barmhärtighetens Gud! —
Nej, karl! drag icke hatten ned i pannan:

Gif smärtan ord: den sorg, som målet mister,
Det kvalda hjärtat pinar, tills det brister.

Macd. Och barnen ock!

Rosse. Barn, maka, tjänstfolk, alla,
Som man fick fatt.

Macd. Och jag, som ej var där! —
Min hustru ock?

Rosse. Jag sade det.

Malc. Haf tröst.
Vår starka hämnd skall bli ett läkemedel
Till botande af denna dödssorg.

Macd. Han
Har inga barn! — O, alla mina små!
Ni sade alla? — Helvetsrofdjur! — Alla?
Hvad? Alla mina söta små och modren
Uti ett enda hugg?

Malc. Bär sorgen som en man.

Macd. Det skall jag göra,
Men måste också som en man den känna.
Jag måste tänka på att det har lefvat,
Som mig så dyrbart var. — Såg himlen på
Och ville icke gifva dem sitt skydd?
Du syndiga Macduff, de blefvo alla
För dig nedgjorda. Jag eländige!
För mina synder, ej för deras egna,
Kom mordet öfver deras själar. Himlen
Beskäre dem sin ro!

Malc. Låt detta slipa
Er klingas egg; låt sorgen blifva harm,
Gör icke hjärtat vekt, förvilda det.

Macd. O, gråta kunde jag liksom en kvinna
Och låta tungan rasa! — Men, o himmel,
Förtag allt uppskof! För oss samman, mig
Och denna Skottlands djäfvul, arm mot arm;
Ställ honom inom svärdshugg; om han undgår,
Må himlen också gifva honom till!

Malc. Det är en manlig ton. Kom fort till kungen!
Vårt folk är redo; afsked fattas blott.

Macbeth till skörd är mogen; himlens makter
Re'n hvässa lian. — Gläd dig bäst du vill:
Den natt, som aldrig dagas, räcker till.

(De gå)

FEMTE AKTEN.

Scen I. — *Dunsinan. Ett rum i slottet.*

(En läkare och en kammarfru uppträda)

Läk. Två nätter har jag vakat med er, men finner alls icke er utsago bekräftad. När gick hon sist i sömnen?

Kammarfr. Sedan hans majestät drog i fält, har jag sett henne stå upp af sängen, taga sin nattrock på, gå in i sitt kabinett, taga fram papper, vika det, skrifva därpå, läsa, försegla det samt återvända till sängs, och allt detta i den djupaste sömn.

Läk. En stor oordning i naturen, att på en gång njuta sömnens välgärning och sysselsätta sig, som om man vore vaken! Under denna slumrande oro — utom det att hon går och företar sig dylika saker — har ni hört henne tala, och hvad säger hon?

Kammarfr. Hvad jag ej vill säga henne efter.

Läk. För mig kan ni säga det; och det är alldeles i sin ordning, att ni gör det.

Kammarfr. Hvarken för er eller någon annan, då jag inga vittnen har, som kunna bestyrka mitt tal.

(Lady Macbeth kommer med ett ljus i handen)

Ser ni, där kommer hon! Det är just hennes sätt; och så sant jag lefver, i djupaste sömn. Gif akt på henne; var stilla!

Läk. Hur kom hon åt ljuset?

Kammarfr. Det stod bredvid hennes säng. Hon har ljus hos sig beständigt; det är så hennes befallning.

Läk. Ni ser hennes ögon äro öppna.

Kammarfr. Ja, men synförmågan är tillstängd.

Läk. Hvad gör hon nu? Se hur hon skubbar sina händer.

Kammarfr. Det är hennes vana att bära sig åt så, som

om hon tvättade sina händer. Jag har sett henne hålla på därmed väl en fjärdedels timme.

L. Macb. Där är dock ännu en fläck.

Läk. Tyst, hon talar! Jag vill skrifva upp hvad hon säger, för att desto bättre underhjälpa minnet.

L. Macb. Bort, fördömda fläck, bort, säger jag! — Ett, två; nu är rätta tiden att göra't. — Helvetet är mörkt! — Fy, mylord, fy! en soldat, och rädd? — Hvad behöfva vi frukta, att det blir bekant, då ingen är mäktig nog att ställa oss till ansvar? — Men hvem skulle ha trott, att den gamle mannen hade så mycket blod i sig?

Läk. Hör ni?

L. Macb. Thanen af Fife hade en hustru; hvar är hon nu? — Hvad? Skola dessa händer då aldrig bli rena? — Inte mer så, min kung, inte mer så! Ni fördärfvar alltihop med att spritta upp så där.

Läk. Fortfar, fortfar! Ni har varit med där ni icke borde.

Kammarfr. Hon har sagt hvad hon ej borde, det är jag säker på. Himlen vet, hvad hon har varit med om.

L. Macb. Här är ännu blodlukten kvar; alla Arabiens vällukter skulle ej kunna rena denna lilla hand. Oh, oh, oh!

Läk. Hvilken suck var icke det! Hennes hjärta är tungt belastadt.

Kammarfr. Jag ville ej ha ett sådant hjärta i kroppen för hela personens värdighet.

Läk. Godt, godt!

Kammarfr. Gud gifve, att det så vore!

Läk. Denna sjukdom går öfver min konst. Men jag har känt människor, som gått i sömnen och likaväl dött kristeligen i sin säng.

L. Macb. Tvätta edra händer, tag på nattrocken, se ej så blek ut. — Jag säger er än en gång: Banquo är begrafven, han kan ej komma ur sin graf.

Läk. Verkeligen?

L Macb. Till sängs, till sängs! Det klappar på porten. Kom, kom, kom, kom, gif mig er hand! Det som är

gjordt, kan ej bli ogjordt. — Till sängs, till sängs, till sängs! *(Går)*

Läk. Går hon nu till sängs?

Kammarfr. Genast.

Läk. Man hviskar till hvarann om stygga saker.
Af gräslig handling födes gräslig ångest;
Den kvalda själ'n förtror åt döfva kudden
Förskräckeliga hemligheter. Prästen
Behöfs långt bättre här än läkaren. —
Gud, Gud, förlåt oss alla! Akta henne,
Tag undan allt, hvarmed hon kan sig skada;
Haf ögonen på henne. — Nu farväl;
Att henne se har skakat upp min själ;
Jag törs ej säga, hvad jag tror.

Kammarfr. God natt! *(De gå)*

Scen II. — *En slätt nära Dunsinan.*

(Menteth. Cathness, Angus, Lenox och soldater uppträda med trummor och fanor)

Ment. Hit nalkas Englands härsmakt, förd af Malcolm,
Hans farbror Siward och Macduff, den tappre.
Af hämnd de glöda. Sådan sak som deras
Till bardalek och blodtörst kunde reta
Ett helgon till och med.

Ang. Vid Birnams skog
Blir lämpligast för oss att möta dem;
Den vägen komma de.

Cathn. Vet ingen här,
Om Donalbain i sällskap är med brodren?

Len. Det är han säkert ej; jag har en lista
På hela adeln. Siwards son är med
Och mången skägglös pilt, som nu vill visa
Sitt första mandomsprof.

Ment. Hvad gör tyrannen?

Cathn. Det starka Dunsinan han skarpt befäster.
Att han är galen, säga några; andra,
Som hata honom mindre, kalla det
Ett raseri af mod. Men säkert är

Att han ej mer sin sjuka sak kan spänna
I ordnings gördel in.
Ang. Nu känner han,
Hur dessa lönmord klibba vid hans hand;
Ett stundligt uppror förehåller honom
Hans trolöshet, och de, som han befaller,
Af fruktan lyda, ej af böjelse.
Nu känner han sin kungatitel hänga
Kring honom lös, liksom en jättes rock
Uppå en dvärgväxt tjuf.
Ment. Hvad under då
Att hans pestsjuka själ far upp och studsar,
När allt, som finns däri, fördömer sig,
För det att d ä r det finns?
Cathn. Kom, låt oss gå
Och hylla den, som vi vår hyllning skylla;
Upp till den sjuka statens läkare:
Med honom gjute vi för landets väl
Vårt hjärteblod, och det till sista droppen!
Len. Tillfyllest är, om blott vi daggbestänka
Vår kungaros och skadligt ogräs dränka.
Nu går vår marsch till Birnam. *(De marschera öfver teatern.*

Scen III. — *Dunsinan. Ett rum i slottet.*

(Macbeth, en läkare och svit uppträda)

Macb. Ej mer om sådant! Låt dem alla fly!
Förr'n Birnams skog mot Dunsinan går fram,
Når skräck mig icke. Den där pojken Malcolm?
Är han ej född af kvinna? Andarna,
Som alla månskoöden känna, sade:
„Räds ej, Macbeth; ej någon, född af kvinna,
Skall dig besegra.“ — Rymmen, falska thaner,
Och blanden er med Englands veklingar;
Min härskarsjäl, mitt oförskräckta hjärta
Ej böjs af skräck, ej nås af tviflets smärta.

(En betjänt kommer)

Dig sote djäfvuln svart, mjölkbleka slyngel!
Hvar fick du denna uppsyn af en gås?

Betj. Där är tiotusen —
Macb. Gäss?
Betj. Nej, knektar!
Macb. Klös dig i synen och rödfärga skrämseln,
Du kritfigur! Nå, hvilka knektar, usling?
Fan dig anamme! Blek som lärft, du narrar
Enhvar till fruktan. Hvilka knektar, bleknos?
Betj. Det engelska krigsfolket, med förlof.
Macb. Bort med ditt anlete!
Kom, Seyton, Seyton! -- Jag blir riktigt sjuk,
Då jag blott skådar — Seyton! — Detta tag
För evigt lyfter eller störtar mig.
Jag lefvat länge nog. Min lefnads bana
Går in på hösten och det gula löfvet;
Och det, som skulle beledsaga åldern —
Bli ärad, älskad, lydd, af vänner hyllad —
Kan jag ej vänta mig; men i dess ställe
Förbannelser, ej sagda högt, men djupa,
Munväder, smicker, som det arma hjärtat
Mig gärna vägrade, om blott det tordes. —
Seyton!

(Seyton kommer)

Seyt. Hvad är min konungs nådiga behag?
Macb. Hvad nytt för öfrigt?
Seyt. Allt bekräftar sig,
Som redan är berättadt.
Macb. Jag vill slåss,
Tills allt mitt kött från benen blifvit hackadt.
Tag hit min rustning.
Seyt. Än behöfs den ej.
Macb. Jag tar den på. Sänd ut mer rytteri,
Låt genomströfva landet; häng enhvar,
Som nämner fruktan. — Gif mig hit min rustning. —
Hur mår den sjuka, doktor?
Läk. Ej så sjuk
Som kvald af mörka fantasiers hop,
Som nekar henne ro.
Macb. Kurera det.

Kan du ej ge recept mot sjukligt sinne,
Ur minnet rycka upp inrotad sorg,
Utplåna hvad i hjärnan kvalen skrifvit
Och rensa bort med glömskans ljufva motgift
Ur bröstet det fördärfveliga ämne,
Som ligger tungt på hjärtat?

Läk. Däri måste
Den sjuka själf sig hjälpa.

Macb. Nå, kasta då för hundarna din läkdom;
Den duger ej för mig. – Kom, hjälp mig spänna
Min rustning på; tag hit kommandostafven. –
Seyton, sänd ut dem. –
Nå, doktor, mina thaner öfverge mig; –
Fort, skynda! – Doktor, om du kunde känna
Mitt land på pulsen, leta ut dess sjukdom
Och rena det till all sin forna hälsa,
Jag skulle prisa dig så gällt, att Eko
Gällt skulle prisa dig. – Spänn af igen! –
Hvad för rabarber, senna eller dylikt
Kan väl afföra dessa Engelsmän?
Har du hört af dem?

Läk. Ja, min nådig herre,
De stora krigstillrustningarna göra,
Att något spörjs.

Macb. Sänd efter mig det där. –
Mig lär väl icke döden gripa an,
Förr'n Birnams skog går fram mot Dunsinan. *(Går)*

Läk. Ack, vore jag väl dädan! Ej profit,
Om än så stor, mig skulle locka dit. *(Alla gå)*

SCEN IV. – *En slätt nära Dunsinan. På afstånd en skog.*

(Med flygande fanor och klingande spel uppträda Malcolm, den gamla Siward, den unga Siward, Macduff, Menteth, Cathness, Angus, Lenox, Rosse och soldater)

Malc. Jag hoppas, fränder, att den dag är nära,
Då man är säker i sin kammare.

Ment. Det tviflar jag ej på.

Siw. Hvad kallas skogen,
Som ligger där framför oss?
Ment. Birnams skog.
Malc. Låt hvar soldat här hugga sig en gren
Och bära den framför sig; så vi skyla
Vårt rätta antal och förvilla ögat
På fienden.
1 Sold. Skall ske.
Siw. Det spörjs ej annat
Än att tyrannen, full af tillförsikt,
I Dunsinan sig slagit ned och vill
Uthärda en belägring utaf oss.
Malc. Det är hans sista hopp. Ty öfverallt,
Så snart den minsta lägenhet sig yppat,
Ha små och stora rest sig upp mot honom.
Han lydes blott af tvunget folk, hvars hjärtan
Ej heller höra honom riktigt till.
Macd. Låt vårt rättvisa klander bida på
Utgångens dom; oss tillhör nu att handla
Som kloka krigsmän.
Siw. Nu den stund sig närmar,
Som afgör på ett omotsägligt sätt
Så våra skyldigheter som vår rätt.
Med tankegrubbel får man ej besked;
Skall något ske, bör svärdet vara med.
Till svärdet vädja vi. *(De gå)*

Scen V. — *Dunsinan. Inom slottet.*

(Macbeth, Seyton och soldater uppträda med trummor och fanor)

Macb. Häng våra fanor på den yttre muren;
Man ropar jämt: "de komma." Borgens fasthet
Åt en belägring ler. Där må de ligga,
Tills sjukdom eller svält uppäter dem.
Om deras makt ej styrktes af de våra,
Vi skulle djärft ha mött dem, skägg mot skägg,
Och piskat hem dem nesligt.
(Krinnoskri bakom scenen)
Hvilket buller?

Seyt. Det är ett skri af kvinnor, nådig herre.

(Går)

Macb. Jag nästan har glömt bort, hur fruktan smakar.
Det var en tid. då iskall rysning grep mig
Vid ufvens skri, och då mitt täta hår
Vid en förskräcklig saga for i vädret
Och stod upprätt, som om det hade lif.
Min kvällsvardsgäst har själfva fasan varit,
Den är förtrolig med min mördarhug
Och skrämmer mig ej mer.

(Seyton kommer tillbaka)

Hvi skreko de?

Seyt. Min nådig herre, — drottningen är död.

Macb. Hon skulle dött en annan gång; —
Man hade väl fått tid för sådant budskap. —
I morgon och i morgon och i morgon!
Så kryper det så sakta dag från dag
Till sista stafvelsen af lifvets bok;
Och hvarje gårdag har lyst fram en narr
Till dunkel graf. Ut, ut, du korta ljus!
En skugga blott, som går och går, är lifvet;
En stackars skådespelare, som larmar
Och gör sig till, en timmas tid, på scenen
Och sedan ej hörs af. Det är en saga
Berättad af en dåre; låter stort,
Betyder intet. —

(En budbärare kommer)

Du något har att säga; ut med det!

Budb. Min nådigaste kung!
Jag skulle säga något, som jag tror
Att jag har sett, men vet ej hur —

Macb. Nå, tala!

Budb. Då jag som skiltvakt stod på kullen där,
Såg jag åt Birnam till, och se! mig tycktes,
Att skogen börja' gå.

Macb. Du ljuger, slaf! *(Slår honom)*

Budb. Er vrede drabbe mig, om så ej är;

Inom en fjärndels mil ni ser den komma;
Som sagdt, en skog som går.
Macb. Har du sagt osant,
Skall lefvande i närmsta träd du hängas,
Tills svält dig krymper hop. Har du sagt sant,
Gör gärna då detsamma du för mig!
Jag drar min käckhet in och börjar ana
Den ondes dubbelmeningar; han ljuger,
Som om han talte sanning: "frukta ej,
Förr'n Birnams skog går fram mot Dunsinan." —
Nu går en skog ju fram mot Dunsinan. —
Upp, upp, till vapen! — Om hvad han förkunnar
Bekräftar sig, då är det lika när,
Om bort jag flyktar eller stannar här.
Jag börjar att vid solen blifva led;
Må gärna hela världen störta ned! —
Slå larm! — Du storm, vräk högt fördärfvets sjö,
Jag skall åtminstone i pansar dö. *(De gå)*

Scen VI. — *Utanför slottet.*

(Malcolm, Siward, Macduff och deras troppar komma med flygande fanor och klingande spel. Soldaterna hafva grenar i händerna)

Malc. Nu ha vi kommit lagom nära; kasten
Löfskärmarna till marken, visen er
Uti ert rätta skick. — Ni, värde farbror,
Skall med er ädla son den främsta skaran
I striden föra fram. Macduff och vi
Besörja hvad för öfrigt är att göra
Och oss har ålagdt blifvit.
Siw. Nu farväl! —
Blott ej i kväll tyrannen undgår oss,
Må vi få stryk, om ej vi kunna slåss!
Macd. Låt samtliga trumpeterna nu skalla
Och oss till blod och död högtidligt kalla!
(De marschera vidare. Vapengny bakom scenen)

Scen VII. — *En annan del af valplatsen.*

(Macbeth uppträder)

Macb. Vid pålen står jag bunden, kan ej fly,
Men måste som en björn uthärda hetsen.
Hvar är nu den, som kvinna ej har födt?
För honom räds jag, men för ingen annan.

(Den unga Siward kommer)

Den u. Siw. Ditt namn?
Macb. Får du det höra, blir du rädd.
Den u. Siw. Nej, icke ens om det så glödhett vore
Som något namn i hela helvetet.
Macb. Jag heter Macbeth.
Den u. Siw. Då kan ej satan själf
Ett ord mer vidrigt för mitt öra nämna.
Macb. Ej heller mer förfärligt.
Den u. Siw. Ha, du ljuger,
Ohyggliga tyrann! Det skall mitt svärd
Bevisa dig. *(De fäkta. Den unga Siward faller)*
Macb. Du var af kvinna född. —
Jag ler åt svärd, ser med förakt och hån
På vapen svängda af en kvinnoson. *(Går)*

(Vapengny. Macduff uppträder)

Macd. Där hörs tumultet; — visa dig, tyrann!
Om du blir dräpt, och ej af mina hugg,
Får jag ej fred för barns och hustrus spöken.
Jag kan ej dessa usla Kerner slå,
Som äro hyrda för att bära lansen;
Nej du, Macbeth! Ty annars må mitt svärd
Med eggen hel och utan hjältebragd
I skidan sänkas ned. — Där bör du finnas,
Ty detta gälla svärdsgny tyckes fira
En hög person. Jag har en enda bön:
Låt mig få rätt på honom, lycka! *(Han går)*

(Vapengny. Malcolm och Siward komma)

Siw. Hitåt!
Kom hit, min prins; godvilligt gaf sig borgen.
Här slåss tyrannens folk på båda sidor,
Och våra thaner kämpa hjältemodigt.

Snart tillhör dagen helt och hållet oss,
Helt litet återstår för oss att göra.

Malc. Vi kommit hop med fiender, som hugga
På sidan om oss.

Siw. Kom i borgen in. *(De gå)*

(Vapengny. Macbeth kommer)

Macb. Hvi skulle jag nu spela romersk narr
Och dö för eget svärd? Än finnas lif,
Som det är bättre till att hugga på.

(Macduff kommer tillbaka)

Macd. Kom hit, du helvetshund, kom hit!

Macb. Af alla mänskor endast dig jag undvek;
Gå från mig, du: min själ är med ditt blod
För svårt belastad re'n.

Macd. Jag har ej ord,
Min röst bor i mitt svärd. Du bof, mer blodig
Än språk har uttryck för! *(De fäkta)*

Macb. Förlorad möda!
Du lika lätt den osårbara luften
Med svärdsegg rista kan, som såra mig.
Vänd klingan mot en hjässa, som kan blöda;
Mitt lif förtrolladt är och ger ej med sig
För någon kvinnofödd.

Macd. Förtvifla då
Och låt den ängel, som du tjänt, dig säga:
"Macduff blef ofullgången skuren ut
Utur sin moders lif!"

Macb. Fördömd den tunga, som mig detta sade;
Den har min bästa mannakraft förlamat! —
Sätt ingen lit till dessa falska djäflar,
Som hålla tro och lofven mot vårt öra,
Men svika hoppet. — Ej jag slåss med dig!

Macd. Nå, gif dig då, pultron!
Och lef för att af världen bli begapad.
Vi skola, som man gör med underdjur,
Afmåla dig och på en stång dig sätta
Med underskrift: "här får man se tyrannen."

Macb. Jag vill ej ge mig för att kyssa stoftet

För gossen Malcolms fot och utstå hetsjakt
Af pack och slödder, som förbanna mig.
Kom också Birnams skog till Dunsinan,
Och är du icke utaf kvinna framfödd,
Jag frestar dock mitt sista, sätter skölden
Framför min barm; begynn ditt anfallslopp;
Förbannad den, som säger först: "håll opp!"

(De gå ut fäktande)

(Det blåses till återtåg. Malcolm, Siward, Rosse, Lenox, Angus, Cathness, Menteth och soldater komma med flygande fanor och klingande spel)

Malc. Jag hoppas, att de vänner, som vi sakna,
Må välbehållna återfinnas.

Siw. Några
Vi måste mista; dock, om jag ser rätt,
Har denna stora dag ej varit dyrköpt.

Malc. Macduff man saknar och er ädla son.

Rosse. Er son, mylord, sin krigarskuld betalat;
Han lefde blott till dess han blef en man.
Knappt hade han med hjältemod det visat,
Ej vikande från platsen, där han stridde,
Förr'n som en man han dog.

Siw. Han är då död?

Rosse. Ja, och från fältet bortförd. Mät er sorg
Ej efter värdet af hvad ni förlorat,
Ty då blir aldrig slut på den.

Siw. Säg, hade
Han såren frammanföre?

Rosse. Ja, i pannan.

Siw. Nå väl,
Guds krigsman vare han! Om ock jag hade
Så många söner som jag hårstrån har,
Jag kunde ej en bättre död dem önska.
Nu är hans likpsalm sjungen.

Malc. Han är värd
En större sorg; den skall bestås af mig.

Siw. Nej, ingen större; redan nog han fått:

Sin skuld han gäldat och med äran gått.
Med honom vare Gud! — Ny tröst här kommer.

(Macduff kommer med Macbeths hufvud på en lans)

Macd. Hell, konung! ty du är det. Skåda här
Våldskräktarns hufvud; nu är världen fri.
Jag ser dig kringhvärfd af ditt rikes pärlor;
Min hälsning talar uti deras hjärtan,
Må deras röster jubla högt med min:
"Hell, Skottlands konung!"
Alla. Skottlands konung, hell!

(Fanfarer)

Malc. Vi skola icke mycken tid förspilla,
Förr'n vi uppgöra räkning med er kärlek
Och gälda våra skulder. Thaner, fränder,
Från denna stund I ären grefvar alla:
De första, som en Skottlands kung har nämnt
Till sådan rang. Hvad mer att göra är —
Och hvad med tiden nyplanteras måste —
Hemkallandet af biltog-vordna vänner,
Som lyckligt undgått tyranniets snaror;
Bestraffandet af dem, som grymt betjänat
Den döda slaktarn och hans afgrundsdrottning,
Som, efter sägen, själf med våldsam hand
Sitt lif förspillt: — för detta allt och mer
Som oss åligger, skola med Guds nåd
På läglig tid och ort vi finna råd.
Med tack åt en och hvar och tack åt alla
Till kröningen i Scon vi nu er kalla.

(Fanfarer. Alla gå)

ANMÄRKNINGAR.

MACBETH.

Sid. 3. När bestämmas härnäst våra mötesstunder, m. m. I denna scen har öfversättaren i det närmaste bibehållit Geijers ord.

— Där ock Macbeth anträffas lär. Öfversättaren här upptagit den ursprungliga och rätta accentuationen af namnet Macbeth. Det har i originalet öfverallt, utom på ett enda ställe, där dock versen tyckes vara korrumperad, tonvikten på sista stafvelsen. Samma förhållande är med namnet Macduff. Shakspere rimmar Macduff mot *enough* och Macbeth mot *death, breath,* o. s. v. Detta är ock skälet, hvarför öfversättaren på ett ställe i fjärde akten vågat rimma Macbeth mot dödlighet.

— Jag kommer, grå Malin. Grå Malin *(Graymalkin)* är häxans katt, som jamar efter sin matmor. *Paddock,* paddan, är också ett dylikt hemskt trollväsende.

Sid. 4. Kerner och Gallowglasser. Jmfr noten till Henrik den sjette, andra delen, sid. 81.

— Upprorssynden. Öfversättaren läser *damned quarrel,* icke *damned quarry.*

Sid. 5. Thanen utaf Rosse. *Thane* är en gammal engelsk och skottsk adelstitel, ungefärligen motsvarande baron. Jmfr W. Scotts Ivanhoe.

— Bellonas brudgum. Här menas Macbeth.

— Med svärd mot svärd m. m. Öfversättaren läser: *Point against point, rebellious arm 'gainst arm.*

Sid. 6. En råtta utan svans. Enligt folktron kunde

häxor förvandla sig i hvad djurskepnad som helst; svans kunde de dock ej skapa sig.

Sid. 7. En redan färdig lycka. Macbeth var nämligen redan than af Glamis efter sin nyligen döda far, som hette Sinel. Jmfr längre ned samma sida.

Sid. 8. Vår kung har allaredan fått m. m. Öfversättaren tror ej, att originalets *happily* betyder "i en lycklig stund" eller något dylikt; Shakspere nyttjar här *happily* i stället för *haply*.

— Tätt som hagel. Öfversättaren läser: *thick as hail*, icke *thick as tale*.

Sid. 10. Intet utom det, som än ej är, är till. Aningen om den i framtiden utlofvade kronan är det enda, som i närvarande ögonblick har någon verklighet för Macbeth.

Sid. 11. Ädle frände. Malcolm den andres äldsta dotter var gift med Duncans far; den yngre var gift med Sinel, Macbeths far. Duncan och Macbeth voro således syskonbarn.

Sid. 12. Nu hän till Iverness. De skottska konungarna brukade en gång om året resa igenom landet och gästa.

— En prins af Cumberland! Macbeth hade enligt Skottlands lagar något hopp om kronan, ifall Duncan afled, innan äldsta sonen blifvit myndig. Malcolms utnämning till tronföljare redan under fadrens lifstid var således en ovälkommen nyhet och lär, enligt Holinshed, hafva varit närmaste anledningen till Macbeths beslut att med våld skaffa sig kronan.

Sid. 13. Hes själfva korpen är m. m. Lady Macbeth menar den af ridten andtrutna budbäraren.

Sid. 14. Håll, håll! Detta har afseende på det vanliga utrop, med hvilket skiljedomare gjorde slut på ett envig.

— Sörjas bör för honom, som väntas hit. *He that's coming must be provided for.* Detta har icke afseende på några förberedelser till artigt emottagande; det är lady Macbeths första ord till sin man om det mord, som skulle ske om natten.

— Att skifta färg om fruktan vittne bär. Ori-

ginalets ord *to alter favour ever is to fear* kunna äfven tolkas: "skiftar man färg, håller man icke god min, så uppväcker man misstankar." Orsaken hvarför öfversättaren föredrager den förra tolkningen är den, att lady Macbeth genom hela stycket retar sin man just med förebråelser för feghet. Han har således tolkat detta ställe med afseende på hela lady Macbeths roll.

Sid. 15. Den kärlek, som följer en m. m. Detta ställe är i originalet dunkelt och har äfven varit missförstådt. Missförståndet härrör dock däraf, att man trott, att Duncan i orden *The love that follows us* talar om sig själf och det besvär han har af andras välvilja. Sådant är dock icke förhållandet. De första orden äro sagda i allmänhet, och det hela är en artighet till lady Macbeth, i det Duncan på ett fint sätt säger henne, att han inser, att den vänlighet, som bevisas honom, är ett prof på undersåtlig kärlek.

Sid. 17. Hvartenda öga. När det börjar regna, stannar vanligen stormen af. Jmfr femte bandet, sid. 19: "ty rasvill stormvind" m. m.

— Men tumlar öfver m. m. Liknelsen är tagen från en, som tar för häftigt språng, då han vill upp på en häst.

— Jag vågar allt, m. m. Hunter har emellan denna vers och scenens slut föreslagit en och annan ny fördelning af replikerna mellan Macbeth och lady Macbeth. Öfversättaren följer de gamla, så väl på detta ställe som i andra scenen af andra akten, där äfven ändringar äro föreslagna. Sådana äro vådliga; traditionen bör ha sin helgd, i synnerhet på så märkvärdiga ställen som de ifrågavarande.

Sid. 18. Skrufva modet riktigt in. Bilden är tagen från stämningen af ett stränginstrument.

Sid. 19. Han slöt in den i gränslös tacksamhet. Likasom man lägger in en diamantring i sitt fodral. Öfversättaren läser nämligen med Hunter: *and shut it up.* Den vanliga läsarten är *and shut up* och tolkas med afseende på Duncans uppbrott från sällskapet.

— Och kommer det därtill — D. v. s. "Och blir jag kung."

Sid. 20. — — — — onda drömmar
Sitt spel bak ögonlockens förlåt börja.

Originalet har: — — — — *wicked dreams abuse*
The curtain'd sleep;

Vanligtvis tydas orden *the curtain'd sleep,* såsom om frågan vore om en under sparlakan sofvande människa, och de engelska kommentatorerna Steevens, Ritson och Malone påstå äfven, att Shakspere skrifvit *"curtain'd sleeper,"* men att det blifvit felaktigt tryckt. I enlighet med denna åsikt öfversätter Geijer:

— — "onda drömmar
Sig smyga intill sömnens stilla bädd."

Öfversättaren tror, att läsarten är riktig och fullt Shaksperisk, samt att de *curtains,* om hvilka här talas, äro den sofvandes ögonlock, och har i enlighet därmed gjort sin tolkning. Såsom stöd för sin åsikt kan han andraga två andra ställen: det ena i Cymbeline, där Jachimo säger om den sofvande Imogen;

The flame of the taper
Bows toward her; and would under-peep her lids,
To see the enclosed lights, now canopied
Under these windows.

det andra i Stormen, där Prospero säger till Miranda:

The fringed curtains of thine eye advance,
And say, what thou seest yond'.

— Och skrumpna mordet m. m. Det motsvarande stället i originalet har varit föremål för flera sidors kommentarier och onödiga tvister. Svårigheten ligger i den påstådda motsägelsen emellan *stealthy pace* och *ravishing strides;* man har därför velat ändra *strides* till *sides.* Så gör äfven Tieck. Det är dock mycket vanligt, att Shakspere kastar om sina epiteter från personen till någon dess handling eller beteende. *Ravishing* har afseende på Tarquinii sinnesart, icke på häftigheten i hans steg; och att man kan taga långa steg och likväl smyga fram, torde väl icke vara omöjligt. Shakspere har till och med genom sitt *"thus"* antydt, huru skådespelaren bör bära sig åt. *Pace* betyder steg i allmänhet, gång; *stride,* ett långt steg.

Sid. 22. Så tokigt du kan tala! Ömklig syn! Lady Macbeth förebrår sin man, att han nyttjar ett så simpelt ord som ömklig. Det engelska ordet *sorry* nyttjas äfven i denna till hälften komiska betydelse.

— "Sof icke mer! Macbeth lönmördar sömnen." — Dessa ord tyckte Macbeth sig höra. De följande reflexionerna gör han själf. Så uppfattadt, är detta ställe mycket mera poetiskt, än om hela talet skulle anses tillhöra Macbeths hallucination. Samma förhållande är med reflexionen: "Och därför skall ej Cawdor" m. m.

Sid. 24. Lagvrängare, *equivocator*. Detta ord innebär en sarkasm åt jesuiterna, som på Elisabeths och konung Jacobs tid vållade mycken oro i England.

— En våd ur ett par franska byxor. De franska benkläderna voro mycket trånga. Den skräddare, som skulle stjäla en våd ur dem, skulle vara mästare i sin konst. Warburton. Andra tolka dock detta ställe annorlunda.

Sid. 28. Och när vi hafva skylt vår nakna svaghet. Originalets ord *And when we have our naked frailties hid* tolkas af några kommentatorer, som om frågan vore om en tunnare dräkt, som borde utbytas mot en varmare; andra taga orden metaforiskt: "när vi hafva hämtat oss från vår förfäran." Frågan är svår att afgöra.

— Närmst i blod är blodigheten närmst. Originalets ord: *the near in blood, the nearer bloody* äro tvetydiga och tolkas äfven på olika sätt. Antingen menar Donalbain: "ju närmre man är släkt med den mördade, desto närmare är man att blifva blodig, blifva mördad," eller också menar han företrädesvis Macbeth med *the near in blood*. Tvetydigheten beror på ordet *bloody*, som både betyder blodig och blodgirig. I det hela taget blir meningen densamma, ty utan tvifvel tänker Donalbain på Macbeth, då han yttrar dessa ord. Öfversättaren har därför bibehållit tvetydigheten, som äfven bäst torde passa för situationen.

Sid. 34. Och det så blodigt skarpt m. m. Bilden i originalets ord: *and in such bloody distance, etc.* är lånad från fäktarkonsten.

Sid. 36. Den skalbevingade tordyfveln. Öfversät-

taren har tolkat ordet *Shard-borne* i enlighet med Steevens' förklaring af ordet.

Sid. 36. Och slit itu det stora skuldebrefvet m. m. Macbeth menar: "gör ända på Banquos lif."

Sid. 38. Bättre du har det på dig, än han har det i sig. Öfversättaren har här bibehållit Geijers tolkning af originalets ord: *Tis better thee without, than he within.* Så som orden läsas i originalet, vore visserligen mer anledning att tyda: "Bättre du har det på dig, än att han vore här inne." Den Geijerska tolkningen är dock mer i enlighet med Shakspere's vanliga tankegång och manér; öfversättaren tror, att denna omständighet, icke den stränga grammatiken, på detta ställe bör fälla utslaget; och det så mycket mer som Shakspere genom ljudlikheten emellan *the* och *he* möjligen kan hafva blifvit lockad att skrifva *he* i stället för *him.* För öfrigt äro sådana språkfel ingalunda ovanliga hos vår skald. Exempel på en dylik oregelbundenhet, som icke heller får öfversättas ordagrant, kan läsaren se i början af sjette scenen af samma akt, där Lenox säger: *Who cannot want the thought* i stället för: *Who can want the thought.*

Sid. 42. Låt rangen vara m. m. Originalets ord: *Stand not upon the order of your going* betyda icke, som öfversättaren någonstäds sett dem tolkade, "vänta icke på befallning att bryta upp."

— Det vill ha blod, nämligen spöket.

Sid. 43. I Hecates tal till häxorna, så väl som i häxornas dialog i början af fjärde akten, har öfversättaren i det närmaste bibehållit Geijers ord.

Sid. 44. Och säkerhet är, som I veten,
Den synd, som störtar mänskligheten.

Dessa Hecates ord kunna användas för att i korthet uttala grundtanken i Macbeth.

Sid. 46. Harpyan skriker. Öfversättaren läser: *Harpy cries,* icke *Harper cries.*

Sid. 48. Ett beväpnadt hufvud. Detta lär betyda Macbeths hufvud, afhugget af Macduff. Det blodiga barnet är Macduff; det krönta barnet är Malcolm.

Sid. 50. Med dubbla kronor och tredubbla spiror.

En artighet åt konung Jacob, som härskade öfver de båda öarna och de tre konungarikena. Konung Jacob var en afkomling af Banquo och lär, efter första uppförandet af Macbeth, hafva skrifvit ett egenhändigt tacksägelsebref till Shakspere, som framställt hans stamfader i en så fördelaktig dager. Banquo var nämligen, enligt sagan, delaktig i mordet på Duncan.

Sid. 52. Blir det till skam för mig. Meningen är: "jag tvingas då att gråta, och det vore en skam för en man."

Sid. 54. Men något kunde ni likväl förtjäna m. m. Öfversättaren läser *deserve*, icke *discern*.

Sid. 55. Just där kanhända, hvar jag fann mitt tvifvel. Malcolm menar: "Just den omständighet, att ni kan öfverge hustru och barn, gör, att ni måste förlora ert hopp på mig; ty kan ni öfverge hustru och barn, så har jag skäl att tvifla på er och icke gå in på edra planer."

— Din rätta härskare har blifvit skrämd. Öfversättaren läser *thy title is afear'd*, icke *affeer'd*. "Lid nu ditt onda" refereras till "arma land." — "O tyranni," m. m. är ett ur sammanhanget med talets början ryckt utrop.

— Jag talar ej af misstro blott till er. Ordet "er" har här accenten, ty Malcolm säger litet nedanföre, att han äfven har misstro till sig själf.

Sid. 58. Sjukan kallas den. Edward bekännaren och hans efterkommande på engelska tronen troddes kunna bota skrofler *(the evil)* medelst böner och händers påläggande. Därutaf har denna sjukdom fått namnet *the kings evil*. Under sitt vistande på Kenilworth berättas drottning Elisabeth på detta sätt hafva botat nio människor.

Sid. 59. En landsman. Det såg Malcolm på den skottska dräkten.

Sid. 61. Han har inga barn. Några uttolkare, och bland dem Tieck, hålla före, att dessa ord gälla Malcolm, som vill trösta Macduff med utsikt om hämnd. Andra påstå, att de gälla Macbeth. Öfversättaren anser den senare åsikten vara den rätta. Men äfven de uttolkare, som äro öfverens om att de gälla Macbeth, äro oense om huru de böra

uppfattas. Menar Macduff: "Macbeth har inga barn, dem jag till en vedergällning kan mörda?" Eller menar han: "så grym kan endast den vara, som inga barn har?" På det senare sättet tror öfversättaren att Macduffs ord böra uppfattas. Sä lära de äfven hafva blifvit uppfattade och framsagda på engelska teatern i Garricks tid. Jmfr Shakspere von Gervinus. Leipzig, 1849. 3. Th. S. 342.

Sid. 67. Spänn af igen. Nämligen rustningen. Det är äfven rustningen som Macbeth menar, då han, ett par verser längre ned, säger: "Sänd efter mig det där." Macbeth vet icke rätt, hvad han vill; jmfr Richard den tredje.

Sid. 71. Vid pålen står jag bunden m. m. Bilden är tagen från djurhetsningar. En björn fängslas med en kort kedja vid en påle, och så hetsas hundar på honom.

Sid. 72. Hvi skulle jag nu spela romersk narr m. m. Möjligen en allusion på Cato Uticencis. Steevens.

Macbeth är det svåraste af alla Shakspere's sorgespel, likasom det torde vara det mest storartade af hans, ja måhända af alla tiders dramatiska skapelser. Nästan på hvarenda sida af de fyra första akterna besväras en öfversättare eller kommentator af omtvistade läsarter, dunkla uttryck och våldsamma öfvergångar från en bild till en annan. Man måste, efter flera förberedande genomläsningar af stycket, hafva bildat sig en egen uppfattning af detsamma, om man ej skall förvillas af den stora mängd olika meningar och åsikter, af hvilka man nödgas taga kännedom, och af hvilka Engelsmännen själfva finna sig brydda. Utrymmet har nekat öfversättaren att redogöra för de grunder, som blifvit följda vid alla svårare ställen; han tror sig dock hafva anfört det väsentligaste. Särskilda anmärkningar öfver sorgespelets poetiska skönheter har han ansett öfverflödiga; de äro af en så väldig art, att de väl icke lära undgå att göra sin verkan på hvilken läsare som helst.

Det enda ställe i detta sorgespel, som möjligen skulle kunna oriktigt uppfattas af en eller annan läsare, är portvaktarescenen i andra akten. Det må tillåtas öfversättaren att anföra hvad den fina kännaren Tieck yttrar om denna scen: "Nach dem Ungeheuren der vorigen Scenen ein Ruhe-

punkt, eine Mässigung, wie Shakspere gern dergleichen anbringt, um zu neuen grossen Eindrücken das Gemüth wieder fähig zu machen. Eine Art Comödie, eine wirklich komische Wirkung soll gewiss nicht eintreten. Es kommt ihm mehr darauf an, zu zeigen, in welchem Zustande die Dienerschaft war, vorzüglich der Pförtner, der den eigentlichen Pallast, den innern Hof verschlossen hält; dieser hat den Rausch nicht ganz verschlafen, er kann sich kaum wach erhalten, und lallt seine schlaftrunkenen Scherze." — Uppfattar man portvaktarescenen på detta sätt, hvilket utan tvifvel är det rätta, så finner man, hvilket stort poetiskt misstag Schiller gjort, då han i sin bearbetning af Macbeth förvandlar portvaktarens monolog och därpå följande dialog med Macduff till en — morgonpsalm. Man torde hafva skäl att fråga: hvilket är mer stötande, att höra den yrvakna portvaktaren hos Shakspere prata tok med sig själf och med Macduff, eller att höra hans medbroder hos Schiller sjunga:

"Lob sey dem Herrn und Dank gebracht,
Der über diesem Haus gewacht" m. m.

i ett hus, där nyss det gräsliga mordet är föröfvadt, och där det endast kunnat föröfvas på grund af den djuriska dvala, i hvilken allt husfolket var försänkt? Icke ens stora skalder äro vuxna att korrigera Shakspere.

Geijers öfversättning, eller snarare bearbetning, utkom redan 1813. Det var det första af alla Shakspere's skådespel, som framträdde i svensk dräkt. På den tiden ansågs det nödigt att göra vissa uteslutningar. Geijer uteslöt en del af portvaktarescenen, häxesången *"Pour in sow's blood"* samt, i likhet med Schiller, hela andra scenen i fjärde akten. I närvarande öfversättning är ingen uteslutning gjord. Öfversättaren erkänner med tacksamhet den ledning, som han haft af Geijers poetiska uppfattning af många ställen i originalet, likasom han begagnar tillfället att nämna, det han fästat afseende vid en och annan anmärkning gjord emot Geijer af en anonym recensent i Svensk litteraturtidning, 1813, N:o 26 och 29.

SHAKSPERES
DRAMATISKA ARBETEN

ÖFVERSATTA AF

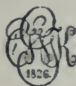
CARL AUGUST HAGBERG

TIONDE BANDET

NÄR SLUTET ÄR GODT, ÄR ALLTING GODT

ROMEO OCH JULIA

OTHELLO, MOHREN I VENEDIG

LUND
C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

LUND 1918
BERLINGSKA BOKTRYCKERIET

NÄR SLUTET ÄR GODT, ÄR ALLTING GODT.

PERSONER:

Konungen af Frankrike.
Hertigen af Florens.
BERTRAM, *grefve af Roussillon.*
LAFEU, *en gammal adelsman, konungens vasall.*
PAROLLES, *Bertrams följeslagare,*
Flera unga franska adelsmän.
En hofmästare, } *i grefvinnans af Roussillon tjänst.*
En narr, }
Grefvinnan af Roussillon, Bertrams mor.
HELENA, *hennes fosterdotter.*
En änka.
DIANA, *hennes dotter*
VIOLENTA, } *Dianas väninnor.*
MARIANA, }
Hofherrar, officerare, soldater, m. flera.

SCENEN är dels i Frankrike, dels i Toskana.

FÖRSTA AKTEN.

SCEN I. — *Roussillon.*

(Bertram, grefvinnan af Roussillon, Helena och Lafeu uppträda alla sorgklädda)

Grefv. I det jag lämnar min son ifrån mig, begrafver jag för andra gången min man.

Bert. Och jag begråter ånyo min faders död, i det jag lämnar hemmet; men jag måste lyda konungens befallning; han är för närvarande min förmyndare, och jag för evigt hans trogna undersåte.

Laf. Ni, min fru, skall i konungen finna en gemål; ni, herr grefve, en far. Han, som vid alla tillfällen är så god emot alla, kan icke annat än rättfärdiga sitt goda hjärtelag emot er; ty edra förtjänster skulle snarare väcka upp samma hjärtelag, om det slumrade, än sakna det, där det finns till sådant öfverflöd.

Grefv. Hvad hopp har man om hans majestäts tillfrisknande?

Laf. Han har afskedat sina läkare, under hvilkas behandling han förslösat tiden med hopp om förbättring utan att vinna annat än att han med tiden äfven förlorat hoppet.

Grefv. Denna unga flicka hade en far, — ack, detta hade, hvilket sorgligt ord! — hvars skicklighet var nästan lika stor som hans rättskaffenhet. Hade den varit lika stor, så hade den gjort naturen odödlig, och döden skulle hafva slagit sig på roligheт i brist på arbete. För kungens skull önskar jag att han ännu lefde, ty då skulle han säkert taga döden på konungens sjukdom.

Laf. Hur hette den man, om hvilken ni talar, min fru?

Grefv. Han var en ryktbar man i sitt yrke, och det med största skäl: Gerhard af Narbonne.

Laf. Ja, han var i sanning en förträfflig man; konungen talade icke längesedan om honom med beundran och saknad. Han var skicklig läkare nog för att lefva än i dag, i fall vetenskapen mäktade stå sig emot dödligheten.

Bert. Men hvad är det för ondt, som kungen lider utaf?

Laf. En fistel, herr grefve.

Bert. Det har jag icke förr hört talas om.

Laf. Det vore väl, om ingen hört talas därom! — Är denna unga flicka en dotter till Gerhard af Narbonne?

Grefv. Hans enda barn, min herre och anförtrodd åt min omsorg. Jag har det goda hopp om henne, som hennes uppfostran lofvar; sina anlag har hon ärft, och därigenom blifva vackra talenter ännu vackrare; ty om ett orent sinne är prydt med yttre bildning, så berömmer och beklagar man på samma gång. En sådan bildning är ägarens både gynnare och förrädare. Men hos Helena har den så mycket högre värde som den är enkel och naturlig; hon har ärft sina goda anlag, men själf förvärft sig deras utbildning.

Laf. Ert beröm, min fru, framkallar hennes tårar.

Grefv. Det är det bästa salt, med hvilket en flicka kan krydda sitt beröm. Hennes fars minne nalkas aldrig hennes hjärta, utan att sorgens tyranni tager all lifsfärg från hennes kind. Gråt nu icke mer, min Helena; man kunde annars tro, att du ställde dig sorgsen utan att vara det.

Hel. Ja visst ställer jag mig sorgsen; men jag är det också.

Laf. En måttlig jämmer är den dödes rätt, men en öfverdrifven smärta är den lefvandes fiende.

Hel. Men om den lefvande är sorgens fiende, så tar öfverdriften snart döden på sorgen.

Bert. Min goda mor, gif mig er välsignelse.

Laf. Hur skall man förstå detta?

Grefv. Gud signe dig! Din faders like blif
I dygd som i gestalt; ditt blod med dygden
I dig om seger kämpar; måtte städs

Din heder svara mot ditt adelskap!
Var god mot alla, lita ej på många,
Gör ondt mot ingen; bjud din ovän spetsen
Med kraft, men sällan; håll din vän så kär
Som eget lif; låt dig för tystnad klandras,
Ej talträngd nämnas. Himlen dig beskäre
Hvad mera godt den gifva kan och jag
Med mina böner kalla ned på dig!
Farväl! — Han är till hofman än ej mogen,
Gif honom goda råd, min bästa herre.

Laf. Som trogen vän jag vill mitt bästa göra.

Grefv. Gud signe honom! — Nu farväl, min Bertram!

(Går)

Bert. *(Till Helena)* Måtte allt hvad ni kärast kan önska er stå till er tjänst! Var en tröst för min mor, er härskarinna, och håll henne i ära.

Laf. Farväl, mitt vackra barn! Det är ni som skall upprätthålla er fars goda namn.

(Bertram och Lafeu gå)

Hel. O, hade jag ej mer att tänka på!
Jag tänker icke på min far; hans minne
Af dessa strida tårar hedras mer
Än af de tårar, jag för honom fällde.
Hur såg han ut? Det har jag glömt; min själ
Ej någon annan bild än Bertrams hyser.
Jag är förlorad; lifvet är ett intet,
Då Bertram rest. Jag kunde lika gärna
En himlens stjärna önska mig till brudgum,
Ty lika högt står Bertram öfver mig.
Uti hans klara glans och fjärran skimmer
Jag får mig fröjda, ej uti hans sfär.
Min kärleks högfärd straffar så sig själf;
En hind, som önskar lejonet till make,
Får död till kärlekslön. Hvad ljufligt kval
Att skåda honom jämt och sitta där
Och måla af hans hvälfda ögonbryn,
Hans örnblick och hans rika lockars krusning
Uppå mitt hjärtas tafla, allt för öppen

För hvarje drag utaf hans ljufva anlet.
Nu är han borta, och en svärmisk kärlek
Förguda får hans fjät. Hvem kommer där?

(Parolles uppträder)

Hans reskamrat, för Bertrams skull mig kär,
Fastän jag vet han är en lögnare,
En ärkenarr och särskildt en pultron;
Hans odygd kläder honom dock så väl,
Att den består, då dygdens ben af stål
I kylan blekna bort; man ofta ser
Hur naken visdom tjänar välklädd dårskap.

Par. Guds fred, min drottning!

Hel. Guds fred, min sultan!

Par. Det är jag inte.

Hel. Inte heller jag någon drottning.

Par. Står ni och funderar på hvad jungfrudom är för slag?

Hel. Ja, det gör jag. Ni ser mig ut som en sorts soldat; låt mig göra er en fråga. Karlarne äro fiender till jungfrudomen, hur skola vi förskansa den emot dem?

Par. Låt dem icke slippa in.

Hel. Men de storma; och vår jungfrudom, huru tappert den ock försvarar sig, är dock ett bräckligt ting. Lär oss en försvarsmetod efter krigskonstens regler.

Par. En sådan finns icke. Karlarne underminera er och spränga er i luften.

Hel. Gud bevare vår stackars jungfrudom ifrån sådana underminerlngar och sprängningar! — Finns det ingen krigslist, med hvilken flickorna kunna spränga karlarne i luften?

Par. Det hör icke till naturens politik, att gömma på jungfrudomen. Jungfrudomens förlust är en tillväxt för den förnuftiga världen, och ännu har icke en jungfru blifvit aflad, utan att en jungfrudom förut gått förlorad. Det, hvarutaf ni är skapad, är ämne att göra jungfrur utaf. För en förlorad jungfrudom kan man få t i o i ersättning; men bevaras den evigt, är den för evigt förlorad; den är ett allt för ruskigt sällskap. Bort med den!

Hel. Jag vill ändå hålla på den en smula, om jag också skulle dö som jungfru.

Par. Det är icke mycket, som talar för den saken; det är emot naturens ordning. Att taga jungfrudomens parti är detsamma som att anklaga er mor, hvilket är en uppenbar vanartighet. Att gå och hänga sig eller vara jungfru kommer på ett ut; jungfrudomen är en själfmörderska och borde begrafvas på en allmän landsväg, fjärran från all vigd jord, som en ursinnig förbryterska emot naturen. Jungfrudomen är mycket lik gammal ost: det växer maskar i den. Den äter sig själf och dör, i det den mättar sin egen hunger. Dessutom är jungfrudomen egensinnig, stolt, fåfäng, sammansatt af självkärlek, en synd, som mer än någon annan är förbjuden i lagens taflor. Håll icke på den; ni kan icke annat än förlora på den spekulationen. Låna ut den, inom tio år har ni tio igen; det är en vacker ränta, och kapitalet är icke stort sämre för det. Bort med den!

Hel. Men huru bär man sig åt för att förlora den efter eget tycke?

Par. Låt mig se! Jo illa, om man vill göra den i lag, som vill ha den i olag. Ty jungfrudomen är en vara, som ligger utaf sig; ju längre man gömmer på den, desto mindre blir den värd. Bort med den, medan den ännu är säljbar och köpare finnas. Jungfrudomen bär, likasom en gammal hofdam, en gammalmodig hufva; hon är rikt klädd, men ändå oklädd. Det är med henne som med tandpetaren; den är nu ur moden. Det är bättre att ni har edra murklor i soppan än i ansiktet. Er jungfrudom, er gamla jungfrudom, är nu som ett vissnadt päron; den är en smula härsk. — Ja, den är ett vissnadt päron.

Hel. Så står det ännu icke till med den,
Där har din herre tusen kärestor,
En mor, en älskarinna och en vän,
En Fenix, fiende och amason,
En förerska, en drottning, en gudinna,
Rådgifverska och söt förräderska;
En ödmjuk högfärd, öfvermodig fromhet,
Harmoniskt missljud, ostämd harmoni,

En hustru, ljufligt huskors och en värld
Af snälla, älskeliga hittebarn,
Åt hvilka blinde Amor fadder stått. —
Han blir, jag vet ej hvad; Gud hjälpe honom! —
En skola hofvet är; och han är en —

Par. Nå, hvad för en?

Hel. Som mycket godt jag önskar;
Men det är skada, —

Par. Skada, säger ni?

Hel. Att goda önskningar ej hafva kropp
Af kött och blod; då kunde vi, som dömdes
Af oblid stjärna till att önska blott,
Med önsknings verkan följa våra vänner
Och ej, som nu, dem tjäna blott med tankar,
För hvilka aldrig någon tack vi få.

(En page kommer)

Pag. Monsieur Parolles, grefven vill tala med er.

(Går)

Par. Farväl, lilla Helena; ifall jag kan komma ihåg dig, vill jag tänka på dig vid hofvet.

Hel. Monsieur Parolles, ni är född under en god och medlidsam stjärna.

Par. Under Mars är jag född.

Hel. Det har ni rätt i; under Mars.

Par. Hvarför under Mars?

Hel. Ty ni ligger alltid under i bataljer; därföre måste ni nödvändigt vara född under Mars.

Par. Då Mars dominerade på himmelen.

Hel. Nej, snarare då han retrograderade på himmelen

Par. Hvarför tror ni det?

Hel. Ni går merändels baklänges, då ni fäktar.

Par. Min fördel fordrar det.

Hel. Så är det också, när man tar till fötterna; rädslan fordrar att man sätter sig i säkerhet. Men den blandning af tapperhet och rädsla, som utmärker er, är en skönt bevingad dygd, som icke kläder er så illa.

Par. Nu har jag så brådtom, att jag icke har tid att svara dig spetsigt. När jag kommer tillbaka, är jag en

komplett hofman. Jag skall då åtaga mig att undervisa dig och naturalisera dig, så framt du är i stånd att profitera af en hofmans finheter och förstå de visa råd, som han meddelar dig; annars dör du i din otacksamhet, och din okunnighet utplånar dig af jorden. Farväl! Har du tid, så läs dina böner; har du icke tid, så tänk på dina vänner. Skaffa dig en god man, och bemöt honom så, som han bemöter dig. Nu farväl! *(Går)*

Hel. Den läkedom, vi söka ofvan skyn,
Uti oss själfva bor; för mänskans syn
Är ödets himmel fri, den stäfjar blott
Den svage; som ej mod och vilja fått.
Hvad makt har styrt min håg mot rymder höga
Och gett mig syn, men ej förnöjt mitt öga?
Naturen jämnar allt i lyckans rike
Och gör den minste till den störstes like,
Men den ej nånsin vinner något stort,
Som, skygg för mödan, tror att allt är gjordt,
Som göras kan. När sågs en kärlek varm,
Som icke värmde upp en älsklings barm?
Vår kung är sjuk, — min plan kan gå om ända.
Dock står beslutet fast, hvadhelst må hända. *(Går)*

SCEN II. — *Paris. Ett rum i kungliga slottet.*

(Trumpetstötar. Konungen af Frankrike uppträder med ett bref i handen. Hoffolk uppvakta honom)

Kon. Nå, Florens och Siena slåss ju redan;
De stridt med lika lycka: kriget fortsätts
Med trotsig håg.
1 Hofh. Ja, så berättas det.
Kon. Högst troligt; här vi spörja det förvisso,
Bekräftadt af vår frände Österrike,
Som låter oss förstå att Florens ärnar
Om hjälp oss bedja; men vår trogne vän
För denna sak på förhand varnar oss
Och hoppas att vårt svar ett afslag blir.
Hofh. Hans klokhet och hans tro, så nogsamt kända
Utaf ers höghet, fordra allsköns tillit.

Kon. Han har bestämt oss hur vi skola svara,
Och Florens redan afslag har på förhand.
Dock må vår unga adel, som sig rustat
Till fälttåg i Toskana, strida fritt
På hvilkendera sidan den behagar.

Hofh. En tjänlig skola för vår unga adel,
Som trängtar efter strid och kamp.

Kon. Hvem kommer?

(Bertram, Lafeu och Parolles uppträda)

Hofh. Gref Roussillon, min kung, den unge Bertram.

Kon. Du bär din faders anletsdrag, o yngling;
En god natur med flit och utan brådska
Dig bildat skön. Din faders alla dygder
Du ärfve ock! Välkommen till Paris!

Bert. Min tack och tjänst jag ägnar åt min konung.

Kon. O, att jag hade samma hälsa nu
Som när din far och jag, som trogna vänner,
Försökte kriget först! Han kände noga
Sin samtids krigstjänst. Af de tappraste
Han var en lärling; länge höll han ut;
Men otäck ålder smög sig på oss båda
Och ryckte oss ur spelet. Mycken lisa
Jag känner, då jag talar om er far.
Då han var ung, han hade ock den kvickhet,
Som jag hos våra unga herrar ser,
Men deras skämt på dem tillbaka faller,
Förrän de hunnit skyla lätta sinnet
Med ärbarhet. Han var en sådan hofman,
Att hvarken högfärd eller bitterhet
Uti hans stolthet eller skärpa lågo,
Så framt de icke väcktes af hans like;
Hans ära var det ur, som på minuten
Utvisade när tid det var att tala,
Och jämt hans tunga lydde visaren.
Men dem, som ej hans vederlikar voro,
Bemötte han som lägre väsenden
Och sänkte ned till dem sin höghets topp;
Så blefvo de, då han sig nedlät, stolta,

Och ödmjuk *han* af deras arma bifall.
En sådan man ett riktigt mönster vore
För yngre tider för att visa dem
Att, hur de än försöka följa honom,
Så skrida de i allo dock tillbaka.

Bert. Ers majestät, hans rykte strålar bättre
I edra ord än på hans monument;
Hans grafskrift prisar honom ej så härligt
Som edert konungsliga tal.

Kon. Ack, vore jag hos honom! — Alltid sad' han —
Mig tycks ännu jag honom hör; han strödde
Ej sina kloka ord på slump i örat,
Men ympade dem dit till frukt och mognad —
"Jag vill ej lefva," så begynte han
Med ljufligt vemod, då vi skildes åt
Och sista akten utaf dagens skämtan
Till ända gått, — "jag vill ej lefva," sad' han,
"Den dag, då olja tryter i min lampa
Och jag blir snuten utaf yngre andar,
Som rata allt, som ej är nytt och vackert,
Som icke tänka annat än på kläder
Och byta trohet som de byta rockar." —
Så var hans önskan; efter honom jag
Detsamma önskar för att komma efter
Och rymma kupan åt ett yngre släkte,
Då hvarken honung eller vax jag mäktar
Till hemmet draga.

Hofh. Ni är älskad, sire;
Den minst er hyllar skall er sakna mest.

Kon. Jag fyller upp en plats, det vet jag nog.
Hur länge är det nu, gref Bertram, sedan
Er faders läkare ur lifvet gick?
Hans namn var stort.

Bert. Sex månader, min kung.

Kon. Om än han lefde, jag försökte honom; —
Gif mig en arm; — de andra ha förstört mig
Med sina kurer: — sjukdom och natur

Må strida nu om mig. Välkommen, grefve;
Min son är ej mig kärare än ni.
Bert. Jag tackar er, min konung.

(De gå)

Scen III. — *Roussillon. Ett rum i grefliga slottet.*

(Grefvinnan, hofmästaren och narren uppträda)

Grefv. Nu vill jag höra er. — Nå, hvad har ni att säga om fröken?

Hofm. Min fru, jag hoppas att den omsorg jag haft för att göra er till nöjes måtte blifva införd i mina hittills gjorda bemödandens kalender; ty vi såra vår blygsamhet och fördunkla glansen af våra förtjänster, då vi själfva förkunna dem.

Grefv. Hvad har den skälmen här att göra? Gå din väg, min gosse. Jag vill icke tro på alla de klagomål, som man anfört emot dig; och att jag icke gör det, är en efterlåtenhet af mig, ty jag vet att du både är tokig nog att hitta på sådana skälmstycken och skicklig nog att sätta dem i verket.

Narr. Det är er icke obekant, fru grefvinna, att jag är en fattig fan.

Grefv. Nå väl.

Narr. Nej, min fru; det är icke väl att jag är fattig, ehuruväl mången rik far till helvetet; men om hennes nåd ger mig tillstånd att gifta mig, så skall Elsa, hustru min, och jag nog försöka på huru vi kunna ta oss ut.

Grefv. Vill du då nödvändigt bli tiggare?

Narr. Ja, jag tigger om ert tillstånd till denna sak.

Grefv. Hvilken sak?

Narr. Elsas sak och min egen. Tjänst är icke något arf, och jag tror att jag aldrig skall få Guds välsignelse förr än jag får lifsarfvingar, ty det heter ju: "barn äro en Guds välsignelse."

Grefv. Men hvad har du för själ att gifta dig?

Narr. Min stackars kropp behöfver det, fru grefvinna; köttet eggar mig därtill, och den, som djäfvulen eggar, får väl lof att ge sig åstad.

Grefv. Har hans nåd inga andra skäl?

Narr. Jo minsann har jag icke ännu några andra heliga skäl, sådana de äro.

Grefv. Få världens barn veta dem?

Narr. Jag har varit ett syndigt kreatur, min fru, likasom ni och allt annat kött och blod är, och nu vill jag gifta mig för att rätt kunna ångra.

Grefv. Ditt giftermål snarare än dina synder.

Narr. Jag har inga vänner, min fru; och jag hoppas att få vänner för min hustrus skull.

Grefv. Sådana vänner äro dina fiender, min gosse.

Narr. Då vet ni inte hvad goda vänner vill säga, nådig fru; de skälmarne komma att göra hvad jag icke mer orkar med. Den som plöjer min åker sparar mina dragare och ger mig rådrum att berga in grödan: är jag hans hanrej, så är han min dräng. Den som tröstar min hustru, han tröstar mitt kött och blod; den som tröstar mitt kött och blod, han älskar mitt kött och blod; den som älskar mitt kött och blod, han är min vän: *ergo* är den som kysser min hustru min vän. Om bara folk kunde vara belåtna med att vara det som de ä', så hade man intet att frukta för i giftasväg; ty Charbon, den unge puritanen, och Poysam, den gamle papisten, huru strängt än deras hjärtan äro åtskilda i religion, komma dock öfver hufvud taget på ett ut; de kunna stångas så bra som trots någon bock på fäladen.

Grefv. Skall du då i all din dar förblifva en fräck och försmädlig skälm?

Narr. Nej, en profet, nådig fru, som säger sanningen rent ut.

Jag sjunger samma visa, märk,
Ni männer, dumma djur:
Allt äktenskap är ödets verk,
Men hornen pur natur.

Grefv. Gå din väg, min gosse; jag skall tala mera vid dig en annan gång.

Hofm. Befaller grefvinnan, att jag ber Helena komma till er; det är om henne jag ville tala.

Grefv. Min gosse, gå och säg fröken att jag vill tala med henne: jag menar Helena.

Narr. *(Sjunger)*

Var sad' hon, denna fagra mö
En skuld till Trojas brand?
Aj, aj, så tokigt! Pina dö',
Kung Priam, dum var han!
Och så hon grät med sorgse mod,
Och så hon grät med sorgse mod
Och sad': om i en flock
Af nio styggor en är god,
Af nio styggor en är god,
Är en bland tio ock.

Grefv. Hvad? En god bland tio? Du förvränger visan, pojke.

Narr. En god kvinna ibland tio, min fru, det är ju att förbättra visan. Gud gifve, att det slog så väl till spanns alla år; då skulle jag icke ha något att anmärka mot kvinnfolkstionden, om jag vore präst i församlingen. En bland tio! Vasserra! Om det bara kom ett beskedligt kvinnfolk till världen för hvar komet eller hvar jordbäfning, så skulle det betydligt hjälpa upp det där lotteriet; nu får en fattig karl dra hjärtat ur kroppen på sig, innan han är i stånd att få ut ett nummer.

Grefv. Nå, herr skälm, vill ni inte gå och göra hvad jag har befallt er?

Narr. Att en karl så där skall stå ett fruntimmer till tjänst, och det ändå icke skall bli något förargligt utaf! Om också ärbarheten just icke är någon puritan, så skall den ändock icke ställa till någon förargelse i församlingen; den skall draga ödmjukhetens hvita mess-skjorta öfver den andeliga högfärdens svarta rock. — Jag går: ärendet är att Helena skall komma hit. *(Går)*

Grefv. Berätta nu.

Hofm. Fru grefvinna, jag vet att ni håller mycket af fröken.

Grefv. Det gör jag visst; hennes far har testamenterat henne åt mig, och hon själf kan, andra företräden oaf-

sedda, med rätta göra anspråk på så mycken kärlek som hos mig finns. Jag är henne mer skyldig, än jag har betalat henne, och skall betala henne mer än hon af mig lär kräfva.

Hofm. Min fru, jag har nyss varit närmare i hennes grannskap, än hon måhända hade önskat; hon var ensam och talade med sig själf sina egna ord till sina egna öron; hon trodde utan tvifvel att de ej förnummos af någon främmande. Hon sade att hon älskade er son. Fortuna, sade hon, var icke någon gudinna, emedan hon hade satt en sådan skiljemur emellan hennes och Bertrams rang; Amor icke någon gud, emedan han icke kunde utsträcka sin makt längre än till lika börd; Diana icke jungfrurs drottning, emedan hon tillät att hennes arma tjänarinna öfverraskades utan något skydd vid första anfallet och utan utlösning efteråt. Allt detta sade hon med uttryck af den bittraste smärta, i hvilken jag nånsin har hört en flicka jämra sig. Jag har trott min plikt fordra att med det snaraste härom underrätta er, i synnerhet som det kan vara af vikt för er att hafva kännedom om saken, ifall något ledsamt skulle hända.

Grefv. Det har ni gjort mycket rätt uti; behåll denna sak för er själf. Många sannolikheter hafva redan förut kommit mig att förmoda något sådant; men de hängde så dallrande på vågskålen, att jag hvarken kunde tro eller tvifla. Jag ber er, lämna mig nu. Inneslut allt detta i ert bröst och haf tack för er redliga omsorg: jag skall snart tala mera med er om saken.

(Hofmästaren går)

Så var det ock med mig i unga dar.
  Naturen tar sin rätt; vår ungdoms ros
Med rätta sina skarpa törnen har:
  Med åldern först går blodets svall sin kos.
Vi se en återglans utaf naturen
I kärleks glöd i unga hjärtan buren;
Som unga hade också vi vår del,
Men hvilken nämnde kärlek då — ett fel? —
Så hon har bleknat af! Nu ser jag det.

(Helena kommer)

Hel. Hvad har ni att befalla, fru grefvinna?
Grefv. Du vet jag är en mor åt dig, mitt barn
Hel. Min fru och härskarinna!
Grefv. Nej, din m o r.
Och hvarför icke m o r? För ordet mor
Du skyr som för en orm; hvi skrämmor dig
Det namnet mor? Jag är en mor åt dig
Och sätter upp dig ibland deras antal,
Som själf jag födt. Ett fosterbarnaskap
Man ofta sett i täflan med naturen,
Och barn af främmadt ursprung sig med hast
Vid våra egna stammar ympa fast.
Du aldrig kostat mig en moders plågor,
Dock kastar jag på dig en moders omsorg.
För Guds skull, flicka, isar det ditt blod
Att kalla mig för mor? Hur kommer sig
Att, som ett sjukligt förebud till regn,
Mångfärgad Iris cirklar dina ögon? —
För det du är mitt barn?
Hel. Det är jag ej.
Grefv. Är jag då ej din mor?
Hel. Förlåt, min fru!
Gref Roussillon ej vara kan min bror;
Jag är af låg och han af furstlig börd,
Min ätt är ringa, hans är högvälboren.
Han är min herre; som hans tjänarinna
I lif och död jag bör min lycka finna.
Nej, icke bror!
Grefv. Ej heller jag din mor?
Hel. Ni är min mor; ack, om ni vore dock
Min rätta mor! Då vore ej er son
Min broder; eller vore mor åt båda,
Det önskar jag så sant jag vill bli salig,
Blott jag ej vore grefve Bertrams syster.
Kan ej på annat sätt ni bli min mor,
Än att er son skall också bli min bror?
Grefv. Jo, Helena!

Svärdotter kan du bli åt mig, min flicka.
Jag tror, Gud hjälpe mig, du tänker det:
Din puls vid orden mor och dotter stormar.
Hvad, blek igen? Min aning fångat har
Ditt hjärtas tankar. Nu är gåtan löst
Och grunden funnen till din ensamhet
Och dina bittra tärar; klart som dagen
Det är att du är kär uti min son.
Förställning blygs att neka för en sak,
Som högljudt utaf lidelsen förkunnas;
Säg därför sanning, säg att så det är,
Ty båda dina kinder det bekänna
Den ena för den andra; dina ögon
Det se så klart i dina later skrifvet,
Att äfven de förråda dig; blott synd
Och djäfvulsk envishet din tunga binda
Till men för sanning: säg mig, är det så?
Om så det är, en vacker knut du slingat;
Om ej, så svär att ej du älskar honom. —
Det vare hur som helst, jag dig besvär
Vid Gud, som verka skall i mig ditt bästa,
Säg sanning!

Hel. Ädla fru, förlåtelse!

Grefv. Säg, älskar du min son?

Hel. Förlåtelse?

Grefv. Säg, älskar du min son?

Hel. Min ädla fru,
Säg, älskar ni ej honom?

Grefv. Svara riktigt.
Min kärlek inför världen har sin rätt.
Välan, så öppna då för mig ditt hjärta;
Din ångest allt för mycket dig förråder.

Hel. Nå väl, på mina knän jag här bekänner
För himlens Gud och er, att framför er
Och näst till himlens Gud jag honom älskar.
Min släkt är arm, men dygdig: så min kärlek.
Blif icke ond! Det kränker ju ej honom,
Att han af mig är älskad. Efterhängsen

Min kärlek aldrig var på något vis;
Ej min han blifve förrn jag det förtjänar.
Dock vet jag ej hur sådant skall förtjänas.
Jag kämpar fåfängt, älskar utan hopp
Och gjuter städse dock min kärleks skurar,
Som aldrig sina af, i detta såll,
Som aldrig fylls. Så, lik en indian,
Jag dyrkar, from i min förvillelse,
Den sol, som skådar ned på bedjaren,
Men märker honom ej. Min ädla fru,
Låt ej ert hat emot min kärlek drabba
Där, hvarest själf ni älskar; om ni själf,
Hvars ålders ära dygdig ungdom röjer,
Har nånsin så af hjärtats innersta
Med kyskhet hoppats och med värma älskat,
Att Amor och Diana voro ett,
O, skänk då ert förbarmande, min fru,
Åt henne, som sitt allt förloradt såg
Och ändock lånte ut med gifmild håg
Och bjöd ej till det hennes hjärta bjöd,
Men lefde, gåtolikt, en ljuflig död.

Grefv. Har du ej nyligen för afsikt haft
Att resa till Paris? Säg sanningen.

Hel. Det har jag haft, min fru.

Grefv. Och hvarför? Säg!

Hel. Jag talar sanning; himlen är mitt vittne.
Min far har lämnat mig i arf recepter
Af sällsam kraft och verkan, dem han pröfvat
Osvikeliga under lång praktik.
Dem böd han mig med största omsorg gömma
Som dyra skatter, hvilkas inre värde
Ej fyllest kunde skattas. Ibland dem
Det finns ett fullt bepröfvadt botemedel
Emot det grufveliga lidande,
Som tär på kungens lif,

Grefv. Och därför ville
Du göra denna resa till Paris?

Hel. Er son mig kom att tänka däruppå;

Paris och kung och läkemedel hade
Väl annars blifvit fjärran från min tanke.
Grefv. Men tror du att, om din förmenta hjälp
Du bjöde kungen, han den toge mot;
Han samma tanke har som läkarne:
Han tror att de ej kunna hjälpa honom,
Och de att ingen hjälp för honom finns.
Hur skola de en stackars flicka tro,
Då lärdom själf sin vishet uttömt har
Och lämnat faran åt sig själf.
Hel. En aning
Fast mera än min faders konst, som var
Den främsta i sitt yrke, säger mig
Att, ärfdt af mig, hans goda läkemedel
Af himlens bästa stjärnor helgas skall;
Och vill ers nåd mig blott sitt tillstånd gifva
Till ett försök, så sätter jag mitt lif
I underpant för kungens botande
På dag och timma.
Grefv. Tror du det, mitt barn?
Hel. Jag vet det visst, min ädla fru.
Grefv. Nå väl!
Jag ger dig tillstånd, kärlek, mynt och följe
Samt hälsningar till vännerna vid hofvet.
Själf blir jag hemma, bedjande till Gud
Att han välsigna må ditt företag;
Res af i morgon; lita du på mig,
Att allt hvad jag förmår jag gör för dig.

(De gå)

ANDRA AKTEN.

SCEN I. — *Paris.*

(Trumpetstötar. Konungen af Frankrike; några unga adelsmän. Bertram och Parolles uppträda)

Kon. Farväl, min unge herre; detta lynne,
Som är så krigiskt, ej ni lägge af. —
Jag säger också er farväl, min herre.

Ni dele detta råd emellan er;
Om båda taga allt, så växer gåfvan
I det den tages mot och räcker till
För båda två.

1 Adelsm. Det är vårt hopp, att komma
Som välförsökta krigare tillbaka
Och finna eders majestät vid hälsan.

Kon. Nej, nej, det står ej till; dock vill mitt hjärta
Ej tillstå sig behäftadt med en sjukdom,
Som hotar lifvet. Lefven väl, god' herrar!
Om nu jag lefver eller dör, I skolen
Som äkta fransmäns söner er bete
Och visa nordliga Italien,
Vanbördingslandet, som ej annat ärft
Än sista monarkiens fall, att ej
Ni kommit dit som friare till äran,
Men för att genast brudgum stå med henne.
När bålda kämpar svikta, vinnen priset
Och ryktets gälla lofsång. Lefven väl! —

2 Adelsm. Må, efter önskan, ni er hälsa vinna!

Kon. Italiens flickor, — akta er för dem;
En fransman, sägs det, mäktar aldrig neka
Hvad de begära: blifven icke fångar,
Förrän ni tjänstgjort.

Båda. Varningen behjärtas.

Kon. Farväl! — Kom hit till mig.

(Kungen lägger sig på en bädd)

1 Adelsm. Ack, bästa grefve, att ni stannar hemma! —

Par. Det rår han icke för, den raska gossen.

2 Adelsm. Ett sådant härligt krig!

Par. Gudomligt krig!
Här ser ni den, som varit med, god' herrar.

Bert. Man håller kvar mig här; det heter jämt:
"För ung" och "nästa år" och "allt för bittid."

Par. Om du har lust, så stjäl dig af, min gosse.

Bert. Här skall jag gå och vara kjortelknekt
Med skor, som knarra på det släta golfvet,

Tills äran utsåld är och svärd ej bäres
Om ej i dans. — Vid Gud, jag stjäl mig af!

1 Adelsm. En stöld, som bringar ära!

Par. Stjäl, herr grefve!

2 Adelsm. Jag deltar i er stöld; och så farväl!

Bert. Jag är så sammanväxt med er, att skilsmässa oss emellan är att förlikna vid en rådbråkning.

1 Adelsm. Farväl, kapten!

2 Adelsm. Bäste monsieur Parolles!

Par. Ädla hjältar, mitt svärd och edra svärd äro släkt! Ett ord med er, ni dunder-och-blixt till karlar! — I regementet Spini skall ni finna en kapten Spurio med ett ärr, ett krigsemblem, här på sitt vänstra kindben. Detta goda svärd har huggit det; säg honom att jag lefver, och ge akt på hvad han säger om mig.

2 Adelsm. Det ska' vi göra, ädle kapten.

(Adelsmännen gå)

Par. Måtte Mars omhulda er som sina noviser! Nå, hvad tänker ni göra?

Bert. *(Märker att kungen vill stiga upp)* Stanna kvar. — Kungen —

Par. Ni borde använda ett rymligare ceremoniel emot dessa ädla herrar; ni har hållit er inom gränserna af ett alltför kallt afsked. Var uttrycksfullare emot dem, ty de äro för det närvarande på högsta moden; de äro mönster för en riktigt martialisk gång och äta, tala och röra sig under inflytande af den mest omtyckta stjärnan; och, om också fan själf förde dansen an, — sådant folk måste man följa. Skynda efter dem och tag ett omständligare afsked!

Bert. Det skall jag göra.

Par. Rara pojkar, och säkert med tiden handfasta huggare! *(Bertram och Parolles gå)*

(Lafeu uppträder)

Laf. *(Knäböjande)*
Förlåtelse för mig och för mitt budskap!

Kon. Stå upp och var betald!

Laf. Nå väl, här står jag
Och köper mig förlåtelse. Gud gifve,

Ni hade knäböjt, sire, för mig och kunde
Så resa er igen på min befallning!

Kon. Gud gifve det! — Då slog jag dig i skallen
Och bad dig om förlåtelse därför.

Laf. Förfeladt! — Men se här mitt ärende:
Vill ni bli botad för er sjukdom, herre?

Kon. Nej!

Laf. Ni vill då icke äta rara drufvor,
Min konungsliga räf? Åh jo, ni vill,
Om blott min kungaräf dem kunde räcka.
Jag sett en läkarinna, som förmår
Inblåsa lif i sten, ge klippan fart
Och komma er att lustigt svinga om
I munter dans; berörd af hennes hand
Kan Pepin själf ur grafven stiga opp.
Ja, Karl den store fatta tag i pennan
Och skrifva vers till henne.

Kon. Hvilken henne?

Laf. Hå, läkarinnan! Hon är redan här,
Om ni vill henne se. Vid tro och ära —
Om jag med allvar beledsaga får
De lätta ordens skämtan — med en flicka
Jag talat har, hvars ungdom, kön och lärdom
Och fasta karakter mig mer förvånat,
Än jag vill tillstå. Får hon komma in,
Ty det begär hon, och sitt är'nde säga?
När det är gjordt, så skratta fritt åt mig.

Kon. Min vän Lafeu, för in det underverket,
På det att vi med dig må undra, eller
Din undran taga bort med vår förundran,
Hur du har kunnat undra.

Laf. Lita på
Att jag skall fermt expediera saken. *(Lafeu går.*

Kon. Han håller alltid långa tal om strunt.

(Lafeu kommer tillbaka med Helena.)

Laf. Stig fram!

Kon. Den brådskan vingar har, minsann!

Laf. Stig fram, stig fram!

Se här är kungen: tala nu med honom.
Väl äro edra blickar farliga,
Men kungen fruktar sällan slika faror;
Jag är en Pandarus, som vågar släppa
På tu man hand er båda; nu farväl. *(Går)*

Kon. Nå vackra barn, ditt är'nde angår oss?

Hel. Ja, gode herre. Gerhard af Narbonne
Min fader var, väl pröfvad i sin konst.

Kon. Jag kände honom.

Hel. Då kan jag hans beröm bespara mig.
Ni kände honom; det är nog. Han gaf mig
Uppå sin dödssäng mången sorts recept,
Men ett förnämligast, det han mig böd
Så noga akta som mitt tredje öga
Och mera än de två, ity det var
Den högsta frukten af en lång praktik
Och favoriten bland hans läkemedel,
Det har jag också gjort, och då jag sporde
Att eders höga majestät var plågad
Utaf den svåra sjukdom, hvars behandling
Förnämligast har gjort min faders ära,
Så kommer jag i största ödmjukhet,
Erbjudande min hjälp och detta medel.

Kon. Vi tacke dig, mitt barn. Men ej så lätt
Vi få på några botemedel tro,
Då våra största läkare förtvifla
Och hela fakulteten har förklarat
Att ingen konst förmår ur hjälplöst tillstånd
Naturen lösa. Så vi ej få fläcka
Vår klokhet eller smitta ned vårt hopp,
Att vi obotlig sjukdom anförtro
Kvacksalfvaren, missfirmande vår höghet
Med tro på en orimlig hjälp, enär
All tro på rimlig hjälp förlorad är,

Hel. Jag gjort min plikt; det är min mödas lön.
Jag vill ej mera falla er besvärlig,
Men beder ödmjukt af er gunst och nåde
Att ni mig täcktes låta gå min väg.

Kon. Det är det minsta jag kan dig beskära.
Välviljan fordrar tack, du hulda mö;
Den lisar dem, som hålla på att dö:
Dock vet jag mer än du om denna sot;
Jag känner farans höjd, du ej dess bot.
Hel. Det skadar ej att pröfva hvad jag kan,
Då andras hjälp ni opålitlig fann:
Han, som de största underverk fullbordar,
Till stora värf den svagaste omgjordar.
Ett barn kan bringa vise män på skam;
Så lär oss skriften. Floder strömma fram
Ur ringa källor. Stora haf förrinna,
Fast vise män ej kunna skälet finna.
Vårt hopp slår ofta fel, och allramest
Då mänskor tro att saken går som bäst,
Men kröns med framgång, då vårt hopp är ute
Och vi förtviflans bittra tårar gjute.
Kon. Jag får ej höra mer; farväl, du sköna!
Ditt eget bröst skall rikligt dig belöna;
Haf tack för obegagnad tjänst, mitt barn!
Hel. Så snärjes himmelskt dåd i ordens garn.
Ej han, som genomskådar minsta gömma,
Så gör som vi, som efter skenet döma,
Men syndigt är af oss att endast se
Ett mänskoverk i hjälp, som himlar ge.
Ack, dyre furste, låna mig ditt öra
Och se hvad himlen, ej hvad jag kan göra.
Jag ämnar ej bedra; i mina ord
Ej någon svekfull mening skall bli spord.
Jag tror och vet och säger det försann:
Min läkdom slår ej fel: ni botas kan.
Kon. Är du så säker! — Inom hvilken tid?
Hel. Om himlens Gud mig unnar nåd och frid,
Förrn tvenne gånger på en ban som strålar
Apollo kuskat sina snabba fålar;
Förrn tvenne gånger aftonstjärnans strimma
Har slocknat ut i dunkel och i dimma;
Förrn tjugofyra gånger lotsen hunnit

Att se hur timmen ur hans glas har runnit,
Ni skall bli frisk, ert onda skall ha flytt,
Och lif och hälsa blomstra upp på nytt.
Kon. Hvad djärfs du våga, då du är så säker
Uppå din sak?
Hel. Att man på gatan vräker
Mitt jungfrunamn och på ett skamligt vis
Mig kallar sköka, värd att slita ris,
Ja, att mitt lif i jämmerligt elände
Uppå den värsta pinobänk sig ände.
Kon. Mig tycks i dig jag hört ett himmelskt bud,
Som talar väldigt, fast i svaga ljud,
Och hvad mig förr orimligt tycktes vara,
Det tycks mig nu sin rimlighet förklara.
Ditt lif är dyrbart; allt är dig beskärdt,
Som nämnes lif och lifvets namn är värdt.
Dig ungdom, klokhet, mod och fägring smycka,
Ja, allt som lifvets vårfröjd kallar lycka:
Att våga detta allt, det är ett prof
På kunskap eller dårskap utan hof.
Du hulda läkare, din konst jag pröfvar,
Men om jag dör, den lifvet dig beröfvar.
Hel. Om icke allt som jag har sagt slår in,
Må döden gärna kalla mig för sin,
Och det med rätta; lagen vare så. —
Men om jag lyckas, säg, hvad får jag då?
Kon. Begär!
Hel. Men vill ni också ge mig det?
Kon. Ja, vid min spira, själ och salighet.
Hel. Gif då till man åt mig med kunglig hand
Hvemhelst jag önskar mig uti ditt land;
Dock vare långt från mig det öfvermodet,
Att välja man af franska kungablodet
Och sluta, djärf, uti min ringa famn
En afbild af ert konungsliga namn;
Nej, en vasall det vare, den jag kan
Begära mig och ni mig ge till man.
Kon. Se här min hand; och när din kur är gjord,

Så håller också jag till dig mitt ord.
Välj tiden som dig synes bäst, ty jag,
En lydig sjukling, följer ditt behag.
Jag borde fråga mer och dig förhöra —
Ehuruväl ej tvifvel mer mig störa —
Om dig och om ditt sällskap. — Dock, må gjordt!
Där tillit finns, ej frågor båta stort.
Kom, hjälp mig upp! — Om dina ord ej svika,
Så skall jag lika löna dig för lika. *(De gå)*

Scen II. — *Roussillon.*

(Grefvinnan och narren uppträda)

Grefv. Kom hit, min gosse, nu har jag lust att pröfva hur högt din bildning är uppdrifven.

Narr. Ni skall få se att jag drifvit min diet ganska högt, men att jag inte just är så drifven i kunskaper. Det är ju bara till hofs jag skall gå.

Grefv. Till hofs! Hvad spekulerar du på för plats, då du talar så föraktligt om hofvet? Bara till hofs!

Narr. Jo, fru grefvinna, den som bara af vår herre har fått aldrig så litet goda fasoner, han kan lätt använda dem vid hofvet. Den som inte kan skrapa på foten, taga af mössan, kyssa hand och säga ingenting, han har hvarken fot, hand, mössa eller mun; och en sådan karl duger, för att tala precist, verkeligen icke att gå till hofs; men jag, för min del, har ett svar tillhands, som passar för en och hvar.

Grefv. Det måtte vara ett förträffligt svar, som passar till alla frågor.

Narr. Det liknar en barberarestol, som passar för alla ändamål, målet på ändarne måtte vara hvilket som hälst; rågadt mål eller struket mål, platt eller kullrigt, med ett ord för alla ändar och alla mål.

Grefv. Ditt svar passar således till alla frågor?

Narr. Ja, så bra som en hacka i näfven på en fiskal; som en fransk krona för en slinka i tafsklädning; som Pelles slickfinger i Gretas kruka; som en pannkaka på fastlagstisdagen; som en morisk dans på en majdag; som en hanrej för sina horn; som en okäftig kona för en grälig karl; som

nunnans läpp för munkens mun; — ja, som korfven i sitt skinn.

Grefv. Har du, frågar jag än en gång, ett svar, som passar så bra till alla frågor?

Narr. Ja, ner ifrån hertigen ända opp till konstapeln passar det till alla frågor.

Grefv. Det måtte vara ett svar utaf ofantlig kaliber, som kan ge besked på alla frågor.

Narr. Åh nej, det är bara ett lappri, om de lärda uppriktigt vilja säga hur det står till med saken. Vänta, skall ni få höra hela tutten. Fråga mig om jag är hofman. Det kan inte skada er att lära.

Grefv. Att bli ung igen, om det vore möjligt. — Jag vill vara så narraktig att fråga, i hopp om att bli desto klokare genom ditt svar. Nå, min herre, är ni hofman?

Narr. "Ack min Gud, herre!" — Det var ju snart gjordt! mer, mer! Hundrade sådana frågor till!

Grefv. Min herre, jag, min stackare, är en vän och håller af er.

Narr. "Ack min Gud, herre!" — Gå på, gå på, skona mig inte!

Grefv. Ni kan visst icke smaka sådan husmanskost, min herre?

Narr. "Ack min Gud, herre!" — Gå bara på; jag skall nog reda mig.

Grefv. Ni fick stryk häromdagen, tror jag?

Narr. "Ack min Gud, herre:" — Skona mig inte!

Grefv. Ropar du "ack min Gud, herre!" och "skona mig inte," då du får stryk? Ditt "ack min Gud, herre" passar verkeligen mycket bra vid stryktillfällen; på stryk är du bra beredd, det hör jag.

Narr. Så illa har jag aldrig i min dar varit ute för mitt "Ack min Gud, herre!" Nu ser jag, att man väl kan bruka en sak länge, men icke alltid.

Grefv. Jo, jag hushållar vackert med min tid, som står så här och pratar tok med en narr!

Narr. "Ack min Gud, herre!" — Ser ni, nu passade det ju bra!

Grefv. Men nu till saken! – Gå till Helena;
Gif henne detta och förmana henne
Att genast svara mig; till mina fränder
Och till min son du hälsar ifrån mig,
Det är ej stort –

Narr. Bevändt med hälsningen?

Grefv. Besvär för dig; begriper du, min gosse?

Narr. Komplett; jag före mina ben är där.

Grefv. Kom snart igen.

(De gå)

SCEN III. – *Paris. Ett rum i kungliga slottet.*

(Bertram, Lafeu och Parolles uppträda)

Laf. Det sägs, att inga underverk ske nu för tiden, och man är så filosofisk utaf sig, att man gör öfvernaturliga och outgrundliga ting till simpla och alldagliga saker. Därutaf kommer det, att vi så lättsinnigt umgås med det förfärliga och förskansa oss bakom vår förmenta vetenskap, då vi bordo vara hemlighetsfulla makter undergifna.

Par. Det här är i sanning den underbaraste historia, som tilldragit sig på senaro tider.

Bert. Ja, det är det verkligen.

Laf. Att vara öfvergifven af de konsterfarne, –

Par. Det tycker jag också; både af Galenus och Paracelsus.

Laf. Af alla dessa lärde och patenterade herrar, –

Par. Det är just det jag säger.

Laf. Som förklarade honom för obotlig, –

Par. Precist!

Laf. Och utan räddning förlorad, –

Par. Alldeles; så förlorad som den, som är säker på ett –

Laf. Osäkert lif och en säker död, –

Par. Bra sagdt! Det var just det jag ville säga.

Laf. Det är verkligen något oerhördt, det måtte jag bekänna.

Par. Det är det verkligen; om ni vill se en närmare utläggning af saken, så kan ni slå efter i – hvad heter boken nu igen?

Laf. "En utläggning af den himmelska nådens verkan i ett jordiskt käril."

Par. Riktigt; det var just den jag menade.

Laf. Nå nå, en delfin kan icke vara muntrare. — Jag för min del talar med all respekt.

Par. Sällsamt är det, högst sällsamt, det är summan af texten; och den är en högt förhärdad varelse, som icke erkänner detta vara —

Laf. Himmelens eget verk —

Par. Det är just det jag säger.

Laf. Igenom ett mycket svagt —

Par. Och bräckligt verktyg; stor makt, stor väldighet, som i sanning borde vara oss till en vidsträcktare användning än endast till kungens botande, på det att vi alle —

Laf. Måtte tacknämliga vara.

(Konungen, Helena och svit uppträda)

Par. Riktigt; det var just det jag ville säga. Här kommer kungen.

Laf. Lustick, som Holländaren säger. "Tacka vill jag flickor" är min lösen, så länge jag har en tand i munnen. — Ser man bara! Nu är han i stånd att ta sig en sväng med henne.

Par. *Mort du vinaigre!* Är det icke Helena?

Laf. Jo, minsann, är det icke hon!

Kon. Gå, kalla hofvets alla herrar hit. —

(En af sviten går.

Sitt ned, min läkare, bredvid din sjukling
Och tag emot af denna friska hand,
Hvars kraft du har föryngrat än en gång
Bekräftelsen på löftet om en gåfva,
Den du behöfver nämna blott vid namn.

(Några hofherrar uppträda)

Se kring dig; hela denna muntra skara
Af ädla ungersvenner kan jag bjuda
Mitt kungabud och fadersord att lyda.
Dig ståndar fritt att välja; frukta ej,
Ty ingen utaf dem får säga nej.

Hel. Må kärlek ge en god och fager mö
Åt en och hvar af er, — en undantagen.

Laf. Jag skänkte bort min brunte med mundering,
Om dessa unga gossars friska tänder
Jag hade och ej mera skägg än de.

Kon. Betrakta dem; det finns ej en bland alla,
Som icke har en adelsman till far.

Hel. I gode herrar,
Vår Herre genom mig har kungen botat.

Alla. Det veta vi och tacka Gud för er.

Hel. Jag är en stackars flicka; all min rikdom,
Jag stackare, är den, att jag är flicka. —
Ers majestät, nu har jag talat ut:
Min rodnad hviskar på min kind så här:
"Du friar, därför rodnar jag; förskjuts du,
Skall hvita döden bo på kinden evigt,
Och jag skall aldrig komma dit igen."

Kon. Gör nu ditt val; den man, som dig försmår,
Hos mig ej mera någon kärlek får.

Hel. Diana, låt mig från ditt altar fly!
Till kärleks gudom högt i himlens sky
Jag suckar. — Ger ni åt min talan rum?

1 Adelsm. Jag svarar ja.

Hel. Förlåt mig! Jag är stum.

Laf. Jag ville hellre vara med i det här spelet, än slå ässen par och rädda lifvet.

Hel. Den glans, som flammar ur ert stolta öga,
Har påmint mig om edra anor höga;
Må kärlek tjugo gånger högre lyfta
Er lefnads fröjd, än dit jag mäktar syfta!

2 Adelsm. Jag syftar icke högre.

Hel. Må ni finna
Min bön af Amor hörd! — Er tjänarinna!

Laf. Får hon korgen af allihop? Om de vore mina söner, så skulle de få stryk, eller skulle jag skicka dem till turken för att göra eunucker af.

Hel. *(Till en tredje adelsman)*
Var icke rädd att jag er hand skall taga.

Ni aldrig öfver mig skall er beklaga:
Blif lyckligt gift; och skönare än jag
Er lycka vare på er bröllopsdag!

Laf. De här pojkarne äro utaf is; ingen vill ha henne. De äro säkert engelska bastarder; Fransoser hafva icke aflat dem.

Hel. *(Till en annan herre)*
Ni är för ung, för lycklig och för god,
Ni bör ej ha en son utaf mitt blod.

4 Adelsm. Så tycker icke jag, min vackra fröken.

Laf. *(Pekar på Bertram)* Där hänger en drufva till. — Jag är säker på att din far drack vin. — Men om du icke är en åsna, så är jag en pojke på fjorton år. Jag känner dig, jag.

Hel. *(Till Bertram)*
Jag djärfs ej säga: "ni är min," men ger
Mig själf och all min tjänst i våld åt er,
För all min lifstid. — Denne är den rätte.

Kon. Nå väl, ung Bertram; hon din maka är.

Bert. Min maka, konung! — Jag besvär ers höghet
Att låta mig i dylikt ärende
Få nyttja egna ögon.

Kon. Vet du icke
Hvad hon har gjort för mig?

Bert. Jo, gode konung;
Men icke hvarför jag skall äkta henne.

Kon. Du vet att hon mig hjälpt från sjuksäng opp.

Bert. Skall jag då hjälpas ned, till återgäld
För det hon hjälpt er upp? — Jag känner henne;
Hon left på nåder i min faders hus:
En stackars läkardotter bli min maka! —
Nej, hellre drabbe mig förakt för evigt!

Kon. Du blott föraktar hennes stånd, det jag
Kan höja. Sällsamt är att våra blod,
Som hafva samma färg och vikt och värma
Och sammangjutna tyckas vara ett,
Så kunna söndras. Om hon dygdig är
Och endast läkardottern du försmår,

Försmår du dygden blott för namnets skull;
Det får du icke göra, kära Bertram.
Den minsta koja, som du ser på bygden,
Är adlig nog, om den ger tak åt dygden;
Den dryga titlar utan dygd har fått
Har vattusiktig ära; godt är godt
Och dåligt dåligt, hur de heta än:
Det inre värdet adlar oss, min vän,
Men icke titeln. Ung och klok och fager,
Sin härkomst från naturen själf hon drager,
Och sådant adlar. Den gör äran hån.
Som ropar ut sig själf för ärans son,
Men ej är lik sin moder: äran trifves
I egna bragder mera än den gifves
Af gamla anor. Ordet är en slaf,
Som fräckt förgyller hvar familjegraf
Med segertecken: oftast dock det tiger,
Där stoft och mull åt neslig glömska viger
En verklig ära. — Kan du hålla kär
Naturens arfving sådan som hon är,
Så kan jag skapa resten: skön och huld
Hon skapad är; jag adel ger och guld.

Bert. Jag kan mig ej förmå att älska henne.

Kon. Du gör dig själf förnär, om nu du tredskas.

Hel. Det gläder mig, att ni är frisk, min kung.
Det öfriga får vara!

Kon. Min ära står i pant; den måste räddas
Med kungligt maktspråk: här, tag hennes hand,
Du stolte pojke, sådan skatt ej värd;
Du, som i lågt förakt tillhopakopplar
Min gunst och hennes dygd och tror att jag,
Om jag mig lagt i hennes lätta vågskål,
Ej kan dig väga upp; som ej begriper
Att jag din ära kan plantera där
Jag vill att den skall växa. Kväf din högfärd
Och följ vår vilja, som ditt väl befrämjar;
Låt högfärd fara; visa ögonblickligt
För egen välfärds skull den hörsamhet,

Som kräfves af din plikt och af min makt,
Ty annars vräker jag dig ur min gunst
I oförståndig ungdoms yra koller
Och bottenlösa djup, lössläppande
I lagens namn på dig min hämd och vrede
Förutan skoning. Tala! Svara mig!

Bert. Förlåtelse, min kung! Min kärlek lydigt
Ert öga följa skall. Då jag besinnar
Hvad mäktig skapelse, hvad väldig ära
På er befallning lystra, finner jag
Att hon, som nyss i min förnäma tanke
Så nedrig syntes, nu så högt är prisad
Utaf en konung; sådant adlar henne,
Som vore hon till adelskapet född.

Kon. Gif henne handen; kalla henne din,
Så lofvar jag en motvikt, som förslår,
Ja, mer än väger upp din rikedom.

Bert. Jag ger min hand åt henne.

Kon. Ljuflig lycka
Och kungagunst ledsaga ditt förbund;
På denna plötsliga förlofning vigseln
Skall följa än i kväll, men bröllopsgillet
Uppskjuta vi till längre fram, i väntan
På fjärran vänner. Är du henne huld,
Så är mot mig du trogen ock som guld.

(Alla gå utom Lafeu och Parolles)

Laf. Hör hit, min herre! Ett ord med er!

Par. Hvad behagas?

Laf. Er herre och husbonde gjorde rätt uti att han gjorde afbön.

Par. Afbön? — Min herre? Min husbonde?

Laf. Ja; talar jag icke rent språk, månntro?

Par. Ett mycket hårdt språk och knappast begripligt utan blodig explikation. — Min husbonde, säger ni?

Laf. Är ni icke följeslagare åt grefve Roussillon?

Par. Åt hvarje grefve, alla grefvar, allt folk.

Laf. Åt allt grefvens folk; grefvens herre hade låtit bättre.

Par. Ni är för gammal, min herre; gif er tillfreds: ni är för gammal.

Laf. Det skall jag säga dig, pojke, att jag är karl; men det är en titel, som du aldrig får, hur gammal du än blir.

Par. Hvad som är allt för lätt att våga, det vill jag icke våga.

Laf. Efter att två gånger ha suttit till bords med dig, ansåg jag dig vara en tämligen förnuftig karl. Du skröt drägligt nog med dina resor; det får passera: men de bandstumpar och vimplar, som du hade på dig, bragte mig mer än en gång på den misstanken, att du just icke hade mycket inombords. Nu har jag tagit reda på dig; men om jag skulle tappa bort dig, så sörjer jag icke stort för det: det lönar knappt mödan att ta upp dig igen.

Par. Om du icke hade ålderdomens privilegier, —

Laf. Akta dig bara att bli för mycket het; du kunde då något hastigt bli satt på prof; och om — nej, Gud nåde dig, du arma anka! Se så, farväl med dig nu, mitt kära gallerfönster! Jag behöfver icke öppna dina bågar; jag ser tvärs igenom dig. Gif mig din hand.

Par. Ers nåd, ni behandlar mig i högsta grad skymfligt!

Laf. Håll till godo! Du är icke bättre värd.

Par. Jag har icke förtjänat ett sådant bemötande, min herre.

Laf. Jo, till yttersta skärfven. Jag låter icke det ringaste pruta med mig:

Par. Godt; jag skall bli klokare.

Laf. Gör det så fort du kan, ty du har att dras med en släng af motsatsen. Om man någongång skulle binda dig med ditt eget skärp och ge dig stryk, så skall du få se hvad det vill säga att vara stolt af sina förbindelser. Jag har lust att fortsätta min bekantskap med dig eller snarare min kännedom om dig, på det att jag i nödfall måtte kunna säga: "den karlen känner jag."

Par. Ers nåd, ni sårar mig på det mest odrägliga sätt.

Laf. Jag skulle vilja att det vore en helvetespina för dig och att jag i evighet orkade gå på med den saken.

Jag orkar väl icke stort att gå på nu för tiden, men gå min väg midt för din näsa, det orkar jag så gammal jag är.

(Går)

Par. Nå nå, du har en son, som skall få umgälla denna skymf, du din gamla snusker! — Godt; jag får ge mig till tåls; man kan icke tvinga folk till aktning. Jag skall ge honom stryk, så sant jag lefver, bara jag kan komma åt något lägligt tillfälle, om han också vore dubbelt och tredubbelt en förnäm herre. Jag skall icke ha mer förbarmande med hans grå hår än med, — ja stryk skall han ha, bara jag kunde råka honom igen.

(Lafeu kommer tillbaka)

Laf. Nå, min gosse, din herre och husbonde är gift: det är en nyhet för dig; du har en ny husmor.

Par. Jag besvär ers nåd oförstäldt om att hålla litet inne med sina förolämpningar. Han är min gode herre; han, som jag tjänar däruppe, är min husbonde.

Laf. Hvem? Gud?

Par. Ja, min herre.

Laf. Fan är din herre, och ingen ann'. — Hvarföre kaflar du upp dina rockärmar så där? Tror du, att de ä' ett par byxor? Göra andra drängar så? Det vore bättre, om du satte ditt underrede där din näsa sitter. Vid min ära, vore jag bara två timmar yngre, så skulle jag ge dig stryk. Mig tycks du går här till allmän förargelse; en och hvar borde ge dig stryk. Du är enkom skapad på det att folk måtte skaffa sig motion med att prygla dig.

Par. Det är hårda och oförtjänta mått och steg, nådig herre!

Laf. Hör man bara! Ni fick stryk i Italien för det ni stal en kärna ur ett granatäpple; ni är en landstrykare och icke någon äkta resande; ni är näsvisare emot förnäma och ansedda personer, än er börd och edra förtjänster ge er rättighet till. — Jag vill icke vidare spilla några ord på er; annars skulle jag kalla er för skurk. Farväl med er!

(Går)

(Bertram uppträder)

Par. Bra, mycket bra! — Får vara! Bra, mycket bra, det här skall vi tiga med så länge.

Bert. Förbi! Ett rof för eviga bekymmer!

Par. Hvad står nu på, min skatt?

Bert. Fast inför prästen jag har eden gått,
Så vill jag dock ej dela säng med henne.

Par. Hvad nu? Hvad säger du, min hjärtans skatt?

Bert. Ack, min Parolles, de hafva gift mig bort! —
I fält till Florens! Ej i säng med henne!

Par. Ja, Frankrike ett hål för hundar är.
Ej värdt att trampas utaf män. — I fält!

Bert. Här har jag fått ett bref ifrån min mor,
Men hvad det innehåller vet jag icke.

Par. Det få vi se. I fält, min son, i fält!
Den knyter in sin ära i en säck,
Som kelar hemma med sin lilla gumma,
Förslösande i hennes sköt den märg,
Som borde tygla Martis vilda fålar
I språng och högt galopp. — Till andra rymder!
Ett stall är Frankrike, och märrar vi,
Om där vi dröja: därför, ut i fält!

Bert. Så skall det bli; jag skickar henne hem,
Förklarar för min mor mitt hat till henne
Och hvi jag flytt; till kungen skrifver jag
Hvad jag ej vågar säga. Hennes hemgift
Skall rusta ut mig till toskanska kriget,
Där bålda kämpar slåss. Att gå i fält
Är bara lek mot afskydd hustrus kält.

Par. Och är det visst, att ej humör du ändrar?

Bert. Följ med mig in och gif mig goda råd.
Hon flux skall bort; jag kämpar som en man,
Och hon får trösta sig så godt hon kan.

Par. Pang! Bollen studsar så det hörs! — Hur hårdt!
Den ung sig gifter får förbannadt svårt.
Bort, bort, och lämna henne tappert! Gå!
Dig kungen kränkt, men tyst med det ändå. *(De gå)*

Scen IV. — *Sammastädes.*

(Helena och narren uppträda)

Hel. Min mor hälsar mig vänligt: mår hon väl?

Narr. Hon mår icke väl, men är ändock vid hälsan; hon är mycket munter och mår ändock icke väl; men, Gud ske lof, hon mår mycket väl, och henne felas ingenting här i världen; men ändock mår hon icke väl.

Hel. Om hon mår mycket väl, hvad felas henne då, eftersom hon icke mår riktigt väl?

Narr. Jo, hon mår verkligen mycket väl, utom i två saker.

Hel. Hvilka två saker?

Narr. Den ena, att hon icke är i himmelen, dit Gud snart förhjälpe henne! Den andra, att hon är på jorden, hvarfrån Gud snart förhjälpe henne!

(Parolles uppträder)

Par. Guds fred, min lyckliga härskarinna!

Hel. Jag hoppas att ni icke är min lycka afvog, min herre.

Par. Mina böner föranledde er lycka, och de skola städse tillhöra er för dess bibehållande. — Du din skälm! Hvad gör vår gamla grefvinna?

Narr. Om ni hade hennes skrynklor och jag hennes pengar, så skulle jag vilja att hon gjorde det ni säger.

Par. Jag säger ju ingenting.

Narr. Så mycket klokare är ni då; ty mången tjänares tunga är skulden till husbondens fördärf. Ingenting säga, ingenting göra, ingenting veta, ingenting äga, däruti består en stor del af edra håfvor, som, sanningen att säga, äro jämt upp så mycket som intet.

Par. Gå din väg; du är en skälm!

Narr. Ni skulle ha sagt så här: inför en skälm är du en skälm, det vill säga, inför mig är du en skälm: det hade varit rena sanningen, min herre.

Par. Se så, du är en kvick narr: jag har träffat dig.

Narr. Har ni träffat mig i er själf, min herre? Eller har man lärt er att träffa mig? Den sökningen lyckades

bra. Måtte ni i er träffa på ännu mycket mer narraktighet till världens förlustelse och skrattets tillväxt.

Par. En riktig skälm, minsann, och duktigt gödd. —
Min fru, herr grefven reser bort i kväll;
Ett mycket viktigt är'nde honom kallar.
Den rätt ni har till brudlig kärlekshyllning
Erkänner han, men tvingas dock af nödfall
Att själfva bröllopskvällen den försumma.
Men äfven saknaden sin nektar har,
Som brygges af försakelse och väntan,
På det att framtids fröjd må öfverflöda
Och dränka bägarns rand.

Hel. Hvad vill han annars?

Par. Att ni af kungen genast afsked tar
Och låtsar, som om denna brådska vore
Ert eget verk, samt styrker den med skäl,
Som synas tvingande.

Hel. Hvad vill han mera?

Par. Att, då ni detta gjort, ni genast väntar
Uppå hans vidare behag.

Hel. I allo
Jag skall mig foga efter hvad han vill.

Par. Det skall jag säga honom, fru grefvinna.

Hel. Ja, därom ber jag er. *(Parolles går*
Kom nu, min vän.
(Helena och narren gå)

Scen V. — *Sammastädes.*

(Lafeu och Bertram uppträda)

Laf. Men jag hoppas, att herr grefven icke håller honom för att vara krigare.

Bert. Jo, min herre, och på köpet en tapper krigare.

Laf. Det har ni af hans egen berättelse.

Bert. Och många andra trovärdiga vittnen.

Laf. Då går icke min solvisare rätt; jag trodde, att denna lärka var en sparf.

Bert. Jag försäkrar er, min herre, att han har mycket stora kunskaper och tapperhet i förhållande därefter.

Laf. Då har jag försyndat mig emot hans erfarenhet och förgått mig emot hans tapperhet, och min ställning synes mig så mycket farligare, som jag icke alls spörjer någon håg att ångra mig. Här kommer han; jag ber er, gör oss till vänner, så skall jag taga vänskapen under behandling.

(Parolles kommer)

Par. *(Till Bertram)* Det blir riktigt urättadt, min herre.

Laf. Var så god ock säg mig hvem som är denna herrns skräddare.

Par. Min herre! –

Laf. Åh, nu vet jag hvem det är! Ja, min herre, det är en god handtverkare, en mycket bra skräddare.

Bert. *(Afsides till Parolles)* Har hon gått till kungen?

Par. Ja.

Bert. Reser hon i kväll?

Par. Ja, efter er önskan.

Bert. Jag skrifvit brefven, packat in mitt mynt
Och tingat hästar; – än i denna kväll,
Då jag som brudgum borde bruden hylla,
Och förr än jag begynner –

Laf. En berest man är en god sak emot slutet af en måltid; men en, som ljuger tre tredjedelar och begagnar en allmänt känd sanning som pass för tusende struntbistorier, borde bli en gång hörd och tre gånger pryglad. — Gud bevare er, herr kapten!

Bert. Är det någon missämja emellan hans nåd och er, min herre?

Par. Jag vet icke af hvad anledning jag har råkat att falla i hans nåds onåd.

Laf. Ni har gjort allt för att springa in i densamma med stöflar och sporrar och hela munderingen, likasom den som hoppade mitt i äggkakan; och ni lär nog förr springa ut igen, än ni bekvämar er till att göra reda för hvarföre ni uppehåller er där.

Bert. Säkert ett missförstånd, min ädle herre.

Laf. Som skall räcka evinnerligen, om jag också hörde honom läsa sina böner. Farväl, herr grefve! Tro mig: det

finns ingen kärna i denna lätta nöt; kläderna äro denna karlens själ; tro icke på honom, när det gäller viktiga angelägenheter; jag har tuktat sådana junkrar en gång förr och känner till deras natur. — Farväl, min herre; jag har talat bättre om er, än ni af mig har förtjänat eller skall förtjäna; men man måste vedergälla ondt med godt.

(Går)

Par. En narraktig herre, det svär jag på.
Bert. Så tycks det.
Par. Hvad? Känner ni honom icke?
Bert. Jo, mycket väl; och han värderas högt
I allmänt tal. — Mitt huskors kommer här.

(Helena kommer)

Hel. Jag har, min herre, efter er befallning
Med kungen talt och tillstånd fått af honom
Att resa strax. Han blott begär af er
Ett enskildt samtal.
Bert. Jag hans vilja lyder.
Ni får på mitt beteende ej undra,
Att det ej håller samma färg som tiden,
Ej heller gör hvad plikt och skyldighet
Ålägga mig. Jag icke var beredd
På sådant ärende, och därför är jag
Så illa rustad. Nu jag ber att ni
På väg till hemmet genast er begifver,
Och undrar blott, men frågar icke hvarför;
Ty bättre än den synes är min afsikt
Och mitt bestyr af mera vikt och brådska
Än ni, som icke känner saken, kan
På ögonblicket inse. — Till min mor.

(Ger henne ett bref)

Om tvenne dagar ses vi åter. — Var
Förståndig nu.
Hel. Jag kan ej säga mer,
Än att jag är en lydig tjänarinna —
Bert. Se så, ej mer om det!
Hel. Och skall beständigt
Med trägen ömhet söka att förtjäna

Den stora lycka, som min låga börd
Ej tyckes unna mig.
Bert. Nu nog om det.
Jag mycket brådtom har; farväl! — Res hem.
Hel. Förlåtelse!
Bert. Hvad vill ni säga? Tala!
Hel. Jag är ej värd min rikdom; ej jag djärfs
Att kalla den för min, fast min den är;
Men skygg liksom en tjuf jag ville stjäla
Hvad mig med rätta tillhör.
Bert. Säg, hvad vill ni?
Hel. Jag vet ej just; ett något, — nej, ett intet. —
Jag törs ej säga! — Jo, jag tänkte nyss:
Blott fiender ta afsked utan kyss.
Bert. Jag ber er, dröj ej; skynda er till häst.
Hel. Jag lyder er befallning, ädle herre.
Bert. Hvar är betjäningen? — Farväl, res hem!
(Helena går)
Dit far jag ej, så länge jag kan röra
En arm till fäktning eller trumman höra. —
Kom, låt oss fly med hast.
Par. *Bravo! Corraggio!* *(De gå)*

TREDJE AKTEN.

Scen I. — *Florens. Ett rum i herligliga slottet.*

(Hertigen af Florens med svit. Två franska adelsmän m. fl. uppträda)

Hert. Nu hafven I då punkt för punkt förnummit
Hvad grunden är till detta grymma krig,
Som allaredan kostat mycket blod
Och törstar efter mera.
1 Adelsm. Helig synes
Ers höghets sak, men svart och gräselig
En vederdelomans.
Hert. Vi undra därför
På vår kusin af Frankrike, som stängde,
I sådant rättvist ärende, sin barm
Då vi hans hjälp begärde.

2 Adelsm. Nådig herre,
Jag känner ej hvad skäl vår stat kan ha;
Jag är en oinvigd och ringa man,
Som hyllar rådets höghet, oförmögen
Till statsvärf själf; och därför djärfs jag ej
Min tanke säga, då jag ofta funnit
Att mina gissningar har saknat grund.
Hert. Han göre som han vill.
2 Adelsm. Men jag är säker
Att mången ungdom, öfvermätt på friden,
Skall dag från dag här söka läkedom.
Hert. Jag hälsar dem välkomna. All den heder,
Som flyger ut från oss, slår ned på dem. —
Nu skynde en och hvar till sitt banér;
Om förmän falla, är det vinst för er.
I morgon blir det strid. *(De gå)*

SCEN II. — *Roussillon.*

(Grefvinnan och narren uppträda)

Grefv. Allt har gått som jag önskat utom det, att han icke kommer med henne.

Narr. Jag tror minsann att min unge herre är en mycket melankolisk karl.

Grefv. Hvarför tror du det?

Narr. Jo, han ser på sina stöflar och sjunger; jämkar stöfvelkragen och sjunger; gör frågor och sjunger; petar tänderna och sjunger; jag har känt en karl, som hade ett sådant där ryck af melankoli och sålde bort en god egendom för en visstump.

Grefv. Låt mig se hvad han skrifver och när han tänker komma. *(Hon öppnar ett bref)*

Narr. Jag bryr mig icke mer om Elsa, sedan jag varit vid hofvet. Vår gamla stockfisk och våra Elsor på landet äro ingenting emot den gamla stockfisken och Elsorna vid hofvet. Skallen är spräckt på min Kupido, och jag börjar älska — som en gammal man älskar pängar — utan aptit.

Grefv. Hvad är det jag ser här?

Narr. Precist detsamma som ni ser där. *(Går)*

Grefv. *(Läser)* "Jag skickar er en sonhustru; hon har gjort kungen frisk och mig olycklig. Jag har gift mig med henne, men icke sökt säng med henne samt svurit på att göra detta icke evigt. Ni skall få höra att jag tagit till flykten; förnim det nu af mig, innan ryktet därom kommer. Om världen har tillräcklig vidd, så skall jag veta att hålla mig på duktigt afstånd. Med sonlig vördnad, er olycklige
Bertram."

Det här är icke bra, du djärfve pojke,
Att fly en sådan vänlig konungs gunst
Och kalla ned hans vrede på ditt hufvud,
Förskjutande en brud, som är för dygdig
Att utaf själfva kejsaren föraktas.

(Narren kommer tillbaka)

Narr. Nådig fru, därute är det ledsamma nyheter å färde emellan två soldater och den unga grefvinnan.

Grefv. Hvad står på?

Narr. Så alldeles ledsamma äro de heller icke; er son lär icke stryka med så snart som jag tänkte.

Grefv. Hvarföre skulle han stryka med?

Narr. Ja, det tycker också jag, min fru; hvarför skulle han stryka med, om han springer ifrån alltihop, som jag hör att han lär göra? Att hålla på med det där, det är just det farliga; det stryker karlar med på, om det också befordrar folkökningen. Här kommer folk, som kan berätta er mer; jag, för min del, har bara hört att er son gifvit sig utaf. *(Går)*

(Helena och två adelsmän uppträda)

1 Adelsm. Guds fred, min ädla fru.

Hel. Ers nåd, min man har flytt, för evigt flytt!

2 Adelsm. Säg icke det!

Grefv. Haf tålamod! — Jag ber er, gode herrar, —
Så många slag af lust och nöd mig drabbat,
Att ingendera kan förlama mig
Vid första träff, — hvar är min son, jag ber!

2 Adelsm. Han gått i tjänst hos hertigen af Florens.
Vi mötte honom då han reste dit;

Vi komma därifrån och återvända,
Så snart vid hofvet vi vårt uppdrag ändat.

Hel. Se detta bref, min fru; det är mitt respass.

(Hon läser)

"När du kan få ifrån mitt finger den ring, som aldrig skall komma därifrån, och visa för mig ett barn, födt af din kved och som jag är fader till, då skall du få kalla mig din make; men detta d å är detsamma som a l d r i g."
En gruflig dom!

Grefv. Ni bragte brefvet hit?

1 Adelsm. Det gjorde vi
Och ångra det för innehållets skull.

Grefv. Mitt barn, jag ber dig, var vid bättre mod;
Om hela sorgen för dig själf du tager,
Så mister jag min hälft. Han var min son;
Men jag hans namn vill tvätta ur mitt blod,
Och du skall bli mitt enda barn. — Han rest
Till Florens?

2 Adelsm. Ja, min fru.

Grefv. Att taga krigstjänst?

2 Adelsm. Det är hans ädla föresats; och säkert
Skall prinsen honom all den heder visa,
Som vederbör.

Grefv. I återvänden dit?

1 Adelsm. Det göra vi så snabbt, som flygas kan.

Hel. *(Läser)* "Förrn jag blir änkling, är mig Frankland intet."
Hur bittert!

Grefv. Står det så i brefvet?

Hel. Ja.

1 Adelsm. Helt säkert endast handens öfverdåd,
Hvari hans hjärta icke stämmer in.

Grefv. "Förrn han blir änkling, Frankrike ett intet!"
Här intet finns, som är för godt för honom,
Om icke hon; och hon en man förtjänar,
Den tjugo slika slynglar borde tjäna
Och kalla henne för sin härskarinna.
Hvad hade han för sällskap på sin resa?

1 Adelsm. En dräng allenast och en kavaljer,
Den nyss jag känna lärt.
Grefv. Parolles, helt säkert.
1 Adelsm. Ja, ädla fru.
Grefv. En dålig karl och full af nedrighet.
Min son fördärfvar sina goda anlag
I sådant sällskap.
1 Adelsm. Ni har rätt, min fru:
Den karlen har för mycket, allt för mycket,
Som hindrar honom från att mycket bli.
Grefv. Välkomna, mina herrar! Jag er ber
Att säga till min son att ej hans svärd
Kan någonsin den ära återvinna,
Som han förlorar: mera skriftligen
Jag vill er lämna.
2 Adelsm. Till er tjänst vi stå
I detta och i allt hvad ni befaller.
Grefv. Nej, ingen tjänst, om ej för återtjänst. —
Behagar ni mig göra sällskap?

(Grefvinnan går med de båda herrarne)

Hel. "Förrn jag blir änkling, är mig Frankland intet."
Dig Frankland intet är, förrn du blir änkling!
Du ingen hustru skall i Frankland ha;
Då har du allt tillbaka. Stackars grefve,
Säg, är det jag som dig från hemmet drifver
Och sätter dina späda lemmar ut
För obarmhärtigt krig? Och är det jag,
Som drifver dig ifrån det muntra hofvet,
Där fagra ögon sköto efter dig,
På det att du skottafla måtte bli
För rykande gevär? Ni bud af bly,
Som fara drifna af den snabba blixten,
O, flyg åt sidan, träffa lätta luften,
Som sjunger, då den skjuts, men rör ej honom!
Den, efter honom skjuter, har jag ditställt;
Den efter Bertrams tappra hjärta måttar,
Är lejd därtill af mig, eländiga.
Och fastän själf jag icke mördar honom,

Så är jag dock till sådan död en orsak.
Det vore bättre, att mot glupska lejon
Jag ginge, då de röto utaf svält;
Det vore bättre, att med ens jag kränktes
Af allt elände, som naturen äger.
Nej, Roussillon, kom hem ifrån de ängder,
Där hjältemodet endast skråmor vinner
Och ofta allt förlorar; jag vill gå;
Om här jag vistas, trifs du icke här;
Bör jag väl dröja då? O nej! Om ock
Ett doft från Eden fläktade kring hemmet
Och alla änglar tjänte mig; jag går.
Ett ömsint rykte skall min flykt berätta
Och trösta honom. Kom, o natt så ljuf,
Och låt mig smyga bort, jag arma tjuf. *(Går)*

SCEN III. — *Florens.*

(Trumpetstötar. Hertigen af Florens, Bertram och Parolles uppträda. Officerare, soldater, m. fl.)

Hert. Du har befälet öfver rytteriet,
Med största hopp och varmaste förlitan.
Vi tro din lyckas löften.
Bert. Dyre prins,
Den bördan är för tung för mina skuldror,
Dock vill jag sträfva för er goda sak
Till farans yttersta.
Hert. Nå, framåt då!
Må lyckan fladdra kring din stolta hjälm
Och skydda dig i striden!
Bert. Store Mars,
I dag jag träder in i dina skaror:
Gif kraft som jag har mod, så skall jag visa
Att kärlekshataren kan trumman prisa. *(De gå)*

SCEN IV. — *Roussillon.*

(Grefvinnan och hofmästaren uppträda)

Grefv. Ack! Och du tog emot ett bref af henne?
Du borde ha begripit hennes afsikt,

Då hon dig lämnade ett bref till mig;
Läs upp det än en gång. –
Hofm. (Läser) "Som pilgrim till sankt Jakobs graf jag går;
En ärelysten kärlek har mig sårat;
Med bara fötter uti törnesnår
Afplanas skall den synd, som mig bedårat,
O, skrif till Bertram, till min make, skrif,
Att han klär af sig krigets vilda skrudar;
I hemmets frid förflyte ljuft hans lif;
Jag, fjärran från, hans hulda namn förgudar,
Må han förlåta mig hvad jag har gjort,
Då, sträng som Juno, jag Alcides sände
Från hofvets fröjd, där tiden går så fort,
Till strid och kamp och dödar och elände!
Han är för skön för mig, för skön att dö;
I Bertrams ställe tag, o död, hans mö." –
Grefv. Hvad skarpa stygn i hennes milda ord: –
Hur kunde du så obetänksam vara
Att låta henne resa af, Rinaldo?
Om jag med henne tala fått ett ord,
Jag hade henne bragt på andra tankar.
Nu har hon förekommit oss.
Hofm. Förlåt!
Om strax på kvällen jag er gifvit brefvet,
Så hade hon väl kunnat hinnas upp;
Dock skrifver hon att sådant var omöjligt.
Grefv. Ack, hvilken ängel kan väl nu beskydda
En slik ovärdig make? Ingen, ingen,
Om hennes bön, den himlen gärna hör
Och huldt beviljar, icke räddar honom
Från hämdens straffdom. – Skrif, o skrif, Rinaldo,
Till denne make, ej sin maka värd:
Gif tyngd åt hvarje ord om hennes värde,
Det allt för lätt han uppvägt; tala skarpt
Om mina kval, dem han för litet känner.
Sänd genast af ett säkert bud till honom:
Kanhända kommer han, då han får höra
Att hon har flytt; och säkert ilar hon

Då sådant spörjs, af trogen kärlek ledd,
Till hemmet åter; hvilken af dem båda
Jag älskar mest förmår min känsla ej
Att göra skilnad på. — Gå, skaffa budet:
Min ålderdom är svag och tungt mitt hjärta;
Min sorg vill tala, gråta vill min smärta. *(De gå)*

Scen V. — *Utanför Florens.*

(Trumpeter höras på afstånd. En gammal änka från Florens, Diana, Mariana och borgare uppträda)

Änk. Kom bara med; ty om de rycka närmare staden så förlora vi dem ur sikte.

Dian. Det sägs att den franske grefven skall hafva uppfört sig särdeles tappert.

Änk. Han lär hafva tillfångatagit deras förnämsta general och med egen hand dödat hertigens bror. — Vi hafva gått förgäfves; de hafva tagit en motsatt väg. Hör! Det märks på deras trumpeter.

Mar. Kom, låt oss vända om igen och åtnöja oss med berättelsen om saken. Diana, akta dig för den franske grefven! En flickas ära är hennes goda rykte, och intet testamente är bättre än ärbarheten.

Änk. Jag har berättat för min grannkvinna om hur du har blifvit förföljd af en bland hans kavaljerer.

Mar. Jag känner den skurken; anfäkta honom! Det är en viss Parolles, en otäcking till karl, som hjälper den unga grefven i dylika ärenden. — Akta dig för dem, Diana! Deras löften, lockelser, eder, presenter och andra förförelse konster äro icke hvad de gifva sig ut för. Mången flicka har blifvit förledd af sådant, och olyckan är att exemplet, som ger så förskräckliga prof på förlorad oskuld, ändock icke förmår att afskräcka andra från efterföljd, utan många fastna på den limstång, som hotar dem. Jag hoppas, att jag icke behöfver varna dig vidare; din egen dygd bör upprätthålla dig, om också ingen annan fara vore synbar än förlusten af ditt goda rykte.

Dian. Ni skall icke behöfva vara bekymrade för mig.

(Helena kommer in klädd som pilgrim)

Änk. Det hoppas jag. — Se, där kommer en pilgrim. Jag vet att hon kommer att ta in hos mig, ty den ena visar den andra dit. Jag vill fråga henne:
Hell, fromma pilgrim! Säg, hvart gäller resan?

Hel. Till äldre sankt Jacobus.
Ack, säg mig hvar en pilgrim kan få husrum.

Änk. Vid Franciskanerklostret, här vid porten.

Hel. Är detta vägen?

Änk. Ja, det är det. — Hör!

(Krigsmusik på afstånd)

De komma hitåt: — vill ni vänta litet
Tills hären gått förbi, min fromma pilgrim,
Så skall jag visa er till ert kvarter.
Jag känner er värdinna, skall ni tro,
Så noga som mig själf.

Hel. Ni är måhända
Värdinnan själf?

Änk. Till tjänst, min fromma pilgrim.

Hel. Jag tackar er, och väntar tills ni går.

Änk. Ni kommer visst från Frankrike?

Hel. Det gör jag.

Änk. Då skall ni har få se en tapper landsman,
Som stridt beröimligen.

Hel. Hans namn, jag ber?

Dian. Gref Roussillon; ni känner honom kanske?

Hel. Jag hört om honom mycket godt och ädelt,
Men har ej honom sett.

Dian. Hvem ock han är,
Han stått sig bra. Han lär ha rymt från Frankland,
För det att konungen har honom gift
Emot hans böjelse. — Är detta sant?

Hel. Ja, strida sanningen. — Hans fru jag känner.

Dian. Det är en herre uti grefvens svit,
Som lastar henne groft.

Hel. Hvad heter han?

Dian. Monsieur Parolles.

Hel. O ja, han kan ha rätt!

Betraktar man den höga grefvens värde
Och stora rykte, är hon allt för ringa
Att ofta nämnas; all förtjänst hon äger
Består i hennes stränga dygd, och den
Har ingen satt i tvifvel.
Dian. Stackars fru!
Det kan man kalla hårdt, att vara hustru
Åt den, som afskyr en. —
Änk. Ack, stackars barn, hvarhelst hon ock må vara.
Hon sliter ondt! — Se, denna flicka kunde
Ett grufligt spratt åt henne göra.
Hel. Huru?
Måhända frestar grefven hennes dygd
Med otillbörligt anbud?
Änk. Ja, det gör han:
Och sätter all förförelse i gång,
Som kan en flickas späda ära skämma.
Men hon är på sin vakt och ståndar fast
I sedesamt försvar. —

(Bertram, Parolles och soldater tåga öfver skådebanan med flygande fanor och klingande spel)

Mar. Förbjude Gud,
Det vore annorlunda!
Änk. Se, de komma.
Den där är Anton, furstens äldsta son;
Den där är Escalus.
Hel. Och hvem fransosen?
Dian. Den där med plymerna: en ståtlig karl!
Blott han sin fru höll kär! — Långt skönare
Han vore då. — Säg, är han icke vacker?
Hel. Så tycker jag.
Dian. Ack, det är synd, att han
Ej trogen är. — Där ser ni nu den skurken,
Som tubbar honom; vore jag hans hustru,
Jag gaf den bofven gift.
Hel. Hvem menar ni?
Dian. Den där narren med de många skärpen. — Men hvarför ser han så melankolisk ut?

Hel. Kanhända han har blifvit sårad i bataljen.

Par. Att förlora trumman! — Nå, nå.

Mar. Han är rasande förtretad öfver någonting. — Se, han har fått ögonen på oss.

Änk. Anfäkta honom!

Mar. Och hans nickningar! En sådan skojare!

(Bertram, Parolles och soldaterna tåga utaf)

Änk. Nu ha de gått. — Kom, pilgrim, jag er för
Till nattkvarteret; fyra eller fem
Botfärdiga pilgrimer till sankt Jakob
Hos mig ha tagit in.

Hel. Jag tackar er.
Om ni, min fru, och denna vackra flicka
Behaga taga del uti vår kvällsvard,
Så tillhör mig att tacka och betala
Samt yttermera gifva denna jungfru
Till vedergällning några goda råd.

Båda. Vi taga vänligen emot er bjudning. *(De gå)*

Scen VI. — *Lägret utanför Florenz.*

(Bertram och de båda franska adelsmännen uppträda)

1 Adelsm. Ja, min bästa grefve, låt honom försöka; låt honom få sin vilja fram.

2 Adelsm. Om herr grefven icke befinner honom vara en pultron, så må ni icke vidare hafva någon aktning för mig.

1 Adelsm. Han är en såpbubbla, nådige herre, så sant jag lefver.

Bert. Tror ni, att jag så helt och hållet har bedragit mig på honom?

1 Adelsm. Tro mig herr grefve; efter allt hvad jag nogsamt vet om honom — utan någon ondska, och i det jag talar om honom som om han vore min släkting, — är han en ärkepultron, en oändlig och gränslös lögnare, en ständig löftesbrytare och ägare af ingen enda god egenskap, som är värd herr grefvens uppmärksamhet och beskydd.

2 Adelsm. Det vore väl om ni lärde känna honom, på det att ni icke måtte för mycket lita på en tapperhet, som

han icke äger, och därigenom blifva strandsatt utaf honom i något viktigt företag, när stor fara är förhanden.

Bert. Om jag bara visste huru man bäst skulle kunna sätta honom på prof.

2 Adelsm. Det bästa är att låta honom taga igen sin trumma, ett företag till hvilket ni har hört honom med sådan tillförsikt erbjuda sig.

1 Adelsm. Jag skall plötsligt öfverfalla honom med en tropp florentinare; jag skall välja ut sådant folk, som han visst icke skall kunna känna åtskils ifrån fienden. Vi skola så fängsla honom och förbinda hans ögon, att han icke skall tro annat, än att han blifvit släpad till fiendens läger, då vi föra honom till våra tält. Ni, herr grefve, skall vara med då vi förhöra honom; om han då icke för att få pardon och i den yttersta anfäktelse af usel feghet erbjuder sig att förråda er samt er till skada tala om allt hvad han vet om er, och det bekräftadt med de dyraste kötteder, — så tro aldrig mitt omdöme i någonting.

2 Adelsm. Ack, för det goda skrattets skull, låt honom gå och hämta sin trumma! Han säger att han har hittat på en krigslist enkom för den saken. Om herr grefven får se hur klent han beter sig, samt till hvilket slagg denna falska malmklump smälter ned, och ni då icke ger honom ett godt kok stryk, så är er tillgifvenhet för honom obotlig. Där kommer han.

(Parolles kommer)

1 Adelsm. Ack, för det goda skrattets skull, lägg intet hinder i vägen för hans lustiga företag! Låt honom för all del få gå och hämta sin trumma.

Bert. Nå, hur står det till, monsieur? Den där trumman lär ni icke så lätt få ur hufvudet på er.

2 Adelsm. Åt fanders med den; Bry er icke om den; det är ju bara en trumma.

Par. Bara en trumma? Bara en trumma, säger ni? Att så där förlora en trumma! Det var ett vackert kommando! Att med vårt rytteri hugga in på våra egna flyglar och kasta vårt eget folk öfver ända! —

1 Adelsm. Det rår icke komandot för; det var en krigs-

olycka, som Cæsar själf icke skulle hafva kunnat förekomma, om han hade kommenderat där.

Bert. Nå, vi hafva just icke stort att klaga öfver vår lycka; visst var det litet skamligt, att den där trumman skulle förloras; men det står icke till att få igen den.

Par. Den kunde hafva tagits igen.

Bert. Den kunde, men nu är det för sent.

Par. Den kan återtagas; om bara icke krigiska mandater så sällan tillräknades den sanna och verkliga förtjänsten, så skulle jag nog skaffa igen den trumman eller en annan; hvarom icke *hic jacet.* –

Bert. Nå, om ni har så stor lust, monsieur – om ni tror att er hemlighetsfulla krigslist kan skaffa detta ärans instrument tillbaka till sitt ursprungliga kvarter, så var hjältemodig och grip verket an. Jag skall prisa detta företag som en härlig bedrift; om det lyckas er, skall hertigen icke allenast tala derom, utan ock belöna er ända till sista stafvelsen af er förtjänst, så som det ägnar och anstår hans makt och höghet.

Par. Vid en soldats hand! Jag skall åtaga mig det.

Bert. Men ni får icke sofva på saken.

Par. Jag skall gripa saken an ännu i afton; jag skall genast sätta min operationsplan på papperet, styrka mig i min modiga tillförsikt, bereda mig på döden – och vid midnatt kan ni fråga vidare efter mig.

Bert. Får jag underrätta hertigen om att ni gått i befattning med saken?

Par. Jag vet icke hurudan utgången blir, herr grefve, men jag utfäster mig att våga ett försök.

Bert. Jag vet att du är tapper och går i borgen för att du gör allt som möjligen en soldat kan göra. Farväl.

Par. Jag älskar icke många ord. *(Går)*

1 Adelsm. Nej, icke mera än fisken älskar vattnet. – Är det icke en underlig kurre, herr grefve, som med sådan säkerhet tyckes åtaga sig denna sak, hvilken han vet vara outförbar, och som förbannar sig på att han skall utföra den, ehuruväl han hellre blefve fördömd än han utförde den?

2 Adelsm. Ni känner honom icke så väl som vi, herr

grefve. Visst och sant är att han kan stjäla sig in i en människas gunst samt en veckas tid undvika en hel hop upptäckter; men bara ni en gång kommit underfund med honom, så har ni honom på edra fem.

Bert. Hvad? Tror ni då, att han icke skall göra det ringaste af allt det, som han så allvarsamt åtager sig?

1 Adelsm. Icke det ringaste. Han skall bara sno sig undan med något knep och traktera er med två eller tre sannolika lögner. Men nu hafva vi i det närmaste hetsat honom trött, och i kväll skall ni få se honom falla; ty, i sanning, han är icke värd herr grefvens aktning.

2 Adelsm. Vi skola ställa till en liten muntration med räfven, innan vi flå honom. Den gamle herr Lafeu vädrade först upp honom. Då vi demaskerat honom, skall ni få se hvilken ynkrygg han är, och det i denna kväll.

1 Adelsm. Jag får lof att gå och se efter mina limstänger; han skall bli fast.

Bert. Er bror, min herre, skall mig sällskap göra.

1 Adelsm. Som det behagar er; farväl, herr grefve.

(Går)

Bert. Nu skall ni följa mig och se den flickan,
Som jag har talat om.

2 Adelsm. Ett dygdemönster?

Bert. Ja, det är felet. Blott en enda gång.
Jag talt vid henne: mycket kall hon var,
Men jag har skickat henne bref och skänker
Med denna narr, som nu på prof vi sätta.
Hon sände dem tillbaks: så står det till.
Det är en vacker unge: har ni lust
Att henne se.

2 Adelsm. Af allt mitt hjärta, grefve. *(De gå)*

Scen VII. — *Florenz. Ett rum i änkans hus.*

(Helena och änkan uppträda)

Hel. Om ni ej tror att jag hans hustru är,
Så kan jag icke ge er fler bevis,
Så framt jag icke vill mig själf fördärfva.

Änk. Jag torftig är, men dock af god familj,

Har aldrig haft med slika ting att skaffa
Och vill ej gärna se mitt namn befläckadt
Med sådant där.

Hel. Det vill ej heller jag.
Ni blott skall tro att grefven är min man
Och att jag ord för ord har sanning sagt
I hvad jag er förtrott; då skall ni ej
Det minsta orätt göra med den hjälp
Ni lånar mig.

Änk. Jag får väl tro er då;
Ty hvad ni gifvit mig bevisar klart
Att ni är mäkta rik!

Hel. Tag detta guld
Och låt af er en vänlig tjänst mig köpa,
Den dubbelt, ja tredubbelt jag betalar,
Då jag har lyckats. Grefven giljar häftigt,
Belägrar med sitt smicker hennes skönhet;
Han segra vill: — låt henne gifva efter
På sätt som vi för henne finna bäst.
Då skall hans heta blod ej något neka,
Som hon begär. Han bär en ring på fingret,
Som gått i arf i släkten sedan gammalt
Från son till son i flera, flera leder
Från ättefadern; ytterst dyrbar är
För honom denna ring; i kärleksyran
Han torde dock dess värde glömma bort,
Om ock han efteråt sig skulle ångra.

Änk. Nu ser jag målet, som ni syftar efter.

Hel. Ni ser, att det är lofligt; denna ring
Skall nu er dotter, förrn hon synes vunnen,
Utbedja sig och stämma honom möte.
Jag går i hennes ställe; ärbart hon
Sig hålle fjärran. Sedan ger jag henne
I hemgift, utom hvad hon redan fått,
Tretusen kronor.

Änk. Ni har vunnit mig:
Lär nu min dotter hur hon skall sig ställa,
På det att tid och rum med loflig svek

Må passa in. Han kommer hvarje kväll
Med sång och spel och öfverdrifna visor
Om henne diktade; det hjälper ej
Att visa honom bort; han är så envis,
Som om det gällde lifvet.

Hel. Än i kväll
Vår plan vi fresta; så, med himlens nåd,
En svekfull afsikt främjar lofligt dåd,
Och loflig afsikt gör en loflig handling,
Som är af både synd och dygd förvandling.
Men nu till verket! — *(De gå)*

FJÄRDE AKTEN.

SCEN I. — *Utanför det florentinska lägret.*

(En fransk adelsman uppträder. Fem eller sex soldater i bakhåll)

Adelsm. Han kan icke komma någon annan väg än förbi den här häcken. Då ni rusar på honom, så tala hvilket förfärligt språk ni vill; det gör ingenting, om ni själfva icke förstår hvad ni säger, ty vi måste låtsa som vi icke förstå honom, utom en af oss som skall föreställa tolk.

1. Sold. Bästa kapten, låt mig få vara tolken.

Adelsm. Är du icke bekant med honom? Känner han icke din röst?

Sold. Nej, visst icke.

Adelsm. Men hvad har du för rotvälska att svara oss med?

Sold. Densamma som ni talar till mig på.

Adelsm. Han måste tro oss vara en hop utländingar, som stå i fiendens sold. Han har snappat upp några smulor af alla grannspråken; därföre måste en och hvar af oss tala som det faller honom in, utan att fråga efter om vi förstå hvarandra; märker han att vi förstå hvarannan, så märker han knepet; nej, bara rotvälska, ju galnare, dess bättre. Ni, som är tolk, får lof att vara fiffig af er. Men tyst! Göm er, här kommer han för att sofva bort ett par timmar och sedan vända om igen och svära på de lögner, dem han smider ihop.

(Parolles kommer)

Par. Klockan är tio! — Om tre timmar är det tid att vända om hem igen. Hvad skall jag säga att jag har gjort? Här får man lof att dikta så det förslår. De börja att få väderkorn på mig, och olyckan har på en tid allt för ofta knackat på min dörr. Jag märker att min tunga är allt för dumdristig, men mitt hjärta lefver i Martis fruktan och hans kreaturs och vågar icke hvad min tunga skräflar om.

Adelsm. *(Afsides)* Det var den första sanning, som nånsin din tunga gjort sig skyldig till.

Par. Hvad fan hade jag att göra med att skaffa igen den där trumman, då jag vet att det är omöjligt och vet att jag aldrig ämnade göra det? Jag får lof att själf ge mig några skråmor och säga att jag fått dem i bataljen. Men små skråmor förslå icke; då heter det: slapp du för så godt köp? Och stora vågar jag icke ge mig. Hvad skall jag nu göra? Hvar skall jag få bevis ifrån? Tunga! Jag får lof att sätta dig i en mångelskas mun och köpa mig en annan af Bajazets mulåsna, om du pratar mig in i sådana här farligheter.

Adelsm. *(Afsides)* Är det möjligt, att han skulle veta hvem han är och ändock vara den han är?

Par. Det vore väl, om jag kunde hjälpa mig ifrån saken med att skära sönder mina kläder eller bryta sönder min spanska klinga.

Adelsm. *(Afsides)* Det slipper du icke med.

Par. Eller raka af mig skägget och säga att det var en krigslist.

Adelsm. *(Afsides)* Det hjälper icke.

Par. Eller kasta mina kläder i vattnet och säga att jag blifvit afklädd in på bara kroppen.

Adelsm. *(Afsides)* Hjälper svårligen.

Par. Om jag också skulle svärja på att jag hade hoppat ned från fönstret på citadellet —

Adelsm. *(Afsides)* Hur djupt?

Par. Tretti famnar —

Adelsm. *(Afsides)* Så skulle tre grofva kötteder knappt göra dig trodd.

Par. Om jag ändå hade en af fiendens trummor, så skulle jag svärja på att jag hade eröfrat den.

Adelsm. *(Afsides)* Du skall srax få höra en.

(Trummor och buller bakom scenen)

Adelsm. *(Rusar fram)* *Throca movousus, cargo, cargo, cargo.*

Alla. *Cargo, cargo, villianda par corbo, cargo.*

Par. Pardon, pardon! Förbind ej mina ögon!

(De gripa honom och förbinda hans ögon)

Tolk. *Boscos, thromuldo, boscos.*

Par. Jag vet ni ä' af Musco's regemente;
Jag dör för det jag ej ert språk kan tala:
O, finns ej här en fransman eller tysk,
En dansk, en nederländare, som jag
Kan tala med, så skall jag säga allt,
Som kan fördärfva florentinarne.

Tolk. *Boscos, vouvado.* —
Jag dig förstår och tala kan ditt språk: —
Kerelydonto: bästa herre,
Tänk på din hädanfärd, ty sjutton dolkar
Du har mot bröstet.

Par. Ack!

Tolk. O bed, o bed!
Mancha revania dulche.

Adelsm. *Oscoribi dulcos volivorco.*

Tolk. Vår höfding vill tills vidare dig skona,
Men ledas skall du med förbundna ögon
Till strängt förhör: ditt lif du kanske räddar
Med hvad du har att säga.

Par. Låt mig lefva,
Så skall jag yppa alla hemligheter
Om härens plan och styrka, ja, berätta
Förundransvärda ting.

Tolk. Och utan svek?

Par. Ja, Gud förbanna mig, om jag er sviker!

Tolk. *Acordo linta.* —
Kom; uppskof är beviljadt dig. *(Går med Parolles)*

Adelsm. *(Till en soldat)* Gå, säg min broder och gref Roussillon,

Att göken fångad är och skall förvaras
Tills vidare i kurra.
Sold. Ja, kapten.
Adelsm. Och säg att han oss alla till oss själfva
Förråda vill.
Sold. Skall ske.
Adelsm. Emellertid.
Jag honom hålla vill i mörk arrest.

(De gå)

SCEN II. — *Florenz. Ett rum i änkans hus.*

(Bertram och Diana uppträda)

Bert. Man sagt mig, att ni heter Fontibella?
Dian. Diana heter jag, min bästa grefve.
Bert. Gudinnenamn! Ett sådant är du värd
Och mera till! Men säg mig, sköna själ,
Är kärlek biltog från ditt fagra väsen?
Om ungdomseld ej lågar i ditt bröst,
Så är du ingen flicka, men en stenbild.
Först efter döden bör du vara det,
Som nu du är, ty du är kall och stel.
Nu bör du vara hvad din moder var
Då hon din hulda varelse gaf lif.
Dian. Då var hon sedesam.
Bert. Det är du.
Dian. Nej;
Hon gjorde blott sin plikt, densamma plikt,
Som ni er fru är skyldig.
Bert. Tyst med det!
Jag ber dig, sträfva ej mot mina eder.
Till henne blef jag tvungen; dig jag älskar
Med kärleks ljufva tvång och vill för evigt
Dig tjäna ömt.
Dian. Ja, karlarne oss tjäna,
Tills vi dem tjäna; då vår ros är bruten,
De lämna endast taggarna åt oss
Och gäcka oss till slut.
Bert. Hvad har jag svurit?

Dian. På många eder trohet ej beror;
Ett enda ärligt löfte är tillfyllest.
Hvad heligt finns, som ej vi svärja vid,
Ja, taga den allsmäktige till vittne?
Hvad tycker ni? Om nu jag skulle svära
Vid kärleks allmakt att jag höll er kär,
Månn ni mig skulle tro, om er till skada
Min kärlek vore? Nej, det duger icke
Att svärja honom, som jag kärlek lofvar,
Att jag skall skada honom; edra eder
Blott äro tomma fraser utan kraft,
Så tycker jag.
Bert. Ack tyck, ack tyck ej så.
Du grymma helgon! Kärleken är helig,
Och min uppriktighet de svek ej känner,
Som männen skyllas för. O, bönhör mig,
Och bota själf mitt kärlekskranka sinne
Med kärligt jaord; säg att du är min,
Så skall, som nu, jag evigt blifva din.
Dian. Ack, männen hissa oss med sina snaror
Till värsta branter! — Gif mig denna ring.
Bert. Till låns du får den, men jag har ej makt
Att skänka bort den.
Dian. Vill ni ej, herr grefve?
Bert. Den är i vår familj en dyr klenod,
Som gått i arf från många mina fäder,
Det vore evig skam om jag den miste.
Dian. Min ära också är en sådan ring;
Min kyskhet är klenoden i familjen,
Som gått i arf från många mina fäder;
Det vore evig skam, om jag den miste.
Så skaffar nu er egen visdom fram
Den kämpen ära för att skydda mig
Emot ert svaga anfall.
Bert. Tag min ring;
Min ätt, min ära, ja, mitt lif är ditt,
Och jag dig lyder blindt.
Dian. Då midnatt kommer, knacka på mitt fönster;

Jag sörjer för att ej min mer det märker.
Dock måste ni en sak mig heligt lofva;
Då ni min jungfrubädd eröfrat har,
Dröj blott en timma, tala ej ett ord.
Jag har ett viktigt skäl, som ni får veta,
Då denna ring en gång er lämnas åter.
Jag skall i natt er ge en annan ring,
Som i en framtid oss skall vittne bära
Om hur en gång hvarann vi voro kära;
Farväl till dess; en maka jag er skänker,
Fast själf ej mer jag på min lycka tänker.

Bert. En jordisk himmel vann jag genom dig.

(Går)

Dian. För denna må du tacka Gud och mig.
Till slut du gör det nog. —
Min mor beskref hans frieri precist,
Som hade hon uti hans hjärta suttit.
"Så svärja alla karlar," säger hon.
Han svurit att mig äkta, när en gång
Hans hustru dör, och därför blir jag hans
I grafven först. Om fransmän svika så,
Vill jag i evighet som flicka gå;
Dock tycks mig ingen synd att den bedraga,
Som vill i spel med orätt vinsten taga. *(Hon går)*

SCEN III. — *Det florentinska lägret.*

(De båda franska adelsmännen och några soldater uppträda)

1 Adelsm. Ni har ännu icke gifvit honom brefvet från hans mor.

2 Adelsm. Jag gaf honom det för en timma sedan: det måtte stå något däruti, som griper honom, ty då han läste det, blef han så förvandlad att man knappt kunde känna igen honom.

1 Adelsm. Han förtjänar med rätta mycket tadel, för det att han förskjutit en så god hustru och ett så älskvärdt fruntimmer.

2 Adelsm. I synnerhet har han för evig tid ådragit sig onåd hos kungen, som just hade stämt sin bevågenhet

till att sjunga lycka för honom. — Jag skall säga er något, men ni skall förborga det hos er i djupaste mörker.

1 Adelsm. Då ni har uttalat det, är det dödt, och jag är dess graf.

2 Adelsm. Han har här i Florenz förfört en ung fröken af det mest oklanderliga rykte, och i natt mättar han sin lusta med att beröfva henne äran. Han har gifvit henne sin familjering och sätter sin lycksalighet i denna osedliga förbindelse.

1 Adelsm. Nå, Gud förbarme sig öfver oss syndare! Hvad äro vi icke för varelser, om vi få råda oss själfva!

2 Adelsm. Blott våra egna förrädare. Och, som det vanligtvis sker med allt förräderi, som städse förråder sig själft, innan det når sina afskyvärda syften, så kan också han, som på detta sätt utskämmer sitt adelskap, icke hålla tätt, utan dränker sig själf i sitt eget svall.

1 Adelsm. Ja, är det icke synd och skam af oss att själfva så där basuna ut våra egna olofliga afsikter? — Vi få då icke hans sällskap i kväll?

2 Adelsm. Nej, icke förr än efter midnatt, ty han får lof att passa på.

1 Adelsm. Tiden är snart inne. Jag skulle gärna vilja att han finge se sin sällskapsbroder dissekerad, på det att han måtte lära rätt uppskatta sitt eget omdöme, uti hvilket han så konstigt infattat denna oäkta juvel.

2 Adelsm. Vi skola icke befatta oss med honom, förr än grefven kommer, ty hans närvaro skall bli den andres gissel.

1 Adelsm. Säg mig emellertid: hvad har ni förnummit om det här kriget?

2 Adelsm. Det sägs, att fredsunderhandlingar äro öppnade.

1 Adelsm. Nej, freden är redan sluten, det försäkrar jag.

2 Adelsm. Hvad ärnar grefve Roussillon göra då? — Tänker han resa vidare eller återvända till Frankrike?

1 Adelsm. Jag hör på denna fråga att ni just icke är invigd i hans hemligheter.

2 Adelsm. Gud förbjude det, min herre! Då skulle jag också ha stor andel i hans företag.

1 Adelsm. Hans gemål flydde för ungefär två månader sedan ur hans hus; hon tog till förevändning en pilgrimsfärd till sankt Jakob den äldre, och detta fromma företag fullbordade hon med den strängaste andakt. Under det hon vistades där, blef hennes späda natur ett rof för hennes sorg; slutligen utandades hon sin sista pust i en suck, och nu sjunger hon i himmelen.

2 Adelsm. Hur har han tillförlitlig reda på det?

1 Adelsm. Till största delen af hennes egna bref, som bekräfta hennes historia ända till dödsminuten: men att hon är död, hvilket hon icke själf kunde berätta, är sanningsenligt bestyrkt af prästen på stället.

2 Adelsm. Har grefven kunskap om allt detta?

1 Adelsm. Ja, och särskilda bevis, punkt för punkt, som fullständigt bekräfta sanningen.

2 Adelsm. Det gör mig hjärtligen ondt, att han säkert är glad däröfver.

1 Adelsm. Huru väldigt gläda vi oss icke öfver våra förluster!

2 Adelsm. Och huru väldigt dränka vi icke andra gånger vår vinst i tårar! Den stora utmärkelse, hvilken hans tapperhet här har förvärfvat honom, skall i hemmet mötas af en lika stor vanheder.

1 Adelsm. Vår lefnads väf är af blandadt garn, godt och dåligt tillsamman. Våra dygder skulle vara stolta, om våra fel icke gisslade dem, och våra laster skulle förtvifla, om de icke blefve smekta af våra dygder. *(En betjänt kommer)* Nå, hvar är din herre?

Betj. Han mötte hertigen på gatan och tog högtidligt afsked af honom. Hans nåd ärnar sig i morgon bittida till Frankrike. Hertigen erbjöd honom ett rekommendationsbref till konungen.

2 Adelsm. Det kommer han mer än väl att behöfva, om det också innehöll mer beröm än rimligt är.

(Bertram uppträder)

1 Adelsm. Det kan icke vara sött nog åt konungens

förbittring. — Där är hans härlighet. — Nå, herr grefve, är det icke efter midnatt nu?

Bert. Jag har i kväll uträttat sexton ärenden, hvartdera en månad långt, men i hurtigt sammandrag. Jag har tagit afsked af hertigen, sagt farväl åt hans omgifning, begrafvit en hustru, sörjt henne, skrifvit till min fru mor att jag snart kommer hem, bestyrt om mitt ressällskap och midt under dessa angelägna göromål uträttat åtskilliga andra småsaker; den sista var den viktigaste, men den är icke slut än.

2 Adelsm. Om saken skulle hafva sina svårigheter och ni på morgonen skall resa härifrån, så får herr grefven skynda sig.

Bert. Jag menar att saken icke är slut än, emedan jag fruktar att jag får höra af den vidare. — Men skola vi icke börja komedien med narren och soldaterna? Kom, för fram det oäkta originalet; han har bedragit mig som en falsk profet.

2 Adelsm. För fram honom! — Han har hela natten suttit i stocken, den stackars tappre karlen.

Bert. Skadar icke; hans hälar hafva förtjänat det, för det att de så länge missbrukat sporrarna. Hur är det fatt med honom?

2 Adelsm. Jag har redan sagt herr grefven att stocken har honom fatt. Dock, för att svara er som ni vill bli förstådd — han gråter som en flickunge, som har stjälpt ikull sin mjölkbytta. Han har biktat sig för Morgan, den han tror vara en munk, och bekänt alla sina synder så långt han kan minnas tillbaka och ända till det olyckliga ögonblick, då han blef satt i stock. — Hvad tror ni väl att han har biktat?

Bert. Ingenting om mig, hoppas jag? —

2 Adelsm. Hans bikt är tagen till protokolls och skall honom föreläsas. Om herr grefven däruti förekommer, som jag tror att ni gör, så får ni ha tålamod att höra på.

(Soldater komma med Parolles)

Bert. Anfäkta honom, den insvepta karlen! Han kan icke säga någonting om mig. Tyst! Tyst!

1 Adelsm. Där kommer blindbocken! — *Porto tartarossa.*

Tolk. Han ropar på tortur; hvad har ni nu att säga?

Par. Jag skall utan tvångsmedel bekänna hvad jag vet; om ni också skulle knåda mig som en pastejdeg, så kan jag icke säga mer.

Tolk. *Bosco chimurcho.*

2 Adelsm. *Boblibindo chicurmurco.*

Tolk. Ni är en nådig general. — Vår general befaller er att svara på de frågor, som jag skall läsa upp för er.

Par. Och så sannfärdigt, som jag hoppas att få lefva

Tolk. "Fråga honom först huru starkt hertigens rytteri är." Hvad svarar ni på det?

Par. Fem eller sex tusen, men mycket svaga och otjänstbara; truppen är alldeles skingrad, och befälet usla stackare; vid tro och ära, och så sant jag hoppas att få lefva!

Tolk. Skall jag teckna upp ert svar på det viset?

Par. Gör det; jag kan taga sakramentet därpå, när och hur ni vill.

Bert. Allting kommer honom på ett ut. — Hvilken fördömd skurk han är!

1 Adelsm. Ni bedrar er, herr grefve; det är monsieur Parolles, den raska militären — det var hans eget uttryck — som bär hela krigskonstens teori i knuten på sitt skärp och praktiken i sitt värjgehäng.

2 Adelsm. Jag skall aldrig mera tro någon människa för det han håller sin klinga blank, ej heller tro att han har allt inombords för det att han är snyggt klädd.

Tolk. Godt; där står det.

Par. Fem eller sex tusen hästar, sade jag, — sanningen måste fram, — eller så ungefär — skrif upp det; — ty sanning vill jag säga.

1 Adelsm. Härutinnan är han sanningen mycket nära.

Bert. Men jag är honom ingen tack skyldig för den art med hvilken han säger den.

Par. "Usla stackare," skrif upp det för all del.

Tolk. Godt; där står det.

Par. Jag tackar ödmjukast, min herre: sant är sant; de uslingarna äro riktigt miserabla.

Tolk. “Fråga honom huru manstarkt deras fotfolk är.“ Hvad svarar ni på det?

Par. På min heder, min herre, — om jag också icke hade mer än en timma att lefva, — sanning skall jag säga. — Låt se: Spurio har hundra och femtio man, Sebastian lika så många, Corambus lika så många, Jaques lika så många; Guiltian, Cosmo, Lodovico och Grazii, hvardera tvåhundra och femtio; — mitt eget kompani, Chitopher, Vaumond, Bentii, hvardera tvåhundra och femtio: så att hela mönsterrullan, friska och sjuka, så sant jag lefver, icke stiger till femtontusen man, utaf hvilka hälften icke vågar skaka snön af kappotterna af fruktan att själfva gå sönder.

Bert. Hvad skall man göra med honom?

1 Adelsm. Intet utom betacka sig hos honom. — Fråga honom om mina angelägenheter, och om huru jag är anskrifven hos hertigen.

Tolk. Godt, där står det. “Ni skall fråga honom om en viss kapten Dumain, en fransman, är i lägret; huru han är ansedd hos hertigen, huru det står till med hans tapperhet, ärlighet och krigserfarenhet, samt om han icke tror det vara möjligt att med en duktig summa pengar muta Dumain till myteri och uppror.“ Hvad svarar ni på det? Hvad vet ni om den saken?

Par. Jag ber er, låt mig besvara dessa frågor hvar för sig: en fråga i sänder.

Tolk. Känner ni denna kapten Dumain?

Par. Det gör jag. Han var i lära hos en lappskräddare i Paris, och därifrån blef han körd med stryk för det att han hade lägrat sheriffens fåniga piga, ett döfstumt kräk, som icke kunde säga nej åt honom.

(Dumain lyfter upp handen i vredesmod)

Bert. Nej, jag ber er, håll edra händer stilla; hans hjärna är hemfallen åt det första taktegel, som ramlar ner.

Tolk. Godt; är denna kaptenen i hertigens af Florens läger?

Par. Ja, så vidt jag vet är han det, den luskusken.

1 Adelsm. Nej, se icke så på mig, herr grefve; turen kommer strax till er.

Tolk. Huru är han anskrifven hos hertigen?

Par. Hertigen känner honom endast som en fattig officer i mitt kompani och skref till mig för ett par dagar sedan att jag skulle köra bort honom. Jag tror att jag ännu har hans bref i fickan.

Tolk. För tusan, det skola vi taga rätt på.

Par. Allvarsamt sagdt, jag vet icke om jag har det på mig; antingen ligger det där i fickan, eller hänger det på en tråd i mitt tält bland hertigens öfriga bref.

Tolk. Här är det; här är ett papper. Skall jag läsa upp det för er? —

Par. Jag vet icke om det är det rätta eller ej.

Bert. Vår tolk gör sin sak bra.

1 Adelsm. Förträffligt.

Tolk. *(Läser)* "Diana, grefven är en narr och full af guld."

Par. Det där är icke hertigens bref, min herre; det är en varning till en hygglig flicka i Florens, en viss Diana, att hon skall akta sig för att bli förförd af en viss grefve Roussillon, en narraktig odåga till pojke, som icke destomindre är mycket kärlig utaf sig; jag ber er, stoppa in det där igen.

Tolk. Nej, jag vill först läsa det, med er tillåtelse.

Par. Min afsikt med det där brefvet var mycket hederlig och till flickans bästa, det bedyrar jag; ty jag vet, att den unga grefven är en farlig och otuktig pojke, en riktig hvalfisk för allt hvad jungfrudom heter och som slukar all småfisk, som han kommer öfver.

Bert. Fördömda karl! På båda sidor en skurk!

Tolk. *(Läser)*

"Då han bedyrar, bör du ta kontant;
  Får han kredit, så mister du valutan.
Half vinst är lycklig köp; sälj, men mot pant,
  Med klok beräkning, annars blir du utan.
Diana, minns, att en soldat det sagt:
Mot pojkar, ej mot män, var på din vakt;

En narr är grefven; minns, att jag har spått det;
Han förskott ger, men rymmer om han fått det.
Din, som han lofvat dig uti ditt öra,"
"Parolles."

Bert. Han skall springa gatlopp genom hela armén med denna versstump på sin panna.

2 Adelsm. Han är ju er tillgifnaste vän, den mångkunnige språkkännaren och den väldige krigaren.

Bert. Förr i världen kunde jag tåla allting utom kattor, och nu är han en katt för mig.

Tolk. Jag märker på generalens blickar, min herre, att vi lära bli tvungna att hänga er.

Par. För all del låt mig behålla lifvet; icke för det att jag är rädd för döden, men för det att jag syndat så mycket och vill ångra mig i denna skröpligheten. Min herre, låt mig få lefva i ett fångtorn, i en stock eller hvar som hälst, endast jag får behålla lifvet.

Tolk. Vi vilja se till hvad som kan göras, om ni bekänner ärligt. Därföre, vidare i texten om den där kapten Dumain: ni har svarat på frågan om hur han är anskrifven hos hertigen och på frågan om hans tapperhet. Hur står det till med hans ärlighet.

Par. Han skulle kunna stjäla ägg i kyrkan; i rofferier och våldtäkt är han Nessi jämlike. Han bryr sig icke om att hålla sina eder, men han är starkare än Herkules i att bryta dem. Ljuga kan han med sådan munvighet, att ni skulle kunna tro att sanningen är ett dårhushjon. Dryckenskap är hans förnämsta dygd: han super som ett svin, och i sömnen gör han ingen skada utom på sina sängkläder; men man känner hans olater och bäddar honom på halm. Jag har icke stort mera att säga om hans ärliga lefverne; han gör allt som en ärlig karl icke bör göra, och allt hvad en ärlig karl bör göra, det gör han icke alls.

1 Adelsm. Jag börjar tycka om honom för det här.

Bert. För denna beskrifning på din ärlighet? Jag, för min del, önskar honom fan i våld; han blir allt mer och mer katt.

Tolk. Hvad säger ni om hans krigserfarenhet?

Par. Jo, han har minsann gått med trumman framför de engelska komedianterna; ljuga på honom vill jag icke, men mera känner jag icke om hans krigsbedrifter, utom det att han i England hade den äran att tjänstgöra på ett ställe som kallas Mile-end; där lärde han rekryter att sluta lederna. Jag ville gärna göra karlen all möjlig heder, men på hans krigserfarenhet är jag icke så säker.

1 Adelsm. Han har drifvit skurkaktigheten så långt, att han borde gå fri för raritetens skull.

Bert. Anfäkta honom! Han är och förblir en katt.

Tolk. Då hans egenskaper äro så litet värda, så behöfver jag icke fråga er om man med guld kan förföra honom till myteri.

Par. För en *quart d'ecu* säljer han sin salighets frälsegods med arfsrätt och allt för sig och sina efterkommande i evigheters evighet.

Tolk. Hvad är hans bror, den andre kapten Dumain. för en karl?

2 Adelsm. Hvarför frågar han honom om mig?

Tolk. Hvad är han för en karl?

Par. En gök ur samma bo; icke fullt ut så stor som den förra i det goda, men en stor del större i det onda. Han öfverträffar sin bror i pultroneri, och likväl anses hans bror för en af de största pultroner i världen. I reträtt springor han om hvilken snabblöpare som hälst; men gäller det attack, så får han minsann kramp.

Tolk. Om man skänker er lifvet, vill ni då åtaga er att förråda hertigen af Florens?

Par. Ja, och anföraren för hans rytteri, grefve Roussillon.

Tolk. Jag skall tala sakta med generalen och höra efter hvad hans vilja är.

Par. (*Afsides*) Inga trummor mer! Fan anfäkta alla trummor! Endast för att vinna skenet af förtjänst och bedraga den där liderliga pojken, grefve Roussillon, har jag störtat mig i denna fara. Men hvem kunde väl misstänka ett bakhåll där, hvarest jag blef gripen?

Tolk. Det hjälper icke min herre; ni måste dö. Gene-

ralen säger, att den, som så nedrigt förrådt sin armés hemligheter och så giftigt förtalat hederligt folk, icke kan göra något ärligt gagn här i världen; därföre måste ni dö. Skarprättare! Af med hans hufvud!

Par. Ack, min Gud, låt mig lefva, eller låt mig se min död!

Tolk. Det skall ni få, och taga afsked af alla edra vänner. *(Tager af honom bindeln)* Se så, se er nu omkring; känner ni någon här?

Bert. God morgon, ädle kapten!

2 Adelsm. Gud signe er, kapten Parolles.

1 Adelsm. Gud bevare er, ädle kapten.

2 Adelsm. Kapten, har ni några hälsningar till herr Lafeu? Jag reser till Frankrike.

1 Adelsm. Bästa kapten, var så god och gif mig en afskrift af den sonetten ni skref till Diana för grefve Roussillons räkning. Om jag icke vore en pultron, så skulle jag aftvinga er den, men farväl nu.

(Bertram och de båda adelsmännen gå)

Tolk. Ni är förlorad, kapten, ni är upplöst hel och hållen utom ert skärp, som ännu har en knut på sig.

Par. Hvem kan icke bli krossad af en komplott?

Tolk. Om ni kunde hitta på ett land, där det blott funnes kvinnor lika hutlösa som ni, så kunde ni stifta en riktigt oförskämd koloni. — Farväl, min herre; jag reser också till Frankrike; där skola vi tala om er. *(Går)*

Par. Jag tackar dock. Om stort mitt hjärta vore,
Så bruste det; farväl med mitt kaptenskap!
Dock skola mat och dryck och sömn mig smaka,
Som vore jag kapten; mitt simpla jag
Mig nära skall. Enhvar, som är en skräfla,
Må frukta detta; ty så plär det gå:
Som åsna skräflaren till slut får stå.
Svärd, rosta! Rodna, blekna! Lef, Parolles,
Uti din skam som narr på annat håll;
Än finns det mat och rum på jordens boll.
Jag följer dem. *(Går)*

SCEN IV. — *Florens. Ett rum i änkans hus.*

(Helena, änkan och Diana uppträda)

Hel. På det att ni må se att jag har rätt,
Skall en af kristenhetens största furstar
Min borgen bli; jag måste böja knä
Inför hans tron, förrn jag mitt mål kan hinna.
Jag fordom honom gjort en viktig tjänst,
Så dyrbar som hans lif, en tjänst som kunde
Ur flinthård vildes hjärta tvinga fram
Ett "tack" till svar. Jag vet med säkerhet
Att kungen vistas i Marseille, och dit
Jag går med lagom svit. Man tror mig död;
När hären bryter upp, min make ilar
Till hemmet åter, där med himlens hjälp
Och nådig konungs gunst jag förr skall vara
Än ett välkommen sägs mig.

Änk. Ädla fru,
Ni aldrig haft en piga mera villig
Att tjäna er.

Hel. Ej heller ni en vän,
Hvars tankar sträfva trägnare att löna
Er kärlek. Tvifla icke på att himlen
Har mig bestämt att bli er dotters brudskatt,
Och henne till ett verktyg att förskaffa
Min make åter. — Underbara mankön,
Som kan så ljuft begagna hvad det hatar,
Då fräck förtröstan på bedragna sinnen
Befläckar svarta natten! Lustan så
Med hvad den afskyr leker vildt ändå. —
Men mer en annan gång. — Diana, ni
Skall, ledd af mig, ännu fördraga något,
Som gagnar mig.

Dian. Må död med ära följa
På edra fordringar, jag tillhör er
Och lider hvad ni vill.

Hel. Men nu, jag ber, —
Knappt ordet utsagdt är, förrn sommar kommer,
Då rosen löf, ej endast törnen, bär

Och är så ljuf som skarp. Vi måste bort;
Vår vagn är färdig; tiden manar oss.
Är slutet godt, är allting godt; man röner
Att, hur det går, dock ändan verket kröner. *(De gå)*

Scen V. — *Roussillon.*

(Grefvinnan, Lafeu och narren uppträda)

Laf. Nej, nej, nej, er son blef förförd utaf den taftutkrusade karlen där, hvars nedriga saffran kunde hafva smittat en hel nations obakade och degiga ungdom med sin färg. Er sonhustru hade annars lefvat än i dag, och er son hade varit här hemma mera befordrad af konungen än af den där rödstjärtade humlan, som jag talar om.

Grefv. Ack, att jag aldrig hade känt honom! Han gaf döden åt den dygdigaste flicka, med hvars skapelse naturen någonsin förvärfvade sig ära. Om hon också hade varit af mitt blod och kostat mig en moders djupaste suckar, jag hade dock icke kunnat ägna henne en mera inrotad kärlek.

Laf. Det var en god flicka, en god flicka; vi kunna tusen gånger plocka sallat, innan vi finna en dylik ört.

Narr. Ja, hon var sannerligen sallatens sötmejram eller snarare en riktig nådeört.

Laf. De äro inga sallatörter, din skälm; de äro att lukta på.

Narr. Jag är icke någon stor Nebucadnezar, min herre; jag förstår mig icke stort på gräs.

Laf. Hvilketdera ger du dig ut för? För en skälm eller för en narr?

Narr. För en narr i ett fruntimmers tjänst och för en skälm i en karls.

Laf. Hvad menar du med det?

Narr. Jag skulle purra hustrun ifrån mannen och göra hans tjänst.

Laf. Då vore du verkligen en skälm i hans tjänst!

Narr. Och hans hustru skulle jag ge mitt speleverk för att göra henne en tjänst.

Laf. Jag går i borgen för dig att du är både en skälm och en narr.

Narr. Till er tjänst.

Laf. Nej, nej, nej!

Narr. Nå nå, min herre, om jag icke kan tjäna hos er, så kan jag taga tjänst hos en prins, som är en fullt ut så stor herre som ni.

Laf. Hvem är det? En fransman?

Narr. Ett engelskt namn har han, minsann; men hans fysionomi är mycket hetare i Frankrike än i England.

Laf. Hvad är det för en prins?

Narr. Den svarta prinsen, *alias* mörksens furste, *alias* djäfvulen.

Laf. Håll, där har du min börs. Jag ger dig den icke för att tubba dig ifrån din herre, som du talar om; tjäna honom, du.

Narr. Jag är ifrån skogsbygden och har alltid tyckt om en god brasa; och den herrn, som jag talar om, fyrar alltid friskt på. Men då han utan tvifvel är denna världens furste, så må adeln stanna kvar vid hans hof. Jag håller mig till huset med den trånga porten, som är för liten för stora herrar att gå in uti; de som ödmjuka sig kunna väl, men de flesta lära vara för frusna och ömtåliga och hålla sig till den blomsterströdda vägen, som leder till den breda porten och den stora brasan.

Laf. Gå din väg, jag börjar bli ledsen vid dig, och jag säger dig det på förhand, emedan jag icke vill komma i krakel med dig. Gå din väg; laga, att mina hästar bli ef tersedda och det rappt, utan skälmstycken.

Narr. Om det skall komma några rapp i fråga, så lär det bli piskrapp, ty sådana tillkomma dem enligt naturens ordning.

Laf. En inpiskad elak skälm!

Grefv. Det är han. Min salig man hade mycket roligt åt honom. Enligt hans vilja har han stannat kvar i huset, och det anser han som ett patent på att få vara oförskämd; och, i sanning, han håller sig icke inom skrankorna, utan springer hvart han behagar.

Laf. Jag tycker om honom; han är icke så oäfven. — Då jag hörde att den goda unga grefvinnan var död och

att er son grefven var på återvägen hem, höll jag just på att säga er att jag bedt konungen, min herre, tala till min dotters bästa, något som hans majestät, då båda ännu voro barn, af egen hög inskyndelse påtänkt; hans majestät har lofvat mig att göra det, och det gifves icke något bättre medel att afvända den onåd, som han fattat emot er son. Hvad tycker ni om det, fru grefvinna?

Grefv. Mycket väl, min herre; och jag önskar, att det vore väl fullbordadt.

Laf. Hans majestät kommer i hast resande från Marseilles, så rask och frisk som vid sina tretti år; han lär vara här i morgon, eller också har jag fått falska underrättelser af en person, som annars i dylika saker plägar vara väl underrättad.

Grefv. Det fägnar mig, att jag kan hoppas få se honom, innan jag dör. Jag har bref om att min son lär vara här i kväll; jag ber er, min herre att ni vill vara kvar hos mig, tilldess de träffa samman.

Laf. Min fru, jag tänkte just på huru jag på bästa sätt skulle kunna få företräde.

Grefv. Ni behöfver blott åberopa er rangs rättigheter.

Laf. Af dem har jag dristigt begagnat mig; men, Gud ske lof, de gälla väl ännu.

(Narren kommer tillbaka)

Narr. Ack, min nådiga fru, därute är er son, den unge grefven, med ett sammetsplåster på ansiktet. Huruvida det är en skråma därinunder eller ej, det må sammetet veta; men det är en duktig rimsa sammet; på hans vänstra kindben sitta två och ett halft hårstrå, men det högra är alldeles bart.

Laf. Ett hederligt vunnet ärr är ett godt äretecken; och så är väl också detta.

Narr. Men hans ansikte är hackadt som en kalops.

Laf. Låt oss gå er son till mötes, jag ber; jag längtar att tala vid den ädle unge krigaren.

Narr. Där är minsann ett helt dussin sådana med fina, fina hattar och ytterst artiga fjädrar, som bocka sig och nicka åt en och hvar. *(De gå)*

FEMTE AKTEN.

SCEN I. — *En gata i Marseille.*

(Helena, änkan och Diana uppträda)

Hel. En sådan rastlös resa dag och natt
Utmattar er helt visst; jag rår ej för det;
Men då ni dag och natt till ett har gjort,
Och mig till gagn er späda kropp har slitit,
Så vet att så ni fastväxt i mitt hjärta,
Att intet kan er rycka upp. — Välan! —

(En adlig falkenerare kommer)

Den mannen kan förhjälpa mig till kungen,
Om han sin makt vill bruka. — Gud er skydde!

Adelsm. Och er.

Hel. Jag tror jag sett er förr vid franska hofvet.

Adelsm. Jag en och annan gång har varit där.

Hel. Jag hoppas att ni icke svikit har
Det rykte, som ni städse haft för godhet;
Och därför, stungen utaf skarpa öden,
Som hata komplimenter, sätter jag
Er dygd i verksamhet och skall för evigt
Er tacka därför.

Adelsm. Säg, hvad önskar ni?

Hel. Att ni behagade
Till kungen detta stackars papper lämna
Och hjälpa mig med all den makt ni har
Till audiens.

Adelsm. Men kungen är ej här.

Hel. Ej här, min herre?

Adelsm. Nej, det är han icke.
Han reste gårdags kväll, och mera hastigt
Än han är van.

Änk. O Gud! Vår möda spilld!

Hel. Är slutet godt, är allting godt,
Hur mycken motgång än vi röna fått. —
Men säg, jag ber, hvarthän har kungen rest?

Adelsm. Så vidt jag vet, han rest till Roussillon,
Dit jag mig ärnar.

Hel. Jag er ber, min herre,
Då säkert förr än jag ni kungen råkar,
Gif detta papper i hans nådes hand;
Jag hoppas att det ej skall skada er,
Men snarare er tack och heder skaffa;
Jag kommer efter er, så fort jag kan.
Adelsm. Jag skall uträtta ärendet.
Hel. Och ni
Skall se er tjänst med tacksamhet belönad,
Hvadhälst må hända. — Nu till häst igen!
Gå, rusta allt i ordning! *(De gå)*

SCEN II. — *Roussillon.*

(Narren och Parolles uppträda)

Par. Kära monsieur Lavache, gif herr Lafeu detta bref. Jag har fordom varit bättre känd af er, min herre, den tiden som jag förtroligt umgicks med snyggare kläder, men nu har jag suskat ner mig i Fortunas pöl och luktar något skarpt af hennes skarpa onåd.

Narr. Ja, Fortunas onåd måtte vara rasande snuskig, om den luktar så skarp som ni säger. Jag skall aldrig mera äta någon fisk, som Fortuna har strukit smör på. Jag ber dig, håll dig i lä.

Par. Nej, ni behöfver icke hålla er för näsan, min herre. Jag talade blott metaforiskt.

Narr. Men, min bästa herre, om er metafor luktar illa, så får jag lof att hålla för näsan, och så gör jag mot hvem det vara må, som kommer med dylika metaforer. Jag ber dig, gå din väg.

Par. Var så god och skaffa fram detta papper åt mig, min herre.

Narr. Fy, fy, maka dig undan! Att lämna en adelsman ett papper ur Fortunas nattstol: Se, där kommer han själf. *(Lafeu kommer)* Här är en Fortunakatt, min herre, eller en Fortunakatta. — men icke någon moskuskatt — som har plumpat ner sig i Fortunas orenliga fiskdam, och, som han säger, suskat ned sig där. Jag ber er, min herre, behandla den karpen så godt ni kan, ty han ser ut som en fattig, af-

sigkommen, klipsk, kollrig, skälmaktig kanalje. Jag ömkar hans ofärd med mitt trösterika leende och öfverlämnar honom åt ers nåd. *(Går)*

Par. Nådige herre, jag är en man, som Fortuna gräseligen klöst.

Laf. Hur kan jag hjälpa det? Det är för sent att klippa hennes naglar nu. Hvad har ni gjort Fortuna för skälmstycken, efter hon har klöst er, hon, som i sig själf är en så beskedlig fru och icke tål att skälmar länge frodas i hennes skydd? Där har ni en *quart d'ecu!* Låt rättvisans tjänare göra er och Fortuna till vänner igen: jag har annat att göra.

Par. Jag besvär ers nåd, hör bara ett enda ord af mig.

Laf. Ni tigger om ännu en liten slant; godt, den skall ni få; spara ert ord.

Par. Nådige herre, mitt namn är Parolles.

Laf. Då tigger ni om mer än ett ord. — Anfäkta och regera! Gif mig er hand. — Hur är det med er trumma?

Par. Ack, nådige herre, ni var den första, som tog reda på mig.

Laf. Månne det? Och jag var den första, som förlorade dig.

Par. Det beror på er, nådige herre, att skaffa mig till nåd igen, ty ni har skaffat mig ur densamma.

Laf. Fy, skäm ut dig karl! Älägger du mig på en gång både Guds och djäfvulens ämbete? Den ena skaffar dig till nåden, och den andra skaffar dig däruťur. *(Trumpeter höras)* Kungen kommer; jag hör det på hans trumpeter. — Fråga vidare efter mig, karl. Jag talade om dig i går kväll. Fastän du är en narr och en skälm, så skall du likväl icke svälta ihjäl; kom följ mig.

Par. Gudskelof att jag träffat er! *(De gå)*

SCEN III. -- *Sammastädes. Ett rum i grefvinnans slott.*

(Trumpeter. Konungen, grefvinnan, Lafeu, adelsmän och svit uppträda)

Kon. I henne vi förlorat en klenod,
Och denna mistning gjort oss fattiga;
Dock har er son, af galenskap förvirrad,

Allt sinne saknat för att hennes värde
Uppskatta rätt.

Grefv. Det är förbi min kung;
Och jag besvär ers höghet att det anse
Som öfverilning uti ungdomshettan,
Då eld och olja allt förnuft betvinga
Och bränna det till aska.

Kon. Ädla fru,
Jag har förlåtit allt och allt förglömt,
Fastän min hämd var högt mot honom spänd
Och färdig till att skjuta.

Laf. Sägas måste —
Dock först jag ber om gunst — att unga grefven
Sig svårt förbrutit mot ers majestät,
Sin moder och sin maka, mest likväl
Emot sig själf; han mist ett vif, hvars fägring
Förbländade de rikaste bland ögon,
Hvars ord i bojor allas öron slog,
Hvars dygder tvungo alla stolta hjärtan
Till ödmjuk tjänst.

Kon. Att prisa hvad vi mist
Gör minnet dyrbart. — Kalla honom hit! —
Han har vår nåd vid första ögonkastet.
All skuld är mördad: — ingen bön om tillgift!
Hans stora brotts natur är redan död,
Och djupare än glömskan vi begrafve
Hvad eldfängdt än är kvar: låt honom komma
Som främling, ej som brottsling; säg, att så
Vår vilja är.

1 Adelsm. Min kung, det skall jag göra. *(Går)*

Kon. Har ni med honom talat om er dotter?

Laf. Han lyder uti allt ers majestät.

Kon. Då få vi bröllop. Jag har fått ett bref,
Som prisar honom högt.

(Bertram kommer)

Laf. Han syns förnöjd.

Kon. Jag är ej någon oafbruten regndag;
Hos mig du både solsken ser och hagel

På samma gång; de tunga molnen vika
För himlaklara strålar; träd nu fram,
Nu är det klart igen.

Bert. Min dyre prins,
Förlåt mitt brott, som djupt jag ångrar.

Kon. Godt!
Nu ej ett enda ord om hvad som skett!
Låt oss vid pannan ögonblicket fatta;
Jag gammal är; mitt snabbaste beslut
Af tidens tysta fot, som smyger fram,
Kan öfverraskas plötsligt; denne herre
En dotter har; ni minns väl henne?

Bert. Ja,
Och med beundran, höge konung. Först
Mitt val på henne föll, förrän mitt hjärta
Till dristig härold djärfdes tungan göra.
Då hennes bild uti mitt öga satt,
Gaf öfvermodet mig sitt fräcka synglas,
Som rynkte hvarje annan skönhet hop,
Försmådde eller nämnde röda kinder
Ett stulet gods samt svällde eller krympte
Till gräslig fulhet alla sköna former;
Så kom det sig, att hon, som hela världen
Högt prisade och som jag själf höll kär
När jag förlorat henne, i mitt öga
Det stoftkorn blef, som skadade min syn.

Kon. En välsagd ursäkt! Att du henne älskar
Utplånar stora summor af din skuld.
Men kärlek, som för sent har kommit, klagar,
Liksom för sen benådning, bittert an
Den stora domaren och ropar ut
Att det är godt, som dödt. Vår öfverilning
Förklenar goda ting, som lyckan gaf,
Och ser dem först på bottnen af en graf.
Vår ogunst ofta, mot oss själfva svår,
Förgör en vän och klagar vid hans bår;
Vår kärlek vaknar upp och bittert gråter,
Då skändligt hat åt sömn sig öfverlåter. —

Din makas själaringning vare detta.
Glöm henne nu och sänd förlofningsringen
Med kärlig håg till fagra Magdalena,
Ty hon är din. Jag dröjer här som gäst
Att se vår änklings andra bröllopsfest.

Grefv. En bättre lycka nu, o himmel, gif!
Tag annars före vigseln du mitt lif.

Laf. Kom hit, min son, du, som mitt huses namn
Fortplanta skall, och gif en kärleksskänk,
Hvars gnistor väcka upp min dotters håg
Till hastig hitkomst. — Vid mitt gamla skägg
Och hvarje strå däri, din döda maka
Var älskansvärd; en sådan ring som denna
På hennes finger satt, då sist vid hofvet
Jag afsked tog af henne.

Bert. Icke denna.

Kon. Jag ber er, låt mig se den; ty mitt öga
Vid ringen fäst sig under detta samtal. —
Den varit min; jag gifvit den åt henne
Med löfte att, om någonsin hon komme
Uti behof af hjälp, vid detta tecken
Mitt bistånd ge. Hur har du mäktat röfva
Från henne denna hennes hjälp i nöden?

Bert. Ers majestät, fastän ni tycker så,
Var ringen aldrig hennes.

Grefv. Jo, vid Gud!
Jag sett att hon den bar; hon höll den kär
Som själfva lifvet.

Laf. Ja, hon bar den säkert.

Bert. Ni er bedrar; hon har den aldrig sett;
Den blef i Florens kastad från ett fönster,
I papper vecklad; gifvarinnans namn
På lappen stod. Hon adlig var och tänkte
Att jag var fri; men då jag bunden var
För hela lifvet och beviste henne
Att jag med heder icke kunde svara
Mot hennes önskningar, så tvang hon sig

Till lugn med häftig kamp, men ville aldrig
Sin ring tillbaka taga.
Kon. Plutus själf,
Som guldtinktur och alkemi förstår,
Ej känner så naturens hemligheter
Som jag den ringen: jag den gaf åt henne,
Hvemhelst ock gett er den. Om nu ni vet
Hvem själf ni är, så säg att den var hennes
Och med hvad våldsam bragd ni röfvat den.
Hon svor vid alla helgon att hon aldrig
Ifrån sitt finger skulle ringen släppa,
Så framt hon ej åt er den gaf i brudsäng,
Dit aldrig ni har kommit, eller ock
I nöd oss sände den.
Bert. Hon aldrig sett den.
Kon. Nu ljuger du, så sant jag äran älskar,
Och väcker upp en misstro, den jag gärna
Afvisa ville! Skulle det befinnas
Att du så grymt, — nej, så befinns det icke,
Och dock, jag vet ej, — dödligt var ditt hat,
Och hon är död. Om hennes ögon själf
Jag hade lyckt, jag vore ej så säker
På hennes död, som då jag ringen ser.
För honom bort! Hur saken ock sig vänder,
Skall grunden till min misstro dock ej spörjas
Fåfänglig vara; hittills har jag fåfängt
För liten misstro haft. — För honom bort!
Det skall ransakas.
Bert. Om ni först bevisar
Att ringen henne tillhört, kan ni ock
Bevisa lätt att jag har äktat henne
I Florens, där hon likväl aldrig varit.
(Bertram blir bortförd af vakt)
Kon. Mig snärja hemska tankar.
(En adelsman kommer)
Adelsm. Höge konung,
Om rätt jag gjort, om orätt, vet jag ej:
Här är ett papper från en florentinska,

Som blifvit fyra fem stationer efter
På resan för att lämna fram det själf.
Jag tog mig saken an, förmådd därtill
Utaf den armas sköna tal och fägring.
Nu väntar hon, som jag förnimmer, här,
Och hennes värf har allvar i sin blick.
Hon sade mig med ljufligt korta ord,
Att saken angår er så väl som henne.

Kon. *(Läser)* "Med sina många löften om att äkta mig, då hans hustru vore död, — jag rodnar att säga det, — vann han mig. Nu är grefve Roussillon änkling; hans löften till mig äro förfallna, och jag har betalat honom med min ära. Han stal sig ifrån Florens utan att taga afsked, och jag följer honom till hans fädernesland för att vinna rättvisa. Gif mig den, o konung; det beror helt och hållet på er; annars triumferar en förförare, och en stackars flicka är olycklig.

Diana Capulet."

Laf. Jag vill köpa mig en måg på en marknad och förtulla honom; denna vill jag icke hafva.

Kon. Lafeu, dig unnar himlen godt, som bragt
I dagen detta. — Uppsök supplikanten. —
Gå, skynda, bringa grefven hit igen.

(Några af sviten gå)

Jag räds, min fru, att nedrigt man har mördat
Er Helena.

Grefv. Den skyldige man straffe!

(Bertram kommer med vakt)

Kon. *(Till Bertram)*
Mig undrar att, då så ni kvinnor hatar
Och flyr så snart ni svurit dem er tro,
Ni dock vill giftas. — Hvem är denna flicka?

(En adelsman för in änkan och Diana)

Dian. Min prins, jag är en stackars florentinska
Utaf det gamla huset Capulet;
Ni känner, som jag hör, mitt ärn'de redan
Och vet hur högst beklagansvärd jag är.

Änk. Och jag är hennes mor, hvars lif och ära

Utaf den klagan kränkes, som vi bringa;
De skola båda dö, om ni ej hjälper.

Kon. Säg, grefve, om ni känner dessa kvinnor.

Bert. Min kung, jag hvarken mäktar eller vill
Förneka det; hvad skylla de mig för?

Dian. Säg, känner ni er hustru ej igen?

Bert. Det är hon ej, min kung.

Dian. Om ni er gifter,
Så ger ni bort er hand, och den är min;
Så ger ni bort er ed, och den är min;
Så ger ni bort mig själf, och jag är min.
Ty jag med ed vid er så fastväxt är,
Att den som vigs med er blir vigd med mig,
Med båda eller ingendera.

Laf. Ert rykte börjar att bli för dåligt för min dotter; ni är ingen man för henne.

Bert. Min kung, hon är en vild, förälskad toka,
Som jag har skämtat litet med; ers höghet
En bättre tanke hyse om min ära,
Än att den skulle så förnedra sig.

Kon. Min tanke är er icke stort bevågen,
Förrän ni vinner den på nytt; er ära
Sig vise klarare, än mig den syns.

Dian. Min gode prins,
Spörj honom på hans samvet om han tror
Att ej jag jungfru var då han mig vann.

Kon. Hvad svarar du?

Bert. Min konung, hon är fräck
Och var som allmän lägerflicka känd.

Dian. Han gör mig orätt; om jag varit det,
Så kunde han mig köpt för ringa penning.
Tro honom icke; se på denna ring,
Hvars höga pris och rika dyrbarhet
Ej har sin like; detta allt till trots
Han gaf den dock åt allmän lägerflicka,
Om jag det är.

Grefv. Han rodnar; ringen är det.
I sjette led den ringen gått i släkten

I testamente ifrån far till son
Samt ägts och burits. — Hon hans hustru är,
Och ringen vittnar tusenfaldt.
Kon. Mig tycktes
Ni sade att vid hofvet finns ett vittne.
Dian. Det sade jag, men blygs att åberopa
En sådan usel karl; Parolles han heter.
Laf. Jag såg den mannen nyss, om man han är.
Kon. Låt föra honom hit.
Bert. Hvad skall han här?
Den karlen som en nedrig skurk är känd;
Han sudlad är i allt hvad smutsigt finns
Och dödssjuk blir, om han skall tala sanning.
Är jag väl si och så, för det att den,
Som säger hvad som hälst, det yttrat har?
Kon. Hon har likväl er ring.
Bert. Jag tror hon har den,
Och sanning är att hon mig syntes täck.
Jag angrep henne i min ungdomslusta;
Hon höll sig fjärran, lade krok för mig
Och retade mitt blod med låtsad tvärhet,
Ty alla hinder uti kärleks väg.
Blott öka kärleks häftighet; till slut,
Med list förent med måttliga behag,
Hon fick mig fast; jag henne ringen gaf
Ock fick för den hvad mången annan fått
För inköpspriset.
Dian. Jag får vara tålig.
Ni, som ett sådant ädelt vif försköt,
Med skäl är mätt på mig. Jag ber er dock —
Då dygd ni saknar, vill en man jag mista —
Att hämta hit er ring, den jag behåller,
Och ge mig min igen.
Bert. Jag har den ej.
Kon. Hvad var det för en ring?
Dian. Den liknar mycket
Den ring, som ni på fingret bär, min kung.
Kon. Säg, var det denna ring? Nyss var den hans.

Dian. Och jag gaf honom samma ring i brudsäng.

Kon. Då är det lögn, att ni har kastat den
Ifrån ett fönster?

Dian. Jag har talat sanning.

(Parolles kommer)

Bert. Min kung, jag tillstår att hon ringen ägt.

Kon. Du sviktar duktigt; minsta dun dig skrämmer. –
Är det den mannen, som du talt om?

Dian. Ja.

Kon. Säg, karl, men säg mig rena sanningen
Och frukta icke för din herres onåd –
Den nog jag tämja skall, om du är redlig –
Hvad vet du om gref Bertram och om henne?

Par. Med ers majestäts tillåtelse, min herre har alltid varit en respektabel kavaljer. Men visst har han haft konster för sig, som alla sådana herrar hafva.

Kon. Se så, svara på min fråga! Har han älskat denna flicka?

Par. Ja, visst har han älskat henne; men huru?

Kon. Nå, huru?

Par. Han älskade henne som en kavaljer älskar en flicka.

Kon. Hur är det?

Par. Han både älskade och icke älskade henne.

Kon. På samma sätt som du både är skälm och icke skälm. – Hvad är det här för en ordryttare?

Par. Jag är en fattig karl och står till ers majestäts tjänst.

Laf. Han är en god trumslagare, min kung; men en dålig talare.

Dian. Vet ni att han lofvat mig äktenskap?

Par. Jag vet minsann mer än jag vill tala om.

Kon. Således vill du icke tala om allt hvad du vet?

Par. Jo, med ers majestäts tillåtelse; jag var, som sagdt är, budbärare dem emellan, men, hvad mera är, han älskade henne, ja han var galen i henne och talade om satan och om skärseld och om furier och hvad knäfveln det var; och jag stod den tiden så väl hos dem, att jag fick veta att de gingo till sängs med hvarann, och mycket annat kuckel,

som till exempel att han lofvade henne äktenskap med mera, med mera, som skulle bekomma mig illa att tala om, och därför vill jag icke tala om hvad jag vet.

Kon. Du har redan sagdt allt, så framt du icke också kan säga att de äro gifta. Men du är allt för illparig i ditt vittnesmål; gå därför din väg. – Ni säger, att denna ring tillhört er?

Dian. Ja, nådige herre.

Kon. Hvar har ni köpt den? Hvem har skänkt er den?

Dian. Jag har ej fått den, icke heller köpt den.

Kon. Hvem har ni lånat den utaf?

Dian. Af ingen.

Kon. Hvar hittat den?

Dian. Ej heller hittat den.

Kon. Om ej på något utaf dessa sätt
Ni ringen fått, hur kunde ni den ge
Åt honom?

Dian. Han den icke fått af mig.

Laf. Denna flicka är som en vid handske, min kung; hon går af och på utan besvär.

Kon. Jag ringen ägt och gaf den åt hans hustru.

Dian. Den kunnat vara både er och hennes.

Kon. För henne bort; nu tål jag henne icke;
Låt fängsla henne; bort med honom ock!
Om du ej säger hvar du ringen fått,
Så dör du genast.

Dian. Jag, det aldrig säger.

Kon. För henne bort!

Dian. Jag ställer borgen, herre.

Kon. Nu tror jag, att du är en allmän tärna.

Dian. Vid Gud!
Om någon man mig känt, så var det ni.

Kon. Men hvarför har du då anklagat honom?

Dian. För det han skyldig är och dock ej skyldig.
Han tror jag ej är mö och svär därpå,
Jag åter svär att jag är mö ändå.
Jag är ej någon sköka, nej, vid Gud!
Är jag ej mö, så är jag gubbens brud.

(Pekar på Lafeu)

Kon. Hon gäckar oss; i fängelse med henne!
Dian. För hit min borgen, moder — Vänta, herre!
(Änkan går)
Hon hämtar ringens ägare, en guldsmed,
Som går i god för mig. Men denne grefven,
Som har mig kränkt, som nogsamt själf han vet,
Fast aldrig han mig rört, frikänner jag.
Han vet att han min bädd vanärat har,
Och den, han famntog där, hans hustru var;
Fast hon är död, hon känner fostret spritta;
Den döda lefver: kan ni gåtan hitta? —
Där ser ni lösningen.

(Änkan kommer tillbaka med Helena)

Kon. Månn någon trollkarl
Mitt ögas trogna tjänst bedårat har?
Månn det är verkligt, som jag ser?
Hel. Ack nej!
Ni skuggan blott utaf en kvinna ser,
Blott namnet, icke saken.
Bert. Båda, båda!
O, kan du mig förlåta!
Hel. Dyre make,
Då ni mig trodde vara denna flicka,
Fann jag er hjärtligt öm. Se där er ring,
Och där ert bref, hvari det skrifvet står:
"Om från mitt finger ni kan ringen få,
Och bär ett barn af mig," — mitt mål jag hunnit.
Vill ni bli min, jag har er dubbelt vunnit?
Bert. Min kung, om hon kan styrka hvad hon säger,
Hon evigt, evigt all min kärlek äger.
Hel. Om hvad jag sagt ej klart bekräftar sig,
Må döden evigt skilja dig och mig! —
Ack, dyra moder, lefver ni ännu?
Laf. Mina ögon lukta lök; jag lär komma att gråta. — *(Till Parolles)* Kära Pelle Trumma, låna mig din näsduk. — Tack skall du ha; följ mig nu hem, jag vill muntra mig litet med dig. Skrapa icke och bocka så; det ser så fult ut.

Kon. Från punkt till punkt I skolen allt berätta,
Och klara sanningen med fröjd oss mätta.

(Till Diana)

Om du ännu en jungfrublomma är,
Så välj dig man; jag brudskatt dig beskär.
Du har med klokhet, därpå vill jag svära,
En hustru frälst och frälst din jungfruära. —
Allt detta och hvad mera, som har händt,
Skall vid en läglig tid oss blifva kändt.
Nu allt syns godt. Ju bittrare förut
Man sorgen känt, ju sällare dess slut.

(Till åskådarne)

Vid pjesens slut går kungen själf och tigger,
Och godt är slutet, om ert bifall ligger
Tillreds för våra böner. Dag för dag
Vi skola sträfva er till välbehag.
Låt tålamod och gynsam dom oss finna;
Handklappningen skall våra hjärtan vinna.

(Alla gå)

ANMÄRKNINGAR.

NÄR SLUTET ÄR GODT, ÄR ALLTING GODT.

Sid. 5. Af dessa strida tårar m. m. Johnson påstår, att med originalets *great tears* menas de tårar, som konungen och grefvinnan göto vid Gerhards af Narbonne död. Öfversättaren har följt M. Masons förklaring: Helena talar om sina egna tårar öfver Bertrams afresa.

Sid. 7. Där har din herre tusen kärestor m. m. Detta ställe är i originalet mycket dunkelt; man har med anledning däraf till och med påstått att Helena med flit talar osammanhängande och förvirradt för att dölja sin upprörda sinnesstämning. Öfversättarens åsikt af stället är den, att Helena, försänkt i svärmiska tankar på sin Bertram, upprepar alla de smeknamn på en käresta, som hon skulle önska att han använde på henne.

Sid. 14. Narren (sjunger). Namnet Helena påminner narren om en gammal ballad om trojanska kriget.

— Den skall draga ödmjukhetens hvita mässskjorta öfver den andliga högfärdens svarta rock. En sarkasm åt puritanerna, som vägrade att bära den vanliga prästdräkten. Shakspere framställer denna vägran som en yttring af andligt högmod.

Sid. 23. Jag är en Pandarus m. m. Jmfr Troilus och Kressida.

Sid. 27. Ack min Gud, herre! Shakspere förlöjligar här ett tanklöst utrop, som var på moden i de högre sällskapskretsarna.

Sid. 29. "En utläggning af den himmelska nådens verkan i ett jordiskt käril." Troligtvis alluderar Shakspere här på någon nyss utkommen puritansk uppbyggelseskrift.

Sid. 29. En delfin kan icke vara muntrare. Originalets *your dolphin* tolkas af Steevens med *Dauphin*. Malone anmärker emot denna tolkning med rätta, att Shakspere utan tvifvel skrifvit *the dolphin*, icke *your golphin*, ifall den franska dauphin varit menad. De citat ur Hamlet och *As you like it*, med hvilka Steevens söker styrka sin sak, bevisa enligt öfversättarens tanke ingenting på detta ställe.

Sid. 30. Slå ässen par och rädda lifvet. Förmodligen en allusion på den sorts lottning genom tärningskast, som var bruklig i fält för att bestämma hvilken af lifdömda soldater skulle gå fri. Det lägsta tärningskastet var det bästa.

— Får hon korgen af allihop? Här bör anmärkas, att Lafeu och Parolles stå på det afstånd ifrån de öfriga, att de väl kunna se hvad som föregår, men icke riktigt höra hvad som säges.

Sid. 39. Likasom den som hoppade mitt i äggkakan. Har afseende på ett tokroligt upptåg vid en folkförlustelse, då en stor kaka framsattes och narren hoppade in i densamma som han gick och stod.

Sid. 47. Sankt Jakobs graf. En af Shakspere fingerad vallfartsort i Italien.

Sid 53. *Hic jacet.* D. v. s. här hvilar: den vanliga begynnelsen till en grafskrift.

— Jag älskar icke många ord. Läsaren erinre sig att den, som säger detta, heter Parolles *(paroles)*.

Sid. 57. Bajazets mulåsna. Den var naturligtvis stum.

Sid. 68. Nessi jämlike. Centauren Nessus försökte bortröfva Herkules' hustru Deianira.

Sid. 72. Nedriga saffran. Warburton tror att Shakspere här alluderar på den gula stärkelsen, uppfunnen af den illa beryktade kvinnan Turner, som blef hängd i Tyburn för delaktighet i ett mord. Detta är dock ovisst. Man brukade likväl på Shaksperes tid en sorts gul stärkelse till halskragar och dylikt, likasom man med saffran satte färg på bakvärk.

ROMEO OCH JULIA.

PERSONER:

ESCALUS, *prins af Verona.*
Grefve PARIS, *en släkting till prinsen.*
MONTAGUE, } *hufvudmän för tvenne släkter, som ligga i strid med*
CAPULET, } *hvarandra.*
En gammal man, Capulets farbror.
ROMEO, *Montagues son.*
MERCUTIO, *prinsens släkting och Romeos vän.*
BENVOLIO, *Montagues brorson och Romeos vän.*
TYBALT, *grefvinnan Capulets systerson.*
Broder LORENZO, *en franciskanermunk.*
Broder MARCUS, *munk af samma orden.*
BALTHASAR, *Romeos tjänare.*
SIMSON, } *Capulets betjänter.*
GREGORIO, }
ABRAHAM, *Montagues betjänt.*
PETTER.
Tre musikanter.
En page hos grefve Paris.
En officer.
En apotekare.
Grefvinnan MONTAGUE.
Grefvinnan CAPULET.
JULIA, *Capulets dotter.*
Julias amma.

Borgare i Verona. Åtskilliga män och kvinnor, anförvanter till de båda husen. Masker, musikanter, vakt m. fl.

SCENEN är under största delen af skådespelet i Verona; i början af femte akten i Mantua.

FÖRSTA AKTEN.

SCEN I. — *En offentlig plats.*

(Simson och Gregorio uppträda, beväpnade med svärd och sköldar)

Sims. På min heder, Gregorio, vi låter inte göra kål på oss, vi.

Greg. Nej, då vore vi ju kolare.

Sims. Jag menar, om vi bli koleriska, så ta vi till pliten.

Greg. Åh, drag du kollern ur hufvudet först, medan du ännu har det i behåll.

Sims. Jag slår kvickt till, bara jag kommer i farten.

Greg. Men du kommer inte så lätt i farten att slå till.

Sims. En hund af huset Montague kan sätta mig i fart.

Greg. Att sättas i fart, det är detsamma som att ta till benen; men att vara tapper, det är att hålla stånd; därföre, om du blir satt i fart, så springer du din väg.

Sims. En hund af det huset kan sätta fart i mig att hålla stånd. Jag skall öfverta alla karlar och flickor af Montagues hus.

Greg. Det bevisar att du är en ynkrygg; den svagare tar alltid någon öfver sig.

Sims. Riktigt; och därför ligga alltid kvinnfolken, som ä' de svagare kärilen, under. Montagues drängar skall jag köra från väggen och Montagues flickor mot väggen.

Greg. Men grälet är ju bara emellan våra herrar och oss, deras tjänare.

Sims. Det kommer på ett ut; jag skall bete mig som en riktig tyrann. Då jag fäktat ut med karlarna, skall jag fälla grymma domar öfver jungfrurna.

Greg. Domar öfver jungfrurna?

Sims. Ja, domar öfver jungfrurna eller jungfrudomar; tag det i hvad mening du vill.

Greg. Den får väl ta åt sig, som får kännas vid det.

Sims. Ja, mig ska' de ta åt sig, så det känns; det är en känd sak, att jag är ett duktigt stycke kött.

Greg. Ja, det är bra att du inte är en fisk; ty om du hade varit det, så hade du varit en lutfisk. — Drag din plit; här komma två af Montagues folk.

(Abraham och Balthasar uppträda)

Sims. Min blanka pamp är framme. Börja gräl, så skall jag hålla dig ryggen fri.

Greg. Hvad? Tänker du rygga?

Sims. Var inte rädd för mig, du!

Greg. Fan heller! Jag vara rädd för dig?

Sims. Vi få lof att ha lagen på vår sida; låt dem börja.

Greg. Jag skall göra en grimas åt dem, när jag går förbi; de få ta det som de behaga.

Sims. Nej, som de ha mod till. Jag skall räcka lång näsa åt dem; det är en skam, om de tåla't.

Abr. Räcker ni lång näsa åt oss, herre?

Sims. Jag räcker lång näsa, herre.

Abr. Räcker ni lång näsa åt oss, herre?

Sims. *(Till Gregorio)* Är lagen på vår sida, om jag säger ja?

Greg. Nej.

Sims. Nej, herre; jag räcker inte lång näsa åt er; men jag räcker lång näsa.

Greg. Söker ni gräl, herre?

Abr. Gräl, herre? Nej, herre.

Sims. Men om ni det gör, så är här en som vill vara med; jag tjänar en lika god herre som ni.

Abr. Ingen bättre heller.

Sims. Må göra, herre.

(Benvolio uppträder på afstånd)

Greg. Säg: en "bättre;" här kommer en af min herres släktingar.

Sims. Jo, en bättre.

Abr. Ni ljuger.

Sims. Drag, om ni ä' karlar! — Gregorio, hugg nu som en mästerman! *(De fäkta)*

Benv. Åtskils, galningar! In med svärden! Ni vet ej hvad ni gör. *(Slår svärden ur handen på dem)*

(Tybalt kommer)

Tyb. Hvad, drar du svärd bland dessa fega trälar?
Hitåt, Benvolio! Se din död i synen!

Benv. Jag stiftar fred; stick in ditt svärd! Om ej,
Så nyttja det att skilja dessa åt.

Tyb. Hvad? Stifta fred med draget svärd? Jag hatar
Det ordet, som jag hatar helvetet,
Hvar Montague och dig! Håll åt dig, usling! *(De fäkta)*

(Anhängare af båda husen komma och blanda sig i striden; därefter borgare med knölpåkar)

1 Borg. Hit, yxor, spjut och påkar! Hugg! Slå ned dem!
Ned med båd' Capulet och Montague!

(Capulet i nattrock och grefvinnan Capulet komma)

Cap. Hvad oljud här? Hollah! Tag hit mitt slagsvärd!

Grefv. Cap. Nej, kryckan, kryckan! Hvad vill du med svärd?

Cap. Mitt slagsvärd! Se, den gamle Montague
Sin klinga svänger hånande mot mig.

(Montague och grefvinnan Montague komma)

Mont. Du niding Capulet! — Släpp! Låt mig gå!

Grefv. Mont. Tag ej ett fjät för att din ovän nå!

(Prinsen med svit kommer)

Prins. Fredsfiender, upproriska vasaller,
Som sölen gudlöst stål i grannars blod!
I hören icke? Ha! I män, I vilddjur,
Som släcken branden af en mordisk ilska
I edra egna ådrors purpurflod!
Pinbänken väntar er, om ej I fällen
Ur blodig hand de hätska svärd till marken
Och hören en förtörnad furstes dom!
Tre borgarfejder, födda af en ordfläkt,
För er skull, Capulet och Montague,
Tre gånger lugnet stört på våra gator
Och nödgat stadens gamla borgersmän

Att kasta hedersamma skrudar af
Och svänga i en åldrig hand föråldradt,
I freden rostadt svärd mot rostadt hat.
Om än en gång I bryten gatufriden,
Med lifvet skolen I ert fredsbrott gälda.
För denna gång, I andre, skingren er;
Ni, Capulet, skall följa med mig genast;
Och, Montague, kom ni eftermiddag
Till stadens gamla domstol att förnimma
Hvad mer kan täckas oss i denna sak.
Ännu en gång, vid dödsstraff: alla hädan!

(Prinsen med svit, Capulet, grefvinnan Capulet, Tybalt och betjänter gå)

Mont. Hvem väckte upp på nytt det gamla kifvet? —
Säg, brorson, var du med då det begynte?

Benv. Ert och er oväns tjänstfolk voro redan
I handgemäng, då jag till stället kom.
Jag drog mitt svärd att skilja dem, då plötsligt
Den vilde Tybalt kom med dragen klinga,
Den, fnysande af stridslust i mitt öra,
Han svängde kring sitt hufvud; högg i luften,
Som, utan sår, mot honom hven med hån.
Bäst hugg och stötar så vi växlade,
Kom fler och fler och slogs å ömse sidor
Tills prinsen kom och skilde allesamman.

Grefv. Mont. Ack, Romeo! Hvar är han denna tiden?
Hur glad jag är! Han var ej med i striden.

Benv. Min fru, en timma förrn den helga solen
Såg fram igenom österns gyllne fönster,
Dref mig en dyster oro ut på marken.
Inunder sykomorers skygd i lunden,
Som sträcker sig i väster fram för staden,
Såg jag er son så arla gå och vandra.
Jag tänkte nalkas, men han blef mig varse
Och stal sig in i skogens dunkla gömma.
Hans känslor mätande med mina egna,
Som syssla desto mer, ju mer allena,
Gick jag min kos, lät honom hafva sin
Och undvek gärna den mig gärna flydde.

Mont. Ren mången morgon såg man honom där
Med tårar öka friska morgondaggen
Och sända tunga suckars moln till molnen;
Men knappt vid österns fjärran rand en strimma
Utaf den väna solen hinner lyfta
På skuggomhänget kring Auroras bädd,
Förrän min dystre son, för ljuset skygg,
Går hem och stänger in sig i sin kammar,
Slår fönstret till för dagens skära ljus
Och skapar så åt sig en konstgjord natt.
Ja, svart och vådligt skall hans svårmod blifva,
Om goda råd dess orsak ej fördrifva.

Benv. Min ädle farbror, vet ni denna orsak?

Mont. Nej; och af honom får jag ej besked.

Benv. Har ni ej skarpt med honom tagit hop?

Mont. Jo, både jag och många andra vänner;
Men han, sin egen lidelses förtrogne,
Är mot sig själf — hur trofast, vet jag ej —
Men så förtigen och så stängd och sluten,
Så fjärran från all öppenhet och dager,
Som knoppen frätt utaf en svartsjuk mask,
Förrän den vecklat kronan ut i vinden
Och helgat solen doftande behag.
Ack, visste vi hvad honom smärta gör,
Hur gärna gåfve vi ej bot därför!

(Romeo uppträder på något afstånd)

Benv. Där kommer han; mig lämnen ensam här
Jag honom skrifta skall, om möjligt är.

Mont. O, måtte du vid detta dröjsmål finna
Uppriktig öronbikt! — Kom, min grefvinna.

(Montague och grefvinnan Montague gå)

Benv. God morgon.

Rom. Hvad, är dagen än så ung?

Benv. Nyss slagen nio.

Rom. Sorg gör tiden tung.
Var det min far, som gick så hastigt bort?

Benv. Ja. — Hvilken sorg förlänger dina timmar?

Rom. Den sorg att sakna det, som dem förkortar.

Benv. Då är du kär?
Rom. Och utan –
Benv. Utan kärlek?
Rom. Ja, utan hennes gunst, som har min kärlek.
Benv. Ack, att dock kärleken, som tycks så mild,
Skall kännas så tyrannisk och så vild!
Rom. Ack, att dock kärlek, som med bindel går,
I all sin blindhet sina syften når!
Hvar spisa vi? – O ve! – Hvad strid var här? –
Dock, säg det ej, ty allt jag hört och sett:
Här hatets makt är stor, men kärleks större: –
Hatfulla kärlek! Kärleksfulla hat!
Du allt, som af ett intet först blef skapadt:
Du tunga lätthet! Allvarsamma joller!
Vanskapta Kaos utaf sköna former!
Du vinge utaf bly, du klara rök,
Du kalla hetta och du sjuka hälsa!
Du vakna sömn, som är ej hvad du är! –
Så hatar jag, fast kär, att vara kär.
Du skrattar ej?
Benv. Nej, gråter snarare.
Rom. Åt hvad, min hjärtans vän?
Benv. Ditt hjärtas kval.
Rom. Olycklig kärlek har ej annat val.
Min egen sorg bor tung uti mitt hjärta,
Men tyngre blir af tyngden i din smärta.
Den ömhet, som du visar mig, den ger
Åt mina sorger blott en börda mer.
Ack, kärlek är en rök, den suckar amma;
Än klarnar den till ömma blickars flamma,
Än byts den, kväfd, till strida tårars haf.
Hvad är den annars? Svagsint snillekraft.
Ett mordiskt gift och ljuflig hälsosaft.
Farväl, min frände.
Benv. Håll, jag följer dig;
Du orätt gör, om så du lämnar mig.
Rom. Ack, jag har tappat bort mig själf: ej här
Finns Romeo, han annorstädes är.

Benv. Säg allvarsamt, hvem älskar du, min vän?
Rom. Hvad skall jag sucka och förtälja dig?
Benv. Ej sucka; nej! Men säga mig på allvar.
Rom. Bed då en sjuk sitt testamente göra;
Det ljuder kvalfullt i den kvaldes öra. —
På allvar, frände, älskar jag en kvinna.
Benv. Jag träffade då rätt, som nämnde kärlek.
Rom. En dråplig skytt! — Och skön är den jag älskar
Benv. Ett mål, som lyser skönt, är lättast träffadt.
Rom. Där sköt du bom! Dianas hug hon fått
Och kan ej träffas af Kupidos skott.
På härdad kyskhets pansarskrud hon liter,
Och ej på henne Amors barnpil biter.
Hon slår tillbaka kärleksböners storm
Och djärfva blickars här och öppnar ej
Sin famn för guld, som helgon kan förföra.
O, rik på skönhet, är hon arm däri,
Att, när hon dör, är hennes skatt förbi.
Benv. Hon vill då oförmäld till döddar vara?
Rom. Ja, och hon slösar, då hon så vill spara;
Ty skönhet, som ej gifver kärlek gärd,
Tar skönhetsarfvet från en eftervärld.
Hon är för skön, för vis, för visligt skön
Och offrar mig för att få himmelsk lön;
Hon afsvor kärlek; och det lif är död,
Som nu jag lefver, sen den eden ljöd.
Benv. Lyd mig: förgät att tänka mer på henne
Rom. O, lär mig då förgäta ock att tänka!
Benv. Gif dina ögon frihet: fäst din blick
På andras skönhet.
Rom. Ack, det vore ju
Att fästa hennes mer i bättre minne!
De lyckliga, de svarta maskerna,
Som kyssa sköna damers hvita pannor,
Påminna blott om skönhet, som de gömma.
Ej den med blindhet slagne kan förgäta
Förlorad syns klenod: ja, visa mig
En kvinna öfvermåttan skön; dess fägring

Än blott ett intyg, där jag läser hvem
Är skönare än denna skönaste.
Farväl! Att glömma du mig aldrig lär.
Benv. Jag gör det, eller dör din gäldenär. *(De gå)*

SCEN II. — *En gata.*

(Capulet, Paris och en betjänt komma)

Cap. Och Montague är fälld till samma böter
Som jag; det bör ej blifva svårt för oss,
Två gamla gubbar, till att hålla frid.
Par. I hafven båda två ett aktadt namn,
Och högst beklaglig var er långa tvedräkt.
Men nu er tanke om mitt frieri?
Cap. Jag säger endast hvad jag sagt förut:
Mitt barn ännu i världen är en främling,
Hon knappast sina fjorton år har sett;
Låt tvenne somrar dö i blomsterskrud,
Förrn hon må anses mogen att stå brud.
Par. Men mången yngre ren är lycklig moder.
Cap. För tidigt gift, för tidigt kvinnan vissnar.
Se, jorden slukat mina barn; blott hon
Är kvar, mitt enda hopp, min enda arfving.
Vinn hennes hjärta med att troget gilja,
Mitt ja är blott en del af hennes vilja.
Om er hon väljer, är hon genast er,
Mitt bifall ligger i det ja hon ger.
I afton ger jag en familjefest,
Hvartill jag bjudit mången ärad gäst
Af mina gamla vänner; deras skara
Ni skall föröka och välkommen vara.
Där skall ni se, uti mitt ringa hus,
Mång jordisk stjärna göra natten ljus.
Den fröjd, som lifvar hvarje ynglings själ,
När maj i vårdräkt trampar vinterns häl —
En sådan skall hos mig i kväll ni finna
Bland mången rosenknopp, som heter kvinna;
Skall höra, se en hvar och skänka främst
Er hyllning den, hvars fägring är förnämst.

Min dotter ock skall fylla kvinnoringen
Som en i talet, fast i skönhet ingen.
Kom, följ mig! — *(Ger betjänten ett papper)*
Du, min gosse, skynda snar
Omkring i staden och sök upp en hvar,
Hvars namn står här och hälsa att mitt hem
Och mitt välkommen hjärtligt vänta dem.

(Capulet och Paris gå)

Bet. Söka upp dem, hvilkas namn stå skrifna här? Det står skrifvet, att skomakaren skall bli vid sin aln och skräddaren vid sin läst, fiskaren vid sin pensel och målaren vid sina nät. Men mig har man skickat ut att ta reda på de personer, hvilkas namn här stå skrifna, och inte är jag i stånd att ta reda på hvilka namn den skrifvande personen här skrifvit. Jag får lof att gå till de skriftlärde. — Nå, det var just lagom!

(Benvolio och Romeo komma)

Benv. Åh pytt! En eld förtär en annans låga,
Ett sår förmildras af att andra svida;
Med ena smärtan läks den andras plåga,
Och svindlar du, så sväng åt motsatt sida!
Låt dina ögon smittas blott på nytt,
Och snart skall allt det gamla gift ha flytt.

Rom. Ett groblad vore ett förträffligt medel —
Benv. För hvad, jag ber dig?
Rom. För ditt brutna ben.
Benv. Säg, är du galen, Romeo?
Rom. Ej galen, mer dock bunden än en galning
Och stängd i fängelse förutan föda,
Marterad, gisslad och — *(Till betjänten)*
god afton, gosse!
Bet. Guds fred! Min bästa herre, kan ni läsa?
Rom. Åh ja, mitt öde i mitt lifs elände.

Bet. Det har ni kanhända lärt er utantill; men säg mig om ni kan läsa hvad som helst innantill.

Rom. Ja, om jag känner språk och bokstafvering.
Bet. Ni talar uppriktigt. Gud vare med er!
Rom. Blif kvar, min gosse, jag kan läsa. *(Läser)*

"Signor Martino med fru och döttrar; grefve Anselmo och hans sköna systrar; enkefru friherrinnan Vitruvio; signor Placentio och hans älskvärda brorsdöttrar; Mercutio och hans bror Valentino; min farbror Capulet med fru och döttrar; min vackra brorsdotter Rosalinda; Lavia; signor Valentio och hans frände Tybalt; Lucio och den lifliga Helena." *(Lämnar papperet tillbaka)*
Ett utvaldt sällskap! — Hvart är denna bjudning?

Bet. Upp.

Rom. Hvart?

Bet. Till aftonmåltid; i vårt hus.

Rom. Hvilkens hus?

Bet. Min herres.

Rom. Det borde jag, minsann, ha frågat förr.

Bet. Nu skall jag säga er utan att ni behöfver fråga vidare. Min herre är den store, rike Capulet; och om ni inte är af Montague's hus, så ber jag er komma och bryta halsen af en vinbutelj. Gud vare med er! *(Går)*

Benv. På denna gamla fest hos Capulet
Är ock din hjärtanskär, skön Rosalinda,
Samt allt hvad skönast prisas i Verona.
Gå dit och jämför utan väld din sköna
Med andra damer, som du där skall råka;
Mot dem din svan skall synas dig en kråka.

Rom. O! bär mitt ögas religion ett frö
Till sådant hån: då, må min gråt sig tända,
Och ofta dränkta, men ur stånd att dö,
De klara klot som kättare bli brända!
Hvad, skönare än hon? — Ej skarpsynt sol
Har hennes like sett från pol till pol.

Benv. Pah! Ensam såg du henne med sin fägring:
Med båda ögon såg du samma hägring,
Men väg i klar kristall, i ögats skålar,
Din älskade med någon ann' som strålar
Bland tärnorna, du ser vid kvällens fest:
Knappt god då syns dig den, som nu syns bäst.

Rom. Jag följer; andras skönhet bryr mig föga;
Jag blott vill sola mig i hennes öga. *(De gå)*

Scen III. — *Ett rum i Capulets hus.*

(Grefvinnan Capulet och amman)

Grefv. Cap. Hvar är min dotter, amma? Ropa henne.
Amm. Nå, vid min jungfrudom vid tolf års ålder!
Jag ropte henne nyss. — Kom hit, min pulla!
Hå, Gud förbjude! — Hvar är flickan? — Julia!

(Julia kommer)

Jul. Hvad nu, hvem ropar mig?
Amm. Er mor.
Jul. Här är jag;
Säg, hvad befaller ni, min ädla fru?
Grefv. Cap. Jo, hör: — men, amma, lämna oss en stund,
Att språka för oss själfva. — Dock, blif kvar,
Jag har betänkt mig; du kan höra på.
Du vet, mitt barn har nu en vacker ålder.
Amm. Ja, den kan jag ge upp precis på timmen.
Grefv. Cap. Hon är ej fjorton år ännu.
Amm. Jag vill slå vad om fjorton mina tänder —
Ty värr! Jag har dock endast fyra kvar —
Att hon ej än är fjorton år. Hur långt
Är nu till Mikaeli?
Grefv. Cap. Fjorton dagar
Och något därutöfver.
Amm. Lika godt:
Till Mikaeli blir hon fjorton år.
Hon och Susanna, — Herren fröjde själen! —
De voro lika gamla; min Susanna
Är nu hos Gud, hon var för god för mig.
Men, som jag säger, just vid Mikaeli
Hon fyller fjorton år; ja, gör hon så!
Det måtte jag väl minnas: elfva år
Det är ju nu sen jorden skalf så fasligt,
Och hon blef afvand — ej i all min dar
Jag det förgäter — just på samma dag
Jag hade strukit malört på mitt bröst
Och satt i solen tätt vid dufvoslaget —
Hans nåd och ni då var i Mantua —
Man minns en smula, tror jag? — Nå, än sen, —

Jo, när hon smakte malört på mitt bröst
Och kände det var bäskt, den lilla tokan,
Ih! — hvad hon grinade och släppte bröstet.
Kratsch — sad' det i dufslaget: det behöfdes
Minsann ej be mig packa mig min väg.
Sen denna tiden är det elfva år.
Stå för sig själf, det kunde hon: ja kors,
Hon kunde gå och rulta hvart hon ville,
Och dan förut, kontant, hon föll på näsan,
Och man min — fröjde Gud den kära själen —
Det var en munter karl — han lyfte opp'na:
Hör, sad' han, faller du så där på näsan?
När du blir äldre faller du på ryggen;
Säg, gör du intet det, min lilla Jula?
Och, vid vår helga fru, det söta kräket
Höll upp att skrika tvärt och svarte — ja.
Nej ser man hur putslustigt det slår in!
Ja, om jag skulle lefva tusen år,
Jag glömmer't ej: säg, gör du intet det? sad' han,
Och ja sad' hon och teg den lilla tokan.

Grefv. Cap. Nu nog om det; jag ber dig, håll dig tyst

Amm. Ja, fru; men var det inte rasande,
Att tvärt hon teg och bara svarte — ja?
Och ändå, tro mig, hade hon i pannan
En bula tjock som vore den ett tuppägg;
En faslig puff; och också grät hon bittert,
Men bara man min sad': du föll på näsan,
När du blir äldre faller du på ryggen,
Så teg hon tvärt och bara svarte — ja.

Jul. Och tig du med, jag ber dig, kära amma?

Amm. Nu tiger jag. Gud signe dig, min flicka!
Du var den näpnaste jag nånsin ammat,
Och fick jag lefva tills jag såg dig gift,
Så vore jag belåten.

Grefv. Cap. Ja giftermål, se det är just den punkt,
Hvarom jag ville tala. Säg mig, Julia,
Hur är det med din håg för giftermål?

Jul. Det är en ära, som jag aldrig drömt om.

Amm. En ära! Vore icke jag din amma,
Så sad' jag att du diat dig till' visdom.

Grefv. Cap. Godt; tänk på giftas nu; ty mången yngre
Än du ibland Veronas ädla damer
Har redan blifvit mor: och minns jag rätt,
Så var jag ren din mor vid dina år,
Och du är ännu flicka: kort och godt:
Den ädle grefve Paris friar till dig.

Amm. Ack sådan karl, min fröken, sådan karl!
En karlakarl! En vaxmodell till karl!

Grefv. Cap. Veronas sommar har ej sådan blomma.

Amm. En blomma! Ja, min själ, en riktig blomma!

Grefv. Cap. Nå, säg mig: kan du älska denna ädling?
I afton ser du honom på vår fest;
Studera då hans anlets bok och se
De ljufva drag af skönhets penna skrifna.
Som kärlig maka famnar ömt sin man,
Så famna huldt behagen där hvarann.
Hvad i den sköna text är dunkelt blifvet,
I ögats marginal står klarligt skrifvet.
Men denna kärleksbok än saknar band,
Den måste bindas af en makas hand.
Som klara vågor fiskens fjällprakt höja,
Så inre skönt med yttre skönt vi slöja:
Den bok i mångens ögon synes bäst,
Hvars gyllne visdom gyllne knäppen fäst.
Så allt hans goda utaf dig skall delas,
Om han blir din, och dock ej d i t t dig felas.

Amm. Hm, felas? — Nej, hon nog skall få sin rätt,
Får flicka man, så får hon allsköns rundhet.

Grefv. Cap. Vill du ditt hjärta åt gref Paris ge?

Jul. Jag vill se till om jag kan ge, men se:
Dock längre ej mitt ögas pil sig svingar,
Än edert bifall ger den kraft och vingar.

(En betjänt kommer)

Bet. Nådig fru, gästerna ä' komna, supén är serverad, man ropar på er, frågar efter unga fröken, svär öfver am-

man i skafferiet, och allt är hullerombuller. Jag måste åstad och passa opp. För all del, kom strax.

Grefv. Cap. Kom, Julia, grefven väntar dig, var snar.

Amm. Lägg glada nätter, barn, till glada dar.

(De gå.

Scen IV. — *En gata.*

(Romeo, Mercutio, Benvolio med fem eller sex masker, fackelbärare och andra)

Rom. Hvad, skola vi en sådan ursäkt göra,
Säg, eller utan krus gå in på stund?

Benv. Ett sådant omsvep är ej mer på moden;
Vi skicka ej som förbud någon Amor
Med bindel och med brokig tartarbåge,
Som jagar alla damerna på flykten
Liksom en fogelskrämma; ej vid dörren
Vi stå och hacka på en utanläxa
Med bistånd då och då af en sufflör;
Nej, man må ta oss fritt för hvad man lyster,
Vi ta oss blott en sväng med dem och gå.

Rom. En fackla hit, men dansar gör jag ej;
Jag, som är mörk i håg, skall lysa er.

Merc. Jo, ädle Romeo, du måste dansa.

Rom. Nej, dansa ni med lätta skor och sinnen,
Min själ är tung som bly och naglar mig
Vid jorden fast, att jag mig ej kan röra.

Merc. Du är förälskad; låna Amors vingar
Och flyg med dem högt öfver stoftets barn.

Rom. Så flyktigt har hans pil ej sårat mig,
Att jag kan flyga med hans lätta fjädrar;
Så luftig är min boja ej, att jag
Kan lyfta mig en tum ur smärtans mörker:
Jag sjunker under kärleksbördans tyngd.

Merc. I henne sjunka? Stackars lilla kärlek!
Du är den hulda varelsen för tung.

Rom. Är kärlek huld? Nej, den är alltför hård,
För vild och oregerlig, sticks som törne.

Merc. Är kärlek hård, var hård mot kärlek du,

Och om den sticker dig, så stick igen. —
Hit ett fodral att gömma synen i!

(Han sätter en mask på sig)

En mask framför en mask! Hvad rör det mig,
Om någon står och gapar på min fulhet?
Skråpuken här får rodna i mitt ställe.

Benv. Kom låt oss bulta på och stiga in;
Sen gäller det att nyttja sina ben.

Rom. En fackla hit! Må yster ungdom kittla
Med sina klackar känslolösa golf.
Jag säger, jag, som gamla farfar sad':
Den får se på, som står och håller pällen,
Jag gläder mig som gammal kusk åt smällen.

Merc. Rätt så, och därmed basta, sad' konstapeln;
Om du är kusk, så skall vi kuska opp dig
Ur denna dy, förlåt, jag mente kärlek,
Hvari du klifvit ner dig upp till örat.
Kom, kom! Vi bränna dagsljus.

Rom. Ingalunda.

Merc. Förstå mig bara rätt; när så man drager
På tiden ut, man bränner ljus vid dager:
En välment tydning röjer mera vett,
Än all den klokskap våra fem oss gett.

Rom. Med välment håg på denna fest vi gå,
Men mycket vettigt är det ej ändå.

Merc. Och hvarför icke det, om jag får fråga?

Rom. Jag drömt en dröm i natt.

Merc. Det har jag ock.

Rom. Hvad drömde du, Mercutio? Låt höra!

Merc. Att drömmen lurar folk.

Rom. Ja, på sitt öra
Man lurar i sin säng och drömmer sanning.

Merc. Åh, då har drottning Mab gjort dig besök.
Hon féers jordegumma är och kommer,
Ej större till gestalt än en agat
I vördig åldermannens fingerring,
Och åker med ett spann af lätta solgrand
Tvärs öfver mänskors näsor där de sofva.

Hjulekrarna af spindelben ä' gjorda,
Och vagnens tak af skira gräshoppsvingar,
Och linorna af finsta spindelväf,
Och selarna af däfna månskensstrålar.
En syrsas ben är piskans skaft, och snärten
En mögelstrimma; kusken är en mygg,
En liten grårock, hälften ej så tjock
Som masken klämd ur sömnig flickas finger.
Kareten ur en hasselnöt är borrad
Af snickar Ickor eller mäster Mask,
Som varit sedan allra älsta tider
Vagnmakare uti de féers land.
Med sådan ståt hon kuskar natt på natt
Igenom hjärnorna på älskande;
Då drömma de om kärlek: far kring knäna
På smidig hofman; drömmer strax om bockning:
Kring lagmans fingrar; drömmer strax om sportler:
Kring flickans läppar; strax om kärlek drömmer:
Men ofta straffas hon af Mab med munsår,
När andedräkten luktar af pastiller.
Än far hon i galopp på hofmans näsa;
Då vädrar han i drömmen opp en titel:
Än med en borst af tiond-gris hon kittlar
En prost i näsan då han tar sin lur;
Då drömmer han om bättre pastorat:
Än kör hon öfver nacken på en krigsman;
Då drömmer han om knif på oväns strupe,
Om brescher, bakhåll, spanska klingor, klunkar
Fem famnar djupa: — bäst det är, så hör han
I drömmen trumslag, spritter opp och vaknar
Och svär en tu'll tre böner till i ångsten
Och somnar in igen. Se det är Mab,
Som sammantrasslar hästars man om natten
Och gör martofvor uti osnyggt hår,
Som, när det redes ut, stor ofärd bådar.
Hon är den maran, som, när flickor ligga
På ryggen, plägar rida dem i sömnen

Och lär dem så att dragas med sin värld;
Hon är det —

Rom. Tyst, Mercutio, jag ber!
Du talar om ett intet.

Merc. Ja, om drömmar,
Som äro foster af en tanklös hjärna
Och aflade af tomma fantasier,
Så tunna som den klara blåa luften
Och flyktigare än den vind, som kär
Kring barmen på den frusna norden kryssar,
Men susar snart förtretad därifrån
Med pannan vänd mot dagguppljumnad söder.

Benv. Den vinden blåser bort oss från oss själfva;
Supén är slut; vi komma visst för sent.

Rom. För tidigt, fruktar jag. Mig anar ondt,
Ett något, som ännu bland stjärnor hänger,
Men som sin olycksdigra färd begynner
Med denna nattens fröjd och jagar ut,
Med någon blodig bråddöds gräslighet,
Mitt usla lif ännu i bröstet instängdt.
Men han, som styr min färd igenom lifvet,
Må föra seglen! — Framåt, muntra bröder!

Benv. Rör trumman. *(De gå)*

SCEN V. — *En sal i Capulets hus.*

(Musikanter. Betjänter komma)

1 Bet. Hvar håller munsjör Kastrull hus, som inte hjälper till att duka af? Den tallrickssnattaren! Den tallricksslickaren!

2 Bet. När allt hvad skick och seder heter skall ligga i en eller två människors händer, och dessa otvättade till på köpet, det är ingen snygg sak.

1 Bet. Bort med länstolarna! Åt sidan med skänkbordet! Tag vara på bordsilfret! Kära du, langa hit en bit mandeltårta; och, om du håller af mig, så laga att portvaktarn släpper in Susanna Kvarnsten och Malena. — Anton! Kastrull!

(Två andra betjänter komma)

Betjänterna. Här, min gosse; färdiga ä' vi.

1 Bet. Man ser efter er, ropar efter er, frågar efter er och söker efter er i stora salen.

3 Bet. Man kan inte på en gång vara här och där. — Lustigt, gossar! Låt det gå flinkt en stund; den som lefver längst, han kniper slumpen. *(De draga sig tillbaka åt fonden)*

(Capulet med sina gäster. Masker)

Cap. Välkomna, mina herrar! Alla damer,
Som ej ha någon liktorn, önska nu
En sväng med er. — Ha, ha, ni vackra damer!
Nu hjälper ej att neka för en dans.
Jag svär att den, som krusar, har en liktorn —
Jojo, det var att ta er på det ömma. —
Välkomna, vänner! Ack, jag minns den dag,
Då äfven jag bar mask och kunde hviska
Ett ljufligt ord uti ett vackert öra;
Men nu är det förbi, förbi, förbi!
Välkomna, mina herrar! — Spela opp!
Ge rum, ge rum! — Nu rör på foten, flickor!

(Musik och dans. Till betjänterna):

Mer ljus! Slå ner bordskifvorna, ni lymlar,
Och upp med spjället! Rummet är för kvaft. —
Bra, bra, ett puts i sinom tid är kärt! —
Nej, sätt er, sätt er, frände Capulet,
Ty ni och jag, vi äro nu ur dansen.
Hur länge är det nu sen sist vi voro
På maskerad?

2 Cap. Åh, hela tretti år!

Cap. Hvad, tretti år? Nu tar ni till för mycket:
Till pingst, den komme huru fort den vill,
Är fem och tjugo år sen Lucios bröllop,
Och då vi voro ju maskerade.

2 Cap. Nej, mycket, mycket mer! Hans son är äldre;
Hans son är tretti.

Cap. Säg mig inte det;
För två år sedan var hans son ej myndig.

Rom. *(Till en af sina betjänter)*

Hvem är den damen, som i dansen strålar
Med riddarn där?

Bet. Det vet jag ej, min herre.

Rom. I hennes glans blir själfva flamman blind;
Hon hänger strålande på nattens kind
Som diamanten uti morens öra,
En skönhet allt för rik att jord beröra.
Som midt i kråkors flock en snöhvit dufva,
Så glänser hon bland andra mör, den ljufva;
Vid dansens slut jag hennes hand vill röra
Och så min djärfva hand lycksaliggöra.
Har jag väl älskat förr? Säg nej, mitt öga!
Hvad skönhet är, jag hittills anat föga.

Tyb. En Montague! Det känner jag på rösten.
Min värja, pojke! — Hvad! Den skurken vågar
Att komma hit med sådan grinig mask
Och drifva gäck med vår högtidlighet?
Det är ej synd, nej vid mitt huses ära,
Att blodig hand på den förvägne bära!

Cap. Hvad nu, min frände, hvarför storma så?

Tyb. Skall här en Montague få odräpt gå,
En skurk, som kommit hit att trotsa blott
Och med vår högtid drifva spe och spott.

Cap. Är det den unge Romeo?

Tyb. Just han; det är den skurken Romeo.

Cap. Gif dig tillfreds; låt honom gå i fred;
Han för sig som en adelsman det ägnar,
Och, ärligt sagdt, Verona yfs af honom
Som af en sedesam och dygdig ungdom.
Jag ville ej, för hela stadens rikdom,
Att han blef förolämpad i mitt hus;
Var därför lugn och gif ej akt på honom;
Det är min vilja; om du vördar den,
Var höflig, bort med dessa sura miner,
Som passa sig så illa för en fest.

Tyb. De passa bra, när sådan skurk är gäst;
Jag tål ej honom.

Cap. Men han måste tålas!

Hvad nu, munsjör? — Han måste, säger jag,
Ty jag är herre här och inte du.
Du kan ej tåla honom? Gud bevars?
Du vill ha split och kif bland mina gäster!
Vill vara högsta hönset! Ser man bara!
Tyb. Det är ju synd och skam —
Cap. Se så, se så!
Du är en näsvis pojke! Såg jag maken?
Ett sådant streck skall stå dig dyrt, minsann!
Du sätter dig på tvär'n; — men nu är tid —
Bra, bra, god' vänner! — Gå, du är en lufver!
Var stilla, eller — Ljus, mer ljus, för knäfveln! —
Jag skall nog tysta dig! — Hej lustigt, vänner!
Tyb. Af tvunget lugn och villig harm, som mötas,
Med darrning mina lemmar sammanstötas.
Jag går; han detta puts må ljufligt kalla,
Men jag dess sötma byta vill i galla. *(Går)*
Rom. *(Går fram till Julia)*
Om jag ett helgonskrin med oren hand,
Ovärdig syndare, berörde nyss,
Pilgrimer två med kind i purpurbrand,
Två läppar, bjuda ömt som bot en kyss.
Jul. Nej, pilgrim, nu er hand ni orätt gör,
Den gjorde blott hvad andakt böd er, nyss;
En pilgrimshand ju helgonhand berör.
Och hand i hand är helig pilgrimskyss.
Rom. Har helgon läppar ej, som pilgrim har?
Jul. Jo, pilgrim, läppar, men till böner blott.
Rom. Gör munnen då så säll som handen var,
Att ej förtviflan blir den frommes lott.
Jul. Ej rör sig helgon, fast det hör en bön.
Rom. Ack, stilla då! Så tar jag bönens lön.
(Kysser henne)
Din mun från min nu tog min syndaskuld.
Jul. På mina läppar stannar synden då.
Rom. På dina läppar? Frestelse så huld! —
Gif synden åter. *(Kysser henne ännu en gång)*
Jul. Ni förstår er på!

Amm. Er mor begär ett ord med er, min fröken.
Rom. Säg, hvem är hennes mor?
Amm. Jo, unga herre,
Min frökens mor är själfva frun i huset,
En god och dygdig och förståndig fru
Och dottern, som ni talte med, jag ammat.
Det lofvar jag, att den, som kniper henne,
Han gör ett kap.
Rom. Är hon en Capulet?
O Gud, mitt lif är då en oväns rätt!
Benv. Kom, låt oss gå; snart slutas festens fröjd.
Rom. Ack ja; det ökar blott min smärtas höjd.
Cap. Nej, mina herrar, bryt ej opp så tidigt;
En tarflig måltid redan är i ordning. –
Får jag ej vara envis? Nå, god natt,
Jag tackar er, I ädle herrar, alla.
Mer facklor hit! Kom, låt oss gå till sängs.
(Till andra Capulet)
Kom, hedersgubbe, det är sent på natten;
Jag går och lägger mig att sofva.
(Alla gå utom Julia och amman)
Jul. Amma,
Kom hit! – Hvem är den unge herrn där borta?
Amm. Tiberio den gamles son och arfving.
Jul. Än han, som nu går ut igenom dörr'n?
Amm. Jag tror, det är den unge herr Petruchio.
Jul. Än han därnäst, som inte ville dansa?
Amm. Det vet jag ej.
Jul. Gå, fråga hvad han heter. –
Om ödet honom ren en maka gaf,
Skall visst min brudsäng bäddas i min graf.
Amm. *(Kommer tillbaka)* Hans namn är Romeo, en Montague,
Den enda sonen af er stora ovän.
Jul. Ett gränslöst hat en gränslös kärlek tändt!
För snart jag sett, för sent jag honom känt.
Hur underbart, att kärlek mig skall döma
Att för min enda dödsfiende ömma!

Amm. Hvad var det där?
Jul. Ett rim, som nyss jag lärde
Utaf min kavaljer.. *(Man ropar utanför scenen: Julia)*
Amm. På stund! — Se så!
När alla andra gått, få vi väl gå. *(Går*

ANDRA AKTEN.

Scen I. — *En öppen plats, som stöter intill Capulets trädgård.*

(Romeo uppträder)

Rom. Kan fram jag gå, då hjärtat stannar här?
Vänd om, du kulna jord, och sök din sol.
(Han klättrar öfver trädgårdsmuren)

(Benvolio och Mercutio komma)

Benv. Hör, Romeo, kom hit!
Merc. Nej, han är klok;
Han har, min själ, nog smugit hem och lagt sig.
Benv. Han hitåt sprang och öfver muren klef.
Mercutio, ropa än en gång på honom.
Merc. Ja, ännu mer! Jag skall besvärja honom. —
Kom, Romeo!
Vildhjärna, stortok, ömma kärleksnarr!
Träd fram i skepnad af en suck och säg
Ett enda rim, så skall jag vara nöjd;
Skrik ack! och o! och rimma ljufva — dufva,
Gif mamma Venus några fagra ord
Och hennes son ett öknamn eller par,
Krypskytten Amor, han, som sköt så snällt,
Då kungen blef i tiggarflickan kär. —
Han hör ej, ser ej, rör sig ej, den token,
Han måste manas upp ifrån de döda. —
Nå väl, vid Rosalinas klara ögon,
Vid hennes purpurmun och höga panna
Och nätta fot och ben och trinda höfter,
Med alla riken som därunder lyda, —
Träd fram i egen skepnad, Romeo!
Benv. Om han dig hör, så blir han ond på dig.
Merc. Åh strunt! — Han hade skäl att bli förargad,

Om jag en ande utaf sällsam art
Besvor att stå uti hans skönas trollkrets,
Till dess hon bjöd den lägga sig igen.
Det vore som det kunde: min besvärjning
Är fin och hygglig: i hans skönas namn
Jag hjälper honom upp med min besvärjning.

Benv. Kom, han har gömt sig bakom dessa träden,
Där han med däfna natten håller sällskap:
Hans blinda kärlek bäst dess mörker tål.

Merc. Är kärlek blind, förfelar den sitt mål.
Nu lär han huka under träden där
Och önska att hans mö den frukten vore,
Som flickor tassla om på tu man hand.
God natt, bror Romeo! Till kojs jag kryper;
I denna fältsäng är för kallt att sofva.
Kom, låt oss gå!

Benv. Ja, platt förgäfves är
Att söka den, som icke vill bli funnen. *(De gå)*

SCEN II. — *Capulets trädgård.*

(Romeo uppträder)

Rom. Den ler åt ärr, som aldrig känt ett sår.

(Julia visar sig i ett fönster)

Men tyst, hvad strålar genom fönstret där?
Det östern är, och Julia är solen! —
Gå upp, du sköna sol, och döda Luna,
Som ren är sjuk och blek af harmsen afund,
Att du, som hennes tjänarinna är,
Är mycket, mycket skönare än hon.
O, tjäna ej den afundsamma längre!
Lägg af den kyska månans bleka färger,
Blott dårar bära dem, o, lägg dem af! —
Det är min hjärtanskär, det är min flicka:
O, att hon visste att hon vore det!
Hon talar, fast hon säger intet; — intet?
Jo, hennes öga talar; jag vill svara. —
Jag är för djärf; hon talar ej till mig.

Två stjärnor af de klaraste på himlen
Ha fått förfall — bedt hennes ögon tindra
I deras sfärer, tills de komma åter.
Men tänk om hennes ögon sutte där
Och stjärnorna inunder hennes panna?
Då skulle hennes kinders klara ljus
Fördunkla stjärnorna som dagsljus lampan,
Och hennes ögon genom eterns rymder
Med sådan flod af klara strålar glittra,
Att fåglarna på kvist begynte kvittra,
Uti den tro att natten var förbi. —
Se, hur hon lutar kinden mot sin hand!
O, vore jag en handske på den handen!
Jag rörde då vid hennes kind;

Jul. Ve mig!

Rom. (*Afsides*) Hon talar! Tala, klara ljusens ängel!
Du sväfvar ärorikt i mörka natten
Som ett bevingadt himlens sändebud
Inför den dödliges bestörta öga,
Då han tillbakalutad står och ser
Hur, stigen upp på molnens tröga bäddar,
Serafen seglar fram på eterns barm.

Jul. O Romeo! Hvi är du Romeo?
Förneka far och namn: om du ej vill det,
Så svär blott att du älskar mig, och jag
Ej längre vara vill en Capulet.

Rom. (*Afsides*) Skall mer jag lyssna eller svara genast?

Jul. Det är ju blott ditt namn, som är min ovän;
Du är du själf, men ingen Montague.
Ty hvad är Montague? Ej hand, ej fot,
Ej arm, ej syn, ej någon annan del
Af människan. — Dig kalla något annat! —
Hvad gör väl namnet? Det som ros vi kalla,
Med annat namn dock lika ljufligt doftar.
Så Romeo, om han ej hette Romeo,
Har samma dyra värde som han äger
Förutan namnet: — kasta bort ditt namn,

Och för ett namn, som dock ett intet är,
Tag du mig hel och hållen, Romeo!
Rom. *(Högt, i det han träder närmare)*
Jag tager dig på orden, Julia:
Mig älskling nämn, och jag är döpt på nytt
Och vill ej mera vara Romeo.
Jul. Hvem är du där, som dold i natten smyger
Och lyss till mina tankar?
Rom. Med ett namn
Jag kan dig icke säga hvem jag är;
Jag hatar, dyra helgon, själf mitt namn,
Ty det är födt en fiende till dig;
Jag ref det sönder, om det skrifvet vore.
Jul. Ej hundra ord ännu mitt öra druckit
Från dina läppar, men jag känner rösten;
Är du ej Romeo, en Montague?
Rom. Nej, ingendera är jag, sköna helgon,
Om någondera ej behagar dig.
Jul. Hur kom du hit och hvarför? Säg mig det;
Vår mur är hög och svår att klifva öfver,
Och stället döden för en Montague,
Om en af mina fränder här dig träffar.
Rom. På kärleks vingar flög jag öfver muren.
Ty intet bålverk stänger kärlek ut;
Hvad kärlek kan, det vågar kärlek gärna,
Och därför dina fränder mig ej hindrat.
Jul. Om de få se dig, mörda de dig genast.
Rom. Ack, flere faror bo i dina ögon,
Än uti deras svärd; en vänlig blick,
Och jag mot deras fiendskap är stålsatt!
Jul. Jag vill ej för en värld, att de få se dig.
Rom. Jag kan i nattens mantel svepa mig.
Blott du mig älskar, må de gärna komma;
Mig vore bättre dö för deras hat,
Än länge lefva utan Julias kärlek.
Jul. Med hvilkens ledning fann du detta ställe?
Rom. Med kärlekens, som lärde mig att söka;
Han gaf mig råd, och jag gaf honom ögon.

Ej lots jag är; men vore du så fjärran
Som någon strand af fjärmsta vågor sköljd,
Jag vågade en färd för sådan skatt.

Jul. Du vet att nattens mask mitt anlet skyler,
Af rodnad eljest blef min kind väl målad
För allt, som du af mig har hört i natt.
Ack, gärna dröjde jag vid sed och skick
Och nekade så gärna, ack så gärna
För hvad jag sagt, men bort med all förställning!
Har du mig kär? Jag vet du svarar: ja,
Och jag vill tro ditt ord; men om du svär,
Så kan du trolös bli; åt kärleks mened
Plär Zeus ju skratta. Hulde Romeo,
Om du mig älskar, säg det redligt ut;
Men tror du mig för hastigt vunnen, vill jag
Bli tvär och egensinnig, ge dig nej;
Det gjorde jag ej för allt i världen annars.
Ack, sköna Montague, jag är för öm,
Och därför tör du tro att jag är flyktig;
Men tro mig, ädling, jag är trognare
Än mången som sig visar hård i början.
Jag borde varit hårdare, jag borde,
Men du har lyssnat till mitt hjärtas tankar
Förrn jag det varse blef; förlåt, förlåt!
Och lägg mig ej till last mitt hjärtas ömhet,
Den så en dunkel natt dig har förrådt!

Rom. Jag svär dig vid den helga månen där,
Som öfver trädens toppar strör sitt silfver —

Jul. Svär ej vid månen; månen är så flyktig
Och växlar månatligt sin skifvas rund:
Din kärlek blir då flyktig själf som månen.

Rom. Hvad skall jag svära vid?

Jul. Svär icke alls! —
Jo, vid ditt hulda själf, om du så vill,
Det är den gudom, som min afgud är;
Då vill jag tro dig.

Rom. Om mitt hjärtas kärlek, —

Jul. Tyst! Ingen ed! Fast du min glädje är,

Så gläds jag ej åt vårt förbund i natt.
Det är för hastigt, obetänkt och plötsligt,
För mycket blixten lik, som är förbi
Förrän man hunnit säga: se, det blixtrar!
Härnäst vi råkas må i mogen sommar
Vi se vår kärleks knopp hur ljuft den blommar;
God natt, god natt! Må stilla frid och ro,
Så ljuflig som i mitt, uti ditt hjärta bo!

Rom. Ack, lämnar du mig ensam med min längtan?
Jul. Hvad längtan kan du hysa mer i kväll?
Rom. Byt ut din trogna kärleksed mot min,
Jul. Jag gaf dig min, förrän du den begärde,
Och ville gärna ha den eden ogjord.

Rom. Hvad, för att icke gifva den, du hulda?
Jul. Nej, för att göra om den än en gång.
Dock, jag har intet öfrigt till att önska;
Min gifmildhet är gränslös såsom hafvet,
Min kärlek lika djup; ju mer jag ger dig,
Dess mera har jag kvar, ty båda äro
Oändliga. *(Amman ropar utanför scenen)*
Jag buller hör därute. —
Strax, goda amma! — Älskade, farväl! —
Var trogen, Montague, du ljufva själ!
Dock, dröj en stund, jag kommer strax igen. *(Går.*

Rom. O, ljufva, ljufva natt! Jag fruktar endast,
Att allt är blott en dröm, en dröm i natten,
För ljuft berusande att verklig vara.

(Julia visar sig åter i fönstret)

Jul. Ännu ett ord, och så god natt på allvar.
I fall din böjelse är ren och ädel
Och giftermål din afsikt, sänd i morgon
Med den, jag skickar dig, ett ord till mig
Och säg mig hvar och när vi vigas samman;
Jag all min valfärd lägger dig till fota
Och följer så igenom vida världen
Min herre och min man.

Amm. *(Utanför)* Min fröken!

Jul. Jag kommer strax; — men är du falsk till sinnes,
Så ber jag dig, —
Amm. *(Utanför)* Min fröken!
Jul. Kommer strax! —
Att göra slut med ens och lämna mig
Åt mina kval; i morgon skickar jag —
Rom. Jag svär dig vid min själ och salighet, —
Jul. Nu tusenfaldt god natt!
Rom. Och tusenfaldt
Blir natten mörk, då hon ditt sken har mist. —
Som pilt från bok så ilar vän till vän,
Men vän från vän som pilt till bok igen.

(Aflägsnar sig långsamt)

(Julia visar sig åter i fönstret)

Jul. St! Romeo! O, fick jag jägarns stämma,
Att locka denna ädla falk tillbaka!
Men tvång är hest och får ej tala högt;
Jag annars skulle spränga Ekos klyfta
Och göra hennes klara stämma hes,
Ja, hesare än min med ideliga
Och ideliga rop på Romeo.
Rom. *(Kommer tillbaka)* Det är min själ, som ropar mig vid namn.
Hvad ljuflig silfverton har kärleks tunga
I stilla natten! — Tjusande musik
För den som lyss därtill!
Jul. Min Romeo!
Rom. Min älskade!
Jul. Hur dags i morgon bittid'
Får budet sändas till dig?
Rom. Klockan nio.
Jul. Ack, det är hela tjugo år till dess! —
Nu har jag glömt hvarför jag ropade
Och bad dig vända om.
Rom. Så låt mig stanna,
Till dess du kommer det ihåg igen.
Jul. Nej glömmer, för att få dig evigt kvar,
Ty nog jag minns hur kärt ditt sällskap är.

Rom. Ja, evigt kvar, så glömmer evigt du
Och glömmer jag att annat hem jag har
Än detta.
Jul. Morgon gryr; nu får du gå:
Dock längre ej än liten fågel hoppar
Ifrån den yra flickans hand, som håller
Den arma fången uti länk och kedja;
Hon drar på silket, han får vända om;
Så svartsjuk är hon på sin fånges frihet.
Rom. Ack, vore jag din fågel!
Jul. Ja, ack ja! –
Men säkert kysste jag dig då ihjäl.
God natt! I afskeds sorg hvad ljuft behag!
Jag gärna sad„ "god natt" till ljusan dag. *(Går)*
Rom. Sömn på ditt öga! I ditt hjärta ro! –
Med ro och sömn det vore ljuft att bo!
Nu vill jag till min biktfars hydda gå,
Min lycka prisa och hans bistånd få. *(Går)*

Scen III. – *En klosterträdgård.*

(Lorenzo med en korg i handen)

Lor. En blåögd morgon ler mot bister natt
Och strö; kring östermoln sin purpurskatt,
Och mörkret raglar undan till sitt skjul
Från dagens stråt beträdd af Titans hjul.
Förrn solen stigit brännhet på det höga
Och torkat daggen bort ur morgons öga,
Jag denna korgen full med örter plockar,
Båd' giftigt gräs och ljufva blomsterflockar.
Ty jorden är naturens mor och graf;
Hon lif och död i samma sköte gaf.
Barn utaf margfald art dess famn förenar
De ligga alla vid sin moders spenar,
De flesta på de skönsta krafter rika,
Men intet utan gagn och intet lika.
Hvad mäktig nåd det bor uti naturen,
I stenarna, i plantorna och djuren!
Det intet finns så ringa på vår jord,

Att ej en kraft i detta grand blef spord,
Och ingenting så godt att ej därunder
Ett gift kan bo, till bruk åt ondskans funder;
Ja, själfva dygden kan i last förvändas,
Och lasten ądlas och i godo ändas.
Så bor inunder denna späda bark
En kraft till död och läkdom lika stark;
Dess lukt kan höja lifvets pulsar alla,
Men smakas saften, domna de och falla.
Så väl hos mänskan som hos markens lilja
Det bor en ond och bor en godlynt vilja,
Och där den sämre tager öfverhand,
Dör växt och mänska som ett ax i brand.

(Romeo uppträder)

Rom. God morgon, fader!

Lor. Herrans frid med dig!
Hvad tidig tunga hör jag hälsa mig?
O yngling, blott ett hetsigt hufvud säger
Så tidigt sitt farväl åt hvilans läger.
I gubbens öga hålla sorger vakt,
Och sömn ej ligga vill, där sorg sig lagt;
Men där till sängs en sorgfri ungdom går,
På förhand sömnen vid hans örngått står.
Du kommer tidigt; någon oros plåga,
Har satt ditt blod i sjuklig upprorslåga,
Så tror jag, — nej, nu har jag saken fatt:
Ej Romeo har gått till sängs i natt.

Rom. Nej, större hvilofröjder voro mina.

Lor. Förbjude Gud! Du var hos Rosalina?

Rom. Hos Rosalina, fader? Nej, mitt hjärta
Har glömt det namnet och det namnets smärta.

Lor. Rätt så, min son; men säg, hvar var du då?

Rom. Du genast utaf mig skall svaret få.
Nyss hos min ovän festlig fröjd jag njöt,
Och någon där en pil emot mig sköt;
Jag sköt igen; att bota bådas sår
Nu blott din helga läkarkonst förmår.

Jag bär ej hat; ty se, den bön jag fäller
Du helge man, ju ock min ovän gäller.
Lor. Säg ut, min son; du står och gåtor diktar:
Svar får i gåtor den, som gåtor biktar.
Rom. Så vet, jag fäst en kärlek utan like
Vid dottern af gref Capulet, den rike.
Hon älskar mig så högt som henne jag;
Det felas blott, att, himlen till behag
Du sammanviger oss. Hvar, hur och när
Hon blef för mig och jag för henne kär,
Det skall jag ej för dig, min far, förtiga:
Blott lofva mig att än i dag oss viga.
Lor. O, sankt Fransiscus! Hvilket flyktigt sinne!
Är Rosalina redan ur ditt minne,
Hon, som du älskat så? Bor kärlek, varm,
I ynglings öga, ej i ynglings barm?
Ack, Jesus! Hvilket haf din kind begjutit
Af tårar, som för Rosalina flutit!
Hvad salta böljor du som krydda göt
På denna kärlek, som du sen ej njöt!
Än solen skyms af dina suckars dimma;
Din klagans ljud än i mitt öra stimma,
Och se, din kind ju ännu bär ett spår
Erån fordom af en outplånad tår.
När du var du och dina plågor dina,
Du och din plåga var för Rosalina;
Är nu det slut? — Nå, kvinnan falla må,
Då mannens tro ej bättre kan bestå.
Rom. Du bannat förr min eld för Rosalina.
Lor. Din kärlek ej, men kärleks yra pina.
Rom. Du bjöd mig ofta denna elden släcka.
Lor. Men icke för att annan låga väcka.
Rom. Ack, bannas ej! Min nya älskarinna
Ger gunst för gunst, och hon som jag kan brinna;
Den forna icke så.
Lor. Nej, hon var klok:
Din kärlek läste icke rent i bok.
Dock kom, min unga fjäril, följ min stig,

En orsak gör att jag vill hjälpa dig,
Ty ert förbund kan byta hatets brand
Emellan edra hus i vänskapsband.

Rom. O, låt oss gå; jag har ej ro att hvila!

Lor. Försiktigt blott! Lätt falla de, som ila. *(De gå)*

Scen IV. — *En gata.*

(Benvolio och Mercutio uppträda)

Merc. Hvar fan kan den Romeo hålla hus? — Har han icke varit hemma i natt?

Benv. Icke hemma hos sin far, åtminstone; jag har talat med hans betjänt.

Merc. Åh ja, den bleka snärtan Rosalina
Marterar honom så, att han blir galen.

Benv. Tybalt, den gamle Capulets kusin,
Har sändt ett bref i dag dit hem till honom.

Merc. En utmaning, så sant jag lefver!

Benv. Romeo lär icke bli honom svaret skyldig.

Merc. Hvar och en, som kan skrifva, måtte väl kunna svara på ett bref.

Benv. Nej, jag menar att Romeo nog skall visa brefskrifvaren att han har mod, om han blir anmodad.

Merc. Ack, den stackars Romeo, han är allaredan död! Genomborrad af en hvit snärtas öga; skjuten genom örat af en kärleksvisa; hans hjärtas skottafla klufven midt i pricken af den blinda bågskyttens pil. Det är visst en karl att mäta sig med Tybalt, det!

Benv. Hvarför icke? Är då Tybalt en så farlig karl?

Merc. Ja, ingen kattkung är han, det skall jag säga dig. Åh, han är en riktig ceremonimästare i allt, som hör till hedersaffärer. Han fäktar riktigt efter noter, iakttar takt, rytm och kadenser. Han har sina tempo inne, han: Ett, tu, tre, och så har du stöten midt i bringan. Han sticker när som helst ihjäl en silkesknapp. En duellant, en duellant! En *chevalier* af prima sort, som på sina fem kan räkna upp för dig reglerna för en duell. Åh, dessa gudomliga: *passad! dégagez! en avant!* — pip, där har du'n.

Berv. Hvad för en?

Merc. Fan anfäkta alla dessa narraktiga, läspande, tillgjorda fantasterna! Och så nymodiga de ä' i truten sen! — "*Mon dieu!* en satans magnifik klinga! En satans martialisk figur! En satans charmant kona!" — O, du gamle ättefader, är det icke synd och skam, att man skall vara så anfäktad af dessa utländska yrfän, dessa moddockor, dessa *pardonnez-moi;* som så hålla fast den nya moden i sederna, att de alldeles tappa bort det gamla modet i lederna. O, deras fördömda: *bon! bon!*

(Romeo kommer.)

Benv. Här kommer Romeo! Här kommer Romeo!

Merc. Men blek som en sillmjölke. O kött, o kött, så du har blifvit förfiskad! Nu smaka honom sådana verser, som Petrarca kunde skaka ur armen; men Laura var bara en köksa emot hans käresta; — anfäkta! Hon hade ändå en älskare, som kunde bättre rimma om henne; — Dido en slampa; Cleopatra en tatterska; Helena och Hero slynor och gatstrykerskor; Thisbe ett blåöga eller något ditåt, men intet något som hyser emot hans Dulcinea. — Signor Romeo, *bon jour!* Där har du en fransk hälsning för dina franska vidbyxor. Du spelte oss ett artigt streck i går aftons.

Rom. God morgon, båda två! Hvad spelte jag er för ett streck?

Merc. Ni stal er bort, min herre; ett tjufstreck: Begriper ni nu?

Rom. Ursäkta mig, bästa Mercutio. Jag måtte bort i ett angeläget ärende, och under sådana omständigheter kommer artigheten till korta.

Merc. Det vill säga att i sådana omständigheter gör man sig stundom något kortare än man är.

Rom. Ja, när man bockar sig.

Merc. Träffadt, fullkomligt träffadt!

Rom. En mycket artig förklaring.

Merc. Också är jag en höflighetens ros.

Rom. Ytterst rosansvärd.

Marc. Riktigt!

Rom. Liksom mina skor med sina granna rosor.

Merc. Bra sagdt! Gå på med det här skämtet, tills du har slitit ut dina skor. — Nå, säg mig nu, är icke en sådan här munterhet vida bättre än att jämra sig och vara kär? Nu är du sällskapslik, nu är du Romeo! Nu är du hvad du verkligen är, så väl genom konst som af naturen. Ty den där fjolliga kärleken liknar ett stort dumhufvud, som springer upp och ner med flämtande tunga för att gömma sin löjliga figur i något hål.

Benv. Halt!

Merc. Du vill att min oration skall göra halt, då den är i full marsch.

Benv. Ja, den skulle annars tåga ut för långt på bredden.

Merc. Åh, du bedrar dig; den höll just nu till på djupet, och jag var dessutom nu nära rastningsstället.

Rom. Här kommer ett kostligt sällskap.

(Amman kommer och bakom henne Petter med en stor solfjäder)

Merc. Ett segel, ett segel, ett segel!

Benv. Nej två: en kjortel och en rock.

Amm. Petter!

Pett. Hvad befalls?

Amm. Min solfjäder, Petter!

Merc. Kära Petter, ge henne den att skyla sitt ansikte med; ty af de två sakerna är ändå solfjädern den vackraste.

Amm. God morgon, mina herrar!

Merc. God afton, min sköna dam!

Amm. Är det afton nu, tycker ni?

Merc. Precist, min nådiga! Ty solvisarens otuktiga hand håller just nu på middagspricken.

Amm. Fy, skäm ut er! Hvad är ni för en karl?

Rom. En karl, kära fru, som af Gud blifvit skapad till att fördärfva sig själf.

Amm. Det var, minsann, bra sagdt: till att fördärfva sig själf! — Men, mina herrar, kan någon af er säga mig, hvar den unge Romeo står att träffa?

Rom. Det kan jag; men den unga Romeo lär vara äldre, när ni träffar honom, än han var, då ni sökte honom. Jag är den yngsta med det namnet, i brist på någon sämre.

Amm. Bra taladt!

Merc. Jaså, är det sämre bra? Mycket bra uppfattadt, minsann! Klokt, ofantligt klokt!

Amm. Om ni är Romeo, min herre, så ville jag tala några ord med er mellan fyra ögon.

Benv. Hon skall förmodligen bjuda honom till afton på något ställe.

Merc. En kopplerska, en kopplerska, en kopplerska! Hi och hej! — Romeo, vill du komma med hem till din far? Vi skola spisa middag där.

Rom. Ja, jag kommer efter.

Merc. Farväl, gamla fru! Farväl, fru, fru, fru!

(Mercutio och Benvolio gå)

Amm. Ja, se så, farväl med er! Säg mig, min herre, hvad var det där för en näsvis slusker, som hade munnen så full med gemeniteter?

Rom. En ung man, kära fru, som tycker om att höra sig själf tala, och som säger mera på en minut, än han kan svara för på en månad.

Amm. Säger han något om mig, så skall jag ta honom i lufven, om han också vore tusen gånger kavatare än han är, och tjugo sådana glopar till som han; och kan inte jag, så skall jag väl hitta rätt på den som kan. Den otäcka karltampen! Jag är ingen af hans vippstjärtar, jag är ingen af hans kumpaner. — Och du, Petter, kan stå och höra på att kreti och pleti bär sig så där åt med mig?

Pett. Jag har inte sett någon bära sig åt med er; hade jag det, så skulle min plit ha varit ute på ögonblicket, det lofvar jag. Jag törs nog dra den lika kvickt som någon annan, då jag ser tillfälle till ett ärligt slagsmål och har lagen på min sida.

Amm. Det skall Gud veta, att jag är så förargad, att jag skälfver i hvareviga lem. Den otäcka karltampen! — Min bästa herre, ett ord! — Och, som jag sad' er nyss, min unga fröken har befallt mig söka upp er; hvad hon bedt mig säga vill jag behålla för mig själf. Men först låt mig säga er att om ni tänker draga henne vid näsan, som man säger, så vore det ett mycket fult drag af er, som man

säger; ty fröken är ung, och om ni skulle vilja öfva falskhet emot henne, så vore det mycket oartigt gjordt emot en fröken och mycket gement till på köpet.

Rom. Kära amma, hälsa din fröken! — Jag bedyrar, —

Amm. Ni hjärtans själ! Ja sannerligen, det skall jag säga henne alltihop. Herre jemine, hvad hon skall bli glad!

Rom. Men hvad skall du säga henne, kära amma? Du låter mig ju inte tala till punkt.

Amm. Jo, jag skall säga henne, att ni bedyrar; och det är ett ganska anständigt tillbud af en kavaljer, tycker jag

Rom. Bed henne söka något skäl att komma
Till bikt i afton i Lorenzos cell;
Sen där hon biktat, skall vid mig hon vigas. —
Se där för ditt besvär!

Amm. Nej, min herre, icke ett runstycke!

Rom. Se så, du måste.

Amm. I afton, bästa herre? — Hon skall komma.

Rom. Dröj bakom klostermuren, goda amma;
Inom en timma min betjänt skall bära
En stege till dig, knuten utaf tåg;
På den jag skall i tysta natten äntra
Till högsta toppen af lycksalighet.
Farväl, var trogen, och du skall belönas.
Farväl! Min hälsning till din härskarinna.

Amm. Nå, Gud välsigne dig! — Men hör, min herre!

Rom. Hvad har du mer att säga, goda amma?

Amm. Kan er betjänt väl tiga? Ty ni vet:
"Tre tiga sällan med en hemlighet."

Rom. Ja lita på, han trogen är som stål.

Amm. Godt, min herre! Min fröken är den sötaste fröken på jorden. Ack herre Gud, då hon ännu var en liten, liten sladderunge — — här går en adelsman i staden, en viss Paris, som har ett särdeles godt öga till henne; men hon, den rara själen, skulle lika gärna se en padda, en riktig padda, som att se honom. Jag retas med henne ibland och säger att Paris ändå är nummer ett bland karlar. Men jag försäkrar er att när jag säger så, blir hon så blek som en svepduk. Begynner inte Rosmarin och Romeo med samma bokstaf?

Rom. Jo, amma. Hvarför frågar du det? De börja båda med R.

Amm. Ah, han spektakelmakare! R, R! — Det låter ju som när en hund morrar. Nej, jag vet att det skall vara en annan bokstaf; och min fröken har de präktigaste rim och ordstäf om er och rosmarin, så att det skulle fröjda er in i själen, om ni hörde det.

Rom. Hälsa din fröken. *(Går)*

Amm. Ja, tusen gånger. — Petter!

Pett. Hvad befalls?

Amm. Tag min solfjäder och gå förut.

(De gå

SCEN V. — *Capulets trädgård.*

(Julia kommer)

Jul. Vårt ur slog nio, då jag sände amman;
Hon skulle half till tio vara åter. —
Kanhända har hon icke träffat honom! —
Nej, nej, det är ej så. — Ack, hon är lam!
Till kärleks härold duger endast tanken,
Som ilar tio gånger mera snabb
Än solens strålar, då de jaga bort
Från dimomhöljda kullar nattens skuggor.
Se, därför har ju Venus dufvospann,
Och därför vindsnabb Amor sina vingar. —
Nu solen står på dagens högsta spets;
Från nio och till tolf, tre långa timmar,
Och ännu icke kommen! Hade hon
I sina ådror ungdoms varma blod,
Så flöge hon så lätt som fjäderbollen
Och studsade emellan mig och honom
Med mina ord till honom, hans till mig;
Men ålderdomen trifs i Karons dy,
Är trög och slö och blek och tung som bly.

(Amman och Petter komma)

O Gud, hon kommer! — Goda, söta amma,
Hvad nytt, hvad nytt? Säg, har du träffat honom?
Sänd bort betjänten!

Amm. Petter, dröj därute!

(Petter går)

Jul. Nå, söta, goda amma! — Gud, så misslynt!
Om ond din nyhet är, så säg den gladt,
Om god, så skäm ej bort dess harmoni
Med dessa dina sura miners spel.

Amm. Jag är så trött; låt mig få hvila litet.
Aj, aj, hvad benen värka! Hvilken hetsjakt!

Jul. Jag ville ge dig mina unga ben,
Om jag din nyhet fick. — Nå, tala, tala!
Min söta, lilla goda amma, tala!

Amm. Min Gud, så häftig! Vänta då en smula;
Ni ser ju att jag ej kan draga andan.

Jul. Ej draga andan? Anda har du dock
Att säga att du ej kan draga andan.
Din ursäkt för ditt söl tar mera tid
Än själfva budet, som du sölar med.
Säg, är ditt budskap sorgligt eller gladt?
Säg bara det, så väntar jag på resten;
Ack, svara! Är det sorgligt eller gladt?

Amm. Nå väl, ni har gjort ett enfaldigt val; ni förstår er inte på att välja en man. Romeo! — Jo, det är just den rätta karln! — Visst är hans ansikte hyggligare än annat folks; men se, hans ben de öfvergå då allt hvad karlar ha i den vägen; och hans hand, hans fot, hans kroppsställning sedan! De äro visst icke mycket att tala om, men nog äro de öfver all jämförelse. Han är väl inte något underdjur i fina manér, men from är han som ett lam, det vill jag svära på. — Gå du på som du börjat, flickunge, och tjäna Gud! — Har ni spisat hemma i dag?

Jul. Nej, nej! — Jag vet ju allt det där förut.
Hvad säger han om vigseln? Svara, svara!

Amm. Ack, herre Je— mitt hufvud, så det värker!
Jag tror, det springer visst i tjuge bitar;
Och ryggen sedan! — Aj, min rygg, min rygg!
Gud nåde er, som så mig låter trafva;
I sådan skjuts jag springer döden på mig!

Jul. Det gör mig riktigt ondt, om du är sjuk;

Men söta, lilla amma, svara mig,
Hvad säger Romeo? Nå, skynda, skynda!

Amm. Er älskling talar som en nobel man och som en artig och en vänlig och vacker, ja på min ära, en dygdig man. — Hvar är er mor?

Jul. Hvar är min mor? Därinne troligtvis;
Hvar eljest? Huru underligt du svarar!
"Er älskling talar som en nobel man —
Hvar är er mor?"

Amm. Nå, heliga madonna,
Så het ni är! Nej, har man hört på maken!
Är detta plåster för min stackars rygg?
Gå hädanefter edra är'nden själf!

Jul. Ack, hur du väsnas! Fort, hvad svarte han?

Amm. Har ni fått lof att gå till bikt i dag?

Jul. Ja.

Amm. Så ila genast till Lorenzos cell;
Där finns en man, som er till fru skall göra.
Nej, se hur blodet färgar hennes kinder!
Då nytt det vankas, bli de purpur genast.
Spring ni till klostret; jag går bort att hämta
En stege, som skall hjälpa älskarn opp
I fågelboet, när det blifvit mörkt.
För dina fröjder får jag släpa så,
Men du skall väl i natt din börda få.
Nu vill jag spisa. — Fort, till paterns cell!

Jul. Farväl! Jag flyger till min lyckas tjäll.

(De gå)

Scen VI. — *Lorenzos cell.*

(Lorenzo och Romeo uppträda)

Lor. Välsigne himlen så ert helga band,
Att framtids sorg ej når oss med sin klagan!

Rom. Ja, amen, amen! Dock, låt sorgen komma
Med all sin tyngd; den kan ej väga opp
Minutens fröjd vid hennes hulda åsyn.
Vig du oss samman blott med helga ord,

Och sen må döden göra hvad han kan,
Den kärleksmördaren, blott hon är min.

Lor. En våldsam fröjd plär våldsam ända taga;
Den dör i sin triumf, som eld och krut
Förtäras då de kyssas; ljufsta honung
Blir äcklig just till följd utaf sin sötma
Och skrämmer både smak och matlust bort.
Om du vill älska länge, älska måttligt,
Ty lika sent till samma syfte når
Den, som för fort, den som för långsamt går.

(Julia kommer)

Här kommer fröken. — Hvilken luftig gång!
Den sliter icke ut den hårda kiseln.
En älskande kan tråda dans på dvärgsnät,
Som dallra i den ljumma sommarluften,
Och icke falla dock; så lätt är flärden.

Jul. God afton, fromme fader!

Lor. Romeo
På bådas vägnar tackar för din hälsning.

Jul. Den gäller honom ock, ty annars vore
Hans tack för mycken.

Rom. Ack, min Julia!
Om höjden af din kärlek liknar min,
Och du kan skönare än jag den tolka,
Så krydda luften med din andedräkt
Och låt din tungas ljufliga musik
Förkunna högt den dröm om salighet,
Som tjusar oss vid detta ljufva möte!

Jul. Mer rik på innehåll än ord är känslan
Och fröjdas åt sitt djup, men ej åt ytan.
En tiggare må räkna sina styfrar;
Min kärleks rikedom den är så stor,
Att ej dess halfva summa ens kan täljas.

Lor. Kom, kom, vi göra saken kort och godt,
Ty ej ännu jag lämnar er allena:
Först kyrkans band skall två till en förena.

(De gå)

TREDJE AKTEN.

Scen I. — *En offentlig plats.*

(Mercutio, Benvolio, en page och betjänter uppträda)

Benv. Mercutio, jag ber dig, låt oss gå;
Varm dagen är, och Capulets i farten:
Om nu vi möta dem, så blir det gräl,
Ty heta dagar göra hetsigt blod.

Merc. Du är mig lik en af dessa öfversittare, som, bara de kommit inom tröskeln på ett värdshus, kasta värjan på disken och säga: "Gud låte mig icke behöfva dig." Men knappt har det andra glaset gjort sin verkan, förr än de draga blankt mot kyparen utan rim och reson.

Benv. Är jag en sådan öfversittare?

Merc. Ja, visst är du det; du är en så hetlefrad krabat som trots någon i hela Italien och lika lätt retad att bli arg, som du är arg när du blir retad.

Benv. Nå, än sen då?

Merc. Jo, funnes det två sådana, så hade vi snart ingen kvar, ty den ena skulle prompt göra slut på den andra. Du! — ja, du är i stånd att söka gräl med en karl, för det han har ett hår mer eller mindre i skägget, än du har. Med en, som knäpper nötter, slåss du endast och allenast därföre, att du har nötbruna ögon. Hvilket annat öga än ett sådant skulle också speja upp ett slikt trätofrö? Ditt hufvud är så fullt af kitslighet, som ett ägg är fullt af innanmäte; och ändå har din skalle blifvit bultad så mjuk som en äggröra, bara för din kitslighet skull. Du började ju gräl med en, som hostade på gatan, därföre att han med sin hostning råkade väcka din hund, som låg och sof i solbaddet. Gaf du dig icke i färd med en skräddare, för det han hade tagit på sig sin nya rock före påsk? Och med en annan, för det han hade knutit till sina nya skor med gamla band? Och ändå vill du mästra mig för min trätgirighet!

Benv. Ja, vore jag en sådan grälmakare som du, så skulle ingen människa våga gå i borgen för mitt lif halfannan timma. —

(Tybalt och andra komma)

Vid mitt hufvud! Där komma Capuleterna.

Merc. Vid min klack! Det frågar jag litet efter.

Tyb. *(Till sitt följe)*
Kom, följ mig nära; jag vill tala till dem. —
Ett ord med en af er, I gode herrar!

Merc. Bara ett ord med en af oss? Det förslår inte: säg hellre: ett ord och ett hugg.

Tyb. Det skall ingen nöd ha med det, min herre, bara ni ger mig någon anledning.

Merc. Skulle ni inte kunna ta er anledning, utan att jag behöfver ge er den?

Tyb. Mercutio, du harmonierar med Romeo, —

Merc. Harmonierar? Hvad? Vill du göra oss till musikanter? Gör du oss till musikanter, så se till att du inte får höra bara dissonanser. *(Slår på värjan)* Här är min stråke; den skall lära dig dansa. Anfäkta och anamma! Harmoniera!

Benv. Vi stå ju här på öppet torg och tala;
Begen er af till någon enslig ort,
Om ej, så resoneren kallt om saken.
Bort, bort! Här se ju allas ögon på oss.

Merc. Ja, ögon äro gjorda till att se med;
Låt hvem som vill få glo; jag viker ej
Ur stället, jag, för hvem det vara må.

(Romeo kommer)

Tyb. Nu, herre, frid med er; här har jag mannen.

Merc. Ja, ni kan hänga mig, om han är kvinna.
Ers nåd täcks blott bestämma tid och ställe,
Och det skall visa sig, om han är man.

Tyb. Det hat, som jag dig svurit, Romeo,
Kan tolkas kort och godt: du är en skurk!

Rom. Tybalt, det skäl jag har att älska dig
Tillstädjer ej det vreda svar, som höfdes
En sådan hälsning. Jag är ingen skurk;
Farväl! Jag hör att du ej känner mig.

Tyb. Nej, pojke, så försonas ej den skymf,
Jag led af dig: vänd om och drag ditt svärd!

Rom. Vid Gud! Jag har ej nånsin skymfat dig.
Jag älskar dig långt mer än du kan ana,
Förrn du får veta grunden till min kärlek.
Nu, goda Capulet — ett namn så kärt
Som någonsin mitt eget — stilla dig!
Merc. O tama, skymfliga och usla saktmod! —
Med värjan gör man slut på sådant där.

(Drar värjan)

Kom hit och slåss, du alla råttors skräck!
Tyb. Hvad sak har du med mig?

Merc. Min kära kattkung, jag vill bara ha ett utaf dina nio lif. Det har jag lust att nappa i tag med, och om vi sedan någon gång skulle råkas i en bråd vändning, vill jag mörbulta de öfriga åtta. Vill du ta din plit vid öronen och dra honom ur skidan? Fort! annars skall min hväsa kring öronen på dig, innan din är dragen.

Tyb. Jag står till tjänst. *(Drar värjan)*
Rom. Mercutio, min vän, stick in din värja!
Merc. Se så, min herre; visa edra finter! *(De fäkta)*
Rom. Benvolio, drag! Skilj deras klingor åt! —
O blygens, mina herrar! Hören upp
Med detta våld! Mercutio och Tybalt,
Vår prins har strängt förbjudit sådant slagsmål
På stadens gator: — Tybalt, håll! — Mercutio!

(Tybalt och hans anhängare aflägsna sig)

Merc. Ha, jag är sårad! — Måtte hin besitta
De båda släkterna! — Med mig är slut; —
Gick han sin väg? Och utan minsta skråma?
Benv. Hvad, är du sårad? Säg!
Merc. Ja, ja, en rispa!
En rispa, men en rispa som förslår! —
Hvar är min page? — Gå, hämta hit en fältskär.

(Pagen går)

Rom. Friskt mod, min vän! Såret kan icke vara betydligt.

Merc. Nej, det är icke så djupt som en brunn och icke så bredt som en kyrkdörr; men det är jämt opp så mycket som jag behöfver. Fråga efter mig i morgon, så skall

du få se hur gravitetisk jag är. Nu har jag fått min peppar. Åt fanders med båda edra släkter! — Anfäkta att en hund, en råtta, en katt skall så klösa en karl ihjäl! En skräfla, en skojare, en krabat, som fäktar efter räkneboken! Hvad fan hade du att göra emellan oss båda? Jag blef sårad under din arm.

Rom. Jag tänkte ställa allt till rätta.

Merc. Ack, hjälp mig under tak, Benvolio —
Jag svimmar — hin besitte edra släkter!
De gjort kalas på mig åt maskarna.
Jag har bekommit mitt, och grundligt till;
Fördömda släkter! *(Benvolio går med Mercutio)*

Rom. Denna unga ädling,
Vår furstes frände och min egen vän,
För min skull fått sitt banesår; min ära
Af Tybalts hån är fläckad, samma Tybalt
Som för en timma sedan blef min frände.
O Julia! Din skönhet gjort mig kvinnlig
Och nedsmält kraftens stål uti min själ.

(Benvolio kommer tillbaka)

Benv. O Romeo, Mercutio är död!
Hans käcka ande svingar nu mot himlen,
Föraktande för tidigt stoftets värld.

Rom. En olycksdag har i sitt följe fler;
Nu sorg är börjad, snart det kommer mer.

(Tybalt kommer tillbaka)

Benv. Där kommer Tybalt åter rasande.

Rom. Han lefver, jublar! Och min vän är dräpt!
Far hän till himlen, eftergifna saktmod,
Och ilska, med din eldblick, led mig du!
Nu, Tybalt, tag det ordet skurk tillbaka,
Som nyss du gaf mig; mycket högt ännu
Har ej Mercutios själ i luften hunnit;
Hon väntar nu att din till sällskap få:
En af oss, eller båda, måste hän!

Tyb. Du fege pilt, som här hans stallbror var,
Följ honom hädan ock!

Rom. Det få vi se!

(De fäkta; Tybalt faller)

Benv. Fly, Romeo, ty stadens borgerskap
På benen är, och Tybalt ligger slagen: —
Stå ej förstenad! Prinsen dömer dig
Till döden, om du gripes; — Skynda! Bort!

Rom. O, jag är ödets narr!

Benv. Hvi dröjer du?

(Romeo går)

(Borgare m. fl. komma)

1 Borg. Hvad väg tog han, som drap Mercutio?
Hvart har den mördarn Tybalt tagit vägen?

Benv. Här ligger Tybalt.

Borg. Kom och följ mig, herre! —
I furstens namn jag er befaller; lyd!

(Prinsen med svit. Montague, Capulet, deras grefvinnor och andra)

Prins. Hvem är, som fräckt har brutit gatufriden?

Benv. Min prins, jag skådat denna olycksstrid,
Och kan förtälja hvad som skett därvid:
Den man här ligger fälld af Romeo,
Som drap din släktinge Mercutio.

Grefv. Cap. Min frände Tybalt! O, min broders son!
O fasans syn! Se, blodet strömmar från
Min dyra frändes bröst! — O, furste god,
Låt Montague få böta blod för blod!
O, frände, frände!

Prins. Hvem väckte denna strid, Benvolio?

Benv. Jo Tybalt, slagen här af Romeo.
Helt vänligt talte Romeo till honom,
Bad honom tvistens ringa grund besinna
Och hotade med eders höghets onåd!
Allt detta, sagdt med lugn i blick och ton
Och höflig åtbörd, kunde icke tämja
Den vilde Tybalts harm, för friden döf.
Skarpt stål han stötte mot Mercutios bröst,
Som uppbragt vände mordisk udd mot udd
Och slog i gramse mod med ena handen
Den kalla döden undan, sände den

Tillbaka med den andra emot Tybalt,
Som gaf den kvickt igen; nu Romeo
Högt ropade: "God' vänner, skiljens åt!"
Och, snabbare än tungan, for hans arm
Emellan dem och skilde deras mordjärn.
Men under samma arm en ilsken stöt
Från Tybalt träffade Mercutios lif. —
Nu Tybalt flyr, men kommer strax igen
Mot Romeo, som först i denna stund
Gaf hämden luft; de drabba hop som blixten:
Jag hann ej draga värjan att dem skilja,
Förrn Tybalt låg uti sitt blod på marken;
Och, när han föll, på flykt sig segrarn gaf. —
Om så ej tillgått, hugg mitt hufvud af.

Grefv. Cap. Han är till Montague en anförvant;
Hans vänskap gör att han ej talar sant.
Väl tjugo stridt i detta vilda kif,
Och alla tjugo fällt ett enda lif!
Gör rätt, min prins! Min frände mördad är;
För Tybalts lif jag Romeos begär.

Prins. Romeo honom, han Mercutio slog;
Hvem gäldar nu min frändes blod med fog?

Mont. Ej Romeo; han var Mercutios vän.
Han tog blott först hvad lagen tagit sen,
Tog Tybalts lif.

Prins. Er näfrätt ej vi prisa:
Vi Romeo ifrån vår stad förvisa.
Ert kif har många sorger åt mig födt,
Mitt eget blod i edra tvister blödt;
Men jag så skarpt vill straffet kräfva ut,
Att min förlust skall ångra er till slut.
Ej sådant ofog någon miskund röner:
Här hjälpa hvarken tårar eller böner.
Förnimmen domen: Romeo skall bort,
Och gripes han, så blir hans lifstid kort.
För liket undan! Lären lagen vörda:
Förlåta mord ej bättre är än mörda.

(De gå)

Scen II. — *Ett rum i Capulets hus.*

(Julia uppträder)

Jul. Sträck ut, sträck ut, med gnistorna kring nofven,
Du solens spann, och flyg till Febi boning!
En sådan kusk som Faeton er skulle
Med piskan jaga ned mot västerns rand
Och föra plötsligt dunkel natt på fästet. —
Drag tätt sparlakanet kring kärleks fröjder,
Du stilla natt, och rymmarns öga lyck,
Att Romeo må smyga i min famn! —
Ty kärlek, lyst af egen fägrings skimmer,
I mörkret ser; och är den också blind,
Så trifs den bäst i natten. — Hulda natt,
Du tuktiga, svartslöjade matrona,
Lär mig den strid där öfvervunnen segrar,
Den ljufva striden mellan rena hjärtan.
Skyl med ditt svarta släp det vilda blod,
Som slår och flaxar rundt om mina kinder
Tills kärlek, nyss så blyg, blir djärf och ser
Att trogen kärleks fröjd var idel oskuld.
Kom, natt! Kom, Romeo, du dag i natten,
Mer hvit än nyfälld snö på korpens vinge.
Kom, ljufva natt, svartögda, hulda natt,
Och gif mig Romeo! Och, när han dör,
Tag, dela honom då i stjärnor små,
Och himlens anlet skall han så försköna,
Att världen all förälskar sig i natten
Och säger solen tro och huldhet opp.
Ack, jag har köpt ett kärleksgods, men ej
Det tillträdt än, och själf jag är försåld,
Men ägarn än ej kommen. — Ack, så lång,
Så tröttsamt lång är denna dag för mig,
Som natten före någon högtidsfest
Är för ett barn, som nya kläder fått,
Men ännu ej får lof att bära dem.

(Amman kommer med en repstege)

Där kommer amman ju från Romeo,
Och hvarje mun, som nämner blott hans namn,

Ett himmelskt välljud har för detta öra. —
Hvad nytt? Hvad har du där? Ah, säkert stegen,
Som Romeo dig bjöd att hämta hit?

Amm. Ja stegen, ja! *(Kastar den till golfvet)*

Jul. Min Gud! Hvad är på färde?
Du vrider dina händer?

Amm. Herre Gud,
Miskunde dig! O, han är död, död, död!
Det är förbi med oss, förbi, min fröken!
O jämmer! Han är borta, mördad, död!

Jul. Så afundsam kan himlen icke vara.

Amm. Nej, himlen ej, men Romeo han kan.
Ack, Romeo, hvem trodde dig om det?

Jul. Hvem är du, djäfvul, som mig sargar så?
Ett sådant kval i helvet blott kan tjutas.
Har Romeo sig mördat? Säg blott ja,
Och detta lilla ja har mera gift
Än basiliskens etterskarpa blickar!
Jag är ej jag, om sådant ja det finns.
Säg, är han död? Ja, eller nej; o Gud,
Mitt ve och väl beror på detta lilla ljud!

Amm. Jag såg hans sår med dessa mina ögon —
Gud nåde mig — här på hans tappra bröst:
Ett ömkligt lik, ett blodigt, ömkligt lik,
Blekt, blekt som aska, sudladt fullt med blod;
Med lefrad blod — jag svimmade vid synen.

Jul. O brist, mitt hjärta! Arma hjärta, brist!
I fängelse, du öga! Sök ej mer
Din ljufva frihets ljus! Du arma stoft,
Blif stoft igen! Må alla pulsar brista,
Och hvile han och jag i samma kista!

Amm. O Tybalt, Tybalt, du min bästa vän!
Du hyggliga, du adeliga ungdom!
Jag måste lefva då att se dig död!

Jul. Hvad storm är detta, som så kastar om?
Är Romeo mördad och är Tybalt död,
Min dyra frände, dyrare gemål?

Nu, hemska domsbasun, du fritt må skalla;
Hvem lefver än, då dessa två ä' döda?
Amm. Död Tybalt är, och biltog Romeo —
Ja, biltog Romeo, som slagit Tybalt.
Jul. O Gud! Har Romeo då mördat Tybalt?
Amm. Ja, ja! Gud nåde oss, det har han gjort.
Jul. Du huggormshjärta under blomsteranlet!
När dvaldes drake i så fager kula?
Du ljufva bödel! Änglalika djäfvul!
Du korp i dufvofjädrar, ulf i lamskinn!
Du leda afskum, fager som en Gud!
Motsatsen rätt af hvad med rätt du syns,
Ett syndigt helgon och en ärlig bof!
Hvad hade du i helvetet att skaffa,
Natur, då du en djäfvul inneslöt
I sådan ljuflig skepnads paradis?
När var en bok med sådant smutsigt inre
Så praktfullt bunden? O, att falskhet kan
Ett sådant skimrande palats bebo!
Amm. Hos karlar finns det ingen tro och heder;
De äro alla, alla, stora skälmar,
Menedare och hycklare och skurkar. —
Men hvart har karlen tagit vägen? — Petter!
Tag hit en snaps! Ett sådant här elände
Lär göra mig båd' grå och gammal snart.
Skam tage Romeo!
Jul. Din tunga vissne
För detta ord! Till skam blef han ej född,
Ty skammen skäms att sitta på hans panna,
Som är en tron, där äran borde krönas
Till hela vida världens envåldskung. —
Ack huru grymt af mig att banna honom!
Amm. Ni talar godt om den, som dräpt er frände?
Jul. Skall jag då tala illa om min man?
Ack, arma make, hvilken tunga smeker
Ditt namn, om jag, som vigdes till din hustru
För trenne timmar sedan, sargar det?
Men hvarför, grymme, dräpte du min frände?

Den grymme fränden eljest dräpt min make. –
Tillbaka till er källa, galna tårar,
Ty edra droppars skatt hör smärtan till,
Fast I af misstag helgen dem åt glädjen.
Min make lefver frälst från Tybalts svärd,
Och mördarn Tybalt ligger själf på platsen.
Det är en tröst; men hvarför gråta då?
Det var ett ord, som, mer än Tybalts död,
Mig krossade; jag glömde det så gärna:
Men ack, det fäst sig i mitt minne så
Som samvetsaggen i en brottslings hjärta:
"Tybalt är död, och Romeo är biltog!"
Ej tiotusen Tybalts väga upp
Det enda ordet biltog. – Tybalts död
Var jämmer nog, om allt därvid fått stanna:
Men finner bittert kval i sällskap fröjd,
Och skall det städs ha andra kval i spåren,
Hvi följde då på Tybalts död ej bud
Om faders, moders, ja om bådas död?
Det hade väckt hos mig en mindre klagan.
Men efter Tybalts död det kom i bakhåll
Ett "Romeo är biltog;" detta ord
Har mördat far och mor och Romeo
Och Julia och Tybalt, alla, alla!
Ha, biltog Romeo! Ej mått, ej gräns,
Ej botten finns i dessa ljudens mord,
Hvars kval ej kunna sägas ut i ord. –
Hvar skall min far och hvar min mor jag finna?
Amm. Vid Tybalts lik, där deras tårar rinna.
Om ni vill träffa dem, skall jag er följa.
Jul. Med gråt hans sår de skölje; min skall strömma
För biltog vän, när de ha slutat ömma.
Tag stegen bort! Ack, arma stege, du
Som jag är gäckad: han är biltog nu.
Dig skulle jag ifrån mitt fönster sänka,
Men, jungfru än, jag dör som jungfruänka.
Kom, amma, kom; jag till min brudsäng går,
Där död, ej Romeo, mitt famntag får.

Amm. Fort, till ert rum! Jag söker Romeo;
Han skall er trösta; hvar han är, jag vet. –
Hör ni, er vän skall komma hit i kväll;
Jag finner honom i Lorenzos cell.
Jul. Fort! Lämna denna ring till vännen kär;
Bed honom ta sitt sista afsked här. *(De gå)*

Scen III. – *Lorenzos cell.*

(Lorenzo kommer. Sedan Romeo)

Lor. Kom, Romeo! Kom fram, du bäfvans man!
Bedröfvelsen förälskat sig i dig,
Och du är sammanvigd med olycksödet.
Rom. Hvad nytt, min far? Hur utföll furstens dom?
Med hvilka kval skall jag bekanskap göra,
Som ej jag känner ren?
Lor. För hemmastadd
Du är, min son, bland slika olycksbröder.
Jag bringar tidender om furstens dom.
Rom. Hvad mindre kan den vara väl än dödsdom?
Lor. Nej, mildare gick domen från har läppar;
Ej kroppens död, men kroppens landsflykt blott.
Rom. Ha, landsflykt! Var barmhärtig! Hellre död!
Ty landsflykt i sin blick har mera fasa
Än själfva döden. Säg blott icke landsflykt!
Lor. Du är ifrån Verona biltog dömd;
Var tålig, världen är ju vid och stor.
Rom. Ej värld det finnes utom dessa murar,
Blott skärseld, kval och själfva helvetet.
Förvisad hän, jag är förvist från världen;
Förvisas världen är att dö, och landsflykt
Är således ej dödens rätta namn.
Om nu du kallar döden landsflykt, hugger
Du af mitt hufvud med en gyllne bila
Och ler åt samma hugg, som mördar mig.
Lor. O, dödssynd! Hårda, otacksamma sinne:
Ditt brott af lagen kallas död, men fursten
Af skonsamhet för dig har jämkat lagen

Och bytt det svarta ordet död till landsflykt.
En sällspord nåd, och du — du ser den ej!
Rom. Det marter är, ej nåd: ty här är himlen.
Där Julia andas; hvarje katt och hund
Och minsta mygga lefver här i himlen,
Ty de få se och skåda Julia.
Det får ej Romeo. En högre rang,
En större lycka, större gunst och hyllest
En fluga har än jag; hon får beröra
Den dyra handens hvita underverk
Och stjäla salighet från hennes läppar,
De blyga, evigt rodnande vestaler,
Som tro att deras egen kyss är synd.
Det får ej Romeo, ty han är biltog,
Men flugan får, då han får ta till flykten,
Ty flugan hon är fri, men biltog jag.
Säg nu, min far, att landsflykt ej är döden.
Har du ej färdigt gift, ej slipad knif,
Ej annan bråddöd, huru stygg som helst,
Att mörda med, än just med detta biltog?
Ha, munk! Det ordet tjuts i helvetet
Af de fördömda; huru har du hjärta,
Du andans man, du syndaflösare,
Du fromme biktfar, hederlige vän,
Att sarga mig med detta ordet biltog?
Lor. Vanvetting, låt mig blott ett ord få säga.
Rom. O, du vill tala än en gång om landsflykt!
Lor. Jag vill ett värn mot detta ord dig gifva:
Motgångens hälsomjölk, filosofi,
Den skall dig trösta, fast du biltog är.
Rom. Ha, biltog än en gång! Filosofi!
Åt fanders all filosofi, om ej
Den kan en Julia skapa, flytta städer
Och häfva furstedom; den hjälper ej,
Den duger ej, nej tala icke mer.
Lor. Jag ser att dårar inga öron hafva.
Rom. Hur skulle de ha öron, när de vise
Ej hafva några ögon?

Lor. Låt mig tala
Och öfverlägga med dig om din ställning.
Rom. Du kan ej tala om hvad du ej känner. –
Om ung som jag du vore – Julia din
För knappt en timma sedan – Tybalt dödad –
Som jag betagen och som jag förvist,
Då kunde först du tala, kunde slita
Ditt hår och kasta dig som jag till jorden,
Att taga måttet af din snara graf.
(Han kastar sig till marken. Det klappar på dörren)
Lor. Stå upp! Man klappar. Göm dig, Romeo.
Rom. O, nej! Så framt ej mina jämmersuckar
Som töcken stiga ur mitt kvalda bröst
Och skyla mig för alla spejarblickar. *(Det klappar)*
Lor. Hör hur man klappar! – Hvem är där? – Stig upp,
Man griper dig! – Håll, vänta litet! – Res dig!
Gå in i mitt studerrum! – Fort! O Gud,
Hvad envishet! *(Det klappar)*
Jag kommer strax, jag kommer.
Hvem bultar så? Hvar är ni från? Hvad vill ni?
Amm. *(Utanför)* Släpp in mig, skall jag säga er mitt ärn'de;
Jag kommer ifrån Julia.
Lor. Välkommen!
(Han öppnar dörren; amman kommer in)
Amm. O. fromme fader! Säg mig, fromme fader,
Hvar är min frökens make, Romeo?
Lor. På marken där, af egna tårar drucken.
Amm. Ack, samma fall det är med fröken min,
Just samma fall.
Lor. O, smärtans sympati!
Hvad sorglig likhet!
Amm. Just så där hon ligger
Som han och snyftar – gråter, gråter – snyftar.
Stå upp, stå upp, så framt ni är en man!
För Julias skull, för hennes skull stå upp,
Och sjunk ej så uti förtviflans afgrund!
Rom. *(Stiger upp)* Amma!

Amm. Ack, herre! Döden är ett slut på allt.
Rom. Ha, Julia! Hur står det till med henne?
Hon tror väl nu jag är i mord förhärdad,
Då jag vår sällhets späda barndom fläckat
Med blod så nära släkt med hennes eget?
Hvar är, hur mår hon och hvad säger hon
Om bruten kärlek, då den knappt var knuten?
Amm. Hon säger intet; gråter blott och gråter
Och faller ned på bädden, far så opp
Och ropar "Tybalt," skriker "Romeo"
Och faller så på bädden ner igen.
Rom. Som om det namnet, ur karbinens dödsrör
Mot henne slungadt, gåfve henne döden,
Liksom det nyligen med gudlös hand
Förgjorde hennes frände. — Säg mig, munk,
I hvilken del af denna usla kropp
Bor väl mitt namn? Säg fort, att jag må sköfla
Den leda gömman! *(Drar värjan)*
Lor. Håll din galna arm!
Är du en man? Ditt yttre ropar ja,
Men dina tårar vittna om en kvinna,
Och dina vilda gärningar förråda
Det blinda raseriet hos ett djur.
Jag häpnar för dig: vid min helga orden!
Mer sans och fattning trodde jag dig äga.
Du Tybalt drap; vill nu dig själf du mörda?
Och mörda henne, som i dig blott lefver,
Då syndig hand du bär på eget lif?
Hvi smädar du din börd och jord och himmel?
De mötas alla tre i dig, men du
Vill slunga alla tre med ens ifrån dig.
O blygs! Du skymfar vett, gestalt och kärlek,
Då, lik en stenrik ockrare, du äger
Så öfverflöd på allt, men nyttjar intet
Till detta sanna bruk, som prydnad gåfve
Åt din gestalt, din kärlek och ditt vett.
Din ståtliga gestalt är blott en vaxbild,
Så framt ej mannakraft den i sig bär;

Den kärlek, som du svor, är blott en mened,
Om den du dödar, som du svor att älska;
Ditt vett, en prydnad för gestalt och kärlek,
Men alltför vanställdt för att gagna dem,
Tar eld, emedan du ej rätt det ansar,
Likt krutet i en vårdslös krigsmans flaska,
Och hvad dig skydda skulle stympar dig.
Friskt mod; var karl! Din Julia, hon lefver,
Den hulda för hvars skull du låg som död;
En lycka, det; dig ville Tybalt dräpa;
Du dräpte honom: också det en lycka.
Den lag, som hotade med död, blef vänlig
Och bytte sig i bann: en lycka det!
En rik välsignelse din skuldra tynger,
Och lyckan mot dig ler i skönsta prydnad;
Men, lik en trotsig, egensinnig flicka,
Du knorrar mot din lycka och din kärlek.
Gif akt! Ty sådant slutar aldrig väl.
Gå, som du tänkte, till din älskade,
Stig upp till hennes rum och trösta henne,
Men dröj ej kvar tills vakten ställes ut,
Ty då är vägen stängd till Mantua.
Där skall du dröja, tills vi finna tid
Att yppa ert förbund, försona husen,
Utverka furstens nåd och få dig åter
Med hundra tusen gånger mera fröjd,
Än nu du skiljes härifrån i jämmer. — *(Till amman)*
Gå du förut och hälsa till din fröken.
Allt husets folk hon jaga skall i säng,
Där tunga sorger nog behöfva ro.
Snart kommer Romeo.

Amm. Ack, Herre Je—
Jag kunde stå här natten ut och höra
På god predikan. Jo, se den, som lärt —
Jag hälsar fröken att ni kommer, herre.

Rom. Gör det och bed min brud bereda sig
Att banna mig.

Amm. Se här en ring, min herre,

Som hon har bedt mig ge er. Skynda nu,
Var snar, ty eljest blir det alltför sent. *(Går)*
Rom. Ack, hur mitt mod nu lefver upp igen!
Lor. Fort, fort! Och märk, ditt väl beror på detta:
Gå, innan vakten ställes, eller ock
Vid dagens gryning smyg dig hän förklädd.
Förblif i Mantua; din betjänt jag sänder
Tid efter annan att dig gifva del
Af hvarje gynnsam tidning från Verona. —
Din hand! Nu är det sent. Farväl! God natt!
Rom. Om alla fröjders fröjd ej ropte mig,
Hårdt vore det så brådt att lämna dig!
Farväl! *(De gå)*

SCEN IV. — *Ett rum i Capulets hus.*

(Capulet, grefvinnan Capulet och Paris uppträda)

Cap. Så mycken sorg har träffat oss, herr grefve,
Att vi ej hunnit tala vid vår dotter.
Ty, ser ni, mycket höll hon Tybalt kär!
Så också jag; — nå, en gång dö vi alla. —
Nu är det sent; i kväll hon blir ej synlig.
Minsann, om jag ej fått ett sådant sällskap,
Så låg jag för en timma sen i säng.
Par. I sorgens tid det är ej tid att fria. —
God natt, min fru! Min hälsning till er dotter!
Grefv. Cap. I morgon skall jag veta hvad hon tänker;
I kväll hon stängt sig inne med sin sorg.
Cap. Gref Paris, fritt jag vågar gå i borgen
För flickans kärlek; nog hon rättar sig
I allo efter mig: — ja, utan tvifvel. *(Till grefvinnan)*
Gå in till henne, förrn du går till sängs,
Och säg att grefve Paris älskar henne.
Befall, att hon om onsdag, hör du det, —
Men tyst, i dag är —
Par. Måndag, bästa grefve.
Cap. Ha, måndag? Godt! Om onsdag är för tidigt.
Om torsdag må det bli. — Om torsdag, säg,
Skall hon vid denne ädle grefven vigas. — *(Till Paris)*

Är ni tillreds? Hvad säger ni om brådskan?
Vi göra intet bråk; blott ett par vänner:
Ty då en nära släkting nyss är mördad,
Så skulle det se illa ut måhända,
Om vi kalaser ställde till, förstår ni.
Vi bjuda bara hit ett dussin vänner,
Och därmed punkt. — Om torsdag? Säg, hur vill ni?
Par. Jag ville att i morgon vore torsdag.
Cap. Godt! Nu farväl! — Då blir det ju om torsdag —
(Till grefvinnan)
Gå du till Julia, förrn du går till sängs;
Gör henne förberedd på bröllopsdagen. —
Farväl, min ädle grefve! *(Paris går)*
Hit med ljus!
Som jag vill tycka, är det nu så sent,
Att snart man kunde säga: det är bittid'.
God natt! *(Går)*

Scen V. — *Julias kammare.*

(Romeo och Julia uppträda)

Jul. Ack, skall du gå? Än är ju långt till dager;
Det näktergalen var, och icke lärkan,
Som slog med bäfvan så ditt skygga öra.
Hvar natt han sjunger där i lagerträdet,
Tro mig, min älskling, det var näktergalen.
Rom. Nej lärkan var det, dagens bådarinna.
Ej näktergalen. Se, min älskade,
Hur afundsjuka strimmor kanta där
Med purpurbräm de brutna morgonskyar!
Ren nattens ljus förbrunnit; munter dag
På tå sig lyfter öfver blåa fjäll:
Jag lefver om jag går, dör om jag dröjer.
Jul. Det ljuset är ej dagsljus, tro mig. Nej,
Det är ett luftsken, andadt fram af solen,
Att bli din fackelbärare i natt,
Och lysa dig till vägs åt Mantua.
Dröj än en stund; det är ej tid att gå.
Rom. Ja, låt dem gripa, låt dem döda mig!

Jag är tillfreds därmed, då du så vill.
Det där är icke morgons blåa öga;
En hägring blott af Cynthias bleka panna;
Ej heller är det lärkans drill, som klingar
Mot höga himlahvalfvet öfver oss.
Jag dröjer glad, jag har ej håg att gå;
Välkommen, död! Min Julia vill det så. —
Än språka vi, än syns ej dagen gry.

Jul. Han gryr, han gryr! O, skynda, fly, o fly!
Det lärkan är, som sjunger där så falskt,
Så oharmoniskt, skorrande och skarpt.
Det sägs att lärkan sjunger ljufva visor,
Men denna visar oss ifrån hvarandra. —
Det sägs att lärkan ögon bytt med paddan,
O, att de också hade röster bytt!
Ty denna röst ju stör vår kärleks möte
Och jagar dagen upp ur nattens sköte.
Du måste gå! Det ljusnar mer och mer.

Rom. Ack nej; till smärtans natt det mörknar ner.

(Amman kommer)

Amm. Fröken!

Jul. Hvad vill du?

Amm. Er mor, grefvinnan, kommer till ert rum;
Var på er vakt! Se, natten är ju slut. *(Går)*

Jul. *(Öppnar fönstret)* Släpp, fönster, dagen in och lifvet ut!

Rom. Farväl, farväl! Ännu en kyss, farväl!

(Stiger ned på repstegen)

Jul. *(Ser ut genom fönstret)* Ack, har du gått, du hälften af min själ,
Min dyra make! Hvarje dag och timma
Du måste gifva mig från dig ett bud.
Minuterna för mig nu äro dagar.
Ack, så att räkna, blir jag mycket gammal,
Förrän jag ser min Romeo igen!

Rom. *(Utanför)* Farväl! Ej Romeo försummar sig;
Han skickar trogna kärleksbud till dig.

Jul. Ack, tror du, att vi nånsin råkas mer?

Rom. Det tror jag visst; och allt hvad nu vi lida
Skall då oss ämne ge till ljufva samtal.
Jul. O Gud! Jag har en själ, som ofärd anar;
Jag tycker just jag ser dig stå där nere
Liksom ett lik på bottnen af en graf;
Min syn bedrar mig, eller är du blek.
Rom. Så, älskade, du synes mig jämväl:
Af sorgen dricks vårt blod; farväl, farväl! *(Går)*
Jul. Ack, lycka, lycka! Flyktig kallas du;
Om så du är, hvad vill du då med honom,
Som idel trohet är? Var flyktig, lycka!
Då hoppas jag att länge ej du håller
Min älskling kvar, men sänder honom åter.
Grefv. Cap. *(Utanför scenen)*
Min dotter, är du uppe?
Jul. Hvilken ropar?
Är det min mor? – Har hon så sent ej gått
Till hvila, eller steg hon upp så tidigt?
Af hvilken egen orsak förs hon hit?

(Grefvinnan Capulet kommer in)

Grefv. Cap. Hur är det, Julia?
Jul. Jag mår ej väl.
Grefv. Cap. Alltjämt i tårar öfver Tybalts död?
Vill du med gråt ur grafven honom skölja?
Om det du kunde, fick han dock ej lif.
Låt därför bli; en måttlig sorg bevisar
Ej brist på kärlek, men för mycken sorg
Bevisar ofta brist uppå förstånd.
Jul. Ack, låt mig gråta vid så smärtsamt slag!
Grefv. Cap. Då smärtar slaget dig; den vän, du sörjer,
Ej känner det.
Jul. Men jag det känner så,
Att jag väl evigt skall min vän begråta.
Grefv. Cap. Att han är död dig säkert smärtar mindre,
Än att den skurk, som mördat honom lefver.
Jul. Hvad för en skurk?
Grefv. Cap. Den skurken Romeo.

Jul. *(Afsides)* En skurk och han ä' skilda himmelsvidt. — *(Högt)*
Må Gud förlåta honom! Jag det gör
Af allt mitt hjärta; och likväl bedröfvar
Ej någon man mitt hjärta så som han.

Grefv. Cap. Vi skola hämnas, var du obekymrad,
Och gråt ej mer. Jag skickar bud till någon
I Mantua, där denna rymmarn vistas,
Som lagar honom en så kraftig dryck,
Att innan kort han håller Tybalt sällskap;
Då hoppas jag att du blir tillfredsställd.

Jul. Ja, tillfredsställd med Romeo, i sanning,
Jag aldrig blir, förrn död jag honom ser; —
Så stor är sorgen för min frände Tybalt.
Ack, om ni funne blott en man, som bure
Ett gift till honom! Jag det skulle blanda,
Och Romeo, så snart han smakat det,
Sof nog i ro. Hur afskyvärdt att höra
Hans namn och icke kunna honom nå
Och låta all min ömhet för min frände
Få drabba den, som var hans baneman!

Grefv. Cap. Finn medlen du, och jag skall finna mannen. —
Men nu till glada tidender, min flicka.

Jul. Ja, glädje tarfvas i så onda tider. —
Nämn mig den glädjen, bästa mor, jag ber er.

Grefv. Cap. Välan, du har en omtänkt far, min flicka;
Han har, att skingra dina sorger, plötsligt
Åt dig, mitt barn, beredt en glädjedag,
Som du ej väntat, jag ej förutsett.

Jul. Min fru, för Guds skull, säg, hvad menar ni?

Grefv. Cap. Jo tänk dig, barn, om torsdags morgon tidigt
Skall vår förnäma, stolta, unga ädling
Gref Paris föra dig till Peterskyrkan
Och där dig göra till en lycklig brud.

Jul. Nej, vid sankt Peters kyrka och sankt Peter!
Han lär ej göra mig till lycklig brud.

Förunderliga brådska! Skall jag vigas
Vid den, som ännu ej till mig har friat?
Min mor, jag ber er, säg min far och herre,
Jag vill ej än stå brud; och då jag skall det,
Så tar jag hellre själfva Romeo,
Som ni ju vet jag hatar, än gref Paris. —
Jo detta var en vacker glädjenyhet!

Grefv. Cap. Där är din far; säg honom sådant själf,
Så får du se hur han blir nöjd därmed.

(Capulet och amman komma)

Cap. Vid solens nedgång faller dagg ur luften,
Men när min brorsons lefnadssol går ned,
Då faller störtregn. — Sådan vattenkonst
Du blifvit, barn! — Du badar än i tårar?
Hällregnar än? I sådan liten kropp
Du föreställer haf och skepp och storm;
Ty dina ögon, dem man haf må kalla,
Ha tårars ebb och flod: din kropp är skeppet
På salta vågor, dina suckar stormar,
Som rasa mot din gråt, din gråt mot dem.
Om snart ej stiltje blir, så går din kropp
I kvaf för storm och vågor. — Nå, min hustru,
Har du förkunnat henne vårt beslut?

Grefv. Cap. Ja, men hon vill ej; hon betackar sig. —
O, vore hon med grafven gift, den tokan!

Cap. Hvad säger du, hvad säger du, min hustru! —
Hvad, vill hon icke? Tackar hon oss icke?
Är hon ej stolt och prisar ej sin lycka,
Den otacksamma, då vi skaffat henne
En sådan värdig riddersman till brudgum?

Jul. Ej stolt, men tacksam är jag för er omsorg.
Stolt kan jag aldrig bli af hvad jag hatar,
Men tacksam är jag till och med för hat,
Som menar kärlek.

Cap. Hör man bara på!
Hårklyfverier! Fina distinktioner!
Stolt — och jag tackar — och jag tackar icke —
Och dock ej stolt — hör, fröken Snusförnuft,

Nu intet sladder mer om tack och stolthet!
Sätt blott din fina dockfigur i ordning
Att nästa torsdag gå med grefve Paris
Till Peterskyrkan, ty, i annat fall,
Forslar jag dit dig på en kärra, jag.
Du borde skämmas, bleka vaxbeläte!

Grefv. Cap. Men, är du rent ifrån förståndet, gubbe?

Jul. Min far, min far, jag ber på mina knän,
Hör, hör ett enda ord med tålamod!

Cap. Åt fanders, tredska unge! Stygga slyna!
Som sagdt: om torsdag går du prompt till kyrkan;
Kom annars aldrig mer för mina ögon.
Säg intet ord, gif intet svar, det ber jag.
Ty mina fingrar klia! — *(Till grefvinnan)*
Ack, det syntes
Oss knappast nog välsignelse, att Gud
Blott detta barn oss gaf, men nu jag ser
Att detta enda dock är ett för mycket
Och att förbannelse vi fått med henne. —
Fy, skäms!

Amm. Välsigne henne Gud i himlen!
Ers nåd gör illa, som så bannar henne.

Cap. Så, tror hon det, fru Visdom? Håll sin mun!
Gå, snattra hon med sina skvallersystrar!

Amm. Jag säger ingen lögn.

Cap. Guds fred, och gå!

Amm. Får man ej tala?

Cap. Tig, ni skvallerbytta,
Och spar er visdom till en sladderjunta,
Ty här behöfs den ej.

Grefv. Cap. Du är för häftig.

Cap. Guds blod! Jag kan bli galen. Dag och natt
Och sent och bittid', hemma, borta, ensam,
I sällskap, vaken eller sofvande
Jag grubblat på att skaffa henne man.
Och när jag nu har letat upp en sådan
Af furstlig börd, med vackra gods och gårdar,
Ung, ädelt fostrad, och, som folket säger,

Ett godt parti på alla sätt och vis –
Då har jag här ett stackars gråtmildt våp,
En pjunkig docka, som, då lyckan kommer
Och ler mot henne, ger ett sådant svar:
"Jag vill ej giftas än – jag kan ej älska,
Jag är för ung – jag ber, förlåt, förlåt mig!"
Nå, vill du ej, så må du bli förlåten:
Tag hus hvarhelst du vill, men ej hos mig!
Se upp, pass på! Jag brukar icke skämta.
Torsdagen stundar; lägg din hand på hjärtat
Och tänk dig före: är du min, så vet,
Jag ger dig åt min vän; är du det icke,
Så gå och tigg och svält och dö på gatan!
Ty jag vill aldrig mera kännas vid dig,
Och du skall aldrig få en fyrk i arf.
Betänk dig väl; jag håller hvad jag lofvat. *(Går)*

Jul. Ack, tronar ej förbarmande i molnen
Och skådar ned till bottnen af mitt kval?
Min dyra moder, o, förskjut mig icke!
En månads uppskof, ack, en veckas blott!
I annat fall kan ni min brudsäng bädda
Uti den dystra grift, där Tybalt ligger.

Grefv. Cap. Nej, vänd dig ej till mig; jag svarar intet.
Gör som du vill: du tillhör mig ej mer. *(Går)*

Jul. Ack, hur skall detta förekommas, amma?
Min man på jorden är, min tro i himlen;
Hur kan min tro till jorden vända åter,
Om ej min man, från jorden skild, mig sänder
Från himlen den? – Ack, råd mig, trösta mig!
O, ve, o ve! Att himlen smider ränker
Emot en varelse, så vek som jag!
Säg, amma, har du ej ett glädjens ord,
Ett tröstens ord?

Amm. Det har jag. Romeo
Är landsförvist, och tusende mot ett,
Att han ej nånsin vågar sig tillbaka
Att fordra er; och gör han också det,
Så måste det nödvändigt ske i löndom.

Och se, då saken står som nu den står,
Jag anser bäst ni gifter er med grefven.
Ack, ack, han är för söt, den unga herrn!
Åh, Romeo är bara skräp mot honom.
En örn har ej så kvickt och eldigt öga
Som grefve Paris; ja, förbanna mig,
Om ej det giftermålet blir er lycka,
Och vida bättre än det första var.
Ty se, er första man, han är ju död,
Så godt som död, om ock han är i lifvet;
Ni har ju ej den minsta nytta af 'en.

Jul. Går detta tal från hjärtat?

Amm. Ja, vassera!
Från både själ och hjärta. Måtte annars
Dem fan anfäkta båda!

Jul. Amen!

Amm. Hvad?

Jul. Jo, du har tröstat mig förundransvärdt.
Gå, säg min mor: jag ångrar att jag väckte
Min faders harm och skyndar till Lorenzo
Att bikta där min synd och vinna tillgift.

Amm. Skall ske, skall ske; nå, det är visligt gjordt.
(Går)

Jul. O, gamla orm! Du leda frestare!
Är större synd att vilja så mig locka
Till mened, eller att min make smäda
Med samma mun, som honom höjt till skyn
Mång tusen gånger? — Bort, rådgifverska!
Du och mitt hjärta äro två nu mer. —
Till patern nu att finna hjälp i nöden;
Och tryter allt, så har jag mod till döden! *(Går)*

FJÄRDE AKTEN.

Scen I. — *Lorenzos cell.*

(Lorenzo och Paris uppträda)

Lor. Om torsdag? — Tiden är för kort, herr grefve.

Par. Min fader Capulet vill ha det så,
Och ej mitt dröjsmål skall hans brådska hejda.

Lor. Ni sagt att ej ni känner frökens tanke:
Ni går en orätt väg; det är mig okärt.
Par. Omåttligt öfver Tybalts död hon gråter,
Och därför har jag litet talt om kärlek,
Ty Venus ler ej i ett tårehus.
Nu finner hennes far det vådligt vara
Att hon åt sorgen ger så mycket välde,
Och skyndar visligt på vårt giftermål,
Att dämma hennes tårars öfversvämning.
I ensligheten grubblar hon för mycket,
Men sällskap torde skingra hennes sorg.
Nu känner ni till denna brådska skälet.
Lor. *(Afsides)* Ack, visste jag ej hindret, som den möter!
(Högt)
Där kommer fröken till min cell, herr grefve.

(Julia kommer)

Par. Välkommen hit, min hulda brud och maka!
Jul. Det blir jag först, när jag blir gift med er.
Par. Det skall, det måste ske, och sker väl snart.
Jul. Hvad måste ske, skall ske.
Lor. Ja, ofelbart.
Par. Kom ni att bikta er för denne pater?
Jul. Om jag er svarar, biktar jag för er.
Par. Dölj ej för honom att ni älskar mig.
Jul. För er jag biktar att jag älskar honom.
Par. Och säkert äfven att ni älskar mig.
Jul. Om det jag gör, har bikten mera värde,
Om så den görs att icke ni den hör.
Par. Ack, mycket är din kind af tårar härjad.
Jul. Men deras byte blef ej stort därvid;
Min kind var icke mycket värd förut.
Par. De orden skymfa kinden mer än tårar.
Jul. Det är dock ej förtal, det är en sanning.
Och hvad jag sagdt, jag sagt mig midt i synen.
Par. Men mitt är detta anlet, som du skymfar.
Jul. Må vara, ty mitt eget är det ej. —
Är nu ni ledig, fromme fader, eller
Skall jag besöka er vid aftonsång?

Lor. Nu har jag tid, bekymmerfulla dotter. —
Min grefve, täcks ni lämna oss allena.
Par. Förbjude Gud, jag skulle andakt störa. —
Om torsdag, Julia, väcker jag er tidigt:
Till dess farväl! Tag denna fromma kyss! *(Går)*
Jul. Ack, stäng din dörr! Och när du det har gjort,
Kom, gråt med mig: tröst, hopp och hjälp är ute!
Lor. Ack Julia, jag känner ren din sorg;
Den bringar äfven mig från mina sinnen.
Jag hör — och intet uppskof lär dig unnas —
Att du vid grefven vigas skall om torsdag.
Jul. Nej säg ej, fader, att du detta hört,
Om ej du säger ock hur det må hindras.
Kan ej din vishet ge mig någon hjälp,
Så säg blott att min föresats är vis,
Och jag skall strax med denna dolk mig hjälpa.
Min själ och Romeos har Gud förenat,
Du våra händer; och förrn denna hand,
Som du en gång åt Romeo förseglat,
Skall bli signetet åt ett nytt fördrag;
Förrn detta hjärta med förrädiskt affall
Går öfver till en ann', — förr denna dolk
Dem båda dödar. Gif mig därför du
Ur långa års erfarenhet ett råd,
Ett råd nu genast, eller se hur dolken
Emellan mig och min förtviflans nöd
Skall bli en skiljoman och fälla dom
I det, som dina år, din konst ej kunde
Med ära bringa till en önsklig utgång.
Så skynda, tala! Döden jag begär,
Om hvad du svarar icke räddning är.
Lor. Håll, dotter! Något, likt ett hopp, jag spanar,
Men detta kräfver en förtviflad handling,
Liksom den nöd, vi undfly, är förtviflad.
Om hellre än att gifta dig med Paris
Du äger viljans kraft att själf dig döda,
Så skall du säkert också våga något,
Som liknar död, att drifva bort den smälek,

Den du vill undgå genom döden själf.
Om det du vågar, skall du blifva räddad.

Jul. O, bjud mig hellre än bli Paris maka,
Att hoppa ned från detta tornets tinnar,
Att gå på röfvarns stig, i ormars näste;
Ja, kedja mig med vilda björnar hop,
Stäng in mig nattetid i benhus, fullt
Med rasslande skeletter, murkna knotor
Och grinande och gula hufvudskallar;
O, bjud mig stiga ned i nygjord graf
Och lägga mig hos liket i dess svepning —
Allt fasor, hvilkas blotta namn mig skrämt;
Men utan skräck och tvekan jag dem möter,
Blott jag får bli min älsklings rena brud.

Lor. Välan, gå hem, var glad och ställ dig villig
Till giftermål. I morgon är det onsdag;
I morgon natt du ensam ligga bör.
Låt amman ej få sofva i ditt rum.
När då du gått till sängs, tag denna flaska
Och drick det elexir, den innehåller.
I blinken far igenom dina ådror
En iskall feberrysning, som förlamar
All lifskraft; pulsen hejdar sig och stannar,
Och ingen värme, intet andedrag
Förråder att du lefver; kindens rosor
Och läpparnas till aska falna bort;
Ditt ögas förlåt faller, som då döden
Förseglar lifvets dag, och hvarje lem,
Beröfvad styrsel, kraft och smidighet,
Skall synas styf och stel och kall som döden.
I detta lånta sken af skrumpna döden
Förblir du fulla två och fyrti timmar
Och vaknar sen som från en ljuflig sömn.
När nu om morgonen din brudgum kommer,
Att väcka dig ur hvilan, är du död.
Då bärs du, som det brukas här i landet,
I högtidskläder på en öppen bår,
Till detta gamla griftehvalf, där alla

Af ätten Capulet begrafna äro.
Men under tiden skickar jag ett bref
Till Romeo och yppar denna plan;
Han skyndar hit; vi skola båda vaka
Hos dig, till dess du vaknar; samma natt
Skall Romeo till Mantua dig föra.
Så kan du räddas från den skymf, dig hotar,
Om ej af vankelmod och kvinnlig fruktan
Din kraft förlamas, då du handla skall.

Jul. Gif hit, gif hit! O, tala ej om fruktan!

Lor. *(Ger henne flaskan)* Se där! Var stark i ditt beslut
och lycklig!
Jag skickar nu en munk till Mantua
Med bref.

Jul. O kärlek, kom, att kraft mig gifva!
Och kraften sedan skall min räddning blifva.
Farväl, min dyre fader! *(De gå)*

Scen II. — *Ett rum i Capulets hus.*

(Capulet, grefvinnan Capulet, amman och betjänter uppträda)

Cap. *(Till en betjänt)* Gå, bjud de gäster, som stå skrifna
här. *(Till en annan betjänt)*
Beställ mig några kockar, du, som duga.

Bet. Ni skall ingen dålig få, nådig herre; ty jag skall först probera, om de kunna slicka sina fingrar.

Cap. Hur kan du pröfva dem på sådant sätt?

Bet. Åh nådig herre, det är en klen kock, som inte kan slicka af sina egna fingrar. Alltså, den som det inte kan, han följer inte med mig.

Cap. Gå, skynda dig! — *(Betjänten går)*
Det är så knappt om tid;
Jag fruktar att vi ej få allt i ordning. —
Nå, är min dotter gången till Lorenzo?

Amm. Ja, nådig grefve.

Cap. Måhända verkar han på hennes sinne;
Hon är ett sturskt och egensinnigt stycke.

(Julia kommer)

Amm. Nej se hur nyter hon från bikten kommer!

Cap. Hvar har du hållit hus, du tredska unge?
Jul. Där jag har lärt mig ångra hvad jag felat
Uti min trots och min ohörsamhet
Mot er och edra bud. Min helga biktfar
Har ålagt mig att falla ödmjukt ned
Och be om tillgift här. — Förlåt, förlåt!
Jag hädanefter städse skall er lyda.
Cap. Sänd efter grefven; gå, förkunna detta!
I morgon tidigt skall förbundet knytas.
Jul. Jag fann den unga grefven hos Lorenzo
Och skänkte honom all bevågenhet,
Som blygsamhetens gräns ej öfverträdde.
Cap. Se, det var rätt! Det fägnar mig; stå upp!
Så skall det vara. — Grefven vill jag se —
Gå, säger jag och hämta honom hit!
Vid Gud, den fromme, vördnadsvärde patern —
Vår hela stad är honom högst förbunden.
Jul. Kom, följ mig till mitt rum, min goda amma,
Och hjälp mig välja ut de prydnader,
Som bäst du tycker passa för i morgon.
Grefv. Cap. Nej, först om torsdag; det kan vara lagom
Cap. Gå med, du amma; vigseln blir i morgon.

(Julia och amman gå)

Grefv. Cap. Men tiden blir för knapp att ordna allt;
Det är ju kväll.
Cap. Åh, strunt! Jag rör på benen,
Och allt skall nog bli riktigt skött, min gumma.
Gå du och var till hjälp vid Julias klädsel.
Jag skall ej lägga mig; låt mig få råda:
För denna gången vill jag spela matmor.
Hör hit! Finns ingen här? — Då går jag själf
Till grefve Paris och bereder honom
Att vara här i morgon tidigt. — Hå,
Mitt hjärta är så lätt, då flickan nu
Har blifvit spak igen, den sturska ungen.

(De gå)

Scen III. — *Julias kammare.*

(Julia och amman uppträda)

Jul. Ja, detta klär mig bäst. — Men, goda amma,
Låt mig i natt få vara för mig själf;
Ty mången bön jag måste be till himlen,
Att han med nåd må skåda ned på mig,
Hvars förehafvande är vrångt och syndigt.

(Grefvinnan Capulet kommer)

Grefv. Cap. Så sysselsatta? Nå, behöfs min hjälp?

Jul. Nej, bästa mor; vi hafva allt i ordning,
Som kan behöfvas till min skrud i morgon.
Om ni behagar, låt mig nu bli ensam,
Och låt hos er min amma sitta uppe,
Ty säkert har ni alla händer fulla
Med bråk och med bestyr.

Grefv. Cap. God natt! Gå nu
Till sängs och hvila; du behöfver det.

(Grefvinnan och amman gå)

Jul. Farväl! — Gud vet när vi härnäst få råkas.
En kall förfäran genombäfvar mig
Och isar lifvets glöd i mina ådror.
Jag ropar dem tillbaka, mig till tröst.
Hör, amma! — Nej, hvad har hon här att göra?
Mitt sorgespel jag måste spela ensam.
Kom, sömndryck!
Men, tänk om ej den gjorde verkan alls?
Skall jag med våld då blifva grefvens brud?
Nej, denna skall det hindra. — Ligg du där! —

(Hon lägger en dolk bredvid sig.

Men tänk om gift det vore, listigt blandadt
Af munken för att rödja mig ur vägen,
På det att ej han måtte stå till ansvar,
För det han vigt mig förr med Romeo?
Jag fruktar det; — men nej, det är ej möjligt;
Han städse som en helig man var spord;
Jag vill ej sådan brottslig tanke hysa. —
Men tänk, då jag är graflagd, om jag skulle
Uppvakna, förr än Romeo har kommit

Att mig befria? – Hvilken gruflig tanke!
Skall jag ej kväfvas då i detta hvalf,
Hvars ruttna svalg en hälsans fläkt ej andas,
Och dö därinne, förrn min älskling kommer? –
Och, lefver jag, o, kan det icke hända
Att denna hemska bild af död och natt,
Att ställets fasor – detta gamla hvalf,
Där sedan hundratal af år man samkat
Förfädrens ben, och där en blodig Tybalt,
Begrafven nyss, förmultnar i sin svepning;
Där spöken gå igen vid midnattstid –
Ack, ack, kan det ej hända, om jag vaknar
I förtid där – hu! Liklukt, gastars tjut,
Alrunor, dem man gräft ur jorden upp,
Och hvilkas läten rubba mänskors sinnen –
Kan det ej hända, om jag vaknar där,
Att jag blir galen utaf dessa fasor
Och leker vildt med mina fäders skallar,
Och rifver sargad Tybalt ur sin svepning,
Och slår, som med en klubba, ut min hjärna
Med en af mina hjältefäders knotor? –
Ha, se! Mig tycks jag ser min frändes vålnad;
Han söker Romeo, som på sitt svärd
Hans kropp har spetsat: – vänta, Tybalt, vänta! –
Jag kommer Romeo! – Din skål jag dricker.

(Hon tömmer flaskan och kastar sig på sängen)

SCEN IV. – *En sal i Capulets hus.*

(Grefvinnan Capulet och amman uppträda)

Grefv. Cap. Tag nycklarna och hämta mera kryddor.
Amm. Det ropas efter pomerans och kvitten
I bagarstugan.

(Capulet kommer)

Cap. Fort, gesvindt, och rör er!
Det redan är vid andra hanegället,
Och morgonklockan ringt; nu är hon tre. –
Angelika, se efter kakorna
Och spar ej något.

Amm. Hå, hans nåd har blifvit
En riktig köksmadam. Gå nu till sängs!
Jag svär att nådig herrn blir sjuk i morgon
För detta nattvak.

Cap. Strunt, har ingen fara.
Jag vakat hela natten förr än nu
För mindre orsak och ej blifvit sjuk.

Grefv. Cap. Jojo, du var en gök i dina dar!
Men jag skall vakta dig för sådan vakning.

(Grefvinnan och amman gå)

Cap. Nej, hör man, hon är svartsjuk, gumman min! —

(Betjänter med stekspett, ved och korgar gå öfver teatern)

Hvad har du där, min gosse?

Bet. Det är för kocken, men jag vet ej hvad.

Cap. Fort, fort! *(Betjänten går. Till en annan)*
Gå, spinta ved af torra stockar;
Säg Petter till, han visar hvar de finnas.

Bet. Behöfs en stock, hans nåd, så är jag här,
Det är ej värdt att göra Petter omak.

Cap. Bra sagdt! En lustig ture! Ha, ha, ha!
Men, sannerligen, det är ljusa dagen;
Snart kommer grefven med musik och spel;
Han sade att han icke skulle dröja. —

(Musik bakom scenen)

Jo tyst! Där hör jag honom nalkas. — Amma! —
Grefvinna! — Amma, hör då hit, för tusan!

(Amman kommer)

Väck Julia och putsa henne grann;
Jag går och språkar mellertid med grefven.
Gesvindt, det säger jag, och rör på spelet!
Brudgummen är ju kommen. *(De gå)*

SCEN V. — *Julias kammare. Julia på sängen.*

(Amman kommer)

Amm. St fröken, fröken! — Julia! — Så hon sofver! —
Opp, opp, mitt lam! — Fy, fy, sjusofverska!
Min skatt! Mitt sockerhjärta! Brud, vak upp! -
Hvad ej ett ljud? Ni sofver ut på förhand

För hela veckan; nästa natt, minsann,
Har grefve Paris väl lagt an på er,
Att ni ej skall få sofva stort. — Gud hjälp oss, —
Ja, ja, och amen! — Huru djupt hon sofver!
Jag måste väcka henne. — Fröken! Fröken!
Låt inte grefven taga er på sängen,
Det skulle bli ett hyggligt tag, minsann!
Hvad, redan klädd och sofver om igen?
Jag måste väcka er. — Hör, fröken, fröken!
Min Gud, min Gud! Hjälp, hjälp! Hon är ju död!
O, sorgens dag! Hvi blef jag född till världen! —
En liten snaps! — Herr grefve! Fru grefvinna!

(Grefvinnan Capulet kommer)

Grefv. Cap. Hvad buller här?

Amm. O, jämmerfulla dag?

Grefv. Cap. Hvad står då på?

Amm. Se, se! O jämmerdag!
O ve, o ve! Mitt barn, mitt lif, mitt allt!
Lef upp, se upp! Jag annars dör med dig!
Hjälp, hjälp! Så ropa då på hjälp!

(Capulet kommer)

Cap. Men blygs då!
Kom, strax med Julia; hennes brudgum väntar.

Amm. Ack, hon är död, stendöd! O sorgedag!

Grefv. Cap. Ja, Gud oss tröste! Hon är död, död, död!

Cap. Ha, låt mig se, — o himmel, hon är kall!
Ja, blodet stannat, hennes kropp är stel;
Från dessa läppar redan lifvet flytt.
På henne ligger döden lik en vårfrost
Uppå den skönsta ros, som ängen bar.
Fördömda dag! Jag arma, gamla man!

Amm. O, jämmerfulla dag!

Grefv. Cap. O, smärtans tid!

Cap. Ack döden, som tog henne bort, på det
Min klagan skulle väckas, binder nu
Min tunga, att jag icke klaga kan!

(Lorenzo, Paris och musikanter inträda)

Lor. Är bruden än beredd att gå till kyrkan?

Cap. Beredd att gå och aldrig vända åter. —

(Till Paris)

Min son, ack, natten till din bröllopsdag
Har döden sofvit hos din brud: se, se!
Där ligger hon, en blomma, som han plockat.
Min måg är döden, döden är min arfving;
Han gift sig med min dotter. Jag vill dö
Och lämna honom allt; att lämna lifvet,
Det är att gifva allt i dödens våld.

Par. Har efter denna morgons ljus jag trängtat,
Och visar det mig nu en sådan syn?

Grefv. Cap. Förbannade och jämmerfulla dag!
Olyckligaste stund, som tiden skådat
Uppå sin långa. tunga pilgrimsfärd!
Blott ett, ett enda stackars älskligt barn,
Min enda fröjd, min enda tröst och hugnad,
Och döden grymt det ryckte från min syn!

Amm. O ve, o jämmer! Jämmerfulla dag!
Bedröfligaste, sorgligaste dag,
Som nånsin, nånsin i mitt lif jag sett!
Jag aldrig sett en dag så svart som denna:
O ve, o jämmer! Jämmerfulla dag!

Par. Bedragen, hånad, kränkt och platt fördärfvad!
Du afskyvärda död, af mig bedragen,
Af dig, du grymme, grymme, djupt förkrossad!
O kärlek! Lif! — Nej, kärlek blott i döden!

Cap. Föraktad, hatad, slagen, pinad, dödad!
Tröstlösa, hemska stund, hvi kom du nu
Att mörda, mörda så vår glädjefest? —
Mitt barn, mitt barn! — Min själ och ej mitt barn! —
Död är hon, död — o ve, min dotter död!
Och all min fröjd med henne går i grafven.

Lor. Blygs, Capulet! Förtviflad storm ej lugnar
Förtviflans stormar. Ni och himlen ägde
I denna sköna tärna hvar sin del;
Nu äger himlen henne hel och hållen,
Så mycket bättre för det vackra barnet.
Er del ni kunde ej för döden skydda,

Men himlen vårdar sin i evigt lif.
Ert syftemål var hennes högre lycka;
Att höja henne upp er himmel var,
Och nu ni gråter, då hon blifvit höjd
Högt öfver molnen, högt som himlen själf!
Ni älskar ej er kära dotter rätt,
Då så ni rasar, när hon salig blifvit:
Ty icke den en lycklig maka är,
Hvars äktenskap blir långt i tiden här,
Men den, som tidigt vigs vid evigheten.
Nu hämma edra tårår, blomsterströ
Det sköna liket, bär det nu till kyrkan
I högtidskläder, såsom bruket är.
Naturen kräfver gråt, när smärtan sårar,
Dock ler förnuftet åt naturens tårar.

Cap. Allt hvad vi ordnat för en glädjens fest
Förvandlas nu i sorgens svarta ståt:
Vårt strängaspel till klockors dofva ringning,
Vårt bröllopsbord till dystert grafölsgille,
Vår jubelsång till hemska klagopsalmer,
Och brudens krona till en krans på kistan.
Allt, allt förvandlas till sin motsats nu!

Lor. Gå, ädla herre! — Min grefvinna, gå!
Ni ock, gref Paris! Alla sig berede
Att följa detta sköna lik till grafven. —
Ni himlens vrede väckt med syndigt dåd:
Försonen med den lydnad för hans råd!

(Capulet, grefvinnan Capulet, Paris och Lorenzo gå)

1 Mus. Nå, så få vi väl sticka piporna i säcken och gå vår väg.

Amm. Ja, in med piporna, godt folk! Ni ser,
Med sakerna är här just ej så helt. *(Går)*

1 Mus. Jaja, det här fodralet är åtminstone en sak, som behöfver lagning.

(Petter kommer)

Pett. Musikanter, kära musikanter, spela: "Mitt hjärta slår af fröjd;" ja, om mitt lif är er kärt, så spela: "Mitt hjärta slår af fröjd."

1 Mus. Hvarför just den visan: "mitt hjärta slår af fröjd."

Pett. Jo, kära musikanter, därföre att mitt hjärta självft spelar: "mitt hjärta är så fullt af sorg." Ack, spela upp för mig en lustig litania, som kan muntra mig.

2 Mus. Nej, tala inte till oss om litania; det är ingen tid till spel nu.

Pett. Ni vill således inte?

Musikanterna. Nej.

Pett. Nå, så skall jag ge er, och det ljudligen.

1 Mus. Hvad vill du ge oss?

Pett. Inga pengar, det försäkrar jag, men ett stråk med denna stråken. *(Drar värjan)*

2 Mus. Lägg bort pliten och tag fram, om du har något klyftigt att säga.

Pett. Akta ni er bara för min klyftighet; den kan klyfva edra fårskallar lika väl som min plit. Svara mig nu som karlar:

Då smärtans pil min själ betvang
Och jämmerkval mitt sinne böjde,
Musiken med sin silfverklang —

Hvarför "silfverklang?" Hvarför: "Musiken med sin silfverklang?" Hvad säger ni, Måns Säckpipa?

1 Mus. Åh, munsjör, därför att silfver har en ljuflig klang.

Pett. Inte så illa! Hvad säger ni, Hans Hackbräde?

2 Mus. Jag säger "silfverklang," därför att musik klingar för silfver.

Pett. Inte heller så rasande! Hvad säger ni, Jöns Stämgaffel?

3 Mus. Jag vet sannerligen inte hvad jag skall säga.

Pett. Ah, ber tusen gånger om förlåtelse! Ni är sångaren, ni säger ingenting, ni sjunger bara; jag vill svara i ert ställe. Det heter: "musikanten med sin silfverklang," därför att sådana birfilare som ni sällan få guld för sitt spel.

Musiken med sin silfverklang.
Till hopp och tröst mig genast höjde.

(Går sjungande ut)

1 Mus. Hvad var det för en sakramenskad spefågel?

2 Mus. Åt fanders med honom? Kom, låt oss gå in här och vänta på likprocessionen och se till om det kan fås någonting att äta. *(De gå)*

FEMTE AKTEN.

SCEN I. — *Mantua. En gata.*

(Romeo kommer)

Rom. Om jag får sömnens smickeröga tro,
Så bådar drömmen mig en fröjdfull nyhet.
Lätt sitter bröstets drott uppå sin tron;
Ett sällsynt lefnadsmod mig hela dagen
Ur stoftet lyfter upp med glada tankar.
Jag drömde att min maka fann mig död —
En sällsam dröm, som lät den döde tänka —
Och kysste sådant lif på mina läppar,
Att jag stod upp igen som kejsare.
Ack, huru ljuf är kärlek själf att njuta,
Då ren dess skugga är så rik på fröjd!

(Balthasar kommer)

Ett bud ifrån Verona! — Nå, Balthasar,
Du har väl bref till mig ifrån Lorenzo?
Hur mår min hustru? — Är min fader frisk?
Hur mår min Julia? Än en gång jag frågar,
Ty allt är godt, om hon sig finner väl.

Balth. Ja, hon sig finner väl, — allt är då godt. —
I fädrens grifthvalf slumrar hennes kropp,
Och hennes ande lefver nu bland änglar.
Jag henne sänkas såg i fädrens grift,
Och red i sporrstreck hit med bud därom.
Förlåt att sådan sorgepost jag bringar,
Men ni har själf befallt mig säga allt.

Rom. Ha! Är det så! Då trotsar jag er, stjärnor! —
Du vet min boning; — skaffa bläck och papper
Och tinga hästar; jag vill hän i natt.

Balth. Förlåt mig! — Så jag vill ej lämna er:

Ni synes vild och blek, och edra blickar
Bebåda ondt.
Rom. Du bara tycker så. —
Gå, lämna mig och gör som jag har sagt!
Men har du intet bref till mig från patern?
Balth. Nej, bästa herre.
Rom. Lika godt. Gå, gå,
Och tinga hästarna; jag kommer genast.
(Balthasar går)
Väl, Julia, i natt hos dig jag hvilar.
Men medlen? Låt mig se! — Ack, ofärd, snabbt
Du hittar in uti förtviflans tankar.
Jag minns en apotekare; han bor
I ett af husen här i trakten; nyss
Jag honom såg i sönderslitna kläder,
Med buskiga och dystra ögonbryn
Uppsöka örter; hålig var hans blick,
Af bitter nöd han var till benen tärd,
Och i hans usla bod ett sköldpaddskal,
En stoppad krokodil och skinn af några
Vanskapta fiskar hängde; på hans hyllor
Jag såg en tiggarståt af tomma burkar,
Lerkrukor, blåsor, mögelskämda frön,
Snörstumpar, gamla rosenkakor, allt
Fördeladt tunnt, för att se något ut.
Jag detta armod såg och tänkte så:
Behöfver någon nu ett gift, hvars säljning
Med dödsstraff är belagd i Mantua,
Så finns en usling här, som säljer det.
O denna tanke var ett förebud
Till det, som mig af nöden var, och denne,
Som är en nödens man, skall sälja det.
Så mycket jag vill minnas, bor han här.
Det helgdag är; den tiggarns bod är stängd.
Hör hit, apotekare! *(Apotekaren öppnar dörren)*
Apot. Hvem ropar så?
Rom. Kom ut, kom ut! — Jag ser, att du är fattig;
Tag dessa fyrtio dukater; gif mig

En dosis gift, en sådan kraftig sats,
Som sprider sig igenom alla ådror,
Att lefnadströtte njutarn faller död
Och slungar lifvets andedräkt ifrån sig
Så våldsamt, som det tända krutet blixtrar
Utur kanonens fruktansvärda svalg.
Apot. Nog har jag sådant gift, men lagen straffar
Med döden en och hvar, som det försäljer.
Rom. Är du så arm och full af uselhet
Och fruktar döden? — Hunger tärt din kind;
Betryck och nöd i dina ögon smäkta;
På dina skuldror hänger trasigt armod;
Ej världen är din vän, ej världens lag;
Den stiftar intet bud, som riktar dig;
Bryt lagen, tag mitt guld, låt armod fara.
Apot. Mitt armod, ej min vilja, gifver vika.
Rom. Ditt armod, ej din vilja, jag betalar.
Apot. Lös detta upp i hvad som hälst och drick;
Och om ni också vore stark som tjugo,
Så skall det dock på fläcken döda er.
Rom. Se där ditt guld: ett värre gift för själen
Och mera mordiskt här i jämmerdalen
Än denna lumpna saft, som är förbjuden.
Jag sålde gift åt dig, ej du åt mig.
Farväl! Köp mat och laga du blir fet. —
(Apotekaren går)
Kom, hälsodryck, ej gift; ledsaga mig
Till Julias graf; jag där behöfver dig. *(Går)*

Scen II. — *Lorenzos cell.*

(Brodern Johan kommer)

Joh. Lorenzo, broder fransiskan, kom ut!
(Lorenzo kommer)
Lor. Det är ju brodern Johans röst. — Välkommen
Från Mantua! Hvad säger Romeo?
Är skriftligt hans besked, så gif mig brefvet.
Joh. Jag gick att söka upp en ordensbror
Till följeslagare, en munk af dem,

Som pläga göra sjukbesök i staden.
Jag honom fann; men stadens väktare,
Som trodde att vi varit i ett hus
Där pesten rasar, stängde in oss båda
Och släppte oss ej ut. Så blef jag hindrad
Att ila med ditt bud till Mantua.

Lor. Hvem förde då mitt bref till Romeo?

Joh. *(Ger tillbaka brefvet)*
Se där — jag kunde hvarken sända det
Till Mantua, ej heller få ett bud
Till dig därmed: så räddes man för smittan.

Lor. Hur olycksaligt! Vid min orden, brefvet
Var intet lekverk, det, men fullt af saker
Af högsta vikt, och att det blef fördröjdt
Kan ha de värsta följder. Skynda, broder,
Och hämta strax ett bräckjärn till min cell.

Joh. Jag går att skaffa det på ögonblicket.
(Går)

Lor. Nu måste jag gå ensam bort till grafven;
Om trenne timmar vaknar Julia.
Hon lär förbanna mig, för det att ej
Om hvad som timat Romeo fått kunskap.
Men jag vill skrifva än en gång till honom
Och gömma henne undan i min cell,
Till dess han kommer. Arma, hvilket öde,
Att lefvande begrafvas bland de döde! *(Går)*

SCEN III. — *En kyrkogård. På densamma Capuletska familjegrafven.*

(Paris och hans page, bärande blommor och en fackla, uppträda)

Par. Tag hit din fackla, gosse: — gå din väg; —
Nej, släck den ut: jag vill ej här bli sedd.
Gå, lägg dig under taxusträden där
Och håll ditt öra tätt till marken; då
Kan ingen fot på kyrkogården trampa,
Som ej du hör, ty lös den är och hålig
Utaf de många grafvarna. Så snart
Du hör att någon nalkas, hvissla då

Åt mig till tecken. Gif mig dessa blommor,
Och gör som jag befallt.

Pag. Helt rädd jag är
Att stanna ensam här på kyrkogården,
Men jag vill våga på. *(Aflägsnar sig)*

Par. Du ljufva blomma,
Med blommor här din brudsäng jag beströr.
Du ljufva graf, som gömmer i ditt sköte
Den skönsta spegelbild af himmelsk fägring!
O Julia, du, som nu bland änglar dväljes,
Tag denna sista kärleksgärd af mig,
Som tillbad dig i lifvet, och i döden
Med sorgens offer smycka vill din graf!

(Pagen hvisslar)

Min page ger tecken; någon nalkas hit.
Hvem är väl den fördömda fot, som vandrar
På denna stig i natt och stör min klagan
Och trogen kärleks fromma sorgefest?
Hvad? Med en fackla? — Dölj mig, natt, en stund.

(Går afsides)

(Romeo kommer, följd af Balthasar med en fackla och ett bräckjärn)

Rom. Gif hit ditt bräckjärn och din hammare.
Tag detta bref. Se till att du i morgon
Helt tidigt lämnar fram det till min far.
Tag hit ditt bloss. — Så kärt dig lifvet är,
Hvad än du hör och ser, så håll dig fjärran
Och stör mig ej i hvad jag förehar.
Jag stiger ned i denna dödens bädd,
Dels för att se min maka än en gång,
Dels för att dra från hennes döda finger
En dyrbar ring, en ring, som jag behöfver
Uti ett viktigt värf; gå därför hädan!
Men om förveten hit du återvänder
Att se hvad mer jag har för afsikt här,
Vid Gud, då sliter jag din kropp i stycken
Och strör dem ut på hungrig kyrkogård;
Min håg och natten äro blodigt vilda,

Mer grymma och mer obarmhärtiga
Än svulten tiger och ett haf, som ryter.
Balth. Jag går, jag skall ej störa er, min herre.
Rom. Då gör du mig en vänskapstjänst. — Se där!
(Ger honom en börs)
Lef och var lycklig. — Nu farväl, min gosse!
Balth. *(Afsides)*
Trots detta allt jag gömmer mig här nära;
Jag anar ondt, hans blickar mig förfära.
(Aflägsnar sig)
Rom. Fördömda gap, du dödens glupska svalg,
Som slukat nyss hvad jorden läckrast hade,
Jag bryter dina murkna käkar opp
Och stoppar i dig mera mat, på trots.
(Han bryter upp dörren till grafven)
Par. Ha, den förviste, stolte Montague,
Som mördade min älskarinnas frände!
Den hulda, tror man, dog af sorg däröfver.
Nu kommer han, att nedrigt skymfa liken; —
Men jag vill häkta honom. — *(Stiger fram)*
Montague,
Håll upp med detta nidingsverk, din usling!
Hvem drifver hämd utöfver dödens gräns?
Fördömda skurk, jag manar dig i häkte;
Lyd, följ mig, ty du måste dö.
Rom. Ja väl,
Det måste jag; fördenskull kom jag hit.
Ack, reta icke en förtviflad man!
Fly, goda yngling! Tänk på dessa döde;
Låt dem dig skrämma! Hör, o hör mig, yngling!
Du hopar än en synd uppå mitt hufvud,
Om du till raseri mig retar; gå!
Vid Gud, jag älskar dig långt mer än mig,
Ty mot mig själf beväpnad kom jag hit.
Ack, dröj ej; skynda! Lef och prisa mig,
En galning, som af nåd vill rädda dig.
Par. Jag trotsar dina böner och ditt hot,
Och häktar dig, missdådare, på stället.

Rom. Du trotsar mig? — Nå väl, håll åt dig, pojke!
(De fäkta)
Pag. Min Gud, de fäkta! — Jag vill ropa vakten.
(Går)
Par. O, jag är dödens! — *(Faller)*
Om du är barmhärtig,
Så lägg mig jämte Julia i grafven. *(Han dör)*
Rom. Ja väl, det vill jag. — Låt mig se hans anlet:
Mercutios ädle frände, grefve Paris! —
Hvad var det som min tjänare förtäljde
På vägen hit, fast ej min kvalda själ
Gaf akt uppå hans ord? — Jag tror, han sade
Att Paris skulle äkta Julia.
Var det ej så han sade? Drömde jag
Kanhända? Eller tror jag i min yra
Att så det var, för det jag hörde honom
Om Julia tala? — O! Gif mig din hand,
Du som i bredd med mig blef skrifven in
Uti ett bistert ödes bok! Jag sänker
Nu ned dig här uti en härlig graf. —
En graf? Nej, ett palats, du slagne yngling!
Ty Julia hvilar där, och hennes skönhet
Gör hvalfvet till en festsal, full af ljus.
Nu ligg där, döde, af en död begrafven! —
(Han lägger Paris i grafven)
Hur ofta klarnar icke månskan upp
I dödens stund! Då säger sköterskan,
Att det är lifvets sista glimt, som tindrar.
Så tindrar nu för mig. — Min brud, min maka!
Fast döden sugit ut din andas honung.
Så har han intet mot din fägring mäktat.
Än är du ej besegrad: skönhets fana
I purpur viftar på din mun, din kind,
Och dödens bleka flagg ej hissats där. —
O Tybalt, du, i blodig svepning där,
Hvad större tjänst kan jag bevisa dig,
Än att med samma hand, som drap din ungdom,
Förkorta dens, som var din fiende?

Förlåt mig, frände! — Dyra Julia,
Hvi är du än så skön? Ack, skall jag tro,
Att blodlös död förälskat sig i dig,
Och att det skrumpna spöket gömt dig här
I mörkret för att bli hans älskarinna?
Jag räds det; därför stannar jag hos dig
Och lämnar aldrig detta nattens hem;
Här, här jag vill med maskarne förblifva,
Som äro dina kammarjungfrur; här
Jag bygger mig en evig hvilostad
Och skakar från min lefnadströtta skuldra
Min olycksstjärnas ok. I ögon, skåden,
I armar, famnen nu för sista gången!
I, mina läppar, andedräktens portar,
Beseglen med en laglig kyss för evigt
Min skuldförskrifning åt den ockrarn döden!
Kom, vedervärdige ledsagare!
Du vilde styrman, jaga nu med ens
Din trötta, stormförkvafda köl mot skären,
Att den må splittras! — Skål, min Julia!

(Tömmer giftflaskan)

Du trogne apotekare, din dryck
Den verkar snabbt. — Så med en kyss jag dör

(Han dör)

(Lorenzo kommer från andra ändan af kyrkogården med lanterna, bräckjärn och spade)

Lor. Den helige Fransiscus skydde mig!
Hur ofta har min gamla fot ej snafvat
Mot grafvarna i natt! Hvem där? Hvem dväljes
Så sent i sällskap med de döda? Säg!

Balth. En vän och en som ganska väl er känner.

Lor. Guds frid! Men säg, min vän, hvad fackla där
Förgäfves lånar ut sitt ljus åt maskar
Och blinda hufvudskallar? Ser jag rätt,
Så brinner den i Capuletska grafven.

Balth. Ja, frommo fader. Där är nu min herre,
En vän till er.

Lor. Hvem är det?

Balth. Romeo.
Lor. Hur länge var han där?
Balth. Väl halfva timmen.
Lor. Följ mig till hvalfvet.
Balth. Nej, jag vågar icke.
Min herre vet ej annat, än jag gått;
Förfärligt han mig hotade med döden,
Om jag blef kvar att spana ut hans uppsåt.
Lor. Så dröj, jag går allena. — Bäfvan slår mig,
Jag fruktar en förskräcklig ofärd här.
Balth. Då under dessa träd jag sof, jag drömde
Att med en annan nyss min herre stred
Och dräpte honom.
Lor. Romeo! — *(Går framåt)*
O ve!
Hvad blod befläckar tröskeln här till grafven?
O, hvad betyda dessa svärd, som ligga
Så utan herrar och med blod bestänkta
På fridens ort? — *(Går in i grafven)*
Ha, Romeo! Förbleknad!
Hvem mer? — Gref Paris, simmande i blod! —
Ack, hvilken obarmhärtig stund är skulden
Till denna jämmer? — St! Se, Julia rör sig.
Jul. *(Vaknar)*
Du tröstens budskap, säg, hvar är min man?
Hvar själf jag skulle vara, minns jag noga;
Där är jag ock; men hvar min Romeo?
(Buller utanför)
Lor. Jag buller hör; o fly från detta näste
För död, förgängelse och konstlad sömn;
En högre makt, än vi förmå att motstå,
Har korsat våra planer. Kom, o kom!
Din make ligger död invid din barm,
Och Paris äfven; kom, jag för dig in
Uti ett systerskap af fromma nunnor.
Förspill ej tid med frågor; vakten kommer.
Fort, goda barn! — *(Nytt buller)*
Jag törs ej stanna längre. *(Går)*

Jul. Ja, gå! Ty jag vill blifva kvar. — Hvad ser jag?
En flaska, sluten i min älsklings hand?
Jag ser att gift hans unga lif har slutat.
Du nidske! Dricka allt och icke lämna
En enda vänlig droppa kvar åt mig! —
Så låt mig kyssa dina läppar; än
Törhända häftar något gift vid dem,
Som med sin balsam kan mig döden gifva.

(Hon kysser honom)

Din mun är varm.

Vakt. *(Bakom scenen)*

Hvar, gosse? Visa vägen.

Jul. Hvad buller? — Låt mig skynda!

(Fattar Romeos dolk)

Ha välkommen,
Du dolk! Se här din skida! *(Stöter dolken i sitt bröst)*
Rosta där
Och låt mig dö. *(Hon faller på Romeos lik och dör)*

(Vakten kommer med grefve Paris' page)

Pag. Just där är stället, där
Som facklan brinner.

Anf. f. vakt. Marken här är blodig.
Gån, några, genomsöken kyrkogården,
Och häkten alla, som I finnen där. —

(Några af vakten gå)

Hvad ömklig syn! Här ligger grefven mördad,
Och Julia blöder, varm och knappast död,
Hon, som här legat tvenne dar begrafven. —
Gån, underrätten fursten, — skynden er
Att väcka Capulet och Montague!

(Andra af vakten gå)

Vi grunden se, där denna jämmer hvilar,
Men rätta grunden till så mycket ve
Kan blott en närmre spaning oss förklara.

(Några af vakten komma med Balthasar)

En af vakt. Se, här är Romeos betjänt; han fanns
På kyrkogården.

Anf. Vakten honom noga,
Tills prinsen kommer hit.

(Andra af vakten komma med Lorenzo)

En af vakt. Här är en munk,
Som darrar, suckar, gråter; detta bräckjärn
Och denna spade togo vi från honom.
Som kom från detta håll af kyrkogården.

Anf. Högst misstänkt! Hållen äfven munken kvar.

(Prinsen uppträder med svit)

Prins. Hvad olycksfall är ren så tidigt uppe
Och väcker oss utur vår morgonro?

(Capulet, grefvcinnan Capulet och andra komma)

Cap. Men hvad betyder detta skri och larm?

Grefv. Cap. På gatan än man skriker "Romeo,"
Än "Julia," än "Paris"; alla springa
Hit till vårt grafhvalf under höga skri.

Prins. Hvad fasa stormar så uti vårt öra?

Anf. f. vakt. Min prins, här ligger grefve Paris slagen,
Död Romeo; och Julia död förut
Är varm och mördad nyss.

Prins. Ransaken då
Och forsken ut hur dessa morden skett.

Anf. Här är en munk och Romeos betjänt;
De hafva verktyg med sig, passande
Att bryta upp de dödes grafvar.

Cap. Himmel!
Se, se, min hustru, hur vår dotter blöder!
Ha, denna dolk har råkat fel — dess skida
Ju sitter tom i Montagues gehäng —
Den stuckits miste i vår dotters bröst.

Grefv. Cap. Som en begrafningsklocka denna dödssyn
Min ålderdom i grafven manar ned!

(Montague och andra komma)

Prins. Kom, Montague! Du stigit arla upp,
Att mera arla se din son på båren.

Mont. Ack, ädle prins, min hustru dog i natt;
Hon öfver sonens landsflykt grämt ihjäl sig. —
Hvad nya smärtor stämpla mot min ålder?

Prins. Se hit, och du skall blifva varse det.
Mont. Vanartige! Är detta skick och skäl,
Att före fadern stiga ned i grafven?
Prins. Försegla än en stund din tungas bannor,
Tilldess den dunkla gåtan blifvit löst
Och rätta källan funnen till det skedda.
Sen vill jag bli er smärtas höfvidsman
Och föra er till döden. Tyst till dess!
Missödet vare slaf åt tålamodet. —
Nu fören fram en hvar, som synes misstänkt.
Lor. Främst mig, som minst förmår, misstanken drabbar,
Emedan tid och ställe mot mig vittna
Vid detta hemska mord; nu står jag här
Med talan för och talan mot mig själf
Mig själf att fälla och mig själf att fria.
Prins. Säg då med ens hvad du i saken vet.
Lor. Kort vill jag vara; många andedrag
Jag har ej kvar på ordande att spilla.
Den döde Romeo var Julias man,
Och hon, den döda där, hans äkta hustru.
Jag vigde dem i hemlighet, och Tybalt
På deras bröllopsdag sin dödsdag fick;
Han bråda död förviste från Verona
Den unga äkta mannen, och däröfver,
Ej öfver Tybalt, sörjde Julia.

(Till Capulet)

Ni — för att skingra eder dotters sorg —
Förlofvade och ville gifta henne
Med våld med Paris; Julia då kom,
Vildt blickande, till mig och bad att jag
Ett medel skulle finna upp att henne
Ifrån det dubbla giftermålet rädda;
Hon annars i min cell sig ville mörda.
Då gaf jag henne, säker på min konst,
En sömndryck, hvilken också verkade
Som jag beräknat; dödens liknelse
Den henne gaf. Jag skref till Romeo
Att komma hit i denna fasans natt

Och taga henne ur sin lånta graf,
Ty vid den tiden borde Julia vakna.
Men brodern Johan, han som gick med brefvet,
Blef uppehållen, och förliden natt
Fick jag mitt bref igen. Då gick jag ensam,
På samma timme som hon borde vakna,
Att taga henne utur fädrens grift
Och gömma henne hemligt i min cell,
Tills bud jag kunde få till Romeo.
Men då jag kom, – ett par minuter innan
Hon vaknade, så fann jag döda redan
Den trogne Romeo och ädle Paris.
Hon vaknar. Jag bad henne följa mig
Och bära tåligt denna himlens tuktan:
Då skrämde buller mig från grafven bort,
Och hon, förtviflad, ville icke följa,
Men bar, så tycks det, händer på sig själf.
Mer vet jag icke. Amman hade kunskap
Om hennes vigsel. Ligger någon skuld
Hos mig häri, så låt mitt gamla lif
Få stunder blott i förtid bli ett offer
För lagens obevekligt stränga dom.

Prins. Vi städse känt dig som en helig man. –
Än Romeos betjänt? Låt höra honom.

Balth. Jag gaf min herre bud om Julias död;
Han red i sporrstreck strax från Mantua
Till denna plats, till detta grafkapell.
Han bjöd mig ge sin fader detta bref
Och hotade, då han steg ned i grafven,
Att döda mig, om jag ej gick min väg.

Prins. Gif hit det; jag vill se dess innehåll.
Hvar är gref Paris' page, som ropte vakten? –
Säg, gosse hvad din herre gjorde här.

Pag. Han kom att strö med blommor frökens graf
Och bjöd mig gå till sides, som jag gjorde.
Då kom det plötsligt någon med ett bloss,
Att öppna hvalfvet: grefven anföll honom.
Då sprang jag genast för att ropa vakten.

Prins. Ja, detta bref bekräftar munkens ord
Och deras äktenskap samt tidningen
Om hennes död. Här skrifver Romeo
Att gift han köpt af en aptekare
Och kommit hit med detta gift att dö
Och hvila hos sin Julia i grafven. —
I hätska fiender, hvad ären I?
Gref Capulet! Gref Montague! Nu skåden
Det straff, som himlen lagt på edert hat;
Af kärlek själf är eder glädje mördad!
Och jag, som öfversett med edert kif,
Har tvenne fränder mist: — vi pliktat alla.

Cap. O broder Montague, räck mig din hand;
Det är min dotters lifgeding, ty mera
Kan jag ej fordra.

Mont. Mer kan jag dock gifva;
Jag reser hennes stod af klara guldet.
Så länge som Verona bär sitt namn,
Skall ingen bild ett sådant värde ha
Som bilden af den ömma Julia.

Cap. Vid hennes sida Romeos skall stå;
De arma, som vårt hat har offrat så.

Prins. Oss denna morgon bringar dyster frid;
Af sorg vill solen ej sitt anlet höja.
Förtälj oss mer om dessa ätters strid,
Och nåd skall skänkas eller straff ej dröja;
Ty inga älskande ha lidit så
Som Julia och hennes Romeo. *(De gå)*

ANMÄRKNINGAR.

ROMEO OCH JULIA.

Sid. 3. Första scenen. Shakspere är alltid beundransvärd i konsten att öppna sina skådespel, men inledningen till Romeo och Julia förtjänar särskild uppmärksamhet för den dramatiska förmåga, som i densamma är nedlagd. Den har alltid varit föremål för kännares beundran.

Sid. 9. På allvar, frände, älskar jag en kvinna. Man hör ofta Shakspere klandras för det att han i början af stycket framställer Romeo förälskad i Rosalina. Det hade varit bättre, tycker man, om skalden genast låtit Romeo uppträda förälskad i sin Julia. På en sådan invändning och ett sådant råd till Shakspere kan icke annat svar gifvas än detta: "så hade en medelmåttig skald gjort." Shakspere kände människohjärtat för väl för att framställa den unga mannens första obestämda och obesvarade trängtan såsom den där mäktade afgöra hans väl eller ve. Kärleken till Rosalina är för Romeo, hjälten i kärlekens stora sorgespel, en nödvändig och i högsta mening natursann förberedelse för kärleken till Julia, som icke hade kunnat framställas i hela sitt djup och hela sin styrka, utan att skalden på förhand hade låtit läsaren förstå, hvad skillnad det är emellan en inbillad kärlek, som "icke kan läsa rent i bok," (sid. 33) och en verklig kärlek. Med ett ord, man har här, som vanligt, klandrat Shakspere för just det, som vid närmare eftersinnande förtjänar mesta beundran.

Sid. 14. Sen denna tiden är det elfva år. Af denna vers hafva några kommentatorer velat sluta sig till att

Romeo och Julia uppfördes första gången 1591. Det kändes nämligen en stark jordbäfning i England 1580.

— Hör, sad' han, faller du så där på näsan m. m. Dessa ammans ord äro visserligen icke anständiga, det medgifves; men de äro fullkomligt i ammans karaktär. En eftertänksam och med känsla för sann poesi begåfvad läsare skall utan tvifvel finna att de i hög grad bidraga till att fästa uppmärksamheten på naiviteten och oskulden i Julias första uppträdande och svar till modern: "det är en ära som jag aldrig drömt om."

Sid. 16. Vi skicka ej som förbud någon Amor m. m. Jmfr noten till Henrik den åttonde, sid. 22.

— Fågelskrämma. Till fågelskrämma nyttjades i England en uppstoppad människofigur med båge och pilar i handen.

Sid. 22. Romeo kysser henne. Jmfr noten till Henrik den åttonde, sid. 24.

Sid. 24. Då kungen blef i tiggarflickan kär. Jmfr noten till Richard den andre, sid. 75.

Sid. 28. Svär ej vid månan m. m. Måne är visserligen den korrektare formen, men i denna scen har öfversättaren ansett den feminina vara användbarare. Tegnér och Bellman använda den ofta.

Sid. 34. Ingen kattkung är han. I den engelska sagan om *Reynard the Fox* kallas katten Tybert eller Tybalt.

Sid. 35. *Pardonnez-moi.* Shakspere gisslar sin samtids sprättar dels för deras öfversitteri och tillgjordhet, dels för deras vana att blanda in franska ord i modersmålet.

Sid. 36 Bra sagdt! Gå på med det här skämtet tills du har slitit ut dina skor. Här har öfversättaren nödgats utelämna ett par emellan Romeo och Mercutio växlande ordlekar, som icke kunna rätt ledigt och naturligt återgifvas. Samma förhållande är med den visstump, som Mercutio gnolar på, då han går ut. Öfversättarens stora vördnad för hvarje rad, skrifven af Shakspere, skulle hafva förbjudit honom denna visserligen obetydliga uteslutning, så framt den vållat den minsta oreda i sammanhanget. Men det är

icke fallet. Shakspere låter Romeo munhuggas med Mercutio för att visa att Romeo nu är vid annat lynne, än då han suckade för Rosalina, och detta synes tillräckligt både af de i öfversättningen bibehållna ordlekarna och af Mercutios ord: "nu är du sällskapslik, nu är du Romeo," m. m. Hvad de sex raderna beträffar, som Mercutio sjunger, så beror deras komiska effekt, så vidt öfversättaren kan se, uteslutande på det lika uttalandet af orden *hoar* och *whore,* något som ej lämpligen kan efterbildas på vårt språk.

— Min solfjäder, Petter. Förnäma damer brukade låta en betjänt bära solfjädern framför sig. Amman vill också vara förnäm. Solfjädrarna voro på Shakspere's tid vanligtvis gjorda af strutsplymer med handtag af guld, silfver eller elfenben, ofta besatta med ädla stenar. Rätt fina sprättar brukade äfven solfjädrar.

Sid. 45. Min kära kattkung. Jmfr noten till sid. 34. Kattorna äro seglifvade och sägas därför hafva nio lif.

Sid. 49. Rymmarns öga lyck. Länge har man tvistat om hvad originalets *run-away* skulle betyda. Halpin har visat att med detta ord menas Amor; själfva Amor, som vaktade dörren, skulle blunda och släppa in Romeo. Jmfr Shakspere von Gervinus. 2, Th. S. 5.

— Som slår och flaxar. Bilden är tagen från falkjakten.

Sid. 60. Det sägs att lärkan ögon bytt med paddan m. m. Paddan har vackra ögon, lärkan fula; folksagan förtäljer därföre att de bytt ögon. Då Julia önskar att de också hade bytt röster, alluderar hon därpå, att lärkan sjunger om morgonen och paddan ger sina ljud ifrån sig om aftonen. Vore det paddans ljud, som hördes, så vore icke skilsmässans stund så nära.

Sid. 62. Min fru, för Guds skull, säg, hvad menar ni? Öfversättaren har återgifvit Julias utrop *in happy time* efter Johnsons anvisning: *This phrase was interjected, when the hearer was not quite so well pleased as the speaker.*

Sid. 73. Detta gamla hvalf m. m. På Stratfords kyrkogård var ett ovanligt stort benhus; man tror att Shakspere haft detsamma i tankarna, då han skref dessa verser.

— Alrunor. Jmfr noten till Henrik den sjette, andra delen, sid. 58.

Sid. 79. Lätt sitter bröstets drott uppå sin tron En vanlig skald hade utan tvifvel här låtit Romeo uppträda förstämd och dyster.

Sid. 85. Så tindrar nu för mig. Öfversättaren har följt Johnsons läsart: *now may I call this a lightning.* Den tyckes bättre öfverensstämma med det följande än den vanliga *how.*

Detta världsbekanta sorgespels rörande skönheter falla lätt i ögonen; öfversättaren har därföre icke ansett nödigt att påpeka dem. Däremot skulle han särskildt, men i största korthet, vilja fästa läsarens uppmärksamhet på det mästerliga i kompositionen; på Romeos personlighet, först kommen till medvetande och mognad genom kärleken till Julia; på Julias barnsliga oskuld och likväl glödande hängifvenhet och värma; på Mercutios fint anlagda karaktär, både som motsats mot Romeo och som taleman för den kärlek, som är blott sinnlighet; på grefve Paris, som, trots all sin ädelhet, älskvärdhet och skönhet, inför kärlekens ögon är ett intet emot Romeo; på ammans oförlikneligt komiska person och stora inflytande i det Capuletska huset; på de många andra fina drag, genom hvilka skalden låter åskådaren blicka in i den Capuletska familjens forna förhållanden inom sig (jmfr sid. 74) samt slutligen på munken Lorenzo, celibatären, som skall ställa allt till rätta, men just genom sin klokskap påskyndar det straff, som en rättfärdig himmel beredt hatet genom kärleken. Att grundtanken i Romeo och Julia är en sådan, synes klart af prinsens ord i slutscenen:

"I hätska fiender, hvar ären I?
Gref Capulet! Gref Montague! Nu skåden
Det straff, som himlen lagt på edert hat;
Af kärlek själf är eder glädje mördad!"

Romeo och Julia var öfversättarens så godt som första försök att tolka Shakspere och gjordes för ungefär tio år sedan. Fem år senare utkom Herr Dahlgrens förtjänstfulla tolkning, som i synnerhet utmärkte sig för mycken

ordagrannhet. Läsningen af densamma föranledde öfversättaren att omarbeta s i n, som, vid en med originalet anställd ny jämförelse, befanns vara för fri. Vid denna omarbetning upptog han mången särdeles lyckad vers af Herr Dahlgren och var tillika synnerligen uppmärksam på att icke originalets eteriska doft måtte gå förloradt genom en öfverarbetning, företagen i afsikt att komma urskriftens bokstaf ännu närmare.

OTHELLO.

MOREN I VENEDIG.

PERSONER:

Hertigen af Venedig.
BRABANTIO, *en senator.*
Två andra senatorer.
GRATIANO, } *Brabantios släktingar.*
LODOVICO, }
OTHELLO, *fältherre; mor.*
CASSIO, *hans löjtnant.*
JAGO, *hans fänrik.*
RODRIGO, *en venetiansk ädling.*
MONTANO, *ståthållare på Cypern.*
Narren, i tjänst hos Othello.
En härold.
DESDEMONA, *Brabantios dotter, Othellos hustru.*
EMILIA, *Jagos hustru.*
BIANCA, *Cassios älskarinna.*

Officerare, ädlingar, budbärare, musikanter, matroser m. fl

SCENEN är i första akten i Venedig; sedan på Cypern.

FÖRSTA AKTEN.

Scen I. *Venedig. En gata.*

(Rodrigo och Jago uppträda)

Rodr. Säg aldrig det; jag tar det mycket illa,
Att du, som fick min börs begagna, Jago,
Som om det varit din, blir så behandlad.
Jag. Guds död! Ni vill ju icke höra på mig; —
Om någonsin jag drömt om något dylikt,
Så afsky mig!
Rodr. Du har ju sagt mig att du hatar honom!
Jag. Förakta mig, om jag det icke gör.
Tre höga herrar krusade för honom
Rätt djupt och ödmjukt för att få mig nämnd
Till löjtnantsplatsen, — och på tro och heder,
Jag känner mig, den sysslan kan jag sköta.
Men han, förtjust i sina egna griller,
Snor undan dem med svulstigt prat och omsvep
Förfärligt siradt ut med krigartermer
Och, kort och godt, ger mina gynnare
Ett formligt afslag; ty "god herrar," sad' han,
"Jag allaredan valt min officer."
Och hvem var det?
Åh jo, en duktig räkenmästare,
En Michel Cassio, florentinare,
En karl, pinkär uti ett fagert kvinnfolk,
Som aldrig fört på fältet en skvadron
Ej heller känner hur en här ställs upp
Mer än en symamsell; med undantag
Af hvad han lärt af bokmalsteorier,
I hvilka en senator svept i togan
Docera kan fullt ut så bra som han!

Allt hvad han vet om krig är lutter prat,
Praktiken saknas; men han blef dock nämnd,
Och jag, hvars duglighet han själf har skådat
På Rhodus, Cypern och på mången annan
Kristen och hednisk mark, får stryka segel
För *plus* och *minus,* för en sifferkarl!
Han skall, kantänka, bli hans löjtnant nu,
Och jag hans Svarthets fänrik, gudbevars'!
Rodr. Vid Gud, jag blefve hellre då hans bödel!
Jag. Här finns ej hjälp; så går det till i tjänsten
Befordran vinnes nu med kryp och smil,
Ej efter tur, då närmsta man får ärfva
Sin förmans syssla. Döm nu själf, min herre,
Om jag på något sätt förbunden är
Att älska moren.
Rodr. Jag begärde afsked.
Jag. Var lugn, min vän; jag tjänar kvar och skall
Väl någon gång få kap på honom, jag.
Vi kunna icke vara herrar alla,
Ej heller alla herrar troget tjänas.
Väl ser man mången spak och knämjuk dräng,
Som, kär uti sin egen slafnatur,
Dras med sin värld — bra lik sin herres åsna —
För fodret blott och blir till slut kasserad. —
Tvi sådant ärligt kräk! Men andra finnas,
Som, prydda med en ödmjuk min och hållning,
Behålla sina hjärtan för sig själfva,
Betjäna blott med skentjänst sina herrar,
Må väl hos dem och, när sin pung de späckat,
Sig själfva hylla. Sådant folk har vett,
Och sådan en bekänner jag mig vara.
Ty vet, min vän,
Det är så visst som att ni är Rodrigo
Att, vore jag Othello, ville jag
Ej vara Jago. Då jag tjänar honom,
Jag tjänar blott mig själf; det vete Gud,
Ej utaf kärlek och pliktskyldighet,
Men blott för syns skull, för min egen fördel.

Ty när som bäst mitt yttre skick förråder
Mitt hjärtas art och verkliga gestalt
I komplimenter, kan jag strax därefter
Mitt hjärta bära på min rockärm, utsatt
För kajors hugg. Jag är ej den jag är.

Rodr. Hvad härlig lycka får ej denna tjockläpp,
Om han kan henne få.

Jag. Väck flickans far,
Sätt efter honom, giftbemäng hans njutning,
Skrik saken ut, uppreta hennes fränder,
Låt, om han också dväljs uti ett eden,
Ej flugbett saknas. Är hans glädje glädje,
Gjut likväl så pass stor förtret däri,
Att den förlorar af sin färg en smula.

Rodr. Här bor den gamle; jag vill ropa högt.

Jag. Skrik med så ängslig ton och gräsligt tjut,
Som när helt oförmodadt, nattetid,
Eldsvåda spörjs uti en folkrik stad.

Rodr. Hollah, Brabantio! Hej, signor Brabantio!

Jag. Vak upp, Brabantio! Tjufvar, tjufvar, tjufvar!
Se om ert hus, er dotter, edra kistor;
Hej, tjufvar, tjufvar!

(Brabantio visar sig i fönstret)

Brab. Hvem håller här ett så förfärligt väsen?
Hvad är på färde?

Rodr. Ä' alla, som till huset höra, inne?

Jag. Och alla dörrar stängda?

Brab. Nå, än sedan?

Jag. För fan! Ni är bestulen. Fort, kläd på er!
Ert hjärta brast, er halfva själ är borta.
Just nu, just nu, en gammal kolsvart bagge
Ert hvita lam betvingar. Fort, stig upp!
Väck stadens snarkare med klockoringning,
Ty annars gör hin onde er till morfar.
Upp, säger jag!

Brab. Hvad! Har ni mist förståndet?

Rodr. Ni känner väl min stämma, stränge herre?

Brab. Åh nej! — hvem är du?

Rodr. Jag Rodrigo heter.
Brab. Så mycket sämre! Jag har ju befallt dig
Att hålla dig på afstånd från min dörr;
Du har ju hört mig ärligt säga till
Att du ej får min dotter; men i yrseln,
Då du är full af svalg och dryckenskap,
Du kommer hit med smädelse och trots
Och stör min nattro.
Rodr. Herre, herre, herre!
Brab. Men du kan vara viss på att mitt mod,
Förenadt med min värdighet, förmår
Att näpsa dig för slikt.
Rodr. Var ej så het!
Brab. Hvad pratar du om plundring? I Venedig
Vi äro ju; mitt hus är ej ett skogstorp.
Rodr. Min värdaste signor Brabantio,
Jag kommer hit i ren och ädel afsikt.

Jag. För tusan, herre, ni är en af dem, som icke vilja tjäna Gud, om djäfvulen ber dem därom. För det att vi komma för att göra er en tjänst, så tror ni att vi äro skojare. Ni vill låta koppla ihop er dotter med en hingst från Barbariet; ni vill att edra barnbarn skola gnägga emot er, ni vill ha springare till kusiner och trafvare till svågrar.

Brab. Hvad är du för en näsvis skurk?

Jag. Jag är en som kommer för att berätta er, min herre, att er dotter och moren nu håller på med att leka "djuret med två ryggar."

Brab. Du är en skurk.
Jag. Och ni är en — senator.
Brab. Vi träffas väl; jag känner dig, Rodrigo.
Rodr. Jag träffas när som helst. Men, jag besvär er,
Om med ert bifall och ert goda minne —
Så ser det nästan ut — er sköna dotter
I denna dunkla midnattsstund förs bort —
Bevakad hvarken bättre eller sämre
Än af ett legohjon, en gondolier —
Till plumpa famntag af en lysten mor;
Om detta kändt och gilladt är af er,

Då hafva vi er näsvist förolämpat.
Men vet ni ingenting om hela saken,
Då säger mig min fina takt att vi
Med orätt bannor fått. Tro aldrig nånsin,
Att, fjärran från all höflighet, jag skulle
Så kunna narras med ers vördighet!
Ert barn — så framt hon ej fått lof af er —
Det säger jag, har svårt förbrutit sig,
Då hon sin fägring, rikdom, tro och lofven
Skänkt åt en utländsk äfventyrare,
Som far än hit, än dit. Se efter själf,
Finns hon uppå sitt rum, finns hon i huset,
Släpp genast lös mot mig Venedigs lagar
För det jag narrat er.

Brab. Slå eld, slå eld!
Gif mig ett ljus! — Väck allt mitt husfolk upp! —
Det här är icke olikt hvad jag drömde,
Och tron därpå mig krossar allaredan. —
Ljus! Ljus! *(Går)*

Jag. Farväl, jag måste lämna er;
Det passar icke, är ej heller rådligt
För mig som tjänsteman att träda upp —
Som jag blir tvungen till, om här jag stannar —
Emot Othello; ty jag vet att staten —
Om också denna sak nedsätter honom —
Ej vågar släppa honom; kallad är han
Så högljudt till det örlig, som på Cypern
Nu är i gång, att, om det gällde lifvet,
Man icke har en annan fullt så skicklig
Att leda detta värf. Och fastän jag
Mer hatar honom än tartarens plågor,
Så måste jag för lifvets nödtorfts skull
Dock hissa upp en trohetsflagg, en skylt,
Men också endast skylt. På „Gyllne skytten“
Ni kan med säkerhet ta rätt på honom;
Där finns jag i hans sällskap. Nu farväl! *(Går)*

(Brabantio uppträder med betjänter och facklor)

Brab. Ja, det är sant, tyvärr! Mitt barn är borta.

Hvad öfrigt är utaf mitt usla lif
Blir idel bitterhet. — Nå säg, Rodrigo,
Hvar såg du henne? — Ack, du arma flicka! —
Hos moren, sad' du? — Hvem vill vara far? —
Vet du att det var hon? Ack, oerhördt
Du mig bedrar! — Hvad sad' hon? — Flera facklor!
Väck hela släkten! — Månn' de äro gifta?
Rodr. Det tror jag visst de äro.
Brab. Milda himmel! —
Hur slapp hon ut? — Hvad falskhet uti blodet! —
I fäder, tron ej edra döttrar mer
På grund af hvad I sen dem göra! — Finns det
Ej någon trolldomskonst, som mäktig är
Att ungdomsoskuld dåra och förföra?
Har ni ej läst om sådant någonstädes?
Rodr. Det har jag visst, signor.
Brab. Väck upp min bror! — Ack, om ni henne fått! —
Den ena hit, den andra dit! — Säg, vet ni
Hvar jag kan gripa moren och min dotter?
Rodr. Jag tror jag kan dem hitta, om ni täckes
Bestå mig duktig vakt och följa mig.
Brab. Gå främst! Vid hvarje hus jag ropa vill;
Befalla kan jag också. Skaffa vapen,
Och hämta hit från vakten en patrull. —
Gå då, Rodrigo; jag er möda lönar. *(De gå)*

SCEN II. — *En annan gata.*

(Othello, Jago och svit uppträda)

Jag. Fastän jag många mänskor dräpt i krig,
Så är det mig likväl en samvetssak
Att icke mörda folk. Jag borde vara
En smula mera elak understundom.
Väl tjugo gånger har jag tänkt uppå
Att pipa honom smått så här i sidan.
Oth. Det kan du låta bli.
Jag. Men han kom fram
Med så gemena skällsord, prat och ovett
Emot ers nåd,

Att knappt min smula fromhet räckte till
Att hålla mig i styr. Men säg mig, herre
Ni är väl riktigt gift? Ty, lita på
Att vår *magnifico* är mycket älskad
Och har uti sitt kall en röst så verksam
Och stark som furstens; han er skiljer å.
Ålägger er åtminstone den näpst,
Som han, med all sin makt, igenom lager
Framtvinga kan.

Oth. Han må sitt värsta göra.
De tjänster, som jag har bevisat staten,
Hans klagan tysta ned. Än vet man ej —
Hvad jag, när jag har sport att skryt ger heder.
Förkunna skall — att jag lifsandan fått
Af kungligt blod; och mina bragder kunna
Med hatten på en lycka så förnäm,
Som den jag nått, tilltala. Jago, vet,
Om jag ej älskade min Desdemona,
Jag ville ej mitt fria ungkarlslif
I band och bojor se för alla skatter
I hafvets djup. — Hvad är det där för ljus?

(Cassio och några officerare komma med facklor)

Jag. Det är den vreda fadern och hans vänner; —
Gå undan, herre.

Oth. Nej, han bör mig finna.
Min rang, min goda sak, mitt fasta mod
Sig gärna kunna visa. Är det de?

Jag. Vid Janus, nej!

Oth. Det är hans höghets tjänstfolk och min löjtnant. —
Må nattens goda makter hägna er!
Hvad nytt, god' vänner?

Cass. Hertigen er hälsar
Och fordrar att ni snabbt, ja blixtsnabbt, kommer
I detta nu.

Oth. Hvad är på färde, tror ni?

Cass. Något från Cypern, om jag gissar rätt.
Det tyckes vara hett och brådtom; flottan
Har sändt ett dussin ilbud ut i natt,

Det ena hack i häl uppå det andra.
Fler' senatorer äro redan uppe
Och hos hans höghet. Hett ni efterfrågas
Och, då ni ej fanns hemma, har senaten
Åt tre särskilda håll sändt skaror ut
Att söka er.

Oth. Väl, att ni fann mig här.
Jag vill i detta hus ett ord blott säga
Och kommer strax. *(Går)*

Cass. Hvad gör han här, månntro?

Jag. Hå,
Han har i natt en landtgaleja äntrat;
Får han behålla den, så är han bärgad.

Cass. Jag ej förstår er.

Jag. Han är gift.

Cass. Med hvem?

(Othello kommer tillbaka)

Jag. Åh jo, med — kom, herr general, vi gå.

Oth. På ögonblicket.

Cass. Se där en annan skara som er söker.

(Brabantio och Rodrigo komma med vakt)

Jag. Det är Brabantio; var försiktig, herre;
Han ondt i sinnet har.

Oth. Hollah! Stå still!

Rodr. Det moren är, signor.

Brab. Ned med den tjufven!

(De draga svärden)

Jag. Ha ni, Rodrigo! Kom, jag slåss med er.

Oth. Göm blanka svärden; daggen rostar ned dem. —
Signor, er ålderdom ger mer respekt
Än edra vapen.

Brab. Du falska tjuf, hvar har du gömt min dotter?
Fördömda skurk, du har förtrollat henne!
Må sundt förnuft afgöra huruvida —
Så framt hon ej af trolldom fjättrad vore —
En mö — så ung, så fager och så lycklig,
Så litet giftaslysten, att hon skyddo
Venedigs ståtligt prydda ädlingar —

Väl skulle — för att bli till spott och spe —
Ha rymt från hus och hem till sådant odjurs
Kolsvarta barm, som väcker skräck, ej kärlek!
Må världen döma om det ej är solklart
Att du på henne satans konster användt,
Förfört den unga mön med gift och droger
Som reta blodet. Det skall undersökas.
Högst trolig och påtaglig saken är;
Och därför tar jag fatt och häktar dig
Som folkförförare och idkare
Af otillåtna och förbjudna konster. —
Lägg hand på honom; om han motstånd gör,
Så tukta honom spak.

Oth. Tillbaka där,
I, som mig viljen hjälpa, och I andra!
Hör fäktning till min roll, så kan jag den
Förutan någon hjälp utaf sufflören.
Hvart vill ni jag skall gå?

Brab. I fängelse,
Tills lag och rätt på vederbörlig tid
Till svars dig kalla.

Oth. Tänk om nu jag lyder!
Hur skall vår hertig väl bli nöjd därmed,
Han, hvars budbärare stå tätt bredvid mig
För att i angelägna statens är'nden
Till honom föra mig?

Rättstjänaren. Så är det, herre.
Nu sitter hertigen uti senaten,
Och säkert är ers nåd ock kallad dit.

Brab. Hvad? Sitter hertigen uti senaten?
Nu, midt i natten? — För då moren dit.
Min sak är intet lappri. Fursten själf
Och mina ämbetsbröder känna nog
Min oförrätt, som om den vore deras.
Om vi ej slika brott för rätta kalla,
Snart hedningar och slafvar oss befalla. *(De gå)*

Scen III. — *En sal i hertigens slott.*

(Hertigen och senatorerna sitta ikring ett bord)

Hert. I dessa budskap felas sammanhang,
Och sådant gör dem mindre troliga.
1 Sen. Åh ja, de hänga icke rätt ihop;
Mitt bref omtalar hundrasju galerer.
Hert. Och mitt etthundrafyrti'.
2 Sen. Mitt tvåhundra.
Men fastän summan ej slår riktigt in —
Det gör den sällan, när en blott förmodan
Gör öfverslag — så nämna likväl alla
En turkisk flotta seglande mot Cypern.
Hert. Ja, möjligt är det, om man rätt betänker;
Jag söfver mig ej så i säkerhet,
Att jag ej tror på själfva hufvudsaken
Och räds för den.
En matros. *(Utanför)* Hollah, hollah, hollah!

(En officer kommer in med matrosen)

Off. Ett bud från flottan!
Hert. Nå, hvad är på färde?
Matr. Det Rhodus är som turkens anfall gäller;
Det bjöd herr Angelo mig här förkunna
Inför senaten.
Hert. Nå, hvad säger ni
Om denna ändring?
1 Sen. Ej det håller profvet
Uppå förnuftets våg; det är en fint
Att oss förvilla med. Då vi betänke
Hur viktig Cypern är för turkarne
Och sen besinna att ej Cypern blott
För turken gäller vida mer än Rhodus,
Men ock är mycket lättare att taga,
Enär den ej så krigiskt rustad står,
Men helt och hållet saknar det beskärm,
Som Rhodus har — om detta rätt betänks,
Så får man turken ej så dårlig anse,
Att han det bästa skulle gripa sist,

Försummande en lätt förvärfvad vinst
För väckandet af gagnlös kamp och fara.

Hert. Ja, det är klart, att ej det gäller Rhodus.

Off. Här kommer än ett bud.

(En budbärare kommer)

Budb. Högvise herrar, ottomanerna,
Som styrde rakt på Rhodus, hafva där
Sin flotta med en annan införlifvat.

1 Sen. Det trodde jag; hur stark kan den då vara?

Budb. Visst tretti segel; och nu vända de
Tillbaks igen och visa oförtäckt
Att planen gäller Cypern. Herr Montano,
Er tappre, trogne tjänare er sänder
Tillika med sin hälsning detta budskap
Och ber er lita på att det är visst.

Hert. Då är det säkert, att det gäller Cypern. —
Marcus Lucchese, är han ej i staden?

1 Sen. Han är i Florens nu.

Hert. Skrif strax till honom;
Säg att han blixtsnabbt komma skall. Fort, skynda!

1 Sen. Här är Brabantio och den tappre moren.

(Brabantio, Othello, Jago, Rodrigo och rättstjänare komma)

Hert. Tappre Othello,
Vi måste genast skicka dig i fält
Mot allas fiende, mot ottomanen. — *(Till Brabantio)*
Jag såg er ej; välkommen, ädle herre!
Vi ha i natt ert råd och bistånd saknat.

Brab. Jag också ert. Förlåt mig, nådig herre!
Ej ämbetsplikt, ej heller bud om brådska
Mig ryckt ur sängen; icke statens våda
Mig griper nu; det är min egen sorg.
Som lik en störtflod så mig öfversvallar,
Att den uppslukar alla andra smärtor,
Men blir sig lik ändå.

Hert. Hvad är på färde?

Brab. Min dotter! O, min dotter!

1 Sen. Död?

Brab. För mig.

Hon är förförd, frånstulen mig, fördärfvad
Af trolldomskonster och kvacksalfvardrycker,
Ty ej naturen så besatt kan villas,
När blind och lam och slö den icke är.
Så framt ej trolldom vore med i spelet.

Hert. Eho det vara må, som så förrädiskt
Er dotter lockat har från henne själf
Och ifrån er — själf skall ni här få läsa
I lagens blodiga bok och tolka den
Så strängt ni vill, om ock min egen son
För rätta stode.

Brab. Ödmjukt jag er tackar. —
Här står min man; den moren här, som nu
Tycks vara särskildt kallad hit af er
I statens värf.

Alla. Det gör oss hjärtligt ondt.

Hert. (Till Othello) Hvad svar har ni att ge på klagomålet?

Brab. Ej annat än att så förhåller sig.

Oth. Stormäktiga och vördnadsvärda herrar,
I ädle gynnare, af pröfvad ynnest!
Att jag den gamla mannens dotter tagit,
Är visst och sant; sant att jag äktat henne,
Och själfva brottets hufvudsumma är
Så stor, ej större. Rå jag är i tal
Och föga rik på fridens lena ord;
Ty från den tid min arm fick sju års märg
Tills nu — på tio månar när, vid pass —
Har den sitt bästa gjort på tältad mark.
Ej stort jag mig förstår på vida världen,
Om ej då frågan är om kamp och strid
Och därför skall ej stort min sak jag smycka
I talan för mig själf. Tillåten mig,
Så skall jag dock osminkadt er berätta
Min kärleks lefnadslopp: hvad gift, hvad konster,
Hvad mäktig trolldom och besvärjelse —
Ty sådant är jag ju anklagad för —
Jag vann hans dotter med.

Brab. En sedig flicka,
Så mild och lugn, att hvarje hennes önskan
Blygts för sig själf! Och hon — till trots af allt,
Natur och ungdom, fosterland och rykte.
Bli kär i den, som ej hon tordes se på!
Ett skröpligt och ett lamt förstånd har den,
Som tror att dygden så kan sig förvilla
Ifrån naturens väg; det är ej möjligt,
Om ej man letar fram orsakerna
Ur satans konster. Än en gång jag påstår,
Att han med drycker, som upphetsa blodet,
Och andra enkom gjorda trolldomsmedel
På henne verkat har.
Hert. Påståenden bevisa ingenting,
När intet säkrare och bättre vittne
Än denna stackars svaga sannolikhet,
Så blott och bar, kan dragas fram mot honom.
1 Sen. Othello, tala!
Har du på våldsam, otillåten väg
Betvingat och förgiftat flickans hjärta,
Säg, eller vann du det med höfviskt anbud
Och stilla bön, som leder själ till själ?
Oth. Jag ber, sänd bud till "Skytten" efter henne,
Låt henne för sin far om mig få tala.
Spörjs det af hennes tal att falsk jag varit,
Så må den tjänst och tillit, ni mig skänkt,
Ej blott fråntagas mig, men också dödsdom
Drabba mig själf!
Hert. För Desdemona hit. *(Några af sviten gå)*
Oth. Följ med dem, fänrik; du vet stället bäst.
(Jago går)
Tilldess hon kommer, skall jag lika troget
Som jag för himlen biktar mina synder
För edra öron redligt uppenbara
Hur jag den sköna frökens kärlek fått,
Och hon fått min.
Hert. Förtälj oss det, Othello.
Oth. Hennes far

Höll af mig, bjöd mig ofta hem till sig
Och sporde mig om mina lefnadsöden
Från år till år; belägringar bataljer
Och andra äfventyr.
Jag gick igenom allt från gosseåren
Intill den stund, då han mig bad berätta.
Då talte jag om svåra olycksfall,
Om grymma faror så till sjös som lands;
Hur på ett hår jag undgick död i striden,
Tillfångatogs af stolta fiender
Och såldes såsom slaf; hur jag blef fri
Och redde mig på mina vandringar,
Hvarvid jag fick anledning till att orda
Om djupa grottor, ofruktbara öknar,
Tvärbranta klippor, fjäll, som himlen nå;
Om kannibaler, ätande hvarandra,
Antropofager och folk, hvars hufvu'n växte
Inunder deras skuldror. Höra på,
Det ville Desdemona mycket gärna,
Men sysslor drogo henne ständigt bort;
Och alltid, sen hon skött i hast dem undan,
Kom hon igen och med ett hungrigt öra
Uppfångade mitt tal. Det märkte jag,
Tog läglig tid i akt och fann ett sätt
Att få från hennes mun en hjärtlig bön
Om skildring af min hela pilgrimsfärd,
Af hvilken hon blott strödda stycken hört,
Men ej omständligt. Som hon bad, jag gjorde;
Och ofta lockade jag fram en tår,
När talet föll på något olycksöde,
Jag lidit i min ungdom. När jag slutat,
Gaf hon till lön åt mig en värld af suckar
Och sad': "Ack, underbart, högst underbart!
Hvad det var synd om er, hvad det var synd!"
Hon önskade att aldrig hon det hört,
Men önskade likväl att himlen hade
Till sådan hjälte skapat äfven henne.
Hon tackade och bad att, om jag hade

En vän, som henne älskade, jag då
Blott skulle lära honom så berätta;
Då fick han ja. Jag följde denna vink
Och friade. För mina olycksöden
Blef jag af henne älskad; hon af mig,
För det att hon så varmt tog del i dem.
Det är den enda trolldom som jag öfvat;
Här kommer hon och må nu vittna själf.

(Desdemona och Jago uppträda)

Hert. Den sagan vore väl i stånd att vinna
Min dotter ock. — Min vän Brabantio,
Svälj nu så godt ni kan den här förtreten;
Man slåss ju hällre med en bruten klinga,
Än blotta handen.

Brab. Hör nu henne själf;
Erkänner hon att hon till hälften friat,
Ve öfver mig, om jag med bittert klander
Nu skymfar honom! — Kom nu hit, min fröken:
Hvem här i denna hedervärda samling
Bör du väl lyda mest?

Desd. Min ädla far,
Jag märker att min lydnad här är delad;
Jag er att tacka har för lif och bildning,
Och både lif och bildning lära mig
Att vörda er. Ni är min lydnads herre,
Ty jag är dotter. Men här står min man;
Så mycken lydnad som min mor er viste,
Då hon er föredrog framför sin far,
Så mycken påstår jag mig kunna ägna
Åt moren här, som är min man och herre.

Brab. Gud vare med dig då! Jag har talt ut. —
Täcks nu ers höghet gå till statsbestyren —
Om jag dock hellre tagit upp ett barn,
Än aflat ett! — Kom närmare, du mor! —
Här ger jag dig af allt mitt hjärta det,
Som jag af allt mitt hjärta dig förnekte,
Om du ej allaredan hade det. —
Och du, juvel, — det fröjdar mig i själen

Att du är enda barnet, ty din flykt
Mig gjorde visst tyrannisk mot de andra;
Jag lade dem i järn. — Jag har talt ut.
Hert. Låt mig nu tala som om själf ni talte
Och lägga fram ett domslut, som skall hjälpa,
Liksom en stege, dessa älskande
Upp i er gunst.
När bot ej finns, är det ej värdt att sörja;
Det värsta har ju skett, kan mer ej börja.
Att jämra öfver ondt, som är förbi,
Är att ånyo störta sig däri.
Kan man ej olycksödets armar stäcka,
Bör man med tålamod dess kränkning gäcka.
Den stjäl af tjufven, som åt tjufven ler,
Men den bestjäl sig själf, som sörjer mer.
Brab. Låt turken då ett tag i Cypern fatta:
Han tar det ej, så länge vi kan skratta.
Den bär ditt domslut lätt, som ensamt bär
Den tröst och maning, som där nedlagd är;
Men den får dras med domen och med sorgen,
Som skall hos tålamodet tigga borgen.
Tvetydiga ä' slika ordspråk alla,
De duga än till socker, än till galla.
Men ord är ord. Säg mig, hvar står det skrifvit,
Att hjärtats sår af örat heladt blifvit? —
Var nu så god och gå till statsbestyren, det ber jag ödmjukast om.

Hert. Turken seglar väldigt utrustad mot Cypern. Othello, ni känner bäst hur starkt ön är befästad; och fastän vi där hafva en ståthållare, som är synnerligen utmärkt för sin duglighet, så sätter dock den allmänna rösten, som är händelsernas enväldiga härskarinna, en större tillit till er Ni måste därföre hålla till godo med att förmörka glansen af er nya lycksalighet med att åtaga er detta vilda och stormiga värf.

Oth. Tyrannen vana, vördnadsvärda herrar,
Han gjort den vilda stridens bädd af stål
För mig så mjuk som svandun. Jag bekänner —

Det är min muntra trefnad och natur
Att slita ondt; och jag åtager mig
Det ottomanska kriget utan tvekan.
Nu böjer jag mig ödmjukt för senaten
Och kräfver lämplig omsorg för min hustru,
Tillbörligt hägn och understöd för henne
Med den bekvämlighet och tjänarskara,
Som höfves hennes stånd.

Hert. Om ni behagar —
Hos hennes far.

Brab. Jag vill ej ha det så.

Oth. Ej heller jag.

Desd. Ej heller jag. Hos honom
Jag vill ej bo; min far det skulle plåga
Att se mig ständigt. — Nådigaste hertig,
Böj nu till mina ord ett nådigt öra
Och låt mig i er röst ett fribref finna,
Som hjälper mig i min enfaldighet.

Hert. Hvad vill ni, Desdemona? Säg!

Desd. Att jag
Höll moren kär för att med honom lefva,
Det må min plötsligt komna olycksstorm
Basuna ut. Mitt hjärta kufvadt blef
Utaf min man just sådan som han är.
Jag såg Othellos anlet i hans själ,
Och åt hans ära, åt hans hjältemod
Jag offrade mitt hjärta och min lycka.
Om jag, en fridens kålmask, lämnas hemma
Och han i örlig går, beröfvas mig
Min kärleks ljufva rätt och jag får lida
En olycksalig mellantids besvär
Då han är borta. Låt mig följa honom!

Oth. Beviljen henne det! Låt henne få
Sin vilja fram.
Det vete Gud, att ej jag ber därom
För att min lystnads gom förnöja eller
Villfara blodets glöd, de unga lustar,
Med brudgumsfröjd, som nu ej lefva får:

Jag går blott hennes önskan mildt till mötes.
Förbjude himlen att ni skulle tro
Att jag ert stora värf försumma skulle
För det att hon är med! Nej, döfvar Amors
Flärdvingade bestyr med vällustdomning
Mitt ögas skärpa, mina senors kraft,
Så att min njutning gör min syssla men –
Då må min hjälm begagnad bli till kokkärl
Och alla låga, nesliga förtal
Emot mitt namn i härnad draga ut.

Hert. Nu må ni själf på egen hand bestämma
Om hon skall stanna hemma eller resa;
Men saken ropar "fort!" och skyndsamhet
Bör svaret bli. I natt ni måste resa.

Desd. I natt, min prins?

Hert. I natt.

Oth. Det gör jag gärna.

Hert. *(Till senatorerna)* I morgon klockan nio här vi mötas. –
Othello, lämna kvar en officer,
Som kan till er vår fullmakt föra fram
Och annat mer, som för ert ämbete
Och tjänståligganden kan nödigt vara.

Oth. Min fänrik, om ers höghet så behagar,
Han är en hederlig, påtitlig karl:
Jag anförtror uti hans vård min hustru
Och allt för öfrigt, som ers höghet nådigst
Täcks skicka efter mig.

Hert. Så må det bli. –
God natt åt allesamman! – *(Till Brabantio)*
Ädle herre,
Om dygden ock sin egen fägring bär,
Mer skön än ful er nya svärson är.

1 Sen. Hell, tappre mor! Var öm mot Desdemona.

Brab. Mor, akta henne väl; se opp! Tro mig:
Sin far hon narrat; hon kan narra dig.

(Hertigen och senatorerna gå)

Oth. Mitt lif för hennes trohet! – Bästa Jago,

Jag anförtror åt dig min Desdemona:
Låt henne af din hustru sällskap få
Och för dem till mig sen så fort du kan. —
Kom, Desdemona; blott en timmas tid
Till husliga bestyr och kärligt samtal
Mig öfrig är. Vi måste lyda tiden.

(Othello och Desdemona gå)

Rodr. Jago, —

Jag. Hvad vill du, ädla hjärta?

Rodr. Hvad tror du jag tänker göra nu?

Jag. Hå, gå till sängs och sofva.

Rogr. Jag tänker gå och dränka mig genast.

Jag. Gör du det, så skall jag minsann aldrig hålla af dig mer. Du din fjolliga kavaljer!

Rodr. Det är fjolligt att lefva, då lifvet är oss en plåga, och vi hafva recept på att dö, när döden är vår läkare.

Jag. Ack, så eländigt! Jag har beskådat världen i fyra gånger sju år, men allt sedan jag kunde göra skilnad emellan en välgärning och en oförrätt har jag aldrig råkat någon, som förstod sig på att älska sig själf. Förr än jag ville gå och dränka mig af kärlek till en kalkonhöna, förr ville jag byta bort min människoskepnad mot en babians.

Rodr. Hvad skall jag göra? Jag bekänner att det är en skam att vara så där kär, men det står icke i dygdens makt att hjälpa den saken.

Jag. Dygdens! Sliddersladder! Det står i vår egen makt att vara si eller så. Vår kropp är en trädgård, och vår vilja är trädgårdsmästaren. Antingen vi nu vilja plantera dit nässlor eller så laktuk, odla isop eller rota ut timjan, begagna en sorts utsäde eller cirkulera med flera, låta den ligga i träde eller hålla den i god rykt: — förmågan, ser du, och rättesnöret för allt det där ligger i vår vilja. Om icke vår lifs våg hade en skål full med förnuft, som uppvägde den andra, som är full med sinnlighet, så skulle vårt blod och vårt skröpliga natur förleda oss till de bakvändaste resultat. Men vi hafva förnuft för att afkyla våra rasvilla lidelser, våra köttsliga lustar, våra tygellösa

begärelser; och af dem tror jag att det, som ni kallar kärlek, är en stickling, en afläggare.

Rodr. Omöjligt!

Jag. Det är bara en lystnad i blodet, ett tillstädjande af åtrån. Se så, var karl! Gå och dränka dig? Man dränker katter och blinda hundvalpar. Jag har förklarat mig för att vara din vän, och jag bekänner mig vara fastbunden vid dina förtjänster med de segaste och duktigaste kabeltåg. Aldrig har jag kunnat bistå dig så som just nu. Lägg mynt i pungen och gå med i det här fälttåget; förställ ditt ansikte med ett falskt skägg; lägg mynt i pungen, säger jag. Det är omöjligt, att Desdemona på längden kan älska moren, — lägg mynt i pungen; — icke heller han henne. Det var så häftigt i början, och du skall få se att det också tar en häftig ändalykt; lägg bara mynt i pungen. De där morianerna ä' flyktiga i sina tycken; — fyll din pung med mynt; — den föda, som nu smakar honom söt som honung, skall inom kort bli besk som malört. Hon är ung, hon skall ha ombyte; när hon blifvit mätt på honom, inser hon nog hvilket tokigt val hon gjort. Hon skall ha ombyte, det skall hon; — lägg därföre mynt i pungen. Om du nödvändigt vill fara åt helvete, så gör det på ett angenämare sätt, än med att dränka dig. Skaffa ihop så mycket mynt du kan. Om icke skenhelighet och ett tomt löfte emellan en förlupen barbaresk och en knipslug venetianska äro min fiffighet och hela helvetets anhang öfvermäktiga, så skall du få henne i ditt våld; skaffa dig bara pengar, du: Dränka dig? Fy tusan! Det ligger inte alls i din väg. Tänk då hellre på att njuta och bli hängd, än dränka dig och gå miste om henne.

Rodr. Kan jag då sätta mitt hopp till dig, om jag vågar försöket?

Jag. På mig kan du lita; gå bara och skaffa dig mynt. Jag har ju ofta sagt dig, och jag upprepar det än en gång och än en gång, att jag hatar moren. Jag har därtill anledning af hjärtans grund, och du icke mindre; låt oss hämnas på honom med gemensamma krafter. Kan du sätta horn på honom, så gör du dig själf en förnöjelse och mig en ro-

lighet. Där ligger många händelser i tidens sköte, som vänta på förlossning. Se så, framåt marsch! Skaffa dig mynt. I morgon skola vi tala mer om saken. Farväl!

Rodr. Hvar råkas vi i morgon?

Jag. Hos mig.

Rodr. Jag kommer i god tid.

Jag. Det är bra; farväl! – Hör nu, Rodrigo?

Rodr. Hvad vill du?

Jag. Den där dränkningen låter vi bli; – hör du?

Rodr. Jag har nu kommit på andra tankar. Jag säljer mina gods.

Jag. Det är bra; farväl! Lägg bara tillräckligt mynt i pungen. *(Rodrigo går)*

Så gör jag jämt min narr till min kassör;
Ohelga skulle jag min vunna klokskap,
Om jag förspillde tid på sådant nöt
Och icke gjorde puts och vinst därjämte.
Jag hatar moren; och det skvallras om
Att i min äkta bädd han gjort mig intrång;
Jag vet ej om det sanning är, men skall
På pur misstanke handla så likväl,
Som om det vore visst. Han håller af mig:
Så mycket bättre skall min plan då lyckas.
En vacker karl är Cassio – låt mig se!
Hans tjänst mig knipa och min hämd fullborda –
Ett dubbelt skurkstreck! Tyst, låt mig nu se: –
Jag hviskar någon gång i morens öra,
Att Cassio är förtrolig med hans hustru –
Han smidig är och enkom danad just
Att misstänkt bli – skapt att förföra kvinnor.
Othello är en rättfram, öppen karl,
Som kallar ärlig den, som synes så,
Och låter leda sig så lätt vid näsan
Som någon åsna.
Min plan är kläckt! Ur afgrunds mörka sköte
Går detta foster dagens ljus till möte. *(Går)*

ANDRA AKTEN.

Scen I. — *En sjöstad på Cypern. Hamnen.*

(Montano och två ädlingar uppträda)

Mont. Nå, syns från udden någonting på hafvet?
1 Ädl. Nej, ingenting; sjön vräker högt i dag.
Jag kan ej mellan himmelen och hafvet
Upptäcka någon seglare.
Mont. Mig tyckes
Att stormen ropat gällt till lands; så hårdt
Har stormen aldrig skakat våra tinnar.
Om den har så huserat uppå hafvet,
Hvad ekskrof kan väl hålla sina fogar
Då hela berg nedsmälta öfver dem?
Hvad tror ni vi få spörja?
2 Ädl. Utan tvifvel,
Att ottomanska flottan skingrad är.
Ty ställ er blott på skumbetäckta stranden, —
Den vreda böljan tyckes piska molnen;
Den stormuppvräkta sjön med väldig svallvåg
Tycks spruta vatten äfver karlavagnen
Och släcka ut den fasta polens stjärnvakt.
Jag aldrig maken till tumult har sett
På vredgadt haf.
Mont. Om icke turkens flotta
Nått säkert skygd och hamn, så har den sjunkit;
Den kan omöjligt härda ut med sådant.

(En tredje ädling uppträder)

3 Ädl. Nytt, gode herrar! Nu är kriget slut;
Orkanen har så pryglat turkarne,
Att deras planer hafva blifvit halta.
Ett ståtligt skepp ifrån Venedig har
Sett större delen utaf deras flotta
Ett rysligt skeppsbrott lida.
Mont. Är det sant?
3 Ädl. Fartyget har i hamnen lupit in;
En Mikael Cassio från Verona,
Den tappre morens löjtnant, är i land;

Men moren själf är än till sjös och kommer
Som högsta styresman till Cypern hit.

Mont. Det fägnar mig; en värdig guvernör!

3 Ädl. Men Cassio — hur tröstrikt än han talar
Om turkens skeppsbrott — ser dock sorgsen ut
Och ber för moren, ty de skildes åt
Af svår och våldsam storm.

Mont. Gud skydde honom!
Jag honom tjänat har; han för befäl
Som äkta krigsman. Låt oss gå till stranden
För att bese det nyss anlända skeppet
Samt stirra efter moren ända dit,
Där himlens azurhvalf och hafvets yta
I ett försmälta.

3 Ädl. Låt oss göra det,
Ty hvarje ögonblick en väntan är
På skepp, som kunna landa.

(Cassio uppträder)

Cass. Jag er tackar,
I tappre män på denna krigarö,
Som älsken moren så. O, måtte himlen
Mot elementerna beskydda honom!
Vi skildes åt uppå ett stormigt haf.

Mont. Hans fartyg är väl godt?

Cass. Hans skepp är duktigt timradt, och hans styrman
En mycket kunnig och bepröfvad karl;
Och därför kan mitt hopp, af öfverspänning
Ej dödssjukt än, tillfriskning djärft förbida.

Röster utanf. Ett skepp, ett skepp, ett skepp!

Cass. Hvad är det där för buller?

1 Ädl. Tom är staden;
Längs utåt stranden stå i långa rader
Folkhopar tätt och ropa högt: "ett skepp!"

Cass. Mitt hopp inbillar sig, att det är moren.

(Kanonskott)

2 Ädl. De salutera höfligt; vänner är det
Åtminstone.

Cass. Jag ber er, bästa herre,
Gå, skaffa oss besked om hvem som kommit,
2 Ädl. Skall ske. *(Går)*
Mont. Är generalen gift, min bästa löjtnant?
Cass. Högst lyckligt. Han har vunnit sig en mö,
Som täflar med allt rykte, all beskrifning,
Går vidt utöfver lärda pennors smicker
Och är med sina dygders härlighet
I skapelsen en krona. — Nå, hvem kom?

(Ädlingen kommer tillbaka)

2 Ädl. Othellos fänrik; Jago heter han.
Cass. Hans resa har gått mycket fort och lyckligt.
Ovädret, störtsjön och den vilda stormen,
Blindskären och sandreflarna, som ligga
Och lura på de stackars kölarna,
Bortlade — skönhetssinne tycks de ha —
Sin mordiska natur och släppte fram
Den fromma Desdemona.
Mont. Hvem är det?
Cass. Hon, som jag talte om, vår höfdings höfding,
Hit beledsagad af den tappre Jago,
Hvars ankomst ilat framom vår förhoppning
En veckas tid. — O Zeus, beskydda moren
Och fyll hans segel med din allmaktsande,
Så att han snart må denna hamn välsigna,
Sig kasta flämtande i kärleks armar,
Uppelda om igen vårt mod, som slocknat,
Och bringa hela Cypern tröst! — O se,

(Desdemona, Jago, Rodrigo och Emilia, uppträda)

Se, skeppets rikedom har gått i land! —
I män af Cypern, böjen knä för henne:
Hell dig, signora! Måste himlens nåd
På alla sidor och från alla håll
Omgärda dig!
Desd. Haf tack, ni tappre Cassio!
Hvad nytt kan ni förtälja om min man!
Cass. Han är ej anländ än; så vidt jag vet,
Är han vid hälsan dock och kommer snart.

Desd. Men, jag är rädd — hur skildes ni från honom?
Cass. Den stora striden mellan haf och moln
Oss skilde från hvarann'. — Men tyst, ett skepp!
Röster utanf. Ett skepp, ett skepp! *(Kanonskott)*
2 Ädl. Det är väl också vänner; citadellet
De salutera.
Cass. Gå, hör efter nytt. *(Ädlingen går*
Välkommen, fänrik; bästa fru, välkommen!
Förtörnas ej däröfver, gode Jago,
Att jag går rakt på saken. I min hembygd
Jag lärt mig sådan dristig artighet. *(Kysser Emilia)*
Jag. Får ni af hennes läppar lika mycket
Som af sin tunga hon består åt mig,
Så har ni nog.
Desd. Hon talar knappt, den stackarn!
Jag. Åh jo, för mycket!
Det märker jag, när jag har lust att sofva;
I sällskap med ers nåd, det tror jag nog,
Nedsmyger hon sin tunga i sitt hjärta
Och grälar blott i tankarna.
Em. Du har
Ej skäl att säga det.
Jag. Nej, hör man på!
Som bilder ä' ni alltid utom hus,
Pratbjällror hemma, björnar i ert kök;
Har ni gjort orätt, ä' ni alltid helgon,
Har någon er förtretat, ä' ni djäflar;
Ert hushåll är en lek, er säng ett hushåll.
Desd. Fy skam, baktalare!
Jag. Är det ej sant, så vill jag vara turk; —
Jag känner nog hur kvinnorna de pyssla;
De stiga upp till lek och gå i säng till syssla.
Em. Mitt loftal får du icke skrifva.
Jag. Nej;
Ser helst jag slipper!
Desd. Nå, hvad skulle du
Om mig väl skrifva, om det gällde loftal?

Jag. Ack, ädla fru, förmå mig ej därtill;
Jag är ett intet, om jag ej får häckla.

Desd. Se så, försök! — Gick någon af till hamnen?

Jag. Ja, ädla fru.

Desd. *(Afsides)*
Jag är ej glad; men jag vill visa mig
Helt annan än jag verkligen är. —
Nå väl, hur går det med ditt loftal?

Jag. Jag håller på; men ack, ifrån mitt hufvud
Min dikt går lös som fågellim från fris;
Den rycker hjärnan hel och hållen med sig.
Dock har min sångmö värkar, och så här
Blir hon förlöst:
Om hon är klok och hvithyllt, hvem kan väl henne klandra,
Om vettet är för henne själf och fägringen för andra?

Desd. Fint sagdt! Men om hon mörklagd är och klok?

Jag. Om hon är mörk och svart och har förstånd därtill,
Så skaffar hon sig nog till hjälp en hvit, ifall hon vill.

Desd. Allt värre och värre!

Em. Men om hon är vacker och våpig?

Jag. Ett våp ej någon kvinna är, som fager kallas bör,
Ty själfva hennes våpighet till mamma henne gör.

Desd. Det där är gamla enfaldiga paradoxer, som narrar må skratta åt på ett näringsställe. Nå, hvad eländigt loftal har du åt den kvinna, som är ful och våpig?

Jag. Så ful och våpig ingen är, att ej det går på tok
För henne som för mången ann', som fager är och klok.

Desd. Ack, så oförnuftigt! — Du prisar den sämsta mest. Men hvad loftal skulle du kunna bestå en verkligen bra kvinna? En kvinna, som, i kraft af sina förtjänster, skulle hafva rättighet att utmana själfva illviljan till att afgifva ett vittnesbörd?

Jag. Den som är skön, men höflig dock och snäll,
Och talar flinkt, men utan knot och gnäll;
Är rik på mynt, men likväl aldrig prålig,
Kan få sig hvad hon vill, men dock är tålig;
Den som är vred och hämden har i hand,
Men likväl lägger på sin vrede band;

Den som ej tror sig mycken klokskap röja,
Då hon en lax bortbyter mot en löja;
Den som kan tänka, men ock tiga kan
Och ej på gatan koxar efter man:
Hon duger, ja, hon duger till försöket —

Desd. Nå, hvad duger hon till?

Jag. Att amma narrar och att stå i köket.

Desd. Ack, en sådan lam och vanmäktig slutledning! — Tag inga lärdomar af honom, Emilia, fastän han är din man. — Hvad tycker du, Cassio? Är han icke högst gudlös och lättfärdig i sitt tal?

Cass. Han talar något fritt, min fru. Han är mer soldat än lärd; värdes döma hans tal därefter.

Jag. *(Afsides)* Han fattar hennes hand; ja, det är bra gjordt! Gå på och hviska, du! I en sådan där liten spindelväf skall jag snärja en fluga så stor som Cassio. — Ja, smila så där, emot henne, ja! Jag skall blackfängsla dig i dina egna komplimenter. — Åh ja, det har du rätt i; alldeles! — Om sådana där fasoner skulle stryka dig ut ur löjtnantsgraden, så hade det varit bättre, om du icke så ofta hade kysst dina tre fingrar, med hvilka du nu igen så galant spelar kavaljer. — Mycket bra; bra kysst! Rasande vackra bockningar! — Alldeles, alldeles! — Se så, nu fingrarna till munnen igen? Jag kunde just önska dig att de vore klistirsprutor! — *(En trumpet hörs)* Moren! Jag känner igen hans trumpet.

Cass. Ja, säkert är det han.

Desd. Låt oss gå honom till mötes och taga emot honom.

Cass. Se, där kommer han.

(Othello kommer med svit)

Oth. O, du min fagra sköldmö!

Desd. Min Othello!

Oth. Det var ett under, stort som min förtjusning,
Att före mig du kom! Hvad salig fröjd!
Om sådant lugn på alla stormar följer,
Så må de blåsa, tills de väcka döden.
Må skeppet sträfva upp mot vågors berg

Högt som Olympen samt i svalget sedan
Djupt som Tartaren dyka! Hvilken lycka
Att nu få dö! Jag fruktar att min själ
Har fått sin sällhet i så rågadt mått,
Att ingen annan hugnad, denna lik,
I framtids sköt finns kvar!

Desd. Förbjude Gud
Att ej vår fröjd och kärlek skulle växa
Med våra dagars tal!

Oth. Säg amen, himmel!
Jag kan ej nog beskrifva min förtjusning,
Här stannar det: ack, fröjden är för stor!
Må denna, och må denna *(Kysser henne)*
De största missljud bli, som nånsin gå
Från våra hjärtan!

Jag. *(Afsides)* Åh, än stämmer det!
Men jag skall skrufva ned den där musiken,
Så sant jag ärlig är!

Oth. Kom med till slottet. —
Hör nu: vårt krig är slut och turken dränkt. —
Hur må de gamla vännerna på ön? —
Min vän, du blir på Cypern gärna sedd;
Mig höll man mycket af. — Ack, kära barn,
Jag talar utan sammanhang! Jag svärmar
I min lycksalighet. — Gå, bästa Jago,
Till stranden ned och hämta mina saker;
För skeppskaptenen upp till citadellet;
Han är en duktig karl, och hans förtjänster
Stor aktning kräfva. — Kom, min Desdemona;
Ännu en gång, välkommen hit till Cypern!

(Othello, Desdemona och sviten gå)

Jag. *(Till en betjänt)* Gå du genast till hamnen och vänta mig där. *(Till Rodrigo)* Kom hit. Om du är karl — ty det sägs, att till och med pultroner, då de äro kära, få sig något ädelt i sin natur, som icke är dem medfödt — så hör mig. Löjtnanten är på slottsvakt i natt; — men, först bör du veta en sak: Desdemona är riktigt kär i honom.

Rodr. I honom? Åh, det är omöjligt!

Jag. Lägg fingret — så, och låt undervisa dig. Gif bara akt på med hvilken häftighet hon blef kär i moren, endast för det att han skröt och pratade besatta lögner för henne. Tror du att hennes kärlek evigt kan underhållas med prat! Inbilla dig icke det, min förståndiga vän. Hennes ögon måste ha någon näring; och hvad nöje har hon väl af att se på fan? När blodet blifvit afkyldt med smek och lek, då tarfvas — för att återigen upptända det och gifva mättheten frisk aptit igen — ett älskvärdt yttre, sympati i ålder, seder och fägring; allt det där felas moren. När hon nu saknar dessa för sin trefnad erforderliga villkor, skall hennes finkänslighet finna sig bedragen, börja att vämjas vid moren, rata och afsky honom; själfva naturen skall leda henne därtill och förmå henne att göra ett nytt val. Antaga vi nu att det står så till, min vän, — förutsättningen är mycket påtaglig och otvungen — hvem står då så högt på denna lyckas trappsteg som Cassio gör? En mycket inställsam kanalje; samvetsgrann blott så till vida, som han påtager sig det yttre skenet af ett anständigt och hyggligt uppförande, för att så mycket lättare kunna tillfredsställa sina djupt dolda, lättfärdiga och vilda passioner. — Åh, ingen, ingen! En hal och listig kanalje, en påhittig lufver, som har ett öga, som kan efterapa, förfalska och utprångla goda tillfällen, fastän ärliga och äkta sådana aldrig erbjuda sig. En förbannad kanalje! Dessutom är den kanaljen ung och vacker och har alla de erforderliga egenskaper, som dårskap och omoget förstånd kika efter. En fördömdt genompiskad kanalje! Kvinnfolket har redan fått ögonen på honom.

Rodr. Det kan jag aldrig tro om henne; hon, som är välsignad med så många dygder!

Jag. Jo, vackert välsignad! Det vin, hon dricker, är pressadt af drufvor. Hade hon varit välsignad, så hade hon icke blifvit kär i moren. Välsignadt prat! Såg du icke hur hon stod och fingrerade i handen på honom? Märkte du icke det?

Rodr. Åh jo; men det var bara utaf höflighet.

Jag. Lösaktighet, vid denna hand! En påpekning och

dunkel prolog till skådespelet: "Lättfärdighet och orena tankar." De kommo så nära hvarann med sina läppar, att den enas andedräkt smekte den andras. Otäcka tankar, Rodrigo! När sådana förtroligheter resa förbud, så kommer herrskapet snart efter, gärningen själf, förstår du, köttslighetens fullbordan. Fy! — Men, hör du, låt mig ge dig ett godt råd; — jag har fört dig ifrån Venedig. Gå du på vakt natt; jag svarar för att du blir kommenderad dit. Cassio känner dig icke; jag skall icke vara långt ifrån dig. Hitta på något sätt att förarga Cassio, antingen med att vara för högljudd, göra narr af manskapets hållning, eller hvad som helst du kan hitta på, allt efter som tid och gynnsamma omständigheter gifva dig vid handen.

Rodr. Godt.

Jag. Han är häftig och har ett mycket oregerligt sinne; det kan nog hända, att han slår efter dig med sin ämbetsstaf; reta honom till det, du. Mer behöfs det icke för mig för att få ett litet upplopp i gång här på Cypern, och den härfvan kan icke redas på annat sätt, än att Cassio blir afsatt. Så skall du få en kortare dagsresa till dina önskningars mål genom de medel, som jag då skall få att befordra dem; och de hinder skola rödjas ur vägen, utan hvilkas öfvervinnande vi icke hade skäl att vänta någon framgång.

Rodr. Det skall jag göra, om du blott kan skaffa mig lägligt tillfälle.

Jag. Det skall jag svara för. Möt mig nu genast på citadellet; jag måste skaffa hans saker i land. Farväl!

Rodr. Adjö! *(Går)*

Jag. Att Cassio älskar henne, tror jag visst;
Hon honom? Mycket troligt och naturligt!
Othello — fastän jag ej honom lider —
Har dock ett ömt och fast och ädelt hjärta
Och blir, det djärfs jag tro, mot Desdemona
God äkta man. Jag ock är kär i henne;
Ej just af lystnad — fastän nog jag kunde
Ansvara för en så förfärlig synd —
Men af begär att hämdens hunger mätta,
Ty jag misstänker att den lystne moren

Mig inpass gjort, och tanken däruppå
Liksom ett långsamt gift mitt inre fräter;
Och intet kan och intet skall mig lugna,
Förrän vi kvittat — hustru emot hustru.
Slår detta fel, vill jag dock göra moren
Så häftigt svartsjuk, att förnuft ej mäktar
Kurera honom. För att göra det —
Om blott min usla racka från Venedig.
Den jag i kopplet har tillreds, kan stå sig —
Skall jag vår Mikael Cassio knipa vackert
Och svärta honom gräsligt ned hos moren,
Ty äfven Cassio, räds jag, har mig lurat.
Då skall mig moren tacka, älska, löna
För det jag honom gjort perfekt till åsna
Och bytt hans frid och ro i raseri. —
Min plan är dunkel än: ett bofstreck döljer
Sig djupt i dok, tills handling tanken följer. *(Går)*

SCEN II. — *En gata.*

(En härold uppträder, åtföljd af folk)

Här. Det är Othellos, vår ädle och tappre generals vilja, att, med anledning af den nyss ankomna, tillförlitliga underrättelsen om den turkiska flottans totala förolyckande, en och hvar visar sin fröjd offentligt, vare sig med dans, fyrverkeri eller andra lekar och upptåg, allt efter som man har håg och benägenhet till; ty utom denna glädjefest firas äfven i afton hans bröllop. Detta kungöres på hans befallning. Alla slottets matrum äro öppna, och i dem är fri traktering från denna stund, klockan fem, tills klockan slagit elfva. Himmelen välsigne ön Cypern och vår ädla general Othello! *(Går)*

SCEN III. — *En sal i slottet.*

(Othello, Desdemona, Cassio och svit uppträda)

Oth. Min bästa Mikael,
Se noga efter vakten denna natt.
Låt oss exempel ge på vislig måtta
Och icke släppa vårt förnuft på villspår.

Cass. Jago har redan sina order fått;
Men likväl skall jag själf med egna ögon
Ge akt på allt.

Oth. En ärlig karl är Jago.
God natt, min vän; i morgon mycket tidigt
Jag tala vill med dig. — Kom, Desdemona;
Är köpet gjordt, så må dess frukt man smaka,
Vi njuta den tillsammans, huldä maka. —
God natt! *(Othello och Desdemona gå)*

(Jago uppträder)

Cass. Välkommen, Jago. Nu skola vi på vakt.

Jag. Ej än, löjtnant; klockan är icke tio än. Generalen ville vara oss kvitt så tidigt, emedan han är så kär i sin Desdemona. Låt oss icke klandra honom för det. Det är ju själfva brudnatten, och hon är värd en Jupiters famntag.

Cass. Hon är ett utomordentligt fruntimmer.

Jag. Och eldfängd sen; det kan man lita på.

Cass. Hon är verkligen en blomstrande och tjusande varelse.

Jag. Och sådana ögon hon har! De likasom utmana till kamp, tyckes mig.

Cass. Inbjudande ögon, och likväl mycket blygsamma, tycker jag.

Jag. Och när hon talar, låter det icke som ett "i gevär!" till kärlek?

Cass. Hon är verkligen fullkomligheten själf.

Jag. Nå, lycka till brudnatten! Kom, löjtnant; jag har en butelj vin, och här utanför äro ett par af Cyperns raska gossar, som gärna skulle vilja dricka en skål för den svarta Othello.

Cass. Icke i kväll, bästa Jago; jag har en mycket klen hjärna, den tål icke vid starka drycker. Det vore bra, om välviljan kunde hitta på ett bättre sällskapsnöje.

Jag. Åh, de äro ju våra goda vänner! Ett enda glas! Jag skall dricka för er.

Cass. Jag har i kväll icke druckit mer än ett enda glas, och det var ändå försvarligt utspädt — men se hur det har verkat på mig. Det är ledsamt, att jag skall vara så

klen i den vägen, men jag vågar icke fresta mina svaga krafter med ett glas till.

Jag. Åh, kära vän, i kväll skall man hålla sig lustig. De unga herrarne önska det.

Cass. Hvar äro de?

Jag. Här utanför. Åh, ropa in dem.

Cass. Det skall jag göra, men gärna gör jag det icke. *(Går)*

Jag. Kan jag ett enda glas i honom truga
Till det, som förr i kväll han druckit har,
Skall han så full af gräl och arghet bli
Som nådig frökens mops. – Mitt våp Rodrigo,
På hvilken kärleken vändt ut och in,
Har druckit mången duktig skål i botten
För Desdemona och är nu på vakt.
Tre unga cyprier – förnäma själar,
Som äro kinkiga i hederssaker,
Och hvilkas element är storm och strid –
Har jag med stark traktering bragt i rus;
De vakta ock. Bland denna svärm af druckna
Skall jag väl narra Cassio till en gärning,
Som upprör hela ön. – De komma redan;
Om följden blott besanna vill min dröm,
Så seglar jag med både vind och ström.

(Cassio, Montano och några ädlingar uppträda)

Cass. Vid Gud, de hafva redan skaffat mig ett rus!

Mont. Ah, bara ett litet ett. Knappt en halfbutelj, så sant jag är soldat!

Jag. Vin hit! *(Sjunger,*
Gif bägarn hit, pling plang,
Gif bägarn hit, pling plang!
En karl är soldaten i dag som i går,
Och lifvet så fort som en blixt förgår;
Ty dricke soldaten, kling klang!

Cass. Det var, min själ, en förträfflig visa!

Jag. Den har jag lärt i England; och där förstår mar sig på konsten att dricka, skall ni tro. Hvarken dansken

tysken eller den tjockmagade holländaren — Gutår! — förslår emot engelsmannen där vid lag.

Cass. Är engelsmannen så snäll i att kröka på armen?

Jag. Åh, det är ingen konst för honom att dricka ikull en dansk; mycket omak behöfver han icke göra sig för att få en tysk under bordet, och en holländare får han att ge öfver, innan man hinner för andra gången fylla på flaskan.

Cass. Generalens skål!

Mont. Den är jag med om, löjtnant; jag skall icke svika.

Jag. Ack, det sköna England! —

(Sjunger)

Kung Staffan, han var en hedersman,
Blott en kronans plåt för en rock han gaf;
Sex öre för dyrt han dock plagget fann
Och sade till skräddarn: "ditt nöt, slå af."

Han var en ståtelig karl i sitt kall;
Du är blott en ringa man, var ej stolt;
Det är högfärd, som bringar ett rike på fall,
Tag därför på dig din gamla kolt.

Vin hit, säger jag!

Cass. Det var en mycket rarare visa än den förra.

Jag. Vill ni höra den än en gång?

Cass. Nej, ty jag anser den vara sin syssla ovärdig, som gör sådant där. — Som sagdt är — himmelen är öfver oss alla, och några själar är det, som ska' bli saliga, och andra själar är det, som icke ska' bli saliga.

Jag. Det är sant, bästa löjtnant.

Cass. Hvad mig beträffar, — utan att gå generalen eller någon annan förnäm herre för när — jag hoppas att bli salig.

Jag. Det gör jag också, löjtnant.

Cass. Ja men — ursäkta mig — inte före mig; löjtnanten skall bli salig först och fänriken sen. Men nog om den saken; låt oss nu gå till våra göromål. — Förlåt oss våra skulder! — God' herrar. låt oss nu sköta vår syssla. Ni ska' inte tro, god' herrar, att jag är drucken: det här är min fänrik — det här är min högra hand, och det här är

min vänstra hand; drucken är jag inte; jag kan stå tämligen bra och tala tämligen bra.

Alla. Utomordentligt bra.

Cass. Nå, det var mycket bra, det; ni ska således inte tro, att jag är drucken.

(Går)

Mont. Kom, låt oss nu på vallen sätta vakt.

Jag. Ni ser den unge mannen som gick ut, —
Han är en krigsman, värd att stå hos Cæsar
Och ge befäl; dock ser ni blott hans odygd;
Den håller med hans dygd dagjämningsstråten,
Jämt lika långa båda. Synd om karlen!
Jag fruktar att Othellos lit till honom,
Som icke alltid redig är, kan vålla
Stort ondt på ön.

Mont. Men är han ofta så?

Jag. Ett rus är städs prologen till hans sömn;
Han skulle vaka hela dygnet om,
Så framt ej vinet gungade hans vagga.

Mont. Det vore väl, om generalen finge
En vink därom; han ser det kanske ej.
Kanhända ock att morens goda hjärta
Blott märker Cassios dygder, men ser bort
Ifrån hans felsteg. Är det icke så?

(Rodrigo kommer)

Jag. Hvad nu, Rodrigo?
Följ efter löjtnanten, — fort, skynda dig!

(Rodrigo går)

Mont. Stor skada är det, att den ädla moren
Till närmsta man — en viktig plats — kan ha
En människa, som har en sådan svaghet.
Det vore en välgärning just, om någon
Till generalen ville säga detta.

Jag. Det vill ej jag, om jag fick hela Cypern.
Jag älskar Cassio, ville göra allt
För hans förbättring. — Men, hvad buller där?

(Utanför ropas: hjälp, hjälp!)

(Cassio kommer tillbaka, förföljande Rodrigo)

Cass. Du skurk! Du bof!
Mont. Hvad är på färde, löjtnant?
Cass. En sådan slyngel! Lära *mig* min tjänst?
Jag pryglar honom in i en butelj.
Rodr. Ni prygla *mig*?
Cass. Du muckar?
Mont. Bästa löjtnant,
Jag ber er, håll er stilla. *(Håller honom)*
Cass. Släpp mig lös,
Ty annars hugger jag er i planeten.
Mont. Se så, se så, ni är ju drucken.
Cass. Drucken?
(De fäkta)

Jag. *(Sakta till Rodrigo)*
Spring fort! Skrik ut i sta'n, att här är uppror. —
(Rodrigo går)
Nej, bästa löjtnant! — Ack, I gode herrar! —
Hjälp, hjälp! — Herr löjtnant! — Herr Montano! — Herre! —
God' herrar, hjälp! — Jo, det var hygglig vakt!
(Stormklockan går)
Hvad nu? Hvem ringer? *O diavolo!*
Det blir allarm i sta'n! — För Guds skull, löjtnant!
Det blir en evig skam.

(Othello kommer med svit)

Oth. Hvad är på färde?
Mont. Jag blöder! Dödligt sårad! — Han skall dö!
Oth. Håll upp, så kärt er lifvet är!
Jag. Håll, håll,
Herr löjtnant! — Herr Montano! — Gode herrar,
Har ni all rang och tjänstplikt rakt förgätit? —
Håll! Generalen talar. Blygs då! Håll!
Oth. Hvad nu? Hvad nu? Månn' vi ha blifvit turkar
Och göra mot hvarandra det som himlen
Förbjuder ottomanerna att göra?
O, blygens för ett hedniskt kif, I kristne!
Den som sig rör för att sin vrede läska
Ej aktar stort sitt lif. Han dör på fläck. —

Nedtysta klockans larm; den skrämmer ön
Upp ur sin ro. — Nå, hvad står på, god' herrar? —
Du hederlige Jago, du som står
Dödsblek af sorg, förtälj mig, hvem begynte?
Jag vid din vänskap dig besvär, säg ut!
Jag. Jag vet ej. Nyss, helt nyss, de voro vänner,
Så milda mot hvarann som brud och brudgum
När de till hvila gå. Och strax därefter —
Som om en ond planet dem galna gjort —
Svärd ut, med spetsen mot hvarandras bröst,
De börja blodig lek! Jag kan ej säga
Hur denna underliga trätan började
Och hade hellre uti ärlig strid
De benen mist, som fört mig hit till vittne.
Oth. Hur kan du så dig glömma, Mikael?
Cass. Jag ber er, tillgif mig, jag kan ej tala.
Oth. Ädle Montano, ni var städse foglig:
Er ungdoms stadga och dess allvar äro
Af världen kända, och ert namn är stort
I visa männers mun. Hvad har nu vållat,
Att så ni kläder af ert goda rykte
Och kastar bort ert ädla namn för namnet
Af fredsförstörare? — Gif svar på det!
Mont. Ädle Othello, jag är farligt sårad;
Er fänrik Jago kan er underrätta —
Jag sparar orden, jag har svårt att tala —
Om allt hvad själf jag vet. Dock vet jag ej
Att jag med handling eller ord förgått mig,
Så framt ej månhet om sig själf är syndig
Och självförsvaret en förbrytelse,
När våld angriper oss.
Oth. Vid Gud, mitt blod
Begynner nu regera mitt förnuft!
Och vreden, som förståndets klarhet svärtat,
Vill leda mig i väg. Om blott jag rör mig,
Blott lyfter armen, skall af er den bästa
I stoftet falla. Säg, hur började
Den usla trätan? Hvem var upphofsmannen?

Den som till detta brott befinnes saker —
Om ock min egen tvillingsbror han vore —
Skall stötas från mig. Hvad? Midt i en fästning,
Där hvarje bröst än bräddfullt är af skräck,
Begynna gräl och slagsmål nattetid
Och det på högvakt, som bör friden skydda! —
Vidunderligt! — Säg, Jago, hvem begynte?

Mont. Om tjänstförpliktad och partibefryndad
Du säger mindre eller mer än sanning,
Är du ej krigsman.

Jag. Tag mig ej så ömt! —
Må förr min tunga skäras ur min mun,
Än att den skulle tala ondt om Cassio!
Dock tror jag ej att rena sanningen
Skall skada honom alls. — Så gick det till:
Jag och Montano voro i ett samtal;
Då kom en karl, som högljudt skrek på hjälp,
Och efter honom Cassio med sitt svärd
I högsta hugg. Då ställde sig Montano
I Cassios väg, bad honom vara stilla.
Jag själf förföljde honom där, som skrek,
På det att ej med rop — som likväl skedde —
Han måtte skrämma staden. Han var snabb
Och undankom. Jag vände om i hast,
Enär jag hörde klingors hugg och rassel
Samt Cassio svärja, hvilket aldrig förr
Jag hört än då. När jag tillbaka kom —
Fort gick det — fann jag dem i häftigt slagsmål
Med hugg och stöt; just så som sedermera,
Då ni dem skilde åt.
Mer kan jag ej om denna sak förtälja; —
Dock, människor ju äro människor:
Den bästa kan väl någon gång förgå sig.
Om också Cassio förorättat honom —
När man är vred, kan man ju slå en vän —
Så tror jag dock helt visst att Cassio rönt
Af den, som flydde, någon väldig skymf,
Som öfvergick allt tålamod.

Oth. Jag ser,
Att du af ärlighet och vänskap, Jago,
Förmildrar saken, gör den lätt för Cassio. –
Jag håller af dig, Cassio:
Men längre får du ej min löjtnant vara.

(Desdemona kommer med svit)

Månn' ej min hustru också blifvit väckt! –

(Till Cassio)

På dig skall statueras ett exempel. –

Desd. Hvad är på färde?

Oth. Allt är nu åter bra, min ljufva vän;
Kom nu till sängs. *(Till Montano)*
För edra sår, min herre,
Skall själf jag fältskär bli. – För honom hem. –

(Montano ledes ut)

Haf vaksamt öga öfver staden, Jago,
Och stilla dem, som detta larmet skrämt. –
Kom, Desdemona; det är krigarns lif
Att väckas ur sin ljufva sömn af kif.

(Alla gå utom Jago och Cassio)

Jag. Hvad, är ni sårad, löjtnant?

Cass. Ja, obetydligt.

Jag. Åh, det förbjude Gud!

Cass. Mitt goda namn, mitt goda namn, mitt goda namn! O, jag har förlorat mitt goda namn! Jag har förlorat den odödliga delen af mig själf; endast den djuriska har jag kvar. – Mitt goda namn, Jago, mitt goda namn!

Jag. Jag trodde, så sant jag är hederlig karl, att ni hade fått er ett lekamligt sår; det hade minsann varit värre, det. Ett godt namn är bara en tom och bedräglig inbillning; vinnas kan det ofta utan att man förtjänar det, förloras kan det utan att man rår för det. Ni har icke förlorat något godt namn, så framt ni icke själf tror på förlusten. Kära vän! Nog finns det vägar att komma på god fot med generalen igen. Han bara afsatte er i hettan; det var mer politik än elakhet i det straffet; alldeles som när man, för att skrämma ett högmodigt lejon, slår sin hund,

som inte ondt gjort. Tala vackert vid honom, så blir han väl god igen.

Cass. Hellre vill jag bedja honom om att förskjuta mig, än att jag skulle svika en så god befälhafvare med en så usel, så dryckeslysten och så obetänksam officer. Vara drucken, prata som en papegoja, gräla, skoja, svärja, dundra och regera med sin egen skugga! O, du vinets osynliga ande, har du icke något namn, som man kan känna igen dig på, så låt oss kalla dig — djäfvul!

Jag. Hvem var det, som ni förföljde med värjan i handen? Hvad hade han gjort er?

Cass. Det vet jag icke.

Jag. Är det möjligt?

Cass. Jag kommer ihåg en hel hop saker, men ingenting redigt; ett gräl, men icke af hvad anledning. — O, hvarföre tager människan i sin mun en fiende, som stjäl bort dess hjärna! Ack, att man med munterhet, rustande, lustigt mod och förnöjelse skall kunna förvandla sig själf till ett kreatur!

Jag. Hå, nu är ni ju tämligen rask; hur kom ni er igen?

Cass. Jo, det behagade djäfvulen Rus att rymma fältet för djäfvulen Vrede. Den ena odygden kommer fram med den andra för att få mig att riktigt grundligt förakta mig själf.

Jag. Åh, nu är ni riktigt sträng moralist. Med afseende på tiden, stället och landets nuvarande ställning skulle jag hjärtligen önska att det här hade varit ogjordt. Men då det nu en gång är gjordt — sök att vända dig det till godo igen.

Cass. Jag beder honom om att få igen min syssla; då svarar han mig att jag är en drinkare. Om jag hade så många munnar som en hydra, skulle dock ett sådant svar täppa till dem allihop. Det ena ögonblicket vara en klok människa, det andra en narr, och det tredje ett kreatur! Ohyggligt! Hvarje glas för mycket är förbannadt, och dess innehåll en djäfvul.

Jag. Se så, se så; ett godt vin är ett beskedligt och

trefligt kräk, om man rätt umgås med det; trät inte på vinet. — Hör nu, bästa löjtnant, jag tror att ni tror att jag håller af er.

Cass. Det är jag fullt öfvertygad om. — Jag drucken!

Jag. Ni, eller hvilken annan människa som helst, kan väl få vara drucken någon gång, vet jag. Jag skall säga er hvad ni skall göra. Vår generals hustru är nu general; — det låter säga sig så till vida, som han har helgat och hängifvit sig åt skådandet, uppmärksamheten och aktgifvandet på hennes behag .och fullkomligheter. Gör er uppriktiga syndabekännelse för henne, bestorma henne med böner, hon skall hjälpa er till er syssla igen. Hon har ett så öppet, så mildt, så välvilligt, så välsignadt godt hjärtelag, att hon anser det vara en fläck på sin godhet, att icke göra mer än man beder henne om. Bed henne spjäla det här vänskapsbenbrottet emellan er och hennes man; och jag vill hålla allt hvad jag äger emot hvad som helst, att den brutna vänskapen skall växa ihop och blifva starkare än den var förut.

Cass. Ni ger mig ett godt råd.

Jag. Åtminstone dikteradt af uppriktig vänskap och ärlig välmening, det bedyrar jag.

Cass. Det är jag öfvertygad om; och tidigt i morgon bittida skall jag bedja den dygdiga Desdemona om att åtaga sig min sak. Allt mitt hopp är ute, om det sviker mig där vid lag.

Jag. Ni har rätt. God natt, löjtnant; jag måste på vakt.

Cass. God natt, hederlige Jago! *(Han går)*

Jag. Hvar är nu den, som kallar mig för skurk,
Då rådet, som jag gaf, är godt och ärligt
Och enda sannolika återvägen
Till morens gunst? Ty det är lätt att kufva
Den goda Desdemona till en förbön
I ärlig sak; som allas moder jorden
Hon gifmild är. Hon kan till hvad som helst
Sin man förmå, — ja, om det också gällde
Afsvärjande af dop och återlösning.
Så fjättrad är af kärleken hans själ,

Att hon kan styra, ställa hur hon lyster,
När hon det infall får att leka Gud
Med morens svaghet. Är jag då en skurk,
När denna gena väg jag visar Cassio
Rakt fram till lyckan? — Helvetes moral!
När djäflar ha det svartaste i sinnet,
Påtaga de sig först en himmelsk skepnad
Som jag gör nu. När den där goda token
Enträget henne ber om hjälp i nöden,
Och hon hos moren ifrigt ber för honom,
Jag gjuter detta gift i morens öra:
Att köttslig lusta vållat hennes förbön.
Ju mer hon nu för Cassio sig bemödar,
Dess mer förlorar hon af morens tillit.
Så gör jag hennes dygd så svart som beck;
Af hennes godhet binder jag det nät,
Som skall dem alla fånga. — Nå, Rodrigo?

(Rodrigo kommer)

Rodr. Jag följer med på jakten här, icke lik en hund som jagar, utan lik en hund som bara hjälper till att skälla. Mina penningar äro i det närmaste slut; jag har i natt fått ett försvarligt kok stryk, och det lär bli den enda erfarenhetsbehållningen, som bestås mig för mitt besvär; utan det ringaste pengar, men med en liten smula större förstånd, får jag vända om till Venedig igen.

Jag. Hvad den är arm, som ej har tålamod!
Hvar finns det sår, som läks i ögonblicket?
Med klokhet, ej med trolldom, verka vi,
Och klokhet fordrar tid, det vet du väl.
Går det ej bra? Visst fick du stryk, men du
Har med den smulan stryk kasserat Cassio.
Visst växer mången ört i solsken bra,
Den frukt dock mognar först, som blommar först.
Haf tålamod! — För tusan, det är morgon!
Bestyr och nöjen göra tiden kort. —
Aflägsna dig; gå hem till ditt kvarter.
Bort, säger jag; snart skall du mer få veta. —
Nå, gå din väg! *(Rodrigo går)*

Två ting än återstå!
Min hustru måste bana väg till Cassio
Hos Desdemona. Ja, det skall hon göra.
Jag skaffar mellertid Othello undan
Och — just när Cassio böjer knä för frun —
Flux in igen. Så skall man ställa till;
Var snabb likväl, och tiden ej förspill! *(Går)*

TREDJE AKTEN.

SCEN I. — *Utanför slottet.*

(Cassio uppträder med musikanter)

Cass. God herrar, spela nu — för ert besvär
Skall jag betala er — ett litet stycke
Till morgonhälsning åt vår general.

(Musik. Narren kommer)

Narr. Hvad nu, godt folk? Hafva edra instrumenter varit i Neapel, efter de tala så i näsan?

En mus. Hvad menar ni, gunstig herre?

Narr. Är det där inte blåsinstrumenter, om jag får lof att fråga?

Musikanten. Jo visst!

Narr. Det hviskas och svansas åtskilligt om sådana tingestar, det skall jag säga er.

Musikanten. Hviskas och svansas?

Narr. Ja, det finns verkligen ett slags blåsinstrumenter, kring hvilka det viskas med svans. — Men här har ni pengar, godt folk; generalen tycker så mycket om er musik, att han för allt i världen ber er att icke göra mer väsen med den.

Musikanten. Godt, herre; vi skola låta bli.

Narr. Men om ni har någon musik, som icke är gjord att höras, så spela upp igen. Ty att höra musik, som man säger, — det tycker generalen inte stort om.

Musikanten. Vi hafva ingen sådan musik.

Narr. Nå, så stoppa då pipan i säcken, ty jag skall gå min väg. Gå nu; försvinn i luften! Bort!

(Musikanterna gå)

Cass. Hör du, min hederlige vän?

Narr. Nej, jag hör icke er hederlige vän; jag hör er.

Cass. Var så god och håll inne med dina kvickheter. Där har du dig ett litet guldstycke. Om det fruntimmer, som håller generalens fru sällskap, är uppe, så säg henne att en vid namn Cassio anhåller ödmjukast om ett litet samtal med henne. Vill du göra det?

Narr. Jo, hon är på benen; om hon vill bena sig hit, så skall jag likasom framföra ärendet. *(Går)*

(Jago uppträder)

Cass. Gör det, min vän. — *(Till Jago)*
Ni kommer just till pass.

Jag. Ni har då icke gått till sängs i natt?

Cass. Nej, det var ljusa dagen då vi skildes. —
Jag har mig tagit friheten att skicka
In till er fru. Min bön till henne är,
Att hos den dygderika Desdemona
Hon ville mig förskaffa företräde.

Jag. Jag skall på stund hit skicka henne ut
Och hitta på ett sätt att skaffa moren
Åt annat håll, på det att mera fritt
Ni måtte kunna språka med hvarann. *(Går)*

Cass. Haf tack af hjärtat! — Jag har aldrig känt
En florentinare mer god och ärlig.

(Emilia kommer)

Em. God morgon, bästa löjtnant. Jag är ledsen
Åt hvad som händt er; allt kan dock bli godt.
Nu språka general'n och frun om saken;
Hon talar varmt för er. Othello svarar
Att herr Montano här är mycket ansedd
Och af en mäktig släkt; samt att han själf
Nog gjorde klokast, om han gaf er afsked.
Men han bedyrar att han älskar er
Och att han ej till förespråkare
Behöfver någon annan än er vänskap
För att, så snart han får tillfälle fatt,
Tillsätta er igen.

Cass. Dock, jag besvär er, —

Tror ni att det är möjligt och går an,
Så skaffa mig fördelen att få tala
Ett ögonblick med Desdemona ensam.
Em. Kom, följ mig in. Jag så skall ställa till,
Att ni skall få i allsköns frid och ro
Ert hjärta lätta.
Cass. Tack, min goda fru. *(De gå)*

Scen II. — *Ett rum i slottet.*

(Othello, Jago och ädlingar uppträda)

Oth. Gif detta bref åt skeppskaptenen, Jago;
Han före fram min vördnad för senaten.
Nu gör kring utanverken jag en rund;
Där kan du möta mig.
Jag. Godt, nådig herre.
Oth. Nå, fästningen — bese vi den, god' herrar?
Ädl. Ers nåd, vi följa er. *(De gå)*

Scen III. — *Utanför slottet.*

(Desdemona, Cassio och Emilia uppträda)

Desd. Var viss på, goda Cassio, att jag gör
För dig allt hvad i min förmåga står.
Em. Gör det, min fru; det går min man till hjärtat,
Som vore saken hans.
Desd. En ärlig karl! —
Hör, Cassio, tvifla ej uppå att jag
Skall göra dig och min gemål ånyo
Så goda vänner som ni varit förr.
Cass. Min goda fru
Hur det än går med Mikael Cassio,
För evigt är han dock er tjänare!
Desd. Jag tackar er. Ni håller af Othello;
Ni honom länge känt; var viss uppå
Att ej han skall er visa större köld,
Än politiken fodrar.
Cass. Men, min fru,
Den politiken kan så länge räcka.
Kan lefva på så tunna vattensoppor,

Kan sig förnya på så ringa grunder,
Att, då jag borta är och tjänsten borta,
'Herr generalen all min vänskap glömmer.
Desd. Tro icke det: Inför Emilia här
Jag borgar för din plats. Var viss uppå
Att, när jag lofvat vänskap, jag den håller
Till sista punkten. Han får ingen ro;
Spak skall han bli, han vaka skall och höra,
I sängen läxas och vid bordet skriftas.
Allt hvad han gör jag tänker sammanfläta
Med Cassios bön. Var därför lugn, min vän;
Din förebedjerska ger förr upp andan,
Än denna sak.

(Othello och Jago uppträda på något afstånd)

Em. Här kommer generalen.
Cass. Min vördnad, nådig fru! —
Desd. Hör mig till slut.
Cass. Jag kan ej nu; jag är ej rätt till mods
Och duger ej att föra egen talan.
Desd. Nå väl, gör som er bäst behagar.

(Cassio går)

Jag. Ha!
Det tycker jag ej om!
Oth. Hvad säger du?
Jag. Just ingenting. Men om — jag vet ej hvad.
Oth. Var det ej Cassio, som gick bort så hastigt?
Jag. Cassio, ers nåd? Det kan jag aldrig tro,
Att han liksom en brottsling smyger bort,
Då han er komma ser.
Oth. Jag tror likväl
Att det var han.
Desd. Nej, se min man och herre! —
Nyss stod jag här och talte med en man,
Som af din onåd djupt förkrossad är.
Oth. Hvem menar du?
Desd. Din löjtnant Cassio. Älskade gemål,
Om inför dig min kärlek något gäller,
O, så förskjut ej nu den ångerfulle!

Ty om om han ej dig är en trogen vän,
Som felat utaf svaghet, ej med afsikt,
Så vet jag ej hvad ärligt anlet är.
Ack, kalla honom åter!

Oth. Gick han nyss?

Desd. Ack ja, och så förkrossad,
Att hälften af hans sorg jag måste taga
Och hjälpa honom lida. — Älskade,
Tillbakakalla honom!

Oth. Icke nu,
Min Desdemona; men en annan gång.

Desd. Det blir väl snart?

Oth. Så snart som möjligt, efter du så vill.

Desd. I kväll vid måltidstimman?

Oth. Ej i kväll.

Desd. I morgon middag då?

Oth. Jag spisar borta
Med officerarne på citadellet.

Desd. I morgon afton eller tisdagsmorgon?
Om tisdagsmiddag eller onsdagsmorgon?
Nämn tiden blott; låt den ej öfverskrida
Tre dagars rymd. Han är så ångerfull!
Hans brott är, efter vanliga begrepp, —
Fastän det sägs, att krigstukt lämpas bör
Uppå den bästa — knappt ett fel som kräfver
En enskild skrapa. Säg, när får han komma?
Othello, svara! O, jag undrar hvad
Du kunde fordra, som jag skulle vägra
Och stå och tveka vid! Hvad? Mikael Cassio,
Som friade för dig och mången gång,
Då jag var ond på dig, tog ditt parti —
Skall så det kosta på att dig försona
Med honom? Tro mig, mycket kunde jag —

Oth. Jag ber dig, håll! Han komme när han vill;
Jag nekar dig ej något.

Desd. Detta är
Ej någon bön; en vänlig maning blott,
Som om jag bad dig draga handskar på,

Intaga kraftig spis, dig hålla varm
Och sköta dig förståndigt. Nej, då jag
Framkommer med en bön, som ämnad är
Att riktigt pröfva om du älskar mig,
Så är den full af vikt och svårighet
Och högst betänkeligt att den bevilja.

Oth. Jag nekar dig ej något; men jag har
En bön till dig, som ej du får mig neka:
Att du ett ögonblick mig lämnar ensam.

Desd. Skall jag väl neka? Nej; farväl, Othello!

Oth. Farväl! Jag kommer genast, Desdemona.

Desd. Emilia, kom. *(Till Othello)*
Följ fritt ditt eget lynne;
Hvad helst du är, den lydande är jag.
(Går med Emilia)

Oth. Du söta barn! Om jag ej älskar dig,
Förbannad jag! Och när jag dig ej älskar,
Må kaos återvända!

Jag. Ädle herre?

Oth. Hvad vill du, Jago?

Jag. Kände Mikael Cassio
Er kärlekshandel då ni friade?

Oth. Från början och till slut Hvi denna fråga?

Jag. Det bara föll mig in att fråga så;
Där ligger intet under.

Oth. Föll dig in?

Jag. Jag trodde icke att han kände henne.

Oth. Jo, han bar ofta budskap oss emellan.

Jag. Så? Verkligen?

Oth. Så? Verkligen? — Ja visst!
Är någonting anmärkningsvärdt däri?
Är han ej ärlig?

Jag. Ärlig, nådig herre?

Oth. Ja, ärlig.

Jag. Icke annat än jag vet.

Oth. Hvad tror du?

Jag. Tro, ers nåd?

Oth. Ha! "Tro, ers nåd!"
Vid Gud, han är mitt eko!
Som om uti hans tankar fanns ett odjur
För gräsligt att beses. — Du menar något;
Nyss sade du: "det tycker jag ej om,"
Då Cassio gick. Hvad tyckte du ej om?
Och då jag sade att han kände till
Min kärlekshandel, skrek du: "verkligen?"
Och drog ihop och rynkade din panna,
Som om du hade instängt i din hjärna
En gruflig tanke: — om du älskar mig,
Så visa dina tankar.
Jag. Nådig herre,
Ni vet, jag älskar er.
Oth. Jag tror du gör det,
Och — ty jag vet att du är god och ärlig
Och väger orden innan du dem yttrar —
Just därför skrämma dessa afbrott mig;
Ty sådant är af falska, lömska bofvar
Ett vanligt knep; men af en ärlig man
En hemlig vink, som tränger fram ur hjärtat
Och ej kan hejdas.
Jag. Hvad Cassio angår — jag törs svärja på
Att jag tror honom vara ärlig karl.
Oth. Det tror ock jag.
Jag. Man borde vara hvad man synes vara,
Ej synes hvad man icke är.
Oth. Visst bör man vara hvad man synes vara
Jag. Nå väl, då tror jag Cassio vara ärlig.
Oth. Nej, under detta ligger mer. — Säg ut,
Som om du talte med dig själf, hvad du
Nu rufvar på. Gif dina värsta tankar
De värsta ord.
Jag. Förlåt mig, nådig herre;
Visst är jag er till mången sak förbunden,
Men ej till det, som själfva slafven slipper:
Uttala mina tankar. Tänk om de
Befinnas nedriga och dåliga —

Hvar finns ett tempel, dit ej onda ting
Intränga stundom? Hvar ett bröst så rent,
Där icke ett och annat smutsigt tvifvel
Kan hålla ting och sitta domare
I bredd med laga tankar?

Oth. Jago, du är förrädisk mot din vän,
Om du kan tro att han bedragen är,
Och håller tanken hemlig för hans öra.

Jag. Jag er besvär — om också jag kanhända
Tar fel i min förmodan, ty jag tillstår
Att jag utaf naturen har det felet
Att speja uppå synd och ofta anar
Ett ondt, där ondt ej finns — låt ej er visdom
Ge akt på den, som anar så på måfå;
Bygg icke heller själf åt er bekymmer
På hans grundlösa iakttagelser.
Ej vore för ert eget lugn och bästa,
Ej heller för min klokhet, tro och heder
Rätt bra, om ni fick veta hvad jag tänker.

Oth. Hvad menar du?

Jag. Godt namn, ers nåd, är så för man och kvinna
En själens oskattbaraste klenod.
Stjäl någon bort min börs, så stjäl han lappri;
Stor sak! Nyss var den min, nu är den hans
Och har en slaf åt tusen andra varit.
Men den som snattar bort mitt goda namn,
Han blir ej rikare af det han snattat,
Men jag blir mycket arm.

Oth. Vid Gud, jag måste veta hvad du tänker!

Jag. Det kan ni icke få, om ock mitt hjärta
Låg i er hand, och skall det icke heller,
Så länge jag har hjärtat i förvar.

Oth. Ha!

Jag. Svartsjukan, akta er för den, ers nåd;
Den är ett grönögdt vilddjur, som på lek
Sin godbit pinar. — Lycklig är den hanrej,
Som vet sin lott och ej den falska älskar;

Men ack, hur grymma timmar bry ej den,
Som älskar, tviflar, pinas och dock älskar.
Oth. O kval!
Jag. Arm och förnöjd är rik, och rik tillfyllest;
Men ändlös rikedom är arm som vintern
För den, som stundligt fattigdomen fruktar. —
Ack, Gud bevare hvarje kristen själ
Ifrån svartsjukan!
Oth. Hur? Hvad menar du?
Tror du att jag ett svartsjukt lif skall lefva
Och följa efter alla månens skiften
Med nya griller? Nej, med tviflet föds
Ett färmt beslut. Byt ut mig mot en get,
Om jag min själs uppmärksamhet skall fästa
Vid slika tomma bubblor utaf misstro,
Som dem du nämnt. Det gör mig icke svartsjuk,
Om någon säger att min fru är vacker,
Frispråkig, sällskapsvänlig, lefnadsglad
Och sjunger, spelar eller dansar väl —
Allt nya dygder lagda till de gamla;
Ej heller hämtar jag från mina brister
Den minsta misstro till min hustrus trohet,
Ty ögon hade hon då hon mig valde.
Nej, Jago, jag vill se, förrän jag tviflar,
Och när jag tviflar, skaffa mig bevis.
Och har jag dem, så blir ej annat öfrigt
Än: "bort med ens med kärlek eller misstro!"
Jag. Det gläder mig; nu kan jag fritt och öppet
Ge luft åt all den trohet och den kärlek,
Jag för er hyser. Mottag mina ord
Som yttring af min plikt; — jag spar bevisen.
Haf ögat väl på Cassio och er fru —
Klart öga, hvarken svartsjukt eller blindt!
Jag vill ej se ert öppna, trogna hjärta
Bedraget för sitt ädelmod. Se opp!
Jag känner arten hos Venedigs döttrar;
De låta himmelen få se de knep,
Som ej de våga visa sina män,

Och samvetsbudet lyder ej: "låt bli,"
Men blott: "håll hemligt."
Oth. Och du säger det? —
Jag. När ni fick ja, bedrog hon ju sin far,
Och när hon tycktes darra för er blick,
Hon älskade den mest.
Oth. Det gjorde hon.
Jag. Nå väl, nu ser ni:
Den som så ung sig kunde så förställa,
Att fadern blef stockblind — han trodde ju
Att det var trolldom; — men nu gör jag orätt,
Jag ber er ödmjukt om förlåtelse,
För det att jag för mycket älskar er.
Oth. Jag evigt dig förbunden blir.
Jag. Jag ser
Att ni af detta något modfälld blifvit.
Oth. Ej alls, ej alls!
Jag. Ack jo, jag räds därför!
Jag hoppas ni betänker att jag talar
Af vänskap blott! — Men ni är upprörd dock!
Jag måste bedja er att icke gifva
En större vidd och sträckning åt mitt tal,
Än till förmodan.
Oth. Nej.
Jag. Om det ni gör,
Kan hvad jag sagt till fula saker leda,
Dem jag ej tänkt på. Cassio är min vän —
Ack, ni är upprörd!
Oth. Åh nej; icke stort. —
Jag tror likväl att hon mig trogen är.
Jag. Hon lefve så, ni tänke så för evigt!
Oth. Och likväl, om naturen så förvillad —
Jag. Ja, det är knuten, det! Som till exempel —
Det tar jag mig nu friheten att säga —
Ge nej åt mången annan friare
Af samma rang, klimat och ansiktsfärg,
Allt saker som naturen sträfvar efter:
Fy, sådant smakar utaf otäck lusta,

Förvillade begär och onatur! –
Förlåt mig dock; jag har i detta fall
Ej menat *henne* just, fastän jag räds
Att hon, vid bättre sans, kan få det infall
Att er jämföra med sitt hemlands former
Och kanske ångra sig.

Oth. Farväl, farväl!
Om mer du märker, låt mig veta mer;
Din hustru må se efter. – Lämna mig.

Jag. Farväl, min nådig herre. *(Går)*

Oth. Hvi gifte jag mig? – Denne hedersmannen
Ser och vet mer, långt mer, än han vill yppa.

Jag. *(Kommer tillbaka)* Ers nåd, jag ber er, grubbla icke mer
På denna sak, men lämna den åt tiden;
Och fastän Cassio bör få tjänsten åter –
Den han i sanning skickligt förestår –
Låt honom vänta någon tid ännu,
Så kan ni granska honom och hans vägar.
Märk om er fru med stark och våldsam ifver
Af er hans återkallelse begär;
Det kan förklara mycket. Mellertid
Tro att jag är för ifrig i min fruktan –
Som verkligen jag fruktar att jag är –
Och anse henne trogen, nådig herre!

Oth. Jag vet att styra mig.

Jag. Ännu en gång farväl, min nådig herre. *(Går)*

Oth. Den mannen är en utmärkt ärlig karl
Och har en skarpsynt blick i alla lifvets
Förhållanden. Blir hon mig alltför vild,
Skall jag, om också vid mitt hjärtas fibrer
Hon fastläst vore, låt henne flyga
För himlens vind på vinst och på förlust.
Kanske för det att jag är svart och ej
Så sött kan orda som en älskogspilt;
Eller för det att nedåt årens dal
Jag börjar luta – mycket ej likväl –
Hon flyr mig – jag är sviken! – All min tröst

Skall bli att afsky henne!
O, hvilken straffdom öfver äktenskapet,
Att dessa hulda väsen äro våra,
Men icke deras hjärtan! Hellre lefva
Utaf ett häktes dunster som en groda,
Än att en vrå utaf min kärleks hydda
Hör andra till! Det är de högas lott;
De äro mindre fria än de låga;
Det ödet är som döden oundvikligt:
I moderlifvet ren tveklufven prydnad
Oss tilldömd är. — Där kommer Desdemona.

(Desdemona och Emilia uppträda)

Hon falsk? Då gäckar himmelen sig själf. —
Jag vill ej tro det!

Desd. Dyraste Othello,
Din måltid och de ädla cyprier,
Som du har bjudit, vänta på din ankomst.

Oth. Jag är att klandra.

Desd. Hvi talar du så matt? Mår du ej väl?

Oth. Jag känner något ondt i pannan här.

Desd. Af nattvak utan tvifvel; det går öfver.
Jag binder hårdt om pannan; om en timma
Går plågan bort.

Oth. Din näsduk är för knapp.

(Desdemona tappar näsduken)

Låt bli det där. Jag följer med dig in.

Desd. Det gör mig mycket ondt, att du mår illa.

(Desdemona och Othello gå)

Em. Rätt bra att jag har hittat denna näsduk;
Det var den första skänk hon fick af moren.'
Min stygga man har hundra gånger bedt mig
Bortsnappa den; men hon den älskar så —
Han har besvurit henne att den akta —
Att hon beständigt bär den, kysser den
Och pratar med den. Jag skall rita af
Dess broderi och ge det sen åt Jago.
Hvad han skall göra med det, vet ej jag;
Jag följer blott hans nyck och välbehag.

(Jago uppträder)

Jag. Hvad gör du här så ensam?
Em. Gräla icke;
Jag har en sak åt dig.
Jag. En sak åt mig?
Det är väl intet nytt —
Em. Hvad menar du?
Jag. Att få en kollrig hustru.
Em. Intet annat? —
Hvad vill du ge mig nu för denna näsduk?
Jag. Säg, hvilken näsduk?
Em. Hvilken näsduk? Hå,
Othellos första skänk till Desdemona,
Som du så ofta bedt mig om att stjäla.
Jag. Har du då stulit den?
Em. Det har jag icke.
Hon kom tillfälligtvis att släppa den,
Och jag var strax tillhands och tog den upp.
Se här.
Jag. Ett duktigt kvinnfolk! — Nå, tag hit'en!
Em. Hvad skall du med den, efter du så ifrigt
Har bedt mig stjäla den?
Jag. *(Rycker näsduken ifrån henne)* Hvad rör det dig?
Em. Om ej till något viktigt den behöfves,
Så gif mig den tillbaka. Stackars fru,
Hon blir helt visst förryckt då hon den saknar!
Jag. Låts' du om ingenting: jag den behöfver.
Gå, lämna mig! *(Emilia går,*
I Cassios rum jag denna näsduk lägger, —
Där må han finna den. Ett flyktigt lappri
Är för en svartsjuk lika starkt bevis
Som skriftens språk. Det här skall göra verkan.
Othello drages redan med mitt gift: —
Misstanken är till sin natur ett gift,
Som knappt i början kännes smaka illa,
Men, då det fått ett grand på blodet verka,
Slår upp i lågor som en svafvelgrufva. —

(Othello kommer)

Jo, det slog riktigt in. — Där kommer han.
Nu kan ej opium, madragora
Och hela vida världens slummerdroppar
Förhjälpa dig till lika ljuflig sömn,
Som den du sof i går.
Oth. Hon falsk mot mig? Mot mig?
Jag. Nå nå, herr general, ej mer om det!
Oth. Bort med dig, bort! Du lagt mig på en pinbänk;
Långt bättre är att vara mycket sviken,
Än litet veta det.
Jag. Hur så, ers nåd?
Oth. Hvad kände jag af hennes stulna fröjder?
Jag såg, jag visste intet, slapp bekymmer,
Sof hela natten godt, var glad och munter
Och fann ej Cassios kyss på hennes läppar.
Den som bestulen är och intet saknar —
Tig blott därmed, så har han intet mist.
Jag. Det smärtar mig att höra detta.
Oth. Hur lycklig jag, om hvar soldat i hären,
Trosskusk och alla njutit hennes fägring,
Blott jag ej visste det! Men nu för evigt
Farväl, mitt sinneslugn! Farväl, min fröjd!
Farväl, hjälmbuskars skog! Du stolta krig,
Som adlar ärelust till dygd, farväl!
Farväl, min gnäggande hingst! Farväl, trumpetskräll,
Larmtrummors hvirflar, gälla pipors klang,
Konungsligt svajande banér och all
Det ärorika krigets pomp och ståt! —
Och I dödstjänare med öppna gap,
Som härmen lifvets herres tordönsbrak,
O, faren väl! Othello har tjänt ut.
Jag. Men, är det möjligt? — Nådig herre, —
Oth. Skurk,
Bevisa att min hustru är en sköka;
Gör det, gif mig påtagliga bevis!
(Griper Jago i strupen)
Ty annars, vid min själs odödlighet,

Vore dig bättre vara född till hund,
Än ställa dig inför min väckta vrede!

Jag. Det har då gått därhän?

Oth. Låt mig få se det;
Gif mig åtminstone så stark bevisning,
Att ingen krok och hake finns att hänga
Det minsta tvifvel på. Ve, ve dig annars!

Jag. Min ädle herre! —

Oth. Om mig du pinar och förtalar henne,
Bed aldrig mer; förkväf all mänsklig känsla,
Uppstapla fasor uppå fasans hjässa
Att himlen gråter och all jorden bäfvar,
Ty du ej öka kan fördömelsen
Med större synd.

Jag. Gif nåd! O himmel, värj mig! —
Är ni en man? Har ni förstånd och sinnen? —
Gud vare med er! Tag min tjänst. — Jag dåre,
Som ser min ärlighet till synd förvandlad! —
Du snöda värld! Gif akt, gif akt, o värld!
Att vara ärlig karl är farlig sak. —
Tack för den läran: vänskap otack ger,
Jag tjänar aldrig några vänner mer.

Oth. Nej, stanna kvar. Du skulle vara ärlig —

Jag. Nej, hellre slug. En narr är ärligheten,
Han verkar alltid fåfängt.

Oth. O, jag tror
Att hon oskyldig är och tror det ej;
Tror att du redlig är och tror det ej.
Bevisen fram! Nyss hennes namn var rent
Liksom Dianas anlet, nu så mörkt
Och svart som mitt. — Om snara, dolk, förgift,
Eld eller flod att drunkna i finns till,
Jag tål det ej. — Jag ville öfvertygas!

Jag. Jag ser att ni af lidelse förtärs;
Jag ångrar att jag detta sagt. — Ni ville
Bli öfvertygad?

Oth. Ville? Nej, jag vill.

Jag. Och kan. Men hur? Hur öfvertygas, herre?

Vill själf ni stå bredvid och inspektera
Hur det går till?
Oth. Död och förbannelse!
Jag. Det vore också kinkigt nog att få dem
Att ge en sådan scen. Förbannadt dumma,
Om fler än deras egna ögon såge
Hur bolstret reddes! Nå? Hur skall man göra?
Hvad skall jag säga? Hur bli öfvertygad?
Omöjligt är att ni får se det där,
Om ock de vore hetsiga som apor
Och brunstiga som getter, eller fräcka
Som druckna tölpar. Likväl säger jag:
Om sannolika ting och starka skäl,
Som leda rakt till sannings dörrar fram,
Er öfvertyga, skall ni nog dem få.
Oth. Gif slående bevis på hennes falskhet!
Jag. Jag hatar det bestyret.
Dock, då jag gått så långt i denna sak,
Af dum uppriktighet och vänskap narrad,
Så fortfar jag. — Jag låg en gång hos Cassio
Och kunde icke, för en tand som värkte,
Få blund i mina ögon.
Nu sitter själ'n så löst hos vissa mänskor,
Att de ej kunna tiga, då de sofva:
Till dem hör Cassio.
Han sad' i sömnen: "söta Desdemona,
Låt oss vår kärlek dölja, vaktom oss!"
Grep mig om handen hårdt och ropade
"Ack, söta kräk!" samt kysste mig så häftigt
Som om han ville rycka upp med roten
Hvar kyss, som blomstrade på mina läppar.
Sen lade han sitt ben tvärs öfver mitt
Och suckade och kysste och skrek till:
"Fördömda öde, som dig gaf åt moren!"
Oth. O, rysligt, rysligt!
Jag. Det var blott en dröm.
Oth. Men den bevisar dock att något skett;
Fördömdt betänkligt, fast det är en dröm.

Jag. Den kan förstärka andra ting, som ge
Ett svagt bevis.
Oth. Jag sliter sönder henne!
Jag. Åh nej, var klok. Än se vi intet gjordt,
Hon kan ju vara trogen. Säg mig blott —
Har ni ej stundom i er makas hand
En näsduk sett, med blad och blommor stickad?
Oth. Det var den första skänk hon fick af mig.
Jag. Det vet jag icke. Men en sådan näsduk,
Som visst var hennes, såg jag Cassio nyss
Aftorka skägget med.
Oth. Om det är den, —
Jag. Om det är den, ja, om den blott är hennes,
Så ha vi strax ett nytt bevis mot henne.
Oth. O, att den bofven hade tusen lif!
Ett är för vekt och ringa för min hämd.
Nu ser jag allt är sant! — Se här, o Jago,
Så blåser jag min kärlek ut i luften;
Nu är den slut. —
Upp ur din djupa håla, svarta hämd!
Upplåt, o kärlek, hjärtats tron och krona
Åt envåldskungen Hat; svåll upp, mitt bröst,
Svåll upp, ty du är fyldt med huggormsgaddar!
Jag. Jag er besvär, var lugn!
Oth. Blod, Jago, blod!
Jag. Var lugn, ert sinnelag kan ju sig ändra.
Oth. Nej aldrig, Jago! Liksom Ponti haf,
Hvars kalla strömdrag sträfvar rastlöst framåt
Förutan ebb och håller jämna stråten
Fram till Propontis och till Hellesponten;
Så skall min mordlust i sin starka fart
Ej se sig om, ej njuta kärleks ebb,
Förrän en vidsträckt, obegränsad hämd
Har slukat den. *(Han knäböjer)*
Vid himlens hvalf däruppe,
Med skyldig vördnad för en helig ed,
Bekräftar jag mitt ord.
Jag. *(Knäböjer)* Stig än ej upp. —

Bevittnen det, I evigt klara stjärnor!
I elementer, som kringhvärfven oss!
Bevittnen här att Jago viger in
Sin hand, sin håg, sitt vett, sitt allt till tjänst
Åt kränkt Othello! Må han mig befalla —
Och lydnad skall mig bli en samvetsplikt —
Hvad blodigt värf som helst!

Oth. Jag hälsar ej
Med fåfäng tack din vänskap, men jag tager
Den fritt emot. Strax skall du få att göra.
Låt inom trenne dagar mig få spörja
Att Cassio mer ej finns.

Jag. Min vän är död;
Ni vill det; det är gjordt. — Låt henne lefva!

Oth. Fördömd, fördömd, den liderliga tärnan!
Kom, följ mig; jag skall gå och skaffa mig
Ett kraftigt medel, som på fläcken dödar
Den fagra djäfvuln. — Nu är du min löjtnant.

Jag. Jag tillhör er för evigt! *(De gå)*

Scen IV. — *Sammastädes.*

(Desdemona, Emilia och narren uppträda)

Desd. Hör på, min gosse, vet du hvar löjtnant Cassio ligger inkvarterad?

Narr. Det törs jag icke svara på.

Desd. Hvarför det?

Narr. Han är soldat; och skulle jag säga att han ligger någonstädes och har inkvartering, så kunde det gälla min nacke.

Desd. Se så; hvar bor han?

Narr. Att säga er hvar han bor, det är att säga er hvar jag har min inkvartering.

Desd. Kan någon bli klok på sådana svar?

Narr. Jag vet icke hvar han bor; och skulle jag dikta upp någon sorts kvarter och säga: "här har han inkvartering, och där har han inkvartering," så vore det att tala om rep i hängd mans hus.

Desd. Kan du icke göra dig underkunnig om honom och inhämta undervisning af andras uppgifter?

Narr. Jag skall kateketisera hela världen om honom; det vill säga "enfaldeligen framställa i frågor och svar."

Desd. Sök upp honom och bed honom komma hit. Säg honom att jag har talat godt för honom hos min gemål och att jag hoppas att allt skall gå väl.

Narr. Att göra det, går icke öfver människoförstånd; och därför vill jag försöka att göra det. *(Går)*

Desd. Hvar kan jag ha förlorat denna näsduk?
Emilia säg.

Em. Det vet jag ej, min fru.

Desd. Tro mig jag hade hellre mist min börs
Med gullmynt full. Om ej den ädla moren
Så högsint var och fri ifrån den låghet,
Som bor hos svartsjukt folk, så kunde det
Hans misstro väcka.

Em. Är han icke svartsjuk?

Desd. Hvem? Han? Jag tror att solen i hans hembygd
Uttorkat slika dunster.

Em. Se, där är han.

(Othello kommer)

Desd. Nu släpper jag ej honom, förr än Cassio
Fått nåd igen. — Hur står det till, Othello?

Oth. Väl, bästa hustru. *(Afsides)*
Kval, att sig förställa! —
(Högt) Hur mår du, Desdemona?

Desd. Väl, Othello.

Oth. Gif mig din hand. — Den fuktig är, min vän.

Desd. Den är ej torr ännu af sorg och ålder.

Oth. Det gifmildhet och fruktsamhet betyder; —
Het, het och fuktig! Jo, den handen kräfver
Försakelse och späkning, bön och fasta
Samt mycken tukt och fromma öfningar,
Ty ung och svettig sitter här en djäfvul,
Som uppror gör. — Det är en vänlig hand,
En kärlig hand.

Desd. Det må du också säga,
Ty det var den, som gaf mitt hjärta bort.
Oth. En gifmild hand! Förr bortgaf hjärtat handen;
Nu bär man i sin sköld: "hand icke hjärta."
Desd. Det där förstår jag ej. — Nu till ditt löfte.
Oth. Hvad löfte, kära barn?
Desd. Jag har stämt Cassio hit att råka dig.
Oth. Jag har en stygg och mycket envis snufva;
Får jag din näsduk låna?
Desd. Här, min vän.
Oth. Den jag dig gaf.
Desd. Den har jag icke hos mig.
Oth. Ej hos dig?
Desd. Nej, verkeligen icke.
Oth. Det var illa;
Ty den näsduken fick min mor till skänks
Af en zigenerska, som kunde trolla
Och nästan se på mänskor hvad de tänkte.
Så länge som min mor den hade kvar,
Det sade kvinnan, skulle den förläna
Behag åt henne samt vid hennes kärlek
Min far fastkedja; miste hon den eller
Bortskänkte den, så skulle strax min far
Bli led vid henne samt hans ande jaga
Nytt kärleksvildt. Min mor den gaf åt mig
Uppå sin dödssäng samt befallte mig,
När ödet mig en gång beskärde hustru,
Ge den åt henne. Det är gjordt; gif akt,
Bevara den liksom din ögonsten,
Ty mista eller skänka bort den vore
En ofärd utan like.
Desd. Är det möjligt?
Oth. Ja visst; uti dess väfnad är magi.
En gammal grå Sibylla, som i världen
Tvåhundra solhvarf såg, den sömmade
Uti ett anfall af profetisk yrsel.
Invigda maskar ha dess silke spunnit,

Och färgad blef den uti mumiesaft,
Som drogs ur jungfruhjärtan.

Desd. Är det sant?

Oth. Fullt tillförlitligt; göm den därför väl.

Desd. Då gifve Gud att jag den aldrig sett!

Oth. Ha! Hvarför det?

Desd. Hvi talar du så störtande och häftigt?

Oth. Förlorad? Borta? Är den ej tillhands?

Desd. Gud nåde mig!

Oth. Nå?

Desd. Ej den är förlorad;
Men, om den också skulle vara det?

Oth. Ha!

Desd. Förlorad är den ej.

Oth. Nå, tag då fram den?

Desd. Det kan jag nog, men vill det icke nu. —
Det är en list att leda mig från ämnet;
Jag ber, tag Cassio upp till nåd igen!

Oth. Tag hit näsduken strax; jag anar ondt.

Desd. Se så, se så! —
En dugligare karl du aldrig finner.

Oth. Näsduken, —

Desd. Låt oss nu om Cassio tala.

Oth. Näsduken, —

Desd. Han, som uti all sin tid
Uppå din vänskap all sin lycka grundat
Och delat dina farorl

Oth. Näsduken, —

Desd. Nu, Othello, har du orätt.

Oth. Bort! *(Rusar ut)*

Em. Är den ej svartsjuk?

Desd. Så har jag aldrig skådat honom förr. —
Helt visst bor trolldomskraft i denna näsduk;
Jag högst olycklig är, som den förlorat.

Em. På två tre år utgrundas ingen karl;
De äro magar alla, maten vi.
Snålt oss de sluka; när de blifvit mätta,
De spy oss ut. — Se Cassio och min man!

(Jago och Cassio uppträda)

Jag. Det finns ej annan utväg; hon skall göra't.
Där är hon lyckligtvis; bestorma henne!

Desd. Nå, Cassio, hvad har ni för nytt att säga?

Cass. Min gamla bön. Jag er besvär, min fru,
Låt mig igenom er bemedlings kraft
Få lif igen och bli försont med honom,
Som jag utaf mitt hjärtas innersta
Varmt ärar: — må jag endast uppskof slippa.
Är min förbrytelse så dödligt svår,
Att icke tjänster fordom, ånger nu
Och goda föresatser för en framtid
Hans dyra gunst mig återköpa kunna,
Så är det likväl godt att veta det.
Då skall jag tvinga mig att vara nöjd
Och söka mig en trängre vädjoban
Till lyckans nådebröd.

Desd. Ack, ädle Cassio,
Min förbön stämmer icke riktigt nu.
Min man är ej min man; jag känner honom
På anletsdragen blott, men ej på lynnet.
Så sant hvar helig ängel hjälpe mig,
Har jag för er, så godt jag kunnat, ordat
Och ställt mig inom skotthåll för hans vrede,
Väckt af mitt fria språk. Gif er tillfreds;
Jag gör hvad göras kan och mer än jag
För egen räkning djärfs, var viss på det.

Jag. Är generalen vred?

Em. Nyss gick han ut,
Och verkligen i högsta måtto upprörd.

Jag. Han vara vred? Jag har ju sett kanonen
Bortsopa hela leder af hans folk
Och, lik en djäfvul, rycka från hans sida
Hans egen bror; — och han kan vara vred?
Det blir han ej för strunt. Jag går till honom;
Om han är vred, så är det allvarsamt. *(Går)*

Desd. Gör det, jag ber! — Helt säkert har ett statsvärf —
Ett bud ifrån Venedig, eller också

En hemlig liga, upptäckt här på Cypern —
Hans själslugn grumlat upp; ty männer pläga
På ringa föremål den harmen släcka,
Som stora ting tändt upp. Det händer ofta;
Gör blott ett finger ondt, så känns den smärtan
Igenom hela kroppen, som är frisk.
Nej, våra männer äro inga gudar;
De kunna icke jämt med brudgumsömhet
Bemöta oss. Emilia, banna mig;
Jag höll just på — hur elak vederpart! —
Att i min själ hans köld till domstol kalla;
Nu ser jag att jag själf bestuckit vittnet
Och att han falskligen anklagad är.

Em. Gud gifve att det vore statsvärf blott
Och ingen misstro eller svartsjukt infall,
Som angår er!

Desd. Ack, därtill har jag aldrig varit orsak!

Em. En svartsjuk själ ej gillar sådant svar;
Ej alltid tarfvas orsak; man är svartsjuk
För det man svartsjuk är. Det är ett vilddjur,
Som aflas och som födes af sig själf.

Desd. För detta vilddjur skydde honom Gud!

Em. Amen, min fru!

Desd. Jag går och söker honom.
Cassio dröj kvar; om han vid lynne är,
Skall jag ännu en gång min bön förnya
Och till det yttersta fullfölja den.

Cass. Jag tackar er ödmjukast, nådig fru.

(Desdemona och Emilia gå)

(Bianca uppträder)

Bianc. God dag, min Cassio!

Cass. Nå, hvad gör du här?
Hur är det med dig, skönaste Bianca?
Jag skulle just dig göra en visit.

Bianc. Och jag var just på väg till dig, min Cassio.
Hvad? Icke komma på en veckas tid!
Sju dar och nätter? Fjorton dussin timmar?
Och kärleks ensamhet är fjorton gånger

Mer tråkig än timvisaren, som skrider;
Tröttsamma räkning!
Cass. Var ej ond, Bianca!
En blytung sorg har tryckt mig hela tiden;
Dock, skall jag, när jag mera ledigt får,
Godtgöra min frånvaros många timmar. —
Var snäll, Bianca, rita af åt mig
Det mönstret här. *(Ger henne Desdemonas näsduk)*
Bianc. Hvar har du fått den, Cassio?
Det är en skänk af någon ny bekantskap.
Nu vet jag hvi du varit borta, du!
Det där är hyggligt just!
Cass. Se så, min flicka,
Vräk djäfvulen i synen dina griller!
Han har dig gifvit dem. Nu är du svartsjuk
Och tror att jag dem fått af någon kvinna.
Tro icke det, mitt barn!
Bianc. Hvems är den då?
Cass. Det vet jag ej; jag fann dem på mitt rum.
Ett vackert mönster! Förrn den återkräfves —
Som kan ske snart — vill jag mig hafva maken;
Sy den åt mig. Nu vill jag vara ensam.
Bianc. Hvad, ensam? Hvarför det?
Cass. Jag står och väntar här på generalen;
Jag tror ej att det vore bra för mig,
Om han mig såg uti en flickas sällskap.
Bianc. Och hvarför det?
Cass. Ej därför att jag icke älskar dig.
Bianc. Men därför att du icke älskar mig.
Jag ber dig, följ mig nu till vägs ett stycke;
Du kommer väl till mig i afton tidigt?
Cass. Långt kan jag icke följa dig; jag måste
Här stå och vänta. Men jag kommer snart.
Bianc. Nå, det var bra. Man får ha tålamod.
(De gå)

FJÄRDE AKTEN.

SCEN I. — *Ett rum i slottet.*

(Othello och Jago uppträda)

Jag. Tror ni, att det är möjligt?
Oth. Möjligt, Jago?
Jag. I löndom kyssas?
Oth. En förbjuden kyss!
Jag. Och ligga naken med sin vän i sängen
En timmas tid och mer i allsköns oskuld?
Oth. I sängen, Jago, och i allsköns oskuld?
Det är skenhelighet mot satan själf!
Den som vill vara kysk och dock gör så —
Fan frestar honom, och han frestar Gud.
Jag. En småsak, blott de icke gjorde något;
Men, om jag ger en näsduk åt min hustru —
Oth. Än sen?
Jag. Hå! Hennes är den då; och är den hennes,
Så kan hon skänka den åt hvem hon vill.
Oth. Hon är ju ock sin äras ägarinna;
Kan hon bortskänka den?
Jag. Åh, äran är en sak, som icke syns,
Och mången har den, som den icke har.
Näsduken däremot —
Oth. O, gärna hade jag den saken glömt! —
Du sade — o, det sväfvar kring mitt minne
Som korpen kring ett pestbesmittadt hus,
Dödsbådande — att han min näsduk har.
Jag. Än sen?
Oth. Då står det icke riktigt till.
Jag. Hvad? Om jag hade sagt att själf jag skådat
Hur han er kränkt, hört honom själf berätta —
Ty så gemena karlar har man sett,
Som, då de genom egen fräckhet eller
En älskarinnas ömma villighet
Ha fått sin vilja fram, ej kunna tiga,
Men pladdra genast.
Oth. Har han något sagt?

Jag. Det har han visst. Men, — lita ni på det —
Ej mer än han med ed kan göra osagdt.

Oth. Hvad har han sagt?

Jag. Att han har — men jag vet ej hvad han har —

Oth. Hvad? Hvad?

Jag. Legat —

Oth. Hos henne?

Jag. Hos henne, när henne, hur ni behagar.

Oth. Ligga hos henne! Ligga när henne! Det är otäckt! — Näsduk — bekännelser — näsduk! — Bekänna och bli hängd för omaket. — Först bli hängd och sedan bekänna; — jag darrar därvid. — Naturen skulle icke insvepa sig i en sådan lidandets förmörkelse, om det icke hade något att betyda. Det är icke ord, som skaka mig så. — Hu! Näsor, öron och läppar: — är det möjligt? — Bekänna! — Näsduk! — O djäfvul! — *(Faller i svimning)*

Jag. Gör verkan, gift, gör verkan!
Så bli lättrogna narrar fångade;
Just så får mången kysk och ärlig hustru
Oskyldigtvis ondt rykte. — Upp, ers nåd! —
Othello! — General! — Hvad vill ni, Cassio?

(Cassio uppträder)

Cass. Hvad är på färde?

Jag. Hans nåd har fått ett epileptiskt anfall.
Det är det andra; ett fick han i går.

Cass. Gnid då hans tinningar.

Jag. Låt honom vara!
Han får ej störas i sin djupa dvala;
Då fradgas han om munnen och blir genast
Ursinnigt galen. Se, nu rör han sig.
Aflägsna er en liten stund; han blir
På ögonblicket bättre. När han gått,
Har jag en viktig sak att säga er. *(Cassio går)*
Nå, general, har ni ej stött er panna?

Oth. Du hånar mig.

Jag. Jag håna! Nej, vid himlen! —
För all del, bär ert öde som en man.

Oth. En man med horn är blott ett fä, ett odjur.

Jag. Då finns det många fän i stora städer
Och månget hyfsadt odjur.
Oth. Har han bekänt?
Jag. Ers nåd, bemanna er;
Ty mången skäggig karl, i oket spänd,
Drar jämte er. Det finns millioner karlar,
Som ligga hvarje natt på andras bädd
Och svärja på att den dem ensamt tillhör.
Ni står er bättre, ni. O, det är skönt,
Det är ett satans puts och fint som fan
Att i sin trygga bädd en sköka kyssa
Och tro att hon är kysk! Jag vill ha visshet,
Och vet jag hvad jag är, så vet jag hvad hon blir.
Oth. O ja, du talar klokt!
Jag. Gå nu till sides;
Stäng in er inom tålamodets gränser.
Då nyss ni låg här, rasande af sorg —
Ett utbrott föga värdigt sådan man —
Kom Cassio hit. Jag körde honom bort
Och bad att snart han skulle komma åter;
Det lofvade han mig. Sök nu ett gömsle
Och märk det hån, det grin, den skadeglädje,
Som bo i hvarje vinkel af hans anlet;
Ty han skall här på nytt för mig berätta
När, hur, hur ofta och hur länge han
Har smekt och ännu smeka skall er fru.
Märk, säger jag, hans miner. Lugn, för tusan!
Ty annars tror jag, ni är rent besatt
Och icke karl det minsta.
Oth. Hör du, Jago,
Mig skall man finna både lugn och slug;
Men blod skall flyta, hör du!
Jag. Skadar icke;
Men måtta uti allt! Gå nu till sides.

(Othello gömmer sig)

Nu skall jag fråga Cassio om Bianca,
En flicka som förtjänar mat och kläder
Med sina små behag. Det kräket är

I Cassio kär — ty det är skökors straff
Att fälla många och bli fälld af en.
När han hör henne nämnas, kan han ej
Från gapskratt hålla sig, Där kommer han.

(Cassio uppträder)

När han nu ler, så skall Othello rasa;
Han skall i sin svartsjukas blindhet tolka
Hvar min, hvar blick, hvart muntert ord af Cassio
Alldeles falskt. — Nå, löjtnant, hur står till?

Cass. Rätt illa, när du ger mig denna titel,
Hvars mistning dödar mig.

Jag. Håll Desdemona varm, så har du den.

(Med lägre röst,

Stod det uti Biancas makt att hjälpa,
Så vore ingen nöd.

Cass. Den tokan!

Oth. *(Afsides)* Nej, ser man bara hur han skrattar!

Jag. Jag aldrig sett en kvinna så förälskad.

Cass. Jag tror hon älskar mig, det arma kräket.

Oth. *(Afsides)* Hur lamt han nekar; skrattar dock i mjugg.

Jag. Nej, hör du, Cassio —

Oth. *(Afsides)* Nu han tvingar honom
Att bikta sig. — Gå på! Bra, mycket bra!

Jag. Hon sprider ut att du skall äkta henne.
Är det din afsikt?

Cass. Ha, ha, ha!

Oth. *(Afsides)* Du triumferar, romare? Du triumferar?

Cass. Jag äkta henne? — Hvad! Ett vidlyftigt stycke? Jag ber dig, haf likväl något medlidande med mitt förstånd; tro icke att det är så på villovägar. Ha, ha, ha!

Oth. *(Afsides)* Så, så, så, så: skrattar bäst, som skrattar sist.

Jag. Det går minsann det rykte, att du skall äkta henne.

Cass. Nej! Är det sant?

Jag. Jag är en skurk, om det icke är sant.

Oth. *(Afsides)* Jag är således brännmärkt af dig? Godt!

Cass. Det har den markattan själf spridt ut. Hon har fått i hufvudet på sig att jag skall äkta henne; det kommer sig däraf att hon är kär och inbilsk, men icke af något mitt löfte.

Oth. *(Afsides)* Jago vinkar åt mig; nu begynner historien.

Cass. Hon var här alldeles nyss; hon förföljer mig öfverallt. Jag stod häromdagen på stranden och talade med ett par venetianare; och dit kommer minsann den nippertippan och faller mig så här burdus om halsen —

Oth. *(Afsides)* Och ropar "älskade Cassio" eller något dylikt; så tyckes det af hennes fasoner.

Cass. Och hänger sig fast vid mig, kysser mig, gråter, släpar och drar mig. Ha, ha, ha! —

Oth. *(Afsides)* Nu berättar han hur hon drog honom in i min kammare. O, jag ser nog din näsa, men icke den hund, som jag skall kasta den för!

Cass. Ja, jag måste låta bli att umgås med henne.

Jag. Se, där kommer hon, minsann!

(Bianca uppträder)

Cass. Det är en riktig vildkatt, en parfymerad vildkatt! — Hvad skall det tjäna till, att du så där löper efter mig?

Bianc. Det må fan och hans mor löpa efter dig! Hvad var din mening med den där näsduken, som du gaf mig nyss? Jag var just en toka, som tog emot den. Skall jag göra efter hela det där arbetet? Jo, det är just troligt, att du skulle ha hittat den i din kammare och icke veta hvem som lämnat den där! Det är en present af en flicka, och jag skall göra dig maken? Se, där har du den; gif den åt din sötunge. Hvar du också har fått den ifrån, jag befattar mig icke med den.

Cass. Sakta, kära Bianca! Sakta, sakta!

Oth. *(Afsides)* Vid himlen, jag tror det är min näsduk!

Bianc. Vill du supera hos mig i kväll, så gör det; vill du icke, så kan du komma en annan gång då du har lust. *(Går)*

Jag. Skynda efter henne! Skynda efter henne!

Cass. Det får jag väl lof att göra; annars ställer hon till något spektakel på gatan.

Jag. Tänker du supera hos henne?

Cass. Jag tror nästan.

Jag. Kanhända träffar jag dig där; jag skulle mycket gärna vilja tala med dig.

Cass. Jag ber dig, kom; gör du det?

Jag. Se så; pråta inte mer nu! *(Cassio går)*

Oth. *(Kommer fram)* Hur skall jag mörda honom, Jago?

Jag. Säg ni hur han skrattade åt sin missgärning?

Oth. O, Jago!

Jag. Och såg ni näsduken?

Oth. Var det min?

Jag. Er vid denna hand! Och ni såg hvad värde han sätter på den dåraktiga kvinnan, er hustru! Hon gaf den åt honom, och han ger den åt sin sköka.

Oth. O, att jag i nio år finge hålla på med att mörda honom! — En vacker kvinna! En skön kvinna! En söt kvinna!

Jag. Det skall ni inte tänka på nu.

Oth. Ja, må hon ruttna, förmultna och bli fördömd i denna kväll, ty hon skall icke lefva! Nej, mitt hjärta har blifvit förvandladt till sten; det sårar min hand, då jag slår emot det. O, det finns icke i hela världen en ljufvare varelse; hon kunde hafva hvilat vid en kejsares sida och ålagt honom drängsysslor!

Jag. Nu är ni på orätt väg igen.

Oth. Åt fanders med henne! Jag säger blott hvad hon är. — Så skicklig med sin nål! — Så underbart musikalisk! — O, hon skulle kunna sjunga en vild björn tam! — Och begäfvad med så väldigt snille, så rik fantasi!

Jag. Så mycket sämre är hon då.

Oth. Ja, tusen, tusen gånger! — Och så ömsint sedan!

Jag. Ja, allt för ömsint.

Oth. Det har du rätt uti. Men det är likväl synd, Jago! — O Jago, det är synd, Jago!

Jag. Om ni är så förälskad i hennes laster, så gif henne

fullmakt att synda; ty om det icke rör er, så angår det ingen annan.

Oth. Jag hackar henne i små bitar. — Sätta horn på mig!

Jag. Ja, det är gement af henne.

Oth. Med min löjtnant!

Jag. Det är ändå gemenare.

Oth. Skaffa mig förgift, Jago; i kväll: — jag vill icke ge mig i ordväxling med henne, på det att icke hennes kropp och fägring må bringa mig ur fattning igen; — i kväll, Jago.

Jag. Gör det icke med förgift; stryp henne i hennes säng, samma säng som hon har vanärat.

Oth. Bra! Det är ett rättvist straff. Mycket bra!

Jag. Hvad Cassio beträffar — honom åtager jag mig; ni skall få höra mer vid midnatt.

(Man hör en trumpet)

Oth. Förträffligt! — Hvad betyder den trumpeten?

Jag. Ett bud ifrån Venedig, utan tvifvel:
Det är herr Lodovico, som är skickad
Från hertigen; och se, er fru är med.

(Lodovico, Desdemona och svit komma)

Lod. Hell, tappre general!

Oth. Välkommen, herre!

Lod. Venedigs hertig och senat er hälsa.

(Ger Othello ett bref)

Oth. Jag kysser deras höga viljas redskap.

Desd. Hvad nytt, min goda frände Lodovico?

Jag. Det fägnar mig att se er här, signor;
Välkommen hit till Cypern!

Lod. Jag er tackar.
Hur står det till med löjtnant Cassio nu?

Jag. Han är vid lif.

Desd. Ett ledsamt missförstånd
Har uppstått mellan honom och min man,
Men ni skall ställa allt till rätta, frände.

Oth. Är du så viss på det?

Desd. Hvad, min gemål?

Oth. *(Läser)* "Dröj ej att göra det, så kärt dig är" –
Lod. Han talte dig ej till; han läste brefvet.
Ha Cassio och din man då blifvit osams?
Desd. Ja, högst beklagligt. Ack, om jag dock kunde
Förlika dem, ty Cassio är mig kär.
Oth. Ha, eld och svafvel!
Desd. Herre?
Oth. Är du klok?
Desd. Hvad? Är han ond?
Lod. Det är kanhända brefvet,
Som honom upprörd gör, ty, som jag tror,
Hemkallas han igen utaf senaten
Och Cassio får hans plats som guvernör.
Desd. Det skulle fägna mig.
Oth. Månn' det?
Desd. Min herre?
Oth. Det fägnar mig, att du har blifvit tokig.
Desd. Hur så, min dyraste Othello?
Oth. Djäfvul!
(Slår henne)
Desd. Det har jag ej förtjänat.
Lod. Nådig herre,
Det skulle ingen i Venedig tro,
Om ock jag svor på att jag sett det själf.
Det går för långt. Hon gråter; blidka henne.
Oth. O djäfvul, djäfvul! Kunde jorden bli
Af kvinnogråt befruktad, skulle där
En krokodil af hvarje droppa bli.
Bort, bort!
Desd. Jag vill ej med min åsyn mer
Bedröfva dig. *(Vill gå)*
Lod. En lydig fru, i sanning!
Jag ber er, herre, kalla henne åter.
Oth. Min fru, –
Desd. Min man?
Oth. Hvad vill ni henne, herre?
Lod. Hvem? Jag, ers nåd?
Oth. Ja visst; ni ville ju,

Att hit hon skulle vända om igen.
Ja, hon kan vända om och dock gå framåt
Och vända om igen; och gråta kan hon,
Och lydig är hon, som ni säger — lydig,
Ja mycket lydig! — Gråt; gå på med det! —
Hvad det beträffar, — skickligt hycklad känsla! —
Jag är hemkallad nu. — Gå du din väg;
Jag skickar genast efter dig. — Jag lyder
Och reser till Venedig. — Bort; vik hädan! —

(Desdemona går)

Min plats får Cassio. Och, — min bästa herre,
Låt oss i afton spisa kvällsvard samman;
Välkommen hit till Cypern! — Getter och apor! —

(Går)

Lod. Är det den ädle moren, som senaten
Sitt allt i alla nämnt? Den ädle själ,
Som lidelsen ej rör? Hvars fasta dygd
Ej slumpens pilar eller ödets skott
Ha nånsin mäktat såra eller fälla?

Jag. Han mycket har förändrat sig.

Lod. Månntro
Han är rätt klok? Har han förståndet kvar?

Jag. Han är det, som han är; jag djärfs ej klandra.
Ack, att han vore hvad han kunde vara —
Ifall han det ej är — det vore väl!

Lod. Hvad? Slå sin hustru!

Jag. Ja, det var ej bra.
Dock önskar jag, att detta slaget vore
Det värsta, som han gjort;

Lod. Är det hans vana?
Säg, eller kanske brefvet hetsat honom
Till detta fel, ej öfvadt förr?

Jag. Ack, ack!
Det är ej hederligt af mig att säga
Hvad jag har sett och sport. Gif akt på honom;
Hans egen vandel så skall teckna honom,
Att jag mitt tal kan spara. Följ blott efter
Och se hur vidare han bär sig åt.

Lod. Hvad jag på honom har bedragit mig!

(De gå)

Scen II. — *Ett annat rum i slottet.*

(Othello och Emilia uppträda)

Oth. Ni har då intet sett?
Em. Ej heller hört,
Ej heller nånsin misstänkt någonting.
Oth. Jo, ni har Cassio sett i hennes sällskap.
Em. Dock såg jag intet ondt; jag hörde då
Emellan dem hvart ord, hvart andedrag.
Oth. Och aldrig hörde ni dem hviska?
Em. Aldrig.
Oth. Och aldrig blef ni bortsänd?
Em. Aldrig nånsin.
Oth. Att hämta slöja, handskar eller dylikt?
Em. Nej aldrig, nådig herre.
Oth. Det är sällsamt.
Em. Ers nåd, för hennes ära vågar jag
Min själ pantsätta; om ni annat tror,
Bannlys den tron, ty den ert hjärta sviker.
Om någon skurk har narrat i er detta,
Må Gud förbanna honom såsom ormen!
Ty om hon ej är redlig, kysk och trogen,
Finns ingen lycklig man; den renaste
Af äkta vif är kolsvart som förtalet.
Oth. Gå, kalla henne hit. *(Emilia går)*
Hon sagt mig nog;
Dock simpel är den kopplerska, som ej
Så pass kan säga. Listig är den skökan,
Ett hemligt hänglås för gemena synder,
Dock gör hon bön på knä, det har jag sett.

(Emilia och Desdemona uppträda)

Desd. Hvad vill ni, min gemål?
Oth. Kom hit, min docka.
Desd. Hvad önskar ni?
Oth. Låt mig ditt öga se;
Se mig i synen!

Desd. Hvilket rysligt infall!

Oth. *(Till Emilia)* Sköt ni er plikt, min fru. Låt älskande
På tu man hand få vara; rigla dörren
Och hosta, ropa hm! om någon kommer.
Nå, sköt er syssla, sköt er syssla, — skynda!

(Emilia går)

Desd. *(Böjer knä för Othello)* På mina knän! Säg hvad betyder detta?
Jag fattar raseri't i edra ord,
Men orden icke.

Oth. Hvad är du för en?

Desd. Er maka, min-gemål! Er trogna maka!

Oth. Nå svärj, förbanna dig; ej satan annars
Djärfs gripa dig, ty du en ängel liknar.
Dubbelt förbannad blif — nå, svärj uppå
Att du är trogen!

Desd. Himlen vet det nog.

Oth. Att du är falsk som helvet, vet han nog.

Desd. Mot hvem? Med hvem? Hur är jag falsk, Othello?

Oth. O Desdemona! — Bort, bort, bort!

Desd. Ack, olycksfulla dag! Hvi gråter du?
Är jag en skuld till dessa tårar, herre?
Tror du kanhända att min far är orsak
Till ditt hemkallande, så släck ej därför
Din harm på mig; om du förlorat honom,
Så har ju också jag förlorat honom.

Oth. Om det behagat himlen att mig pröfva
Med svårt bekymmer; om den regnat ned
All sorg och skam uppå mitt blotta hufvud,
Dränkt mig i armod öfver öronen,
Lagt mig och allt mitt hopp i band och bojor
Jag fann väl uti någon vrå af själen
En droppa tålamod. Men ställa mig
Fast som en bildstod, den en hånfull tid
Med trögt, orörligt finger pekar på —
O, o!
Dock, äfven det fördroge jag; åh ja.
Men från den ort, där jag mitt hjärta skrinlagt,

Där allt mitt lif, om lif skall finnas, bor,
Den källa hvarifrån min lifskraft strömmar,
Så framt den ej skall torka — drifvas dädan,
Hvad, eller se den bytt till pöl för grodor
Att yngla i! — Ditt anlete förvandla,
O tålamod, du rosiga kerub,
Ja, se så gräslig ut som helvetet!

Desd. Jag hoppas min gemål mig anser kysk.

Oth. Ack ja, som flugor i en slaktarbod,
Som, knappast kläckta, para sig! Du ogräs,
Som är så ljufligt skön och har en lukt
Så söt och stark att hjärnan därvid värker, —
O, att du aldrig, aldrig varit född!

Desd. Hvad omedveten synd har jag begått?

Oth. Var detta sköna, hvita papper gjordt
Att skrifva "sköka" på? Hvad du begått?
Begått! — O, du gemena gatunymf!
Glödheta ässjor blefve mina kinder
Och brände blygsamheten ned till aska,
Om jag blott sade det. Hvad du begått!
Guds himmel täpper näsan, månen blundar,
Och vinden, som kan kyssa hvad som helst,
Till jordens djupa schakter smyger tyst
Och vill ej höra på. Hvad du begått!
Du fräcka kona!

Desd. Vid Gud, du gör mig orätt!

Oth. Du ingen kona?

Desd. Nej, så sant jag är en kristen!
Om det, att hålla detta fat i helgd
Och fjärran ifrån allt hvad orent är,
Är att ej vara sköka, är jag ingen.

Oth. Du ingen sköka?

Desd. Nej, så sant Gud hjälpe!

Oth. Är det väl möjligt?

Desd. Gud förlåte oss!

Oth. Ursäkta mig. Jag trodde, att du var
Den listiga venetianska skökan,
Som fick Othello sig till man. —

(Emilia kommer tillbaka)

Ni, kvinna,
Som har en syssla motsatt mot sankt Peters
Och vaktar afgrundsporten; ni, ja ni!
Nu är det undangjordt; där har ni pengar.
Vrid nyckeln hurtigt och förråd oss icke. *(Går)*

Em. Ack, ack hvad kan väl herrn med detta mena?
Hur mår ni, nådig fru? Hur står det till?

Desd. Jag tror jag drömmer.

Em. Säg, goda fru, hvad felas nådig herrn?

Desd. Hvem?

Em. Hå, min herre.

Desd. Hvilken är din herre?

Em. Densamme, som är, er, min goda fru.

Desd. Jag har ej någon. Tala mig ej till:
Jag kan ej gråta; icke heller svara,
Om ej med tårar. Lägg uppå min säng
Brudlakanen i kväll; glöm icke det,
Och kalla hit din man.

Em. Det är förändring! *(Går)*

Desd. Så borde han behandla mig, just så;
Men hur har han den minsta orsak fått
Att mig misstänka för så gräslig synd?

(Jago och Emilia komma)

Jag. Hvad vill ni, nådig fru? Hur är det med er?

Desd. Jag vet ej. Den som undervisar barn
Gör det med saktmod och med goda lämpor.
Så kunde han ha bannat mig, ty jag
Är verkligen ett barn, när bannor vankas.

Jag. Hvad är på färde, nådig fru?

Em. Ack, Jago, han har kallat henne sköka,
Vräkt sådant hån och grofva ord på henne,
Att intet troget hjärta kan dem bära.

Desd. Är jag det namnet, Jago?

Jag. Hvilket namn?

Desd. Det som hon säger att Othello gaf mig.

Em. En sköka. Ingen rusig båtsman skulle
Så grofva ord ha brukat mot sin slinka.

Jag. Och hvarför sad' han så?
Desd. Det vet jag ej;
Men säkert är att jag ej är en sådan.
Jag. O gråt ej, gråt ej! – Hvilken olycksdag!
Em. Har hon försmått så månget ädelt anbud,
Sin far, sitt fosterland och sina vänner
För att bli kallad så? Man må väl gråta.
Desd. Det är min grymma lott.
Jag. Fördömda karl!
Hur fick han sådant infall?
Desd. Det vet Gud!
Em. Dyrt svär jag på att någon ärkebof,
En örontasslare, en listig skurk,
Som kryper för att knipa sig en syssla,
Har hopsmidt denna lögn — det svär jag dyrt.
Jag. Fy! Sådan man ej finns; det är omöjligt.
Desd. Finns sådan man, må Gud förlåta honom!
Em. Ett rep åt honom! Gnage satan honom!
En sköka hon? Hvem har då henne sökt?
Hvar? När? Och hur? Hvad rimlighet i sådant?
Moren är sviken af en nedrig bof,
En genomdrifven skurk, en lumpen slyngel.
O Gud, afslöja slika nidingar
Och sätt i hvarje redlig hand en gissel
Att piska skurken naken genom världen
Från öster och till väster!
Jag. Skrik ej så! — -
Em. Fy, sådan en! Det var en sådan junker,
Som vände ut och in på ditt förstånd
Och kom dig att misstänka mig för moren.
Jag. Se så, du är en toka!
Desd. Goda Jago,
Hur skall jag återvinna min gemål?
Gå, du, till honom; ty, vid himlens ljus,
Jag vet ej hur jag har förlorat honom!
Här faller jag på knä: — om någonsin
Min vilja sig förbrutit mot hans kärlek
I ord, i tankar eller gärningar;

Om mina ögon eller andra sinnen
Ha funnit fröjd i någon annan fägring;
Om jag ej nu som fordom och för evigt —
Ja, om jag ock af honom blef förskjuten
Och vardt till tiggerska — högt älskar honom,
Må all min tröst förintas! Köld gör mycket;
Hans köld mot mig kan mig beröfva lifvet,
Men ej min kärlek. Sköka! Hvilket ord:
Det ryser i mig, då jag säger det;
Att göra det som detta namn förtjänar,
Kan hela världens flärd ej få mig till!

Jag. Var lugn, jag ber; det var en nyck af honom.
Han är förtretad öfver statsbestyren
Och bannas så på er.

Desd. Om intet annat —

Jag. Det är ej annat, jag försäkrar er.

(Trumpeter höras)

Hör hur trumpeten ger signal till taffeln!
De venetianska sändebuden vänta;
Gå in, och gråt ej; allt skall nog bli godt.

(Desdemona och Emilia gå)

(Rodrigo uppträder)

Nå, Rodrigo, hvad är på färde?

Rodr. Jag kan icke finna att du behandlar mig rätt.

Jag. Och hvarför icke?

Rodr. Dag från dag gäckar du mig med något nytt påfund, Jago, och håller mig snarare — som det nu förefaller mig — fjärran från hvarje godt tillfälle än förskaffar mitt hopp den minsta fördel. Jag tål det verkligen icke längre, ej heller har jag lust att låta i frid passera det, som jag redan som en dåre har fördragit.

Jag. Hör nu, Rodrigo.

Rodr. Jag har minsann redan hört för mycket, ty edra löften och edra handlingar äro alls icke släkt med hvarandra.

Jag. Ni beskyller mig högst orättvist.

Rodr. Nej, det är klara sanningen. Jag har förstört hela min förmögenhet. De juveler, som ni fick af mig för

att öfverlämna åt Desdemona, — hälften af dem kunde hafva förfört en nunna. Ni har sagt mig, att hon mottagit dem, och gifvit mig godt hopp om snar gunst och bönhörelse, men ingenting blir det af.

Jag. Bra! Gå på! Mycket bra!

Rodr. Mycket bra! Gå på! Jag kan icke gå på mer; inte heller är det mycket bra. Vid min hand, det här är riktigt svinaktigt, det säger jag; och jag börjar tro att man drifver med mig.

Jag. Mycket bra!

Rodr. Det är inte mycket bra, säger jag. Jag skall själf presentera mig hos Desdemona. Ger hon mig mina juveler tillbaka, så afstår jag från min begäran och ångrar min syndiga enträgenhet; hvarom icke, kan ni lita på att jag skall kräfva upprättelse af er.

Jag. Har ni talat ut nu?

Rodr. Ja, och har icke sagt något, som jag icke bedyrar att jag ämnar sätta i verkställighet.

Jag. Nå, nu ser jag att du har mod i bröstet, och jag får, just från detta ögonblick räknadt, en bättre tanke om dig, än jag någonsin haft. Gif mig din hand, Rodrigo; du har gjort mycket grundliga anmärkningar emot mig, och likväl bedyrar jag att jag riktigt arbetat för dig.

Rodr. Det har just icke försports.

Jag. Nej, det medger jag; det har icke försports; dina misstankar äro verkligen icke utan sin kvickhet och skarpsinnighet. Men, Rodrigo, om du verkligen har det uti dig, som jag nu har större skäl att tilltro dig, än någonsin — jag menar beslutsamhet, mod och tapperhet — så visa det i natt. Om du icke nästa natt har Desdemona i ditt våld, så tag mig ur denna världen med argan list och hitta på tortyr emot min kropp.

Rodr. Godt, hvad är det? Ligger det inom förnuftets och möjlighetens gränser?

Jag. Hör nu: det har kommit en uttrycklig befallning ifrån Venedig om att Cassio skall bli guvernör i Othellos ställe.

Rodr. Är det sant? Då flytta väl Othello och Desdemona till Venedig igen.

Jag. Åh nej; han reser till Afrika och tar med sig den sköna Desdemona, såframt icke hans vistelse här blir förlängd genom någon tillfällighet, och ingenting kan blifva mer afgörande i den saken, än om Cassio blir röjd ur vägen.

Rodr. Hvad menar du? — Röjd ur vägen?

Jag. Ja, med att göra honom oduglig till Othellos syssla: knacka ut hjärnan på honom.

Rodr. Och det vill du att jag skall göra?

Jag. Ja, om du vågar skaffa dig själf fördel och rätt. Han superar i afton hos en slinka, och där skall jag söka upp honom; han vet ännu icke af sin ärofulla befordran. Om du vill passa på honom, då han går därifrån — jag skall laga så att det blir emellan tolf och ett — så kan du, när du vill, ta ihop med honom. Jag skall hålla mig i grannskapet för att hjälpa dig, och han skall råka ut för oss båda. Se så, stå inte och undra nu, utan följ mig åt. Jag skall så öfvertyga dig om nödvändigheten af hans död, att du skall anse det för din plikt att förhjälpa honom till densamma. Nu är det hög tid att supera, och natten går oss ur händerna. Fort till verket!

Rodr. Jag vill höra flera skäl först.

Jag. De skola icke heller uteblifva. *(De gå)*

Scen III. — *Ett annat rum i slottet.*

(Othello, Lodovico, Desdemona, Emilia och svit uppträda)

Lod. Jag ber er, gör er ej besvär, min herre.
Oth. Förlåt, — det gör mig godt att få spatsera.
Lod. God natt, min fru; jag tackar er ödmjukast.
Desd. Ni var en högst välkommen gäst, min herre
Oth. Nå, gå vi nu, signor? — O Desdemona!
Desd. Min herre?
Oth. Gå nu till sängs på stund; jag kommer genast
Tillbaks igen. Låt henne gå sin väg.
Gör som jag säger. *(Går)*
Desd. Det skall efterkommas.
Em. Hur är det nu? Nu är han blidare.

Desd. Han säger, att han kommer strax tillbaka;
Han bjöd mig gå till sängs och säga dig
Att du skall gå din väg.
Em. Jag gå min väg?
Desd. Så var hans bud. Och därför, min Emilia,
Gif mig min nattdräkt, och farväl med dig!
Vi böra icke nu förtörna honom.
Em. Ack, att ni aldrig hade skådat honom!
Desd. Säg icke det! Jag älskar honom så,
Att till och med hans vrede, knot och bannor —
Tag bort knappnålarna — ha sitt behag.
Em. Jag har brudlakanen på sängen lagt.
Desd. Nå, lika godt! —
Gud fader, hur dåraktig man kan vara!
Om före dig jag dör, min vän, så svep mig
I ett af dessa lakan.
Em. Så ni talar!
Desd. Min mor en piga hade, Barbro kallad;
Hon var förälskad; hennes käresta
Blef vild och lopp från henne bort. Hon hade
En visa om en videkrans; det var
En gammal stump, men passande för henne.
Hon sjöng den, då hon dog: den visan går
I kväll ej ur mitt sinne. Jag har svårt
Att icke hänga hufvudet åt sidan
Och sjunga den liksom den stackars Barbro. —
Nå, skynda!
Em. Skall jag hämta hit er nattdräkt?
Desd. Åh nej; tag bort knappnålarna. —
Den Lodovico är en hygglig karl.
Em. En mycket vacker karl.
Desd. Han talar bra.
Em. Jag känner en dam i Venedig, som skulle hafva gått barfotad till Palästina för en tryckning af hans underläpp.
Desd. *(Sjunger)*
"Vid fikonaträdet satt flickan och grät,
Sjung vide, gröna vide!

Med handen på bröstet och hufvud mot knä't,
Sjung vide, vide, vide!

Och ängsligt sorlade bäcken därvid,
Sjung vide, gröna vide!
Och kiseln blef mjuk af gråten så strid,
Sjung vide, vide, vide!"
Lägg undan det där.
"Sjung vide, vide, vide!"
Jag ber dig skynda dig; han kommer strax.
"Af vide jag skall nu mig binda en krans" —
"O, banna ej honom; hans vrede är skön, —"
Åh nej, det kommer sen. — Hvem knackar där?
Em. Det vinden är.
Desd. "Jag sade: du falske! Då svarade han:
Sjung vide, gröna vide!
Jag tar mig en flicka; tag du dig en man.
Sjung vide, vide, vide!
Gå nu din väg; god natt! Mitt öga kliar,
Månn' det betyder gråta?
Em. Det är skrock.
Desd. Så har jag dock hört sägas. —
Men ack, de karlarne, de karlarne!
Säg mig uppå ditt samvete, Emilia,
Tror du att kvinnor finnas, som så groft
Bedraga sina män!
Em. Det tror jag visst.
Desd. Nå, ville du det göra, min Emilia,
För hela världen?
Em. Ville ni det icke?
Desd. O nej, vid himlens ljus!
Em. Ej heller jag
Vid himlens ljus; men snarare i mörkret.
Desd. För hela världen ville du det göra?
Em. Världen är mäkta stor: en härlig lott
För litet brott:
Desd. Åh nej, du gjorde't icke!
Em. Jo minsann tror jag icke att jag gjorde det; och

gjorde det ogjordt igen, när jag hade gjort det. Inte tror jag just att jag skulle göra det för en ring; inte heller för några alnar kammarduk; inte heller för klädningar, underkjolar, mössor eller andra sådana där småsaker; men för hela världen. — hå, hvem skulle inte då vilja göra sin man till hanrej? Det vore ju att göra honom till ett krönt hufvud? Jag skulle våga skärselden för den saken.

Desd. Gud straffe mig, om jag en sådan orätt
För hela, vida världen öfva ville!

Em. Åh, den orätten är ju bara en orätt i världen; och om ni får hela världen för besväret, så är det en orätt i er egen värld, och den kan ni väl göra till rätt igen.

Desd. Jag tror ej att en sådan kvinna finns.

Em. Jo, hela tjoget och än fler på köpet,
Som kunna öka samma världs befolkning.
Jag tror likväl att det är mannens fel,
Om hustrun faller. Om de oss försumma
Och gjuta ut vår skatt i andras sköte;
Om de ge luft åt dum svartsjukas griller
Och stänga in oss; ja, om de oss slå
Och hålla oss för knappt, fast vi haft pengar,
Då kokar gallan upp. Visst är man from,
Men saknar icke hämdlust. Må de veta
Att hustrun ock har sinnen, ser och luktar
Och har en gom för både sött och surt
Som hennes man. Hvad är väl deras mening,
Då de till andra gå? Månn' det är skämt?
Jag tror, så är. Är det passionens verk?
Jag tror det nog. Är det en svaghetsvilla?
Det tror jag ock. Men, ha vi ej passioner?
Ej håg till skämt? Ej svaghet liksom männen?
Ömt må de oss bemöta, eller höra:
Af dem vi lärt det onda, som vi göra.

Desd. God natt, god natt! — Gud gifve mig sitt skygd,
Att jag af synd ej lär mig synd, men dygd!

(De gå)

FEMTE AKTEN.

SCEN I. — *En gata.*

(Jago och Rodrigo uppträda)

Jag. Stå bakom pelarn här, han kommer genast;
Håll svärdet blottadt, sköt det som en karl.
Friskt mod! Var icke rädd, jag är tillhands;
Det hjälper eller stjälper, tänk på det,
Och var i ditt beslut så fast som berg.

Rodr. Stå tätt bredvid; det kan misslyckas mig.

Jag. Här tätt invid; var djärf och tag ditt svärd.

Rodr. Jag har ej mycken håg till gärningen,
Dock har han gifvit mig fullgoda skäl.
Ett lif, — ej mer. — Svärd ut! Han måste dö!

(Döljer sig)

Jag. Jag ref den unga kvisslan tills det sved,
Så att han nu är riktigt desperat.
Om han nu fäller Cassio, eller själf
För Cassio faller, eller båda stupa,
Är vinsten min. Ty, får Rodrigo lefva,
Så återkräfver han af mig till fullo
Guld och juveler, som jag lurat af'en
Som skänk åt Desdemona.
Det går ej an. Om Cassio blir vid lif,
Så röjs hvar dag en skönhet i hans vandel,
Som gör mig ful. Dessutom kan ju moren
Förråda mig för honom; det är farligt.
Nej, han skall dö! — Men tyst, jag hör han kommer.

(Cassio uppträder)

Rodr. Jag känner gången; det är han. — Dö, bof!

(Han rusar på Cassio och sårar honom)

Cass. Den stöten kunde gjort mig mycket illa,
Men bättre än du tror är denna rock;
Jag vill försöka din.

(De fäkta; Cassio sårar Rodrigo, Jago hugger Cassio bakifrån i benet och smyger sig bort)

Rodr. O, jag är mördad!

Cass. För alltid lytt! Hjälp! Mördare! Hjälp, hjälp!

Oth. *(I ett fönster)* Ha! Cassios stämma; Jago håller ord
Rodr. En sådan skurk jag är!
Oth. Hör! — Ja, så är det.
Cass. Hjälp, hjälp! Ljus hit! En fältskär!
Oth. Det är han. —
Du raska Jago, hederlig och rättsint,
Som känner vännens oförrätt så djupt!
Du lär mig — Död din älskling är, min docka,
Och du är mogen snart. Jag kommer, sköka!
All tjusning i mitt hjärta skall jag släcka
Och med ditt syndablod din syndbädd fläcka.

(Drar sig tillbaka igen)

(Lodovico och Gratiano uppträda på afstånd)

Cass. Finns ingen vakt? Finns icke folk? Mord, mord!
Grat. Här något ondt har skett; ett gräsligt skrik!
Cass. O, hjälp mig!
Lod. Hör!
Rodr. O, hvilken nedrig usling!
Lod. Hör, två tre suckar. Kolmörk natten är;
Det här kan vara svek. Det är ej rådligt
Att gå ditåt, förrn flere komma med.
Rodr. Om ingen kommer, blöder jag till döds.

(Jago kommer i sina nattkläder med ett ljus)

Lod. Hör!
Grat. Det kommer någon där med ljus och vapen.
Jag. Hvem där? Hvem ropar här så gällt om mord?
Lod. Vi veta ej.
Jag. Har ni ej skriket hört?
Cass. Här, här; för Guds skull, hjälp!
Jag. Hvad är på färde?
Grat. Det är Othellos fänrik, som jag tror.
Lod. Ja, det är han; en mycket tapper karl.
Cass. Jago? Jag är af skurkar rent fördärfvad.
O, skaffa hjälp!
Jag. Ack, är det ni, herr löjtnant!
Säg, hvilka skurkar hafva gjort er detta?
Cass. En af dem, tror jag, ligger här bredvid
Och kan ej röra sig.

Jag. Fördömda skurkar!

(Till Lodovico och Gratiano)

Hvad är ni där för folk? Kom hit och hjälp.

Rodr. Ack hjälp mig, hjälp mig här!

Cass. Den där var med.

Jag. Du nedriga lönnmördare! Du skurk!

(Sticker Rodrigo)

Rodr. Fördömda Jago! Blodhund! O, o, o!

Jag. Lönnmörda folk! – Hvar ä' de bofvarne?
Hur tyst i denna staden! Mord, mord, mord! —
Hvad är ni där för folk? Godt eller elakt?

Lod. Bedöm oss efter hur nu finner oss.

Jag. Herr Lodovico?

Lod. Ja.

Jag. Jag ber om ursäkt;
Här ligger Cassio, sårad utaf bofvar.

Grat. Hvad? Cassio?

Jag. Säg, hur är det med dig, broder?

Cass. Mitt ben är sönderhugget.

Jag. Gud förbjude!
Ljus hit! Jag skall förbinda't med min skjorta.

(Bianca uppträder)

Bianc. Hvad är på färde här? Hvem var, som skrek?

Jag. Hvem var, som skrek?

Bianc. Ack, kära Cassio! Ack, min söta Cassio!
O, Cassio, Cassio, Cassio!

Jag. Du gatnymf! – Cassio, har ni någon aning
Om hvem som kan ha sargat er så där?

Cass. Nej.

Grat. Det smärtar mig att se er så behandlad;
Jag har er sökt.

Jag. Ett strumpeband mig låna.
Se så. — En bår att bära'n sakta på!

Bianc. Han svimmar! Ack, min Cassio, Cassio, Cassio!

Jag. God' herrar, jag misstänker denna slynan
Att hafva del i detta nidingsverk. –
Cassio, haf tålamod en stund! Kom, kom;
Ljus hit! – Låt se om vi den mannen känna? –

Ack, ack, är det min vän och kära landsman
Rodrigo? – Nej, jo visst. – O Gud, Rodrigo!
Grat. Hvad? Från Venedig?
Jag. Just densamme, herre.
Ni känner honom?
Grat. Känner honom? Ja.
Jag. Signor Gratiano? Jag er ber om ursäkt;
Det blodiga uppträdet här har vållat
Att jag ej, som jag borde, er bemärkt.
Grat. Det fägnar mig att se er.
Jag. Hur mår ni, Cassio? Fort! En bår, en bår!
Grat. Rodrigo!
Jag. Ja han, just han. – Nå se, där kommer båren! –
Bär honom nu försiktigt bort, godt folk;
Jag hämtar morens fältskär. *(Till Bianca)*
Ni mamsell,
Spar er besväret! – Cassio, denna mannen,
Som ligger dräpt här, var min goda vän.
Hvad hade ni för groll emellan er?
Cass. Ej något alls. Jag känner icke mannen.
Jag. *(Till Bianca)*
Hvad? Är ni blek? –
För honom under tak. –
(Cassio och Rodrigo bäras ut)
Dröj, gode herrar! – Är ni blek, mamsell? –
Ser ni hur gastlikt hennes öga är? –
Ja, stirra, ni! Snart lär man spörja mera. –
Nej, se på henne, se på henne noga;
God' herrar, se! Ondt samvete kan tala,
Om också tungan ej kan röra sig.

(Emilia kommer)

Em. Hvad är på färde? Säg, hvad är på färde?
Jag. Herr Cassio blef anfallen här i mörkret
Utaf Rodrigo och ett sällskap andra,
Som kommit undan. Han är nästan mördad;
Rodrigo, han är död.
Em. Ack, ack den goda herrn! Ack, stackars Cassio!

Jag. Så lönas otukt. — Hör, Emilia,
Spörj Cassio hvar han spisat har i kväll.
(Till Bianca)
Hvad? Darrar ni för det?
Bianc. Han åt hos mig; men därför ej jag darrar.
Jag. Hos er? Åhå! — Följ med mig; jag befaller!
Em. Fy, fy, du sköka!
Bianc. Jag är ingen sköka;
Jag är fullt ut så ärlig, jag, som ni,
Som så mig skymfar.
Em. Hvad? Som jag? Åh blygs!
Jag. Kom nu, god' herrar,
Och låt oss se hur Cassios sår förbindas. —
Följ med, mamsell; här skall bli annat af. —
Emilia, skynda dig till citadellet
Och säg hans nåd och frun hvad som har händt. —
Gå nu förut. *(Afsides)*
Ja, denna natten skall
Mig lyfta eller bringa djupt på fall. *(De gå)*

SCEN II. — *En sängkammare.*

(Desdemona ligger och sofver. Ett ljus brinner bredvid sängen. Othello uppträder)

Oth. Det har hon gjort, det har hon gjort, min själ! —
Låt mig ej säga hvad, I kyska stjärnor! —
Det har hon gjort. — Men blod skall icke gjutas,
Ej helles hennes hud, så hvit som snö
Och fin som alabasterbilden, rispas.
(Lägger ifrån sig svärdet)
Dock skall hon dö, hon sviker eljest andra.
Släck ljuset ut, och sen — släck ljuset ut;
Om dig jag släcker, lilla kvicka flamma,
Så kan jag tända upp ditt ljus igen,
Om jag mig ångrar; men om ditt jag släcker,
Du skönaste naturens mästerverk,
Hvar finns väl den Prometheuseld, som tänder
Ditt ljus igen? Då jag din ros har plockat,
Kan jag ej gifva den sin lifskraft åter;

Den vissnar bort: — jag smakar dig på stängeln. —
(Kysser Desdemona)
O balsamdoft, som nästan öfvertalar
Rättvisan själf att sönderbryta svärdet! —
En till, en till; — Var så, då du är död,
Så skall jag döda dig och dyrka sedan. —
En till! Det är den sista. Aldrig var
Så ljuflig sak så hemsk. Jag måste gråta;
Men det är grymma tårar; denna sorg
Är himmelsk sorg, som agar den han älskar. —
Hon vaknar —

Desd. Hvem är där? Är det Othello?

Oth. Ja, Desdemona.

Desd. Vill du ej gå till hvila, min gemål?

Oth. Har du gjort bön i afton, Desdemona?

Desd. Ja, min gemål.

Oth. Om du vet med dig något brott, som ej
Ännu försonadt är med himlanåden,
Bed om den genast!

Desd. Ack, min gemål, hvad menar du med det?

Oth. Gör som jag sagt, och fort! Jag går tillsides;
Jag vill din oberedda själ ej mörda,
Nej, Gud förbjude! Jag vill din själ ej mörda.

Desd. Ack, talar du om mörda?

Oth. Ja, det gör jag.

Desd. Då vare Gud mig nådig!

Oth. Amen, amen!

Desd. Om så du säger, dödar du mig icke.

Oth. Hm!

Desd. Dock är jag rädd för dig; du är förfärlig,
När dina ögon rulla så. Jag vet ej
Hvi jag skall vara rädd, då ej jag vet
Mig skyldig vara. Likväl är jag rädd,
Det känner jag.

Oth. Tänk nu uppå din synd.

Desd. Det är den kärlek, som jag bär till dig.

Oth. Och därför dör du.

Desd. Grym är den död, som dödar oss för kärlek! —

Ack, hvarför biter du dig så i läppen?
Din hela kropp af blodig ifver skakas;
Det bådar ondt. Jag hoppas dock, jag hoppas,
Att det ej gäller mig.

Oth. Tyst, tyst och stilla!

Desd. Ja, jag vill vara tyst. Hvad vill du mig?

Oth. Den näsduk, som jag höll så kär och gaf dig,
Gaf du åt Cassio!

Desd. Nej, vid lif och själ!
Låt kalla mannen hit och fråga honom.

Oth. Svär icke falskt, svär icke falskt, mitt barn!
Du ligger på din dödssäng.

Desd. Ja, men jag dör väl icke nu?

Oth. Jo genast;
Därför bekänn uppriktigt hvad du syndat.
Om du med ed ock nekar punkt för punkt,
Det kan dock ej den fasta visshet rubba,
Som ligger tung på mig. Nu skall du dö.

Desd. Gud vare då mig nådig!

Oth. Ja och amen!

Desd. Var äfven du mig nådig! Aldrig än
Jag svikit dig, ej heller älskat Cassio
Mer än af himmelen tillåtet är;
Jag har ej nånsin gifvit honom något.

Oth. Vid Gud! Jag såg min näsduk i hans hand.
Menederska! Mitt hjärta du förstenar;
Nu får jag kalla det jag ämnar göra
Ett m o r d; jag trodde att det var ett o f f e r. —
Jag såg den själf.

Desd. Då har han hittat den;
Han fick den aldrig. Skicka efter honom;
Må han bekänna själf —

Oth. Han har bekänt.

Desd. Hvad, min gemål?

Oth. Att han med dig har lefvat —

Desd. Olofligt.

Oth. Ja.

Desd. Det kan han icke säga.

Oth. Nej, ty hans mun är tilltäppt.
Det har den hedersmannen Jago sörjt för.
Desd. Jag anar med förfäran — är han död?
Oth. Om hvart hans hufvudhår haft lif, — min hämd
Dem slukat alla.
Desd. O Gud! Han är förrådd, och jag förlorad!
Oth. Ha, sköka!
Begråta honom midt för mina ögon!
Desd. Förskjut mig, min gemål, men dräp mig icke!
Oth. Ned, sköka, ned!
Desd. O, döda mig i morgon.
Låt mig i natt få lefva!
Oth Om du stretar, —
Desd. En timma blott!
Oth. När det är gjordt, så finns
Ej uppskof till.
Desd. Blott tills jag hunnit bedja!
Oth. Det är för sent. *(Han kväfver henne*
Em. *(Utanför)*
Ers nåd, ers nåd! Hollah! Ers nåd, ers nåd!
Oth. Hvad buller där? — Ej död? Ej riktigt död? —
Jag, som är grym, kan ock barmhärtig vara;
Jag vill ej att din pina skall bli lång.
Så, så. *(Sticker henne med sin dolk)*
Em. Hollah! Ers nåd, ers nåd?
Oth. Hvem där?
Em. Ack, ack, ett ord med er, min nådig herre!
Oth. Ja så, Emilia! — Strax! Nu är hon död. —
Hon kommer visst med bud om Cassios död;
Starkt bullret var. — Ha! Hon ej rör sig mer.
Så tyst som grafven! — Skall jag öppna? Hvad? —
Jag tror hon rör sig. — Nej. — Hur skall jag göra?
Hon börjar säkert tala till min hustru —
Min hustru! Hustru! Hustru! Hvilken hustru?
Jag har ej någon hustru!
Ack, outhärdligt! Olycksdigra stund!
Nu är det visst en stor förmörkelse

På sol och måne, och den skrämda jorden
Remnar därvid.

Em. Jag er besvär, låt mig med er få tala,
Min nådigaste herre!

Oth. Jag glömde dig; Emilia, kom nu in!
Tyst, — strax på stund! — Jag drar gardinen för. —
Hvar är du? Nå, hvad har du nu att säga?

(Öppnar dörren; Emilia kommer in)

Em. Ers nåd, ett rysligt mord har skett därute.

Oth. Hvad? Nu?

Em. Just nu, ers nåd.

Oth. Ja, det är säkert månen skulden till;
Han kommer jorden närmare än vanligt
Och gör folk galna.

Em. Cassio, nådig herre,
Har dräpt en ung venetianare,
Rodrigo kallad.

Oth. Hvad? Rodrigo dräpt?
Och Cassio dräpt?

Em. Nej, Cassio är ej dräpt.

Oth. Ej Cassio dräpt? Ha, då är mordet ostämdt,
Och hämdens ljufva ton har börjat skorra.

Desd. Ack, ack, oskyldigt mördad!

Em. O Gud, hvad skrik var det?

Oth. Det? Hvad?

Em. O ve! O ve! Det var min fru som skrek.
Hjälp, hjälp! O tala mer, min goda fru!
O Desdemona! Goda fru, o tala!

Desd. Jag dör oskyldig.

Em. Hvem har detta gjort?

Desd. Ingen — jag själf, — farväl!
Min hälsning till min make; o farväl!

Oth. Hvad? Kan hon vara mördad?

Em. Ack, hvem vet?

Oth. Hon sad' ju själf att icke jag det gjort?

Em. Det gjorde hon; jag måste vittna sant.

Oth. Hon gick som lögnerska till helvetselden,
Ty det var jag, som henne mördade.

Em. Dess mer är hon en ängel, och dess mer
En kolsvart djäfvul ni!
Oth. Till laster hon förföll och blef en sköka.
Em. Nu ljuger du på henne, du din djäfvul!
Oth. Hon var så falsk som vatten.
Em. Du är så vild som eld, om du kan säga
Att hon var falsk. O hon var himmelskt trogen!
Oth. Hon blef förförd af Cassio; spörj din man.
Fördömd till helvets afgrundsdjup jag vore,
Om jag ej gått på goda skäl och grunder
Till detta yttersta. Din man vet allt.
Em. Min man?
Oth. Din man.
Em. Att hon otrogen var?
Oth. Med Cassio, ja. Ack, om hon varit trogen —
Om också himlen skapat mig en värld
Utaf en enda fläcklös krysolit,
Jag hade icke henne sålt för den!
Em. Min man?
Oth. Ja, det var han, som sade mig det först;
Han är en hedersman och tål ej smutsen,
Som klibbar fast vid stygga gärningar.
Em. Min man?
Oth. Hvad är det där för eftersägning, kvinna,
Jag säger ju: din man.
Em. Ack, goda fru,
Med kärleken har ondskan drifvit gäck. —
Min man har sagt att hon var falsk?
Oth. Just han:
Din man, din man; förstår du icke ordet?
Min vän, din man, den gode, gode Jago.
Em. Har han det sagt, må hans fördömda själ
Ett gran om dagen ruttna! Fräckt han ljuger;
Hon älskade för högt sitt lumpna gifte.
Oth. Ha!
Em. Gör ditt värsta.
Hvad du har gjort är mer ej himlen värdt,
Än du var henne värd.

Oth. Bäst att du tege!
Em. Hälften så stark är icke du i mordbragd,
Som jag i kraft att lida. Dumma tölp!
Vettlösa skarn! Du har en gärning gjort, —
Jag räds ej för ditt svärd — den skall förkunnas,
Om ock jag miste tjugo lif. Hjälp, hjälp!
Moren har mördat nådig' frun! Mord! Mord!

(Montano, Gratiano och Jago uppträda)

Mont. Hvad är på färde? Hvad, herr general?
Em. Nå, Jago här! — Jo, du har vackert tillställt,
Här skylla andra sina mord på dig!
Grat. Hvad är på färde?
Em. Vederlägg den skurken,
Såframt du är en karl. Han säger här
Att du hans hustru skyllt för otrohet.
Det har du ej; du är ej sådan bof.
Svara! Mitt hjärta sväller.
Jag. Jag sad' min tanke, sad' ej heller mer,
Än hvad han själf fann sant och troligt vara.
Em. Men har du nånsin sagt, att hon var falsk?
Jag. Det har jag gjort.
Em. Då har du sagt en lögn,
En afskyvärd och en förbannad lögn,
Ja, vid min själ, en lögn, en gudlös lögn!
Hon falsk med Cassio? Sade du: "med Cassio?"
Jag. "Med Cassio," hustru. Håll du munnen på dig!
Em. Jag hålla munnen? Nej, jag måste tala:
Min fru här ligger mördad i sin säng.
Alla. Det Gud förbjude!
Em. Och du har med ditt skvaller vållat mordet.
Oth. God' herrar, stirra lagom; det är sanning.
Grat. En gräslig sanning!
Mont. En ohygglig gärning!
Em. O bofstreck, bofstreck, bofstreck! —
Tyst, låt mig tänka. — Jo, så är det. — Bofstreck!
Det trodde jag; — jag mördar mig af sorg. —
O bofstreck, bofstreck!
Jag. Du är ej klok! Gå hem; jag dig befaller!

Em. I gode herrar, låten mig nu tala.
Visst bör jag lyda honom, men ej nu; —
Kanhända går jag aldrig hem mer, Jago.
Oth. *(Lutar sig öfver liket)* O, o, o, o!
Em. Ja, lägg dig ned och ryt,
Ty du har dräpt den ljufligaste oskuld,
Som lyft ett öga upp.
Oth. O, hon var falsk! —
Jag såg er knappt, min onkel; ja, där ligger
Er systerdotter, kväfd af denna hand;
Jag vet att denna bragd ser gräslig ut.
Grat. Ack, stackars barn! Väl att din far fick dö!
Ditt gifte blef hans död, och hjärtesorg
Skar af hans gamla lifstråd. Om han lefde
Och såge detta, greps han af förtviflan,
Ja, bannade sin goda ängel från sig
Och kom i satans våld.
Oth. Ja, det är ömkligt! Jago vet likväl
Att hon med Cassio har bedrifvit skam
Visst hundra gånger.. Cassio har bekänt det,
Och hon belönat har hans kärleksbragder
Med samma tro- och kärlekspant, som jag
Åt henne gaf; jag såg den i hans hand.
Det var en gammaldags present, en näsduk,
Som gafs min mor tillskänks utaf min far!
Em. O Gud! O himlaskaror!
Jag. Vill du tiga?
Em. Det måste fram, fram, fram! — Jag tiga? Nej!
Nej, jag vill tala fritt som fria luften;
Må himlen, mänskor, djäflar, alla, alla
Utropa skam åt mig; jag talar dock!
Jag. Gå nu beskedligt hem.
Em. Jag vill ej.
(Jago försöker sticka henne med sin värja)
Grat. Fy!
Dra värjan mot en kvinna!
Em. Dumma mor!
Den näsduk, som du menar, har jag hittat

Tillfälligtvis och gifvit åt min man:
Han bad mig ofta med högtidligt allvar —
Mer än en sådan strunt mig tycktes värd —
Att stjäla den.

Jag. O, du fördömda sköka!

Em. Hon skänkte den åt Cassio? Nej; jag fann den
Och gaf den åt min man.

Jag. Du ljuger, kona!

Em. Vid Gud! Det gör jag ej. Nej, gode herrar! —
Blodlystna tölp! Hvad skulle sådan narr
Med så förträfflig hustru?

(Jago sticker Emilia och springer sin väg)

Oth. Finns ingen vigg i himlen, utom den,
Som används när det åskar? — Ärkeskurk!

Grat. Hon segnar ned; ja, han har dräpt sin hustru.

Em. Ja, ja; o lägg mig vid min matmors sida!

Grat. Han sprang sin väg, men mördad är hans hustru.

Mont. Det är en ärkeskurk. Håll detta svärd,
Som jag från moren tog. Sätt vakt vid dörren:
Släpp honom icke ut; dräp honom hellre. —
Nu skall jag ha den skurken fatt, ty han
En djäfvul är. *(Montano och Gratiano gå)*

Oth. Jag är ej tapper mer;
En liten pilt kan taga från mig svärdet. —
Hvi skulle hedern öfverlefva dygden?
Bort med alltsammans!

Em. Hvad låg för mening i din sång, min fru?
Lyss; kan du höra mig? Jag gör som svanen,
Jag dör i välljud: — "vide, vide, vide." —
Mor, hon var kysk; hon höll dig kär, du vilddjur!
Så visst jag talar sant, må jag bli salig;
Jag talar hvad jag tror — och dör, och dör. *(Hon dör)*

Oth. Jag har ett annat vapen här i kammarn;
Klingan är spansk och härdad i en isflod.
Se här, här är den! — Onkel, jag vill ut.

Grat. *(Utanför)* Det blir dig dyrt, om du försöker det;
Du har ej vapen, du får gifva med dig.

Oth. Nå, kom då in och tala här med mig;
Jag rusar annars på dig blott och bar.
Grat. *(Kommer in)* Hvad vill du mig?
Oth. Se här, jag har ett svärd!
Ett bättre svärd har aldrig hängt vid höften
På någon krigsman. Nog jag minns den dag,
Då med min lilla arm och denna klinga
Jag bröt mig väg igenom större hinder
Än tjugofaldt de där. Dock, fåfängt skryt!
Hvem styr sitt öde? Nu är det förbi. —
Blif icke rädd, fastän ni ser mig väpnad;
Här är min resas slut, här är mitt mål,
Det yttersta sjömärket på seglatsen.
Ni går tillbaks förfärad? Fåfäng fruktan!
Sätt blott ett vasstrå mot Othellos bröst,
Så viker han. — Hvart skulle han väl gå? —
Ack, hur ser du nu ut? Olyckliga,
Blek som din dräkt! När vi för domen mötas,
Då skall din blick min själ från himlen slunga
Och djäflar hugga den. Kall, kall, min flicka?
Liksom din kyskhet!
Fördömda niding! — Piska mig, I djäflar,
Från ägandet af denna himlasyn!
Vräk mig med hvirfvelvind! Stek mig i svafvel!
Skölj mig i afgrundsdjupa masugnsvågor!
O Desdemona, Desdemona, död? —
Död? O, o, o!

(Lodovico, Cassio, buren på en bår, Jago, som fånge, och officerare uppträda)

Lod. Hvar är den häftiga och arma mannen?
Oth. Se, här är jag, som fordom var Othello.
Lod. Hvar är den ormen? För den bofven fram.
Oth. Hans fötter ser jag på, — dock det är fabel —
Är du en djäfvul, kan jag dig ej döda. *(Sårar Jago)*
Lod. Vrid svärdet ur hans händer!
Jag. Jag blöder, herre, men jag är ej dödad.
Oth. Det fägnar mig. Jag vill att du skall lefva,
Ty döden är en lycka, tycker jag.
Lod. O du, Othello, som var förr så god

Och nu har fallit i en nidings snara,
Hvad skall jag kalla dig?

Oth. Hvad du behagar:
En mördare med ära kan du säga;
Jag intet gjort af hat, men allt för äran. —

Lod. Den skurken har tilldels sitt brott bekänt;
Var ni om Cassios död med honom ense?

Oth. Ja.

Cass. Ack, general, jag gaf er aldrig orsak!

Oth. Det tror jag, och jag beder er om tillgift.
Var god och fråga denna halfva djäfvuln,
Hvi han har insnärjt så min kropp och själ.

Jag. Spar frågorna. I veten hvad I veten;
Jag öppnar icke munnen hädanefter.

Lod. Ej ens till bön?

Grat. Pinbänken skall dig tvinga.

Oth. Det är det bästa du kan göra.

Lod. Nu skall ni höra huru allt gått till;
Ni vet det kanske ej. Se här ett bref,
Som hittades uti Rodrigos ficka;
Här ännu ett. Utaf det ena synes,
Att Cassios mördande verkställas skulle
Utaf Rodrigo.

Oth. En sådan skurk!

Cass. Så gudlös och förhärdad!

Lod. Här är ett annat knotfullt papper, hittadt
Uti hans ficka; detta har Rodrigo,
Så tycks det, velat skicka till den bofven,
Men innan dess har säkert Jago kommit
Och fått med honom makt.

Oth. Den nidingen! —
Men säg mig, Cassio, huru kom du öfver
Min hustrus näsduk?

Cass. På mitt rum jag fann den,
Och han har själf helt nyss bekänt att han
Med flit lagt dit den, för att så befrämja
Sitt ändamål.

Oth. Jag dåre, dåre, dåre!

Cass. Rodrigo förebrår dessutom Jago
I samma bref, att han har tubbat honom
Att reta mig på vakten; däraf kom
Att jag blef afsatt. Nyss förtäljde han —
Uppvaknad från sin skendöd — att af Jago
Han tubbad blifvit och värjstöten fick.
Lod. Här får ni icke stanna; följ oss nu;
Er makt och myndighet är från er tagen,
Cassio regerar Cypern. Denna skurken —
Om någon sinnrikt uttänkt grymhet finns,
Som skarpt och länge honom pina kan,
Må han den röna. — Ni skall strängt bevakas,
Tilldess naturen af ert fel blir kunnigt
Inför Venedigs råd. — För honom bort.
Oth. Håll där! — Än ett par ord, förrän I gån.
Jag har gjort staten någon tjänst, det vet man;
Ej mer om det. — Men, när i bref till hemmet
I gifven dessa olycksdåd tillkänna,
Beskrifven mig då sådan som jag är,
Förmildren ej, förvärren icke heller.
Då kommen I att tala om en man,
Som ej har älskat klokt, men outsägligt;
En man, som icke allt för lätt blef svartsjuk,
Men, en gång vorden, rasade förfärligt; —
En man, hvars hand, liksom den usla juden,
Bortkastade en pärla mera värd
Än allt hans folk; en man, hvars ögon, annars
Ej vana vid att smälta, droppade
Så strida tårar som Arabiens träd
Sin gummibalsam. Skrifven det, och sägen
Dessutom att engång uti Aleppo,
När en turbanprydd, illasinnad turk
En venetianare slog och hädde staten,
Jag tog i strupen den omskurna hunden
Och stötte honom — så!

(Stöter svärdet i bröstet på sig)

Lod. Hvad blodigt slut!
Grat. Förgäfves ha vi talat.

Oth. *(Lutar sig öfver Desdemonas lik)*
Dig kysste jag, förrn jag dig kväfde nyss;
Nu dödar jag mig själf, dör vid en kyss. *(Han dör)*
Cass. Det fruktade jag för, — men trodde ej,
Att han beväpnad var — ty han var hugstor.
Lod. O du spartanska blodhund, grymmare
Än dödsångst, hungersnöd och stormigt haf!
Se ned på denna bäddens sorgebörda:
Det är ditt verk. O, det förgiftar ögat!
Hölj öfver det. — Gratiano, stanna här,
Tag morens egendom uti besittning,
Ni är hans arfving. — Ni, herr guvernör,
Skall denna helvetsbofvens straff bestämma,
Tid, plats, tortyr — o, låt den blifva skarp! —
Jag går ombord, att för Venedigs råd
Med sorgsen själ förtälja sorgligt dåd. *(Alla gå)*

ANMÄRKNINGAR.

OTHELLO.

Sid. 3. Blir så behandlad. Originalet har *should know of this*, hvilka ord vanligen tolkas: "afvetat detta." I Shaksperes språk brukas dock ordställningen *know of* nästan alltid i bemärkelsen af röna något, erfara något, vanligtvis ondt. En uppmärksam läsare af originalet skall utan tvifvel, sedan han genomläst hela scenen, finna att denna bemärkelse passar bättre än den andra, som likväl vid första påseendet tyckes ligga närmare för handen.

— En karl, pinkär uti ett fagert kvinnfolk. Originalets ord: *a fellow almost damn'd in a fair wife* hafva gjort kommentatorerna mycket bryderi, emedan Cassio ej var gift. Men *wife* behöfver icke nödvändigt tolkas med hustru. Tiecks påstående, att *damn'd in a fair wife* bör tolkas som om där stode *damn'd into a fair wife,* samt anses som en anspelning på att Cassio deltog i onaturliga utsväfningar, är mycket sökt och håller icke profvet.

Sid. 5. Ty när som bäst m. m. Meningen är: "jag kan både vara krypande och fräck, allt efter omständigheterna." Anledningen till orden bära hjärtat på rockärmen har Shakspere tagit af det på hans tid vanliga bruket att betjänter buro en silfverplåt med sina herrars vapen på rockärmen.

Sid. 9. Med hatten på. Det motsvarande stället i originalet är omtvistadt. Den vanliga läsarten är *unbonneted,* i hvars ställe man föreslagit *and bonneted.* Det troligaste är att Shakspere af ovarsamhet skrifvit *unbonneted,* så framt

icke den af Steevens anförda gissningen är den rätta, att Shakspere med *unbonneted* menar "utan senatorsmösa." Meningen blir ungefär densamma: "jag behöfver icke krusa; mina bragder berättiga mig till ett så pass förnämt giftermål som det med en senators dotter."

Sid. 10. Ha ni, Rodrigo! Kom, jag slåss med er. Jago utmanar här Rodrigo för syns skull.

Sid. 15. Som upphetsa blodet. Öfversättaren läser *waken motion*, icke *weaken motion*.

Sid. 16. Folk, hvars hufvu'n växte inunder deras skuldror. Sådana vidunderliga berättelser voro vanliga. Läsaren erinre sig för öfrigt hvilken intressant person en resande var på Shakspere's tid.

— Till sådan hjälte skapat äfven henne. Originalets *her* är, som Tieck med rätta påstår, icke dativ utan ackusativ. Det synes af sammanhanget.

Sid. 19. Utaf min man just sådan som han är. Originalets mycket omtvistade ord äro: *even to the very quality of my lord.*

Sid. 20. Mitt ögas skärpa, mina senors kraft. Originalet har: *my speculative and active instruments. Speculative instruments* betyder på Shakspere's språk alltid ögon; *active instruments* alltid händer och fötter, hvilket äfven Malone anmärker. När man känner detta förefaller det eget att se samma ord återgifvas af tyskar med "Denkkraft und Thatenkraft" eller "Geisteskraft und Thatkraft." *Speculation* betyder hos Shakspere aldrig spekulation, tankekraft; det betyder seende, synförmåga. Jmfr Macbeths ord till Banquos vålnad: *thou hast no speculation in those eyes etc.*

Sid. 26. Och är med sina dygders härlighet
I skapelsen en krona.

Öfversättaren har följt den vanliga läsarten:

And in the essential vesture of creation
Does bear all excellency.

Sid. 45. Hafva edra instrumenter varit i Neapel, efter de tala så i näsan? Allusion på en viss farlig sjukdom, som ifrån Neapel lär hafva spridt sig öfver Europa.

Sid. 46. En florentinare mer god och ärlig. Cassio menar: "jag har icke ens bland mina egna landsmän träffat en så ärlig karl." Jago var venetianare.

Sid. 52. Svartsjukan, akta er för den, ers nåd;
Den är ett grönögdt vilddjur, som på lek
Sin godbit pinar.

På originalets ord:

O, beware, mylord, of jealousy;
It is the green-ey'd monster, which doth mock
The meet it feeds on.

har mycken lärdom förgäfves blifvit spilld. Några vilja ändra ordet *mock* till *make*, andra till *muck*. I förra fallet skulle meningen vara, att svartsjukan själf skapar sig de inbillningar, af hvilka den lefver; i senare fallet, att svartsjukan, liksom harpyan. nedsmutsar den föda, som den lefver af. Den vanliga läsarten är dock den rätta. Shakspere liknar svartsjukan vid en katt (det grönögda vilddjuret), som leker med råttan innan han äter upp den. Jmfr Hunter vol. II. p. 284.

Sid. 61. Liksom Ponti haf m. m. Dessa sköna verser äro ett senare tillägg af skalden. För den vidtbereste Othello framställa sig bilder från hans ungdom.

Sid. 63. Het, het och fuktig! En het och fuktig hand troddes beteckna fallenhet för sinnliga njutningar.

Sid. 64. Nu bär man i sin sköld: "hand icke hjärta." Originalets ord:

But our now heraldry is — hands, not hearts

innebära en liknelse tagen från vapenkonsten. Meningen är: "nu för tiden ger man bort sin hand utan att ge bort sitt hjärta."

Sid. 65. Mumiesaft. Den vätska, som flöt från balsamerade lik, ansågs hafva en underbar kraft, i synnerhet till att bota fallandesot. *Mummy* såldes ännu i sistförflutna århundradet på apoteken i England.

Sid. 76. Kunde jorden bli m. m. Man trodde på *generatio æquivoca* på Shaksperes tid. Krokodiltårar äro falska tårar.

Sid. 77. Getter och apor! Othello erinrar sig här Jagos ord sid. 60 och upprepar dem i sin förtviflan.

Sid. 79. Med trögt, orörligt finger. Efter läsarten *slow, unmoving finger.*

Sid. 86. En visa om en videkrans. Jmfr noten till Mycket väsen för ingenting, sid. 19.

Sid. 90. Hör! — Ja, så är det. Dessa Othellos ord hafva icke afseende på Rodrigos nyss sagda. De äro en bekräftelse på Othellos förmodan att buliret härrör ifrån Jagos försök att mörda Cassio.

Sid. 92. Dröj, gode herrar! Dessa ord sägas till Gratiano och Lodovico, som vilja följa med Cassios bår. Det är Jagos afsikt att göra Bianca misstänkt.

Sid. 93. Släck ljuset ut, och sen — släck ljuset ut. Efter Warburtons interpunktion. Slutet af versen har afseende på Desdemonas lif, som liknas vid ett ljus.

Sid. 95. Mitt hjärta du förstenar Efter läsarten: *thou dost stone my heart.*

Sid. 101. Finns ingen vigg i himlen m. m. Meningen är: "Brukas himmelens tordön blott till att göra buller med? Finns ingen vigg, som, fastän åskan icke går, kan slå ned på en sådan niding som Jago!"

— Klingan är spansk. De spanska klingorna, i synnerhet Bilbaoklingorna, voro utmärkta för sin hårdhet och spänstighet.

Sid. 102. Hans fötter ser jag på. Othello ser på Jagos fötter, för att upptäcka om de äro hästhofvar. Djäfvulen troddes hafva hästhofvar i stället för fötter.

Sid. 103. Det är det bästa du kan göra. Dessa Othellos ord hafva icke afseende på Gratianos tal om pinbänken, utan på Jagos: "Jag öppnar icke munnen hädanefter."

Sid. 104. Liksom den usla juden. Dessa ord lära, enligt Steevens, hafva afseende på berättelsen om en jude i Venedig, som kastade en dyrbar pärla i hafvet, då Venedigs *nobili* ej ville betala den så dyrt, som han fordrade.

1826 utkom Othello, moren i Venedig, sorgespel af Shakspere. Öfversatt och lämpadt för svenska skådeplatsen af Karl August Nicander. Det är genom denna bearbetning, som svenska allmänheten gjort sin första bekantskap med Othello.

Att ett arbete af en så utmärkt skald som Nicander ej skulle sakna ett vackert och vårdadt språk samt ledig versifikation, var naturligt. Men de förändringar och förkortningar, som han vidtog med sitt original, voro betänkliga. Flera personer utelämnades, ungefär tio scener uteslötos, dialogen sammandrogs till ett mycket mindre omfång, än den i originalet har, Shakspere's kraftiga stil mildrades, och de i originalet förekommande prosaiska styckena öfversattes på vers. Jmfr recensionen i elfte häftet af Svea, sid. 84 och följande.

Öfversättaren vidrör icke ånyo dessa lyten för att klandra Nicander, hvilket i flera afseenden vore olämpligt; men han önskade ännu en gång få fästa uppmärksamheten på huru vådligt det är att vidtaga ändringar eller förbättringar med en så stor konstnär som Shakspere. Huru olyckligt ett sådant försök aflupit för själfva Schiller har han i noterna till Macbeth antydt.

Jago är en af hufvudpersonerna i Othello. Uteslutes hans samtal med Desdemona och Emilia sid. 26 och följande, så är Jago icke mera Jago, utan en vanlig teaterbof, sådan som man skådar dussintals. Genom ett dylikt uteslutande bortskäres nämligen icke allenast den vers, i hvilken Jago själf klarast uttalar sin mefistofeliska natur

"Jag är ett intet, om jag ej får häckla"

utan fördärfvas ock hela motiveringen för Jagos grymma förfarande mot den änglalika Desdemona. Jago. själf gift med en lättsinnig kvinna, är så djupt fallen, att kvinnlig dygd för honom hör till det otroliga. Att skalden framställer denna otro i förbindelse med otro på allt annat, är ett mästerdrag för stort att lämna åsido.

Uteslutes andra scenen i andra akten sid. 33, så bortfaller, som recensenten i Svea riktigt anmärker, "motivet för den annars nyktra och ordentliga Cassios patriotiska rus." I förbigående må nämnas att Schiller var en stor beundrare af denna scen. "Ein gewöhnlicher Dramatiker," säger han, "hätte den Inhalt derselben beiläufig angebracht; Shakspere hat die ganze Aufmerksamkeit auf sie gewandt, weil ein

grosser Theil des nachfolgenden Unheils aus der verhängnissvollen Lustigkeit dieses Abends entspringt."

Uteslutes Biancas roll, så är icke heller Cassio fullständigt skildrad eller Othellos svartsjuka på honom fullt motiverad. Det är en utmärkt lycklig tanke af Shakspere, att genom Biancas kärlek till Cassio och efterhängsenhet efter honom åskådliggöra Cassios för kvinnor förföriska natur.

Förflyttas slutet af tredje scenen i fjärde akten till den femte, så försvinner ett fint behag, som mera kan kännas än beskrifvas, ifrån Desdemonas uppfyllande af Othellos befallning att gå till sängs.

Förkortas och versifieras Jagos samtal med Rodrigo, så går mycket af den oförlikneliga humor förlorad, med hvilken den senare är skildrad. Förkortas Emilias samtal med Desdemona sid. 88, så förloras de för uppfattningen af Jagos och Emilias inbördes förhållande märkvärdiga orden om männerna: "af dem vi lärt det onda, som vi göra." Sammandrages Othellos och Lodovicos samtal i slutscenen, så går för läsaren eller åskådaren den sköna vers förlorad, i hvilken Othello skildrar sig själf mer träffande än på något annat ställe: "Jag intet gjort af hat, men allt för äran."

Det anförda må vara tillräckligt. Måhända var icke den tids publik, för hvilken Othello bearbetades, nog förberedd för att uthärda att se eller läsa det odödliga mästerverket i hela dess kraftiga majestät. Att Nicander med värme och poetiskt sinne återgifvit de ställen, dem han icke trodde sig böra förkorta, behöfver icke sägas.
